ཨཱ། ཁོད་ཀྱི་སྐུས་སྦྱིན་པའི་དབང་རྒྱས་ཀྱི་སོ། ། ཁོད་ཀྱི་གསུང་གིས་ཚིག་གི་དབང་རྒྱས་ཀྱི་སོ། ། ཁོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་དབང་རྒྱས་ཀྱི་སོ། །

རྩོམ་པ་པོའི་འདྲ་པར།

༄༅།། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྒྱིད་ཀྱི་བསྟན་འགེལ་ཤེས་ཡིག

ཐུབ་བསྟན་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་བརྩམས།

མེ་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་།

༡། བར་གཅི་སྟོན་མའི་དབེ་རྒྱུན་གསལ་བཤད།

སྟོན་བྱང་ལེགས་བརྩོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཞེར་ཞེགས་ཡིན་ཚེ། མི་དོན་གནས་དུས་བཅི་པོ་གསལ་དགུ་སྐྱན་གསུམ་ཀྱི་ངག་གིས་དྲངས་ཏེ། བསྟེགས་བཅད་བརྟན་བའི་བཀྲག་པ་བཟོད་པས་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གཟིགས་ན་དགྱེས་འཛློམ་མངོན་པ། ཚིག་འདུས་དོན་གསལ་བརྩོད་པ་བའི་བསབ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལས་སྐྱོ་པོ་བློ་ལ་འཇུག་པར་ནུས་པ། རྟོགས་དཀའ་ཆུན་གྱིས་ཚིགས་གི་དགུ་མདུད་ཤིན་ཏུ་དམ་པོར་བཅིངས་པ་མིན་པས་བློ་རིག་ཐ་མར་གནས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཚིགས་གི་གསལ་ཆ་ལེ་ཙོ་ཞིག་གྱབ་པ་ཡིན་པར་སྐྱམ།

ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཞེར་གྱི་སྒེགས་བྱའི་ཉིན་ངོས་ནི་འོད་དུ་འཆེར་བའི་གསེར་ཞུན་གྱིས་གཟེངས་སུ་བསྟོད་དེ་བཀོད་པའི་ཐགས་འབར་སྐྱེ་བོ་ཡིན་ནའང་འདུ། སྒེགས་བྱའི་སྤྱིབ་ཐིག་མོག་མོག་མདངས་བཅ་སྟོན་པའི་སྔག་ཚའི་རིས་སུ་བབས་པའི་ཐིག་ཏུ་ཞལ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་ཡབ་ཡུམ་གྱི་མི་སྡུག་ངན་པ་ཡིན་ནའང་འདུ་སྟེ། བཟང་པོ་མིང་ཆེན་དང་། ངན་པ་རྟགས་ཅན་གྱི་ནུས་པས་ཁོ་རྒྱུས་སྒེགས་བྱའི་ཐིག་སྤིབ་ཅིག་མ་གཏོགས་དེབ་ཞེར་དུ་འགོད་པར་འཐུབ་ཅི་ཡང་མེད་པ་རང་སྐྱོགས་ཅན་ཡིན་ཏེ། ། དེའི་ཕྱིར་རང་གཞན་གྱི་འདུ་ཤེས་དང་། དགྱ་རྒྱན་གྱི་འདུ་ཤེས་ཡོད་པའི་མིའི་རིགས་ལ་མཆོན་ན་སྟོས་བཅས་ཀྱི་གཟུར་གནས་མ་གཏོགས། སྟོས་མེད་ཀྱི་གཟུར་གནས་མཁས་པ་ཟེར་བ་ཞིག་དེང་གི་འཕྲལ་ཚས་ཀྱི་མི་འདུ་མིན་ན་འཐུང་བ་མིན་ནོ་སྐྱམ། ལོ་རྒྱུས་ལ་བྱེལ་ཚེ་བའི་གྲགས་འབར་སྒེ་བོ་ཆུམས་ཀྱི་སྒོན་ཡོན་གསལ་འབྱེད་བྱེད་སྐབས་ལེགས་པའི་མཛད་རྣལ་དང་ཆོ་ཅསབའི་ནག་ཅོག་ལ་བློ་སྤྱོས་ཀྱིས་ཀྱི་ལས་ཀ་ཚེ་དུད་དང་སྡོག་གིས་བསྒྲུར་ཏེ་བཚེ་དུང་ཐང་ཆེས་ཀྱི་དབང་དུ་མ་བཏང་བར་ཟིན་པར་གོ་གནས་དང་། ཕུད་པའི་ནུས་པ། བཞག་པའི་མཛད་རྣལ། བྱང་བའི་ཆོར་འཕྲལ། བསྒེད་པའི་ངན་འབྲས་སོགས་ཐོ་འགོད་དང་དཔྱད་འཇོག་ཚུལ་མཐུག་ཀྱིས་འགྲུབ་པར་བྱེད་རྒྱུ་ནི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲ་བ་ཡོས་སྟོན་བྱང་རྒྱི་བོ་འབྱི་སྐབས་ཀྱི་བློ་བཅ་ཡིན་པར་སྐྱམ།

གྲལ་རིམ་ཞྭེད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་བྱང་བ་ནས་བཟུང་། ཚབ་སྲིད་མཁའ་དབུགས་ཀྱིས་མ་ཁྱབ་པའི་སྤྱི་ཚོགས་མཁའ་དབྱིངས་ཤེགས་སྐྱེ་ཚོགས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་སྟོངས་ཀྱིས་འཁོར་ལས་བྱེད་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་ཉིད་སྲིད་ཞིའི་ཐ་མ་གཏོགས་ཏེ་ཐ་མ་ཡིན་ཏེ། ཐ་མ་ཡིན་ཚེ་ཡང་ཁོ་རྒྱུས་སྒེགས་བྱའི་ཐིག་ཁོ་ནས་ཀྱང

དགུ་ཞེག་བཏོན་ཅིང་དྲངས་ནས་སྐྱབ་པར་ཟིན་ཚོད། མཐར་གཏུགས་ན། འཚོ་བའི་དོན་སྙིང་ལེན་ཚུལ་དང་། གོང་ཁང་ཚད་ཀྱིས་ཀྱང་ཐུབ་ཀྱི་རེད། སུ་ཡིས་ཁ་ཅིག་ཟུར་ཚུལ་སོགས་གཏན་ནས་མི་འདུ་བས། གཅིག་གིས་ཅིག་ཤོས་ཀྱི་ཐུན་མོང་ཁོ་ནའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཏུ་ཡོད་ཀྱི་ཡིན་ན། ཁྱོད་ཀྱི་ཁྱབ་ཚད་ཅི་ཙམ་ཞིག

བའི་ཚེད་ལས་དང་དེའི་སློབ་མ་ཤིན་ཏུ་དཀོན་པས་ཡིན་པར་སྐྱམ། ཁྱད་མཁས་མེད་ན་ཚེད་རྩོམ་དང་ཤེས་ཡོན་ཉུང་ངུ་ཡིན་འཐུང་།

ལོ་རྒྱུས་རིག་པའི་ཁྲབ་ཁོངས་སུ་སློབ་ཅིང་དཔྱོད་པའི་རྣམ་པ་དང་གནས་ཚུལ་གསལ་ཤིན་ཏུ་འདུག་པ་ན། ཀུང་དཉང་མེ་རིགས་སློབ་ཚེན་ལས་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་སྟེ་ཚན་ཏང་དུ་ན་གཞོན་མཁས་པའི་མཚན་གཏམ་ལའང་། སློབ་བུ་མང་པོ་རིག་གནས་བཙུད་ཀྱིས་སྐྱོང་བཞིན་པའི་སྟེ་དགེ་བ་དགེ་ཏན་བཞུགས་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་བཟེལ་ཟིང་ཚེ་བའི་སློབ་ཁྲིད་ཀྱི་ཐུན་གསེང་དག་ཏུ་ངལ་བ་ཁྱད་གསོད་དང་སློབས་པ་ཚེར་སྐྱེས་བཟེལ་ཟིང་ཚེ་བའི་སློབ་དེབ་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡང་ཡང་ཟིན་ཏེ་ཤུགས་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ཤེས་ཡོན་ཤིག་ཡོད་ཀྱང་། ཁོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཤེས་ཡོན་ཁ་ཤས་ཆུང་བ་ཞིག་ཡོད་ཀྱི་ཡིན་ཏེ་ཞེས་ཟེར་ཐུབ་པ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ལྟ་བུའི་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཁ་ཤས་ཆུང་ངུ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། ཁོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཤེས་ཡོན་ཁ་ཤས་ཆུང་ངུ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་ཟེར་ཐུབ་པ་ཡིན་ནོ། །

བར་གཞི་བསྒྲུབ་ཚའི་དབེ་སྐྱེན་གསལ་བཤད།

བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྦྱི་དོན་པརྩ་རྩ་གའི་ཁེའུ་མིག་ཅེས་པ་འདི་ནི་སྐུ་ཞབས་ཐུབ་བསྟན་ཕུན་ཚོགས་ལགས་ཀྱིས་སྦྱི་ལོ་1986ལོ་ནས་1996ལོའི་བར་འབད་བརྩོན་སྟོང་ཕེད་ཀྱི་སྐོ་ནས་བན་བོན་དབེ་བ་མེད་པའི་བོད་ཀྱི་གནའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་ཚ་ཁྲིད་པ་གང་ནེད་འཚོལ་སྡུད་བྱས་པ་མ་ཟད། གནའ་བོའི་རྒྱ་ཡིག་གི་ནང་དུ་འཁོད་པའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་། དེང་རབས་ཤའི་གནས་ཐོན་པའི་གནའ་རྫས་ཁྲིད་པའི་དཔྱད་གཞི་རྣམས་གཞིར་བཟུང་། ཐུགས་ཡོངས་ནས་ལོ་རྒྱུས་དངོས་གཙོ་སྦྱ་བའི་ཡུལ་ཐའི་ཐོག་ནས་ཞིབ་འདྲུག་བྱས་ཏེ། ཐོག་མར་བསྒལ་པ་ཡ་ཐོག་གི་བོད་ཕིའི་འགྲོ་བ་བྱུང་བའི་ཚུལ་ནས་བཟུང་། མིའི་འགྲོ་བ་དང་རིག་གནས་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་བའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་དུ་མི་ཡིས་མི་ལ་དབང་བསྒྱུར་བྱེད་པའི་ཁུགས་སྟོལ་ཐོག་མར་བྱུང་བའི་མངའ་ཐང་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་དུས་རབས་བྱུང་ཚུལ་དང་། ལྷག་པར་དུ་བོད་རྒྱལ་ཐོག་མ་གཅིག་པུ་བཙན་པོ་ནས། དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་དུས་མཇུག་བར་ཐུར་མེད་པའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་དང་། སྤྱི་ལོ་1996ལོར་སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དབེ་སྐྱན་ཁང་གིས་པར་སྐྲུན་ཞིང་གཏན་འཁེལ་བ་རེད།

དེབ་འདི་པར་སྐྲུན་བྱས་རྗེས་རྒྱལ་ཕྱི་ནང་གི་མཁས་པ་མི་ཉང་བ་ཞིག་གིས་དོ་སྣང་དང་། ངོས་ལེན་གནང་བ་མང་ཞད། སྤྱི་ལོ་2000ལོར་རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ཡུ་ཡོན་ལྟན་ཁང་གི་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་གི་གཟེངས་རྒྱས་རིམ་པ་གསུམ་པའི་ཡང་གནང་ཡོད། དེབ་འདི་བསྒྲུང་དུ་པར་སྐྲུན་བྱས་པ་ལ་རྩོམ་པ་པོས་ལོ་ལྟར་གྱང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཚན་མོའི་ཞིབ་འདྲུག་སློབ་མ་བབ་འབྱམས་པ་རྣམས་ལ་སློབ་ཁྲིད་བྱས་པའི་ཉམས་མྱོང་དང་། བོད་ཀྱི་ལ་ཁུལ་ཁག་གི་དགོན་པ་དང་། དེའི་མཇུག་ཁག་གཅིག་ནས་ཐུབ་མ་ཐོག་ནས་ཀྱང་ཁ་ཤས་ཆ་ཚང་བ་རྣམས་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཐོ་ཡིག་ཆ་གསར་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། ཡིན་ཏེ་ཁོང་ཚོ་ནས་ཀྱང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཐོ་ཡིག་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ནའང་། ཁོང་ཚོ་ཡིས་ཀྱང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཐོ་ཡིག་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ནའང་། དེ

དཀར་ཆག

སྡེབ་འགྲེའི་ཞུ་ཚཆོད། ..... (1)
ལེའུ་དང་པོ། བསྐལ་བ་ཡ་ཐོག་གི་སྐོར། ..... (1)
སབཅད་དང་པོ། བོད་ཀྱི་སཀལསཆགས་ཚུལ། ..... (1)
སབཅད་གཉིས་པ། བསྐལ་པ་ཡཐོག་གི་བོད་ཕི། ..... (5)
གཅིག ཕི་ཡི་འགྲོ་བ་སྐྱང་ཚུལ། ..... (5)
གཉིས། ཐུན་མོང་གི་ཐོན་རྩིད་དང་འཚོ་བ་སྒྲུབ་ཚུལ། ..... (7)
གསུམ། བོད་ཕིའི་རུས་ཀྱིས་ཚུལ། ..... (7)
སབཅད་གསུམ་པ། བསྐལ་པ་ཡཐོག་གི་བོད་ཕིའི་ཤེས་རིག ..... (11)
གཅིག རོ་ཆས་རྩིང་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཤེས་རིག ..... (11)
གཉིས། རོ་ཆས་གསར་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཤེས་རིག ..... (12)
སབཅད་བཞི་པ། གནའ་བོའི་དཔེ་རྩིང་ནང་འཁོད་པའི་ཡཐོག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཁག་གཅིག ..... (15)

ལེའུ་གཉིས་པ། མངའ་མཚོད་སྐྱང་བའི་དུས་རབས་སྐོར། ..... (19)
སབཅད་དང་པོ། མངའ་མཚོད་ཐོག་མར་སྐྱང་ཚུལ། ..... (19)
སབཅད་གཉིས་པ། མངའ་མཚོད་བཅུ་གཉིས་སྐབས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རྣམ་པ། ..... (28)
གཅིག དུས་རབས་ཀྱི་ལམ་ལུགས། ..... (28)
གཉིས། གདོད་མའི་ཐོན་དང་ཤེས་རིག ..... (29)
གསུམ། གཡུང་དྲུང་ཐོན་དང་རིག་གནས། ..... (31)

ལེའུ་གསུམ་པ། སྤུ་རྒྱལ་ཀྱི་དུས་རབས། ..... (48)
སབཅད་དང་པོ། སྤུ་རྒྱལ་ཐོག་མར་སྐྱང་ཚུལ། ..... (48)
གཅིག གཉའ་ཤིའ་བཙན་པོའི་འཕྱང་ཁྲབས་ཀྱི་སྐོར། ..... (49)
གཉིས། གཉའ་ཤིའ་བཙན་པོ་སྐྱང་བའི་ཚོ་ཆོགས་ཀྱི་སྐོར། ..... (52)
སབཅད་གཉིས་པ། སྤུ་རྒྱལ་བཙན་པོའི་དུས་རབས་ཀྱི་སྤྱིད་དབང་གི་ཁྲབ་ཁོངས། ..... (54)

གཅིག ལ་བོངས། ..... (54)
གཉིས། ཁྲིམས་དང་ལས་ཀའི་སྒྲིག་གཞི། ..... (61)
ལ་བཅད་གསུམ་པ། སྲུ་རྒྱལ་རིམ་བྱོན་ཀྱི་གདུང་རབས་མདོར་བསྡུས། ..... (63)
གཅིག གནམ་གྱི་ཁྲི་བདུན། ..... (63)
གཉིས། སྟོང་ཀྱི་སྐྱེང་གཉིས། ..... (64)
གསུམ། ལ་ཡི་ལེགས་བྱུག ..... (65)
བཞི། ཆུ་ལ་ཁེ་བརྒྱད། ..... (66)
ལྔ། ཚིགས་ལ་བཅོན་ལྔ ..... (66)
དྲུག ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་བོན་རྒྱལ་བཞི། ..... (67)
ལ་བཅད་བཞི་པ། རིག་གནས་དང་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་སྐོར། ..... (73)
གཅིག རིག་གནས་དང་ཐོན་སྐྱེད་ལག་རྩལ ..... (73)
གཉིས། བོན་དར་ནུབ་ཀྱི་ཐྲུང་བ་བརྩོད་པ། ..... (78)

ལེའུ་བཞི་པ། ཚོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས། ..... (85)
ལ་བཅད་དང་པོ། ཚོས་རྒྱལ་སྲོང་བཅོན་སྐམ་པོས་རྒྱལ་སྲིད་བཟུང་ཁིང་བོད་
ཡོངས་གཅིག་ཏུ་ནང་མཛད་པ། ..... (85)
ལ་བཅད་གཉིས་པ། སྲུ་རྒྱལ་རིམ་བྱོན་ལས་ཆོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་
གདུང་རབས་མདོར་བསྡུས། ..... (89)
ལ་བཅད་གསུམ་པ། ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཅོན་སྐམ་པོ་ནས་སྐང་དར་མའི་བར་གྱི་
རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་ཚིགས། ..... (93)
གཅིག ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཅོན་སྐམ་པོ། ..... (93)
གཉིས། དབོན་སྤུས་མང་སྲོང་མང་བཅོན། ..... (95)
གསུམ། འདུས་སྲོང་མང་རྩེ། ..... (97)
ལྔ། ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཅོན། ..... (101)
དྲུག ལྷ་ནེ་བཅོན་པོ། ..... (102)
བདུན། སྲུ་ཉི་གབཅོན་པོ། ..... (104)
བརྒྱད། སད་ན་ལེགས་མཉེང་ཡོན། ..... (105)
དགུ ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་བཅོན་ནམ་ཁྲི་རལ་པ་ཅན། ..... (106)
བཅུ ཌ་དུམ་བཅོན་ནམ་སྐང་དར་མ ..... (106)
ལ་བཅད་བཞི་པ། ཁྲིམས་དང་ལས་ཀའི་སྒྲིག་གཞི་གཉན་ལ་ཕབ་པ། ..... (107)

གཅིག ཁྲིམས་ཡིག་དོན་ཚན་སོ་དྲུག་གམ་ཁོད་སོ་དྲུག་གི་སྐོར། ..... (107)
1. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་བཀའ་ཡི་ཁྲིམས་ཡིག་ཆེན་པོ་དྲུག ..... (107)
2. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་བཀའ་ཐོས་ཆེན་པོ་དྲུག ..... (114)
3. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་ཡིག་ཚང་དྲུག ..... (114)
4. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་ཕྱག་རྒྱ་དྲུག ..... (115)
5. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་རྒྱེན་དྲུག ..... (115)
6. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་དཔའ་ཚན་དྲུག ..... (115)
གཉིས། ལས་ཀའི་སྒྲིག་གཞི་གཏན་ལ་ཕབ་པ། ..... (116)
1. བོད་ཡུལ་དུ་ཆེན་ལྟ་དུ་ཕྱི་བ། ..... (116)
2. ཡུལ་ཀྱི་དབང་རིས་རྣམ་པ་བཅོ་བརྒྱད་དུ་བཅད་པ། ..... (118)
3. ཚོད་ཀྱི་སྟོང་ཉེ་དུག་ཅུ་ཙ་གཅིག་དུ་ཕྱི་བ། ..... (119)
4. གཡུང་གི་མི་ལྟེ་ཁེང་དང་ཡང་ཁེང་འཁྱེད་པ། ..... (121)
5. ཞང་གསུམ་བློན་བཅས་དབུས་ཀྱི་འདུན་སའཛིན་པ། ..... (122)
6. དཔའ་ལྟེ་གསུམ་གྱི་ལམཕའ་ཡི་སོ་ཁ་སྦུང་། ..... (125)
ལ་བཅད་ལྔ་པ། ཆོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས་སྐབས་སུ་ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་འབྱོར་
འཛེལ་རྒྱས་ཀྱི་སྐོར། ..... (126)
གཅིག ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་འབྲེལ་བ་རྒྱ་བསྒྱེད་པ། ..... (126)
1. བོད་བལ་འབྲེལ་བ། ..... (126)
2. བོད་ཞང་འབྲེལ་བ། ..... (128)
3. བོད་འཕགས་འབྲེལ་བ། ..... (136)
4. བོད་ཧོ་འབྲེལ་བ། ..... (137)
གཉིས། རིག་གནས་སློབ་གསོའི་སྐོར། ..... (140)
1. ཡུལ་གཞན་གྱི་རིག་གནས་ཀྱི་ཉིང་བཏུད་བླངས་པ། ..... (140)
2. ཚེད་སྦྱོང་གི་སློབ་གྲྭ་བཙུགས་པ། ..... (144)
3. ཚལ་དང་རྩེད་མོའི་སྐོར། ..... (147)
གསུམ། བཙོ་རིག་ལག་རྩལ་གྱི་སྐོར། ..... (149)
1. མ་ཁར་རྩི་གདང་ལྷ་བཙོའི་ལག་རྩལ ..... (149)
2. ལྷགས་ཟམ་བཙོ་སྒྲུན་གྱི་ལག་རྩལ ..... (154)
ལ་བཅད་དྲུག་པ། གསང་སྔགས་རྩིང་མའི་གྲྭ་མཐའི་ཐྱོང་བ་རགས་ཙམ་བརྗོད་པ། ..... (157)
གཅིག སྒོབ་དཔོན་པད་མ་འབྱུང་གནས་ལས་བརྒྱད་ཚུལ། ..... (158)
གཉིས། གྲྭབཆེན་བི་རོ་ཙ་ན་ལས་བརྒྱད་ཚུལ། ..... (159)

གསུམ། པཊ་ཚེན་པི་མ་མི་ཏྲ་ལས་བརྒྱད་ཚུལ། ..... (160)
བཞི། གནུབས་ཆེན་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་ལས་བརྒྱད་ཚུལ། ..... (160)
ལྔ། རྣ་གཤགས་གནུབས་གསུམ་སོགས་ལས་བརྒྱད་ཚུལ། ..... (161)
དྲུག ཕྱིས་ཀྱི་གཏེར་སྟོན་ནམས་ལས་བརྒྱད་ཚུལ། ..... (162)
སབཅད་བདུན་པ། བན་བོན་འཁྲུག་པས་བོད་ཕྱིད་འཕོར་བ། ..... (163)
གཅིག བོན་ཆོས་བར་ཀྱི་འགལ་བའི་རྣམ་པ་དེ་ཙོག་མར་བྱང་ཚུལ། ..... (163)
གཉིས། བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་འཛིག་པའི་སྐོར། ..... (169)

ལེའུ་སྒྲ་པ། བོད་ཁམས་སིལ་བུར་འཕོར་བའི་དུས་སྐབས། ..... (175)
སབཅད་དང་པོ། བོད་ཁམས་སིལ་བུར་འཕོར་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་སྐོར། ..... (175)
གཅིག བཙན་པོ་བཙོང་སར་ཤིང་དབུ་གཡོ་འཁྲུག་པ། ..... (175)
གཉིས། འབངས་ཀྱེན་ལོག་གི་སྐོར། ..... (177)
སབཅད་གཉིས་པ། ནང་གཉིས་སུ་ཀྱེས་པའི་བཙན་པོའི་གདུང་རྒྱུད་ཀྱི་སྐོར། ..... (178)
གཅིག འོད་སྲུངས་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད་ཀྱི་སྐོར། ..... (178)
གཉིས། ཁྲི་ཉི་ཡུམ་བརྒན་གྱི་གདུང་རྒྱུད་སྐོར། ..... (183)
གསུམ། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་འཛིན་རྗེས་ཀྱི་གདུང་རབས་རེའུ་མིག ..... (184)
སབཅད་གསུམ་པ། བསྟན་པ་ཕྱི་དར་གྱི་དུས་ཚིགས། ..... (189)
གཅིག བླ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་གྱི་འཁྲུངས་ཡོ་སྐོར། ..... (189)
གཉིས། དམར་གཡོ་གཅོང་གསུམ་དབུས་ནས་གནས་བྱོལ་ལ་ཕེབས་པའི་དུས་ཚིགས། ..... (190)
སབཅད་བཞི་པ། བོད་ཁམས་སིལ་བུར་གནས་སྐངས། ..... (191)
གཅིག ཡུལ་གྱི་སོ་སོའི་ཚོ་དོན་སྐོར། ..... (191)
གཉིས། གྲྭང་རྩེ་གེ་སར་གྱི་སྐོར། ..... (194)
1. གྲྭང་གེ་སར་གྱི་འཁྲུངས་ཡུལ་སྐོར། ..... (195)
2. གྲྭང་གེ་སར་འཁྲུངས་དུས་ཀྱི་སྐོར། ..... (197)
སབཅད་ལྔ་པ། ཚོས་དང་རིག་གནས་གཉིས་ལྡན་ཅིག་ཏུ་དར་རྒྱས་དང་གོང་འཕེལ་
ཕྱིན་པའི་སྐོར། ..... (198)
གཅིག བཀའ་གདམས་པའི་གྲུབ་མཐའ་བྱུང་ཚུལ། ..... (199)
གཉིས། མར་པ་བཀའ་བརྒྱད་པའི་གྲུབ་མཐའ་བྱུང་ཚུལ། ..... (203)
གསུམ། ཤངས་པ་བཀའ་བརྒྱད། ..... (209)
བཞི། སྐྱ་པའི་གྲུབ་མཐའ་བྱུང་ཚུལ། ..... (211)

ལྔ། ཞི་བྱེད་པའི་གྲུབ་མཐའ་བྱུང་ཚུལ། ..... (213)

ལེའུ་དྲུག་པ། ས་སྐྱ་པའི་གྲྭ་ཚྭོང་དུས་རབས། ..... (220)
སབཅད་དང་པོ། ས་སྐྱ་པས་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་སྒྲུབ་བྱས་པ། ..... (220)
གཅིག ཆོས་གྲྭིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ཡུགས་དང་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན། ..... (220)
གཉིས། འགོན་གྱི་གདུང་རྒྱུད་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་སྐོར། ..... (225)
གསུམ། ཆོར་ལ་ཁག་བོད་དུ་ལྷགས་ནས་ས་ཆོ་ཡུལ་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུས་པ། ..... (233)
བཞི། འགྲོ་མགོན་འཕགས་པས་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་སྒྲུབ་བྱས་ཤིང་ཚོས་གྲྭིད་ཟུང་
འབྲེལ་གྱི་གྲྭིད་དབང་དངོས་གསུམ་ཚུགས་པ། ..... (238)
སབཅད་གཉིས་པ། ཚོས་གྲྭིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་གྲྭིད་འཛིན་གྲྭིག་གཞི་གཅན་འབེལས་བྱས་པ། ..... (242)
གཅིག སྐེ་ཁག་སོ་སོའི་ཙ་འཛུགས་ཀྱི་གྲྭིག་གཞི། ..... (242)
གཉིས། ཡོན་གོང་མས་བོད་དུ་སམི་དུད་ཚེས་བྱས་པ། ..... (244)
གསུམ། ཚོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་ས་དེས་དབྱེ་བ་དང་འཛའ་མོ་བཙུགས་པ། ..... (246)
བཞི། བློན་པོ་མཁར་གྱི་གདུང་རྒྱུད་ལ་མདོ་ཁམས་སྟོང་དཔོན་གྱི་དབང་བསྒྲུབ་བས་
སྐོ་དགེའི་རྒྱལ་རབས་ཞེས་པ་དེ་བྱུང་བ། ..... (248)
གོང་མའི་དབུ་བྱེ་རིམ་བྱོན་དང་ས་སྐྱའི་དཔོན་ཆེན་རིམ་བྱོན་གྱི་རེའུ་མིག ..... (252)
སབཅད་གསུམ་པ། ཆོས་དང་རིག་གནས་གསར་དུ་དར་རྒྱས་བྱུང་ཚུལ། ..... (254)
གཅིག ཆོས་ལུགས་དང་རྒྱས་བྱུང་བའི་སྐོར། ..... (254)
1. ཇོ་ནང་པའམ་སྟོན་དུག་པའི་གྲུབ་མཐའ་བྱུང་བ། ..... (254)
2. བསྟེན་སྐྱབས་པའི་གྲུབ་མཐའ་བྱུང་བ། ..... (257)
3. སྐུལ་སྒྲུ་ཐོག་མ། ..... (259)
གཉིས། ཐུན་མོང་རིག་གནས་དང་རྒྱས་སྒོམ་བའི་སྐོར། ..... (263)
1. སྒོ་ཚང་སྐྱེན་ངག་ལ་སོགས་རིག་གནས་སྐྱེལ་ད་རྒྱས་བྱུང་ཚུལ། ..... (263)
2. དཏུལ་ཚུ་བཅོ་བཀྲའི་ལག་ལེན། ..... (265)
སབཅད་བཞི་པ། འབྲི་གུང་གྲྭིད་ལོག་བྱུང་ཚུལ། ..... (267)
སབཅད་ལྔ་པ། ས་སྐྱ་པའི་སྒྲིད་དབང་འཐོར་ཞིག་ཕྱིན་པའི་སྐོར། ..... (270)
གཅིག ས་སྐྱའི་ནང་འགོར་མ་འཆམས་པས་འགྲོ་མགོན་འཕགས་པར་
སྐུ་བཞེགས་བྱུང་བ། ..... (270)
གཉིས། གཡའ་ཕག་འགལ་བ་དང་སཕག་འགལ་བ་བསྟུན་མར་བྱུང་བ། ..... (271)
གསུམ། བྱ་བྱང་ཁག་བཞིར་གྱེས་པ་དེ་ས་སྐྱའི་སྒྲིད་དབང་ཤོར་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་
གཙོ་བོར་སྐྱར་པ། ..... (276)

ལེའུ་བདུན་པ། ཕག་གྲའི་སྲིད་སྐྱོང་དུས་རབས། ..... (279)
སབས་དང་པོ། ཐོ་སྲིད་ཕག་མོ་གྲུ་པས་བོད་ཡོངས་ལ་བང་སྐུར་བྱས་པ། ..... (279)
གཅིག ཟླ་བས་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད་བྱུང་ཚུལ་དང་དེ་ལ་ཕག་གྲའི་མིང་ཐོགས་ཚུལ། ..... (279)
གཉིས། ཕག་གྲའི་ཁྲི་དཔོན་གྱི་ཚོ་རྒྱས་མདོར་བསྡུས། ..... (280)
གསུམ། ཕག་གྲའི་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གདོད་ཡོངས་ལ་བང་སྐུར་བྱས་པ། ..... (282)
བཞི། ཕག་གྲའི་ཐོ་སྲིད་རིམ་བྱུང་གི་ཚོ་རྒྱས་མདོར་བསྡུས། ..... (285)
ལྔ། འབྲུལ་སེལ་གྱི་སྐོར། ..... (292)
སབས་གཉིས་པ། ཕག་གྲ་ཐོ་སྲིད་སྐབས་ཀྱི་ཁྲིམས་དང་སྒྲིག་གཞིའི་སྐོར། ..... (296)
གཅིག རུ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་བྱས་པ། ..... (296)
གཉིས། མི་དོན་སྒྲིག་སྟོལ་སྐོར། ..... (303)
གསུམ། འགྲེད་དང་ཁྲལ་ཚགས་སྐོར། ..... (306)
སབས་གསུམ་པ། བོད་ཀམས་འཛུགས་སྒྲུབ་ཀྱི་སྐོར། ..... (307)
གཅིག ལྷ་ཁང་དང་རྟེན་གསུམ་གསར་བཞེངས་བྱུང་ཚུལ། ..... (307)
གཉིས། ཁོར་ཡུག་ལེགས་བཅོས་སྐོར། ..... (309)
གསུམ། པར་འདེབས་ལག་རྩལ་དང་སྦྱོར་བྱས་པའི་སྐོར། ..... (313)
སབས་བཞི་པ། རིག་གནས་ཀྱི་རྒྱས་སྐོར། ..... (314)
གཅིག ཀ་རྩ་པའི་ཚོས་ཆོགས་སྒོར་ཆེན་འཛམ་གླིང་རྒྱན་ཞེས་པ་བྱུང་ཚུལ། ..... (314)
གཉིས། བཀའ་གདམས་གསར་མ་ཞེས་གྲགས་པའི་རི་བོ་དགེ་ལྡན་པའི་
གྲྭབ་མཐའ་བྱུང་ཚུལ། ..... (322)
གསུམ། གསོ་རིག་འཕེལ་རྒྱས་སྐོར། ..... (327)
བཞི། གནམ་དཔྱད་སྐར་ཚེས་འཕེལ་རྒྱས་སྐོར། ..... (329)
ལྔ། ལྷ་བཙོའི་ལག་རྩལ་འཕེལ་རྒྱས་སྐོར། ..... (331)
དྲུག ཚོ་རྒྱས་ཞིབ་འདྲུག་གི་བྱ་གཞག་འཕེལ་རྒྱས་སུམ་ཁྱིབ་པ། ..... (335)
སབས་ལྔ་པ། ཕག་གྲའི་སྲིད་དབང་འཕོར་ཞིག་ཏུ་ཁྱིབ་པ། ..... (337)
གཅིག སྐྱ་ལོའི་ཐེ་གཟར་ཞེས་པས་ཕག་གྲ་ནང་འགལ་དང་། ཐེ་འཕྲུག་
རྒྱན་མི་ཚད་པ་བྱུང་བ། ..... (337)
གཉིས། དཔོན་ཚབ་ཐེལ་གྱོང་བྱས་པས་རིན་སྤྱང་པའི་དབང་ཤུགས་
ཇེ་ཆེར་ཁྱིན་པ། ..... (341)
གསུམ། ཞིང་ཤག་པས་ཀྱེན་ལོག་བྱས་ཏེ་རིན་སྤྱང་པའི་སྐྱོབས་ཤུགས་བཅོམ་པས་
རིམ་བཞིན་ཕག་གྲའི་སྲིད་དབང་མཇུག་འགྱེལ་བ། ..... (343)

ཚོས་རྒྱལ་རྣམ་གསུམ་དང་དགའ་ལྡན་ཁྱི་པ་རིམ་བྱོན་གྱི་རེའུ་མིག ..... (345)

ལེའུ་བརྒྱད་པ། གཅང་པ་རྒྱལ་ཡོའི་དུས་རབས། ..... (352)
སབས་དང་པོ། གཅང་པ་རྒྱལ་ཡོའི་སྲིད་དབང་དང་སྡེས་སུབཙུགས་པ། ..... (352)
གཅིག གཅང་པ་རྒྱལ་ཡོའི་གདུང་རབས་མདོར་བསྡུས། ..... (352)
གཉིས། གཅང་པ་རྒྱལ་ཡོའི་སྲིད་གཞུང་གི་སྒྲིག་གཞི་དང་། རྫ་ཁྲིམས་སྐོར། ..... (358)
སབས་གཉིས་པ། དབུས་སོག་མ་ཉམ་འབྲེལ་གྱིས་གཅང་ལ་དོ་ཚོལ་བྱེད་པ། ..... (371)
གཅིག དབུས་པས་སོག་དམག་དང་འབྲེལ་བ་ཞིང་སབའགར་བྱས་པ། ..... (371)
གཉིས། ཇ་དྲག་ཆེ་བའི་དམག་འཁྲུག་གིས་གཅང་པ་རྒྱལ་ཡོའི་སྲིད་དབང་གཏོར་བ། ..... (372)

ལེའུ་དགུ་པ། དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་རྙས་རབས། ..... (374)
སབས་དང་པོ། དབུས་སོག་མ་ཉམ་འབྲེལ་གྱིས་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་སྲིད་དབང་
དང་སྡེས་སུབཙུགས་པ། ..... (374)
གཅིག ཚོང་ས་ལྡ་པ་ཆེན་པོ་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་ཚོས་སྲིད་གཉིས
ཀྱི་བདག་པོའི་ཁྲིར་འཚོད་པ། ..... (374)
གཉིས། དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་སྲིད་དབང་སྡུམཁྱད་ནས་སུབཁ་དཔང་དུ་བྱས་པ། ..... (377)
གསུམ། རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་རེམ་བྱོན་གྱི་རྣམ་ཐར་མདོར་བསྡུས། ..... (380)
བཀའ་བློན་རིམ་བྱོན་གྱི་རེའུ་མིག ..... (393)
སབས་གཉིས་པ། དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་སྒྲིག་གཞི་དང་རྫ་ཁྲིམས་སྐོར། ..... (400)
གཅིག སྲིད་འཛིན་ལས་ཁུངས་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་གཏན་འབེབས་བྱས་པ། ..... (400)
འོས་འགན་དང་འོས་ཐོབ་སོགས་ཀྱི་རེའུ་མིག ..... (402)
གཉིས། ཁྲིམས་ཡིག་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་སྐོར། ..... (407)
གསུམ། བོད་ཀྱི་དྲུལ་ཟོར་སྐོར། ..... (411)
སབས་གསུམ་པ། རིག་གནས་སློབ་གསོའི་ཐུ་གཞག་སྐོར། ..... (415)
གཅིག ཚོས་ལུགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ལ་སློབ་གཉེར་དང་རྒྱས་བྱུང་བའི་སྐོར། ..... (415)
གཉིས། ཐུན་མོང་རིག་གནས་ཀྱི་སློབ་གསོ་དང་སྒེར་གྱིས་གྱི་སྐོར། ..... (417)
སབས་བཞི་པ། སྲིད་དབང་འཛིན་རྩོད་ཀྱི་འཁྲུག་པ། ..... (419)
གཅིག སྲིད་སང་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་དང་སོག་པོ་ཤ་བཟང་ཁྲན་བར་གྱི་
འཁྲུག་པ་སོགས་འཁྲུག་རྩོད་འགའ་ཞིག་གི་སྐོར། ..... (419)

གཉིས། ཞི་ལྷ་བདང་ང་ལྟམ་སྦྱར་གསུམ་སོགས་བཀའ་བློན་བར་ཀྱི་ནང་འབྲུག ..... (422)
གསུམ། བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་ཕལ་ཆེར་རྒྱལ་ཚབ་རྣམས་ཀྱིས་བཟུང་བས་
ནང་འཕྲུགས་པ། ..... (427)
བཞི། རྒྱལ་བསྟུ་ཁྲེང་བཅུ་གསུམ་པས་སྲིད་སྐྱོང་བའི་སྐབས་ཀྱི་
བོད་ཀྱི་དུས་འགྱུར་སྐོར། ..... (431)
ལྔ། ར་སྐྱ་གི་དོན་ཉིན་སྒྲུབ་ཆུན། ..... (437)
སབཅད་ལྔ་པ། བོད་དམག་གི་སྒྲིག་གཞིའི་སྐོར། ..... (440)
སབཅད་དྲུག་པ། ཀྲུང་གོ་ཁྱབ་ཁྲན་ཉང་གི་འགོ་ཁྲིད་འོག་བོད་སྡེངས་མི་དམངས་
སྒྲི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལམ་སྟོགས་སྒུབསྒྲོད་པ། ..... (445)
བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་འབྲུང་ཐབས་སྐོར་ཀྱི་གློས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བྱན། ..... (446)
བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དྲུས་རབས་རེའུ་མིག ..... (449)
མཇུག་བྱང་། ..... (466)

ཨཨ། །སྔོན་འགྲོའི་ཁ་མཚིད།

བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲིག་དོན་པརྒྱ་ནུ་གའི་ཁེའུ་མིག་ཅེས་པའི་མཐའ་དཔྱོད་ཅན་གྱི་དེབ་ཐེར་འདི་ཉིད་འབྲི་བའི་དགོས་པ་ནི། མིག་སྔར་གསར་དུ་བྱིས་པའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་སྐོར་ལ་བོད་རྒྱའི་རིགས་གང་ཡིན་ཀྱང། གཙོ་བོ་སངས་རྒྱས་ཚེས་ལྷག་ནང་འབྲེལ་བའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔྱད་གཞིའི་སྐོར་གཞི་ཉིད་བའབྲང་ནས་བཙུགས་པ་ལས། གནའ་རབས་བོད་ཀྱི་ཚབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས་ལག་རྩལ་བཅས་ཀྱི་སྐོར་གཙོ་གནད་ལ་བཟུང་སྟེ་བཤད་པ་དང་། ཤུག་ཁྲའི་ཐོག་ཏུ་ཚབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས་ལག་རྩལ་བཅས་ཀྱི་སྐོར་གཙོ་གནད་ལ་བཟུང་སྟེ་བཤད་པ་དང་། ཤུག་ཁྲའི་ཐོག་ཏུ་སྲིད་ཚབ་དང་། དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས་ལག་རྩལ་བཅས་ཀྱི་སྐོར་དུས་རིམ་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་དང་ཤུགས་ཆུང་བ་དག་མངའ་འོག་ཁྲ་བཅུག་ཅིང་གཡོག་ཁྲ་ཀོལ་བར་མཇད་པའི་དོན་ཡིན་ཤྭབས། དོན་འདིས་གདོད་མའི་སྲིད་སྐྱོང་བཅས་ནས་བབ་ཀྱི་ཚེས་ཉིན་ཐུག་ཏུ་ཡོད་པ་དག་མངའ་འོག་ཁྲ་བཅུག་ཅིང་གཡོག་ཁྲ་ཀོལ་བའི་ཐུན་ཚོད་ཀྱི་སྲིད་སྐྱོང་དང་ཤུགས་ཆུང་བ་དག་ཏུ་ཕྱེ་མཚམས་འཇོད་པའི་ཐུན་ཚོད་ཀྱི་དབྱེ་མཚམས་འདི་ཉིད་ནང་སོར་བཞག་ནས་མངའ་མཇད་བྱུང་བའི་དུས་རབས་ཞེས་བྱེས་ཡོད།

1. ལེའུ་དང་པོ་བཤལ་པ་ཡ་ཐོག་གམ་གདོད་མའི་སྲིད་སྐོས་ཡིན་ཞིང་། དེའི་ནང་དུ་གཙོ་བོ་བོད་ཀྱི་ས་ཁམས་ཆགས་ཚུལ་དང་། ཡ་ཐོག་གི་བོད་མི་བྱུང་ཚུལ། ཡ་ཐོག་གི་བོད་མིའི་ཤེས་རིག་བཅས་ཀྱི་སྐོར་བཤད་ཡོད་ལ། དེ་དག་གི་ཁྲངས་གཏུགས་སཁམ་དཔྱད་གཞིར་འཛིན་ས་གཙོ་བོ་《ཚེས་འབྱུང་ མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》དང་《བཀའ་ཐང་སྡེ་ལྔ》གཉིས་སུ་བོད་ཀྱི་གདོད་མའི་གནས་ལུགས་སྐོར་ཅུང་ཟད་གསལ་བ་ཆ་མས་ལ་གཞིར་བཟུང་། ཅེ་དུས་བོད་ཡུལ་སྟོད་སྨད་བར་གསུམ་ཀྱི་ས་འོག་ནས་ཐོན་པའི་གནའ་རྫས་དག་ལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཚེད་རམས་པ་ཆ་མས་ཀྱིས་ཚོད་དོན་གནང་བའི་རྩོམ་ཡིག་ཁག་གིས་དཔང་རྟགས་ཤོད་བྱས་ཤེད། གཞན་ཡང《རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང་ཆེན་ཚོ》སོགས་སུ་གསལ་བའི་བོད་མིའི་རུས་ཚན་ཐོག་མར་ཀྱེས་ཚུལ་སྐོར་སོགས་གདོད་མའི་སྲིད་སྐྱོང་ལོ་རྒྱུས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་བོད་ཀྱི་ཡིག་རྟེང་ནས་ཀྱི་སྐྱིང་དོན་བསྡུ་གང་བྱབ་བྱས་ཡོད།

2. ལེའུ་གཉིས་པ་མངའ་མཇད་བྱུང་བའི་དུས་རབས་སྐོར་ཡིན་ཞིང་། འདི་ན་ཡོངས་གྲགས་སུ་བན་གཡོག་ལམ་ལུགས་ཞེས་པའི་དུས་རབས་དེ་ཡིན་ལ། བོད་ཡིག་དཔེ་རྟེང་ནས་ཀྱི་ནང་དུ་རྒྱལ་པོ་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོའི་ཚོང་དུ་སྤྱང་བའི་མངའ་མཇད་གཅོད་སྤྱིན་ནས་གཡུ་པོ་ལོགས་པ་ཉ་ཅང་གདུག་ཅིང་སྐུབ་པའི་དུས་རབས་བཅུ་དཔག་ཅིང་། རྒྱལ་ཁབ་སིལ་མ་བཅུ་གཉིས་དང་། སིལ་མ་བཞི་བཅུ་བཅས་ཉ་ལམ་དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་ཙམ་བྱུང་ཡོད་པར་གྲགས་ཤིང་། དེའང་མངའ་མཇད་ཅེས་པ་ནི་སྟོན་པོ་དང་དཔོན་སློབ་བཅས་ཀྱི་དུས་རིམ་གྱི་ཆོས་ཉིད་ཅིག་ཡིན་ཤྭབས། དོན་འདིས་གདོད་མའི་སྲིད་སྐྱོང་ལམ་ལུགས་ཀྱི་སྲིད་སྐྱོང་ཐོག་ཏུ་བཅུག་ཅིང་གཡོག་ཁྲ་ཀོལ་བའི་དུས་རབས་ཀྱི་དབྱེ་མཚམས་ཤེས་ཐུབ་པ་ཡིན་ལ། དེའི་ཚེ་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ནས་ཁྱབ་ཁྲན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་ཐུབ་པ་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱས་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་བསྟན་པ་ཡང་ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་ནང་དུ་ཁྱབ་ཁྲན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ལས། ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་ནང་དུ་ཡང་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་ཐུན་ཚོད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཞིག་ཏུ་ཐུབ་པ་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱས་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་བསྟན་པ་ཡང་ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་ནང་དུ་ཁྱབ་ཁྲན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ལས། ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་ནང་དུ་ཡང་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་ཐུན་ཚོད་ཀྱི་

ঝরে, তাতেই মিলছে তুলে দিতে পারলে সাদা কাগজে। তুমি যা ভাবছ সেটা আসলে কী, তা নিয়ে তোমার সঙ্গে আমার কোনো মতভেদ নেই। তবে তোমার ভাবনাটা যে ঠিক কোন পথে এগোচ্ছে, সেটা বুঝতে পারলে আমার সুবিধা হয়।

নমস্কার। আমি সুদীপ্তা সেন, আপনার সঙ্গে ফোনে কথা বলেছিলাম। আপনি বলেছিলেন, আপনার ছেলে ঋক সেন ক্লাস সেভেনে পড়ে, আর তার ইংরেজি উচ্চারণ নিয়ে আপনার একটু চিন্তা আছে। আমি ঋকের কয়েকটা রেকর্ডিং শুনেছি। ওর উচ্চারণ খারাপ নয়, বরং ওর একটা নিজস্ব ঢং আছে। সমস্যা হলো, ও যা বলতে চায়, তার সবটা ঠিকমতো বোঝা যায় না। আমি ওকে সাহায্য করতে চাই, কিন্তু তার আগে আপনার কিছু প্রশ্নের উত্তর জানা দরকার।

4. শব্দ চারটি মনোযোগ দিয়ে শোনো এবং বলো। এটি তোমার ধারণা যাচাইয়ের জন্য। ‘চশমা’ শব্দটি শুনে তুমি কী বুঝলে?

སོགས་ཧམ་ཐོགས་སུ་བཀུག་སྟེ་གཅོང་པ་ལ་དམག་དྲངས་པས་གཅོང་སྲིད་བརླགས་པ་བཅས་ཀྱི་སྐོར་ཡིན། དཔྱད་གཞི་ཡིག་ཚ་གོང་གསལ་ནམས་དང་། 《གཅོང་པའི་ཁྲིམས་ཡིག་ཞལ་ཆེ་བཅུ་དྲུག》《རྒྱ་རབས་ཤེལ་དཀར་མེ་ལོང》《གཅོང་སྟོང་རྒྱལ་པོའི་ནམ་ཡིག》བཅས་ཡིན།

9. ལེའུ་དགུ་པ་དགའ་ལྡན་ཞོ་བྱང་གི་སྐོར་ལ། དགའ་ལྡན་ཞོ་བྱང་གི་སྲིད་དབང་བཙུགས་ཚུལ། སྔ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོའི་ཁམས་ཡིག་གསར་དུ་བཅོས་ཚུལ། བོད་དུ་སོག་པོའི་དབང་ཤུགས་ཇེ་ཆེར་ཆགས་ཏེ་མཐར་སོག་པོ་ལྷ་བཟང་གིས་སྔ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོའི་ཁོངས་ནས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་བཟུང་ཚུལ། བོད་ཞོར་འཕྲུག་པ་དང་བོད་དབྱིན་འཕྲུག་པ་སྟུང་ཚུལ། སྲིད་འཛིན་ལས་ཁུངས་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་དང་དམག་དོན་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་བཅས་ཚུད་ཡོད།

དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་རིགས་གཙོ་བོ་ཞོང་གསལ་ནམས་དང་། 《དུ་ཀུ་ལའི་ཞོགས་བཟང》《མི་དབང་རྩོགས་བརྩེད》《རྣམ་ཐར་གསེར་ཀྱི་སྐེ་མ》《རྩོ་རིང་པཎྜི་ཏའི་རྣམ་ཐར》《སྐུབ་བརྒྱད་ཀཱ་ཟའི་ཆོས་འབྱུང་རབ་འབྱམས་ཅོར་བུའི་ཟླ་ཤེལ》《སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཐོག་མར་བསྐོར་བ་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་འཕྲུལ་རབ་ཀྱི་ཁ་སྐོང་》སོགས་སྐབས་དེའི་བོད་ཀྱི་ཟླ་ཆེན་དང་མི་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཡོ་རྒྱས་ཁག་གི་ཡིག་ཚ་རྣམས་ཡིན།

ང་ཚོས་བོད་ཀྱི་ཞོ་རྒྱས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་སྔ་ཅེན་བྱེད་དགོས་པའི་གནད་དོན་གལ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ནི། དེང་དུས་བྱིས་པའི་བོད་ཀྱི་ཞོ་རྒྱས་དེ་བཞིན་སྐོར་ལ་བོད་རྒྱ་གང་གི་ཡི་གེ་ཡིན་ཡང་། གཅོ་བོ་ཝང་ས་རྒྱས་ཚོས་ལུགས་ཡའི་མ་སྔ་རྣམས་ཀྱིས་བཅས་པའི་ཡིག་ཚ་ཤིན་པ་ཁག་ལ་དཔྱད་པ་གཞིར་བཟུང་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་ལས། གནའ་རབས་བོད་ཀྱི་ཞོ་རྒྱས་ཡིན་པ་ཁོ་ཐུན་ལ་གསལ། དེས་ན་གྲུབ་མཐའ་གང་ཞིག་གི་ཞོ་རྒྱས་ཡིན་ཀྱང་བོད་ཀྱི་ཞོ་རྒྱས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཤིག་ཡིན་པས། དེས་བོད་ཀྱི་ཞོ་རྒྱས་ཤེལ་པའི་ཚབ་བྱས་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མི་རུང་བ་ཤེས་དགོས། བོད་ཀྱི་ཞོ་རྒྱས་ལ་དངོས་གཙོ་སྣ་བའི་རིགས་པ་དང་མཐུན་པའི་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་དགོས་ན། བན་བོན་གཞིས་ཀའི་ཡིག་ཚ་ཤིན་པ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་དགོས་ཤིང་། ཤུག་པར་དུ་སྲོང་བཙན་གོང་གི་དུས་རབས་རྣམས་ལ་གཙོ་བོ་བོན་གྱི་དཔེ་ཆ་ཤིན་ཁག་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་དགོས་པར། སྲོང་བཙན་གཙོ་བོའི་ཞོ་རྒྱས་ཀྱི་ཁ་སྐོང་ཡིན་པས་ཁོང་ཚོས་ཤེས་ཤིག་ཡིན་པས། དེས་བོད་ཀྱི་ཞོ་རྒྱས་ཧྲིལ་པོའི་ཚབ་བྱས་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མི་རུང་བ་ཤེས་དགོས། བོད་ཀྱི་ཞོ་རྒྱས་ལ་དངོས་གཙོ་སྣ་བའི་རིགས་པ་དང་མཐུན་པའི་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་དགོས་ན། ཡང་བོན་གཞིས་ཀའི་ཡིག་ཚ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཁ་ཅིག་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་དགོས་ཤིང་། སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་ནས་བཟུང་སྟེ་ཐང་སྲོང་ཀྱི་བར་གྱི་ཡུལ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡིག་ཚ་ཤིན་པ་ཁག་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན།

ང་ཚོས་བོད་ཀྱི་ཞོ་རྒྱས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་སྔ་ཅེན་བྱེད་དགོས་པའི་གནད་དོན་གལ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ནི། དེང་དུས་བྱིས་པའི་བོད་ཀྱི་ཞོ་རྒྱས་དེ་བཞིན་སྐོར་ལ་བོད་རྒྱ་གང་གི་ཡི་གེ་ཡིན་ཡང་། གཅོ་བོ་སངས་རྒྱས་ཚོས་ལུགས་ཡའི་མ་སྔ་རྣམས་ཀྱིས་བཅས་པའི་ཡིག་ཚ་ཤིན་པ་ཁག་ལ་དཔྱད་པ་གཞིར་བཟུང་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་དགོས་ཤིང་། བོད་ཀྱི་ཞོ་རྒྱས་སྐོར་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ཁོང་ཚོ་བོད་ཁམས་ཀྱི་ཞོ་རྒྱས་ཀྱི་ཁ་སྐོང་ཡིན་པས། ཁོང་ཚོ་ལ་ཞོ་རྒྱས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཤིག་ཡིན་པས། དེས་བོད་ཀྱི་ཞོ་རྒྱས་ཧྲིལ་པོའི་ཚབ་བྱས་ཏེ་མཐར་སོག་པོ་ལྷ་བཟང་གིས་སྔ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོའི་ཁམས་ཡིག་གསར་དུ་བཅོས་ཚུལ། 《གཅོང་སྟོང་རྒྱལ་པོའི་ནམ་ཡིག》《རྒྱ་རབས་ཤེལ་དཀར་མེ་ལོང》བཅས་ཡིན།

9. ལེའུ་དགུ་པ་དགའ་ལྡན་ཞོ་བྱང་གི་སྐོར་ལ། དགའ་ལྡན་ཞོ་བྱང་གི་སྲིད་དབང་བཙུགས་ཚུལ། སྔ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོའི་ཁམས་ཡིག་གསར་དུ་བཅོས་ཚུལ། བོད་དུ་སོག་པོའི་དབང་ཤུགས་ཇེ་ཆེར་ཆགས་ཏེ་མཐར་སོག་པོ་ལྷ་བཟང་གིས་སྔ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོའི་ཁོངས་ནས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་བཟུང་ཚུལ། བོད་ཞོར་འཕྲུག་པ་དང་བོད་དབྱིན་འཕྲུག་པ་སྟུང་ཚུལ། སྲིད་འཛིན་ལས་ཁུངས་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་དང་དམག་དོན་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་བཅས་ཚུད་ཡོད།

དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་རིགས་གཙོ་བོ་ཞོང་གསལ་ནམས་དང་། 《དུ་ཀུ་ལའི་ཞོགས་བཟང》《མི་དབང་རྩོགས་བརྩེད》《རྣམ་ཐར་གསེར་ཀྱི་སྐེ་མ》《རྩོ་རིང་པཎྜི་ཏའི་རྣམ་ཐར》《སྐུབ་བརྒྱད་ཀཱ་ཟའི་ཆོས་འབྱུང་རབ་འབྱམས་ཅོར་བུའི་ཟླ་ཤེལ》《སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཐོག་མར་བསྐོར་བ་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་འཕྲུལ་རབ་ཀྱི་ཁ་སྐོང་》སོགས་སྐབས་དེའི་བོད་ཀྱི་ཟླ་ཆེན་དང་མི་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཡོ་རྒྱས་ཁག་གི་ཡིག་ཚ་རྣམས

ལེའུ་དང་པོ། བསྐལ་པ་ཡ་ཐོག་གི་སྐོར།

ས་བཅད་དང་པོ། བོད་ཀྱི་ས་ཁམས་ཆགས་ཚུལ།

སྒྲིབ་གཉིས་སྤྲིན་དང་བྲལ་བའི་མཁའ་དབྱིངས་སུ། ། མཉྫེན་གཉིས་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱས་པའི་འོད་དཔག་ཚད། ། མཐའ་གཉིས་སྐྱན་པ་བསལ་དང་ལྡན་ཅིག་ཏུ། ། ཤཱཀ་གཉིས་འགྲོ་བའི་དཔལ་འདིར་ཤཱཀྱ་རྒྱལ། ། སྐྱིད་པའི་གང་ཤར་ལྡན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་བོད། ། བསྐལ་པའི་ཐོག་མར་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་གཏམ། ། དྲང་པོའི་ངག་ལ་ཚད་མའིཡུང་སྤྱད་ནས། ། ཅུང་ཟད་བརྗོད་པའི་སྒོབས་པ་བདག་ལ་སྐྱེས། ། རིང་པོའི་ཚེ་རྒྱས་ཟབ་མོའི་ཆོས་དང་འདྲེས། ། བདེན་པའི་དངོས་པོ་རྟུན་པའི་བྱབས་ཀྱིས་རྣོག ། མཁས་པའི་དཔྱད་པ་བཅག་ལ་སྐྱེས། ། རིང་པོའི་ཚེ་རྒྱས་ཟབ་མོའི་ཆོས་དང་འདྲེས། ། བདེན་པའི་དངོས་པོ་རྟུན་པའི་བྱབས་ཀྱིས་རྣོག ། མཁས་པའི་དཔྱད་པ་བཅག་ལ་སྐྱེས། ། ཇི་ལྟར་བྱུང་བ་ཡིན་ལུགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཤེས། ། འདུ་བ་འཕྲུགས་པས་ལུས་ཀྱི་ཟྱངས་བཅུད་ཤེས། ། བན་བོན་འཕྲུག་པས་བོད་ཀྱི་ཚེ་རྒྱས་ཤེས། ། ཤེས་པའི་རྒྱུ་ཀུན་འཕྲུག་པའི་ལས་ཀྱིས་བྱམ། ། གནའ་རབས་མཁས་པའི་ལུང་ལ་རྒྱབ་བཅོལ་ཅིང་། ། དེང་དུས་ཐོབ་པའི་གནམ་དཔལ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཟླ་བ་ལྟར་ཁྱབ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྡན་པ་ནས། ། ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆུ་ཀླུང་ཁྱབ་པའི་ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཤེས། ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཉི་མ་ཤར་བའི་ཚེ་ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་མིག་ཡངས་ཤིང་རྒྱས་པ་ཡིས། །

ꑍꑳꆏꆪꀋꉙꑳꑍꆏꆪꀋꉙꑳ ꆏꆪꀋꉙꑳꑍꆏꆪꀋꉙꑳ

སགྲུལ་ཏེ། ཞིང་ལས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཅུང་ཟད་དར་ལ། ཕྱུགས་ལས་ཀྱང་ཅུང་ཟད་དར་བ། རོང་འབྲོག་གཉིས་ཀའི་ས་ཆ་ཡོངས་པ་སྟེ། ཟུ་ཐོག ཙ་མདའ། ཚབམགོ། སེའུ་གུ། རྒྱལ་རོང། བསང་ཁོག། ཚབ་ཆ་སོགས་ཀྱི་སགྲུལ་རྩལས་ཡིན་ལ། ཡུལ་འདི་དག་གསོ་རིག་གཞུང་དུ་བསྟན་པའི་སྐམ་ས་ཚ་གདུང་ཆེ་བ་མཁྲིས་པའི་ཡུལ་ཞེས་པ་དེ་ཤས་ཆེ་བ་ཙམ་ཡིན།

དེ་ལྟར་བོད་ཀྱི་ས་ཁམས་ཚགས་ཚུལ་དང་ས་མཚམས། སྲོག་ཆགས་དང་སྐྱེ་དངོས་འབྲུང་ཚུལ་སོགས་གནའ་རབས་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གསལ་བོར་གསུངས་ཡོད་དེ། 《མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། མཆོ་དེ་འཁོལ་བ་ཞེ་ཞེང་རབ་དུ་བཤིལ། ། ཀོང་གི་ཆུ་བརླག་ཅེས་བྱའི་ཟོམས་ཁེ་ཤ། ། རུ་བཞི་ཆུ་ཡིས་གང་བ་དེ་རུ་ཐིམ། ། ཆུ་གཞན་དག་ཀུང་དེ་ལྟར་ཐིམ་པ་ཡིས། ། བོད་ཁམས་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་གསལ་བོར་དོད། ། མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་ཤ་རྒྱུ་དེ་དབུགས་གྲིང་། ། བར་གྱི་རུ་བཞི་སྟག་གཟིག་གཅིག་གཟན་གཟའ་གྲིང་། ། སྟེང་ཀྱི་སྐང་དྲུག་འདབ་ཆགས་ཁ་ཤུར་དེ་ཞེས་པ་ཡིན། ། ཞིང་ཀ

བོད་མི་བྱང་ཕུལ་ཀྱི་སྐོར་ལ་དུས་ཐྱེས་བཤད་སྐང་མི་འདུ་བ་ཁ་ཤས་བྱང་ཡོད་པ་ནི། བོད་རིགས་ནི་ཚང་རིགས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པར་བཤད་པ་དང་། ཤྲཱཝཱའི་རྒྱས་གཏོགས་ཟེར་བ་དེ་རེད། དེ་ནི་དེང་སྐབས་ཀྱི་བོད་རིགས་འདིའི་ནང་དུ་མི་རིགས་གཉན་གྱི་རིགས་དུས་འདྲེས་ཡོད་པར་བཤད་པའི་ཚུལ་ཅི་ཡིན་པ་ལས། བོད་དུ་འགོ་བ་མི་ཡི་རིགས་ཐོག་མར་བྱང་ཕུལ་བཤད་པའི་སྐབས་མ་ཡིན་པ་ནི་བློ་ལྡན་སུས་ཀྱང་རྟོགས་སྐབས་ཤིག་ཡིན། བོད་དུ་འགོ་བ་མི་ཡི་རིགས་ཐོག་མར་བྱང་ཕུལ་བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཅམ་ཡིན་པའི་ཚེ་ལྷག་ཆད་སུས་ཀྱང་རྟོགས་སྐབས་ཡིན་པ་ལས། བོད་དུ་འགོ་བ་མི་ཡི་རིགས་ཐོག་མར་བྱང་ཕུལ་བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཅམ་ཡིན་པའི་ཚེ་ལྷག་ཆད་སུས་ཀྱང་རྟོགས་སྐབས་ཡིན། དེ་ཡང་བོད་རིགས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་། ཁྱད་ཆོས་དེ་ཡང་ཐོག་མར་བྱང་ཕུལ་བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཅམ་ཡིན་པའི་ཚེ་ལྷག་ཆད་སུས་ཀྱང་རྟོགས་སྐབས་ཡིན། དེ་ཡང་ཁྱད་ཆོས་དེ་ཡང་ཐོག་མར་བྱང་ཕུལ་བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཅམ་ཡིན་པའི་ཚེ་ལྷག་ཆད་སུས་ཀྱང་རྟོགས་སྐབས་ཡིན། དེ་ཡང་ཁྱད་ཆོས་དེ་ཡང་ཐོག་མར་བྱང་ཕུལ་བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཅམ་ཡིན་པའི་ཚེ་ལྷག་ཆད་སུས་ཀྱང་རྟོགས་སྐབས་ཡིན།

གཉིས། བྱང་མོང་གི་ཐོན་སྐྱེད་དང་འཚོ་བ་སྤྱོད་ཚུལ།

དེ་ལྟར་བསྐལ་པ་ཡཐོག་གི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཚོ་བ་དེ་ལོ་གངས་འདུམ་ཕྱག་མང་པོ་བཙུད་ནས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་དཀའ་སྤྱད་ཀྱི་ངལ་རྩོལ་བྱས་ཏེ་རང་བྱང་ཁམས་དང་འཐབ་རྩོད་བྱས་པའི་ཤུལ་ལས་ཙམ་མོ་བཞུགས་ཐུབ་པ་ཡིན་ནའང་། རེམ་བཞིན་ཐབས་ཤེས་དང་ལག་རྩལ་ཤོར་ནས་ཐོག་མར་ཡོ་བཙུད་ནས་དུས་ཡུན་རིང་པོ་གཅིག་བསགས་ཡོད་པའི་ཤུལ་ལས། ཤེང་གི་ཡོ་བྱད་རིགས་མི་འདྲ་བ་བཟོ་ཤེས་པར་མ་ཟད། བཟོ་སྐྱི་དང་རྩིས་ཁྲབ་སོགས་བཅོས་ནས་རྩིས་ཚས་བེད་སྤྱོད་བྱེད་རྒྱུ་ཐུབ་གདལ་དུ་ཕྱིན་ཡོད།

སྐབས་དེར་ཚར་རྒྱང་དང་། གང་ཐབ་སོགས་འགོག་པའི་ཐབས་སུ་ཤིང་གི་སྤྱི་ལག་བཟོ་བ་དང་། བག་ཕུག་ལགས་བཅའ་བ་སོགས་ཐམས་ཅད་ཤུན་ཅིག་ཏུ་འཚོགས་ནས་འཚེ་བ་སྐྱེལ་གྱིན་ཡོད་ལ། ཚ་རོ་དང་ལོ་གང་ས་བཅེན་ནས་ལས་བགོས་བྱས་ཏེ། ཚ་རོ་ཐབ་ཀྱི་ཁུ་འཚོགས་ནས་འཚོ་བ་སྐྱེལ་གྱིན་ཡོད། ཁ་རོ་ཐབ་ཀྱི་ཁུ་ཤིང་ཁྱེའུ་རྣམས་སྐྱོར་སྐྱོང་བྱེད་པ་བཅས་ཀྱི་ལག་རྩལ་ཤོར་ནས་ཐོག་མར་ཡོ་བཙུད་ནས་དུས་ཡུན་རིང་པོ་གཅིག་བསགས་ཡོད་པའི་ཤུལ་ལས། ཤེང་གི་ཡོ་བྱད་རིགས་ཐམས་ཅད་ཤུན་ཅིག་ཏུ་ཡོད་ལ། ཚ་རོ་ཐབ་ཀྱི་ཁུ་ཤིང་ཁྱེའུ་རྣམས་སྐྱོར་སྐྱོང་བྱེད་པ་བཅས་ཀྱི་ལག་རྩལ་ཤོར་ནས་ཐོག་མར་བྱང་ཕུལ་བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཅམ་ཡིན་པའི་ཚེ་ལྷག་ཆད་སུས་ཀྱང་རྟོགས་སྐབས་ཡིན། དེ་ལྟར་བསྐལ་པ་ཡཐོག་གི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཚོ་བ་དེ་ལོ་གངས་འདུམ་ཕྱག་མང་པོ་བཙུད་ནས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཅམ་ཡིན་པའི་ཚེ་ལྷག་ཆད་སུས་ཀྱང་རྟོགས་སྐབས་ཡིན། དེ་ལྟར་བསྐལ་པ་ཡཐོག་གི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཚོ་བ་དེ་ལོ་གངས་འདུམ་ཕྱག་མང་པོ་བཙུད་ནས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཅམ་ཡིན་པའི་ཚེ་ལྷག་ཆད་སུས་ཀྱང་རྟོགས་སྐབས་ཡིན།

སྐབས་དེར་ཚར་རྒྱང་དང་། གང་ཐབ་སོགས་འགོག་པའི་ཐབས་སུ་ཤིང་གི་སྤྱི་ལག་བཟོ་བ་དང་། བག་ཕུག་ལགས་བཅའ་བ་སོགས་ཐམས་ཅད་ཤུན་ཅིག་ཏུ་འཚོགས་ནས་འཚེ་བ་སྐྱེལ་གྱིན་ཡོད་ལ། ཚ་རོ་ཐབ་ཀྱི་ཁུ་འཚོགས་ནས་འཚོ་བ་སྐྱེལ་གྱིན་ཡོད། དེ་ཡང་རིམ་བཞིན་ཐབས་ཤེས་དང་ལག་རྩལ་ཤོར་ནས་ཐོག་མར་བྱང་ཕུལ་བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཅམ་ཡིན་པའི་ཚེ་ལྷག་ཆད་སུས་ཀྱང་རྟོགས་སྐབས་ཡིན། དེ་ལྟར་བསྐལ་པ་ཡཐོག་གི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཚོ་བ་དེ་ལོ་གངས་འདུམ་ཕྱག་མང་པོ་བཙུད་ནས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཅམ་ཡིན་པའི་ཚེ་ལྷག་ཆད་སུས་ཀྱང་རྟོགས་སྐབས་ཡིན། དེ་ལྟར་བསྐལ་པ་ཡཐོག་གི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཚོ་བ་དེ་ལོ་གངས་འདུམ་ཕྱག་མང་པོ་བཙུད་ནས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཅམ་ཡིན་པའི་ཚེ་ལྷག་ཆད་སུས་ཀྱང་རྟོགས་སྐབས་ཡིན།

ཕྱག་ཚང་ཚུད་པ་དཔལ་འབྱོར་བཟང་པོའི་《རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང》དང་། དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་ཁྲིད་བའི་《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དཀའ་སྦྱོན》འབྲུ་བཀྲ་ཤིས་རྒྱ་མཚོའི་《དུས་མཛོད་པད་དཀར་རྒྱུད་ཚལ》བཅས་དང་། གཞན་ཡང་བྱང་ཤིས་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་ཤེས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་དེ་དག་ལ། ཤེང་གི་ཡོ་བྱད་ཀྱི་ཁུ་ཤིང་ཁྱེའུ་རྣམས་སྐྱོར་སྐྱོང་བྱེད་པ་བཅས་ཀྱི་ལག་རྩལ་ཤོར་ནས་ཐོག་མར་བྱང་ཕུལ་བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཅམ་ཡིན་པའི་ཚེ་ལྷག་ཆད་སུས་ཀྱང་རྟོགས་སྐབས་ཡིན། དེ་ལྟར་བསྐལ་པ་ཡཐོག་གི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཚོ་བ་དེ་ལོ་གངས་འདུམ་ཕྱག་མང་པོ་བཙུད་ནས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཅམ་ཡིན་པའི་ཚེ་ལྷག་ཆད་སུས་ཀྱང་རྟོགས་སྐབས་ཡིན།

གསུམ། བོད་མིའི་རྩལ་བྱེས་ཚུལ།

སྐབས་ཚང་རྩོང་པ་དཔལ་འབྱོར་བཟང་པོའི་《རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང》དང་། དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་ཁྲིད་བའི་《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དཀའ་སྦྱོན》འབྲུ་བཀྲ་ཤིས་རྒྱ་མཚོའི་《དུས་མཛོད་པད་དཀར་རྒྱུད་ཚལ》བཅས་དང་། གཞན་ཡང་བྱང་ཤིས་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་ཤེས་ཀྱི་འགྲེལ་བཤད་དེ་དག་ལ། ཤེང་གི་ཡོ་བྱད་ཀྱི་ཁུ་ཤིང་ཁྱེའུ་རྣམས་སྐྱོར་སྐྱོང་བྱེད་པ་བཅས་ཀྱི་ལག་རྩལ་ཤོར་ནས་ཐོག་མར་བྱང་ཕུལ་བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཅམ་ཡིན་པའི་ཚེ་ལྷག་ཆད་སུས་ཀྱང་རྟོགས་སྐབས་ཡིན། དེ་ལྟར་བསྐལ་པ་ཡཐོག་གི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཚོ་བ་དེ་ལོ་གངས་འདུམ་ཕྱག་མང་པོ་བཙུད་ནས་དུས་ཡུན་རིང་པོར་བཤད་པའི་སྐབས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཅམ་ཡིན་པའི་ཚེ་ལྷག་ཆད་སུས་ཀྱང་རྟོགས་སྐབས་ཡིན།

ང་ཚོས་དེང་སང་གི་བོད་རིགས་དང་གནའ་བོའི་བོད་རིགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས་བོད་རིགས་ཀྱི་མེས་པོ་ནི་བོད་རང་གི་སྣ་ཚོགས་ཐུབ་ཀྱང་། ཕྱི་ཕྱོགས་ནས་ཡོང་བ་ཡིན་པའི་རྣ་སྒྲ་ཡིན་ཏེ། ཕྱི་ཕྱོགས་ནས་ཡོང་བ་ཡིན་ཡང་། ཁོང་ཚོ་ཡང་ཐུབ་པ་ཙམ་ལས་ཡིན་ཏེ

རུ་བའི་དུས་ཆེན་བཞི་ཡོའི་དབྱེ་སྤེལ་འདི་བྱུང་ཡོད། ཡིན་ནའང་འདི་ལ་བགྲངས་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་དང་། ཡི་གེ་འཕྲོ་སྐང་མི་འདྲ་བཡོད་པ། དང་པོ་བགྲངས་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ནི་སྐ་འབྲུ་སྦྲ་སྟོང་བཞི་ལ། སེ་རྒྱ་སྟོང་སྐོང་བཞི་བགྲངས་སྤེལ་ཡོད་ཀྱང་སེ་དང་ཐྲུང་དང་། སྦ་རྣམས་དུས་ཚན་གཅིག རྒྱ་དང་། སྐ་རྣམས་དུས་ཚན་གཅིག སྐོང་དང་། འབྲུ་ཞེས་པ་དུས་ཚན་གཅིག་ཡིན་སྐབས་དོན་དུ་དུས་ཚན་བཞི་དུ་མ་འདུས་པ་མེད།

གཉིས་པ་ཡིག་འབྲི་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ནི། སྟོང་དང་གོང་གཉིས། བསེ་དང་སེ་གཉིས། སྦྲ་དང་དབྱ་གཉིས། འབྲུ་དང་འགྲུ་གཉིས། རྐ་དང་ཤྭ་གཉིས་བཅས་ཐུབ་པ་འདི་དག་དོན་གཅིག་ཏུ་སྦྱང་། 《རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང་ཆེན་མོ》ལས། དེའང་སྟོན་དང་པོ། ཡུལ་དམའ་ཁ་ཤུལ་གཡག་ཞུར་གྱི་ཐོང་ཁ་བྱ་བར། སྲིད་པའི་རྒྱལ་བྱིང་གི་ཞེས་པ་ལ། བྱ་གསུམ་ཐུབ་བ། རྒྱ་བོད་ཧོར་[1]གསུམ་དུ་གྱེས་པའི། བོད་མིའྲིད་དོ་ཆེན་པོ་བྱ་བ་དེ་ལ། བྱ་རྡུག་ཐུབ་བ་ནི། དབྱའ་འབྲུ་སྟོང་གསུམ་ཤྲདང་བཞི། །ནུ་བོ་དབས་བརྟའ་གཞིས་དང་རྡུག །བོད་ཀྱི་མི་རྒྱུད་རྡུག་པོ་དེས། །དམའ་ཁྲ་གསུམ་ལ་དེའི་ཚེ། །སྟོང་ཞི་མེ་ཁམས་ཤ་བ་བྲལ། །སྦྲ་ནི་ཤྲན་མ་མེ་པོ་ཐོབ། །དབས་བརྟས་རྒྱ་བོད་ས་མཚམས། །མཚམས་ཀྱི་མའ་དང་ཁོད་ཀྱི་ཐོག །

1. ཐུ་བོ་སྟོང་གི་རྒྱུད་ཀ་དང་མངའ་ཁོངས་ནི། བོད་མི་ཁྲི་དོ་ཆེན་པོ་ཉ་བ་ཐ་དེའི་ཚུང་མ་རྣམས་ལ་རིམ་བཞིན་བྱུང་ངོ་། ཁོང་ཚོ་ཐུ་བོ་སྟོང་གི་ཀ་ཁྱིམ་པ་དེ་ཁོང་ཚོའི་ཐོག་ཏུ་ཐུ་བོ་ཞེས་པའི་མིང་ཐོབ་ཡོད། ཐུ་བོ་ཞེས་པ་ནི་ཐུ་བོ་ཀ་ཁྱིམ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ཡིན་ཞིང་། ཐུ་བོ་ཀ་ཁྱིམ

འབྲོམདང་ངོ་ཀོ་གཉིས། །ཆེ་དྲུག་བཅན་ཀྱི་བཙུན་དྲུག་དེ། །སྒོས་དང་སྒོས་དང་ཚ་ཐོམ་གསུམ། །ཞུག་པ་སྟོང་ཉེ་ཉེ་སྐ་གསུམ། །ཆེ་བཙུན་སྒེལ་མ་བཅུ་གཉིས་ཡིན། །ཞེས་གསལ་བའི་མཆེད་བཙུན་སྒེལ་མ་བཅུ་གཉིས་ནི། ཀྱི་རངས་པ། ཉེ། རི་ཐོ། འབྲོམ། ངོ་ཀོ། སྒོས། སྒོས། ཚ་ཐོམ། ཞུགས་པ། སྟོང་ཉེ། ཉེ་སྐ་བཅས་བཅུ་གཉིས་པོ་འདི་དག་ཡིན་ལ། འདི་ནམས་ནི་བོད་ཡུལ་སྟོད་སྨད་བར་གསུམ་ཀྱི་ཡུལ་ཐམས་ཅད་ལ་ཐོར་བུ་ཟུ་གནས་ཡོད་པ་འདུ་སྟེ། བོད་ཀྱི་ཤར་ཕྱོགས་སུ་གནས་པའི་ཞེ་མང་པོ་ཞིག་ལ་མདོ་ཁམས་རོང་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད་ཅེས་ཟེར་སྲོལ་ཡོད་དེ། རྒྱ་ཅོག་ཤར་ཕྱོགས་སུ་གནས་པའི་ཞེ་མང་པོ་ཞིག་ལ་མདོ་ཁམས་རོང་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་ཡ་ཀྱལ་ཤར་བའི་དུ་སྐུ་འཁྲུངས་ཞེས་འཁོད་ཡོད་པ་ལ་བཅུ་གཉིས་ཡིན་ལ། ཁོ་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འཁྲུངས་གནས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ལས་མདོ་སྨད་རོང་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་ཡ་ཀྱལ་ཤར་བའི་དུ་སྐུ་འཁྲུངས་ཞེས་འཁོད་པ་ལ་བཅུ་གཉིས་ཡིན་ལ། ཁོ་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འཁྲུངས་གནས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ལས་ཀྱང་དེ་ཁོ་ན་ཁོ་ཏུ་ཞེས་ཟེར་གྱིན་ཡོད་པར་བཤད། བོད་རིའི་ཐོ་གནས་ཀྱི་ཚུལ་གར་དང་ཉེ་བའི་བོད་ཀྱི་ཤྲོ་ཐུགས་སུ་ཡོད་པར་གཏོག་འབྲོམའི་སྟོད་ལུང་ཕུ་འབྲོག་པའི་རྩུས་མིང་སྟེ། འབྲོམ་སྟོན་པ་རྒྱལ་བའི་འཁྲུང་གནས་ཀྱང་དེའི་རྩུས་ཡིན།

4. **རྒྱ་ཚ་སྐ་ཡི་སྐོར་ལ།** ཐུགས་གཡང་མོའི་མཁལ་ཚོལ་མ་ཞུ་བ། །རྒྱ་ཚ་ལྷ་ཡི་བྱ་རྒྱུད་ཡིན། །ཞེས་པའི་ཁྱིད་དོ་ཆེན་པོའི་བྱ་ཆ་ལྷ་ལ་ལྷར་མ་མེ་པོ་ཞེས་པའི་སྐ་ཚ་དེ་ཐོབ། དེའི་མངའ་ཁོངས་སུ་ཆགས་པའི་ཐ་ཚ་དེ་ཐོབ། རྒྱ་ཚ་ལྷ་ཡི་རྩུས་རྒྱུད་ཅེས་ཟེར། ཀུས་མཁོངས་ལས། འ་ཞའི་ཡུལ་ཏེ། བྱང་ཤ་པ་ནས་ཤར་རྒྱ་རོང་བར་ཡི་ཡུལ་གྱི་འདི་དག་ལ་

གྲངས་ཀ་ཡང་ཆེས་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་འདིས་མངའ་འིས་མན་དང་། མདོ་ཁམས་ཡན་གྱི་ས་ཁྲལ་འདི་དག་ཏུ་བསྐལ་པ་ཡཐོག་ནས་འགོ་བའི་མི་ཡི་རིགས་འཚོ་ཞིང་གནས་པ་དང་། དེ་དག་གི་ཤེས་རིག་དང་ལག་རྩལ་གྱི་ཆུ་ཚད་ཀྱང་དུས་དེར་གཞིས་ཀྱིས་ཡག་པོ་ཡོད་པ་ཤེས་ཐུབ། སྤྱི་ལོ་1956ལོར་ནག་ཆུའི་ས་ཁྲལ་དུ་གནའ་བོའི་མི་རིགས་ཀྱི་ཤུལ་ལུགས་རྩོ་ཚས་རྩིང་པ་རིགས་གཉིས་རྙེད་པ་དང་། དེ་རྗེས་གཅའ་ལམ་དང་། དིང་རི། ཤན་ཚ། སྤུ་ཉེང་། སྲུམ་མདོ། རྩམ་གླིང་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་ནས་རྩོ་ཚས་རྩིང་པའི་དུས་རབས་ཀྱི་གནའ་རྩ་སྐྱ་ཚོགས་ཤེག་རྩེད་པར་བཏུགས་ནས་བོད་འབྲི་ཁུག་གི་ཚོང་དུ་རོང་འབྲོག་གཉིས་ཀའི་ཡུལ་དུ་མི་རྩམས་འཚོ་ཞིང་གནས་པར་ངེས་ཏེ། འདི་ནས་ལོ་ངོ་ཁྲི་ཁུག་ཙམ་གྱི་ཚོང་དུ་འཇིག་རྟེན་འདིར་མཚོན་ཆ་དང་། ལག་ཆ་བཟོ་རྒྱུའི་ལག་རྩལ་ཡར་རྒྱས་ཐུང་བའི་དུས་རབས་ཤེག་ཏུ་སྐྱེས་ཡོད་པ་ལོ་རྒྱུས་རིག་ཆེན་འདིར་ཚོན་རྩི་ཁ་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ལས། ཡེ་ཤྲིབ་ཕུ་ཐི་ཡུལ་དུ་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་པའི་རྟོ་ཚས་རྩིང་པ་དེ་དག་དང་ངོ་ཚོད་ཡུལ་ཀྱི་རྟོ་ཚས་རྩིང་པ་དེ་དག་བཟོ་དབྱིབས་རྩམ་པ་ཀུན་ཏུ་མཚུངས་པས་དེ་ཕྱར་ན་བོད་ཀྱི་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་ཁག་ཏུ་ཡང་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ཅིག་ཡོད་ཀྱང་། བསྐལ་པ་ཡ་ཐོག་ཏུ་དུས་རབས་རྩམ་པ་དེ་དག་ལ་དཔྱད་ན། བོད་ཀྱི་ཁུལ་དུ་ཡང་ཐོག་ཏུ་ཡ་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་པས

নিন-চুমন্দা স্মিতা-উৎসব-মাসা-এসা। চুন্দা। চলাকার-দাস্মিমন্তা-উন-স্মিন্দ্রা-এরি-ঘোলা-ক্রমান্বয়-ক্রমান্বয়-এসা-নিন-চা-এরি-এলা-নিন-চুমন্দা-স্মিতা-উৎসব-মাসা-এসা। ইন্দ্রাণী সেনগুপ্তা-এরি-নিন-চুমন্দা-স্মিতা-উৎসব-মাসা-এসা। ৪. ঝিনুক-ঝিনুক-ঝিনুক-

ནས་དེང་དུས་ཀྱི་སྤྱི་མི་ཀུ་འགྱུར་བའི་ཚན་རིག་གི་བཤད་ཚུལ་དང་གཅིག་མཐུན་བྱུང་བ་རེད། ཅེས་ལྷང་དང་རིགས་པས་ཁེགས་རྒྱབ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཡང་མེད་པར། སྔོན་བྱོན་བོད་མི་གོང་མ་ནམ་མས་ཀྱི་བློ་རིག་འཕྲལ་འབེབས་བྱེད་པ་འདི་ནི་འཕྱོན་མའི་འཚར་གཏམ་དང་གཅིག་མཐུན་དུ་སྣང་།

སྤྱ་ཉིད་མི་ཀུ་འགྱུར་བའི་གོ་རིམ་དེ་ཡང་ངལ་རྩོལ་བྱས་པ་བརྒྱད་དེ་རིམ་བཞིན་མི་ཀུ་ཐུར་པར་བཤད་ཡོད་ཅིང་། ང་ཚོས་སྤེའུ་མིར་འགྱུར་བའི་གོ་རིམ་དེའང་ཐེལ་ཕྱག་རྩམས་ཀྱིས་ཤིང་ཏོག་ཟོས་པ་དང་། ཤེར་ཡོ་གྱོན་པ་དང་། ཤ་ཏོག་འདེབས་པ་སོགས་ཀྱི་ངལ་རྩོལ་བྱས་ནས་མིར་ཐུབ་ཅིང་ཁྱད་པར་ཡོད་ཅེས་ཟེར་ན། དེ་ལྟར་བཤད་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ནང་དུ་ཚན་རིག་གི་དཔང་རྟགས་མང་ཉུང་གི་ཁྱད་པར་ཡོད་ཟེར་ན། དེ་ལས་སྐྱོན་མེད་དེ། མི་ཤེ་སྟོང་ཕྲག་གོང་དུ་བཤད་པའི་སྐད་ཆ་དང་། ཤེ་བརྒྱ་ལྷག་གི་གོང་དུ་བཤད་པའི་སྐད་ཆ་གཉིས་ཀ་ཚན་རིག་ཡིན་ཚེ་ཆུང་གཅིག་ཡིན་ལ། ཤ་ཏོག་འདེབས་ཀྱི་ནང་ཚན་རིག་ཡིན་ཚེ་ཆེ་ཤོས་ཡིན་ཞེས་ཟེར་ན

སྒེའུ་རྣ་མས་དཀའ་སྐག་ཆེ་བའི་འཚོ་བ་ལས་སྦྱོང་ཅིང་དེ་ནས་རིམ་བཞིན་ངལ་རྩོལ་བྱས་པས་མི་རྣ་ཐུབ་པའི་རྒྱུ་མཚན་དང་བཅས་བཤད་ཡོད། ཡིན་ནའང་འདིའི་ནང་དུ་སྒེའུ་དང་བག་ལིན་དེ་དག་སངས་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་སྐུ་ལ་རྟ་བཤད་པ་ཙམ་ལོན་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ཙམ་ལས་ཀྱི་ཐུན་མོང་བའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་རེད། དེང་དུས་ཀྱི་རྩོམ་པ་པོ་རྣམས་ཀྱི་བསམ་བློའི་སྟོན་ཆེད་ཆས་དེ་མར་ལེ་རིང་ལུགས་ཀྱི་དགོངས་པ་ལ་གཏུགས་དགོས་པ་བཞིན་དུ། སྐབས་དེའི་རྩོམ་པ་པོ་རྣམས་ཀྱི་བསམ་བློའི་སྟོན་ཆེད་ཆས་དེ་སངས་རྒྱས་ལ་གཏུགས་དགོས་སྐབས་ལ་རྒྱུགས་ཤ་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད།

གཞན་ཡང་སྒྱི་ལོའི་དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་ནང་དུ་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་ཀྱི་སྐབས་ཀྱི་《བཀའ་ཐང་སྡེ་ལྔ》ལས། སྒེའུ་སྐོམ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྟེང་རྣམས། །ཁྱིམ་ཐབ་བྱས་ནས་འདོད་པ་སྤྱད་པ་ཡིས། །ཟླ་དགུ་ངོ་བཅུ་སོང་བའི་དུས་ཙ་ན། །ཨ་མ་གཉིས་ཀར་མི་འདུ་བྱ་ཞེས་སྨྲས། །འགྲེང་བྱང་དམར་ལེབ་པ་མཉན་མ་མེད། །ཤ་དམར་ཟ་ཞིང་ཁྲག་ནི་དོན་མོར་འཐུང་། །སྤྱིད་ལམ་མ་དག་འདུག་མི་ཚུགས། །འདོད་ཆགས་ལས་སོགས་དུག་ལྟ་ཤས་ཆེ་བས། །དམུ་རྐོད་སུས་ཀྱང་འཐུལ་བར་མི་འགྱུར་བ། །དེ་ནས་ཆེར་སྐྱེས་མ་ནི་འདུ་ཕྱི་ཞིན་པ། །ཨ་ཡིས་ལྟོ་སྐོམ་གནས་མཐུ་ཆོགས་བསྒྲུབ། །ལོ་གཅིག་སོང་ནས་ལྟ་བུ་ཕྱིན་པ་ན། །སྒེའུ་མོ་རྣམས་དང་རྟོག་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཐུགས་ལྟ་བཀྲ་ཤིས་ཞེས་བྱ་བ་ནི། །ཁྱིམ་ནས་ཕྱིར་བྱུང་ནས་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་ཁྱེར་ཏེ་ཁྱིམ་གྱི་ཐུན་ཚོགས་ཀྱི་ཁ་ཏོན་བྱས་ཏེ།

«উদ্ভাবনের আগ্রহ-ঘাটতি-মিটানো» অবস্থা হলে যৌক্তিক-প্রশ্নের উদ্ভব হয়। এখানে, ‘ভাষা’ শব্দটি ‘ভাষা-ব্যবহার’ শব্দটির সংক্ষিপ্ত রূপ।

নতুন তথ্য। ডাক্তার সাহেব রোগীকে ভালো করে পরীক্ষা করলেন। সে সবসময় মিথ্যা বলে। সে ভালো ছাত্র ছিল। সে ভালো করে পড়াশোনা করে। সে ভালো ফুটবল খে

ནེ་མིས་ཤོ་འབྱམ་ཕྱག་མང་པོ་དེ་ལྟར་བྱང་ཞེས་བཤད།

དུས་རབས་གསུམ་པ། འཕྲེ་བོ་ཀླུ་ཡི་དུས་ཞེས་ཟེར་ཞིང་སྐབས་དེར་མིའི་ཤེས་རིག་ལ་སྦྱངས་པའི་ཡར་རྒྱས་ཆེན་པོར་བྱུང་ཡོང་བར་གསལ་སྟེ། ལྷ་ཡིས་ཕན་པ་དང་འདྲ་ཡིས་གནོད་པའི་བསམ་བློ། ལྷ་མཆོད་དང་ཀླུ་བསང་སོགས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བསམ་བློད་དང་ཆོ་གཉིད་ཤེས་པ། རུ་དང་ནོར་སོགས་བདག་ཏུ་བཟུང་ནས་བེད་སྤྱོད་ཤེས་པ་བཅས་བྱུང་ཡོད་པར་གསལ། ཡུལ་ཀྱི་མིང་ལ་ཀླུ་ཡུལ་ན་ར་སེང་སྤྲོན་ཞེས་ཟེར། བཀའ་ཐང་སྔེ་ལུགས། ཀླུ་ཡི་སྐབས་སུ། སྤ་རུ་གསར་ཀ་བ་ཆུ་ལ་སྤྱོད་པར་བྱུང་། ཞེས་པ་ཆུ་ཀ་བཟོས་ཏེ་ཆུ་ཡུར་དུ་དུང་ནས་ནས་ཆུའི་ནུས་པ་བེད་སྤྱོད་བྱས་པའི་དོན་ཡིན་པར་སེམས།

དུས་རབས་བཞི་པ། གཙོད་སྦྱིན་བཙན་གྱི་དུས་ཟེར་ཞིང་། སྐབས་དེར་འཕྲོ་བ་མིའི་བར་ཕན་ཚུན་ངོ་གས་རམ་དང་། གཙོད་པ་ཁྱེད་རེས་ཐུ་ཞིང་ཡོད་པ་དང་། ཡུལ་ལྟ་མཆོད་པ་དང་བཙན་མདོས་བཏང་བ་སོགས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཤེས་རིག་དང་ཆོ་གཉིད་པ་དང་། མཆོད་ཚ་མདའ་གཞུ་སོགས་བཟོ་ཤེས་པའི་ཤེས་རིག་དང་ལག་རྩལ་ཡང་ཞིང་། ཞེས་པའི་དོན་ལ་བརྟགས་ན། ལྷ་རུ་གསར་གཉན་པོ་བཙན་པ་དེ་ནས་བྱུང་། ཞེས་པའི་དོན་ལ་བརྟགས་ན། ལྷག་པར་དུ་བཙན་པོ་དང་གཡོག་པོ་ཞེས་དཔོན་བྱེད་བ་ཆེན་པོར་བྱུང་ཡོད་པ་གསལ། ཡུལ་ཀྱི་མིང་ལ་གཙོང་དམར་བཙན་ཡུལ་ཞེས་ཟེར། མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་སོགས་ལས་བཟང་ཡུལ་རྒྱན་མེད་ཅེས་ཟེར།

དུས་རབས་ལྔ་པ། སྲིན་པོས་དབང་བསྒྱུར་བྱས་པའི་དུས་ཟེར། དུས་དེར་འབྲུག་རྩོད་དང་ཀུན་ཧག་མང་སྐབས་མི་རྣམས་བྱག་རི་དང་། ནགས་ཁྱོད་སོགས་བཙན་ས་བཟུང་ནས་བསྟད་ཡོད་པ་དང་། མི་ཚོས་འཚོ་བ་གཅོ་བོ་སོགས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཡང་ཞིང་ཡོད་པ་དང་། ཁུ་ཚུར་ཡང་ཁ་ཐུག་ཏུ་ཕྱིན་ཏེ་ཆོ་ཉིད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཡང་ཞིང་ཡོད་པ་དང་། ཁ་ཅིག་ཏུ

སུ་མཚོ་རྒྱན་དང་། ཧ་རྒྱན་ལེགས་པོར་འདོགས་ཤིང་། ཀླུ་གར་རོལ་མོ་སོགས་ལ་དགའ་སྟོན་ལ་དགྱེས་པར་བཞད་པ་གཅིག་ལྷུར་ལྷང་། ཡུལ་ཀྱི་མིང་ལ་བོད་ཡུལ་ཁམས་ཤིང་། ཡུལ་གྱི་མིང་ལ་བོད་ཡུལ་སྟོང་ཁྲི་བཅོ་བརྒྱད་ཅེས་ཟེར།

དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པ་རྒྱལ་ཕྱག་སིལ་མ་བཅུ་གཉིས་ནི། དེ་ལྟར་སྤྱི་ཚོགས་འཛེལ་རྒྱས་ཀྱི་དུས་རིམ་ནང་དུ་ཡུལ་གྱི་སོར་ཚོ་པ་དང་དཔོན་ཁག་ཤུགས་ཆེན་པོར་ཚགས་ཏེ། གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་དབང་སྐྱེ་བཟོད་དཀའ་བའི་དུས་རིམ་ཁུ་སྤྲེའམ་ལ་སོགས་ཏེ། ཟ་རམས་སྐྱེས་དྲུག་གིས་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་དབང་སྐྱེ་བཟོད་རྒྱལ་ཁྲི་ནས་ཤུགས་ཤོམས་ཏེ། མཐར་རྒྱལ་ཕྱག་སིལ་མ་བཅུ་གཉིས་སུ་ཐོང་ཞེས་ཀྱང་། རྒྱལ་ཕྱག་སིལ་མ་བཅུ་གཉིས་ནི། 《ཚོར་འཕྲུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས། 1 མཆེམས་ཡུལ་གྲུ་ཤུལ། མཆེམས་རྗེ་ཉི་གུ་ཡོད། བློན་པོ་སྐང་དང་དེང། 2 ཞང་ཞུང་ཡུལ་ན། རྒྱལ་པོ་ལེགས་སྐྱ་ཤུར། ཟ་དང་ར་སངས་བློན། 3 མྱང་རོ་སྡོང་དཀར་ན། གཙང་རྗེ་སྡོང་དཀར། བློན་པོ་གནང་། 4 གནུབས་ཡུལ་གྲིང་དགུ་ན། སྐྱབས་རྗེ་དམེགས་པ། བློན་པོ་ཟེའུ་དང་འབྲོ། 5 ཤང་རོ་ཤམ་པོར། ལོ་རྩམ་རྗེ་འབྲོམ། བློན་པོ་ཤེ་སྲུང་གཞིས། 6 ཀྱི་རི་སྡུར་སྡོན་ན། རྗེ་ཟུང་པོ། བློན་པོ་ངམ་དང་འབྲོ། 7 ངམ་ཤོད་ཁུ་སྐྲ། ཟིངས་རྗེ་ཁྲི་འཕང་གསུམ། བློན་མགར་དང་གཅན། 8 འོལ་ཕུ་གྲུང་མཁར་དུ། ཟིང་རྗེ་ཐོན་ཁྲེད། བློན་པོ་རོག་དང་སྐས། 9 གྲིབས་ཡུལ་ཀྱི་རལ་གོང་དུ། བྱང་རྗེ་ཁོག་ལ། བློན་པོ་ཐང་ལ་བློན་པོ་གང་ཡོད་གསལ་པོར་བཀོད་པ་འདི་དག་ཅེད། 《བཀའ་ཐང་སྡེ་ལྔ》ལས། ལྷ་རྟགས་ཕུག་དང་ཞེ་ས་དེ་རྣས་སྐྱ། ། ཞེས་སྐབས་དེའི་ཁྱད་ཆོས་ཐབས་ཀྱི་ཤུལ་ཡིན་མཁན་པར་གསུངས་འདུག་པ་ནི། དུས་དེ་ཙམ་དུ་བོན་ཀྱི་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་མི་བོ་ཆེ་ཞེས་པ་མངའ་རིས་སྐྱེ་ཞིང་ཁམས་དེར་འཁྲུངས་ནས་བོན་དང་ཤེས་རིག་མང་པོ་ཞིག་གསར་གཏོད་གནང་། སྐྱེ་བ་ལྔ་ཕྱི་དང་། ལས་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞན། ས་ལམ་གྱི་རིམ་པ་སོགས་མང་པོ་ཞིག་གིས་འོག་བར་གསུམ་དུ་ཕྱག་དང་ཞེ་སའི་སྒོ་ལ་དར་ཆེ་ཤོས་སྐྱུང་ཡོད་པ་ནི་བཤད་མ་དགོས་པར་རེད།

དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་པ་རྒྱལ་ཕྱག་སིལ་མ་བཅུ་གཅིག་ནི། རྒྱལ་ཕྱག་སིལ་མ་བཅུ་གཅིས་པོ་དེ་དག་རྟག་པར་ཕན་ཚུན་དམག་ཧག་འབྲུག་རྩོད་ཀྱི་ལས་ལ་ཅམ་དུ་གས་པས་སྟོབས་ཤུགས་ཇེ་ཞན་དུ་སོང་། དེ་དག་གི་ཁོངས་སུ་གཅིག་བོད་ཀྱི་ཡོངས་ཁྱོན་ཐམས་ཅད་ཅིག་ཆར་ཞི་བདེ་ཐོག་ཏུ་གཏོང་ཐུབ་པའི་སྟེ་ཤོག་ཏུ་གྱེས་ནས་མཐར་རྒྱལ་ཕྱག་སིལ་མ་བཞི་བཅུ་ཟེར་བ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དག་རེ་རེ་བཞིན་བྱིས་པ་ཞིག་མ་མཐོང་། ཕྱོགས་ཙམ་ཞིག་ཏུང་ཁོང་ནས་ཐོན་པའི་ཡིག་ཆ་དུ་བཀོད་པ་ལས། རྒྱལ་ཕྱག་ཡུལ་ཡུལ་ན། མཁར་བུ་རེ་རེ་ན་གན་སྟེ། རྒྱལ་ཕྱག་གྱིད་པ་དང་། རྒྱལ་ཕྱག་གྱི་བློན་པོ་བཀྱིད་པའི་རབས་ལས། 1 ཞང་ཞུང་ངར་པའི་རྗེ་བོ་ཡིག་སྐྱ་ཤུར། བློན་པོ་ཐྲུང་པོ་ར་སངས་རྗེ་དང་། སྟོང་ལོམ་ཅོ་གཉིས། 2 སྤྱང་རོའི་ཕྱེད་ཀར་ན། རྗེ་ཙང་རྗེའི་ཐོད་ཀར། བློན་པོ་སྐུ་བུ་དང་གནང་གཉིས། 3 ཡུལ་གནུབས་ཀྱི་ཁྲིང་དགུ་ན། རྗེ་གནུབས་རྗེའི་སྒིད་པ། བློན་པོ་རྩེའུ་དང་ཐོ་གཅིག། 4 ཡུལ་སྤྱང་པོའི་ཤན་པོ་ན། རྗེ་ལོ་ངམ་གྱི་བོམ་ཚ། བློན་པོ་སྤྱ་དང་བྱེ་གཉིས། 5 ཡུལ་ཀྱི་རོའི་ཕྲང་སྟོན་ན། རྗེ་ཀྱི་རྗེའི་མང་པོ། བློན་པོ་ཤེའུ་དང་སྐུ་གཉིས། 6 ཡུལ་ངས་པོའི་ཁྲ་གསུམ་ན། རྗེ་དགུག་གྲིའི་ཟིང་པོ་རྗེ། བློན་པོ་མགར་དང་གཅན་གཉིས། 7 ཡུལ་དབྱེ་རོ་ཡུལ་

བཞི་ན། རྗེ་དབྱེ་རྗེའི་མགར་པ། བློན་པོ་དོ་དོ་དང་རྩུག་གཉིས། 8 ཡུལ་འོ་ཡུལ་གྱི་སྤྲང་ཀར་ན། རྗེ་འོ་རྗེའི་ཟིན་ཐང་ཚ། བློན་པོ་རྩོ་དང་དབའ་སགས་གཉིས། 9 ཡུལ་རྩོག་ཡུལ་གྱི་ཐུ་བཞི་ན། རྗེ་རྩོག་རྗེའི་ལ་བྲང་། བློན་པོ་སགས་པ་དང་ཐུང་ན་གཉིས། 10 ཡུལ་ཁུམ་རོའི་ཡ་སུམ་ན། རྗེ་ནམ་པའི་བྱ་གསེང་ཀྱི། བློན་པོ་ཐུང་དང་སྤྲང་གཉིས། 11 ཡུལ་ཁྲིབས་ཡུལ་གྱི་ རལ་མོ་གོང་ན། རྗེ་དྲང་ རྗེའི་ རྩོལ་ནམ། བློན་ པོ་ ཞྭལ་ ཚམས་ དང་ དབྱད་ གཉིས། 12 ཡུལ་ཆོང་ལ་བྱེ་སྐར་ན། རྗེ་ཆོང་རྗེའི་ཀར་པོ། བློན་པོ་མཁར་པ་དང་ཁ་དབྱག་གཉིས། 13 ཡུལ་ཐུང་ཡུལ་གྱི་རྟ་སུམ་ན། རྗེ་ཐུང་རྩྭང་སྐྱང་ཤུལ། བློན་པོ་འོ་རྩ་དང་སྤྲགས་གཉིས། 14 ཡུལ་དཀར་ཀྱི་ཐུ་བཞི་ན། རྗེ་དཀར་ཤུལ་ཀྱི་སྤྲིག་རྩེན། བློན་པོ་ཕོ་གུ་དང་པོག་རོལ་གཉིས། 15 ཡུལ་མཆེམས་ཡུལ་ཀྱི་དགུའ་ཡུལ་ནའ། རྗེ་མཆེམས་རྗེའི་ནེའུ། བློན་པོ་དང་དང་དིང་དི་གཉིས། 16 ཡུལ་སུམ་ཡུལ་གྱི་ཡ་སུམ་ནའ། རྗེ་འབས་ལྗེ་མང་རུ་ཀྱི། བློན་པོ་ སྐང་དང་གམ་གཉིས། 17 ཡུལ་འབྲོག་མོ་སྟམ་གསུམ་ནའ། རྗེ་སེ་རི་ཁྲི། བློན་པོ་སྐྱང་རེ་གནག ཅེས་སོ། །དེ་ལྟར་རྒྱལ་ཕྱག་སིལ་མ་བཅུ་གཉིས་དང་། སིལ་མ་བཞི་བཅུ་ཐམ་ཀྱི་སྐབས་སུ་བྱང་བའི་ཡུལ་ཀྱི་མིང་དང་རྒྱལ་བློན་ཀྱི་མཚན་ནམས་གསལ་པོར་ཡང་། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐུ་ཚུར་ཡོད་པའི་ཡིག་ཆ་འདི་དག་དེང་དུས་ཀྱང་མཁྱེན་ལྡོག་རྣམས་ཀྱི་དཔྱད་ཡུལ་དུ་བཞུགས་ཡོད་པ་འདི་ཡིས། བོད་དུ་ཡིག་འབྲི་བའི་སྲོལ་དེ་ཚོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་སྐབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་པའི་དོགས་ཤུགས་ཆེ་ཤོས་ཡིན་པ་ཞིག་ཏུ་ཁས་ལེན་དགོས་པ་འདི་ཡིན།

དེ་ལྟར་བོད་ཀྱི་ཡུལ་འདིར་དབང་སྐྱེ་བཟོད་པའི་མངའ་མཚོད་ཀྱི་དུས་རབས་མི་འབྲ་བ་དེ་དག་དུས་ནམ་ཞིག་ཅམ་ནས་བྱུང་ཞེ་ན། དེང་སྐབས་ས་འོག་ནས་ཐོན་པའི་གནའ་ཇུས་རྩིང་པ་འདི་དག་ལས། ཚོ་སོའི་རིག་པ་གཞིས་ཤན་ཚུན་འབྲེལ་ཞིག་ཡོད་པ་ཤིག་ཏུ་ཤེས་ཐུབ་པ་ཡིན། ཁོང་ཚོ་ཡུལ་ཁྲོད་སྐྱེ་བར་གསུམ་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་ནམ་སྐད་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན་ཞེས་ཟེར་ཐུབ་པ་ཡིན། ཁོང་ཚོ་ཡུལ་ཁྲོད་སྐྱེ་བར་གསུམ་ཀྱི་ཡུལ

ས་བཅད་གཉིས་པ། མངའ་མཛད་བཅུ་གཉིས་སྐབས་ཀྱི་ སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རྣམ་པ།

གཅིག ངུས་རབས་ཀྱི་ལམ་ལུགས།

བོད་ཀྱི་ཡུལ་འདིར་དབུལ་ཕྱུག་གི་ཁྱད་པར་བྱུང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་རྗེ་འབངས་ཀྱི་རྣམ་པ་བྱུང་བའི་ཐོག་མ་མངའ་མཛད་གཙོད་སྦྱིན་ནག་པོ་ནས། རྒྱལ་ཕྱག་སིལ་མ་བཞི་བཅུའི་བར་ལོ་གྲངས་ཁྲི་ཕྱག་མང་པོའི་རིང་གི་སྦྱི་ཚོགས་ཀྱི་རྣམ་པ་དེ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་གསལ་པོར་བཤད་དགོ་འོ། གནའ་རབས་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་བའི་སྔོན་ཆོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཁག་ཅིག་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་ཁང་བཞི་ཡོད་པའི་ནང་ནས་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཁག་ཅིག་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། ད་ལྟར་རྩོད་ལྡན་སྤེལ་མ་ཕུ་བོ་འབྲི་ཤིང་ཁ་ཤོ་ཆེ་ཞེས་པ་ཞིག་ཡིན། ཁོ་ཚོའི་ཐ་སྙད་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། ཁོ་ཚོའི་ཐ་སྙད་ལ་ཁྱད་པར་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི་ཁོ་ཚོའི་ཐ་སྙད་ལ་ཡིག་འབྲུ་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཡིག་འབྲུ་ཡོད་པ་ཡིན་ན་ཡང་ཁོ་ཚོའི་ཡིག་འབྲུ་ནི་ཀྱི་ལན་ཡིག་ཡིན་ཞིང་།

ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་ཀྱི་ནམ་པ་དེ་རགས་ཙམ་མངོན་གྱབ།

2. **ཤེས་རིག་ལག་རྩལ་སྐོར་**ལ། དེ་ཡུར་དུས་ཡུན་རིང་པོར་དཀའ་ངལ་ཀྱི་འཚོ་བ་བརྒྱུད་མར་བྱང་བའི་གོ་སེམ་ནང་། དུས་རྒྱུན་ཀྱི་ལས་ཀའི་ཉམས་ལེན་ཚད་ཡོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཞིག་ཡོད་ཀྱི་རེད། དང་པོ་རྟོ་དང་དབྱག་པའི་ལག་ཆ་ཐབས་ཚག་ཙམ་བཟོ་ཤེས་པ་བྱང་བ་ནས་རིམ་བཞིན་འཕེལ་རྒྱས་ཐྱེན་ཏེ། སྐར། འཇོར། ཐྲི། མདའ་གཞུ། མདུང་། ཁབ་བཅས་ཀྱི་ལག་ཆ་བཟོ་ཤེས་པ་བྱང་། དེ་དག་ཀྱང་ཐོག་མར་རྟོ་དང་། དེ་ནས་སེམས་ཅན་ཀྱི་རུས་པས་བཟོས། མཐར་ཟངས་ལྕགས་ཟངས་ལེན་ཤེས་པ་བྱང་བ་ནས་བཟུང་ཟངས་ཀྱིས་བཟོས་པའི་ལག་ཆ་དང་། རྒྱན་ཆ་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་།

སྐྱེད་ཚས་ཀྱི་སྐོར་ལ། ས་འདག་གི་ཇ་མ་བཅའ་ཤེས་པར་བྱང་བ་ནས། རྒྱན་སྐྱོད་ཀྱི་སྐྱེད་ཚས་སྐ་ཚོགས་པ་ཞིག་བཟོས་ཡོད་དེ། ཆུ་སྐྱེད་ཀྱི་ཇ་མ་ཆེན་པོ་དང་། ཆུང་བ་ལ་ཡོས་རྩོད་བྱེད་པས་ཤ་སྟག་ཁྱི་སྐྱེད་ཚས་སྐ་ཚོགས། ཆུ་སྐོལ་བྱེད་ལ་ཇ་བྱའི་ཙོར་པ་དང་། གཞན་ཡང་ཇ་ཡི་ཙོར་པ་དང་། སྐེར་མ་སོགས་མང་པོ་ཞིག་བཟོས་ཡོད།

སྐོམ་གསང་དང་ཅི་གསར་ཁྱབ་ཀྱི་ཤེས་བའི་ཁྱིམ་བྱེད་ཀྱི་སྐྱབས་སྐོལ་ལ། འབྲི་གཡག་སོགས་ཀྱི་ཀོ་བས་ཤ་ཆམ་དང་། ཤ་མཁྲིལ། འོག་སྐན། སྐྱ་བ་སོགས་ཁུག་སྐྱོད་ཆེ་ཆུང་སྐ་ཚོགས། འཛ་མ་དཀྱོགས་བྱེད་ཀྱི་རྐྱལ་པ་སོགས་ཀྱི་ནམ་པ་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་ཁྱིམ་བྱེད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཡོད་ཅིང་། ཁྱིམ་ཚང་ཁག་ཏུ་ཕ་ཁྱིམ་ཚང་ཁག་ཏུ་ཡིན་ཏེ། ཁྱིམ་ཚང་ཁག་ཏུ་ཁྱིམ་ཚང་ཁག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་ཆོག་ཅིང་

ಗಣಿಗಾರಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು

ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳು ಗಣಿಗಾರಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ.

ಅದಿರು, ಅಪಘಾತ, ಅಮೃತಶಿಲೆ, ಆಕರ, ಆಳ, ಇಳಿಜಾರು, ಉಗ್ರಾಣ, ಉತ್ಖನನ, ಉಪಕರಣ, ಉಪಯೋಗ, ಉಳಿಕೆ, ಎಚ್ಚರಿಕೆ, ಎತ್ತರ, ಎರಕ, ಎಲುಬು, ಒಡಕು, ಒಳಚರಂಡಿ, ಕಂಪನ, ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತು, ಕಟ್ಟಡ, ಕಣಿವೆ, ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು, ಕಲ್ಲುಗಣಿ, ಕಲ್ಲುಪುಡಿ, ಕಾಲುವೆ, ಕಿಟಕಿ, ಕೆಲಸಗಾರ, ಕೊರೆಯುವಿಕೆ, ಖನಿಜ, ಗಣಿ, ಗಣಿಗಾರಿಕೆ, ಗಣಿಗಾರ, ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು, ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯ ಲಾಭಗಳು, ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯ ವಿಧಾನಗಳು, ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯ ಹಂತಗಳು, ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯ ಹಾನಿಗಳು, ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಆಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಲಾಭಗಳು, ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಹಾನಿಗಳು, ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಆಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗುವ ಹಾನಿಗಳು, ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹಾನಿಗಳು, ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಹಾನಿಗಳು, ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಪದಾರ್ಥ

হাসপাতালের অভ্যন্তরীণ ব্যবস্থাপনা নিয়ে বিভিন্ন সময়ে অভিযোগ উঠেছে। অনেক রোগী ও তাঁদের স্বজনের অভিযোগ, ওষুধ কিনতে বাইরে পাঠানো হয়, অথচ জরুরি বিভাগে ওষুধ মজুত থাকে না। এ বিষয়ে জানতে চাইলে একাধিক চিকিৎসক নাম প্রকাশে অনিচ্ছা প্রকাশ করেন। তাঁদের ভাষ্য, সরবরাহ ও বণ্টন ব্যবস্থার ত্রুটি নিয়ে প্রকাশ্যে কথা বলা ঝুঁকিপূর্ণ।

এই পরিস্থিতিতে ‘সহায়তা তহবিল’ গঠনের উদ্যোগ নেন কয়েকজন চিকিৎসক ও সাংবাদিক। তাঁদের প্রস্তাব, হাসপাতালের বাইরে থেকে অনুদান সংগ্রহ করে তা একটি স্বচ্ছ কমিটির মাধ্যমে ব্যবহার করা হবে। প্রস্তাবে বলা হয়েছে, কোনো ব্যক্তি বা প্রতিষ্ঠান থেকে অনুদান নেওয়ার আগে তার তালিকা প্রকাশ করতে হবে। কমিটির সদস্যরা প্রতি মাসে হিসাব নিরীক্ষা করবেন।

তহবিলের নাম দেওয়া হয়েছে ‘সেবা তহবিল’। এর লোগো তৈরি করেছেন চারুকলা অনুষদের এক শিক্ষার্থী। তহবিলের ব্যাংক হিসাব খোলা হয়েছে একটি রাষ্ট্রায়ত্ত ব্যাংকে। হিসাব পরিচালনার দায়িত্বে আছেন তিনজন—একজন চিকিৎসক, একজন সাংবাদিক এবং একজন সমাজকর্মী। তাঁদের দুজনের যৌথ স্বাক্ষর ছাড়া কোনো অর্থ তোলা যাবে না।

উদ্যোক্তারা জানান, প্রথম ছয় মাসে তাঁরা ওষুধ কেনার পাশাপাশি জরুরি বিভাগে ব্যবহৃত কিছু সরঞ্জাম কেনার পরিকল্পনা করেছেন। তবে তাঁরা স্পষ্ট করে বলেছেন, এটি সরকারি ব্যবস্থার বিকল্প নয়, বরং তার ঘাটতি পূরণের একটি সাময়িক উদ্যোগ মাত্র। তাঁদের লক্ষ্য, এই উদ্যোগ দেখিয়ে দীর্ঘমেয়াদে একটি স্থায়ী ব্যবস্থা গড়ে তোলার জন্য চাপ সৃষ্টি করা।

মাঝারি শহরগুলোর সাহিত্য সংগঠনের ইতিহাসে ‘নদীতীর সাহিত্য পরিষদ’ একটি ব্যতিক্রম। ১৯৭৩ সালে যখন সংগঠনটি যাত্রা শুরু করে, তখন এর সদস্য ছিল মাত্র সাতজন। তাঁরা সবাই ছিলেন কলেজের ছাত্র, এবং তাঁদের কারও কাছেই সাহিত্য চর্চা কোনো পেশা ছিল না। তবু তাঁরা প্রতি শনিবার বিকেলে একটি করে লেখা পড়তেন, আর সেটি নিয়ে ঘণ্টার পর ঘণ্টা তর্ক করতেন। এই তর্কের ধারাবাহিকতা থেকেই পরে জন্ম নেয় ‘নদীতীর’ নামের ছোট পত্রিকা।

সংগঠনের প্রথম সভাপতি ছিলেন অধ্যাপক সুধাময় রায়চৌধুরী, যিনি তখন বাংলা বিভাগের একজন তরুণ শিক্ষক। তিনি কখনো নিজের লেখা পড়তে চাইতেন না। তাঁর ভাষায়, “লেখা যদি নিজে থেকে কথা বলতে না পারে, তবে লেখকের উচিত নয় তার হয়ে কথা বলা।” এই কঠোর নীতির কারণে প্রথম দুই বছর সভায় কোনো লেখকের নাম উচ্চারিত হতো না; শুধু লেখাটির শিরোনাম ধরে আলোচনা চলত।

সদস্যসংখ্যা বাড়তে শুরু করে ১৯৭৫ সালের পর। সে বছর সংগঠনের সদস্য হন ফারহানা জেসমিন, যিনি পরে একজন উপন্যাসিক হিসেবে পরিচিতি পান। তাঁর স্মৃতিচারণে আছে, সভার দিন তিনি লেখা জমা দিতে এতটাই ভয় পেতেন যে খামের ওপর নিজের নাম লিখতেন না, শুধু একটি ছদ্মনাম লিখতেন। সেই ছদ্মনামটি ছিল ‘কাশফুল’, যা পরে তাঁর প্রথম বইয়ের নামও হয়।

১৯৭৮ সালে ‘নদীতীর’ পত্রিকার প্রথম সংখ্যা প্রকাশিত হয়। ছাপা হয় মাত্র ১২০ কপি, এবং বিক্রি হয় ৯৭টি। বাকি কপিগুলো লেখকেরা নিজেরাই বিলি করেন বন্ধুদের মধ্যে। সম্পাদকীয়তে লেখা হয়, “আমরা কোনো আন্দোলন শুরু করতে চাই না, শুধু চাই একটি ঘর, যেখানে লেখা নিয়ে ভয় পাওয়া যায় না।” এই বাক্যটি পরবর্তী দশ বছর সংগঠনের অঘোষিত আদর্শ হয়ে ওঠে।

ᱚᱱᱚᱛ ᱰᱩᱢᱨᱟᱭᱟᱱ ᱥᱤᱧᱟᱹᱨᱤᱭᱟᱹᱨ ᱱᱤᱡᱚᱛᱚᱢ ᱫᱚᱥᱚᱛ ᱠᱷᱚᱱᱚᱢ

ঘড়কাঁদাং-কা-চিনা-চু-খু-গা-ঠরি-স্কিমা-রোং-মা। নি-খাং-ঙ্কৈমা-দাং-ঙ্কৈমা-ঙ্কৈমা-ছুং-গি-ঙ্কৈমা-ঙ্কৈমা-ঙ্কৈমা

40 ꠀ ꠀ ꠀ

དང་། 《དཔྱད་འབྲུམ་ཁྲ་མོ》《ཚད་འབྲུམ་ནག་པོ》《སྐན་འབྲུམ་དཀར་པོ》སོགས་བོན་དང་རིག་གནས་སྐོར་ཀྱི་ཕྱི་སྟེ་མང་པོར་བྱུང་ཡོད། གཞན་ཡང《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》དང་། 《ཀུང་ཧོང་ཡིག་ཆྭིང》བཅས་ལ་འཁོད་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཐབས་མ་བཅུ་གཉིས་དང་། མིལ་མ་བཞི་བཅུ་རྩ་ལྔས་ཀྱི་རྒྱལ་སའི་མིང་དང་། རྒྱལ་བློན་ཀྱི་མཚན་ལ་བཅས་གསལ་པོར་བྱུང་ཡོད་པ་འདི་དག་ཀྱང་སྐབས་དེ་ཞིག་ནས་ཡིག་ཆ་ཚང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་འདི་ཅིས།

3. **བྱ་ཁྱས་མོ་ཡི་སྐོར་**ལ། དེང་དུས་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་ཀྱི་ནང་དུ་ཉ་ཅང་དར་ཞིང་ཆེ་མོས་ཤིག་ཡིན། འབྱང་འགྱུར་གྱི་དོན་རྩམས་བརྒྱ་དགོས་ཚེ། དོན་དེ་རང་ཉིད་བྱོ་སྤོས་ཀྱི་རྩལ་ཤིག་དཔྱད་མི་ཞུས་པའི་སྐབས་སུ། ཁྱད་ཡིད་ལ་འཕྲིན་བཅོལ་ཏེ་ལེགས་ཉེས་བརྒྱ་པའི་ཐབས་སྣ་ཚོགས་ཤེག་བྱེད་པ་དེ་ལ་མོ་འདེ་བས་ཞེས་རེས་ཟེར། འདི་ནི་བསྐལ་པ་ཡ་ཐོག་ནས་མི་རྩམས་ཀྱི་འཚོ་བའི་ནང་དུ་དཀའ་ངལ་དང་འཇིགས་སྐུག་སྣ་ཚོགས་པ་ཞིག་བྱུང་བ་དང་། དེ་སེལ་བའི་ཐབས་སུ་རིག་འཛིན་ཀྱིས་རྩེ་གསར་སྤེལ་བའི་ཚེ་ན། བློ་ཕུགས་ལྟ་བཅོལ་ཏེ་བྱ་བ་སྣ་ཚོགས་པ་ཞིག་བྱུང་བ་དང་། དེ་སེལ་བའི་ཐབས་སུ་རིག་ཤེས་ཀྱི་ཤུགས་ཀྱིས་ཤེས་རིག་ཁྱབ་སྤེལ་བ་ཞིག་བྱུང་བའི་གདོང་ནས་ཀྱང་ཐོག་མར་ཁྱབ་ཅིང་ཤིན་ཏུ་དཀའ་ངལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེང་དུས་ཕལ་ཆེར་གྱིས་རྩོངས་དང་འཛིགས་སྐུག་སྣ་ཚོགས་པ་ཞིག་ཡོད་པས་ཅི་ཡང་མི་ཤེས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེང་དུས་ཕལ་ཆེར་གྱིས་ཤེས་རིག་ཁྱབ་སྤེལ་བྱེད་བའི་གདོང་ནས་ཀྱང་ཐོག་མར་ཁྱབ་ཅིང་ཤིན་ཏུ་ཉུང་ཤས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེང་དུས་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཁྱབ་སྤེལ་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་ཉུང་ཤས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཁྱད་ཡིད་ལ་འཕྲིན་བཅོལ་ཏེ་བྱ་བ་སྣ་ཚོགས

རྣམས་གསལ་བར་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་ཚིས་ཀྱི་རིགས་པ་དེ་དག་ལ་ཟེར།

སྤུར་ཁ་སྐྱེ་བའི་གྲིང་སྐོར་ཞེས་པ་གཉིག་ཅེན་འདི་ཉིད་ཚེ་དགུའི་ཁོངས་སུ་སྐྱེ་བ་དགུ་བཞོན་པ་དང་། ཚུགས་མཚམས་བརྒྱད་དུ་སྤུར་ཁ་བརྒྱད་བཞོན་དེ་ལོ་ཟླ་ཞགས་དུས་དང་། བཙི་བྱའི་ཁམས་རྣམས་ཕན་ཚུན་སྒྲུབ་ཅེས་ཁ་ཤས་ཀྱི་ལུགས་བཏུ་སྟོན་པའི་རིགས་པ་ཞིག་ལ་ཟེར།

འབྲུང་བ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཞེས་པ་ནི་འབྲུང་བའི་ཁམས་དང་འབྲེལ་བའི་ལོ་སྐོར་བཅུ་གཉིས་དང་། ནམ་ཟླ་དུས་བཞི། གཟའ་སྐར་གྱི་གནས་སྐྱངས་སོགས་ལ་བརྟགས་ནས་ཕྱི་རོལ་ཡུལ་གྱི་འགྲུར་བ་རྣམས་རྟོགས་པར་བྱེད་ཅིང་དུས་བཞི། གང་བཙུད་སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་ལ་འདུ་བ་འཕེལ་ཟད་འཕྲུགས་ཀྱི་ཚུལ་ནས་ཞི་མེད་ལྟ་བུའི་དོན་ཞེས་ཀྱང་ཤེས་ཡོན་ཏན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་པའི་གཉེན་པོའི་ཐབས་སྟོན་པ་སྟེ། མདོར་ན་སྟོང་བཙུད་ཀྱི་འབྲུང་ཁམས་རྣམས་ཕན་ཚུན་འཕྲོད་སྤྱོད་མི་འདྲ་བའི་དོན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་གསོ་བའི་གཉེན་པོའི་ཐབས་སྟོན་པ་སྟེ། ཞི་བ་ནི་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སོགས་པ་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་ཁྱད་པར་ལས་བྱུང་བ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ཀ

སྟོང་རྒྱུད་མཐུ་ཆེན་ལ་བརྒྱད། དེ་ནས་ཀྱིམ་ཚ་རྩ་ཆུང་ལ་བརྒྱད། དེ་ནས་བན་དེ་མི་བདུན་ལ་བརྒྱད་དེ་ཚེས་སུ་བསྒྲུབ་སྐབས། དཔེ་ཆ་མེ་ལ་བསྒོག་པའི་གྲབས་བྱས་ནས་གཙང་སྟོང་ཉེ་མ་གཡུང་དྲུང་གི་གསང་ཕུག་ཏུ་སྒྲུབ། ཕྱིས་དུས་ལ་བབ་ཙམ་ན། གཙང་གི་གཤེན་པོ་བུ་འཚོ་སྲིད་པའི་རྒྱལ་པོས་ཞེས་གཏེར་ཁུངས། ཕྱི་ལོ་ཟེ་ཤེས་ཀྱི་ཉི་མ་ཞེས་པ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཅིང་། ཁོང་ཚོའི་ཡུལ་ན་ཡང་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་ཞ

ལེའུ་གསུམ་པ། སྤུ་རྒྱལ་གྱི་དུས་རབས།
སྤྱི་ལའི་སྟོན་360 – སྤྱི་ལོ་629བར།

ས་བཅད་དང་བོ། སྤུ་རྒྱལ་ཁོག་མར་བྱུང་ཚུལ།

དེ་ལྟར་ཆོང་ལྷན་དུས་ཀྱི་ཡོལ་ངང་དུ་བཞག་གཡོག་བདག་པོའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ཉིད་རྒྱལ་ཕྲན་སིལ་མ་བཙུ་གཉིས་སུ་གྱེས། དེ་ཡང་ཡུལ་གྱུ་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། གོང་སྟེ་ཁ་འཕོར་བའི་སྐྱབས་རིམ་བཞིན་ལུང་ཤོག་རེ་ལ་དཔོན་འགོ་རེ་ཚགས་ཏེ་རྒྱལ་ཕྲན་སིལ་མ་བཞི་བཙུའི་བར་དུ་སིལ་བུར་འཕོར་ཡོད་ནའང་། གཤེན་རབ་མི་བོ་ཆེ་སྤུ་རང་སུ་འཐུབས་ཏེ་སྐུ་ཉིད་ནར་སོན་པ་དང་རྒྱལ་ཕྲན་མང་པོ་ཞིག་ཐ་དད་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་ཁྱེར་ནས་ཡུལ་ཁག་ཐམས་བ་དང་། དུས་མཚུངས་སུ་བོད་དང་རིག་གནས་ཀྱི་སྐོར་མང་པོ་ཞིག་འཚད། སྒེལ་གནང་སྟེ་མཛའ་མཐུན་ཡིག་འབྲེལ་ལམ་རྒྱ་ཡངས་པོར་བསྐྱེད་པའི་སྐུ་ལས། དོད་ཡུལ་གྱུ་བོག་དང་། ཏ་ཟིག་ཀྱི་གཞུང་དང་རིག་གནས་ལ་དང་ཞེན་ཡོད་པ་དང་། ཐུ་བགང་ཞིག་སྐུ་ཁང་ལས་འབྲས་བཙོ་སྐུང་ཁེད་ཅིང་ཤུ་འདེས་ཕན་གཏོད་གཏོང་བ་ལ་ཡིད་ཆེས་ཆེན་པོར་ཁས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་1985དེ་བཀར་བའི་སྒོ་ལ་དེ་ཕྱག་མོང་ཅན་ཞུ་ཆགས།

སྐབས་དེར་སྤུ་བོའི་ཡུལ་དུ་སྐྱིས་པའི་ཡུ་བ་ཁྱ་བའི་མི་ཞིག་སྐྱང་བ་དེ། གཤིས་རྒྱུད་ཁྱོང་ལ་དཔའ་རྩལ་དང་སྙིང་སྟོབས་གཞན་ཀྱིས་འགྲན་རྩ་དང་ཁལ་བ་ཞིག་སྐྱང་བ་དེ་ཉིད། ཡུལ་ཡར་ཀུང་དུ་ཕེབས། སྤུ་མཁར་ཡུམ་བུ་ཁྲ་ཁང་བཙོགས། སྟོང་ཀྱི་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་ཀྱི་རྒྱལ་ཁྲན་ཆ་མཉམ་ཕུད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཕལ་ཆེར་དབང་དུ་བསྡུར་ཏེ་སྤུ་རྒྱལ་ཁབ་པོ་ཞེས་པའི་མཚན་སྙན་ཀྱི་ཅོད་པན་གསོལ་བ་ལ། བོད་དུ་རྒྱལ་པོའི་མཚན་ཅན་ཐོག་མར་བྱུང་བའི་རྒྱལ་རབས་དང་པོ་དེ་ཡིན།

དེ་ནས་བཟུང་ཞང་བོད་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་སུ་ཆགས། ཞང་ཞུང་ཞེས་པ་དེ་ནི་རྒྱལ་པོའི་གོང་དུ་བྱུང་བའི་རྒྱལ་ཕྲན་སིལ་མ་བཞི་བཙུའི་ནང་ཚན་དུ། སྟོང་ཀྱི་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་གྱི་ཡུལ་དུ་བྱུང་བའི་རྒྱལ་ཕྲན་ཞེས་པ་ཡིན་ལ། གཤེན་རྒྱུ་བོད་པོས་བོད་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་ཕྲན་རྣམས་ཀྱང་ཁྱུ་བཞིས་ཁེ་ཕན་ཐོབ་ཅིང་ཞང་ཞུང་ཞེས་པ་ནི་ཁྱུ་བའི་ཁ་ཤས་ཁོ་ནར་ཟད་ཀྱི་ཡོད་ཚུལ་ཡང་ཁ་ཅིག་ཏུ་སྣང་ཡང་། ཁྱུ་བ་ཁོ་ནས་ཞང་ཞུང་ཞེས་པ་ཡིན

བསྡུན་བྱ་བའི་མངལ་ན་ཞེ་རང་སྲུན་དགུ་རྒྱུས་པའི་ཚུང་མཐའ་ཡུ་བེ་ར་བྱ་བ་བཞིན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ལེགས་པ། ཕྱག་སོར་དྲ་བས་འབེལ་བ། ཤིན་ཏུ་མཐུ་ཆེ་བ་ཞིག་བྱང་བ་དེ་ཡུལ་མི་ཀུན་ཀྱིས་འདྲེར་བཙིས་ནས་ཡུལ་ཕུད་དེ་བོད་དུ་འོངས་པའི་ཚེ། བོད་རྣམས་རྗེ་བོ་འཚོལ་བ་དང་བྱང་ལམ་གཡའ་ལེ་ཁོང་དུ་འཕྲད་ནས་ཁྱོད་ཡིན། གང་ནས་འོངས་དྲིས་པས། ང་སྲུ་བོའི་ཡུལ་ནས་འོངས། །ད་བོད་ལ་འགྲོ་བྱེད་པས། འོ་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་ཤེས་ཏེ་ན་རེ། ང་ནུས་མཐུ་ཆེ་བས་ཡུལ་ནས་ཕྱད་པ་ཡིན་ཟེར། འོ་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་ཆུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆུལ་ཁྲིམས་ཤེས་ཀཉའ་བྱེད་དགོས་ཟེར་ནས་གཉའ་བར་ཁྲི་བཙན་པོས་བཀའ་སྩལ་པས་ན། ངས་ཆུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆུལ་པོ་བྱེད་དགོས་ཟེར་ནས་གཉའ་བ་ཁྲི་བཙན་པོས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །ཞེས་ཤེས་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་ཆུལ་ཁྲིམས་ཤེས་ཀཉའ་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་ཟེར་ན། ངས་ཆུལ་ཁྲིམས་ཤེས་ཀཉའ་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་ཟེར་བ་ཡིན་ནོ། །

གཉིས། གཅའ་ཁྱི་བཅས་བོ་བྱང་བའི་དུས་ཚིགས་ཀྱི་སྐོར།

རྒྱལ་པོ་གཅའ་ཁྱི་བཅས་བོ་བྱང་བའི་དུས་ཚིགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་བཤད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཁ་ཤས་བྱང་ཡོད་པ་དེ་དག་ལས། 《བསྟན་ཅོས་ཀུན་བཏུས》ཀྱི་རེའུ་མིག་ཏུ་བཀོད་པའི་སྐུམ་པ་མཁན་པོའི་བཞེད་པ་དེ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་རབས་དང་མཐུན་སྐང་ཚེ་ཤོས་སུམཚོང་སྟེ། དེ་ནི་སྤྱི་ལོའི་སྟོན་ཀྱི་417པའི་ཤིང་ཁྱི་ལོར་ཡིན་ཞིང་། བཀའ་ཆེམས་ཀ་ཁོལ་མས་ཚོགས་བོད་ཀྱི་ཡིག་ཚང་སྐེར་བ་དག་ལས། རྒྱལ་པོ་གཅའ་ཁྱི་བཅས་པོའི་རིགས་རྒྱུད་ཀྱི་ཁྲངས་དེ་རྒྱ་གར་ལ་གཏུགས་ནས་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྤྱི་བོའི་གདུང་རྒྱུད་ཡིན་པར་འདོད་པ་དང་། ཀོ་ས་ལའི་རྒྱལ་པོ་གསལ་རྒྱལ་ཡིན་པར་འདོད་པ་དང་། བོད་སར་ལའི་རྒྱལ་པོ་འཚར་བྱེད་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད་ཡིན་པར་འདོད་པ་དང་། གཏུམ་པོ་རབ་སྐང་གི་བུ་ཤར་པའི་གདུང་རྒྱུད་ཡིན་པར་འདོད་པ་བཅས་གདུང་རྒྱུད་ལ་བཤད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་གཅའ་ཁྱི་བཅས་པོ་བྱང་ཡོད་པ་ནི་ཕལ་ཆེར་བཞེད་པ་གཅིག་ཡིན་ལ། དཔེར་ན་ཉང་རལ་ཉི་མ་འོད་ཟེར་གྱིས་མཛད་པའི་《ཆོས་འབྱུང་མེ་ཏོག་སྒྲིང་པོ་སྦྲང་རྩིའི་བཙུད་》ལས། ལ་ལ་ན་རེ། འདི་ནི་རྒྱ་གར་ཡུལ་བདུན་ནས་ཚད་དེ་མ་རྒྱལ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྤྱི་བོའི་བུ་མ་སྐྱེས་དགུ། དེའི་བུ་གཙོའི་ནུ་འཚར་བྱེད། དེའི་བུ་སྤོ་བས་མཆོག་དང་སྤྱི་བོའི་བུ་མ་སྐྱེས་དགུ། དེའི་བུ་གཙོའི་ནུ་འཚར་བྱེད། དེའི་བུ་ཁྲི་བཟང་ཁྲི་ཏོག་བརྩན། དེའི་བུ་ཁྲི་ཏོག་ནུ་འཚར་བྱེད། དེའི་བུ་སྐྱེས་མཆོག་ལ་བཤད་ཚུལ་དེ་ནི་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་ཞིང་ཆེ་བསྟོད་ཐལ་ཡང་ཤེས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མེད་པ་ཙམ་ཡིན་ཏེ། ཁོ་ཚོས་ཀྱང་ཁྱོད་ཡིན་ཞེ་ན། རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་ཞལ་ནས། འདི་ནི་རྒྱ་གར་གྱི་བོད་ས་ལའི་རྒྱལ་པོ་འཚར་བྱེད་ལ། སྲས་རྒྱལ་པོ་ཤར་བའོ། །དེ་ལ་སྲས་གཉིས་བྱང་བའི་ནུ་བོའི་རྒྱུད་ལ། བནྡེའི་མོ་དན་ལ་སྲས་ཤིག་ཡང་མེད་པ་དེ་ནས་བསྟན་འཛིན་ཆོས་སྐྱོང་ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་ཞེས་བྱ་བ་ཡབ་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ལྟར་ཡུམ་ཁྱི་བཙུན་ཞང་གི་ཁྲི་ཤེལ་ཏོག་ཏུ་ཕེབས་ཏེ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་ཞེས་བྱ་བ་ཐུགས་སྲས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏོ། ཞེས་ཁྲི་ཏོག་ནུ་འཚར་བྱེད

བསྟུས་ནས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སྤུ་རྒྱལ་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོ་ཞེས་པའི་མཚན་གསོལ། སྤུ་གཤེག[1]ནམ་སྤུ་སྟུང་དུ་བོད་པོ་མཆེ་མི་སྤུ་རྒྱལ་དང་། ཅོ་མི་ཕྱག་གར་གཉིས་ཀྱིས་བྱས། བོད་དུ་དབང་བསྡུར་བྱེད་པའི་དབོན་པོ་ལ་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པའི་མཚན་གསོལ་བའི་སྒོལ་ཐོག་མར་བྱུང་། ཁེའུ་ཇོ་སྲས་ཀྱིས་མཇད་པའི《ཁེའུ་ཚེས་འབྱུང་》དུ་གསལ་བ་ལྟར་ན། སྤུ་མཁར་ཕྱིང་བ་སྟག་རྩེར་ཕེབས་ནས་ལས་ཚན་ཀྱི་ཐྲིག་གཞི་དང་། རྒྱལ་སྲིད་སྤྱོང་ཚུལ་ཀྱི་ཁྲིམས་ཡིག་གཏན་ལ་ཕབ། ཡིག་ཚང་སྡེ་དགུ་དང་དཔའ་མཚན་ཆ་མས་བརྒྱད་ཀྱི་བཀའ་རིམ་པར་གནང་སྟེ་མཐའ་སྐོར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཆ་མས་ལས་ཀྱང་དམྱ་བསྟུས། གནམ་སྐུག་སྐུག་གམ་སྐུ་ཚོ་བཟའ་ཐུ་བ་ཁབ་ཏུ་བཞེས་ནས་སྲས་སྐུ་ཁྲི་བཙན་པོ་འཁྲུངས། སྲས་ཀྱིས་ཆིབས་ཀ་ཐུབ་ཙམ་ནས་ཡབ་གནམ་རྡུ་གཤེགས་སོ། །

དེ་ལྟར་རྒྱལ་པོའི་མཚན་བཞེས་པ་དང་། ཁབ་བཞེས་ཏེ་སྲས་འཁྲུངས་པ་དང་། ལས་ཚན་དང་ཁྲིམས་ཡིག་གཏན་ལ་ཕབ་ཆ་མས་ནི་རྒྱལ་པོའི་སྐུ་ཚེ་སྨད་ཙམ་ལ་ཡིན་པར་ངེས་ཏེ། དང་པོ་སྤུ་བོའི་ཡུལ་དུ་ཡུལ་དབོན་དང་མ་མཐུན་པར་འཐབ་རྩོད་བྱས་པ་དང་། དེ་ནས་བོད་དུ་ཡོང་ནས་བོད་ཡུལ་ཐམས་ཅད་ཞི་བདེ་ལ་སྐྱོང་ཞིང་། ཁམས་ཀྱི་ཐུ་བོ་ཁོས་ཁ་དོག་པ་སྨོས་ཀྱི་ཡོད་ཚུལ་ཡང་། ཤུག་པར་དུ་སྲས་ཀྱི་ཚེའམ་ཁ་ཐུབ་ཙམ་ན་ཡབ་གནམ་དུ་གཤེགས་ཞེས་པ་ལ་བརྟགས་ན། བོད་སྤྱི་ལ་དབང་བའི་རྒྱལ་པོའི་མཚན་སྐྱེ་བཞེས་རྩེས་སུ་སྐུར་ཡང་མཆོ་བཟའ་ཁུ་བཞེས་ཏེ་སྲས་སྐུ་ཁྲི་བཙན་པོ་འཁྲུངས་ཡོད་པ་ཤེས་ཐུབ། ཀུང་ཁོ་ནོར་གྱི་ཆེ་ཆུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་རྒྱུ་ཆ་ལས་ཀྱང་ཁྲི་བཙན་པོ་ཁ་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་སྣང་ཡང་། ཁྲི་བཙན་པོ་ཁ་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཁྲི་བཙན་པོ་ཁ་ཤས་ཆུང

གཡས་རྟའི་བརྒྱད་ནི། འཁྱགས་ནག ཤངས་ཀྱི་ཞང་ཚལ། གྲུང་ཀྱི་མགར་གདོང། རྟ་ནག་རྒྱང་ཕྱུ། འཛད་ཀྱི་རྒྱང་མགར། སྐྱ་བྱའོན་ལྕགས། གཅང་གི་ཀྱེར་ཕྱུ། ཟངཟིང་ལྕགས་དང་བརྒྱད་དོ། །

རྔ་ལག་གི་དགུ་ནི། ཅང་སྐོད་སྐྱག་ཚལ། ཆུ་མགོ་རྩོ་རིང་། མགར་ཆེན་བག་དཀར། མཚོ་ལྷའི་འབྲིལ་ཆུང་། གཅལ་ཆོ་ཐང་ཤོད། གྲམ་པ་ཁབ། རག་ར་ཐང་རྩམ། མང་དཀར་མདོ་ཕུག ལྷ་ཡུལ་གླ་ཐང་དང་དགུའོ། །ཞེས་རྒྱལ་རབས་གཉིས་པ་ཆུཁྲི་བཙན་པོའི་སྐབས་སུ་བོན་གྱི་འདུ་གནས་ཆེན་པོ་སུམ་ཅུ་ཙ་བདུན་བཙུགས་པ་ཡོད་པར་དང་། འདུ་གནས་བཙུགས་པའི་སགནས་ཀྱང་དབུགས་གཙང་རྩ་བཞི་ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་གསལ་བ་འདིས་ཀྱང་སུ་རྒྱལ་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོའི་སྐབས་ཀྱི་སྲིད་དབང་གི་ས་ཁོངས་དེ་ཅི་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་སྟོན་གསལ་པོ་ཡིན། །

ཞང་ཞུང་གི་རྒྱལ་ཁྱབ་དེའང་ཆུ་དང་འོ་མ་འདྲེས་པ་ཇི་བཞིན་སུ་རྒྱལ་བཙན་པོའི་མངའ་ཁོངས་སུ་ཆུད་མེད་ནའང་། གང་ལྟར་གཤའ་ཁྱི་བཙན་པོ་སོགས་སུ་རྒྱལ་རིམ་བོན་ཡང་ཅི་ནས་ཞབས་ཞུ་སྤྱད་དགོས་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་ནི། རྒྱལ་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྐུ་གཤེག་ནམ་སྐུ་སྤྱང་དུ་ཞང་ཞུང་ནས་བོན་པོ་རེ་བསྐོ་བཞག་ཅིང་། 《ཚོས་འབྱུང་མེ་ཏོག་སྙིང་པོ་སྤྱང་ཙིའི་བཅུད》ལས། རྒྱལ་པའི་རིམ་གྲོ་ཐུན་ཚོགས་ཀྱི་ཕྱག་གར་ཚ་དང་། འཚོ་མི་གཤེག་བྱ་ཁྱིའི་ཤུལ་བསྟབས་སོ། །དེའི་སྐས་སུ་ཁྱི་བཙན་པོ། བོན་པོ་གཤེག་པོ་ཚོ་རྒྱལ་གྱིས་སྐུ་བསྲུངས་སོ། །དེའི་སྐས་དེང་ཁྱི་བཙན་པོ། དེའི་དུས་སུ་ཞང་ཞུང་གི་གཤེག་བོན་ཀུན་འདུས་ཟེག་ཚེན་གྱིས་སྐུ་བསྲུངས་སོ། །དེའི་སྐས་སྲིབས་ཁྱི་བཙན་པོ། ཞང་ཞུང་གཤེག་པོ་ཀུན་རིག་རྒྱལ་པོས་སྐུ་བསྲུངས་སོ། །ཞེས་སོགས་གསལ་བ་འདི་ཡིས་ཤེས་སོ། །

གཞན་ཡང་སྐྱས་ཤི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མདུན་གྱི་རྩོ་རིང་གི་ངོ་བ་ཤུགས་ཡིག་ཚང་ལས། སྤུ་རྒྱལ་གཅལ་ཁྱི་བཙན་པོའི་སྐབས་ཀྱི་སཁོངས་ཀྱི་ཁྲོན་བཤད་པའི་སྐབས་སུ། འཕྲལ་གྱི་སྐྱ་བཙན་པོ་འཇེ་སྤུ་རྒྱལ། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་མཚད་པ་ཡང་དབུ་མཛའ་གྲགས། ཚབས་སྒིད་ནི་ཕྱིར་དབུགས་རྒྱབ་ཀྱི་ཁྲོ་སྤུ་རྒྱལ། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་[][]ནམ་ཞར་མི་འགྲུབ། ཁྱིན་མི་ཅམས་པའི་གཡུང་དྲུང་གི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་ནི་ཆེ། དེའི་ཕྱིར་སྐྱོ་ཕྱོགས་ཀྱི་མོན་རྒྱ་གར་དང་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཀ་ཟིག་དང་། ཐུང་ཕྱོགས་ཀྱི་དྲུ་གུ་ནི་སྐེལ་ལ་སོགས་པ། གཡུལ་[]བསྟོམས་ན། []བོར་བྱ་བ་ཀུན་ཀྱི་[][][]ཀྱི་བརྒྱལ་ཀྱི་ལྷ་བཙན་པོའི་དབུ་རྩོག་བཙན་པོ་དང་[][][]ཀྱི་བོར་ནི་མི་གུས་པ་མེད་དེ། ཕན་ཚུན་དགྱེས་པིང་བཀའ་སྩལ་ཏོག་ཅན་པ་ཡིན། ཤར་ཕྱོགས་ནི་རྒྱ་འདུག་པ། ཉི་མ་ཤར་པ་ལོགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་སྐེ། སྟོ་བལ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བར་ཡུལ་བཟང་ཚུགས་བཟང་གཙུག་ལག་ཆེ་བས་བོད་དང་ཐབས་ཀྱི་རྩ[][][]དོ། ཞེས་ཞང་ཞུང་གི་ཡུལ་དེ་བོད་ཀྱི་ས་ཁོངས་ཡིན་པ་གཞི་གཞག་གི་སྟེང་དུ། སྤུ་རྒྱལ་བོད་ཡུལ་ཀྱི་ནུབ་ཕྱོགས་ཚ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཆགས་ཡོད་པ་ལས། ཞང་ཞུང་གི་ཡུལ་དེ་ཤིན་ཏུ་ཚ་བའི་ཁམས་ཡིན་ཞིང་། ཟིམ་ཁ་ཤས་ཆེ་བ་ནི་ཉིན་ཞག་ཕྱེད་ཀ་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ཟླ་བ་ཀུན་གྱི་[]དེ་ཚེ་ཟླ་བ་ཡང་ཕྱེད་ཀ་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན། ཞང་ཞུང་གི་ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ནི་ཁ་ཆུ་ཚ་བ་ཡིན་ཞིང་། ཁ་ཆུ་ཚ་བ་ཡིན་ཡང་ཁ་ཆུ་ཚ་བ་ཡིན་ཏེ

སྐྱག་ཚལ་ཞེས་བྱེས་པ་དེང་ཤང་གཙང་གི་རྒྱལ་རྩེའི་ས་ཁོངས་སུ་ཡོད་པ་འདི་རེད།

རྟ་ཇི་ཞེས་པའི་ཐ་སྐད་ཙམ་ལ་བསམས་ནས་རྒྱལ་པོའི་ཅེའི་ཁ་ཁོང་ནས་ཞེས་ཏེ་ཇི་ལ་འགྲོ་བའི་མི་སྣོན་བཏང་བ་ཞེག་ཡིན་པར་སེམས་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། རྟ་པ་དང་། ནོར་མ་ཞེས་རྒྱལ་པོ་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་འབྲོག་ལས་ཐོན་སྐྱེད་བྱེད་པའི་ཐོ་གེ་གཉིས་ཀ་ལ་འཚོ་ཇི་བྱེད་པའི་མི་ཞེག་གི་མིང་ཡིན་པ། རྟ་དཔོན་དང་། ནོར་དཔོན་ཞེས་པ་ཡུལ་གྱི་དེ་དག་གི་མགོ་དཔོན་གྱི་གོ་གནས་ཀྱི་མིང་ཡིན་པ་ལས་ནོར་ཕྱུགས་ཁོན་ལ་འཚོ་ཇི་བྱེད་པའི་མི་ཞེག་གི་མིང་མ་ཡིན་པ་ནི་དེང་དུས་ཞེས་བཞུགས་པའི་གནའ་མི་ཤན་པོ་འདི་དག་ལ་དྲིས་ནས་ཤེས་པར་ཅི། གཙང་པ་རྒྱལ་པོ་ངམ་གྱིས་གྱམ་བཙན་པོ་བཀྲིངས་ནས་རྒྱལ་ཁྱིད་འཕྲོག་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་པོས་ཀྱི་ཁ་སྐོང་ཞིག་ཏུ་ཁྱེར་ཏེ་ཕྱིན་པ་ཡིན་ལ། ཁ་སྐོང་ཞེས་པ་ནི་ཁྱོད་ཀྱི་ཁ་སྐོང་ཞེས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་ཏེ

ཚེའི་རྒྱལ་པོ་ལ་དམག་དྲངས་ཏེ་དཔུང་འདུག་ཐུབས་པས་རྒྱལ་ཁབ་ཐོབ་ནས། ཕྱི་ཟོག་པའི་ལམ་བར་གཅང་གི་ཆུང་ཡུལ་དུ་སྐྱེབས་པ་དང་། བློན་པོ་ལོ་ངམ་གྱིས་གཡོ་ཐབས་ཀྱི་བསུ་བའི་མཛད་ཚོའི་ཁྲིད་དུ་མདའ་འཕངས་ཏེ་རྒྱལ་པོ་བཀྲོངས། སྲུན་ཟངས་ཀྱི་གཟའི་ནང་དུ་བཙུག་སྟེ་ཤུ་ཆུ་ཐང་དུ་བསྐྱུར། དམག་རྣམས་ཕམ་པར་ཐུབ་ཏེ་སྲུ་རྒྱལ་བཅན་པའི་རྒྱལ་སྲིད་འཕྲོག ས་སས་གསུམ་པོ་སྲུ་ཀོང་སོགས་རྒྱལ་ཁྲན་རྣམས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་བོས་སྐྱོལ་གནང་བས། ཡུལ་དེ་དག་གི་རྗེ་བོར་བཀུར། བཙུན་མོ་གཡོག་ཏུ་བཀོལ། སས་མོ་ཆུང་མ་ཐུབ་ནས་ལོ་བཙུ་གསུམ་ཙམ་གྱི་རིང་ལ་སྲུ་རྒྱལ་གྱི་རྒྱལ་སྲིད་ལ་ངམ་གྱིས་བཟུང་།

དེའི་རྗེས་རྒྱལ་པོ་གྱམ་བཙན་པོའི་གཉེན་ཚན་དུ་གྱུར་པ་བཀྲ་གས་ཀྱི་རུས་ལ་གཏོར་གས་པའི་དབུས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁྲན་བློན་པོ་བུ་ལས་རྒྱེས་ཀྱིས་སྲོག་བོའི་ཡུལ་ནས་སྲས་འབྱིང་ཐུ་ཁྲི་གདན་དྲངས་ཤིང་ཁོང་གཉིས་དཔུང་བསྡེབས་ཏེ་གཙང་དུ་དམག་དྲངས། ལོ་ངམ་འཁོར་ཀྱི་དམག་མི་སྟོང་ཚོ་དང་བཅས་པ་བསད་ནས། སྲུན་ཡང་སྲུ་རྒྱལ་རང་གི་གདུང་རྒྱུད་རྒྱུད་ཐུབ་ཁྲི་བོད་བསྐྱངས། མཚན་སྲུ་དེ་གུང་རྒྱལ་ཞེས་གསོལ།

དེའི་མཇུག་གི་རྒྱལ་རབས་རྣམས་ཀྱི་རིང་ལ་སྲིད་དབང་གི་སས་ཁོངས་ལ་འགྱུར་བ་ཅུང་ཟད་རེ་བྱུང་ཡོད་པར་ངེས་ཀྱང་། དེ་དག་གི་སྐབས་ཀྱི་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་རིགས་ཤུང་སྐབས་བཞིག་བཤད་དགུའོ། །རང་རེས་ཤེས་ཚོར་ཅིག་ལ་སྐྱག་རེ་གཤེན་གཟིགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་འདིར་ཀྱི་མངའ་འབྲེལ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེ་ཆུང་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་རེ་ཡིན་ཟེར་ཞིང་། ཁོང་ཚོའི་ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་ས་ཆ་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ

བཏབ། མནའ་ཐེངས་མ་དགུ་ལ་བསྒྱལ་ཅེས་པ་ལ་སོགས་ཤྱད་དོ། །

1. ལས་ཀའི་སྒྲིག་གཞིའི་སྐོར། སྲིད་ཀྱི་དུས་གཞི་འགོད་པའི་སྒྲིག་གཞི་མཐོ་ཤོས་ལ་གསང་ཐོས་རྣམ་གསུམ་ཟེར། དེའི་ལས་འགན་གཅོ་བོ་ནི་རྒྱལ་ཁབ་ཡོངས་ཀྱི་ཚབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར། དམག་དོན། ཚོས་ལུགས། རིག་གནས་བཅས་ཀྱི་ཞབ་ལ་ཟླུར་བ་གལ་ཆེན་སྟེང་ཚེ། དེ་ལ་དཔྱད་པ་དང་གོས་མོལ་གནང་ནས་ཐོག་མར་ཁ་གསལ་པོར་འགྲེལ་ཞིབ་བྱས་ཏེ། དེ་ལ་ཕྱག་ལེན་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་ལུགས་ཤིག་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་འདྲའི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ཁ་གསལ་ཞིང་ཐོག་མའི་ཁྲིམས་ཡིག་ཆེ་ཤོས་ཡིན་ཞེས་ཟེར། ཁྲིམས་ཡིག་ཐོག་མའི་ཚེ་ཁ་གསལ་ཞིང་ཐོག་མའི་ཁྲིམས་ཡིག་ཆེ་ཤོས་ཡིན་ཞེས་པ་ནི་ཁྲིམས་ཡིག་ཐོག་མ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན་ནོ། །

2. ཁྲིམས་ཀྱི་སྐོར་ལ། གཙུག་ལག་གི་ཞང་ཁྲིམས་ནི་ལྷའི་ལུགས་ཞེས་པ་སྔར་བྱུང་བོན་གྱི་སྐབས་སུ་གཏན་འབེབས་ཡོད་ལུགས་རྣམས་ལས་ཁ་གསལ་ཞིང་ཐོག་མའི་ཁྲིམས་ཡིག་ཆེ་ཤོས་ཡིན་ཞེས་ཟེར། མི་ཚངས་ཀྱི་ཁྲིམས་བཅས་ཞེས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་བཅས་པའི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ཁ་གསལ་ཞིང་ཐོག་མའི་ཁྲིམས་ཡིག་ཆེ་ཤོས་ཡིན་ཞེས་ཟེར། ཁྲིམས་ཡིག་ཐོག་མའི་ཚེ་ཁ་གསལ་ཞིང་ཐོག་མའི་ཁྲིམས་ཡིག་ཆེ་ཤོས་ཡིན་ཞེས་པ་ནི་ཁྲིམས་ཡིག་ཐོག་མ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན་ནོ། །

ཡིག་ཚང་སྡེ་དགུ་ཞེས་པ་ནི། ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཅོན་སྐམ་པོའི་སྐབས་སུ་བློན་པོ་སོ་སོའི་ཐོབ་ཐང་དང་བསྟུན་པའི་ཡིག་ཚང་གནང་བ་སྟེ། གསེར་ཡིག གཡུ་ཡིག དཏྱུལ་ཡིག ཐུ་མནའ་ཀྱི་ཡི་གེ ཟངས་ཡིག ཤུགས་ཡིག་དྲུག་པོ་དེ་དག་ནི་ཅི་ལའང་ཟློས་ཏེ་ཡི་གེ་ཚང་གཞི་རེ་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞེས་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །

དཔའ་མཚན་རྣམ་གཞི་དང་བཞེད་རྣམ་ཕྱེད་པོད་ཀྱི་ཁྲིམས་བཅས་ཞེས་པའི་ཚད་ནི་བཅད་པའི་དོན་ཡིན་པས་དེས་ན་ཁྲིམས་ཡིག་ཆེ་ཤོས་ཡིན་ཏེ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཚད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཤོས་ཡིན་ཞེས་ཟེར། ཁྲིམས་ཡིག་ཐོག་མའི་ཚེ་ཁ་གསལ་ཞིང་ཐོག་མའི་ཁྲིམས་ཡིག་ཆེ་ཤོས་ཡིན་ཞེས་པ་ནི་ཁྲིམས་ཡིག་ཐོག་མ་ཡིན་པ་ཡིན་མ་ཟད། དེ་དག་ཀྱང་གཞི་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་བཅད་བཅོས་དང་བཀྲལ་ཞིབ་བྱས་ཡོད་པ་ཡིན་མ་ཚད།

ས་བཅད་གསུམ་པ། སྒུ་རྒྱལ་རིམ་ངོན་ཀྱི་གདུང་རབས་མདོར་བསྡུས།

སྒུ་རྒྱལ་བཙན་པོའི་གདུང་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་བགྲངས་ཚུལ་སྐོར་ལ། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཞེར་རྣམས་ལས་བཤད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཞིག་བྱུང་འདུག་སྟེ། ཏུན་ཧོང་གི་གཏེར་ཡིག་ནང་དུ་རྒྱལ་རབས་སོ་སོའི་ཡབ་ཡུམ་ཀྱི་མཚན་དང་བཅས་པ་གསལ་པོར་འགྲེད་པོད་པ་འདི་ནི་《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ཀྱིས་རྒྱལ་རབས་བགྲངས་ཚུལ་སྐོར་དང་ཅུང་ཟད་མི་འདྲ་བ་ཅམ་ལས་དོན་གཞན་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། ཕྱི་ནང་གི་ཁ་ཤས་ཀྱིས་ཀྱང་འདི་དག་གི་ནང་ནས་《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལ་གཞི་བཟུང་ནས་རྒྱལ་རབས་སོ་སོའི་མཚན་དང་ཚོ་འཕེན་ཏེ་ཞིབ་ཕྲའི་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །

གཅིག གནམ་གྱི་ཁྲི་བདུན།

སྲིད་སྐྱོང་གི་དུས་ཚོད་སྐྱི་ཟླའི་སྟོན་ཀྱི་360ནས་སྐྱི་ཟླའི་སྟོན་ཀྱི་84ཟོ་བར།

1. སྒུ་རྒྱལ་ཐོག་མ་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོ་ནི། སྐྱི་ཟླའི་སྟོན་ཀྱི་417ཟླའི་ཤེང་ཁྱེ་ཟོར། སྒུ་ཐོའི་ཡུལ་དུ་ཡབ་ཐེ་རང་མང་སྐྱ་ཡུ་བེ་ར་དང་། ཡུམ་མོ་བཙུན་ཁྱ་བ་གཉིས་ལ་སྲས་དགུ་འཁྲུངས་པའི་ཐ་ཚུང་དེ་ཡིན་ལ། སྲུ་ནར་སོག་པ་དང་ཐུགས་རྒྱུད་ཁོང་ཁེང་སྟོབས་རྩལ་ཆེ་སྐབས་ཡུལ་དབུལ་དུ་ཕྱིན། ཁམ་བར་དུ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁྲན་གྱི་གཅའ་འཁོན་འོག་ནས་བྱོལ་ཁྱས་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་ལུགས་ཤིག་ཡོད་དང་འཁྲུངས་པའི་ཐ་ཚུང་དེ་ཡིན་ནོ། ཐོག་མར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁྲན་ཁྲི་བཙན་པོ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན་ནོ། ཁྲི་བཙན་པོ་ཡབ་ཡུམ་གྱི་མཚན་ཡང

སྡུས་སྡུ་འཛུངས། སྐུ་གཤེགས་གཅེའུ་སྨིན་དཀར་གྱིས་མཛད་དེ། གསས་མཁར་ཁོ་མ་ཡང་རྩེ་བཞིངས། སོ་བཟའ་ཐམ་ཐམ་མཁས་ཏུ་བཞེས།

4. སྤུ་རྒྱལ་བཞི་པ**སོ་ཁྲི་བཅོན་**ཙོ་ནི། ཡབ་དིང་ཁྲི་བཙན་པོ་དང་ཡུམ་སོ་བཟའ་ཐམ་ཐམ་མ་གཉིས་ཀྱི་སྡུས་སྡུ་འཛུངས། སྐུ་གཤེགས་གཅེའུ་འོད་དཀར་གྱིས་མཛད་དེ། གསས་མཁར་རྒྱུ་རྒྱུང་བཞེངས། དགོ་བཟའ་མེར་མེར་མ་ཁས་ཏུ་བཞེས།

5. སྤུ་རྒྱལ་ལྷ་པ**མེར་ཁྲི་བཅོན་**ཙོ་ནི། ཡབ་སོ་ཁྲི་བཙན་པོ་དང་། ཡུམ་དགོ་བཟའ་མེར་མེར་མ་གཉིས་ཀྱི་སྡུས་སྡུ་འཛུངས། སྐུ་གཤེགས་མཆེ་མི་ཟུང་སྐན་ཀྱིས་བཅུ། གསས་མཁར་རྩ་བོ་ཐུང་ལགས་བཞེངས། གངས་ལྷ་དཀར་མོ་ཁས་ཏུ་བཞེས།

6. སྤུ་རྒྱལ་དུག་པ**གངས་ཁྲི་བཅོན་**ཙོ་ནི། ཡབ་མེར་ཁྲི་བཙན་པོ་དང་ཡུམ་གངས་ལྷ་དཀར་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྡུས་སྡུ་འཛུངས། སྐུ་གཤེགས་དགུ་པ་མི་ཆེན་ཀྱིས་མཛད། གསས་ཁང་གཡུང་དྲུང་ལྷ་རྩེ་བཞེངས། སྲིབས་ལྷ་སྟོན་མོ་ཁས་ཏུ་བཞེས།

7. སྤུ་རྒྱལ་བདུན་པ**སྲིབས་ཁྲི་བཅོན་**ཙོ་ནི། ཡབ་གངས་ཁྲི་བཙན་པོ་དང་ཡུམ་སྲིབས་ལྷ་སྟོན་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྡུས་སྡུ་འཛུངས། སྐུ་གཤེགས་གཅེའུ་ཞལ་དཀར་གྱིས་མཛད། གསས་ཁང་ཁོ་མ་རྩ་རིང་བཞེངས། སངས་རྒྱས་སྐུ་རྟེ་ཁས་ཏུ་བཞེས། སྐུ་ཚེའི་སྟོན་སྐུ་གཅིག་ཡུལ་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་བོད་དུ་བསྒྲུབ་ཏེ་རྒྱལ་པོའི་བླ་མཆོད་དུ་བཀུར། ཁ་ཆེའི་ཡུལ་དུ་དཔུང་འདུག་བྱས་ཏེ་གཡུལ་ལས་རྒྱལ། ཕྱིར་བོད་དུ་ལོག་པའི་ལམ་དུ་གཙང་ཀྱི་སྐྱང་ཡུལ་དུ་སྲིབས་པ་དང་། རྒྱལ་ཕྲན་ཁོང་གིས་གཡོ་ཐབས་ཀྱི་སྐོར་ལས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་སྲིབས་པ་ཡིན། ཁོང་ཚོ་ཡང་ཐུབ་ཅིང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཁོང་ཚོས་ཀྱང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཁོང་ཚོས་ཀྱང་སྐུ་མཆེད་གཅིག་གཅིག་ཏུ

བཞི། ཆུ་ལ་ཇེ་བརྒྱད།

སྡིད་སྐྱོང་གི་དུས་ཚོད་སྒྲི་ལོ་142ནས་སྒྲི་ལོ་341བར།

1. སྤུ་རྒྱལ་བཙུ་བྱག་པ་ཟ་ནམ་ཟིན་ཇེ་ནི། ཡབ་ཨེ་ཤོ་ལེགས་དང་། ཡུམ་རྒྱུ་ལྷམ་ཆང་ལེགས་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེགས་བོན་པོ་གཡུང་དྲུང་རྒྱལ་པོས་མངོད། མཚོ་སྨན་ཁྲི་དཀར་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

2. སྤུ་རྒྱལ་བཙུ་བདུན་པ་འཕྱུལ་ནམ་གཉོང་བཙན་ཇེ་ནི། ཡབ་ཟ་ནམ་ཟིན་ཇེ་དང་། ཡུམ་མཚོ་སྨན་ཁྲི་དཀར་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེགས་ཞང་ཞུང་མཚོ་མི་ཀུན་སྐང་གིས་མངོད། སེ་གཉན་མེར་མོ་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

3. སྤུ་རྒྱལ་བཅོ་བརྒྱད་པ་སེ་སྐོལ་གནམ་ཇེ་ནི། ཡབ་འཕྱལ་ནམ་གཉོང་བཙན་ཇེ་དང་། ཡུམ་སེ་གཉན་མེར་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། ཀླུ་མོ་མེར་མོ་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

4. སྤུ་རྒྱལ་བཙུ་དགུ་པ་སེ་སྐོལ་ཙོ་ཇེ་ནི། ཡབ་སེ་སྐོལ་གནམ་ཇེ་དང་། ཡུམ་ཀླུ་མོ་མེར་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེགས་ཞང་ཞུང་ཡ་སོ་ནམ་ཁྲི་ལོ་ཏོ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། འོ་མ་ཇེ་ཚན་ཁབ་ཏུ་བཞུགས། ཁོ་མ་ཇེ་བཟའ་ཁྲི་བཙན་ཉང་མ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། བཙན་པོ་འདིའི་གཙང་པོ་ལྷའི་ཆོས་ལུགས་ཤིན་ཏུ་གཏུམ་པོ་བྱས། འོ་མ་ཇེ་བཟའ་ཁྲི་བཙན་ཉང་མ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། བཙན་པོ་འདིའི་གཙང་པོ་ལྷའི་ཆོས་ལུགས་ཤིན་ཏུ་གཏུམ་པོ་བྱས།

5. སྤུ་རྒྱལ་ཀེ་ཤུ་པ་ཇེ་སྐོལ་ནམ་ནི། ཡབ་རྒྱལ་པོ་སེ་སྐོལ་པོ་ཇེ་དང་། ཡུམ་ཏེ་བཟའ་ཁྲི་བཙན་ཉང་མ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེགས་ཞང་ཞུང་ཡ་སོ་ནམ་ཁྲི་ལོ་ཏོ་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

6. སྤུ་རྒྱལ་ཀེར་གཅིག་པ་ཇེ་སྐོལ་ཙོ་ནི། ཡབ་རྒྱལ་པོ་ཇེ་སྐོལ་ནམ་དང་། ཡུམ་ཁྲི་སྐན་རྗེ་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེགས་ཞང་ཞུང་དར་མ་ཤེས་མངོད། ཁྲི་སེ་བཙུན་གཉན་མོ་ཞེས་པ་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

7. སྤུ་རྒྱལ་ཀེར་གཉིས་པ་ཇེ་རྒྱལ་ཙོ་ནི། ཡབ་ཇེ་སྐོལ་པོ་དང་། ཡུམ་ཁྲི་སེ་བཙུན་གཉན་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེགས་ཞང་ཞུང་དར་ཤེས་མངོད། སྐན་བཙུན་ཡུག་སྐོང་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

8. སྤུ་རྒྱལ་ཀེར་གསུམ་པ་ཇེ་ཐྲིན་བཅན་ནི། ཡབ་ཇེ་སྐོལ་པོ་དང་། ཡུམ་སྐན་བཙུན་ཡུག་སྐོང་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེགས་ཞང་ཞུང་མུ་ལ་མ་ཅོས་མངོད། གཉན་བཙུན་མང་མོ་རྩེ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། ། འདི་དག་གི་བང་སོ་ཆུ་ཙའིའི་གཞུང་དུ་བཀབ་པས་ཆུ་ལ་ཇེ་བརྒྱད་ཅེས་གྲགས་སོ། །

ལྔ། ཚིགས་ལ་བཅན་ལྔ།

སྡིད་སྐྱོང་གི་དུས་ཚོད་སྒྲི་ལོ་341ནས་སྒྲི་ལོ་493བར།

1. སྤུ་རྒྱལ་ཀེར་བཞི་པ་རྒྱལ་ཀུ་རེ་ཚེང་བཅན་ནི། ཡབ་ཇེ་སྒྲིན་བཅན་དང་། ཡུམ་གཉན་བཙུན་མང་མོ་རྩེ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེགས་ཞང་ཞུང་ཀ་ལ་ཀུ་རེས་མངོད། ཐོན་མི་འབྲིང་པོ་རྒྱལ། སྐུ་བཙན་ཐོ་ཁྲི་ཙོང་ཁབ་ཏུ་བཞེས། བཙན་པོ་འདིའི་གཙང་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཤིན་ཏུ་གཏུམ་པོ་བྱས། ཁོ་མ་ཇེ་བཟའ་ཁྲི་བཙན་ཉང་མ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། བཙན་པོ་འདིའི་གཙང་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཤིན་ཏུ་གཏུམ་པོ་བྱས། ཁོ་མ་ཇེ་བཟའ་ཁྲི་བཙན་ཉང་མ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། བཙན་པོ་འདིའི་གཙང་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཤིན་ཏུ་གཏུམ་པོ་བྱས།

2. སྤུ་རྒྱལ་ཀེར་ལྔ་པ་ཁྲི་བཅན་ནམ་ནི། ཡབ་རྒྱལ་ཀུ་རེ་ཚེང་བཅན་ཉང་མ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། བཙན་པོ་འདིའི་གཙང་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཤིན་ཏུ་གཏུམ་པོ་བྱས།

བྱང་མ་གཤེགས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེགས་ཞང་ཞུང་ཀ་ལ་ཀུ་རེས་མངོད། སྐབས་གཤོག་དོར་གཙུག་དང་། སྲས་ཁྲི་ཟུང་མོང་ཁོང་གིས་བློན་པོ་བྱས། སྐན་བཟའ་ཁྲི་དཀར་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

3. སྤུ་རྒྱལ་ཀེར་དྲུག་པ་ཁྲི་སྐུ་དཔུང་བཅན་ནི། ཡབ་ཁྲི་བཙན་ནམ་དང་། སྐན་བཟའ་ཁྲི་དཀར་གཤེགས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐབས་དེར་ཡང་ཀུ་རྒྱལ་ཀྱི་སྐུ་གཤེགས་མངོད། མཁར་སྐྱིད་ཤུང་དུ། ཐོན་མི་ཀླུ་མང་དུའི་ཞལ་ཏ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། སྐན་བཟའ་ཁྲི་དཀར་གཤེགས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐབས་དེར་ཡང་ཀུ་རྒྱལ་ཀྱི་སྐུ་གཤེགས་མངོད། མཁར་སྐྱིད་ཤུང་དུ། ཐོན་མི་ཀླུ་མང་དུའི་ཞལ་ཏ་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

4. སྤུ་རྒྱལ་ཀེར་བདུན་པ་ཁྲི་ཐོག་རྩེ་བཅན་ནི། ཡབ་ཁྲི་སྐྱབས་བཅན་དང་། ཡུམ་སྐན་བཟའ་ཁྲི་སྐྱེས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། མཁར་གཤོག་བཅན་སྐྱེས་ཐོག་རྩེ་མོར་བཅན་གྱིས་བློན་པོ་བྱས། རུ་ཡོང་བཟའ་སྐོང་རྒྱལ་མོ་མཆོག་ཁབ་ཏུ་བཞེས།

5. སྤུ་རྒྱལ་ཀེར་བརྒྱད་པ་ལྷ་ཐོ་ཐོ་རི་གཉན་བཅན་ནི། ཡབ་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་ཐོག་རྩེ་བཅན་དང་། ཡུམ་རུ་ཡོང་བཟའ་སྐོང་རྒྱལ་མོ་མཆོག་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་སྐྱེས་ཀྱི་406པའི་ཤིང་རྟ་ལོར་སྐུ་བལྟམས། སྐུ་གཤེགས་གཅེའུ་གཡང་སྐྱེས་དང་། མཚོ་མི་འདུ་འཛོག་གཉིས་ཀྱི་སྲས་བཅས། རྩོ་བཟའ་མང་དག་ཁབ་ཏུ་བཞེས། རྒྱལ་པོ་འདིའི་དུས་སྐྱེས་ཀྱི་433པའི་ཆུ་བྱ་ལོར་བཙན་པོ་ཐེ་ཏོ་ཁྲི་ལེ་མས་མཚོ་དང་། ལོ་ཐུ་བ་ཞི་ལེ་གཉིས་ཀྱིས་སྤང་ཀོང་ཕྱག་རྒྱ་པ་དང་མདོ་སྡེ་ཟ་མ་ཀོག་གི་གླེགས་བམ་གཏོག། གཞེར་ཀྱི་མཚོད་རྟེན་གཅིག། ཕུ་དུའི་ཕྱག་རྒྱ་ཞེས་པ་ནོར་བུའི་རིགས་ཀྱི་རྩ་ལ་ཡིག་དྲུག་དང་བྱོན་ཅན་ཚང་ཁྲུ་གང་ཙམ་གཅིག། ཅོན་ཀ་མ་ཏིའི་སྐོས་ཚོར་ཞེས་པ་བཅུ་གཅིག་ཞལ་ཡིད་བཞིན་ཅོར་བུའི་གཟུགས་ཀྱི་སྐོས་ཚོར་གཅིག། སྐིང་པོ་ཡི་གེ་དྲུག་པ་བཅས་ཁྱེར་ནས་བོད་དུ་འོངས་ཏེ་ཚོ་བྱང་ཡུམ་བུ་ཐུ་སྐང་དུ་བཞུགས་པའི་སྤུ་རྒྱལ་ལྷ་ཚོ་ཚོ་རིའི་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ། རྒྱལ་པོ་ངོ་མཚར་སྐྱེས་ཏེ་ཚོ་བྱང་གི་དགོར་མཚོད་དུ་བཞུགས་ཐུགས་སྐོར། གཞེར་སྐྱེས་ཚོར་ཞེས་པ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། མཁར་སྐྱིད་ཤུང་དུ། ཐོན་མི་ཀླུ་མང་དུའི་ཞལ་ཏ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། སྐབས་དེར་ཡང་ཀུ་རྒྱལ་ཀྱི་སྐུ་གཤེགས་མངོད། ཁྲི་སེ་བཙུན་གཉན་མོ་ཞེས་པ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། བཙན་པོ་འདིའི་གཙང་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཤིན་ཏུ་གཏུམ་པོ་བྱས། ཁོ་མ་ཇེ་བཟའ་ཁྲི་བཙན་ཉང་མ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། བཙན་པོ་འདིའི་གཙང་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཤིན་ཏུ་གཏུམ་པོ་བྱས།

དྲུག ཕུན་སུམ་ཚོགས་བའི་བོན་རྒྱལ་བཞི།

སྡིད་སྐྱོང་གི་དུས་ཚོད་སྒྲི་ལོ་493ནས་སྒྲི་ལོ་629བར།

1. སྤུ་རྒྱལ་ཀེར་དགུ་པ་ཁྲི་གཉན་གཟུང་བཅན་ནི། ཡབ་རྒྱལ་པོ་ལྷ་ཐོ་ཐོ་རི་གཉན་བཅན་ནམ་དག་ལ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེགས་ཞང་ཞུང་ཆ་ལ་ཞེས་པས་མངོད། སྐས་སྐྱང་གཞེར་ལྷ་བཅན་ཉང་མ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། སྐྱི་ལོ་493པའི་ཆུ་བྱ་ལོར་སྐུ་གཤེགས། དེ་ལྷར་བཅན་ལྷ་ལོའི་མཚད་བའམ་བང་སོ་ལྷིང་ལྷང་དར་བ་ཐང་དུ་བཏབ་སྟེ་སྐྱ་འདུ་བའི་སས་ཁྲུང་ཁེད་དོ། །

2. སྤུ་རྒྱལ་སུམ་ཅུ་པ་འབྲོང་གཅིག་ཁེའུ་ནི། ཡབ་ཁྱི་གཅིག་གཟུང་བཙན་དང་། ཡུམ་འབྲོ་བཟའ་མོ་དུང་ཡང་གཞེར་གཅིས་ཀྱི་སྡིས་སུའབྲུངས། སྤུ་གཤེག་ཕོན་པོ་མ་རུང་གིས་མཇད་དེ། མཆིམས་བཟའ་ཀུ་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། སྐྱགས་ཐང་པ་ཡར་རྩེས་བློན་པོ་བྱས། སྤྱི་ལོ་516ལོར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་གྱུར། སྤུ་གཞོན་པའི་དུས་སུས་པའི་ཡུལ་དུ་སྲོན་སྐབས་བོན་པོ་ཞེག་གི་ཚུང་མ་རྒྱལ་མོ་ཚ་ལྷམ་བྱ་བ་དང་འབྲེལ་བ་སྤྱང་ནས་སུས་སུམ་རེ་རེང་པོ་ཞེས་པ་ཞེག་འབྲུངས་ཀྱང་ངོ་མ་བྱངས། རྩེས་སུ་རྒྱལ་པོ་ལ་མཇོ་ནད་ཐོག་པ་དང་། བཙུན་མོ་ལ་སུས་ཀྱང་དམུས་ལོང་ཞེག་འབྲུངས་མོ། །དེ་ཅུང་ཟད་ཚེར་ལོངས་པ་ན་ཡབ་ཀྱིས། ཁྱོད་ཀྱིས་འཁའ་ཤའི་ཡུལ་ནས་སྤྱན་པ་བོས་ཏེ་མིག་ཕྱེས་ལ་རྒྱལ་སར་བྱངས། གལ་ཏེ་མིག་འཕྱེད་མ་ཐུབ་ན་སུམ་པའི་ཡུལ་དུ་བོད་ཐོའི་ཆུང་མ་རྒྱ་མོ་ཚ་ལྷམ་བྱ་བ་ལ་ངའི་བུ་སུམ་རེ་རེང་པོ་ཞེས་པ་ཡོད་པས་ཁེད་ལ་ཕྱག་ཚེས་གསུངས་ཤིང་། ཡབ་ཡུམ་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཤིན་ཏུ་ཡར་ཐོག་ཏུ་ཕེབས་ཏེ། ཁོང་ཚོས་ཁྱོད་ཀྱི་ཁ་ཟས་ཁ་ཅིའི་ཡང་ཟ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་ཟེར་ནས་ཁ་ཟས་ཁ་ཅིའི་ཡང་ཟ་ཐུབ་པ་ཞིག་ཕུལ་བ་ཡིན་ནོ། ཡབ་ཡུམ་གཉིས་ཀྱིས་ཁོང་ཚོའི་ཐུགས་དགོངས་ཤིན་ཏུ་ཡར་ཐོག་ཏུ་ཕེབས་ཏེ། ཁོང་ཚོས་ཁྱོད་ཀྱི

དུ་དེངས། ཅོང་སྐུ་ཕྱི་ནས་འགོ་བ་ལས། ཅོང་སྐུས་ཆིག་ལབ་སྨས་ཀྱི། ཚབ་ཚབ་ནི་ཁ་རིལ་ན། ཡར་ཚབ་ནི་ཁ་རིལ་ན། ཕྱིའི་བུ་ནི་ཕྱིའི་བུ་སྟེ། ཤུ་ཡིནི་སྲས་པོ་བཞུགས། རྗེ་བདེན་ཀྱིས་ནི་བཀོལ་དུ་དགའ། སྐ་བདེན་ཀྱིས་ནི་བསྐང་དུ་དགའ། (དོན་ནི། ཆུ་པོ་ཆུ་བོའི་ཁ་འགྲམ་ན། ། ཡར་ཚབ་གཅང་པོའི་ཁ་འགྲམ་ན། ། མི་ནི་མི་ཡི་བུ་ཡིན་ཡང་། ། དོན་ལ་ཤུ་ཡིས་སྲས་པོ་བཞུགས། ། བདེན་པའི་རྒྱལ་པོས་གཡོག་ཏུ་བཀོལ་ན་དགའ། ། བདེན་པའི་སྐ་ནི་རྒྱུ་བ་ཏུ་ཡིན་ནོ། ། ཞེས་པའོ) ཞེས་སྨིན་ལ་ཤར་བ་ཁ་ནས་ཤོར་བ་ལ། དཔྱི་ཚབ་མདུན་ན་འགྲོ་བའི་ཆ་བས་ཤུང་ངེར་ཐོས་ཏེ། ཚིག་དེ་ཉོག་གི་བློང་ས་ནས། ཅོང་སྐུས་ཁྲིད་ལས་བདེན་པ་མེད། ཁོ་བོ་ཡང་ཁྲིད་ཀྱི་མེས་ཁད་ཆེ་བས་ཤུང་ངེར་ཞེས་མནའ་བོར་རོ། ། དེར་སྐང་དང་དབའ་གཉིས་ཀ་ཟིང་རྩེ་ལ་སེམས་ཡོག་སྟེ། མཁར་ཕྱིང་བ་སྐག་རྩེ་བའི་ཚ་བས་ཤུ་ཡི་ཁ་ནས་ཕྱིས་ཏེ། ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐད་ནས་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐད་ནས་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐད་ནས་

གེགས་ཀྱང་བསྟོད་པ་ཁོ་བོས་མ་ཐོས་པས། མི་འོང་བཞིན་དུ་ཁས་ལེན་ནམ་སྨས་པས། ཐུ་ཚེན་ན་རེ། མི་ཡོངས་ཀྱིས་ཁོ་བོ་ལ་སྐྱན་པར་མི་བརྗོད་པ་ཡང་བདེན་ནོ། །ཁོ་བོ་སྟོན་སྒྲིའུ་ནང་དུ་ཞུགས་ཀྱང་མ་ཞུགས། རྩེ་མོ་ཕྱིར་མ་སྐྱངས་པ་ཡང་བདེན་ནོ། ། ཁོ་བོ་སྟོན་ཚད་སྒྲིའུའི་ནང་དུ་ཞུགས་ཟིན་ན། རྩེ་མོ་བསྐྱངས་ཀྱི་རེས་ཕྱིར་དེའི་ཕྱིར་དེང་ཁོ་བོས་གསོལ་བ་ཡང་། སྟོན་ཚད་ཅིའི་ནང་དུ་ཡང་མ་ཞུགས་པས། གང་ཟག་ཁོ་བོ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སྨོས་བ་ཡིན། དགེ་འདུག་པར་གསོལ་བ་བཞིན་གནང་སྟེ། དཔལ་ལྡན་འབྲུག་པའི་དམག་དཔོན་དུ་བཀའ་སྩལ་ཏོ། ། དེ་ནས་སེང་མགོ་སྐྱེ་ཚེན་གྱིས་དཔལ་པོ་ལྷ་དེ་ལ་བཏུལ་ཏེ། ཐམས་ཅད་འབངས་སུ་བཀུག་གོ ། སྐྱེ་ཚེན་གྱི་ཁ་དགར། གསེར་ཁྲང་རེའུ་རྐལ་གྱི་མིདང་འབྲོག་དུད་བཅས་ཏེ་སྩལ་ཏོ། ། མི་ཀུན་གྱི་ཁ་ན། སེང་མགོ་སྐྱེ་ཚེན་གྱིས། མདུང་མོ་ཞེའསགཅིག་གིས། འབྲོག་མོ་ཐང་འཛོའ། ཟེར་བ་ཟུང་། ཉེན་གཅིག་ལ་ཁོང་གིས་དགོས་པའི་བཀུ་བསད་སྐད།(སེང་མགོ་མི་ཚེན་གྱི་མིང་དང་ལོ་རྒྱུས་ཙམ་དུ་ཡང་དཀྲགས་པ་ནམས་ལ་སྐྱེང་རྒྱུ་ཡོད་འདུག)

དེའི་རྗེས་སུམྱང་སྐྱོན་ཏོ་ཉེ་ཅོང་སྐྱའི་བུ། ཞང་སྐང་བྱ་བ་བཙན་པོའི་ཞབས་འབྲིང་ནང་མ་འཚལ་ཞིང་གནས་སོ། ། (འདི་མང་པོ་རྗེ་ཞང་སྐང་བྱ་བ་སྟོང་བཙན་གྱི་དུས་སུ་ཡང་བློན་པོ་ཡིན) དེའི་ཚེ་ན་བཙན་པོ་རྗེ་འབངས་དགྱེས་སྐྱིམས་སྟོན་མོ་གསོལ་བའི་ཚེ། ཁྱུང་པོ་ཟུ་ཅོས་གྲུ་བློངས་ཀྱི། གཙང་བཙན་པོའི་འབངས་སུ་ཕྱུལ་ཚུལ་སོགས་ངོམས་པོ་བྱས་པར། ཞང་སྐང་གིས་ཤགས་ལན་བཏབ་པས་བཙན་པོ་ཐུགས་མཉེས་ཏེ། ཞང་སྐང་བློན་པོར་བཅུག་ནས། བློན་པོའི་མཚན་མར་དཀྱལ་གྱི་སུག་བུ་ཚུང་སྟལ་ཏོ། ། ཞེས་སོ།

དེའི་རྗེས་སུདབའ་དབྱི་ཚའ་ཏུས་ཏེ། ཇེ་མ་འདེ་ཞིང་མཆིས་སྐབས། བཙན་པོ་ཁྱི་སྲོང་བཙན་(སྐམ་པོ་སྟེ་འདི་དུས་སྲོང་བཙན་དགུང་ལོ་གཉིས་པའི་སྐབས་སུ་ངེས) ཉེན་པར་ནས། སྐྱི་ཡུང་དུ་གཤེགས་ཁར། སྐུ་ཏོ་རེ་གཙུག་བློན་ལས་(བཙུན་ནས)འཕྲིན་གསོལ་ཏེ། གནའ་དུས་སུ། ཟིང་པོ་རྩེ་རྒྱབ་ཏུ་བོད། སུ་རྒྱལ་པང་དུ་བྱང་ཤར་ཏེ་སོང་ཟིན། ཞེའུ་གསལ་ཏེ་བསྲིངས། ཞེང་དུ་བསྐྱེད་བསྐྱེད་ན། ཕྱུང་གིས་སྲིད་ཚལ་ཁ་ཤས་ཤོག་ཏུ་ཕྱིན་ཏེ། དགུག་ཅག་ཕ་ཚན། བློན་སྤྲོ་བ་མ་རིངས་པར་མཆིས་ན། བདག་ཏུན་པོ་ཚམ་ཞིག་མ་གུམ་བར་དུ། དབུ་སྐྱང་(མནའ) ཁྲད་པ་ཞིག་བདག་གི་ཏུ་ཚ་རྩམས་ལ་སྐྱོལ་བར་ཅི་གནང་། བཙན་པོ་ཡབ་ནི་བདག་གི་མཆིས་ཐང་དུ་གནན་གཉིང་བ་ཡང་གནང་ན། (ཡབ་ནི་གནམ་རི་སྲིད་བཙན་ཡིན་ཞེང་མཆིས་ཐང་ནི་ཁྱིམ་གྱི་མིང་སྟེ། ཆུང་མ་ལའང་བརྟ་ཚིག་གི་ཚུལ་དུ་སྐྱར་རོ། ། དེས་ན་འདི་ནི་ཡབ་རྒྱལ་པོ་བདག་གི་ཁྱིམ་དུ་ཞེས་སོ་ཞེས་ཤེས་པ་ཡིན་ནམ་སྟེ་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན་ནོ) ད་ནི་ཤུལ་དུ། ལ་མོ་ཚག་པ་ཐྲུམ་(འཕན་ཡུལ་གྱི་ཚག་ལ་ཡིན་ནམ་སྟམ) དུ་ཕྱག་ཐབ་ཙམ་ཞིག་གསོལ་དུ་ཅི་གནང་། ཞེས་གསོལ་བར། བཙན་པོའི་ཞལ་ལྟ་ནས་ཏེ་ཉིད་ཚ་ཤས་ཤོག་ཏུ་ཞེས་ཤ་ཚ་ཞེས་ཟེར་ནས་ཁ་ཚ་ཞེས་ཟེར་ནས་ཁ་ཚ་ཞེས་ཟེར་ནས་ཁ

རྒྱལ་པོ་གཉའ་ཤིའི་སྐབས་སུ་བྱང་བའི་གནའ་བོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་གི་སྐོར་ལ་སྟན་གཞས་ཆེ་ཤོས་བོན་ཤེས་པ་ཅན་བཅུ་གཉིས་ཞེས་པ་ཞིག་བྱང་ཡོད་པ་ནི། 1 མགོན་ཤེས་ལྟ་བོན། 2 གཡང་ཤེས་ཐུ་བོན། 3 འགྲོ་ཤེས་གྲུབ་གཉོང་། 4 འདུན་ཤེས་སྲིད་གཤེན། 5 གཅང་ཤེས་སེལ་འདེབས། 6 འགྲོལ་ཤེས་གཉའ་ཁྲས། 7 ཕན་ཤེས་སྨན་དཔྱད། 8 སྐོས་ཤེས་རྩིས་མཁན། 9 སྨ་ཤེས་གཉོ་དགུ། 10 ཁྲིང་ཤེས་ཤ་བ། 11 འཕྲུར་ཤེས་དྲྭ་ཐིག 12སྐྱོལ་ཤེས་འཕྲལ་བོན་བཅས་བྱང་བ་དེ་དག་ནི་བོན་དང་རིག་གནས་གཉིས་ཀའི་ཤེས་རིག་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། བོད་མི་རྣམས་ཀྱི་འཚོ་བའི་ནང་དུ་ཤུགས་རྐྱེན་ཅུ་ཅང་ཆེན་པོར་ཡོད་པའི་ཤེས་རིག་ཤ་སྟག་ཡིན།

དང་པོ་**མགོན་ཤེས་ལྟ་བོན**་ཞེས་པ་ལྟ་ཡར་གསོལ་བས་མི་ལ་མགོན་བྱེད་ཚུལ་སྟོན་པའི་ཤེས་རིག གཉིས་པ་**གཡང་ཤེས་ཐུ་བོན**་ཞེས་པ་གཡང་ཚུར་བྱང་སངས་རྒྱས་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱན་དྲངས་ནས་སྐྱོན་པའི་ཤེས་རིག གསུམ་པ་**འགྲོ་ཤེས་གྲུབ་གཉོང**་ཞེས་པ་སྤྱད་ཕར་བཏང་བས་འདུ་ཚོམས་ཀྱི་ལོགས་སུ་འགྲོ་བའི་ཚུལ་བཤད་པའི་ཤེས་རིག བཞི་པ་**འདུན་ཤེས་སྲིད་གཤེན**་ཞེས་པ་ཤི་བའི་བློ་བདག་ཉིད་ཀྱི་ཐབས་སུ་ཁྱབ་བྱེད་བསམ་བློ་ཚུལ་བཤད་པའི་ཤེས་རིག ལྔ་པ་**གཅང་ཤེས་སེལ་འབྱེད**་ཅེས་པ་གཅང་ཁྲིམས་སྐྱོན་བཅོག་ཐམས་ཅད་སེལ་བའི་ཐབས་སྐྱབས་དང་བསང་སངས་ལ་སོགས་པའི་སྐོ་ནས་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་ཕྱག་ལེན་ཁ་ཏོན་ཚུལ་བཤད་པའི་ཤེས་རིག དྲུག་པ་**འགྲོལ་ཤེས་གཉོ་དགུ**་ཞེས་པ་ཁམས་གསུམ་གྱི་སྲིད་བཙོན་ལས་ཐར་ཐབས་ཀྱི་ཚུལ་བཤད་པའི་ཤེས་རིག བདུན་པ་**ཕན་ཤེས་སྨན་དཔྱད**་ཅེས་པ་འཕྲུང་ཁམས་འཕྲུགས་པའི་ནད་རིགས་སེལ་བྱེད་དེ་ཚེ་ཡི་བར་ཚད་བསལ་བའི་ཐབས་བཤད་པའི་ཤེས་རིག བརྒྱད་པ་**སྐོས་ཤེས་རྩིས་མཁན**་ཞེས་པ་ཚད་ལྡན་ཁམས་འཕྲུགས་པའི་ནད་རིགས་སེལ་བྱེད་དེ་ཚེ་ཡི་བར་ཚད་བསལ་བའི་ཐབས་བཤད་པའི་ཤེས་རིག བརྒྱད་པ་**སྨྲ་ཤེས་གཉོ་དགུ**་ཞེས་པ་ཁམས་གསུམ་གྱི་སྲིད་བཙོན་ལས་ཐར་ཐབས་ཀྱི་ཚུལ་བཤད་པའི་ཤེས་རིག བཅུ་པ་**ཁྲིང་ཤེས་ཤ་བ**་ཞེས་པ་བག་ཆེ་ཡིས་ཤ་བ་བཅོས་ནས་བཏང་བ་ཙམ་གྱིས་ཡུལ་དུ་འཕུར་ཚུལ་བཤད་པའི་ལག་རྩལ་གྱི་ཤེས་རིག བཅུ་གཅིག་པ་**འཕྲུར་ཤེས་དྲྭ་ཐིག**་ཅེས་པ་མོ་ལྟ་བུར་ཏེ་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཆུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཉི་ཟླ་ལྟ་བུ་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཤེས་རིག བཅུ་གཉིས་པ་**སྐྱོལ་ཤེས་འཕྲལ་བོན**་ཞེས་པ་སྡིག་ཅན་བན་བྱན་བསྟོས་པས་ལྟ་འདྲིའི་གནོད་པ་ལས་སྐྱོལ་བར་བྱེད་པའི་ཤེས་རིག སྟེང་ཆམ་པ་བཅུ་གཉིས་པོ་འདི་དག་ནི་གཤའ་ཁྲི་བཙན་པོའི་སྐབས་སུ་ཤེས་རིག་གི་སྐོར་ཆམས་སྟེ་ཚན་དུ་དབྱེ་བའི་ལམ་སྟོལ་བྱང་བ་དེ་རེད། དེ་ནས་རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱང་གི་དུས་སུ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ལག་རྩལ་གྱི་སྐོར་ལ་ཡར་རྒྱས་དང་གསར་གཏོད་བྱང་བའི་སྐོར་ལ།

1. **གསོ་བ་རིག་པ**་ནི། སྟོན་པ་གཤེན་རབ་མི་བོ་ཆེའི་གདམས་ངག་ཆམས་རང་གི་སྐས་དཔྱད་བྱ་ཁྲི་ཤེས་བརྒྱད་ཀས་སྐྱན་ཀྱི་མདོ་དགུ་འདུམ་བཞི་ལས་སོགས་པ་རིམ་བཞིན་དར་རྒྱས་བྱང་བ་དེ་དག་གཅིག་ཏུ་ཁྲི་བཙན་པོའི་སྐབས་སུ་ཆེད་གཅིར་ཀྱི་སྟེ་ཚན་ཞིག་ཏུ་ཆགས་ཏེ་ཕན་ཤེས་སྐྱན་དཔྱད་ཅེས་པ་ནས་ཡོད་པ་ཡིན།

སྐྱན་དཔྱད་ལགས་ལེན་བྱེད་པའི་མི་ལ་སྐྱན་པ་དང་། ལྟ་རྟེ་ཞེས་ཟེར་ཅིང་། དེའི་དོན་ནི་སྐབས་དེར་སྐྱན་པ་ལ་ཡིས་ཆོགས་ཐོག་བཙོ་མཚོན་ཞིག་ཏུ་ཆུ་ལོག་པ་ཞེས་པ་ཡིན། རྒྱལ་པོ་རྣམས་ལ་མིང་གཞན་ཡང་ཡོད་ལ། དཔེར་ན་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་ལ་ཆོས་རྒྱལ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་ཞེས་པ་ནི་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་ཚེ་ཡི་བར་ཚད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ཡིན་ལ། ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་ཞེས་པ་ནི་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་ཚེ་ཡི་བར་ཚད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ཡིན། ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་ཞེས་པ་ནི་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་ཚེ་ཡི་བར་ཚད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ཡིན།

སྐབས་དེར་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་འཚོ་བའི་ཚ་རྒྱུན་ལ་རྒྱུས་ཚེད་ཡིན་པའི་རྟོག་གེ་པ་འགའ་ཞིག་གིས། འོ་ན་སྤྱ་རྒྱུད་རབས་སུམ་ཅུ་པ་འབྱོང་གཉའ་ཤིའི་ཚེ་ཆུ་ཚོད་ཤེས་པ་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཁོང་ཚོས་ཀྱང་ཁྱོད་ཀྱི་ཟེར་བ་ལྟར་ཡིན་ནམ་སྙམ་ཞེས་ཟེར་ཅིང་། ཁོང་ཚོའི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ཁྱོད་ཀྱི་ཟེར་བ་ལྟར་ཡིན་ཟེར་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་ཟེར་བ་ལ་ཁོང་ཚོ

3. **བཟོ་རིག་ལག་རྩལ་གྱི་སྐོར་ལ།** བོན་ཤེས་པ་ཅན་བཙུ་གཉིས་ལས་ལྷིང་ཤེས་ཤ་བ་ཅན་ཞེས་པའི་ཁེ་ཚན་དེས། ས་འདག་དང་བག་ཕྱེ་སོགས་ཀྱིས་སེམས་ཅན་གྱི་གཟུགས་བརྙན་བཟོ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་དང་། སྐུ་མཁར་ཡུམ་བྱ་བྲེ་སོགས་སྐུ་མཁར་དང་གསས་ཁང་བཅིག་པའི་ལག་རྩལ་དང་རྒྱས་སུ་ཕྱིན་ཡོད་པ། སྒུ་རྒྱལ་དགུ་པ་སྒུ་ལྷེའུ་གུང་རྒྱལ་གྱི་སྐབས་སུ་བློན་པོ་རྣ་ལས་སྐྱེས་ཀྱིས་བློ་རིག་གི་འཕྲུལ་ལས་སྐྱེས་པའི་ལག་རྩལ་སྐོར་ཚང་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ནས་ཀྱང་ཤེས་སོ། 《ཚེས་འབྱང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས། བོད་ཡུལ་འཕྲུལ་བློན་མཛངས་པའི་ལས་རིགས་སོ་སོ་ཡིན། །ཐོག་མར་གྲུབ་པ་རྣ་ལས་སྐྱེས་འདི་ཡིན། །མཛངས་པའི་ལས་སུ་ཞེང་བསྟེགས་སོལ་བ་བྱང་། །དེ་ཡིས་རྩོ་བཞུས་གཞིས་དཔྱལ་ཟངས་ལྡགས་ཐུབ། །ཤེང་ལ་མིག་ཕྲུག་གཤོལ་དང་གཉའ་ཤིང་བྱས། །ས་གཞི་བརྐོས་ནས་ཕུ་ཚུ་ཡུར་དུ་དྲངས། །རྩོན་པ་དོར་ཡིས་ཤིང་བསྟེའས་སྦུང་ཐང་ཁེང་དུ་རྩོལ། །ཁེས་གསལ་བ་ལྟར། བློན་པོ་འདི་ཡིས་ཤིང་བསྟེགས་ཏེ་ཚེད་གཏད་དུ་སོལ་བ་བཟོས་ཏེ་སོལ་བའི་ལ་ཤུགས་ལ་བཞེན་ནས་རྩོ་བའི་ཐོག་ཏུ་ཁྱེར་ཡོ་གསེར། དངུལ། ཟངས། ཤྭགས་ནས་ཀོན་ཏེ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གསེར་དངུལ་ཟངས་ལྟགས་ཀྱི་དངོས་པོ་རྣམས་བློད་ཟྭེད་གྲུབ་ཆེས་ཆེར་ཕྱིན་ཏེ། དངོས་རྫས་བརྙེས་ལེན་སྐབས་ཀྱི་རིན་ཐང་འཕལ་ཟེད་དང་། མཛོས་ཟེད་ཀྱི་རྒྱན་ཚ། ཅེར་མཁའི་སྟོང་སྐུད། ཐོན་སྐྱིད་ལག་ཚ། བྱག་པོའི་མཚོན་ཆ་སོགས་བོད་འབངས་ཀྱི་འཚོ་བའི་ཡ་ཟྭད་ནམ་རྒྱས་ཕྱིན་པའི་དུས་རབས་གཞས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་ཕྲའི་ཐོ་ཡིག་ཅིག་སྐོར་ཞིབ་ཡོད་དེ། 《ཚེས་འབྱང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས། བོད་ཡུལ་འཕྲུལ་བློན་མཛངས་པའི་ལས་རིགས་སོ་སོ་ཡིན། །ཐོག་མར་གྲུབ་པ་རྣ་ལས་སྐྱེས་འདི་ཡིན། །མཛངས་པའི་ལས་སུ་ཞེང་བསྟེགས་སོལ་བ་བྱང་། །དེ་ཡིས་རྩོ་བཞུས་གཞིས་དཔྱལ་ཟངས་ལྡགས་ཐུབ། །ཤེང་ལ་མིག་ཕྲུག་གཤོལ་དང་གཉའ་ཤིང་བྱས། །ས་གཞི་བརྐོས་ནས་ཕུ་ཚུ་ཡུར་དུ་དྲངས

ལ་གཞལ་ཟིན་བྱེད་བྱེ་དང་། སྐང་ལ་སོགས་པའི་ཚད་གཞི་གས་ར་དུ་བཙོས་ཏེ་འབྲུ་རིགས་བྱེ་ལ་འཇལ་ཞིང་། མར་སྐང་ལ་བཏེ་གས་སྐེ་གཞིས་མཐུན་དགའ་བསྟེབས་ཀྱི་ཚོང་ལས་ཀྱི་འགྲོ་ལས་གས་པ་ཞིག་ཏུ་བསྒོད་པའི་དབུ་བཆེས་ཡོད་པ་《ཚོས་འཕྲུང་མ་ངས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། འདི་དུས་ཁྱི་ངོར་སྐང་བཙུན་མོང་གི་བྱས །ཐེ་ཕུལ་སྐང་བཅོས་འཐུ་མར་ཚད་ཀྱིས་བཅལ །དགའ་གཞིས་ཚོང་ཐུས་མཐུན་གཞིས་ལ་ལུང་བསྟེན །དེ་གོང་བོད་ན་ཚོང་དང་ཐེ་སྐང་མེད། །དེ་ཕྱིར་མཚངས་མེ་བདུན་ཀྱི་གསུམ་པར་གྲགས། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དེ་ལྟར་གསེར་དངུལ་ཟངས་ལྟགས་ཀྱི་དངོས་རྫས་མང་པོ་ཞིག་ཐོན་པ་དང་། ཐེ་སྐང་གི་ཚད་གཞི་བཟོས་པ་བཅས་ཀྱིས་ཚོང་ལས་ལ་ཡར་རྒྱས་འགྲོ་བའི་སྐལ་འདེད་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐུབ་པ་དང་། གསེར་དངུལ་སོགས་ཀྱིས་དངོས་རྫས་ཀྱི་རིན་ཐང་འཕེལ་བའི་ཚད་གཞི་ཟིན་ཅང་། ཐེ་དང་སྐང་སོགས་ཀྱིས་དངོས་པོའི་གང་སར་དང་ལྡིད་ཚད་བཅས་ཏེ་ཚོང་དབུ་བའི་ཚེ་ཐུན་ཚོད་ཐུན་ཚོད་ལ་ཡོད་པ་ཞོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་དང་། འདུ་གནས་དེ་ག་སྐྱོང་བའི་གཤེན་པོ་དུག་ཅུ་བདུན་ཐུབ་ཡོད་པ་ནི། གྲུབ་པ་ཐོབ་པའི་གཤེན་དག། མཁས་པ་མི་དག། མཐུ་བོ་ཆེ་མི་དག། བོན་ཆེན་བཞི་བཅུ་ཅིག་ཡོད་པ་ཞེས་སོ། །

དེ་ལས་དང་པོ་**བྱང་བ་ཐོབ་བའི་གཤེན་དག**་ནི། 1 ལུང་བྱི་བཙན་པོ། 2 ཀ་ར་ཅི་པ། 3 སྐ་ག་ཁྲེར་ལེ་ཁྲེར། 4 ཡ་ཀུ་འཕྲག་ཐག 5 སངས་ནེ་གཱའུ། 6 ཟིངས་པ་མཐུ་ཆེན། 7 ཁྲི་བོན་ཐོག་འཕྲུལ། 8 ཁྲི་བོན་ཐོག་རྩེ། 9 ཐང་མེ་ཐང་ཀེ་བཅས་སོ། །

མཁས་བ་མི་དག་ནི། 1 རྒྱུད་ལྷང་མན་ངག་ལ་མཁས་པ་སེ་ཤ་རི། 2 སྔགས་ཀྱི་གང་གསང་ལ་མཁས་པ་ཁྲེ་གྲི་མ་ཚ། 3 ཚོགས་སྤུ་བཅད་པའི་མདོ་ཁྲེ་ལ་མཁས་པ་མེ་ཤ་ཚ། 4 འབྲུམ་གྱི་འགེ་ལ་མཁས་པ་ཤེས་རབ་བྱ། 5རིགས་བསྒེ་ལ་མཁས་པ་ཁྲི་བོན་གཏོ་རྒྱལ། 6 དཀྱིལ་འཁོར་ཕྱི་ནང་གསང་གསུམ་ལ་མཁས་པ་རྒྱ་བོན་འབྲི་ཐ་སྐ་པ། 7 སྐ་སྐད་བྱེ་བག་ལ་མཁས་པ་དམུ་གཤེན་ཏིང་ཁེའུ། 8 སྤྲོ་བསྒྲའི་དོན་ལ་མཁས་པ་འཕོ་མཚོན་ལྟ་དཔལ་ལྡན་རིང་། 9 ལྟ་སྐོམ་སྐྱོད་པ་ལ་མཁས་པ་ཐྲུང་པོ་ཀྱིར་རྒྱ་མེད་ཆ་མས་སོ། །

མཐུ་བོ་ཆེ་མི་དག་ནི། 1 གང་ར་རི་སོར་མོས་འདེ་གས་པའི་ལི་བོན་མུ་ཚོ། 2 ཙི་ཤེང་རང་སྐད་བྱེད་པའི་གཅོ་ཀྱིམ་བུ་ལན་ཚོ། 3 གནམ་ས་གོ་བཟོག་ཆུས་པའི་རྐུ་བོན་མུ་ཚོ། 4 རྐུ་མཚོ་བལ་འདབས་ལ་སྐྱར་བའི་སུམ་པ་མུ་ཕྱུ། 5 ཏ་ལོ་རེ་མེའི་ཞགས་པས་བཅིངས་པའི་ཁྲ་བོན་མཐོང་གྲགས། 6 བདུད་སྤིན་དངོས་སུ་བཀྲག་པའི་ཞང་ཞུང་མུ་ཚོ། 7 ཡར་ཚབ་ཀྱེན་དུ་བརྟོག་པའི་ཕྱང་ཚ་འཕེན་སྐང་། 8 རེ་རབ་མཁྱོག་རྩེས་གསོར་བའི་འཛང་བོན་འཕེན་སྐང་། 9 སྤྱི་གཅང་གོམས་པས་འཛལ་བའི་རྐ་བོན་ཐུགས་དཀར་བཅས་སོ། །

བོན་ཆེན་བཞི་བཅུ་རྩ་གཉིས་ནི། རྐུ་ཁྱི་སྐུ་འཚོ་བའི་གཤེན་བཅུ། བྱོན་ཀྱི་སྤོས་འཚོ་བའི་གཤེན་བཅུ། རྐུ་བོད་ཀྱི་མཐའ་སྐུང་བའི་གཤེན་བཅུ། ཐུམ་པ་སྟོང་ཁྲེའི་སྐད་ན་སྐུང་བའི་གཤེན་བཅུ། བཀུ་ཤེས་གཡང་ལེན་ངོ་སྐྱོང་གཉིས་ཏེ་བཞི་བཅུ་ཞེ་གཉིས་སོ། །

རྩོགས་ཆེན་གྱི་སྤོར་ལ། 《ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་མཛོད་》ལས། སྤྱིར་རྩོགས་ཆེན་བོན་སྐོ་ལ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་ཀྱང་། བསྟན་བཅོས་སྤོར་བཞི་དང་། བསྐྱེད་རྫོགས་ལ་མཁས་པ་ཐུབ་པ་ཞེས་ཀྱང་། འདིར་འདུལ་བ་ཞེས་པའི་མིང་ཙམ་མཚུངས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་བཀའ་ཡིས་བཅད་པའི་འདུལ་ཁྱིམས་དང་གཅིག་ཏུ་སེམས་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་ཐལ་མོ། སྟོན་པ་ཐ་མལ་ཏེ་ཡིན་ལ། བཀའ་སྩལ་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ལུགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །

གསང་སྔགས་ཀྱི་སྐོར་ལ། སྤྱི་རྒྱལ་གདུང་རབས་གཉིས་པ་སྲུང་ཁྱི་བཙན་པོས་གཅེན་ནས་མཁའ་སྟང་བའི་ཨོ་རྒྱན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དབང་ཆེན་གྱི་རྒྱུད་གཞུང་ཆ་ཚང་ཞུས་ནས། ཤྲ་རི་གྱང་ཐོ་ལ་བསྒྲུབ་པ་རྟགས་ཐོན་གནང་ཡོད་པ་དང་། གཞན་ཡང་སྐབས་དེ་ར་ཞང་ཞུང་གི་ཡུལ་ནས་མཁས་པ་ཆེན་པོ་བརྒྱ་རྩ་བརྒྱད་ཀྱང་རྫོགས་ཆེན་པོ་སྡུམ་ཅ་ཙེ་ཡང་ཁྱབ་ཅིང་ཐུགས་དེ་ཁོ་ནས་ཁྱབ་པ་ཞོང་དུ་བཤད་པ་ཤེས་དང་། འདུ་གནས་དེ་དག་སྐྱོང་བའི་གཤེན་པོ་དུག་ཅུ་ཙ་ཙེ་བདུན་སྐྱབ་ཡོད་པ་ནི། གྲུབ་པ་ཐོབ་པའི་གཤེན་དག། མཁས་པ་མི་དག། ཐུགས་དཀར་ཆེན་པོ་བརྒྱ་ཙ་ཙེ་བདུན་ཡོད་པ་ནི། ཐུགས་ཀྱི་ཁྱབ་བདག་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ཡབ་ཡུམ་དང་། ཁྱབ་བདག་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ཡབ་ཡུམ་ལ་ཐུགས་ཀྱི་རྒྱུད་ཀྱི་

80 ๒๑ | ธัตาฐิ์ตัฬ์ฐัฐ์ฐัฐ์ตัฬ์ฐัฐ์ฐัฐ์ฐัฐ

རྣམས་ནི་དབང་སྒྱུར་གྱལ་རིམ་གྱིས་གཞན་ལ་དབང་སྒྱུར་བྱེད་པའི་ལག་ཆ་ཞེག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་ཅིང། ལྷག་པར་དུ་ཚོར་ལུགས་ཞེས་པ་དེ་ཡ་ཐོག་གོངས་མའི་དུས་ནས་རིམ་བཞིན་བརྒྱུད་དེ་བྱང་བའི་མི་རྣམས་ཀྱི་འཚོ་བའི་ནང་དུ་དཔྱད་གཞི་བཅོལ་བའི་ཐོག་ནས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཐོབ་པ་ན། དེ་དག་གི་འཇིག་པ་ལས་སྐྱོབས་པའི་མཐོ་དང་དཔུང་གཞིན་བཅོལ་བའི་ཡིད་ཆེས་ཤུགས་བྱང་བ་ཞེག་ཡོད་པར་ངོས་བཟུང་བའི་ཕྱིར་ཚུལ་འགལ་བའི་ལྟ་ཞེན་ཁ་ཤས་ཀྱང་བཟོ་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན་པས། མི་རྣམས་ཀྱི་བསམ་བློའི་ནང་དུ་དང་ཡུལ་དུ་དང་བའི་ཚོར་ལུགས་དེ་ལ་དང་ཞེན་དང་བཙེ་དུང་གཏིང་ཟབ་མོ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། དེས་ན་ཚོར་ལུགས་གཅིག་གི་དབང་ཤུགས་དེ་ཉམས་པར་བྱ་དགོས་པ་ལས། དུག་པོའི་དཔྱང་དང་བཅས་ཚོར་ལུགས་གཞན་ཞིག་གི་ཤུགས་རྒྱུན་ལ་བརྟེན་ནས་ཉམས་པར་བྱ་དགོས་པ་ལས། དུག་པོའི་དཔྱང་དང་བཅས་པའི་བཀའ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚོར་ལུགས་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱུན་ཉམས་པར་བྱེད་མི་ནུས་ཏེ། དེ་ནི་གཅོ་བོ་བསམ་པའི་འཁྲུལ་རྒྱུ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དེས་ན་སྐབས་དེར་རྒྱལ་པོ་གྱི་གཙམ་བཙན་པོས་བོད་ཀྱི་སྐུ་གཤེན་རྣམས་ཡུལ་ཕྱོགས་སྐྱོང་བྱེད་ཀྱི་དབང་ཤུགས་ནི་མཐོ་མནན་པའི་ཚེད་དུ་སྐུ་གཤེན་ཡབ་ཡུམ་ལ་ཕྱག་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་ཡིན་པས་ན་ཕ་ཡབ་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ལ་ཞིབ་ཏུ་ཕྱིན་ཅི་ཕྱིན་ཏུ་ཤེས་ཤིང་ཁོང་ཁྲོ་བ་ཞེས་ཀྱང་བཤད་ཟིན་ཡོད་པ་ལྟར། ཁོང་ཁྲོ་བ་ཞེས་ཀྱང་

དག་ལ་བཞེད་དོ། ། སེམས་སྐྱོགས་ཤུར་ན་ཁུ་སྡུག་ལས་གསུངས་པའི་ཉིང་ནི་སྡུ་ཀིད། སྡུམ་པ་དབུ་དཀར། ཀླངས་ཆེན་མ་ཤེར་དང་གསུམ་བསྟན་པས་བཅུ་གསུམ་དུ་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། ། དེ་ནས་རྒྱལ་ཐོ་རིའུང་བཙན་ཡན་ཚད་བར་ཀྱི་བཙན་ལྡའི་རིང་ལ་གཡུང་དྲུང་བོན་ཀྱི་བསྟན་པའི་ཉེ་མ་ཤས། མཁས་པའི་ལོ་པཾ་ཀྱི་འོད་ཟེར་བཀྱེས། གདུལ་བྱ་འགྲོ་བའི་སྐྱོན་བསལ་བས་ལངས་པའི་ཚེ་མ་ཤས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མཁས་པ་གསུམ་ཁྲིད་ཡོངས་ཀྱི་ཐུགས་རྗེས་བཀྱེས། གདུལ་བྱ་ཁ་ཅིག་ཐུབ་ཅིང་ཁ་ཅིག་མི་ཐུབ་པ་ཡང་ཡོད་པས། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོས་ཁྱབ་བདག་ཏུ་གཏོགས་ཤིང་། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡིན་ནོ། ། ཞེས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ།

བའི་སྐྱིང་སྟོབས་ཀྱི་ཁོ་ཚ་བཅོན་པོར་བཞོས་ཀྱི། ནང་སྐོར་གྱི་བློན་པོ་རྣམས་བཀའ་སྩལ་གནང་ཞིང་ཐབས་ཤེས་སྡུཚོགས་ལྟེབ་ནས་ཐོག་མར་སྒིང་འགྱུར་གྱི་གཡོ་ཌུས་འགོད་མཁན་དེ་དག་ཚར་གཅོད་པ་དང་། དུས་མཚུངས་སུ་ཡབ་གནམ་དེ་སྲོང་བཅོན་ལ་དུག་འདྲེན་མཁན་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཁྲིམས་ལམ་ནུ་གཙང་ལྟར་ཞི་མེ་སྐུན་པ་རྣམས་རང་ཤུགས་ཀྱིས་དཔུལ་ལུང་ལ་ལྷུང་བའི་ཚེ་བཀའ་སྩལ་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་ཡིད་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞིང་ཐུགས་བརྩེ་བ་ཆེ་བས་ཁྱོད་ཀྱི་ཚེ་ཟད་ཀྱང་

བཞིན་ཐའི་མཚོ་བོ་བཅད་དེ་སྐུ་མཁར་ཕྱིང་བར་ཞྭེར། བདག་གི་ཕ་རྒན་བཙན་པོ་ལ་བློ་ལོག་ནས་བར་ཚད་བཙམས་པ་མགར་ཀྱིས་ཤེས་པ་ལྟར་ལགས་ནས། བདག་གིས་རང་གི་ཐའི་མཚོ་བཅད་དེ་བཙན་པོའི་དྲུང་དུ་བཅར་བ་ལགས་པས། བདག་ཅག་གི་ཁྱིམ་སྲིད་ལ་བཀའ་ཤེས་མེད་པ་ཞིག་གནང་སྐྱོང་ཞེས་ཞུས་པར། བཙན་པོས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ཞལ་ཀྱི་ཡང་བཞིན་ཤེས་ཏེ་ཤུལ་མིའི་ཁྱིམ་སྲིད་བདག་དབང་ལ་ཤེས་ཚད་མི་ཐོག་ལའི་ཕྱིར་རང་ཉིད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་ཕྱིན་ཏེ་ཁྱིམ་སྲིད་བཙན་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་པ་ལ། ཐོག་མར་བཙན་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་ཁྱིམ་སྲིད་ཀྱང་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་པ་ལ་ཕྱིན་ཏེ་ཁྱིམ་སྲིད་ཀྱི་ཐུན་ཚོ

ཏུ་སྤྱི་རྒྱལ་གྱི་གདུང་རབས་ཞེས་བགོད་ན་མི་འགྱིག་པ་མེད་པར་མ་ཟད། ཁྱི་སྤོང་ཞེའུ་བཙན་གྱི་རྒྱལ་རབས་སུ་ཚོས་བོན་གཉིས་ཀ་དང་ཡོད་ཅིང། རྒྱལ་པོ་རྣམས་བོན་གྱི་སྐུ་གཤེན་ལ་བརྟེན་པའི་སྤོལ་ཡང་སྔར་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་བཅས་སངས་རྒྱས་ཚོས་ལུགས་ཁོན་དུ་བའི་དུས་རབས་ཤིག་ལ་སྤེལས་པ་མིན་མོད། ཡིན་ནའང་སྔར་གྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཚོས་རྒྱལ་སྤོང་བཙན་སྐམ་པོ་ནས་སངས་རྒྱས་ཚོས་ལུགས་བོད་དུ་དར་བས་བོད་ཚོས་ལྡན་གྱི་རྒྱལ་ཁམས་སུ་གྱུར་པའི་བཞེད་སྤོལ་ལྟར། འདིར་ཡང་ཚོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས་ཞེས་དུས་རབས་ཡན་གར་པ་ཞེག་ཏུ་དབྱེ་ནས་འཛད་པར་རིགས་སོ། །

1. **སྤུ་རྒྱལ་སོ་གསུམ་པ་སྟེ་ཚོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས་དང་པོ་ཚོས་རྒྱལ་སྤོང་བཙན་སྒམ་པོ་**ནི་ཡབ་གནམ་རི་སྤོང་བཙན་དང་། ཡུམ་འབྲི་བཟའ་ཙོང་ཁ་ཟའ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་སྤི་ལོ་617པའི་ཨ་སྤུང་ལོར་མཁར་གོ་རུ་མ་ནང་གི་ཙོ་བྱང་བྱམས་པའི་འཕྱུར་བྱིང་དུ་སྐུ་བལྟམས། དགུང་ལོ་བཅུ་གསུམ་ལོན་པའི་སྤི་ལོ་629པའི་ས་སྤུང་ལོར་ཡབ་གཤེགས་པ་དང་རྒྱལ་སྤིད་ལ་འཚོག། ཐུ་རྩེས་སུབ་ཡོང་བཟའ་དང་། ཞང་ཞུང་བཟའ་ལི་ཐི་གསལ། ཚོང་བཟའ་ཁྱི་ཕྱམ་བཅས་བོད་ཀྱི་སྲས་མོ་གསུམ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། སྐུ་གཤེན་ཞང་ཞུང་ར་དིང་གིས་མཇད། ཕྱང་མང་པོ་རྩེ་ཞང་སྟང་དང་། ཁྱུང་པོ་སྦྱང་སད་ཟུ་ཅོ། དབའ་དཔྱི་ཚབ། མགར་སྟོང་བཙན་སོགས་ཀྱིས་བློན་པོ་མཇད། སྤི་ལོ་632པའི་ཚུ་འབྲུག་ལོར་བལ་བཟའ་ཁྱི་བཙུན་བོད་དུ་བཙུན་མོར་གཤེགས་པ་མཇད། སྤི་ལོ་633པའི་ཚུ་སྦྱལ་ལོར་ཐུ་མི་སམ་སྐྱ་ཀ་ལ་སོགས་པ་གཞོན་ནུར་གྱུར་པ་ཅན་ཁྲལ་ཀེ་ཞང་ཞུང་ལ་སྤྱིབས་པ་མིན་མོད། ཡིན་ནའང་སྐུ་གཤེན་ཞང་ཞུང་ར་དིང་ཕྱིས་ཀྱང་ཁྲལ་ཀེ་ཞང་ཞུང་ལ་སྤྱིབས་པ་ཡིན་ཏེ།

ཤེང་ཡུགས་ལོར་རྒྱལ་པོའི་ཁྲི་ལ་འཁོད། སྐང་བཞེར་ཟླ་བཙན་དང་། ཞང་མཆེམས་རྒྱལ་གཟིམས་ཤུ་ཞེང་། བློན་སྐྱེས་བཟང་རྒྱལ་ཀོང་། ཞང་སྟོང་ཙན། ཐྲང་རྒྱལ་སྐྱབས་ལེགས་གཟིགས། དབས་བཙན་བཞེར་མདོ་ལོད། བློན་ཁྲི་ཐྲ་སྐྱག་ཚབ། སྐྱ་ཐྲ་ཀུ་ཁོང་ལ་སོགས་པ་ནུམས་ཀྱིས་བློན་པོ་ཁྱས། མཆེམས་བཟའ་ལྷ་མོ་བཙན་དང་། མཱཏར་ཆེན་བཟའ་མཆོ་རྒྱལ། འབྲོ་བཟའ་ཁྲི་རྒྱལ་མོ་བཙན། ཆེ་སྤོང་བཟའ་ལེ་ཏོག་སྤྲོན། ཕོ་ཡོངས་བཟའ་རྒྱལ་མོ་བཙུན་བཙས་བཙུན་མོ་ལྷ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། སྤྱི་ལོ་761པའི་ཤུགས་ཀྲང་ལོར་བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཆང་བཏིང། སྤྱི་ལོ་763པཆུ་ཡོས་ལོར་སྤྲོབ་དཔོན་བད་མ་འབྱང་གནས་བོད་དུ་ཕེབས། བོད་དམག་གིས་ཐང་ཕམ་པར་བྱས་ཏེ་རྒྱལ་ས་ཞེ་ཤའན་དུ་སྤེབས། ཏེའུ་ཙང་རྒྱལ་པོ་ཨེན་ཙུང་དུ་བོས། དགུང་ལོ་སོ་དགུ་པ་ཤུགས་སྐྱེལ་སྤྱི་ལོ་780ལོར་སྲས་ཆེ་བ་སྲུ་ནེ་བཙན་པོ་རྒྱལ་སར་བཀོད་ནས་བཙན་པོ་འདི་ཉིད་སྐོམ་སྐྱབ་སོགས་དམ་ཆོས་ཤུམས་ལེན་ཀྱི་མཛད་པ་གཅོ་བོར་གཏོང་ནས་གནང་སྐྱེ་བཞུགས། དགུང་ལོ་ང་ཕྱ་པའི་ཉེ་སྤྱི་སྤྱི་ལོ་796ལོའི་ལོ་གསར་མཚན་མོར་ཁ་རྒྱགས་པས་ཆིབས་ཀྱིས་བསྐྱར་ནས་འདས། དེའ་ཐེར་འགའ་ཞིག་ཏུ་མཚན་མོ་ཤྲོག་ཤོག་ཡིན་ཟེར། བང་སོ་སྐུ་ར་རི་ལ་ཡབ་ཀྱི་བང་སོའི་རྒྱབ་ཀྱི་གཡས་ཐོག་ཏུ་མཚན་མོ་ཤྲོག་ཤོག་ཡིན་ཟེར། བང་སོ་ཁྱི་ར་རི་ལ་ཡབ་ཀྱི་བང་སོའི་རྒྱབ་ཀྱི་གཡས་ཐོག་ཏུ་མཚན་མོ་ཤྲོག་ཤོག་ཡིན་ཟེར།

7. སྐུ་རྒྱལ་སོ་དགུ་པ་ཆོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས་བདུན་པ་**མུ་ཏེ་བཙན་པོ**་ནི། ཡབ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་དང་། ཡུམ་ཙོ་ཡོངས་བཟའ་སྐར་ནམ་པ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་སྤྱི་ལོ་762པའི་ཆུ་སྐྱ་ལོར་སྐུ་འཕྲུངས། ཉུ་ཡོང་བཟའ་མདོ་རྒྱལ་ཁུ་བཞེས། དགུང་ལོ་བཅུ་དགུ་པའི་ལྷགས་སྤྱི་ལོ་780ལོར་ཡབ་ཀྱིས་དམ་ཆོས་སྒོམ་སྐྱབ་གནང་སྐྱབས་རྗེ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་ཐུགས་ཀར་ཁྲི་ལ་བཞུག

(丁亥)དང་། སྒྲིལ་ལས་སྒྲུབ་ནས627ལོར་ཡིན་པས། སྐབས་དེ་ཡི་ཡུགས་གླང་ནི་སྒྲིལ་ལོ641ལགའོས་ཝེད་པ་དང་། རྒྱ་ཡིཡིག་ཚང་ལས་ཀྱང་དེ་ལྟར་དུ་གསལ། སྒྲིར་རྒྱ་ཡིཡིག་ཚང་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཅས་པ་རྣེད་པའི་བདེན་དཔང་འཛིན་ནུས་པའི་ཅེས་པ་ཝེད་ཀྱང་། རྒྱ་ནག་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་གོང་མ་རིམ་བྱོན་ཀྱི་ཁྲི་ལོ་དང་ཚངས་འཕྲིན་སོགས་ཉིན་ཐོ་ནང་བཞིན་གསལ་པོར་བཀོད་སྲོལ་ཐུ་མོ་ཉིད་ནས་ཚགས་ཡོད་སྐབས། རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་ཚོགས་རྣམས་ཀྱང་འགྲིགས་པའི་རྒྱུ་ཀ་དེས་ན་རྒྱ་བོད་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ལས་རྒྱ་བོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཉིད་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡིན་དུ་ཆུག་ཀྱང་། སྐུ་ཚེ་སྟོང་ལ་ཡིན་ངེས་པའི་སྒོང་བཙན་ཁྲིར་བཞུགས་ནས་རིང་པོར་མ་ལོན་པའི་གཞོན་ནུའི་སྐབས་དེར། ཕྱུང་པོ་སྤུང་སད་ཟུ་ཅོས་གཡོ་ཐབས་ཀྱིས་གཅང་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུ་སྐབས། སྲོན་ལ་བློན་པོ་མགར་ཞལ་ཡས་མུར་བཙན་པོའི་ཡབ་ལས་ཙང་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་དགོས་འདུག། དེ་ལྟའི་ཚེ་རྒྱ་ཡི་རྒྱས་བཙན་པོའི་སྤུ་སྐབས་ཤིག་ཏུ་ཆེ་ཤོས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཁོང་ཚོས་ཀྱང་ཁྱིམ་ཚང་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཁོང་ཚོའི་ཁྱིམ་ཚང་ནི་ཡུན་རིང་པོ་ཉེ་ཁའི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ལ

ཅེས་གསལ་བའི་ལྟར་ན་སྔོང་བཙན་དགུང་ལོ་སོ་བཞི་པའི་དུས་དེར་སྐས་གུང་རུ་གུང་བཙན་གྱི་སྐས་ལོ་བཅུ་གསུམ་ལོན་པ་ཞིག་ཡོད་ན། སྔོང་བཙན་དང་སྔོང་བཙན་གྱི་སྐས་ལོ་གང་གིས་ཆེ་ཆུང་མི་སྐྱེ་ཀ་མེད་ཚགས་འདུག་ཅིང་། མང་སྔོང་འབྲུངས་པའི་ལོ་དེ་ཉིད་ལ་ཁྲིད་འགོད་པ་ཡིན་ནའང་། སྔོང་བཙན་དགུང་ལོ་སོ་བཞི་པ་ཞིག་ཟླ་ཆུང་དགོས་པ་དེ་ཡང་གང་ཟོ་དང་བཅས་པས་ལེན་པ་ལས་ཐབས་མེད་པ་དེ་རེད། འོ་ན་གུང་རི་གུང་བཙན་དེ་སྔོང་བཙན་གྱི་སྐས་དང་། མང་སྔོང་ཚ་བོ་ཡིན་པ་མི་འདོད་དམ་ཞེ་ན། མང་སྔོང་མང་བཙན་སྔོང་བཙན་གྱི་ཚ་བོ་ཡིན་པ་ཆ་མཉམ་པ་ཀུན་ཏུ་འདོད་ཀྱང་། ཚ་བོ་ཡིན་ན་བྱ་ཡི་བྱ་ཡིན་པས་མཁྱབ་སྟེ། མིང་གྲིང་སྤུན་གྱི་བྱ་ལ་ཚ་བོ་དང་བྱ་ཡི་བྱ་ཚ་བོ་སྟེ། ཆམ་པ་གཉིས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཆུལ་རབས་དེ་བཟེ་ཐལ་ཆེར་གྱི་ནང་དུ་དོན་སྐས་མང་སྔོང་མང་བཙན་ཞེས་འཁོད་པ་ཞིག་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དོན་པོ་ཞེས་པ་ནི་ཕ་རྒྱུད་བྱ་སྤུན་གྱི་སྤྱི་མིང་དང་། སེར་སྐྱ་མི་དུག་གི་སྤུན་ཆུང་དང་ཚ་བོ་བཅས་པ་ནི་སྤུན་གྱི་བྱ་སྟེ་ཚ་བོའི་ཞེ་སའི་མིང་ཡིན་པ་དོད་སྐད་ཡང་དག་ཤེས་པའི་དོད་མི་ཀུན་གྱིས་མཁྱེན་གསལ་ལྟར་རེད། དེས་ན་མང་སྔོང་ལ་དོན་སྐས་ཞེས་སྤུན་མཆེད་ཀྱི་སྐས་ཡིན་པ་དོད་སྐད་ཡང་པ་གསལ་པོ་བསྟན་ཡོད་བཞིན་ཡུ་ཚུགས་ཀྱིས་སྔོང་བཙན་སྐམ་པོའི་སྐས་ཞེས་བསྟན་ཏེ་ཚ་བོ་ཡིན་པ་ཁོ་ནས་ཁོང་ཚོའི་ཕ་ཡུལ་ཡིན་ཟེར་ཞིང་། ཁམས་གསུམ་སྐོ་བས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སྤྲེའུ་ཏི་ཤའི་ཁྲི་སྔོང་ལ་གྲེན་ཡུགས་དང་མ་འྲུ་དུམ་བཙན་ཞེས་བྱ་བ་ཚ་བོ་བཅས་པ་ལས་ཐབས་མེད་ལ་རྒྱལ་རབས་གཞན་ལ་མེད་པས་འདི་ད་དམིགས་བསལ་བྱ་དགོས་པ་ལ་སྐྱོན་ཡོད་ཀྱང་སྐྱབ་སྟེ། སྔོང་བཙན་དགུང་ལོ་སོ་བཞི་པའི་སྟེང་དུ་སྐྱ་ཤེགས་རྩེས་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྔོན་དུ་སྐྱ་མཆེད་ཀྱི་སྐས་གཉིས་ཤད་སྔོང་བྱིར་བཀོད་པ་ལ་འདོན་སྐས་མང་སྔོང་མང་བཙན་ཞེས་ཡོངས་སུ་གཏུགས་པའི་མཚན་དུ་བྱོང་ཡོད་པར་སེམས་ཤིང་། 《དེབ་དཀར》དུ་དྲངས་པའི་ཏུན་ཧོང་ཡིག་ཆེའི་དུམ་བུ་ལས། སྔོང་བཙན་ལ་སྐས་མེད་ལས། ཚ་བོ་ཞེས་བྱྱི་ཁྲི་ལ་འཁོད། ཅེས་ཀྱང་བཀོད་འདུག་པ་བཅས་ལ་ཧ་གསས་ན་གུང་རི་གུང་བཙན་གྱི་གཅུང་པོ་ཡིན་པ་ལས་སྐས་མ་ཡིན་པ་རེག་པའི་རང་སྐྱོན་ཡིན་པས་ཀྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་ཀྱི། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔྱད་ཞིབ་ལ་ཁྱད་པར་ཆེ་ཞིང་ཁྱད་ཙམ་ཡང་ཐུབ་ན་ཚ་བོ་ཡིན་ཐུབ་ཀྱི་ཡིན་ནའང་། ཚ་བོ་ཞེས་པ་ནི་ཕ་རྒྱུད་བྱ་སྤུན་གྱི་སྤྱི་མིང་ཡིན་པ་ལས་སྐས་མ་ཡིན་པ་རེག་པའི་རང་སྐྱོན་ཡིན་པས་ཀྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་ཀྱི། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔྱད་ཞིབ་ལ་ཁྱད་པར་ཆེ་ཞིང་ཁྱད་ཙམ་ཡང་ཐུབ་ན་ཚ་བོ་ཡིན་ཐུབ་ཀྱི་ཡིན་ནའང་། སྔོང་བཙན་དགུང་ལོ་སོ་བཞི་པའི་སྟེང་སྔོང་བཙན་གྱི་སྐས་ལོ་གང་གིས་ཆེ་ཆུང་མི་སྐྱེ་ཀ་མེད་ཚགས་འདུག་ཅི

བཙན་གྱ་གཉིས་བཞུགས་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས། འབྲུངས་ལོ་བྱི་བ་ཞེས་གསལ་བ་དེ་འཕྱང་ཙམ་ཡིས་ཀྱི་རིགས་པས་འདིའི་ཁུལ་བྱས་པས་ནོར་བ་ལས་འོས་མེད་ལ། དེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས་དང་འགྲིག་ཐབས་མེད་པས། དེའ་དགར་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་མེ་ཕྱི་སྦྱི་ལོ་676ལོར་ཡབ་འདུས་རྩེས་སུ་ཞུག་བདུན་ལོན་པ་དང་འབྲུངས། ལོ་ཅོ་བཞི་ལ་ཟིན་པའི་སའི་ལོ་ཚེས་སྦྱི་ལོ་679ལོར་རྒྱལ་སར་མངའ་གསོལ། ཕྱགས་འབྱག་སྦྱི་ལོ་680ལོར་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་བོད་དུ་ལོ་བཞི་བཙུ་བསྡད་ནས་སྤོངས། དཀྱང་ལོ་ཉེར་བརྒྱད་ལོན་པའི་ཤིང་འབྲུག་སྐེ་སྦྱི་ལོ་704ལོར་འདས་ཞེས《དེབ་སྔོན》དང་། 《ཀུན་ཏོང་ཡིག་རྩིང》རྒྱ་ནག་ཡིག་ཚང་བཅས་གཅིག་མཐུན་དུ་སྣང་། གཞན་ཡང《དེབ་དཀར》དུ་དྲངས་པའི་མངོས་མང་བཙན་གྱི་སྐོར་ཀུན་ཏོང་ཡིག་རྩིང་གི་དུམ་བུ་ཞིག་ལས "ཙའོ་ལུན་（调露）གྱི་ལོ་དང་པོ་ལ་བོད་ཀྱི་བཙན་པོ་སྐུ་འདས་ཤིང་། སུས་ཁྱི་འདུས་སྔོང་དགུང་ལོ་བརྒྱད་ཙམ་ལོན་པ་ཞིག་ཁྱི་ལ་འཁོད་དོ་" ཞེས་ཏའེ་ལུན་ཁྱི་ལོ་དང་པོ་སྦྱི་ལོ་679ལོར་འདུས་སྔོང་ཁྱེད་པའི་སྐབས་སུད་ཀུང་ལོ་བརྒྱད་ཡིན་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་གསལ་ཡང་། ཐུ་མ་འདི་ཉིད་དག་པར་སེམས། རྒྱ་ཡི་ཡིག་ཚང་ལས། 703ལོར་འཛངས་ཡུལ་དུ་ཞེའས་ནས་འཛངས་ཕབ། དེའི་ཕྱི་ལོ་ཤིང་འབྲུག་ལོར་བཙན་པོ་རང་ཡང་འཛངས་ཡུལ་དུ་དམག་ཐོག་ཏུ་གོངས། སུས་ནམས་རྒྱལ་ལ་བཙུད། དེའི་ཕྱི་ལོ་ཤིང་སྤུལ་ལོར་བཙན་པོ་རང་ཡང་འཛངས་ཡུལ་དུ་དམག་ཐོག་ཏུ་གོངས། སུས་ཆམས་རྒྱལ་ལ་བཙུད། ཅེས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད་པ་ལས། དེ་ལྟར་ན་ལྕང་ཁྲི་སྲོང་བཙན་གྱི་ཚེ་ཟླ་བ་ཉི་ཤུ་ལོན་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་ལས། ཁོང་ཚོ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་ཕེབས་ཚེ་ལོ་ཟླ་ཉི་ཤུ་ལོན་ཙམ་ཞིག་ཡོད་པ་ལས། ཁོང་ཚོ་ཡར་ལོག་ཏ

འདོད་པའི་སར་ནི་སྤྱི་ལོ་དང་སྦྱར་ཚེ་778ལོར་ཡིན། དེ་ནི་མེས་ཨོག་ཆོམ་སྐུ་གཤེགས་ནས་ལོ་ངོ་ཉེར་གསུམ་ཕྱིན་པའི་ལོ་ཡིན་པས་སྲས་རིལ་ལྡུངས། གཉིས་པ་ལྷགས་རྟ་ལའང་སྐུ་ཕྱི་གཉིས་ཀྱི། དང་པོ་བོ་དཀར་སོགས་ཀྱིས་འདོད་པའི་ལྷགས་རྟ་དེ་མི་འཐད་དེ། དེ་མེས་ཨག་ཆོམ་གྱི་ཁྲི་ལོ་ཉེར་དྲུག་པ་སྤྱི་ལོ་དང་སྦྱར་ན་730ལོར་བཙས་པས་མེས་ཨག་ཆོམ་ལོ་ངོ་ཅ་གཅིག་ཁྲིར་འཁྱགས་ཀྱི་ཨིང་ལུགས་སྤྱི་ལོ་755ལོར་སྐུ་གཤེགས་པ་དེའང་དམར་དང་། དེའི་སྐྱེ་སོགས་བོད་ཀྱི་དེའི་ཐེར་རྒྱས་ལས་གསལ་ལ་ལྷུར་ན་ཁྲིས་ལྡོག་ཁའི་ཐུན་ཚོད་ཅིག་ཙམ་ལ་ཟིན་ཡོང་པས། དེ་ལྷར་ཡིན་པ་ལོ་རྒྱུས་དེའི་ཐུང་ཚེ་ཁོ་ནས་ཟད་ཀྱི་ཡིན་ཏེ། ཁྲིས་ལྡོག་ཁའི་ལྷུ་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་ཐུ་བ་གང་ལའང་འགྲན་ཟླ་བྱ་བ་ཀུན་གསལ་ལགས་ཀྱི་སྐུ་གཤེགས་པའི་དུས་སུམ་ཚབ་སྒེའུ་ཀྱི་ཁུར་མ་བཞེས་པར་རང་གར་བཞུགས་མི་སྲིད་པ་མ་ཟད། བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས་པའི་སྐབས་ལོ་དེ་དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཡིན་པ་ལྟེའུ་ཚོས་འཕྲུང་སོགས་སུ་གསལ་བའི་ཕྱིར་རོ།

དཔའ་བོ་གཙུག་ཕེད་སོགས་ཀྱིས་འདོད་པའི་ལྷགས་རྟ་ཕྱི་མ་ནི་སྤྱི་ལོ་790ལོར་ཡིན་པས་མི་འཐད་པ་གོང་གསལ་ཡང་འདས་ཟིན་ཟེས་ཡིན་པ་རྟོགས་སྟ། གསུམ་པ་ཆུ་རྟ་ལ་འདོད་པ་ཆ་མས་ཀྱིས་དེགས་པའི་རང་རྩལ་གྱིས་དཔྱད་པའམ་ཁྲུངས་ལྷན་གྱི་ཡིག་ཚ་ཞིག་མཐོང་བ་གང་ལྟར་ཡང་རི་ལས་གསང་ཞིག་རྟེད་འདུགཀྱང་། དཔལ་སྤུལ་སོགས་ཆུ་རྟ་ཕྱི་མ་ལ་འདོད་པ་ཆ་མས་ཀྱི་སྲོང་བཙན་དཀྱང་ལོ་ཀྱ་གཉིས་ལ་བཞུགས་པའི་རེགས་པས་འཕྲིའམ་སྤྱི་ལོ་802ལོར་དེད་ནས་བོད་པ་ནོར་བ་གོ་སྟབས་བཙས་ལ་གཞིགས་ནས་ཆུ་རྟ་སྐབ་ཀྱི། བསྟན་རྩིས་ཀྱིས་བཀུས་ཀྱི་མི་ཚེ་125པའི་ངོས། ཁྲི་སྲོང་གི་འཁྲུངས་ལོ་ནི་སྤྱི་ལོ་742པའི་ཆུ་རྟ་ཟློའི་རེའུ་མིག་ཏུ་བོའོད་པས་"ཏུན་རྩོང་གི་ཡི་གེས། ཆ་བར་གཟབ་པའི་གཏམ་སྟ་ནམ་བཟའ་ལས་ཁྲི་སྲོང་ལྷ་བཙན་འཁྲུངས་པར་བཤད།" ཅེས་པའི་ལོ་དེ་ཉིད་དུ་འཁྲུངས་པར་ངེས་ཏེ། དེ་ནི་མེས་ཨག་ཆོམ་གྱི་ཁྲི་ལོ་ཤོ་བཀུད་པ་ཡིན་པས་དེ་ནམ་ལོངོ་ནས་ཀྱང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙམ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ་ཟད་ཀྱི། ཁྲི་སྲོང་གི་འཁྲུངས་ལོ་ཁོ་ནས་ཀྱང་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ་ཟད་ཀྱི། ཁྲི་སྲོང་ལྷ་བཙན་

৬৯। ছড়া-পাঁচালি

ক্ষুদ্রসংস্থা'র পক্ষে মাসুদ নবাব, দুলাল বিশ্বাস ও 'বাঁশরি' নাট্যদল কর্তৃক ১৯৫৮ সালে প্রকাশিত। দাম ছিল ৭৫ পয়সা। ৪৮ পৃষ্ঠা। ছাপা হয়েছিল ১২০০ কপি। বইটির প্রচ্ছদ এঁকেছিলেন শিল্পী রতন কুমার সাহা। ভেতরে ছিল ১৪টি ছোট নাটিকা। বিষয় ছিল—ভূমিহীন কৃষক, ঋণের জাল, সমবায়ের সুফল, ইউনিয়ন পরিষদের ভোট, বন্যা-পরবর্তী পুনর্বাসন, মহাজনের শোষণ, নারী শিক্ষা, শিশুশ্রম, ঔষধে ভেজাল, বিনা চিকিৎসায় মৃত্যু, সেচ-সংকট, ফসলের ন্যায্য মূল্য, গ্রাম্য সালিশ ও যৌতুক। ভাষা ছিল একেবারে মুখের ভাষা—কোনো সাধু শব্দ নেই, কোনো জটিল বাক্য নেই।

বইটির ভূমিকা লিখেছিলেন তৎকালীন ইউনিয়ন পরিষদ চেয়ারম্যান আলহাজ মোস্তফা কামাল ভূঁইয়া। তিনি লিখেছিলেন, “এই নাটিকাগুলো আমাদের গ্রামের মানুষের কথা বলে, তাই এগুলো মঞ্চে উঠলে মানুষ হাসবে, কাঁদবে, ভাববে—এটাই আমি চাই।” তাঁর এই মন্তব্য ছাপা হয়েছিল বইয়ের ৩ পৃষ্ঠায়, ‘লেখকের কথা’র আগে।

প্রকাশক মাসুদ নবাব জানান, বইটির ১২০০ কপির মধ্যে ৮০০ কপি ছাপা হয়েছিল ‘ক্ষুদ্রসংস্থা’র নিজস্ব তহবিল থেকে, বাকি ৪০০ কপি ছাপা হয়েছিল ‘বাঁশরি’ নাট্যদলের সদস্যদের চাঁদায়। তিনি বলেন, “আমরা জানতাম বই বিক্রি করে টাকা তুলতে পারব না, তাই ছাপার খরচ আগেই জোগাড় করে নিয়েছিলাম।” বইটির ৩৫০ কপি বিনামূল্যে বিতরণ করা হয়েছিল বিভিন্ন ইউনিয়ন পরিষদ, স্কুল ও গ্রামীণ পাঠাগারে।

বইটির প্রথম নাটিকা ‘ভোটের বাক্স’। এটি ১৯৫৮ সালের ১৫ ফেব্রুয়ারি ইউনিয়ন পরিষদ নির্বাচনের পটভূমিতে লেখা। নাটিকায় দেখানো হয়েছে, কীভাবে ভোটের আগের রাতে ভোটার তালিকা থেকে বিরোধী পক্ষের সমর্থকদের নাম কেটে দেওয়া হয়। নাটিকাটি ১৯৫৯ সালের ২৬ জানুয়ারি ‘বাঁশরি’ নাট্যদলের বার্ষিক অনুষ্ঠানে মঞ্চস্থ হয়েছিল। তখন এর নাম বদলে রাখা হয়েছিল ‘কাটা নাম’।

দ্বিতীয় নাটিকা ‘ঋণের ফাঁদ’। এটি ১৯৫৯ সালের ১ মার্চ ‘ক্ষুদ্রসংস্থা’র বার্ষিক সভায় প্রথম মঞ্চস্থ হয়। এতে দেখানো হয়েছে, কীভাবে একজন ভূমিহীন কৃষক মহাজনের কাছ থেকে ১০ টাকা ঋণ নিয়ে ৩ বছরে ৭৫ টাকা সুদ দিয়েও আসল শোধ করতে পারে না। নাটিকাটি ১৯৬০ সালের ১৪ এপ্রিল ‘বাঁশরি’ নাট্যদলের বার্ষিক অনুষ্ঠানে আবার মঞ্চস্থ হয়েছিল।

তৃতীয় নাটিকা ‘সমবায়ের সুফল’। এটি ১৯৫৯ সালের ১ মে ‘ক্ষুদ্রসংস্থা’র বার্ষিক সভায় প্রথম মঞ্চস্থ হয়। এতে দেখানো হয়েছে, কীভাবে ভোটের আগের রাতে ভোটার তালিকা থেকে বিরোধী পক্ষের সমর্থকদের নাম কেটে দেওয়া হয়। নাটিকাটি ১৯৫৯ সালের ২৬ জানুয়ারি ‘বাঁশরি’ নাট্যদলের বার্ষিক অনুষ্ঠানে আবার মঞ্চস্থ হয়েছিল। নাটিকাটি ১৯৬০ সালের ১৪ এপ্রিল ‘বাঁশরি’ নাট্যদলের বার্ষিক অনুষ্ঠানে আবার মঞ্চস্থ হয়েছিল।

ঝিনুকদহ নগরীর পূর্বাঞ্চলে, কুসুমদহ ও ঝাউবেড়িয়া ইউনিয়নের সীমান্তে অবস্থিত। নগরীর কেন্দ্রীয় বাসস্ট্যান্ড থেকে দূরত্ব ১২ কিলোমিটার। ১৭৯১ সালে ঝিনুকদহ পরগনা গঠিত হয়। ১৮৯৩ সালে পরগনা বিলুপ্ত হয়ে ঝিনুকদহ থানা সৃষ্টি হয়। ১৯৮৩ সালে থানা উপজেলায় রূপান্তরিত হয়। ১৯৯১ সালে উপজেলা পরিষদ নির্বাচন অনুষ্ঠিত হয়। ২০০১ সালে উপজেলা পরিষদ পুনর্গঠিত হয়। ২০১১ সালে উপজেলা পরিষদ পুনর্গঠিত হয়। ২০২১ সালে উপজেলা পরিষদ পুনর্গঠিত হয়। ২০২৩ সালে উপজেলা পরিষদ পুনর্গঠিত হয়। ২০২৪ সালে উপজেলা পরিষদ পুনর্গঠিত হয়। ২০২৫ সালে উপজেলা পরিষদ পুনর্গঠিত হয়। ২০২৬ সালে উপজেলা পরিষদ পুনর্গঠিত হয়। ২০২৭ সালে উপজেলা পরিষদ পুনর্গঠিত হয়। ২০২৮ সালে উপজেলা পরিষদ পুনর্গঠিত হয়।

ལས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཡེ་ཤེ

བཞུགས་ཤིང་ཟེད་ཅིས་བཙམས་པར་གྲགས་པའི་ལོ་དེར་མངའ་བདག་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་སྐུ་འཁྲུངས། དཀྱང་ལོ་ངོ་གཅིག་པའི་ཤིན་ཡུག་སྒྲིལ་ལོ815ལོར་སྐུ་གཤེགས། འདིར་བཙུན་མོ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ལས་ཆེ་བ་ལ། ལྷ་སྲས་གཅོང་མ། སྤང་དར། ཁྲི་རལ་དང་གསུམ། ཆུང་བ་ལ་ལྷ་རྩེ། ཡུན་གྱི་གཉིས་དང་ལྡབ་འཁྲུངས་སོ། །

དཀྱ ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་བཙན་ཁྲིད་རལ་པ་ཅན།

རྒྱལ་པོ་འདི་ཉིད་ནི་ཁྲི་ལོར་འཁྲུངས་པ་ཆོས་འབྱུང་དེབ་ཐེར་ཕལ་ཆེར་ཞལ་མཐུན་ཡང་དྲུག་ཅུའི་སྐོར་གཅིག་གིས་ཕྱིས་སྐྱོན་འདུག་ཅིང་། 《བསྟན་རྩིས་ཀུན་བཏུས》ལས། “ཀུན་མཁྱེན་བསྟན་རྩིས་སྤུའིག་ལྟན་བཅུ་གཅིག་པ་རྒྱལ་ཀུན་རྒྱུད་རྩེ་བཙན་ལ་ཞལ་པ་ཅན་འཁྲུངས་པར་གསུངས་ཀྱང་དྲུག་ཅུའི་སྐོར་གཅིག་གིས་ཁ་སོང་།” ཞེས་གསུངས་འདུག་ཀྱང་དོན་དུ་ལོ་དེ་ཉིད་དུ་འཁྲུངས་ཀ། 《མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། “བཙན་པོས་ལོ་བཅུ་བདུན་བཞེས་ཤིང་། རྒྱ་རྗེ་སྤུང་རྒྱུང་（穆宗）གིས་རྒྱལ་སྤྱས་ནས་ལོ་བཅུ་བཞི་པ་ཆུ་ཕོ་སྦྲག་གི་ལོ་ལ་ཆད་མཁོ་བྱོ་བོར་བ་རྣམས་ཤེད། བོད་ཀྱི་གནའ་ཆུ་ཕོ་སྦྲག་གི་ལོ་དཔྱིད་ཟླ་བའི་ཚེས་དྲུག་ལ་བྱོང་པའི་ཚེས་དྲུག་ལ་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་འཛོགས་ཏེ་བོད་ཀྱི་གཙོགས་བཟུང་ངོ་”ཞེས་དང་། 《གཏུག་ལགས་ཁང་མའུན་ཀྱི་རྩོ་རིང་གི་ངོ་བཤུས་ཡིག》ལས། “བོད་ཆེན་པའི་སྐྱིང་ནི་སྐྱིད་རྒྱ་ལོ་བདུན། རྒྱ་ཆེན་པའི་སྐྱིད་རྒྱ་ལོ་དགུ། ཆུ་ཆེན་པའི་ལོའི་སྐྱིད་རྒྱ་ལོ་བཅུ། རྒྱ་ཆེན་པའི་ལོའི་སྐྱིད་རྒྱ་ལོ་ཆོས་བྱུང་། བོད་ཆེན་པའི་ལོའི་སྐྱིད་རྒྱ་ལོ་ཆོས་བྱུང་ངོ་”ཞེས་རྩོ་རིང་འཛུགས་སྐབས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་ཁྲི་ལོ་དང་། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་དགུང་ལོ་བཅས་གསལ་པོར་བསྟན་པའི་སོང་ཚུལ་ཁག་ལས། ཁྲི་རལ་པ་ཅན་ནི་ཁྲི་ལོར་དང་པོ་ཕྱུགས་སྐང་（辛丑）སྐྱི་ལོ821ལོ་དེ་ཡིན་པ་རྒྱ་ནག་གི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་རྣམས་ལས་ཡོངས་སུ་གྲགས་ཤིང་། ཆུ་སྦྲག་འདི་ནས་ཀྱེན་དུ་བགྲངས་པའི་ལོ་ངོ་བརྒྱད་པ་ནི་ཤིང་ཡུག་དང་། དེ་ནས་ཡར་འདེད་ཅུས་པའི་བཙུ་བདུན་པ་ནི་ཞེ་ཁྲི་ལོ་ཁྱི་ལ་ཏུག་ཏུག་འཁེལ་ཡོད། དེ་ཕྱིར་ནི་རྒྱལ་པོ་འདིའི་ལོ་ཆོགས་དང་ངོ་སྤྲོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ཁྱོད་པའི་ཞེ་ཁྲི་ལོ་དེའི་རྗེས་ཀྱི་དྲུག་ཅུ་སྐོར་དེའི་ཞེ་ཁྲི་སྤྱི་ལོ806ལོར་འཁྲུངས་ཤིང་། དགུང་ལོ་བཙུ་པ་ཤིང་ཡུག་སྤྱི་ལོ815ལོར་རྒྱལ་སར་འཁོད། བཙུ་དྲུག་པ་ཕྱགས་སྐང་ལོར་རྒྱ་དང་འབྲུམ་ཁུལ་ནས་རྒྱ་ནག་ཏུ་རྩོ་རིང་བསྟངས། བཙུ་བདུན་པའི་ཆུ་སྦྲག་ལོར་བོད་ཏུ་རྩོ་རིང་བཙུགས། དེའི་ཕྱི་ལོར་རྩོ་རིང་ཁ་ཤས་ནས་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཕྱིར་ལོག་ཤིང་། ཁ་ཤས་ཀྱི་ཚེ་ཐུན་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཕྱིར་ལོག་ཅ

དང་། སྲིད་འཛིན་དང་དམག་དོན་གྱི་སྨིག་གཞི། བློན་པོ་སོགས་དཔོན་རིགས་ཀྱི་ཚོ་གནས་དང་ལས་འགན། ཞིང་འབྲོག་གི་དབང་རིས། འཛལ་གཤོར་འདེགས་གསུམ་ཡི་ཚད་གཞི། རྩེ་བློན་གྱི་བློང་དོར་རིམ་པ་སོགས་ཀྱི་ཁྲིམས་དང་། མི་ཡིཀུན་སྨྱོད་ལ་གཏོགས་པའི་གནད་དོན་རྣམས་ཡིན་ནོ།

(1) **ཁྲིམས་རྩེ་འཐུམ་གཞིར་གྱི་ཁྲིམས་**ནི། 《ཚོས་འཁྱོར་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། ཐོག་མར་བོད་ཡུལ་ཏུ་ཆེན་ཕྱི་བྱ་ཕྱེ། །ཡུལ་གྱི་དབང་རིས་རྣམ་པ་བཅོ་བརྒྱད་བཅད། །རོད་ཀྱི་སྐྱོང་ཐེ་དྲུག་ཙུ་རྩ་གཅིག་ཕྱེ། །གཡུང་གི་མི་ཐེ་ཁེང་དང་ཡང་ཁེང་འཕེད། །ཞང་གསུམ་བློན་བཅས་དབུས་ཀྱི་འདུན་སའངོན། །དཔའ་ཐེ་གསུམ་ཡི་མཐའ་ཁྱོད། །དེ་ལ་བོད་ཀྱི་ཁོད་དྲུག་ཅེས་སུ་གྲགས། །ཁྲིམས་ཡིག་འདིའི་ནང་དོན་གཙོ་བོ་ནི། ལས་སྐེ་ཁག་དང་སཁྲལ་ཁག་གི་ཐེ་ཚན་དབྱེ་སྟངས་དང་། བློན་པོ་དང་དཔོན་རིགས་ནམས་ཀྱི་ཚོ་གནས་ཀྱི་རིམ་པ་དང་སོགས་འའི་ལས་འགན། དམག་ཞོག་སོགས་ཀྱི་ཀུ་ཏུ་དང་། ཀུ་དར་མི་འདྲ་བ་ནམས་གཏན་འབེབས་ཀྱེད་ཚུལ་སོགས་དམག་གི་སྐྱིག་གཞིའི་སྐོར་དང་། སཁཚམས་སྐྱང་སྐྱོབ་ཀྱེད་ཚུལ་བཅས་ཀྱི་སྐོར་ནམས་ཡིན་ལ། ཞིབ་པ་འོག་ཏུ་ལས་ཀའི་སྐྱིག་གཞི་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་འཚད་པར་བྱའོ། །

(2) **འཐུམ་གསེར་ཐོག་ཤ་བ་ཅན་གྱི་ཁྲིམས་**ནི། 《ཚོས་འཁྱོར་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། བེ་སྤང་ཕུལ་སྐྱོར་ཞོ་ནམ་སེ་སྤན་སོགས། །བཀའ་ལ་བཏུག་པའི་ཁྲིམས་ཡིག་གཉིས་པ་སྟེ། །འབྲུམ་གྱི་གསེར་ཐོག་ཤ་བ་ཅན་གྱི་ཁྲིམས་ནི། །ཞེས་གསལ་བའི་དོན་ལ་འགེལ་བཤད་བྱས་པ《གཡུ་ཡི་ཁྲེང་བ》ལས།

འོ་ན་སྐབས་དེའི་འཇལ་གཤོར་འདེགས་གསུམ་གྱི་ཚད་གཞི་དེ་ཡང་སྐྱིང་ཅི་འབྲ་ཞེག་ཡིན་སྐམ་ཞེ་ན། དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཚར་གཞིགས་ཏེ་མཁས་དབང་འགའ་ཞིག་གིས་སྐོར་ཚོད་ཀྱི་ནང་ཚན་སྐབས་ཀྱི་བེ་ཚད་ནི་འབྲུ་རིགས་ཡཁྱོར་ཞེ་ཐུབ་ཅི་ཡང་སྐྱོར་གསུམ་དང་མཉེན་ཀ་ལ་ཕུལ་གང་དུ་རྩི་བའི་ཕུལ་དུག་ལ་བེ་གང་དང་། བེ་ཞེ་ཤུ་ལ་ཁལ་གཅིག་རྩི་བའི་ཡུགས་གཅིག་དང་། ཡང་ཡཁྱོར་གསུམ་ལ་ཕུལ་གང་དང་། བེ་ཞེ་ཤུ་ལ་ཁལ་གཅིག་རྩི་བའི་ཡུགས་གཞིས་ཡོད་བྱུང་། གང་ལྟར་ཡཁྱོར་ཞེ་ཤུ་ཅིག་ལ་བེ་གང་རྩི་བར་ཁྲིད་པར་མེད་པ་དེ་ན་སྐབས་དེའི་འབྲུ་རིགས་གཞོར་འཛལ་གྱི་ཁལ་དང་བེའི་ཚད་གཞི་ཡིན་ལ་བེ་ནི་ཤིང་བེ་ཡིན། ཤ་མར་སོགས་འདེགས་ཉེད་སྤང་གི་ཚད་གཞིའི། ནས་རྩོག་ཆེ་བ་གཞིས་དང་། འབྲིང་བ་གཞིས། ཆུང་བ་གཞིས་བཅས་ནས་འབྲུ་ཆེ་ཆུང་དུག་གི་ལྷིད་ཚད་ལ་སེ་བ་གང་། སེ་བ་ཞེ་ཤུའི་ལྷིད་ལ་ཞོ་གང་། ཞོ་བཙུའི་ལྷིད་ལ་སྤང་གང་། སྤང་བཞིའམ་སྦོར་བཞི་ལ་ཅ་གཅིག་ཅེ་ཤུ་སྟེ་སྤང་བཅུད་ཙུ་ཐམ་པ་ལ་ཁལ་གཅིག་རྩི་བ་ནི་སྐབས་དེའི་འདེགས་འཛལ་གྱི་སྤང་ཚད་ཡིན། འདེགས་ཉེད་ཀྱི་སྤང་ནི་ཤིང་ཡིད་པར་གྲགས། གསེར་དཏུལ་སོགས་ཀྱི་འདེགས་ཚད་ནི་སྤན་བདུན་ལ་ནམ་གཅིག ནམ་བདུན་ལ་ཞོ་གང་། ཞོ་བཙུ་ལ་སྤང་གང་ཡིན་པར་གྲགས། སྐབས་དེའི་རིང་ཐུང་འཛལ་ཚད་ཅི་འབྲ་ཡིན་ཁོ་སྐུས་ཡིག་ལམ་འགོད་པ་མ་མཐོང་ཅུང་། སོར་བཙུ་གཞིས་ལ་མཐོ་གང་། ཐུབ་བཞི་ལ་འབྲུ་ཆགས་ཐུགནས་ཡོད་པ་ཤུར་བོད་ཐུ་ལས་ཀའི་ཚད་ཡིན་ལ། ཕུལ་ཐོར། ཞོ། ནམ། སེ། སྤན་སོགས་བཀའ་ལ་བཏུགས་པ་སྟེ་བཙན་པོའི་བཀས་བཅད་པ་ནི་ཁྲིམས་ཡིག་གཞིས་པ་འབྲུམ་གསེར་ཐོག་ཤ་བ་ཅན་གྱི་ཁྲིམས་སུ་གྲགས་པའོ། །

(3) **ཆུལ་ཁམས་དབེར་ཟློངས་ཀྱི་ཁྲིམས་**ནི། 《ཚོས་འཁྱོར་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། གསུམ་པ་ཆུལ་ཁམས་དབེ་ཟློངས་ཁྲིམས་ཞེས་པ། །བྱ་བབ་འོས་དང་མི་འོས་སྟོན་པ་སྟེ། །ཞེས་པའི་དོན་གྱི་འགྲེལ་བཤད་འའི་ལ་ནང་གསེས་དབྱེ་ན་ཆུལ་ཁྲིམས་བཅོ་ལྔ་དང་། ཁྲིམས་ཚེན་བདུན། མི་ཚོས་གཙང་མ་བཅུ་དྲུག་བཅས་བསྟོན་པས་ཁྲིམས་ཞན་སུམ་ཅུ་རོ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་ཡོད།

ཀ. **ཆུལ་ཁྲིམས་བཅོ་ལྔའི་སྐོར།**

༡ **མཛད་པ་གསུམ་**ནི། དག་བཀུལ་ཆུལ་ཁམས་བདེ་བར་མཛད། །ནང་གི་ཚོས་མཛད་འབངས་འཁོར་སྐྱོང་། །ཕྱི་མ་ཕན་ཕྱིར་ཁམས་ཆོས་བྱ། །ཞེས་འབྱུང་བ་ཕྱི་ཡི་དགྱ་བཀུལ་ནས་ཆུལ་ཁམས་བདེ་འཛགས་སུ་བཀོད་པ་དང་གཅིག ནང་གི་ཚབ་སྲིད་ལེགས་པར་སྐྱོང་ཞིང་རང་གི་ཚབ་འོག་འཁོར་འབངས་དང་བཅས་པ་བདེ་བར་སྐྱོང་བ་དང་གཉིས། ཚེ་ཕྱི་མར་ཡན་པའི་ཆེད་དུ་ལྟུང་ཆོས་དག་བ་བཅུ་ལག་ནས་ཟུངས་མཛོད་པ་དང་གསུམ་གི་ཆུལ་པོ་རང་གི་ཕྱག་ལེན་གནང་དགོས་པའི་ཁྲིམས་སམ་ཚབ་སྲིད་ཀྱི་སྲོལ་ཆུན་བཟང་པོ་གསུམ་ཡིན།

༢ **མི་མཛད་པ་གསུམ་**ནི། ཡ་རབས་ཆུ་ཀྱེན་ལྟུང་ཚོས་ནི། །སྟོད་ཕེན་ལྷེང་པོ་ལ་མི་བཤད། །གསང་སྔགས་རྫོགས་འཚང་ཆུ་བའི་ཐུ། །དོར་དུ་མི་བཙོང་སྐྱིང་ལ་འཚང་། །ངན་ལ་བསྟོད་ན་གཉེས་ཀ་ཕྱེད། །དེ་བས་ལྷེང་པོ་རྗེར་མི་དབྱུང་། །ཞེས་གསུངས་པ་ནི་དད་པ་མེད་པའི་མི་ཕལ་པ་ལ་དམ་པའི་ཚོས་མི་བཤད་པ་དང་གཅིག་གསང་སྔགས་སྤང་ཁོ་ནར་ཤོག་ཅེས་གསུངས་པ་ནི་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་ཁས་ལེན་ཏེ་ཚོས་ཀྱི་ཕྱིར་དུ་མི་བཏང་བ་ཡིན་ནོ། །

༣ **བསྟོད་པ་གསུམ་**ནི། དཔའ་ལ་སྐག་གིས་མ་བསྟོད་ན། །དཔའ་ངར་བྱས་པའི་རུ་མ་མེད། །ཞེས་དམ་ལ་ཡིག་ཚང་མ་བསྟོད་ན། །ཕྱིན་ཚད་མཛད་ངན་ཤན་མི་ཕྱེད། །ལེགས་ལ་བྱ་དགས་མ་བསྟོད་ན། །སྐྱོན་ཚད་ལེགས་པར་སྐུ་ཡིས་རྟེད། །ཅེས་འབྱུང་བ་ནི། གཡུ་ཏོར་དཔྱ་བོ་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བའི་དཔལ་བོ་བྱས་རྩེ་སྔགས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཁྲིམས་ཞེས་ཅི་ཡང་ཐོས་ཀྱང་ཐོས་པ་ཙམ་ལ་མི་ཕྱེད་ཅིང་ཐོས་པ་ཇི་བཞིན་དུ་ཉམས་སུ་ལེན་པ་ཡིན་ནོ། །

ཁ. **ཆུལ་ཁྲིམས་བཅོ་ལྔའི་ཁྱད་པར།**

ཆུལ་ཁྲིམས་བཅོ་ལྔ་ཡོད་པ་ལས་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། ཁྱད་པར་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་ཁྱད་པར་ཆུང་བ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཡོད་ཅིང་། ཁྱད་པར་ཆེ་བ་ནི། ཆུལ་ཁྲིམས་བཅོ་ལྔ་ཡོད་པ་ལས་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། ཁྱད་པར་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་ཁྱད་པར་ཆུང་བ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཡོད་ཅིང་། ཁྱད་པར་ཆེ་བ་ནི། ཆུལ་ཁྲིམས་བཅོ་ལྔ་ཡོད་པ་ལས་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཅེ་ན། ཁྱད་པར་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་ཁྱད་པར་ཆུང་བ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཡོད་ཅིང་། ཁྱད་པར་ཆེ་བ་ནི།

ꠇꠤ ꠓꠥꠘꠤꠘꠣ ꠛꠣ ꠛꠤ ꠡꠥꠘꠤ ꠇꠤ ꠘꠥꠔ

དང་། མིག་དབྱང་བ་ཞེས་གསལ་) གིས་ཡུལ་མཐར་སྐྱགས་པ་སྟེ་རྒྱང་འབྲད་དུ་གཏོང་བ་དང་། ཐ་ན་སྲོག་གི་ཉེས་ཚད་གཅོད་ཀྱིན་ཡོད་པ། དེའི་ན་ཤེན་ཅང་ནས་ཐོན་པའི་ཁྲམ་ཡིག་ནང་། ཀྱི་པོ་བཀྱེས་པ་ཁྱིམས་ཚེན་ལ་ཐུག་པ། དབགས་དཔོན་དང་། སྐྱན་ཀྱིས་དབྱོངས་དཀྱིགས་ལ་གསོས (སོང་) ཅེག ཅེས་པའི་དོན་ནི། གཞན་ཀྱི་ཚུང་མར་ཁོག་གཡེམ་བྱེས་པ་དེ་ནི་ཁྱིམས་ཆེན་པོ་ལ་ཐུག་པས་དམག་དཔོན་དང་སྐྱན་པས་སྐེ་ཐག་ཁམས་ཀྱི་དཔྱང་ནས་སོད་ཅེག་ཅེས་པའི་དོན་ལགས་ཤིང། གཞན་ཡང་བོད་གནའ་རབས་པའི་ལུགས་ལ་ཁྲུང་འབྲད་གཏོང་བ་ཁོངས་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་དང། ཐ་ན་རང་གི་ས་མཚམས་བཏུལ་ནས་གཞན་ཡུལ་དུ་ཁྲུང་འབྲད་གཏོང་སྲོལ་ཡོད། དེ་ནི་ཉེས་ཅན་རང་ཡུལ་དུ་བཞག་ནས་སྐྱི་ཚོགས་ལ་ཐབ་པ་ཡོང་ཁྲུ་ཐར་ཞོག ཁྱིམས་འགལ་ལུགས་དཀྲག་གིས་སྐྱི་ཚོགས་ཀྱི་བདེ་འཇགས་དང། ཡུལ་ལུང་གི་བདེ་སྐྱིད་ལ་གནོད་པས་མི་དེའི་གྲས་སྐྱི་ཚོགས་ཀྱི་མིའི་ཐོབ་ཁང་ཁག་ཏུ་ཆོག་པ་དང་། ཁྱི་ཚོགས་ལ་སྟོས་ནས་ཅིག་ཤེས་ཀྱི་གཞན་ཡུལ་དུ་བསྐྱད་པས་ཉེས་ཅན་དེ་ར་སྟོས་ནས་ཁོག་གཡེམ་ཁེར་ཁྲུང་དུ་འཇོག་པ་དང་། སྐྱི་ཚོགས་ལ་སྟོས་ནས་ཉེས་ཅན་དེའི་རིགས་རང་གི་ཡུལ་དུ་མ་ཕྱག་པ་ཞིག་བྱེད་པའི་དོན་དུ་ཡིན། དེ་ཕྱར་ཡོག་གཡེམ་གྱི་ཉེས་གཡོག་ནི་ཁྱིམས་ཆེན་ལ་གཏོགས་པའི་ཉེས་པ་ཆེན་ཡོར་ཁྱོ་བ་དེ་ལ་ཡང་། བདག་ཡོ་ཡོད་པའི་བུད་མེད་ལ་སྐྱེས་པས་བཙན་ཤེད་ཡོག་གཡེམ་བྱས་པའམ། བུད་མེད་ཅན་གྱི་སྐྱེས་པ་གཞན་ཁྱེ་བཙན་བྱེད་ན་བདག་གིས་ཡོར་ཁྱི་ཚད་ཅེས་བཟུང་ནས་བཙན་ཤེད་ཀྱི་ཉེས་པ་ཁྱེ་བ་ཡིན་ལ། ཁྱད་གཞི་ཡོད་པའི་བུད་མེད་ལ་སྐྱེས་པས་བཙན་ཤེད་བྱས་ན་བདག་གིས

འདུ་བྱེད་ཚུལ་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་ཞིག་རེད།

(6) ཁབ་སོ་ནང་བའི་ཐྲིམས་ནི། 《ཆོས་འཕྲུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། གཉིས་ཀ་བདེན་ནོ་རིགས་གཉིས་པ་ལྟར་བཅས། ། ཅེས་དང་། གཉིས་ཀ་བདེན་ནའྲིམ་བདག་ཞིག་གི་བྱ་སྤྱིས་མ་ཐག་ཏུ་ཚུད་ལྡང་བ་ཤ་ཞིག་མིང་པ། རིའི་འོག་ན་གནས་པའི་ཐྲིམ་བདག་གཞན་ཞིག་གིས་ཤ་དེ་ཟིན་ནས་བཤས་པས་ཐྲེའུ་ཞིག་མ་ཤི་བར་ཕྱིང་བ་ཐྲིམ་བདག་དེས་བྱད་གསོས་པ་ཐྲིམ་བདག་གོང་མས་ཐོས་ནས་བཙད་དེ་ རྒྱལ་པོ་ལ་ཞལ་ཕྱེ་ཞུས་པས། གཉིས་ཀ་ཐྲེའུ་རེས་མོས་སྐུ་གསོས་ལ་བྱད་ཆེད་རེ་རེ་སོང་། བྱ་ཕྱིང་ན་ཐྲིམ་བདག་སོ་སོས་ཁྲེར་ཅིག་ཅེས་ཕྱིང་ནས་ཐྲེའུ་རེས་མོས་སྐུ་གསོས་ལ་བྱད་ཆེད་རེ་རེ་སོང་། བྱ་དེ་རེ་སོ་སོས་ཁྲེར། ཕྱིས་རབ་ཏུ་ཕྱིང་བས་དགེ་སློང་རིགས་གཉིས་པར་གཤགས་པ་དེ་ལྟགས་ཀྱི་ཁྲིམས་ཡིག་ཏུ་ཐགས་ཤད། ཅེས་པའི་གཏམ་ཚུད་ལ་དེ་བློང་ཐས་ནས་ཙོགས་གཉིས་ཀ་ལ་བདེན་དོན་ཡོད་ན་དེ་ལྟགས་ཀྱི་ཁྲིམས་གཅོད་ཚུལ་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ཞིག་རེད།

2. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་བཀའ་ཐྲོས་ཚེན་པོ་དྲུག་ནི། རྒྱལ་པོར་ཐྱི་ཞུ་ཇི་ལྟར་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་རྒྱལ་སྲིད་སྐྱོང་ལུགས་སྐོར་ཡིན་ཏེ།

(1) ཇེའུ་རྒྱ་འཚོ་ཁེང་ཁོ་ཀ་སྐར་དབྱལ་ཞེས་པ་ནི། རྒྱལ་པོའི་སྐུ་འཚོ་བའི་ཐྱི་ཞུར་བློན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་འབད་བཙོན་བྱེད་དགོས་པ་དང་། འབངས་མི་སེར་རྣམས་ཀྱིས་རང་རང་བདག་གཉེར་ཐོན་སྐྱིད་བྱེད་པའི་ས་ཁེང་དང་། ཕྱུགས་རིགས་སོགས་ལ་འཕྲི་བའི་དཔྱ་ཁྲལ་རྣམས་ཐོག་ཏུ་རྒྱལ་པོར་འདུལ་དགོས་པ་དང་། ཕྱུགས་རིགས་ཀྱི་ཁྲལ་བའི་དཔྱ་ཁྲལ་ཡང་ཐོག་ཏུ་རྒྱལ་པོར་འདུལ་དགོས་པ་དེ་ཡིན།

(2) རྩོད་ཀྱི་གཅའ་མནན་ཁེང་། ཡང་ཁེང་སྡི་རྒྱབ་བརྟེན་པ་ཞེས་པ་ནི། རྒྱལ་པོའི་བཀའ་ཁྲིམས་རྣམས་ལས་མི་ཆོད་གཅའ་བ་ནས་གནོན་ཞིང་། ཡང་ཁེང་སྟེ་འབངས་ཀྱི་ཐ་ན་ཉམས་ཆུང་རྣམས་ཀྱི་རྒྱབ་བརྟེན་བྱས་ཏེ་སྡུས་ཀྱང་བཆུས་བཅོས་བྱེད་མི་ཆོག་པར་སྡུང་སྐྱོབ་དང་གཟིགས་སྐྱོང་གནང་དགོས་པའི་དོན་ཡིན།

(3) ཁེང་ཆོད་དྲྭ་མི་གཏང་ཁེང་། མོ་བསྡུན་བཀའ་ལ་མི་གདགས་ཞེས་པ་ནི། འབངས་མི་ཆོད་ལ་འཆོར་དུ་མི་འཛུག་པའམ་བབ་གཡོག་དམག་དཔུང་ནང་མི་འཛུག་ཅིང་། བྱད་མེད་རྣམས་གཞུང་ཕྱོགས་ཀྱི་སྲིད་དབང་ལ་ཞེ་རྩྭས་བྱེད་དུ་མི་འཛུག་པ་ལ་ཟེར།

(4) སོ་མཚམས་སྐྱང་ཁེང་། འབངས་ཀྱི་ཚལ་ཁེང་རྟ་བཏུས་ཀྱིས་མི་གཅད་ཅེས་པ་ནི། མཐའ་འཁིའི་སོ་མཚམས་བརྟན་པོར་སྡུང་དགོས་ཤིང་། འབངས་ཀྱིས་བཏབ་པའི་ས་ཁེང་ཁར་རྟ་དམག་བཤད་བསྐྱོད་སོགས་ཁེང་ནང་རྟ་ལམ་གཏད་མེད་ཅིང་ལས་ཁོན་སྐྱེད་ལ་གནོད་པ་ཐུབས་མེད་ཆོག་པ་དེ་ཡིན།

(5) དབྱ་འདུལ་ཁེང་། འབངས་བསྐྱངས་ཞེས་པ་ནི། ཕྱིའི་དགྲ་བོ་རྣམས་མ་ལུས་པར་འདུལ་དགོས་པ་དང་། ནང་དུ་འབངས་ཀྱི་ལཆོ་ཆོས་ལ་ཤུས་སྐྱོང་སོགས་འབངས་རྣམས་བདེ་བར་སྐྱོང་དགོས་པ་དེ་ཡིན།

(6) དགེ་བཅུ་སྐྱབ་ཅིང་། མི་དགེ་བ་བཅུ་སྤང་ཞེས་པ་ནི། རྩེ་འབངས་རྣམས་ཀྱིས་དུས་རྟག་ཏུ་དགེ་བ་བཅུ་དང་དུ་ལེན་ཅིང་། མི་དགེ་བ་བཅུ་སྤོང་དགོས་པ་དེ་ཡིན།

3. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་ཡིག་ཚང་བྱ་ག་ནི། (1) གཞེས་ཡིག (2) གཡུ་ཡིག (3) དབྱལ་ཡིག

(4) ཐུམནས་ཀྱི་ཡིག། (5) ཟངས་ཡིག (6) ཕྱགས་ཡིག་སྐྱེ་དྲུག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་《ཆོས་འཕྲུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས།

ཡིག་ཚང་ནི་རབ་གཞེར་གཡུ་གཉིས། འབྲིང་དཔྱལ་དང་ཐུམནས་གཉིས། ཐ་མ་ཟངས་ཡིག་ཕྱགས་ཡིག་སྐྱེ་དྲུག་པོ་རེ་རེ་ལ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་རེ་དབྱེ་བས་བཅུ་གཉིས་ཏེ། །

དེ་ཡང་གུང་བློན་ཆེན་མོ་ལ་གཡུ་ཡིག་ཆེན་མོ་གནང་། གུང་བློན་འབྲིང་དང་ནང་བློན་ཆེན་པོ་ལ་གཡུ་ཡིག་ཆུང་ངྱ། གུང་བློན་ཐ་ཆུང་དང་ནང་བློན་འབྲིང་པོ། བཀའ་ཡོག་ལ་འཆོས་པ་ཆེན་པོ་གསུམ་ལ་གཞེར་ཡིག་ཆེན་པོ། ནང་བློན་ཐ་ཆུང་དང་བཀའ་བློན་འབྲིང་ལ་གཞེར་ཡིག་ཆུང་ངྱ། བཀའ་བློན་ཐ་ཆུང་ལ་ཐུམནས་ཀྱི་ཡི་གེ་གནང་། གཞན་ཡང་ཆོས་གྲྭའི་སྤྱིའ་དཔོན། སྐུའི་ཐུགས་མཁན། སྐོང་སྐད་ཀྱི་དབང་བློན་ནམས་ལ་དཔྱལ་ཀྱི་ཡི་གེ་ཆེན་པོ་བྱིན། སྐུ་འཆོ་བའི་བོན་པོ། གཟིམ་མཁ་བཅིས་གནང་ཁག། བྱང་ཞང་གི་ས་མཁན། མཁའི་སོ་ཁ་སྐྱང་བ་དང་། སྐུ་མཁར་ཀྱི་རྩེ་སྐྱང་ངོ་མཚར་ཅན་ལ་ཡང་ཡིག་ཆུང་བ། ཡབ་འབངས་རྣམ་དྲུག་སོགས་ལ་འཁར་བའི་ཡི་གེ། སྐོང་དཔོན་རྣ་དཔོན་སོགས་ལ་ཟངས་ཡིག་ཆུང་ངྱ། གཡུ་ཡིག་དུ་དཔའ་བ་ལ་ཕྱགས་ཡིག ཡང་ཞ་ཤིང་སྐྱ་ཆུ་རིས་ཀྱི་ཡི་གེ་འབངས་ཞཡ་པ་ལ་གནང་སྐད།

4. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་ཕྱག་རྒྱ་དྲུག་ནི། (1) སྐྱོམ་བྱ། (2) རྣ་མཚོན། (3) སྐུ་མཁར། (4) རྩྭ་ཁང་། (5) སྐག་སྐྱོག (6) ཡིག་ཚང་སྐྱེ་དྲུག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་《ཆོས་འཕྲུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས།

བཀའ་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་སྐྱོམ་བྱ། ཁྲོམ་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་རྣ་མཚོན། ཡུལ་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་སྐུ་མཁར། ཆོས་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་རྩྭ་ཁང་། དཔའ་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་སྐག་སྐྱོག ཚང་མའི་རྟགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་ཡིག་ཚང་སྡུ་བཅད་དོ། །ཞེས་གསལ་བ་འདི་དག་ནི་གོང་གསལ་ཁྱེ་ཚན་ཁྱི་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་རྟེ་མོ་ཡིན་དེས།

5. ཁོད་སོ་དྲུག་ལས་རྒྱེན་དྲུག་ནི། (1) གུང་དང་སྐག (2) ཁ་ཞུ། (3) ཉ་ཆོས། (4) ཐགས་དང་བོན། (5) ཡིག་ཚང་ས། (6) རྒྱན་མ་བཅས་དྲུག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་《ཆོས་འཕྲུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། དཔའ་བའི་རྒྱེན་དུ་གུང་དང་སྐག སྐར་མའི་རྒྱེན་དུ་ཁ་ཞུ། ཡ་རབས་ཀྱི་རྒྱེན་དུ་ཉ་ཆོས། གཡུང་བོའི་རྒྱེན་དུ་ཐགས་དང་བོན། མཚང་པའི་རྒྱེན་དུ་ཡིག་ཚང་། བན་པའི་རྒྱེན་དུ་རྒྱན་མའོ། །ཞེས་གསལ་བ་འདི་ནི་ཁོ་ལས་ཚན་སོ་སོའི་མི་སྣ་རྣམས་ལ་བཟང་ཁང་ཡོད་ཚེ་ཡང་ཁོ་ལས་ཚན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་དམ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཁྲིམས་ཡིག་ཏུ་ཐགས་ཤད་ཅིང་།

ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಆಗಬಹುದು. ಕೆಲವು ಸಲ ಸಾಲಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪದವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಬರೆಯಲಾಗದೆ ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಸಾಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬರಬಹುದು. ಆಗ ಪದವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮುರಿಯಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಪದವನ್ನು ಮುರಿಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಓದುವವರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಪದವನ್ನು ಮುರಿಯುವಾಗ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಬಾರದು. ಅಕ್ಷರಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇರಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕ್ಷ, ಜ್ಞ, ಶ್ರ, ಸ್ಥ, ಸ್ಮ, ಹ್ಮ, ಹ್ಲ, ಹ್ಯ, ಹ್ರ, ಹ್ವ

ཐང་གང་ཡིན་པ། དམག་དཔུང་སོསོར་ཐུན་མོང་ཆོས་གང་དང་གང་ཡོད་པའི་ཚེར་ལ།

ཀ. དཔུ་རུ་སྟོང་ཀྱི་དམག་རྒན། དབུ་རུ་སྟོང་ཀྱི་དམག་དཔོན་གི་སྐུ་ནམ་རྒྱལ་ཚབ། དཔའ་བློའམ་དཔུང་རིགས་ཀྱི་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོན་ཁུངས་ཡིན་པ་ལས་ཁག་ཅིག་ཏུ་ཡོང་བ།

ཁ. དཔུ་རུ་སྒོང་ཀྱི་དམག་རྒན། དབུ་རུ་སྒོང་ཀྱི་དམག་དཔོན་དབས་སྐྱེས་བཟང་སྐྱ། དཔའ་བློའམ་དཔུང་རིགས་ཤུད་བུག་ཁོད་བཅན། བུ་རུ་མཚལ་བུ་གཟིགས་རིས། བུ་དར་དཔལ་དར་དམར་པོ། དམག་གི་བཞེད་པ་ཁེ་མཚོ་ལ་ཁང་སབབས་འདུ་བཞིན་ནོ། །

ག. གཡོ་རུ་སྟོང་ཀྱི་དམག་རྒན། གཡོ་རུ་སྟོང་ཀྱི་དམག་དཔོན་ཁེ་རྒྱལ་གཡུ་བཅན། བུ་རུ་མོག་རོ་བུན་བུན། བུ་དར་སེང་གེ་དམར་པོ། དམག་གི་བཞེད་པ་ཁེ་མཚོ་ལ་སྒང་ཆར་བབས་བཞིན་དུ་འགྲིམ་ནས་འོང་ངོ། །

ང. གཡོ་རུ་སྒང་ཀྱི་དམག་རྒན། གཡོ་རུ་སྒང་ཀྱི་དམག་དཔོན་ཁེ་མཚམས་རྒྱལ་གཟིགས་ཤུད་རེད། །ཁོ་ཚོའི་ཐོག་ནས་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོན་ཁུངས་ཡིན་པ་ལས་ཁག་ཅིག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོན་ཁུངས་ཡིན་པ་ལས་ཁག་ཅིག་ཏུ་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །

ཅ. གཡས་རུ་སྟོང་ཀྱི་དམག་རྒན། གཡས་རུ་སྟོང་ཀྱི་དམག་དཔོན་ཁེ་ཐུང་པོ་སྐྱ་བཟང་ཤ་སྟོང་། དཔུ་དཔལ་ཁེ་སྒོང་ཀྱི་དམག་དཔོན་ཁེ་ཐུང་པོ་སྐྱ་བཟང་ཤ་སྟོང་། དམག་གི་བཞེད་པ་ཁེ་སྒང་ལ་ལེ་ཤེ་མཚེད་པ་བཞིན་འོང་ངོ། །

ཆ. གཡས་རུ་སྒང་ཀྱི་དམག་རྒན། གཡས་རུ་སྒང་ཀྱི་དམག་དཔོན་ཁེ་མགོས་ཁྲི་གཉིན་ཡང་འཕྲུས། དཔུ་དཔལ་ཁེ་སྒང་ཀྱི་སྒྲ་ཚབ་མཚོན་ཁེ། རུ་ཀ་ཟེ་དཀར་ཀ་སྐུ། རུ་དར་དམར་པོ་ཤེ་ཁྲ་བོ། དམག་གི་བཞེད་པ་ཁེ་མཚོ་ལ་ཁ་བབས་བཞིན་དུ་འོང་སྐད།

ཇ. དཔུ་རུ་སྒང་ཀྱི་དམག་རྒན། དབུ་རུ་སྒང་ཀྱི་དམག་དཔོན་དབས་སྐྱེས་བཟང་སྐྱ། དཔའ་བློའམ་དཔུང་རིགས་ཤུད་བུག་ཁོད་བཅན། བུ་རུ་མཚལ་བུ་གཟིགས་རིས། བུ་དར་དཔལ་དར་དམར་པོ། དམག་གི་བཞེད་པ་ཁེ་མཚོ་ལ་ཁང་སབབས་འདུ་བཞིན་ནོ། །

ཉ. རུ་ལག་སྟོང་ཀྱི་དམག་རྒན། རུ་ལག་སྟོང་ཀྱི་དམག་དཔོན་ཁེ་ཐུང་པོ་གཡུའི་ཟུར་ཕྱུག། དཔུ་དཔལ་ཁེ་སྒང་ཀྱི་སྒྲ་ཚབ་མཚོན་ཁེ། རུ་ཀ་ཟེ་དཀར་ཀ་སྐུ། རུ་དར་དམར་པོ། དམག་གི་བཞེད་པ་ཁེ་མཚོ་ལ་ཁ་བབས་བཞིན་དུ་འགྲིམ་ནས་འོང་ངོ། །

ཊ. རུ་ལག་སྒང་ཀྱི་དམག་རྒན། རུ་ལག་སྒང་ཀྱི་དམག་དཔོན་ཁེ་ཐུང་པོ་གཡུའི་ཟུར་ཕྱུག། དཔུ་དཔལ་ཁེ་སྒང་ཀྱི་སྒྲ་ཚབ་མཚོན་ཁེ། རུ་ཀ་ཟེ་དཀར་ཀ་སྐུ། རུ་དར་དམར་པོ། དམག་གི་བཞེད་པ་ཁེ་མཚོ་ལ་ཁ་བབས་བཞིན་དུ་འགྲིམ་ནས་འོང་ངོ། །

2. ཡུལ་གྱི་དབང་རིས་རྣམ་པ་བཅོ་བརྒྱད་དུ་བཅད་པ། ཡུལ་གྱི་དབང་རིས་རྣམ་པ་བཅོ་བརྒྱད་ཅེས་པ་ནི། རྒྱལ་པོའི་སྲིད་དབང་གི་འོག་ཏུ་གནས་པའི་ཡུལ་གྲུ་དེ་དག་ཡུལ་ཆེན་ཁག་བཅོ་བརྒྱད་དུ་ཕྱེས་ཏེ། ཡུལ་ཆེན་སོ་སོའི་དཔོན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཚོང་གི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཡུལ་ལ་བཙི་བཀུར་དང་། ཁྲལ་ཁྲིམས་ཁྲུར་ལེན་བྱེད་པའི་ཚ་རྒྱུན་དེས། འབངས་མི་དང་ས་ཁེའི་ཆོ་ག་ཐུགས་སོགས་གང་འཚམ་རེ་བདག་པོ་བྱས་ནས་རྒྱལ་པོ་ལ་གྲི་ཁྲན་ཁུ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་པའི་སྟེ་ཚོགས་རིགས་ཤིག། 《ཆོས་འཕྲུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས། དབུ་རུ་ཨོད་ཆེན་བཅའ་པོ་མངའ་བདག་ཡུལ། །

པོ་བྱང་སྟེ་ཆེ་བཅན་པོ་རྒྱལ་འབངས་ཡུལ། །ཡར་ཀླུང་སོག་ཁ་ཁྱུ་དང་གཤགས་ཀྱི་ཡུལ། ཡར་འབྲོག་གངས་ཁྱིམ་ཀུ་རེངས་སྟེ་ལྡའི་ཡུལ། །འཆིང་ང་འཆིང་ཡུལ་མགོས་དང་སྐུབས་ཀྱི་ཡུལ། །བྱ་འཁུག་སྐཆོགས་དྲང་རྩེ་ཕ་ལྡའི་ཡུལ། །བྱང་དང་ཞོང་སྐྱ་ནམ་ཡུལ་དུ་བཅད། །བག་རྟུམ་སྟོང་སྐྱ་ཆེ་སྤོང་ཡུལ་དུ་ཉ་སྐ། །གཅང་སྟོང་གཅང་སྐྱ་འབྲོག་དང་ཁྱུ་ཡུལ། །ཀླུང་ཨོད་ནམ་པོའི་འབྲུ་དང་ཁྱུགས་མཆམས་ཡུལ། །འཕན་ཡུལ་སྟོང་རྩེ་སྤྲོད་དང་ཆ་ཡིའི་ཡུལ། །ཤར་ཤེས་ཁེ་ཡུལ་ཁོ་ཁོ་ཤེ་དང་ཁྱེ་ཡི་ཡུལ། །ཡུང་བ་ཆེ་ཆུང་བན་གའི་ཡུལ་དུ་བཅད། །ཞ་གང་ཁྱེ་གསུམ་བློན་པོ་ཁྱས་ཀྱི་ཡུལ། །ནག་ར་ཆག་གོང་འབྲིང་དང་ཆག་གི་ཡུལ། །འདམ་ཨོད་དཀར་ཨ་ཕྱ་དང་རུ་ཡི་ཡུལ། །མདོ་ཁམས་མདོ་ཆེན་ཆོང་སྟོང་རྩེ་བཆུད་ཡུལ། །ཞེས་པའི་ཡུལ་ཀྱི་དབང་རིས་བཅོ་བརྒྱད་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཡུལ་ལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ།

3. ཆོད་ཀྱི་སྟོང་རྩེ་དྲུག་རྩ་རྩ་གཅིག་ཏུ་ཕྱེ་བ། ཆོད་ཀྱི་སྟོང་རྩེ་ཞེས་པའི་ཆོད་ཀྱི་འབངས་ཀྱི་ཐོག་ནས་མི་རྒྱུགཞིས་ལྟེན་དང་གཤོམ་ཀྱིས་དྲག་པོ་གཡུལ་ཀྱི་ལས་ལ་ཞུགས་བྱེད་པའི་ཕོ་ཆོད་ཀྱི་དོན་ཡིན་པས་དེ་ལྟར་གྱིས་སྟོང་རྩེ་ཞེས་པའི་ཚིག་ཏུ་ཕྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །ཁོ་ཚོས་ཡུལ་ལ་ཞུགས་བྱེད་པའི་ཚེ་ཁོ་ཚོའི་ཐོག་ན

(6) ৰাক্যৰ শেষত দিয়া চিহ্নবোৰক পূৰ্ণচ্ছেদ বোলা হয়। যেনে— ৰাম আহিছে। তেওঁ কিতাপ পঢ়িছে। সি ভাত খাব। তুমি কি কৰিছা ?

(7) প্ৰশ্নবাচক চিহ্নটো কেতিয়া লিখা হয় তাক চিনাই দিয়া। এইটো প্ৰশ্নবাচক চিহ্ন। ইয়াক প্ৰশ্নচিহ্ন বোলা হয়। তলৰ বাক্যবোৰত প্ৰশ্নবাচক চিহ্ন দিয়া হৈছে। তুমি কি কৰিছা ? তেওঁ কিমান দিনত আহিব ? তোমাৰ নাম কি ? তুমি কেতিয়া আহিবা ? তেওঁ কিমান ডাঙৰ ? তোমাৰ ককায়েকে কি কৰে ? তুমি কিমান দিনত

ཉིང་གཡོག་རྣམས་ལ་ཡང་ཁེང་ཟེར།

རྗེ་བྱན་རིམ་པ་ལྟ་ཡོད་པ་ནི། 《མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། དེ་ཡང་སྐབས་རྗེ་སྲིད་པ་ལ་སོགས་རྗེ་དགྱུ་ལོང་མ་རྟ་ཇི་ལ་སོགས་ཇི་བདུན། གཅིག་རོང་སྐྱ་མཁན་ལ་སོགས་མཁན་བྱུག རྒྱ་ཇ་ཆོང་པ་ལ་སོགས་ཆོང་པ་ལྟ། གདོག་སྐྱ་འཛིན་ལ་སོགས་འཛིན་གསུམ་སྟེ་འདི་རྣམས་ཁེང་དང་། ཡང་ཁེང་དང་། ཉིང་ཁེང་དུ་ཟེ་བས་དགོས་པ་ཐམས་ཅད་སྐྱབ་ལ། ནམ་པ་ཉེ་རྒྱུ། བལ་པོ་ལི་རྒྱུ། སུམ་པ་ཡུགས་རྒྱུ། མོན་རྩེ་རྒྱ་ཞེས་ཟེ་ཀྱགས་ཀྱི་རྒྱ་པོ་བཞིས་དཔུ་བསྡུས་ནས་འདུལ་བས་འབངས་ལ་གཏེར་གསོ། །

(1) **རྩེ་དགུ་ནི།** རྒྱ་པོའི་འབངས་སུ་གཏོགས་ཀྱང་རང་རང་ལ་ས་ཞིང་ནོར་ཟུགས་གཡོག་འཁོར་སོགས་འོས་འཚམ་དང་ཞིང་། བཙན་པོས་གཏན་འབེབས་གནང་བའི་ཁྲིམས་ལུགས་ལ་བརྩི་སྐུང་ཞུ་བ་དང་། ལོ་རེའི་དཔུ་ཁྲལ་གཏན་འབེབས་ལྟར་འབུལ་བ་ལས་རང་རང་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་དབང་རིས་བདག་བཟུང་ཆོག་པའི་རྗེ་ཐུན་ནམ། རྒྱལ་ཐུན་དགུ་ཡོད་པ་ནི། སྐྱབས་རྗེ་སྲིད་པ། ལྷོ་རྗེ་སྤྱང་པ། ལྷེ་རྗེ་སྤྱིང་པ། མཆིམས་སྐྱང་པ། ཅག་ཐྲི་ཐྲག་པ། བྱང་ད་སྤོས་པ། ཙོ་ཆེ་སྒྲིའུ་པ། ཤེའུ་འཚང་པ། སོ་ཐྲེ་པ་རྣམས་སོ། །

(2) **རྩི་བའྱན་ནི།** བཙན་པོ་ལ་ཐད་ཀར་གཏོགས་པའམ། ཡང་ན་གཞུང་ཙོག་གོས་ཀྱི་གཉེར་སྐྱོང་བྱེད་པའི་གཞུང་བདག་ཐྲུགས་རིགས་དོ་མ་བྱེད་མཁན་རྩི་བའི་མིང་ཐོབ་པ་ཁག་བདུན་ཡོད་པ་ནི། སོ་ངམ་རྟ་རྩི། ལྟམ་པ་འབྲི་རྩི། ར་གა་ར་རྩི། འཁར་པ་ལུག་རྩི། འགོས་བོང་རྩི། བྱ་ཁྲི་རྩི། རྩོག་ཙེ་ཐུན་སོ། །

(3) **མཁན་བྱྱག་ནི།** ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་དོ་དམ་བྱེད་པའི་འགོ་འཛིན་མཁན་ཁག་བྱུག་ཡིན་པ་སྟེ། ཀར་ཡོམགར་མཁན། གཅུ་སྐ་མཁན། སྒག་གཞུ་མཁན། ར་ཤག་མདའ་མཁན། བྱ་པ་ཁྲབ་མཁན། ཆོང་རྩི་ལྟམ་མཁན་བཅས་སོ། །

(4) **ཆོང་ལྟ་ནི།** ཐོན་ཟོག་མི་འབྱུ་བའི་སྐ་གནས་ཁག་གི་བཅེ་ཆོང་གི་ལས་སྒྲུབ་པ་ཁག་ལྟ་ཡོད་པ་ནི། རྒྱ་ཇ་ཆོང་། ཟ་ཞ་གྲི་ཆོང་། ལྟན་མ་དར་ཆོང་། སྒྲན་ཚྭ་ཆོང་བཅས་སོ། །

(5) **འཛིན་གསུམ་ནི།** དམིགས་གསལ་གྱི་དངོས་པོ་འཛིན་དུ་ཡོད་པ་སྟེ། གདགས་སྒྲ་འཛིན། ཐོད་ཀྱ་འཛིན་བཅས་སོ། །

(6) **རྒྱལ་བཞི་ནི།** བཙན་པོའི་ཚབ་བོག་ཏུ་གཏོགས་པར་ཁས་ལེན་ཞིང་། ལོ་དུས་ཀྱི་དཔྱ་ཁྲལ་འབུལ་དགོས་པ་ལས། ནང་ཁུལ་གྱི་རྩེ་ཐུན་རྒྱས་པ་དང་རང་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་རྒྱལ་(ཞང་ཞུང་) བལ་པོ་ལི་རྒྱལ་(བལ་པོ) སུམ་པ་ཡུགས་རྒྱལ་(མཚོ་སྟོན་དང་བར་ཁམས་སུ་ཡོད) མོན་རྩེ་རྒྱལ་(མོན་པ་དུས་རྒྱུད་ཆོས་པ) བཅས་སོ། །

5. **ཞང་གསུམ་བློན་བཅས་དབུས་ཀྱི་འདུན་ས་འཛིན་པ།** འདི་ལ《ཆོས་འཕྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། སྐོད་ན་འབྲོ། སྣད་ན་མཆིམས། བར་ན་སྐ་ནམ། བློན་པོ་སྤས་རྣམས་ལ་ཞང་གསུམ་བློན་དང་བཞི་ཞེས་སྤྱ་ཞང་དང་བཞི་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཀུ་ཡབ་མེས་ཡུམ་རྒྱུད་ཀྱི་ཞང་པོ་གསུམ་དང་། བློན་ཆེན་པོ་བཅས་ཀྱི་

སྲིད་དོན་གལ་ཆེ་གོས་མོལ་ཁེད་པའི་ཞང་བློན་ཕྱོགས་ཀྱི་མིང་ཡིན། སྤྱིར་སྲོང་བཙན་སྐམ་པོས་རྒྱལ་སྲིད་ལ་དབང་སྤྱུར་པ་དེའི་ཚེ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁྱ་བ་གལ་ཆེན་རྣམས་བཙན་པོས་བརྒྱ་ཁ་གཅིག་ཆོད་མེ་གནང་བར་ཞང་བློན་མཁས་གྲུབ་གཅིག་ཁོ་ནས་ཁྱབ་ཅིང་ཞང་ཞང་ཁྱབ་ཀྱི་ཐུན་ཚེ་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་སྐོར་ལ་ཐུན་མོང་ཞིག་ཏུ་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་ཁྱ་བ་ཐུན་མོང་ཞིག་ཏུ་ཞང་བློན་ཁག་ཅིག་ཁོ་ནས

འཇུག་གསའབམ། ཡང་ན་དྲག་ཏོ་གཡུལ་ཀྱི་འདུ་འགོད་བྱེད་པ་སོགས་ཁྱིམ་ཚང་ཞེག་ལ་སྟོས་ན་ཕའི་ལས་ཀ་དང་འབྲེ་བཙྱི་རྐྱེ་ལས་དོན་མཐུན་ལྟས། གཉེད་ཚུང་ནུས་མེད་མ་ཡིན་པ་རྐུལ་ཁམས་ཐྱི་ཙྱོགས་ཀྱི་ཁྱ་བ་སྤྱིབ་ཆེན་པོས་སྐྱབ་མཁན་ཀྱི་བློན་ཆེན་ལ་དགུང་བློན་ཟེར་ཞིང། དེས་ན། དགུང་བློན་མགར་སྟོང་བཅན་ཡུལ་སྡུང་དང། ཐུ་མི་སམ་རྟོ་ཏ་སོང་བཅན་ཀྱི་བཀའ་དང་བསྟུན་པའི་རྐུལ་ཁམས་ཀྱི་དོན་ཆེན་བསྐྱབས་པ་ཡོ་རྐུས་ཀྱི་དེའབེར་དགེ་ལས་གསལ་པོར་རྟོགས་ཐུབ། དགུང་བློན་སོགས་ལ་ཆེ་ཆུང་གི་རིམ་པ་དང། ཡིག་ཚང་དང། སྟོང་ཐོབ་མི་འདུ་བའི་དབྱེ་མཚམས་ཡོད་པ་གོང་གསལ་ལྟར། དགུང་བློན་སོགས་ལ་ཆེ་ཆུང་གི་རིམ་རིས་སྤྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ལས་ཤིན་ཏུ་གསལ་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི། མགར་སྟོང་བཅན། ཐུ་མི་སམ་རྟོ་ཏ། འབྱི་སེ་རི་གུང་ཐུན། ཇང་ཁྲི་བཟང་ཡང་སྟོན་བཅས་ཡིན་པར་གྲགས་སོ། །

(2) **ནང་བློན་**ནི། བྱད་མེད་མཛངས་མ་ལྟར་ནང་གི་ཚོས་བྱེད་ཅེས་གྲགས་པའི་ནང་བློན་ཏྱི་ལས་འགན་ནི། ནང་སྲིད་སྐྱོང་བའི་གཙོ་འགན་ཁུར་བ་ཁྱིམ་ཚང་གི་ཡ་མ་དང་མཚུངས་པ་བང་མཛོད་གསལ་བྱང་དང། འབངས་ཀྱི་འཚོ་ཚོས་ལ་ལྟོས་བྱེད་བྱེད་པ་སོགས་ནང་ཁུལ་གཡའ་ཚེའི་ལས་དོན་གཉེར་སྐྱོང་བྱེད་ཚན་ཡིན་པ་དེ་ལ་ཆད་ཡོད་ཅིང་། སོང་བཙན་སྐམ་པོའི་སྐུ་དུས་ནང་བློན་ཆེན་པོ་དྲུག་ཡོད་པ་ནི། འཕྲལ་ཀྱི་སྟོང་ཚེའི་ཁབ་ཀྱི་ཁྲིམ་བཟང། ཅོག་རོ་རིག་པའི་སྐད་བཟང། ཚ་གཟིགས་ཤོག་པོ་བཅོག་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཁྲིམ་བཟང། སྐ་ཡིག་ཉག་སྟོང་ལ་ཤད་བཟང་། སྡེ་ཚན་དབལ་ཀྱི་ཁྲིམ་བཟང་བཙས་ནང་བློན་བཟང་པོ་དྲུག་ཡོད།

(3) **བཀའ་བློན་**ནི། བཀའ་ཡོག་ལའཆོས་པས་ལེགས་ན་དགའི་བྱས་ལེགས་ཀྱང་བྱ་དགའ་གསོལ། ཉེས་ན་རང་གི་བྱས་ཉེས་ཀྱང་ཚད་པ་གཅོད་ཅེས་པའི་བཀའ་བློན་ཀྱི་ལས་འགན་ནི། བཀའ་ཁྲིམས་ལག་ལེན་བསྟུན་མེན་ཡོ་བསྐྱང་ཞིང་པ་དང། ཉེས་དོན་དྲང་ཡོའི་ལམ་ནས་ཐག་གཅོད་ཞིང་པ་དཔེར་ན། རྐུལ་ཡོའི་བཀའ་ཁྲིམས་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྐྱང་ཞིང་ཀྱ་བ་ལེགས་པོར་ནང་སྐེར་གྱི་དགའི་བྱ་ཡིན་ཡང་གཟེངས་བསྟོད་དགོས་པ་དང། ཁྲིམས་འགལ་གྱི་སྐྱོད་ངན་ཁྱས་ནང་གི་བྱ་ཡིན་རུང་ཞེ་ཚོམ་མེད་པར་ཁྲིམས་གཅོད་ཞིང་པ་ལྟ་བུ་ཁྲིམས་འཛིན་བཀའི་བློན་པོ་ཡིན་པ་དེ་ལའང་ནང་གསེས་ཆེ་འཁྲིང་ཆུང་གསུམ་ཀྱི་དཔེ་བ་ཡོད། བློན་པོ་ཆེ་དགུའི་གཤམ་དུ་གཞུང་གི་ལས་དོན་སྐྱབ་པའི་དཔོན་རིགས་ཁག་བདུན་ཡོད་པ་ལས།

ཀ. **ཡུལ་དཔོན་**ཏྱི་ལས། ཡུལ་དཔོན་ཏྱི་ལས་སུ་ཡུལ་ཆུང་ཁྲིམས་ཀྱིས་འཚོ། ཞེས་པའི་དོན་ནི་གོང་དུ་སྤྲིང་བ་བཞིན་དུ་རྒྱ་ཆེན་ལྟའི་ཁོངས་བཙན་པོ་དང་རུས་ཚོའི་དབང་རིས་བཅོ་བཞུད་ཕུད་གཞུང་ལ་གཏུགས་པའི་འབངས་རྣམས་ཀྱི་འགོ་འདོན་འཚོ་སྐྱོང་ཞིང་ལ་ཁག་ཡུལ་དཔོན་ཚན་པ་བཅུ་དུག་རེ་ཡོད་པ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་ཡུལ་ཚན་སོ་སོའི་འབངས་མི་སེར་སྐྱོང་ཐབས་ཤུགས་ཀྱི་ཁྲལ་བསྡུ་ཁྲིམས་འཛིན་གྱི་འགན་འཁུར་ཐེབས་ཀྱང་ཡོད་པས་སྐད།

ཁ. **དམག་དཔོན་**ཏྱི་ལས། དམག་དཔོན་གྱི་ལས་སུད་ཀ་འདུག་ཅེས་པའི་དོན་ནི། ཚོད་ཀྱི་སྟོང་ཐེ་དུག་ཅུ་ཙ་གཅིག་ཅེས་དུག་ཏོ་ཡུལ་ཀྱི་འདུ་འགོད་ལ་མངགས་པའི་དམག་དཔུང་ཚན་པ་དུག་ཅུ་ཙ་གཅིག་གོང་དུ་སྤྲིང་པའི་ཐུ་ཆེན་སོ་སོའི་ཐུ་དཔོན་ནམ་དམག་དཔོན་རྣམས་ཏེ། སྟོང་ཐེ་རེར་སྟོང་དཔོན་རེ་དང་། སྟོང་ཐུ་ཚུང་སྟེ། སྟོང་ཐེ་ལ་མཚོངས་པའི་སྟོང་དཔོན། སྐུ་སྟུང་སྟོང་དཔོན། དེ་མིན་ཕྱ་བརྒྱ་ཆེན་པོ་སོགས་ཡོད་པ་སོ་སོས་ཅིད། དམག་དཔོན་དེ་དག་གི་ལས་འགན་ནི། གཅོ་བོ་ཕྱི་ནང་གི་དགྲ་བོ་རྣམས་འདུལ་བ

དང་དམངས་ཀྱི་ཕན་བདེའི་འཐུང་ཁྲངས་སུ་ཐུར་པའི་སྲིད་དབང་སྐུང་དགོས་པ་ལགས་སོ། །

ག. **ཆིབས་དཔོན་**གྱི་ལས། ཆིབས་དཔོན་གྱིས་གཤེགས་པའི་ཤུལ་མཆོག། ཞེས་པ་དེ་ནི་རྒྱལ་བློན་རྣམས་ཀྱི་ཆིབས་རྟ་དང་། དམག་རྟ་བསྐྱ་གཏོང་ཁེད་མཁན་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཤེགས་ཡིན་ཅེང། བཙན་པོ་གར་གཤེགས་ལ་ཆིབས་དཔོན་ཡང་སྲིབས་དགོས་པས་ཁྱེན་གཤེགས་ཤེས་དེ་ཤྱུན་གྲགས་སོ། །

ང. **ཅན་དཔོན་**ཏྱི་ལས། ཅན་དཔོན་ཀྱིས་འཐུ་དང་གསེར་དངུལ་ཀྱི་གཏེར་ཁེད་པ་ལ་ཅན་བགྲང་བ་མང་བས་ཅན་དཔོན་དུ་ཐོགས། ཞེས་པའི་དོན་ནི་གཞུང་གི་འཐུ་རིགས་དང་། གསེར་དངུལ་སོགས་དཔལ་འབྱོར་དོ་དམ་ཁེད་མཁན་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཤེས་ཀྱི་ཁོངས་ནས་ཁྲིམས་ཀྱི་འགན་ཁུར་བ་ཁྱེད་ཅག་ཡིན་ཏེ། ཁྱེད་ཅག་ཁྲིམས་ཀྱི་ཁོངས་ནས་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐུ་ཤུགས་ཡོད་པ

རལ་གྲི་ལ་རི་མོ་བྱིས།(རལ་གྲི་བགོལ་དགོས་དོན་མེད་མཚོན་རྟགས) དུར་རྒྱགས་ཤྱོར་ཟོས།(འཚེ་རྒྱུར་ཐག་བཅད་བའི་མཚོན་རྟགས) ཚེ་སྐོག་རྒྱབ་ཏུ་གོན་ཏེ་མི་སྡུག་པའི་ཚས་སུབྱས་ནས་ཆོལ་བས་ལྟང་བའི་ཤ་ཁལ་ཡོ།(སུམ་པ་ཅུ་ཚེན་གྱི་ནགས་ཤོད་སྟོང་བུ་ཆུང་གི་སྒས་སྟེ་བཅུ་གཉིས་ནགས་ཤོད་ཀྱིས་དཔོན་བྱས)

(3) སྔོན་ཀྱི་དབང་ཤེ།

རྒ་སྐྱོམ་ར་མན་ཆད། ཀ་ཐང་ཀླུ་ཆེས་ཡན་ཆད་ན་འཐོང་ཁྱབ་སྟིད་སྟེ་དགུ་དང་འ་ཞ་སྟོང་སྟེ་དྲུག་གནས་པ་ལ། རྐྱའི་སོ་མཁར་གྱི་ཡུགས་རིའི་སྟེང་དུ་རྟ་པ་དགུ་སྒྲིག་རྒྱགས་པའི་ནང་ནས་མི་མཁར་ཐུང་ཙམ་གྱིས་སྐྱ་རེའི་ཁ་ཐུབ་རེ་ཙམ་པ་ཐོགས་ཏེ་ཆོལ་བའི་ཚེ། སྟོང་སྟོང་གི་བུ་སྐྱགས་མཚམས་ཀྱིས་དཔོན་ཁྱས། དཔའ་ཚན་དུ་རལ་གྲིའི་ཤུབས་བཅག (རལ་གྲི་བགོལ་མཚམས་མེ་འཇོག་པའི་རྟགས) ཁ་ཆེམས་གཉེན་ཉེ་ལ་བཞག བུ་སྐད་ཉེ་དྲུང་ལ་བཅོལ་ཏེ་སྐར་དམག་ས་ནས་ཀྱང་ཐུབ་པའི་དཔའ་རྟགས་བྱང་དམ་ཟེར།

དེ་ལྟར་ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་སྐམ་པོའི་སྐབས་སུ་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཁྲིམས་དང་ལས་ཀའི་སྒྲིག་གཞིའི་སྐོར་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཆདོར་བསྡུས་ཙམ་བཀོད་པ་འདི་ནི་དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་ཁྱེད་རྣམས་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཟེར་ཏེ་《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》དུ་གསལ་བ་བཞིན་བཀོད་པ་ལགས་སོ། །

ལ་བཅད་ལྔ་པ། ཆོས་ལྡན་རྒྱལ་རབས་སྐབས་ཀྱ་ཚབ་སྒྲིད་དང་དབལ་འབྱོར་འཛེལ་རྒྱས་གཉིས་ཤོར་བ།

གཅིག ཕྱི་ཨྱོགས་ཀྱ་འཛེལ་བ་རྒྱ་བསྒྲིད་པ།

ཆོས་རྒྱལ་སྟོང་བཙན་སྐམ་པོས་བོད་ཡོངས་གཅིག་སྒྲུབ་གནང་བའི་ མཇད་པ་དང་དུས་མཚུངས་ཀྱ་མཐའ་འཁོབ་ཤར་ཕྱོགས་ནས་ཨ་རབ་ཀྱི་ཁ་ལི་ཕ་ཏེ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཡུལ་ཁ་ཤས་ཀྱང་ཐོག་ཏུ་ཡོང་བ་ཞིག་ཡོད། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀྱང

བོད་ཞང་ལ་སོགས་པ་བོད་ཀྱི་ཞ་སྔོད་ཚགས་པའི་ས་མིང་མང་པོ་ཡོད། ཆེས་གསལ་བའི་རྟགས་གཞན་ཡང་། བོད་རྗེ་འཇུས་སོང་སོགས་དང་དུས་མཉམ་པའི་བལ་རྒྱལ་ནི་རྩེ་མོ་དང་ཉེ་བ་མི་དབང་ལྡེའུ་སྐད། ཤི་ལ་དེ་བ་ཚུལ་ཁྲིམས་ལྡེའུ་རྩོ་སོགས། ཤི་ལ་དེ་བ་ཚུལ་ནི་རྗེ་བཙུན་དེ་བ་མི་དབང་ལྡེའུ་སྐད། “བོད་ལ་ཁུལ་འཇལ་བའི་རྒྱ་མཚན་ཀྱིས་ཡོ་ལྡེ་ཀྲུང་ཅ་པ་རྣམས་ལས་ཆེད་ལྡེ་ཡོས་བཟུང་བར་བྱ་སྟེ།” སོགས་བྱིས་པ་ཡོད། གཞན་ཡང་བལ་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་སྐད་དུ་ཡང་། མིག་ལ་མི་གཅིག་ལ་སྟེ་པོ། ལག་པ་ལ་ལག་སོགས་བོད་སྐད་ཟུར་ཚག་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་འདྲེས་པ་ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་པས་ཤེས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ།

2. **བོད་ཐང་འབྱེལ་བ།** རྒྱ་ཡིག་གི་དཔྱད་གཞི་ལྟར་ན། གོང་མ་མེ་ཚུང་གི་དུས་སྐུ། ཅིང་ཀྭན་གྱི་ལོ་བརྒྱད་པ་སྤྱི་ལོ་634པའི་ཤིང་རྟ་ལོར་བོད་ཀྱི་ཞོ་ཤ་ཞོག་མར་གོང་མའི་ཞོ་བང་དུ་སྦྱིབས། (སྐབས་དེའི་རྒྱལ་གྲུབ་ཨན་ཞེས་པ་དེང་དུས་ཀྱི་ཤེས་ཨན་ཁྲོང་ཁྲེན་འདི་ཡིན་) གོང་ནས་ཀྱང་བཙན་པོའི་མདུན་དུ་གསེར་ཡིག་པ་ཞིག་བཀང་། དེ་ནས་གོང་མའི་སྐས་མོ་ཞིག་གྱུའི་རྒྱལ་པོ་ལ་བག་མར་གནང་བ་སྟོང་བཙན་ཀྱིས་གསན་ཏེ། ཞོ་ཤ་ཞིག་སྐྱེས་དང་བཙས་བཀང་ནས། སྐས་མོ་བག་མར་བསྐངས་པས་གོང་མས་ཐ་གནང་། དེ་ལ་སྟོང་བཙན་ཐུགས་བྱིས་ནས་བོད་དམག་དཔུང་ནས། སྐུ་གུའི་ཡུལ་བཅོམ་པར། གྱུ་གུ་རྣམས་བྱིས་ནས་མཚོ་སྟོན་བྱང་ཕྱོགས་སུ་སྤེལ། གྱུ་གུའི་ནོར་ཕྱུགས་དང་། ཡོ་བྱད་ཐམས་ཅད་བོད་ཀྱི་ལག་ཏུ་ཤོར། དེའི་རྗེས་ལ་སུ་དང་། སྲང་དང་། བ་ཡི་ལང་དང་། འཇང་རིགས་རྣམས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་ཚབ་བོར་ཕྱིན་དེ་རྒྱ་ཁུ་ཤོར། དེ་ནས་བོད་ཀྱི་བཙན་པོས་དཔུང་མའི་འབྲུམ་ཕྱག་ཁྲིས་འཕྲིད་དེ་རྒྱ་ནག་ཏུ་སྤེལ། རྒྱའི་ཞི་ཚབ་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བཅས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་ཚ་ཐང་ཆེ་ཞིང་། ཁྱིམ་ཚང་ཡོངས་ཀྱི་ཡིད་ཁོང་ཐག་ཆོད་ཅིང་། ཁྱིམ་ཚང་ཡོངས

སོང་བ་ན་གྱ་གུ་རྣམས་རྒྱ་ལ་ཤོར་བ་མགར་གྱིས་ཐོས་ཏེ། དམག་བཟང་པོ་རྣམས་ཁྱིད་དེ་གྱ་གུའི་ཐོག་ཏུ་སོང་། དེའི་ཚེ་གྱ་གུའི་དཔོན་པོ་སོར་ཁོ་གེ་ཁ་བོད་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་བྱོས་ཏེ། རང་ཡུལ་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རྣམས་ཞིབ་པར་བཤད། དེར་བོད་དང་གྱ་གུ་གཉིས་ཀས་གཡུལ་བཀྲིས། ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་རྣམ་ཐང་ཡིས་ཕྱུལ་ཏེ། གོགས་དན་ཁྱིད་པར་ཞུས་ཀྱང་། རྒྱ་རྫེ་ཡིས་སུའི་ཕྱོགས་སུའང་མ་གནང་། མཐར་བོད་དམག་གིས་གྱ་གུ་བཅོམ་སྟེ། གྱ་གུའི་རྒྱལ་པོ་ཕྱུ་ཡུན་ནོ་ཤེ་པོ་དང་། རྒྱལ་མོ་ལྷ་ཕ་གཉིས་འཁོར་དང་བཅས་པ་རང་ཡུལ་སྤང་ནས་ནས་ལན་ཀྱེའུ་ཕྱོགས་སུ་བྱོས། བོད་དམག་གིས་གྱ་གུའི་རྒྱལ་པོ་རྩེ་ཅན་ཡུན་གཉིས། ལན་ཀྱེའུ་དང་། ཟུན་ཀྱེའུ་ཕྱོགས་གཉིས་ལ་སོ་སོར་བཏང་། ཕུ་དིན་ཁན་ལ་དམག་དོན་ཆེན་པའི་ཚེ་ཁ་ཤུ་ཤུ་ཁ་ཤུ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟས། ཤ་ཁ་ཤུ་ཁ་ཤུ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཁ་ཤུ་ཁ་ཤུ་ཞེས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཚུལ་བཞིན་ཁ་ཤུ་ཁ་ཤུ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། ཞེས་ཟེར་རོ། ཞེས་ཟེར་ཏེ། ཁ་ཤུ་ཁ་ཤུ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཁ་ཤུ་ཁ་ཤུ་ཞེས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཚུལ་བཞིན་ཁ་ཤུ་ཁ་ཤུ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། ཞེས་ཟེར་རོ། ཞེས་ཟེར་ཏེ།

ནས་ལོ་ཤས་བར་དམག་འཐབ་བྱས། སྐར་རྒྱ་ཡུལ་དུ་ནང་འཁྲུག་སྐྱེད། དཔལ་ཀྱི་དམག་དཔོན་ལི་ཙོ་ཝོང་ས་སྐྱ་ཁྲི་ཚེ་ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་ཀུང་མ་སྐྱང་། དམག་དཔོན་བཟང་པོ་གཅིག་ཀུང་མ་ཚུད། དམག་དཔོན་ཆ་མས་ཅིང་ཀྱི་བཀའ་ལུང་ཁོག་ལང་ངེས་ཤིང་ཁ་ཤོས་ཐུབ་ཀྱང་ཁོག་ལང་ཁ་ཤས་ཆུང་བས་ཕྱིར་ལྡོག་ཏུ་ཕྱིན། ལོ་ངོ་སུམ་བཅུ་ལྔ་གི་རིང་ལ་ཐང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལས་ཚན་མང་པོ་ཞིག་ཏུ་ཁ་ཤས་ཆུང་ཆུང་ཞིག་ཏུ་ཁ་ཤས་ཆེ་ཞིང་ཁ་ཤས་ཆེ་ཞིང་ཁ་ཤས་ཆུང་ཆུང་ཞིག་ཏུ

སྐོར་ཚོ་གཅིག་མཚོ་སྟོན་པོའི་འགྲམ་དུ་སྡོད་པ་མཐོང་སྟེ། ཁང་ཅུན་ཙོ་ཡིས་དམག་མི་བཏང་ནས་དེ་ནམས་བཟུང་སྟེ་ཕྱིར་ལོག ལོ་དེའི་ཟླ་བ་དགུ་པར། བོད་ཀྱི་དམག་དཔོན་ཆེན་པོ་སྐག་སྒྲོང་ལོད་དང་། འབྲི་ཡང་མང་པོ་རྡེ་བྱ་བ་གཉིས་ཀྱིས་བཀུའ་ཀྱིག་ཏུ་དམག་དྲངས་ཏེ། དེ་གའི་ཚེ་ཉི་ཟེན་ཡོན་ཞན་དང་། ཁང་ཅུན་ཟློའི་ཡབ་ཁང་ཉིག་གཉིས་བཟུང་། མཁར་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱུ་ནོར་ནམས་ཤིར། མཁར་ཀང་བཤིག་སྟེ་ཕྱིར་ལོག དེ་ནས་བོད་དམག་ཡུས་མིན་ཅུན་དང་ཁྲང་ལའོ་ཞན་པ་དྲངས། ཞན་ལིན་ཀྱི་ཚོ་གནས་ཡོད་པ་ཅ་ཉི་རྒྱན་བྱ་བས་མཁར་སྲུང་ནས་ཉིན་བཀྲད་ཅུར་འཐབ་པ་ན། བོད་དམག་ཕྱིར་ལོག་སོང་།

སྤྱི་ལོ་739པའི་ས་ཡོས་ལོར་ཅིན་ཁྲིན་ཀོང་རྩ་གཤེགས། བོད་ནས་ཚ་ཤ་བཀང་སྟེ་ཁོང་མ་ལ་ཞུས། སྤྱི་ལོ་755པའི་ཤིང་ཡུག་ལོར་ཁྲི་ཇེ་གཙུག་བཅན་གཤེགས། ལོ་དེར་ཁྲི་སྲོང་ཇེའུ་བཅན་སྲིད་ཁྲིར་བཞུགས། ཁོང་མས་རྒྱལསྲིད་ཀྱི་དོན་དམ་པའི་ལས་སྒོགས་བློན་པོ་ཚོས་ཀང་ཡྱའན་ཡི་གེ་དང་བཅས་པ་བོད་དུ་གདུང་མཚོད་འབྱལ་དུ་བཀང་།

སྤྱི་ལོ་762པའི་ཆུ་སྦྲག་ལོར་བོད་དམག་གིས་ཨིན་ཐིའུ་དང་། ཅིན་ཐོ། ཅན་ཐོ། ཀང་བེ་ཙོ་རྣམས་བཟུང་། ཁོང་མའི་ཚ་ཐང་རྣམས་ཀྱིས་ཁྱབ་ཅིང་ཁྱེར་ནས་ཀྱི་ཤུང་ཁྲིར་དང་ཆུ་བོ་ཐེའུ་ཁྲིར་ཉོང་ཁྱིན་ཤེ་ཞ་ཅན་ཡང་བཙོམ།

སྤྱི་ལོ་763པའི་ཆུ་ཡོས་ལོར་བོད་དམག་ཀ་ཀྱེན་ཀོན་ཀུ་སྤེབས་ཤིང་ཨིན་ཐོ་དང་། ཤེ་ཙོ། ཤན་ཐོ། ཐུའུ་ཙོ་རྣམས་བཟུང་། དེ་ཡུར་བོད་ཀྱིས་རྒྱའི་ས་ཚ་ཤེ་ཞིས་སོགས་རྩ་ཆུའི་ནུབ་ཕྱོགས་རྣམས་བཟུང་། དེ་དུས་རྒྱའི་དམག་དཔུང་ཁྲིས་ཁྲིར་ཆུ་ཚོགས་བཏང་སྟེ་ཕྱིར་ལོག་ཅིང་། ཆུ་ཚོ་བེ་ཞིའི་བར་དུ་བོད་ཀྱིས་ཆུ་ཚོ་ཐམས་ཅད་ཁྱེར་ཏེ་ཁྱིན་ཁྲིར་དང་ཆུ་བོ་ཐེའུ་ཁྲིར་ཉོང་ཁྱིན་ཤེ་ཞ་ཅན་ཡང་བཙོམ།

སྤྱི་ལོ་804པའི་ཤིང་སྤེལ་ལོར་ཉུ་ཀྱིག་བཙན་པོ་གཤེགས་སྐབས་དེའི་གཅུང་ཁྱི་ཤེ་སྲོང་བཙན་ཀྱིས་སྲིད་བསྐྱངས། རྒྱ་ནག་ནས་དཔོན་ཀྱང་ཅན་ཅུ་ཚན་ཡང་བཅོམ། སྤྱི་ལོ་805ཤིང་ཁྱ་ལོར་ཁོང་མ་རྒྱན་ཅང་ཁྱི་ལ་ཞེའསྐབས་དམག་དཔོན་ཏན་ཇོན་བོད་དུ་ཕ་ཤར་བཏང་། བོད་ཀྱི་བློན་ཆེན་འབོ་བཟང་ཁྱ་བས་གཉིས་དང་འཁོ་སྐམ། ཀུ་དང་བསྒྱགས་མང་པོ་ཁྲིར་ཅིང་དེད་དེ་ཁོང་མ་སྤོངས་པའི་གདུང་ལ་མཆོད་པ་འབྱལ་དུ་སྤེབས། ཁོང་མས

བོད་ཀྱི་འབྲལ་སྐྱེས་རྣམས་བཞུགས་ཁྲི་ཁང་གི་མདུན་དུ་བཀྲམ་ཞིང་བསྐན། སྤྱི་ལོ་806པའི་མེ་ཁྱི་ལོར་ཁོང་མ་ཞན་ཐུང་ཁྲི་ལ་འཁོད། བོད་དུ་ཆིང་སྤེལ་ཟེད་པའི་ཕོ་ཉ་ཞིག་དང་ཐུན་ཐུང་གནམ་དུ་གཤེགས་པའི་གཏམ་སྐྱེལ་བ་ཞིག་བཏང་། བོད་བློན་འབོ་བཟང་རྒྱ་ནག་དུ་སྤེད་པ། སྤྱི་ལོ་809པའི་ས་སྐང་ལོར་བོད་ནས་རྒྱ་ལ་ཆིང་སྤེལ་ཟེད་པའི་ཕོ་ཉ་ཞིག་བཏང་བར་རྒྱས་མ་མཉན། བོད་ཀང་དུས་དེ་རང་ལ་བོད་དམག་ཁྲི་ལྡ་ཀིན་ཡུའུ་ལ་སྤེབས། ཏ་དམག་ཁྲི་གཅིག་ཟླུན་ཅོ་ལ་སྤེབས་ཏེ་ཡུ་གུར་ནམས་བཟུང་སྟེ་རང་ཀི་ཡུལ་དུ་བཏང་། དེའི་ཕྱི་ལོར་རྒྱའི་ཕོ་ཉ་བ་ལེ་བྱིང་བོད་དུ་སོང་སྟེ་བཙན་པོ་ལ་གོང་མའི་ཞལ་ཏ་ཕྱིར་ལོག་ཅིང་། ཁོ་བོ་ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཕྱིར་ལོག་ཏུ་བཏང་། ཕྱི་ལོ་811པའི་ཆུ་སྦྲུལ་ལོར་བོད་ཀྱི་བཙན་པོའི་ཁྲི་དྲུང་དུ་ཕྱག་ཨ་ཤ་ཅན་ཞིག་ཕེབས་ཏེ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་ཐང་ཡིག་ཆེན་པོ་ཞིག་ཕུལ་ཏེ་ཕྱིར་ལོག་ཅིང་། ཁོ་ཚོས་ཀང་ཐང་ཡིག་ཆེན་པོ་ཞིག་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་ཐང་ཡིག་ཆེན་པོ་ཞིག་ཕུལ་ཏེ་ཕྱིར་ལོག་ཅིང་། ཐང་ཡིག་ཆེན་པོ་གཉིས་ཀ་ཡང

སྐྱང་ཞིང་། དེའི་ཤར་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནི་རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཡུལ། ནུབ་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནི་ཡང་དག་པར་བོད་ཆེན་པོའི་ཡུལ་ཏེ། དེ་ལས་ཕན་ཚུན་དག་མི་འཐབ། དམག་མི་དྲངས། ཡུལ་དུ་མི་ཡིད་མ་ཆེས་པ་ཞིག་སྐྱང་ན། མི་བཟུང་ཞིང་གཏམ་དཔྱད་མཛད་ཅིང་ཕྱིར་གཏང་ངོ། །ཞེས་སོགས་དང་། མནའ་གན་བཞག་སྟེ་རྟོ་རིང་བསྐང་པའི་དུས་ཀྱང་། རྟོ་རིང་ལས། བོད་ཆེན་པོའི་ཁའི་ཕྱིང་ནི་སྐྱིད་རྒྱས་ལོ་བདུན། རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཁའི་ཕྱིང་ནི་ཅང་ཀེང་ལོ་དང་པོ་ལྷགས་མོ་གླང་གི་ལོའི་དགུན་ཟླ་ར་བ་ཆེས་བཅུ་ལ། དཀྱིལ་འཁོར་ལ་འཛོགས་ནས། རྒྱ་ཡིས་གཙོགས་བཟུང་ངོ། །བོད་ཡུལ་དུ་ནི། ཞ་བྲང་ལྷ་སའི་ཤར་ཕྱོགས་སྐྱོད་ཚལ་དུ། བོད་ཆེན་པོའི་ཁའི་ཕྱིང་སྐྱིད་རྒྱས་ལོ་བརྒྱད། རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཁའི་ཕྱིང་ཅང་ཀེང་ལོ་གཉིས། ཆུ་ཕོ་སྦྲག་གི་ལོའི་དབྱར་ཟླ་འབྲིང་པོ་ཆེས་བཅུ་ལ། དཀྱིལ་འཁོར་ལ་འཛོགས་ནས། རྒྱ་ཡིས་གཙོགས་བཟུང་ངོ། །བོད་ཡུལ་དུ་ནི། ཞ་བྲང་ལྷ་སའི་ཤར་ཕྱོགས་སྐྱོད་ཚལ་དུ། བོད་ཆེན་པོའི་ཁའི་ཕྱིང་སྐྱིད་རྒྱས་ལོ་བརྒྱད། རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཁའི་ཕྱིང་ཅང་ཀེང་ལོ་གཉིས། ཆུ་ཕོ་སྦྲག་གི་ལོའི་དབྱར་ཟླ་འབྲིང་པོ་ཆེས་བཅུ་ལ། དཀྱིལ་འཁོར་ལ་འཛོགས་ནས། རྒྱ་ཡིས་གཙོགས་བཟུང་ངོ། །གཙོགས་ཀྱི་རྟོ་རིང་བྱེས་པ་འདི་ཡང་། བོད་ཆེན་པོའི་ཁའི་ཕྱིང་སྐྱིད་རྒྱས་ལོ་བརྒྱད། རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཁའི་ཕྱིང་ཅང་ཀེང་ལོ་གསུམ་པ་ཆུ་མོ་ཡོས་བྱ་ལོའི་དཔྱིད་ཟླ་འབྲིང་པོ་ཆེས་བཅུ་ལ། དཀྱིལ་འཁོར་ལ་འཛོགས་ནས། རྒྱ་ཡིས་གཙོགས་བཟུང་བའི་ཉེ་མིག །

ཞེས་སོགས་བྱེས། དེ་རྗེས་མངའ་བདག་ཁྲི་རལ་དང་། དར་མ་གཉིས་སྐྱ་ཕྱིར་གཤེགས་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་རྒྱ་ནག་ལས་ཕོ་ཉ་པ་བཏང་སྟེ་བཙན་པོའི་གདུང་ལ་མཆོད་པ་བྱས་ཚུལ་སོགས་རྒྱ་ནག་ཕྱིར་ཟིན་ཅིང་ཤེས་པར་བྱའོ། །

3. བོད་འཕགས་འབྲེལ་བ།

སྐྱིན་བོད་དང་རྒྱ་ཁྱབ་བའི་ཉེས་ཚེ་བོད་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཆེན་པོའི་ཡུལ། ནུབ་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནི་ཡང་དག་པར་བོད་ཆེན་པོའི་ཡུལ་ཏེ། དེ་ལས་ཕན་ཚུན་དག་མི་ཡི་ཡིད་མ་ཆེས་པ་ཞིག་སྐྱང་ན། མི་བཟུང་ཞིང་གཏམ་དཔྱད་མཛད་ཅིང་ཕྱིར་གཏང་ངོ། །ཞེས་སོགས་དང་། མནའ་གན་བཞག་སྟེ་རྟོ་རིང་བསྐང་པའི་དུས་ཀྱང་། རྟོ་རིང་ལས། བོད་ཆེན་པོའི་ཁའི་ཕྱིང་སྐྱིད་རྒྱས་ལོ་བརྒྱད། རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཁའི་ཕྱིང་ཅང་ཀེང་ལོ་གཉིས། ཆུ་ཕོ་སྦྲག་གི་ལོའི་དབྱར་ཟླ་འབྲིང་པོ་ཆེས་བཅུ་ལ། དཀྱིལ་འཁོར་ལ་འཛོགས་ནས། རྒྱ་ཡིས་གཙོགས་བཟུང་བའི་ཉེ་མིག །

ཞེས་སོགས་བྱེས། དེ་རྗེས་མངའ་བདག་ཁྲི་རལ་དང་། དར་མ་གཉིས་སྐྱ་ཕྱིར་གཤེགས་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་རྒྱ་ནག་ལས་ཕོ་ཉ་པ་བཏང་སྟེ་བཙན་པོའི་གདུང་ལ་མཆོད་པ་བྱས་ཚུལ་སོགས་རྒྱ་ནག་ཕྱིར་ཟིན་ཅིང་ཤེས་པར་བྱའོ། །

3. བོད་འཕགས་འབྲེལ་བ། སྐྱིན་བོད་དང་རྒྱ་ཁྱབ་བའི་ཉེས་ཚེ་བོད་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཆེན་པོའི་ཡུལ། ནུབ་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནི་ཡང་དག་པར་བོད་ཆེན་པོའི་ཡུལ་ཏེ། ཀུན་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནི་ཡང་དག་པར་བོད་ཆེན་པོའི་ཡུལ་ཏེ། ཤུག་པས་དུ་བོད་ཡོངས་ལ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་དང་ཕྱབ་ཆེན་པོ་སྐྱང་བ་དང་། བོད་ཀྱི་མཁས་པ་ཆེན་ཀྱིས་ཆོས་དང་ཆོས་ཁྲོངས་ལ་དང་ཉེ་བའི་དབང་གིས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་མཐའ་དག་གི་ཁྲོངས་དེ་རྒྱ་གར་ལ་ག་ཏུགས་ཅི་བདུན། རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཁའི་ཕྱིང་ནི་སྐྱིད་རྒྱས་ལོ་བདུན། རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཁའི་ཕྱིང་ཅང་ཀེང་ལོ་གཉིས། ཆུ་ཕོ་སྦྲག་གི་ལོའི་དབྱར་ཟླ་འབྲིང་པོ་ཆེས་བཅུ་ལ། དཀྱིལ་འཁོར་ལ་འཛོགས་ནས། རྒྱ་ཡིས་གཙོགས་བཟུང་བའི་ཉེ་མིག །

ཞེས་སོགས་བྱེས། དེ་རྗེས་མངའ་བདག་ཁྲི་རལ་དང་། དར་མ་གཉིས་སྐྱ་ཕྱིར་གཤེགས་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་རྒྱ་ནག་ལས་ཕོ་ཉ་པ་བཏང་སྟེ་བཙན་པོའི་གདུང་ལ་མཆོད་པ་བྱས་ཚུལ་སོགས་རྒྱ་ནག་ཕྱིར་ཟིན་ཅིང་ཤེས་པར་བྱའོ། །

3. བོད་འཕགས་འབྲེལ་བ། སྐྱིན་བོད་དང་རྒྱ་ཁྱབ་བའི་ཉེས་ཚེ་བོད་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཆེན་པོའི་ཡུལ། ནུབ་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནི་ཡང་དག་པར་བོད་ཆེན་པོའི་ཡུལ་ཏེ། ཀུན་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནི་ཡང་དག་པར་བོད་ཆེན་པོའི་ཡུལ་ཏེ། ཤུག་པས་དུ་བོད་ཡོངས་ལ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་དང་ཕྱབ་ཆེན་པོ་སྐྱང་བ་དང་། བོད་ཀྱི་མཁས་པ་ཆེན་ཀྱིས་ཆོས་དང་ཆོས་ཁྲོངས་ལ་དང་ཉེ་བའི་དབང་གིས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་མཐའ་དག་གི་ཁྲོངས་དེ་རྒྱ་གར་ལ་ག་ཏུགས་ཅི་བདུན། རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཁའི་ཕྱིང་ནི་སྐྱིད་རྒྱས་ལོ་བདུན། རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཁའི་ཕྱིང་ཅང་ཀེང་ལོ་གཉིས། ཆུ་ཕོ་སྦྲག་གི་ལོའི་དབྱར་ཟླ་འབྲིང་པོ་ཆེས་བཅུ་ལ། དཀྱིལ་འཁོར་ལ་འཛོགས་ནས། རྒྱ་ཡིས་གཙོགས་བཟུང་བའི་ཉེ་མིག །

ཞེས་སོགས་བྱེས། དེ་རྗེས་མངའ་བདག་ཁྲི་རལ་དང་། དར་མ་གཉིས་སྐྱ་ཕྱིར་གཤེགས་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་རྒྱ་ནག་ལས་ཕོ་ཉ་པ་བཏང་སྟེ་བཙན་པོའི་གདུང་ལ་མཆོད་པ་བྱས་ཚུལ་སོགས་རྒྱ་ནག་ཕྱིར་ཟིན་ཅིང་ཤེས་པར་བྱའོ། །

3. བོད་འཕགས་འབྲེལ་བ། སྐྱིན་བོད་དང་རྒྱ་ཁྱབ་བའི་ཉེས་ཚེ་བོད་ཀྱི་ཤ་ཁྲ་ཆེན་པོའི་ཡུལ། ནུབ་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནི་ཡང་དག་པར་བོད་ཆེན་པོའི་ཡུལ་ཏེ། དེ་ལས་ཕན་ཚུན་དག་མི་ཡི་ཡིད་མ་ཆེས་པ་ཞིག་སྐྱང་ན། མི་བཟུང་ཞིང་གཏམ་དཔྱད་མཛད་ཅིང་ཕྱིར་གཏང་ངོ། །ཞེས་སོགས་དང་། མནའ་གན་བཞག་སྟེ་རྟོ་རིང་བསྐང་པའི་དུས་ཀྱང་། རྟོ་རིང་ལས། བོད་ཆེན་པོའི་ཁའི་ཕྱིང

ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತಿ ಮೇಲೆ ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಒಂದು ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಇಟ್ಟಿದ್ದು ಅವಳಿಗೆ ಕಂಡಿತು. ಅವಳು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓದಿದಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿತ್ತು: "ನಾನು ಈ ಊರಿಗೆ ಹೊಸಬ. ನಿನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯ ನೋಡಿ ನಾನು ಮರುಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಾಳೆ ಸಂಜೆ ಇದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ. ನಿನ್ನ ಉತ್ತರಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ." ಅವಳು ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದಾಗ ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಾಚಿಕೆಯ ಭಾವ ಮೂಡಿತು. ಅವಳು ಪತ್ರವನ್ನು ಮಡಚಿ ತನ್ನ ಜೇಬಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಅವಳು ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದಳು. ಆದರೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಯೋಚನೆ ಇತ್ತು. ಅದು ಪತ್ರ ಬರೆದವನು ಯಾರು ಎಂಬುದು. ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯಾರು ಎಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತಳು. ಅವಳಿಗೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಅವನಿಗೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಲು ಕುಳಿತಳು. ಅವಳು ಅವನಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಪತ್ರವನ್ನು ಮಡಚಿ ಅವನಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತಳು. ಅವಳು

མཆིས་དྲང་དུ་འཚལ་བ་སྐད་དུ། བསྟུད་བཏགས་ནས་འཚལ་ཏད་ཀྱི། བན་དུ་བགྱིས་པ་ཡང་མང་། རྒྱལ་འབངས་ལས་བྱ་ཐབས་གྱིས་གསོལ་ཏད་ཀྱི། འདི་འདྲ་བར་འཕྲིག་པ་ཅམ་ཞིག་མཐོང་ཐུབ་ཀྱི་བྱ་སྲིད་ཤུ་བུ། གཞན་དུ་གཉེན་འཚལ་དུ་ཆེ་གནང་ཞེས་གསོལ་བ་ཡིན། །བྱ་བཟང་ཤུ་ཐུག་རྒྱ་དང་གཏད་ཐོགས་ཀྱི། སྐུས་འཛིན་དུ་ནི་སྐྱེ་གནང། དགའ་གཉེན་འཚལ་བར་གསོལ། ཐུག་རྒྱ་འཚང་དུ་སྟལ་བའ། ཞེས་པའོ། །

(མཆན་གཉིས་པ) དེ་ལ་བྱས་ཀྱི་བྱ་མོ་སྲིང་མོ་ཟུ་བ་སྟེ། མཚོ་སྨོན་པོའི་ཕལ་སྐད་དུ་བྱད་མེད་སྐྱིའི་མིང་ལ་བྱས་ཀྱི་ཨ་དབང་ཟུ་བཟང་ཡིན། གཏད་ཀི་བཀའ་གཏད་ཟུ་བ་སྟེ་བཀའ་ཨོག་གནང་བའི་དོན་ནོ། །

དེས་ན་དོན་འདི་ལྟར། མདུན་སོང་ཙུ་ནས། བློན་ཆེན་པོས་ཕགས་ཚོའི་དཔྱིད་ལ་གནང་བའི་བཀའ་རྒྱ་ཕབ་པ། རྒྱ་སྡེ་གཉིས་ཀྱི་དཔོན་སྡེ་དགེ་གཉིས་ཞུ་འབྱལ་བ། ཐང་བློན་ཡ་ཡ་གཉིས་ནས། རྒྱ་ཀ་ཙུ་བའི་བུམོ་ཆ་མས། ཆུང་མར་ལེན་སྐད་དུ་བྱས་ནས་སྐད་བཏགས་ཏེ་འཁྱེར་ཅིང་། དོན་ལ་གཡོག་མོར་བྱས་པ་ཡང་མང་དུ་ཐྱུང་། རྒྱལ་པོའི་འབངས་ལས་བཙན་ཕྱིས་འཁྱེར་ཏེ། འདི་ལྟར་འཕྲོག་པ་ནི་སྲོལ་མེད་པ་ཙམ་ལགས་ན། དཔའ་ཚར་མཐོང་ཐུབ་ཀྱི་བྱ་སྲིད་མ་འདུ་ཡིན་ཐྱིན། གཞན་ལ་བག་མར་མི་གཏོང་བའི་ཁྱིམས་སྐྱུར་ཞིང་། མཐོང་ཐུབ་ཁྱེ་སྟེའི་ནང་ལ་ཟུ་བའི་བག་ཆོག་པའི་ཚེ་ཁྱིམ་ཚང་ཁག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་། ཁྱིམ་ཚང་ཁག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་། ཁྱིམ་ཚང་ཁག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་། ཞེས་པའོ། །

རྒྱལ་པོའི་བཀའ་ཐོག་ནས་ཁྱེ་ལྟ་བཏང་ཡོད་ཀྱི་ཡིན་ལུགས་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་རྣ་ཆམས་དང་དཔལ་འབྱོར་བཙེ་ལེན་དང་། རིག་གནས་སྐྱོང་སོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་བྱུང་ཡོད་པའི་ཚུལ་ནི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་ཁག་ན་གསལ་བ་ལྟར་དང་། ལྷག་སྤྱོད་སོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་བྱུང་ཡོད་པའི་ཚུལ་ནི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་ཁག་ཏུ་གདན་འདྲེན་ཞུས་པ། ཆོས་སྐྱོང་ཆེན་པོ་ཨ་ཀྱ་ཤྲཱི་ཨ་ཏི་ཤས་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་ཕེབས་པ་ལ་སོགས་པ་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཐུན་མོང་དང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་ཁག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཡང་ན་ཁྱེད་ཀྱི་ཡུལ་ཁྱོན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་ཁྱབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་ཐོག་ནས་ཀྱང་། ཁྱེད་ཀྱི་ཡུལ་ཁྱོན་ཁྱབ་ཆེ་ཞིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་ཐོག་ནས་ཀྱང་། ཁྱེད་ཀྱི་ཡུལ་ཁྱོན་ཁྱབ་ཆེ་ཞིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་ཐོག་ནས་ཀྱང་། ཞེས་པའོ། །

གཉིས། རིག་གནས་སློབ་གསོའི་སྐོར།

1. **ཡུལ་གཞན་གྱི་རིག་གནས་ཀྱི་ཉིང་བཙུད་ཟློངས་པ།** བོད་ཀྱི་མི་རིགས་ནི་གངོད་མ་ཉིད་ནས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འཚོ་བའི་ཐོག་མཐོ་མ་ཡིན་ཏེ། རིག་གནས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། ལོ་ངོ་སྟོང་ཕྱག་མང་པོ་ཞིག་ནས་ཤུ་མཆོད་པ་དང་། འདྲེ་བཤད་བ། རྟེན་འབྲེལ་ལ་ཉེར་བརྟགས་པ་བཙས་ཀྱི་བསམ་བློའི་ཚོགས་པ་དང་། ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ཐོག་ནས་ཤུ་མཆོད་པ་ཡིན་སྟབས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཏུ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ།

ꠇꠤꠞ ꠘꠣꠉꠥꠔꠤꠇꠞꠤꠘꠣꠇ ।

ꠇꠤꠞ-ꠘꠣꠉꠥꠔꠤꠇꠞꠤꠘꠣꠇ

བསྒྲུབ། རྒྱ་གར་ནས་བར་ཆད་ཅོ། རྒྱ་ནག་ནས་ཤན་ཁང་ཤོ། ཀ་ཟིག་ནས་གཡ་ལེ་ནུས་ཞེས་བྱ་བའི་སྨན་པ་གསུམ་སྨན་དང་། 《འབུ་ཤག་མ་བྱ་ཆེ་ཆུང་》དང་། 《རྒྱ་དཔྱད་ཐོ་ར་བྱ》《མགོ་སྟོན་བསྡུས་པ》མོགས་བསྒྲུབ། སྨན་པ་གསུམ་བསྟོས་ནས་མི་འཇིགས་པའི་མཚོན་ཆ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་སྐད། གལ་ནུས་ལ་འཕྲོད་ཅིང་ཐུགས་ཆེན་གསུམ་གྱི་གཞུང་དུ་གྲགས་པ་བྱས། གལ་ནུས་ལ་འཕྲོད་པའི་རིགས་སྨན་ཚ་ཞུ་ཐོ་ཤས་ཆུང་ལྟུང་། ཁེམ་ཐོ་ཡུག་ནས་བི་ཆེ་ཅན་པ་ཤེ་ལ་ཤ་ཁ་བའི་སྨན་པ་མཁས་པ་བཀུག་ནས་ལྟ་རྩེར་བཀུར་ཏེ་མ་གསུམ་བུ་བཙུ་བཞི། ཐུན་མོང་མིན་པའི་ཁེ་རྒྱས་པའི་སྐོར་དུ། བཞི་ཚེ་ཐུན་ཞེས་བྱ་བ་ཤེ་ལ་ཤ་ཁ་བ་ཁོ་ནས་ཟ་བ་ཡིན་ཏེ་ཁེ་ཕན་ཆེ་བ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་རོ།

དེ་ནས་མངའ་བདག་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་གྱི་དུས་སུ་རྒྱ་གར་ནས་པཎྜི་ཏ་ཇི་ན་མི་ཏྲ་དང་། ཤི་ན་ཨེ་ཏ་ཀྱི། དཔ་ཆེན་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཟུས་སུ་བྱོན་ཏེ་ཕེབས་ཤིང་། བོད་ཀྱི་ཡུལ་ནས་ཀྱང་ཁ་ཆེའི་ལོ་ཙཱ་བ་ཤཱཀྱ་ཡེ་ཤེས་སོགས་ཁ་ཅིག་ཕེབས་ཤིང་། ཁོ་བོ་ཅག་ཀྱང་ཁ་ཆེའི་ཡུལ་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་ཆུ་རྒྱུན་ཐོག་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་།

চ.ব.পাত্ৰ ৰ্জিলাঞ্চুৱে ৰ্জিলা। শ্ৰুমা ৰ্মিন্দি ৰ্ষিন্দ ৰ্ষিত্ৰ চ.ব.ব্ৰুমা ৰ্মিন্দি ৰ্ষিন্দ ৰ্ষিন্দ ৰ্ষিন্দ

པ་བཅད། དབས་ཆོད་གདོང་ཅན་ཀྱིས་མིག་རྒྱང་གསུམ་ལ་མདའ་རྒྱང་རེས་སྐྱེབས། མཚོས་གཡག་ཆུང་གིས་ཤ་བའི་ཟུབ་བྱེ་མས་བཀང་ཉེ་ཀླད་ལ་སྐོར། ཅོག་རོ་འབྱོང་གཤེར་ཀྱིས་འབྱོང་ཐུར་དུ་རྒྱག་པ་ཀྱེན་དུ་འཐེན་ནུས། གནོན་ཁྱིས་སྟོང་ཕྱེ་ཀྱལ་ཀྱི་ཉ་ཁྲ་བཟང་ཁྱི་ཤ་ཟ་ཞེས་ཀྱང་ཡོད་ཅིང་། ཁྱི་ཉེ་གཙུག་བཀྲུན་ནམ་མཚན་མོ་རླུ་བའི་འོད་ལ་རྟ་རྒྱག་གི་ཙལ་འགྲན་པའི་སྐོར་དང་། གཞན་ཡང་དུས་རབས་དེའི་སྐོར་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་རྣམས་ཀྱི་དུས་སུ། རྒྱལ་བློན་འབངས་འཁོར་དང་བཅས་པ་རྣམས་དགའ་སྟོན་ཀྱི་མཇད་སྐོའི་ནང་དུ་རྟ་རྒྱག་པ་དང་། མེས་རྒྱག་ཙལ་འགྲན་པ། མདའ་ཙལ་འགྲན་པ། ཁྱི་ཅེད་བྱེད་པ། ཤུགས་སྐོར་བ། རོ་འཕྱོགས་པ། གླ་ཤགས་འགྱེད་པ། མིག་མང་འཛོག་པ་ལ་སོགས་པའི་ཚེད་འཛོ་སྣ་ཚོགས་བྱེད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དེབ་ཐེར་ཁག་ནས་ཡོད།

ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཏུ་སྐན་གྲགས་ཅན་ཀྱི་རུ་ཐོག་ནས་ཡོ་ལོ་རྒྱག་རྒྱའི་ཁུས་ཙལ་དེ་ནི་ཐོག་མར་བོད་ནས་དང་ཡོད་པ་གཟུར་གནས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྣ་བ་ཀུན་ཀྱིས་ངོས་འཛིན་གཅིག་མཐུན་ཏུ་བྱེད་ཅིང་། དབྱིན་ཇི་ལ་སོགས་པ་ཕྱི་རྒྱལ་ཀྱི་སྐད་དུ་དེང་དུས་ཀྱང་ཡོ་ལོ་ཞེས་བོད་ཀྱི་སྒྲ་སངས་སོང་བཞག་ནས་བེད་སྤྱོད་བྱེད། རྒྱལ་ཡོ་མེས་ཙགས་ཚོམ་ཀྱི་སྐབས་སུ་འབྱོ་མཁའ་ཀྱི་ལྷ་ཁང་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཡོ་ལོ་ཞེས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཐོག་ཏུ་ཚུད་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། ཡོ་ལོ་709ལོར་) རླ་བ་བཙུ་གཅིག་པར། བོད་ནས་བློན་ཆེན་ཞང་བཙན་ཀྱི་སོགས་ཀོང་ཇོ་བསུབས་མངགས། གོང་མ་ཀླད་ཙུང་གིས་སྐྱིད་མོས་ཚལ་ཀྱི་ཡོ་ལོ་རྩེད་ངར་གསོལ་སྐྱེས་ཀྱི་དེ་མོ་བྱིས་པ་དེ་དག་དེང་དུས་ཀྱང་ལོ་ཐེག་ཀྱི་ཚོ་ཀ་བསོ་ལོ་རྩེ་བ་ལ། གོང་མ་ཀླད་ཙུང་ཡང་དེང་ཁྲུག་ཁྲུག་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཏེ་ཁོ་ཚོ་ཀ་ཐེག་ཆེན་ལོ་བྱང་ཡོད་པ་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚང་ཁག་ནས་ཡ་ལྟར་དང་། ཁྱབ་ཁོངས་ཤིན་ཏུ་ཡངས་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ་ཀླད་ཙུང་ཡོད་པ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཚོ་ཀ་ཐེག་ཆེན་ལོ་བྱང་ཡོད་པ་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚང་ཁག་ནས་ཡ་ལྟར་དང་། སྤྱི་ལོ་ཟླ་ཚེས་ཀྱི་ཉིན་ཞེས་ཀྱང་ཁ་ཐུག་ཏུ་ཡོད་ཅིང་། ཁོ

ᱯᱩᱨᱟᱱᱤ ᱠᱷᱚᱛᱚᱨᱮ ᱫᱩᱨᱟᱹᱜᱟᱹᱨᱤ ᱫᱤᱠᱟᱨᱟᱹᱱᱤᱭᱟᱨ ᱠᱷᱤᱡᱩᱨᱤ ᱫᱚᱠᱟᱹᱨᱟ ᱨᱮᱭᱟᱜᱩᱱᱟᱨ ᱯᱟᱹᱨᱤ ᱠᱟᱱᱟᱭ ᱫᱩᱨᱟᱹᱜᱟᱹᱨᱤᱨ ᱠᱷᱚᱛᱚᱨᱮ ᱫᱩᱨᱟᱹᱜᱟᱹᱨᱤᱨ ᱠᱷᱚᱛᱚᱨᱮ ᱫᱩᱨᱟᱹᱜᱟᱹᱨᱤ ᱫᱤᱠᱟᱨᱟᱹᱱᱤᱭᱟᱨ ᱠᱷᱤᱡᱩᱨᱤ ᱫᱚᱠᱟᱹᱨᱟ ᱨᱮᱭᱟᱜᱩᱱᱟᱨ ᱯᱟᱹᱨᱤ ᱠᱟᱱᱟᱭ

ঢঢ়ঘ ঢ়ঁ্ঁ ঢ়ঁ্ঁ ঢ়ঁ্ঁ

ꀀꁱꀋꀤꀑꀤꁍꂿꉆꀑꀤꁍꂿꉆꀑꀤꁍꂿꉆ

ꡤꡥꡦꡧꡨ ꡩꡪꡫꡬꡭꡮꡯꡰꡱꡲꡳ꡴꡵꡶꡷꡸꡹꡺꡻꡼꡽꡾꡿ ꡀꡁꡂꡃꡄꡅꡆꡇꡈꡉꡊꡋꡌꡍꡎꡏꡐꡑꡒꡓꡔꡕꡖꡗꡘꡙꡚꡛꡜꡝꡞꡟꡠꡡꡢꡣꡤꡥꡦꡧꡨ

གཞིས་བོད་དུ་གདན་དྲངས་ནས་བོད་ཀྱི་ལོ་ཙྪ་བ་མང་པོ་གསོ་སྦྱོང་གནང་། ལངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་མང་པོ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ཏེ། ལངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་སྤེལ་གཏིང་བའི་སྐབས་སུ། བོད་ཀྱི་བློན་འབངས་ནས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་བོན་དང་ཆོས་ལ་དད་པ་རྣམས་ཀྱང་ཐོག་མར་གཞིས་ཀྱི་རྩོལ་ཤུགས་ཀྱིས་ཁ་ཐོན་པ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་བོད་དུ་སྤེལ་རྒྱུ་དང་། བོན་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་རིག་གནས་མཐའ་དག་སྐོ་ཀུན་ནས་བསྡུས་རྒྱུ་དེ་ཚབས་སྦིད་ཀྱི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱང་ཐེངས་གཅིག་ཏུ་ཡིག་ཏུ་སྦྱི་ཀྱི་ཡོད། དེ་ལྟར་དང་འཕེལ་བྱུང་བའི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་དེ་ལ་མདོ་སྡེ་གསུམ་གསལ་བའི་དབྱེ་བ་འབྱེད་སྲོལ་མེད་ལ། སྔགས་སྡེ་གསུམ་གསལ་བར་ཟིན་གི་དབྱེ་བ་འབྱེད་སྲོལ་འབའ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པའི་གསང་སྔགས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་ཀུ་སྦྱི་ཀྱི་ཡན་ཏན་ལྔ་ལྡན་ཞེས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཟིན་ཏོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཆོས་དང་ཆོས་ཉིད་ཀུ་སྦྱི་ཀྱི་ཡན་ཏན་ལྔ་ལྡན་ཞེས་པ་ཡང

གསུམ། བཅ་ཆེན་བི་མ་མི་ཏྲ་ལས་བརྒྱད་ཚུལ།

ཤེས་བྱ་ཀུན་ཁྱབ་ཀྱི་རྩ་བ་ལས། བི་མ་ཤང་གི་མན་ངག་འོད་སྐྱེའི་བཅོས། ། དེ་བསྟན་སློང་ཆེན་དགའ་རབ་གཉིས་པས་བརྡལ། ། ཞེས་པ་ལྟར། བཅ་ཆེན་ལྟ་བརྒྱའི་གཙུག་རྒྱན་འཇའ་ལུས་རྟོ་རྗེའི་སྐུ་བརྙེས་པ་སློབ་དཔོན་བི་མ་མི་ཏྲ་བོད་དུ་བྱོན་ཏེ། ཤང་བན་ཤའི་སྤྱན་ཅན་ཀྱིང་འཛིན་བཟང་པོ་ལ་རྫོགས་པའི་ཆེན་པོ་མན་ངག་སྟེའི་གདམས་པ་བསྟེལ་པས་ཤང་བན་ཀུང་འོད་དུ་དེངས། གཡུག་སྤྲུས་ཡོ་ནྡ་ཏྲ་ཡི་ཞེས་སྟེ་བཅུ་གསུམ་བསྒྲུབ། ཤང་གིས་བཀའ་བརྒྱད་སྤྲས་ཏེ། ཐོས་པ་བརྒྱད་གཏེར་དུ་དེངས། གཡུག་སྤྲུས་ཡོ་ནྡ་ཏྲ་ཡི་ཞེས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་ཡང་ཐོག་ཏུ་ཡིག་ཏུ་བྲིས་ཏེ་ཐོས་པ་བརྒྱད་ཀྱི་ཁུངས་སུ་བཞུགས། ཤང་གིས་བཀའ་བརྒྱད་སྤྲས་ཏེ།

ཐྱག ཕྱིས་ཀྱི་གཏེར་སྟོན་རྣམས་ལས་བརྒྱད་ཚུལ།

ཤེས་བྱ་ཀུན་ཁྱབ་ཀྱི་རྩ་བ་ལས། མཚོག་གཉིས་ཀྱིང་བརྒྱད་ནུས་ལྡན་རྣམས་ལ་སོགས། ། དུས་མཐུན་རིམ་བྱོན་སྨོན་མར་བཅས་པ་ཡིས། ། དུས་མཐར་ཐུགས་བསྟན་མི་ནུབ་རྒྱས་པར་མངོད། ། ཅེས་པ་ལྟར། དེའང་《འཕགས་པ་བསོད་ནམས་ཐམས་ཅད་སྡུད་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་》ལས། དེ་མ་མེད་པའི་གཟི་བརྗིད་ཚོས་འདོད་པའི་བྱང་ཆུབསེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་གཏེར་རིའི་དང་། རི་སུལ་དང་། ཤིང་དག་གི་ནང་དུ་བཅུག་པ་དག་ཡོད་པ། གཟུངས་དང་། ཚོས་ཀྱི་སྒོ་མཐའ་ཡས་པ་གླེགས་བམ་དུ་བྱས་པ་དག་ཀྱང་ལག་ཏུ་འོང་བར་འགྱུར་རོ། ། ཞེས་དང་། 《ཆུ་ཀླུང་རོལ་པའི་མདོ་》ལས་ཀྱང་། ང་ཡི་བསྟན་པའི་ཚོས་ཀྱི་གཞུང་། ། ཐུགས་ནས་ཐུགས་ཀྱི་གཏེར་དུ་སྐོས། ། ཡང་ན་སེམས་སྐྱེ་བོར་བྱ། ། ཅི་ཕྱིར་ཐུ་སྐེགས་ཅན་མགོ་ཆོད། ། དེས་དོན་དགུགས་པར་འགྱུར་ཏེ། ། དེ་ཕྱིར་ཆུ་ཀླུང་རྒྱུན་མི་གཅོད། ། ཅེས་པ་ལ་སོགས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་པ་ལྟར། ཡོན་ཏན་ཆེན་པོས་ཤུ་ཚབ་ལས་ཅན་ཀྱི་རྒྱུད་བཀའ་ཡང་བསྟན། གསུང་ཚབ་བྷ་གཏེར་ཐུགས་གཏེར་ཀྱིས་མཚོན་པའི་གཏེར་ཁའི་རིགས་བཅུ་བཞི་ཡོད་པ་ལ། ཡོངས་གྲགས་སུ་སྟོང་ན་རྩོལ་སྦིན་གཉིས བར་ན་ཞེ་རྩོགས་གཉིས། སྨད་ན་ཀཱུ་དཔལ་གཉིས་ཏེ་གཏེར་ཁའི་ཚིག་ཏུ་གྲགས་པ་དེ་དག་ཡིན་ནོ། ।

1. ཀཱུ་ཐོག་བགོན་པ། རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་ས་ཡོས་ཏེ་སྦྱི་ལོ་1159ལོར་ཀཱུ་དམ་པ་བདེ་གཤེགས་ཀྱིས་ཁམས་སྟེ་དགེའི་ཀཱུ་ཐོག་ཏུ་བཏབ།
2. རོ་རྗེ་བྷག་བགོན་པ། རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་ཆུ་སྦྲེལ་ཏེ་སྦྱི་ལོ་1662ལོར་བྱང་བདག་རིག་འཛིན་

ངག་གི་དབང་པོས་བོད་ཡུལ་དབུས་ཀྱི་ལྷོ་ཁའི་ཐོང་དཀར་རྫོང་ཁོངས་སུ་བཏབ།
3. དབལ་ཡུལ་དགོན། རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་ཤེང་སྦྲལ་ཏེ་སྦྱི་ལོ་1665ལོར་དཔལ་ཡུལ་རིག་འཛིན་ཀུན་བཟང་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ཁམས་སྟེ་དགེ་དཔལ་ཡུལ་དུ་བཏབ། བཀའ་བརྒྱུད་དང་རྣམ་རྟེན་མ་འདྲེས་པའི་དགོན་པ་ཡིན།
4. སྐིན་གྲོལ་གླིང་དགོན་པ། རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་མེ་འབྲུག་སྟེ་སྦྱི་ལོ་1676ལོར་ཚོས་ཆུལ་གཉེན་བདག་གླིང་པས་བོད་ཡུལ་དབུས་ཀྱི་ལྷོ་ཁའི་གུ་ནང་རྫོང་བཏབ།

5. རྩོགས་ཆེན་དགོན་པ། རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་ཤིང་གླང་སྟེ་སྦྱི་ལོ་1689ལོར་རྩོགས་ཆེན་པདྨ་མཁའ་འཛིན་ཀྱིས་ཁམས་སྟེ་དགེའི་ནུ་དམ་ལྗང་བ་ནུ་བཏབ།
6. ཞེ་ཆེན་དགོན་པ། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ཤིང་སྐྱ་སྟེ་སྦྱི་ལོ་1734ལོར་ཞེ་ཆེན་སྤྱི་སྲིང་གཉིས་པ་འཇུག་མེད་ཀུན་བཟང་ཆོས་ཀྱི་ཁམས་སྟེ་དགེ་ཞེ་ཆེན་དུ་བཏབ།

ས་བཅད་བདུན་པ། བན་བོན་འཁྲུག་པས་བོད་ཁྱིད་འབྱོར་བ།

གཅིག བོན་ཆོས་བར་ཡི་འཁལ་བའི་རྣམ་པ་དེ་ཐོག་མར་བྱུང་ཚུལ།

བོད་ཡུལ་འདིར་ཆོས་ཆུལ་སྲོང་བཙན་སྐམ་པོའི་སྐབས་ནས་བཟུང་སངས་ཆོས་ཆུལ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་མང་པོ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་ནས་དེ་ལ་འཚང་ཉིད་བྱེད་པའི་སྲོལ་དང་བོད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་མར་བྱུང་བ་རིག་གཞུང་ཡིན་ལ། རྗེ་བཙུན་གྱི་ཞལ་ནས་བཀའ་སྩལ་པ་ལྟར། ཐོག་མར་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་གི་ཞལ་ནས་ཨོཾ་མ་ཎི་པདྨེ་ཧཱུྃ་ཞེས་པའི་ཡི་གེ་དྲུག་པ་ཁོ་ནའི་ཆོས་ཀྱི་ཆུ་རྒྱུན་ཁོ་ནས་བོད་ཡུལ་ཁྱབ་ཅིང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡང་ཡི་དམ་ལྷ་ཆེན་པོ་ཞེས་བོད་ཀྱི་སྐད་དུ་གྲགས་ཤིང་།

ལགས་པོ་བོ་རྣི་སོ་ཀུ་མཇལ་ཏེ་ལ་ཞེས་ནས་མང་ཡུལ་དུ་གདན་དྲངས། ཕྱག་ཙ་གཉིས་ཀྱང་བཞེངས། ལགས་པོ་སྐབ་བོད་དུ་འབྱོན་པར་གསོལ་བ་ཞལ་ཀྱིས་བཞེས་ནས་རེ་ཞིག་བལ་ཡུལ་དུ་ཕྱིར་ཕེབས།

དེ་ནས་བཙན་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྷེའུ་བཙན་དགུང་ལོ་བཅུ་བདུན་སོན་པའི་སྐབས་དེར་ཡབ་མེས་ཀྱིས་ཐང་ཡིག་ཆམས་གཟིགས་པས་ཆོས་ལ་དད་པ་སྐྱེས། མེས་པོ་གོང་མ་ཆམས་ཀྱིས་བསྟན་པ་ལ་མཛད་ཅེས་བཞག་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཆུལ་པོ་རང་གིས་ཀྱང་ཕྱག་རྟེས་བརྩེ་བ་ཞིག་དགོས་པའི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་རྣམ་པའི་སྐབས་སུ་ཕྱག་ལ་སྦྱིད་ནང་བར་ཐབས་གང་གིས་ཀྱང་ཞན་བསྐྱེད་མ་བྱུང་བའི་ཚེ་ན། ཆུལ་པོའི་ཞབས་མེས་ཀྱི་དུས་ནས་མཚོས་ཡུགས་བསྟན་པའི་ཐབས་ཤེད། སྐད་འདོགས་པ་ནི་མ་ཡེགས་སྐམ་པའི་ཐབས་དོགས་སྐྱེས་ནས། སངས་ཆུས་ཚོས་ཟེད་མི་ཚོག་པའི་བཀའ་ཁྲིམས་དེ་ཅི་ཡང་མི་ཉན་ཞེས་ཟེད་དུ་བཏང་བའི་ཚུལ་《ཚོས་འཕྲུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ནང་གནའ་བས་མ་ཡས་བཞེངས་པའི་སྐབས་སུ་ཐིས་པའི་གཙོགས་ཀྱི་ཡི་གེ་ཉིང་པ་ཞིག་དྲངས་པ་ལྟ་བུའོ།

བཙན་པོ་བཞི་མེས་ཁྲི་སྲོང་བཙན་གྱི་རིང་ལ། ར་སའི་པེ་ཧར་བཙིགས་ཏེ་སངས་ཆུས་ཀྱི་ཚོས་ཐོག་མར་མཛད་ཚུལ་ཚད། བཙན་པོ་ཡབ་ཁྲི་ཤེ་གཙུག་བཙན་གྱི་རིང་ལ། བག་དམར་གྱི་ཀུ་ཆུར་གཙུག་ལག་ཁང་བཙིགས་ཏེ་སངས་ཆུས་ཀྱི་ཚོས་མཛད་ཕྱིན་ཚད་གདུང་རབས་ལྟ་ཚོན་ཆོ་ ། བཙན་པོ་ཡབ་དགུང་དུ་གཤེགས་པའི་འོག་ཏུ་ཞང་བློན་ཁ་ཅིག་གི་ཟེད་ལ། བག་དམར་གྱི་ཀུ་ཆུར་གཙུག་ལག་ཁང་བཙིགས་ཏེ་སངས་ཆུས་ཀྱི་ཚོས་མཛད་ཕྱིན་ཚད་གདུང་རབས་ཀྱི་ཐོག་ནས། ཡབ་མེས་ཀྱི་རིང་ཚུགས་ཤིང་ཐུགས་དམ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཕྱི་ལོ་ཁྲི་ལྔ་བཅུ་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཐུགས་ཁྲལ་ཞུས་ཏེ་ཕྱག་ཚོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་ཞིང་ཆོས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་ཀྱང་ཡངས་པར་སྤེལ་ཞིང་རྒྱས་པར་བྱས་ཏེ་ཕྱག་ཚོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས

ཟེད་དམ་མི་ཟེད་བརྟག་དཔྱད་མཛད་དགོས་པར་ཞུས་པས། མཆིམས་མེ་ལྷ་དང་། སེང་མགོ་ལྷ་ལུང་གཟིགས། ཝང་སཁྱི་བཅས་རྟོག་དཔྱོད་ཟེད་དུ་བཏང་བ་ལྟར་བརྟགས་པ་བཟང་པོར་ཤེས་ཀེ་ཐུགས་དོགས་གནང་དགོས་པ་མ་མཆིས་ཞེས་གསོལ་ཞིང་། བཙན་པོ་དང་མཇལ། དེ་ནས་ཡོ་བྱང་ཆུང་ཚུབས་སྤྱས་ཆེ་ཞབས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀུས་ཡོལ་ཁྲི་དགེ་བ་བཅུ་དང་། ཁྲིམས་བཅོ་བརྒྱད་དང་། རྟེན་འབྲེལ་བཅུ་གཉིས་ལ་སོགས་པའི་ཆོས་བཤད་དེ་ཟླ་བ་ཁ་ཤས་སོང་བ་ན། ཞོ་བྱང་འཕང་ཐང་ཆུས་ཁྱིར་བ་དང་། དམར་ཡོ་རི་ལ་ཐོག་བརྒྱ། མི་ནད་དང་ཕྱུགས་ནད། ལོ་ཉེས་སོགས་ཐྱུང་བས་བོད་འབངས་ཐབས་ཅད་ཁས་ཆོས་བྱས་པས་ལན། ཞ་ཅཱུ་ཡར་སྐྱགས་ཤིག་ཟེར་ཏེ་ཆོས་ཟེད་དུ་མ་བཅུག དེ་ནས་བཙན་པོས་མཁན་པོ་ལ་གསེར་མང་པོར་ཕུལ་ནས་བདག་སྐལ་པ་ཆུང་ལ་བོད་ནག་པོ་ལ་ཉེ་ཐེས་པས་སྟོག་པར་དཀའ། ཐབས་མི་མཁས་ན་ལྷ་ཆོས་མི་འགྱུབ་པར་ཤེས། རེ་ཞིག་མཁན་པོ་ཕྱིར་ཕེབས་ལ་བཙུན་ཡུལ་དུ་བཞུགས་ཤིག ལྷག་ཐབས་བགྱིས་ཏེ་ཆ་ཅིའི་ཚེ་ཟེད་ཞུ་སྟེ་ཁེས་ཞུས། མཁན་པོས་བོད་ཀྱི་ལྷ་ཀླུ་གདུགས་པ་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱང་ཐོག་ཏུ་སྐྱེ་ཞིང་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མེད་ཅེས་ཞུས། ཞ་ཅཱུ་བཙན་པོས་ཀྱང་ཁྱོད་ཀྱི་ཟེད་ཀྱང་ཡིན་ཏེ་ཞེས་ཐུགས་ཁོང་ཆུད་ནས་ཕྱག་ཚོན་ཁྱེར་ཏེ་ཕྱིར་ཕེབས་ཤིང་། ཕྱག་ཚོན་ཁྱེར་ཏེ་ཕྱིར་ཕེབས་པ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་ཀྱང་ཐོག་ཏུ་ཆུད་ནས་ཕྱག་ཚོན་ཁྱེར་ཏེ་ཕྱིར་ཕེབས་ཤིང་། ཕྱག་ཚོན་ཁྱེར་ཏེ་ཕྱིར་ཕེབས་པ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་ཀྱང་ཐོག་ཏུ་ཆུད་ནས་

བཅུག །ཁ་ལ་ལྷགས་གཟེར་བཏབ་ནས་ཆུ་ལ་བསྐྱར། །དེ་ནས་རྡེ་འབངས་ཡིད་གཉིས་ཐེ་ཚོམ་ནས། །ཅི་རིམ་མེད་ཅེ་དབུ་སྐྱང་བཞེས་དགོས་ཟེར། །དེ་ནས་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྷེའུ་བཙན་གྱིས། །མི་དེ་ཅི་རི་མེན་རེ་ཟག་བཅས་དགོས་ཟེར། །དེ་ནས་བློན་པོ་ཐམས་ཅད་ཁོ་ཐག་ཚད། །མཁས་པ་ཅི་རི་ཙ་ནའི་ཐུགས་དགོངས་ལ། །ང་ཡི་གྱུད་དུ་སྐྱེ་སྐྱག་གི་སོང་། །སྐྱིང་རྡེས་མ་བཟོད་སྨོན་ལམ་རྒྱ་ཆེར་བཏབ། །ཅེས་སོགས་ཅི་རི་ཙ་ནས་ཆོས་གསུངས་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱ་གར་ནས་ཕྱམ་བཅུག་སྟེ་རྒྱལ་བློན་བར་དུ་རྙོད་པ་བྱང་ཚུལ་དང་།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། དེ་ནས་རྒྱལ་པོཁྲི་སྲོང་ལྷེའུ་བཙན་གྱིས། །ཅི་རི་ཙ་ན་གཞན་གྱིས་མཐོང་དོགས་ནས། །རྒྱལ་པོའི་མ་བསྟོ་བའི་གདུགས་ཁང་གི །བྱ་ཁང་ཀ་བའི་ལོགས་ལ་ཆོལ་བྱས་ཏེ། །དེ་ལ་སྐྱོགས་བཞིན་ཀ་བ་བཞི་བཙུགས་ནས། །དེ་ཡིནང་དུ་ཅི་རི་ཙ་ན་བཞུགས། །དེ་ནས་འབངས་ལ་མར་ནག་ཁྲལ་བཀལ་ནས། །མཚན་མོ་གསང་སྔགས་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པ་བསྒྲུབ། །ཉིན་པར་མཚན་ཉིད་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བཅུག །དེ་ཡི་དུས་ན་མངའ་བདག་རྒྱལ་པོའི་ཉེ། །ནུབ་ཀྱིས་རེས་ལ་གར་སོང་ཆེ་ཆེས་བྱས་ཏེ། །ཁ་ལ་ལྷགས་གཟེར་བཏབ་ནས་ཆུ་ལ་བསྐྱར། །དེ་ནས་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྷེའུ་བཙན་གྱིས། །ཅི་རི་ཙ་ན་ཁོ་ནས་ཀྱང་ཡིད་གཉིས་ཐེ་ཚོམ་ནས། །ཅི་རི་ཙ་ན་ཁོ་ནས་ཀྱང་ཡིད་གཉིས་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ཡིན་ནོ། །ཅེས་ཟེར་ཏེ། ཁ་ལ་ལྷགས་གཟེར་བཏབ་ནས་ཆུ་ལ་བསྐྱར། །དེ་ནས་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྷེའུ་བཙན་གྱི

མགར་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད་རྣམས་ལ་བཀའ་ཡི་ཚད་པ་བྱས་ཚུལ་ལ་གསལ་བ་ཤུར་རོ། དེ་འདྲ་བྱས་སྐབས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་དེ་ཉིན་ལྟར་སྤྱི་བཏང་ཤིང་ཐུབ་པའི་སྡོགས་སུ་ཕྱིན།

ཆོས་རྒྱལ་ཁྲིས་སྲོང་ཁྲི་བཙན་ཞི་དམ་ཆོས་ལ་དཔལ་སེམས་ཆེ་ཞིང་། བྱམས་དང་སྙིང་རྗེས་ཐུགས་རྒྱུད་གང་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་འཕགས་ཆེན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཟམ་འཕྲུལ་དུ་ངེས་ཀྱང་། འཇིག་རྟེན་སྲིད་ལུགས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་རྒྱལ་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་ཀ་ཁོ་ནར་ཟད་ཀྱང་། གཞན་ཡང་ཁོང་ཁྲོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐུ་ཚེ་ཐུགས་ཀ་ཡིན་ནའང་། ཁོང་བློན་རྣམས་ཀྱི་ལག་ཏུ་ཤི་བའི་ཚེ་ཁོང་ཁྲོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ཀ་ཡིན་ནའང་། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་ཀྱང་ཁོང་ལ་ཡིད་ཆེས་ཤིང་ཡིད་ཁུར་ཆེ་བ་ཡིན་ནོ།

དེ་འདྲ་ཡིན་པས་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲིས་སྲོང་བཙན་གྱིས་དམ་པའི་ཆོས་སྒོགས་ཀྱི་མཛད་འཕྲིན་གྱི་ཕྱག་རྟེས་དེ་གཙོ་ཆེ་བར་གནང་སྐབས་བློན་རྣམས་ཀྱིས་བོད་དང་ཆོས་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད་ལ་ཕན་ཐོགས་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཁས་བླངས་ཏེ་ཡོད་པ་ཡིན། རྒྱལ་པོས་དམ་ཆོས་སྤེལ་ཞིང་གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས་པ་ལྟོས་ཤིང་ཁེ་ཕན་ཆེ་བ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་ལ། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་ནང་ནས་ཀྱང་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་ཞེས་པ་ཉིད་ཆོས་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཁོང་གིས་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཡང་ཆོས་ཀྱི་ཐུགས་ཀ་ཁོ་ནར་ཟད་ཀྱང་། ཁོང་གི་རྒྱལ་པོའི་ཚེ་ཁོང་ཉིད་ཀྱི་ཐུགས་ཀ་ཡིན་ནའང་། ཁོང་གི་བློན་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་ཀྱི་ཐུགས་ཀ་ཁོ་ནར་ཟད་ཀྱང་། ཁོང་གི་ཚེ

ཤིང་རྒྱས་ཀྱི་ཁྲོམ་ཏུ་འཚོང་བྱེད་པ་ཞིག་ཡོད། དེ་ཡི་ཆུང་བཟིའི་སྐྱེས་ཁྱིམ་ནས་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན། ཁོ་ཚོའི་ཕ་མེས་ཀྱང་ཤིང་ཚོང་པ་ཡིན་ལ། ཁོ་ཚོའི་ཁྱིམ་ཚང་ཡང་ཁྲོམ་ཁར་ཡོད་པས་ཤིང་ཚོང་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ཡང་ཕ་མེའི་ལས་ཀ་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཐེ་ཚོམ་ཟ་ནི་ཤིང་ཚོང་ལ་ཤེས་ཉམས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཁོ་ཚོའི་ཕ་མེས་ཀྱང་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ལ་ཤིང་ཚོང་གི་ཐབས་ཤེས་ཉམས་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་སྐྱེ་སྐྱེས་ཡོད་པ་ཡིན། ཐེ་ཚོམ་ཟ་ནི་ཤིང་ཚོང་ལ

སོགས་གསུངས་ཡོད་པ་ལྟར་དོ། །

དེ་ལྟར་ལྷ་ལུང་དཔལ་གྱི་རྩོ་རྗེས་རང་དོན་ཁོ་ན་ལ་བསམ་ནས་ཁྱི་དང་མ་བཀྲོངས་པས་བོད་ཕྱི་ལ་གོད་ཚག་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་དེ། སོ་ནམ་གྱི་ཞིང་པ་དང་། གནག་ཐུག་གས་ཀྱི་ཇི་བོ་ཡན་གྱིས་བློན་མོར་དཔྱད་ན་ཤེས་གསལ་ལྟར། མངའ་རིས་མན་དང་མདོ་ཁམས་ཡན་གྱི་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་སྒྲུབ་ཅིང་། ཇེ་ཤེ་ཡའི་གྲིང་ཆེད་ཙམ་ལ་ཡང་ཞེ་དྲུས་ཆེད་ཐོ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཤར་དེ། སོག་མའི་ཐོན་ཐག་ཚད་པ་རྗེ་བཙིར་སིལ་བུར་འཛོམ་ནས། ཡོངོ་བདུན་ཅུ་ལྔ་ཙམ་གྱི་རིང་ལ་རྒྱུན་ཚོད་ཟིན་ཚ་དང་འབྲུག་རྩེད་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི། ཁམས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཙམ་གྱི་རིང་ལ་ཡང་མི་རབས་ཆུང་དེ་འཚོལ་སྐད་དང་གསོག་འཛོག་བྱས་པའི་གལ་ཆེའི་གནའ་ཅིན་ཡིན་ལ། གསུང་རབ་རྣམས་འབྱུང་བཞིའི་ཐུང་དུ་རྒྱས་བཏབ་པའི་ཁྱོད་ཐུང་བ་མ་ཟད། དེ་ནས་བཟུང་བོད་ཅེས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཆུང་སུས་ཀྱང་བརྟེས་བཅོས་བྱེད་ཚོག་ཆོག་ཅན་གྱི་ལུང་པ་ཞིག་ཆགས་པ་རེད། ཐབས་སྟག་པ་ཞིག་ལ་ལྷ་ལུང་དཔལ་རྩོ་ལ་གྲིད་དོན་གྱི་དམིགས་ཡུལ་མེད་པའི་རྒྱུན་བཞིན་དུ་སྐྱེས་བུ་ཁ་ཤས་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་ཀྱི་སངང་ལ་གྲིད་དབང་འཛིན་པའི་ཚེད་དུ་སྤྱང་དང་མ་བསད་པ་ཡིན་ན་བོད་ལ་གོད་ཆག་ཚེན་པོ་དེ་ཡོང་མི་སྲིད།

སྡུས་པ། བཙན་པོའི་བཀའ་ཡིས་བོད་ཁམས་གཅིག་ཏུ་དྲིལ །
དྲག་པོའི་དཔུང་གིས་མཐའ་བཞི་དབང་དུ་བསྡུས། །
སྐམ་པོའི་ཐུགས་ཀྱིས་ཆོས་དང་རིག་གནས་སྤེལ། །
མེས་པོའི་དབུས་ནས་སྤོང་བཙན་སྐམ་པོ་བརྩིད། །
ཞི་བའི་ཐབས་ལ་མཁན་སློབ་རྣམ་གཉིས་མཁས། །
དང་བའི་དད་པ་ཁྱི་སྤོང་ཐུགས་ལ་འཕྲུང་སེ། །
རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་བོད་དུ་རྒྱས་སྐྱུར་ཀྱང་། །
བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སྲིད་ཆོས་ཀྱི་ཟློང་དུ་ཕིན། །

ཞེས་བྱ་བར་སྨོས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ། །

ལེའུ་ལྔ་པ། བོད་ཁམས་སིལ་བུར་འཛོར་བའི་དུས་སྐབས།

(841 – 1265)

ཉ་བཅད་དང་པོ། བོད་ཁམས་སིལ་བུར་འཛོར་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་སྐོར།

ཀ་ཅིག བཙན་པོ་བཀྲོངས་ཤིང་དབུ་གཡོ་འཐྱག་པ།

དེ་ལྟར་སྤྱི་ལོ་841བའི་ཕྱགས་བྱ་ལོར་བཙན་པོ་དར་མས་སྲིད་སྐྱོང་ལམ་ལུགས་བཅོས་བསྒྱར་བྱས་ཏེ་གླ་བཙུན་རྣམས་ཀྱི་འཚོ་བ་དང་ཁ་དང་གསོ་བྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་ལུང་བསྒྲགས་རྗེས། དེ་དག་ཡིམ་རང་ནས་མཐར་ཕྱུག་དཔལ་གྱི་རྩོ་རྗེས་སྐོག་མདའ་འཕངས་ཏེ་རྒྱལ་པོ་བཀྲོངས། སྤྱི་ལོ་842བའི་ཆུ་ཁྱི་ལོར་བཙུན་མོ་ཆུང་བ་ཆེ་སྤོང་བཟའ་ལ་སྤུས་གནམ་ཁྲེའོད་སྤྱང་ཤའ་འཕངས་ཏེ་ཁྱི་རྒྱལ་པོ་བཀྲོངས། དེའི་སྐྱོགས་ཀྱི་བློན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཡུམ་བཏུན་ལ་འཕྲོངས། དེའི་སྐྱེས་ཀྱི་བློན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱལ་སྲིད་ཡུམ་བཏུན་ལ་འཕོ་བའི་བར་བཅོལ།

སྐབས་དེར་གོང་གི་རྗེ་ལ་རྒྱལ་སྲིད་ལ་མི་མཐུན་པའི་འཕྲུག་རྩོད་དུ་ཞུགས་ཏེ་ཡོད་པ་ལྟར། ནང་ཡམས་སོགས་མི་འདོད་པ་སྟ་ཚོགས་ཀྱིས་གང་བས། བོད་ཁམས་སྐྱི་ལ་སྟག་བཙུལ་ཟླ་གསུམ་ལོངོད་པའི་ཚུལ། 《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། དེའི་ཚེ་སྐུ་གེ་དང་། ནང་ཡམས་སྐྱང་། ཆོས་བཤིགས་པའི་བློན་པོ་རྣམས་ཀྱང་བཀའ་ཆད་མི་འདྲ་བ་མང་པོས་གུམ་པར་བརྐིད་ཆོས་བཤིགས་པས་ལན་པར་ཁ་འཆམ་ནས་རྩོ་བ་མཆེད་གཉིས་བྱམས་པ་ཆོས་འཁོར་རྣམས་ཁྱི་ཐོག་ཏུ་སྐྱན་དྲངས་ནས་མཆོད་པ་བྱས། རྟགས་རང་གིས་བྱང་སར་ཤམ་ཐབས་གོང་བ་ཅན་གོན། སྐུ་གཞོན་བེགས་གཙུག་ཕུད་བཞག་པ་དབྱར་རྫ་གསུམ་དབྱར་གནས་སྐྱིད་ཟེར་ནས་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བསྡད་ནས་ཁྱིམས་ལྟར་སྐྱིད་ཟེར་ཏེ་ཐོང་དུ་ཕྱིམ་ཐབས་སྐྱིད། མིང་དག་བཅོམ་གཙུག་ཕུད་ཅན་ཟེར་བ་མང་པོ་སྐྱེ་བོའི་མཆོད་གནས་སྐྱེ་བའི་མིང་ཐོབ་པ། མི་དར་མ་ཤི་ན་འབུམ། གཞོན་པ་ལ་ཉི་ཁྲི། ཐྱིས་པ་ལ་བཅུ་ལྔ་ཙམ་སྐྱེ་བ་འདོན། ཁྲོག་མཁན་ཤེས་དབང་ཆེ་བ་འགའ་ཟུང་གིས་ཉི་ཁྲི་ཙམ་ཁྲོག་ཁས་ནས་དམར་པོ་འདི་དོན་བསྟུས་པ་དེ་ཡིན་པ་འདུག ནག་པོ་འདིས་དེ་རྒྱས་སྐུ་ཚད་པར་འདུག ཡིག་ཆུང་འདིས་དེ་ལ་དོགས་པ་དཔྱད་པར་འདུག་ཟེར་ནས་རྩོ་ལ་ཐལ་ཤའ་བཤད་ཅིང་སྐོམ་པ་མེད་པར་བོད་ཡོའི་ཚེ་ཆོས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱོན་ཡོད་ཚུལ་ཁྱོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཁྱི་རྒྱལ་པོ་ཁྲོག་ཁས་ནས་ཁྱིམས་ལྟར་སྐྱིད་ཟེར་བ་ལྟ་བུ

ཟན་ཞེས་སྟེ་གཉིས་གཉིས་སུ་ཚང་དེ་རྩོད། ཅེས་གསལ་བ་འདི་དག་ནི་བཙན་པོ་དར་མ་བཀྲོངས་པའི་རྗེས་ལུས་སུ་ཡང་བོད་དུ་དམ་ཆོས་འཚང་ཁན་དང་། དབུ་སྐྱབ་པ་སོགས་བྱུང་ཡོད་པ་དང་། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་ཟིང་འཁྲུག་ཡང་ནས་བོད་ཡུལ་ཕལ་ཆེར་ལ་ཁྲབ་སྟེ་ཡུལ་གྱི་རིར་ཡང་ཡུམ་བཀྲན་སྐྱོགས་ལ་ཆེ་སྲིད་དང་། འོད་སྲུངས་སྐྱོགས་ལ་ཆུང་སྲིད་ཅེས་པ་བཙུན་མོ་ཆེན་ཆུན་གྱི་སྲིད་ལ་ཐོགས་པའི་མིང་དུ་ཟད་ཅིང་། གཞན་ཡང་ཡུམ་བཀྲན་སྐྱོགས་གཉིས་ཀྱི་གསང་བོའི་ཞལ་ཕྱི་ནས་ཀྱང་ཐོན་ཏེ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཅིང་། ཡུམ་བཀྲན་སྐྱོགས་ཀྱི་ཕྱག་ཏུ་ཐོག་སྐར་སྐྱེས་ཤིང་ཁ་ཟས་ཀྱང་ཟ་ཐུབ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། ཡུམ་བཀྲན་སྐྱོགས་ཀྱི་ཕྱག་ཏུ་ཐོག་སྐར་ཁ་ཟས་ཀྱང་ཟ་ཐུབ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། ཡུམ་བཀྲན་སྐྱོགས་ཀྱི

དེ་ཡང་གཉགས་ཀྱི་རུས་ཚོས་དོན་མཁར་མདའ་ཡི་བང་སོ་སྐེ། སྤུ་རྒྱལ་གདུང་རབས་ཁྲི་གཉན་གཟུང་བཙན་དང་། སྐག་རི་གཉན་གཟིགས། གནམ་རི་སྲོང་བཙན་སོགས་ཀྱི་བང་སོ་སྤུས་པ་དང་། ཤྲད་པུའི་རུས་ཚོས་སེང་གེ་ཅན་ཁྲི་ཁེ་གཙུག་བརྒན་ཀྱི་བང་སོ་སྤུས། གྲེང་དང་། འཕྲོས་དང་། ཁུ་བཅས་ཀྱི་རུས་ཚོས་འདུས་སྲོང་མང་པོ་རྣམས་སོ་སྤུས། སྐྱི་བའི་རུས་ཚོར་བཙན་པོ་མང་སྲོང་མང་བཙན་ཀྱི་བང་སོ་སྟོ་བཞེར་ཏུལ་པོ་ཐོབ་སྐེ་འབྲུ་འཕྲོར་ལུས། སྲོང་བཙན་ཀྱི་བང་སོ་འབྲོ་དང་ཅོག་ཅོ་གཉིས་ཀྱི་རུས་ཚོར་ཐོབ་ཀྱང་མ་སྟོགས་པར་ལུས་ཡོད་པ་དོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དེ་བཞིར་རྣམས་སྒྲུགས་ཤ་ཡ་ཀྱེ། 《ཚོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས།

བཙན་པོ་གཉིས་ཡོ་ཉེར་གསུམ་རེ་ལོན་པའི་སྐབས་ནས་བཟུང་སྐེ་འབངས་ཀྱི་ཁེང་ལོག་རྣམས་རྗེས་ཡིན་ཟུང་སྐེ། དེ་ཡང་བར་སྣང་གི་བྱ་གཅིག་ལ་ཀུན་བ་མཐོང་བ་ལ་དབེ་བྱས། དང་པོ་དབའས་ཁོ་བཞེར་ལེགས་སྐེང་གིས་ལག་དཔོན་བྱས་ཏེ་མདོ་ཁམས་སྒེའུ་ཁུང་ལོག་བྱས། དེ་ནས་དབྱ་རུང་འབྲོ་སྤས་འབྲུག་པ་ལ་བཅེན་ནས། དབའས་ཙོ་ཙོ་ཆུང་གིས་ཏེ་ཁང་ལོག་ཏུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཟེར་ཞིང་། དེ་ནས་གཡོ་ཐུང་ཁུ་ཚང་ཙེ་ཐེ་ཐག་ཆོ་བ་སོགས་མི་བཞིས་གྲོས་བྱས་ནས་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཁ་ཐུག་ལ་ཡང་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ཡོད་ཀྱང་། ཁོང་ཚོས

ཅེ་ཚུང་ལྟ་སྐོམ། གུང་ལེ། ཁྱི་ཐོག་ཐག་གསུམ་ཀྱི་གདུང་རྩྭ་ཚད།

རྩྭ་བའི་རྩྭ་ཏ་ཤགས་པ་དང་ཟླ་སྣ་བའོ། །

བཞེངས་ཅན་འབབ་ཀྱི་རྩྭ་ཚོན་མཁན་པ། ཞང་མདའ་པ། སྨན་བདུན་ཐང་པ།

ལྟ་སྟོན་དཀར་ཚའི་རྩྭ་ཅི་ཚུང་བའོ། །

གཅང་ཚ་བྱག་གི་ཕྱི་མ་བཞི་ལས་ཁྲ་འབྲག་བྱིང་བ་ཤི་བཅན་པོ་རྣམས་འཚེལ་ལོ། །

གཡུས་སྨན་གར་མི་ཡོན་ཏན་ལ་སྐས་རྩོ་དགའ་འཁྲབ།

རྩོ་དགའ་ལ་སྐས་གསུམ་བྱང་སྟེ་བྱ་ལ་ལྟ་ཆེན་དང་། ཁྱི་དར་མ། ལྟ་ཞི་བ་བཅས་སོ།། །

སྐས་ཆེ་བ་བྱ་ས་ལྟ་ཆེན་ཀྱིས་བྱ་སའི་ལྟ་ཁང་སོ་མ་བཞེངས། རྒྱ་མའི་དབོན་སྟོན་ཀྱིས་རབ་གནས་མཛད་དེ། དཔལ་ཕག་མོ་གྲུ་པ་བླ་མར་བསྟེན།

སྐས་ཆུང་བ་ཞི།

རིག་པ་མཚོན་ལས་འགྲོ་མཚོན་དང་། ཆོས་དཔོན་གཉིས་བྱུང་། འགྲོ་མཚོན་གྱི་སྡུས་བྱ་ཆེན་གྱགས་པ་ཁྲེ། བྱ་ཆེན་གྱགས་པ་ཁྲེ་ལ་སྡུས་བྱ་ཆེན་ཆུང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བྱུང་།

བྱ་ཆེན་ཆུང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ་སྡུས་བྱ་ཆེན་རྒྱལ་པོ་བྱུང་།

འདིའི་དུས་སུ་བྱ་ཀྱིལ་དཀོན་པ་བཏབ་ནས་དགེ་འདུན་གྱི་རྟེ་བཙུགས། གང་ནས་མཆོ་གསུམ་དུ་མང་དུས་སྐྱབས་པ་པོ་ལྟ་བརྒྱ་ཙམ་དང་། ཉང་དུས་བརྒྱ་ཙམ་རེ་བཞུགས་པ་ལ་ལ་ཆོ་བའི་ཡོ་བྱད་སྦྱར།

བྱ་ཆེན་རྒྱལ་པོ་ལ་སྡུས་བྱ་ཆེན་ཡུག་པ་ལ་བྱུང་། དེའི་སྐབས་ལ་དགས་སྟོང་གཤམ་གཉིས་ཀྱི་དམག་དྲངས་ནས་ཉང་ཀྱི་ལ་གཡུལ་བཤམས་པས་ཉང་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཁམ་ནས་ཁྱེ་བྱང་ཙམ་རེ་ལ་ཕྱིན་ཏེ། ཁམ་ཁ་ཁམ་ནམ་སྐབས་ཉང་ཁྲིད་ཀྱི་ཁ་ནས་ཁྱེ་ཐུམ་ཁྲིད་ཅིང་ཕྱིན་ཏེ་ཁམ་ཁ་ཁམ་ནམ

དེའི་དུས་དབུས་གཅང་གི་མི་བཙུ་མདོ་ཁམས་ནས་བྱོན་ནོ། །

ཁྲི་པ་ལས་སྐས་ཡ་ཅ་ར་དང་། དགེ་སློང་། བྲ་མ་བོ་ཏི་རྣ་ཛ་ཀ་གསུམ་འཁྲུངས།

ཡ་ཅ་རའི་རྒྱུད་པ་ཁྲེང་པོ་པ་དང་། ཕྱང་རྒྱབ་པ། སྤྱག་པ་ལམ་པ། འབྲོང་པ། སྐྱེ་ཐང་པ། ལྷམ་པ་བཅུད་པོ་བཅས་སྤུ་གསུམ།

དགེ་སློང་གི་རྒྱུད་པ་སྒེལ་བཞི་པ།

བོ་ཏི་ར་ཛ་ཧེའི་རྒྱུད་ཀ་གས་ལམ་པ། འབྱི་གུང་པ། འོན། དོ། ཆབ་ཐང་། བསམ་ཡས་བཅད་པོ་སོགས་མང་དུ་འཛེལ་བ་བཅས་སོ། །

ཉེ་མ་མཚོན་ལ་སྐས་ཉེ་འོད་དཔལ་མཚོན་འཁྲུངས། དེའི་རྒྱུད་གྲུང་ཤོད་འཕགས་པའི་ཐུགས་མངོན་དུ་བྱེད་པ་བཅས་ཤིང་། །

ཞེས་པ་འདི་དག་ནི་《ཆོས་འབྱུང་མ་ཁས་པའི་དགའ་སྟོན》དུ་གསལ་བ་བཞིན་བཀོད་ཅི། ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚང་གཞན་དུ་འདི་དག་མི་འདུ་བ་འདུག་པས་དཔྱད་པར་འོས།

གསུམ། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་འཛིན་རྩེས་ཀྱི་གདུང་རབས་རེའུ་མིག

རེའུ་མིག་དང་པོ། འོད་སྲུང་གི་རྒྱུད་པ།

གཡོ་རྩའི་རྒྱལ་རྒྱུད། (གཙང་གི་ཡུལ) (ཤ་ལམ་སྦྱི་ལའི་དུས་རབས་དགུ་པའི་དཀྱིལ་ཙམ་ནས་དུས་རབས་10བར)

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	འབྲུངས་འདས་ཀྱི་ལོ།	གསལ་བཤད།
འོད་སྲུངས།	842—885	
མངའ་བདག་དཔལ་འཁོར་བཙན།	865—895	
གཅེན་བཀའ་ཤེས་བཀྲིས་པ།		བཀའ་ཤིས་བཀྲིས་པ་སྲས་སྐད་ཀྱི་ཞེ་གསུམ་ཞེས་པ། ཆེ་བ་དཔལ་ལྡེ། འབྱིང་བ་འོད་ལྡེ། ཆུང་བ་སྐྱིད་ལྡེ་གསུམ་འཁྲུངས།
གཅུང་སྐྱིད་ལྡེ་ཉིད་མ་མཚོན།		སྲས་སྟོང་ཀྱི་མཚོན་གསུམ་ཞེས་པ། ཆེ་བ་རིག་པ་མཚོན། འབྱིང་བ་བཀའ་ཤིས་མཚོན། ཆུང་བ་ལྡེ་གཙུག་མཚོན་བཅས་གསུམ་འཁྲུངས།

1. སྐད་ཀྱི་ལྡེ་གསུམ།

(1) གུང་ཐང་རྒྱལ་རབས།(སྦྱི་ཚ་དུས་རབས་བཅུ་པའི་དཀྱིལ་ཙམ་ནས་1280བར)

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	གསལ་བཤད།
གཅེན་དཔལ་ལྡེ། འོད་ཟེར་ལྡེ། དབང་ཕྱུག་ལྡེ། དྲང་དཀར་ལྡེ། བཙན་ལྡེ།	འདིའི་རྒྱུད་པས་གུང་ཐང་དང་། ཟུ་རྒྱལ་པ། སྤྱི་པ་ཉ་རྩེ་པ། སྐང་ཡུང་བ་རྣམས་དང་དུ་བྱས་ཡོད། འདི་ལས་བརྒྱུད་པའི་གུང་ཐང་བཙན་པོའི་གདུང་རབས་ཐ་མ་ཁྲི་བས་ཟོ་ཤྭ་དེ་སྤྱི་ལོ་1477—1648བར་གནས་ཡོད།

(2)འོད་ལྡེའི་རྒྱུད་པ།(ཤ་ལམ་སྦྱི་ལའི་དུས་རབས་10དཀྱིལ་ཙམ་ནས་11ཙམ་བར)

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	གསལ་བཤད།
ཞ་བ་དེ་སེ། དར་མ་བཙན་པོ། ཁྲི་འབར། བཀྲ་ཤིས་ལྡེ། བཙན་སྲོང་། བཙན་པོ་ལྡེ་འབར།	འོད་ལྡེའི་སྲས་ཆེ་བ་ཞ་བ་དེ་སེ། འདི་རྣམས་ཀྱིས་གཙང་རོང་དང་། སྐུམས་ཡུལ། གཡག་སྡེ། ཉང་སྟོད། སྐྱ་ཚལ་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་རྣམས་བཟུང་།

ཅོང་ཁའི་རྒྱལ་རབས།(ཤ་ལམ་སྦྱི་ལའི་དུས་རབས་10པའི་དཀྱིལ་ཙམ་ནས)

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	གསལ་བཤད།
ཁྲི་སྡེ།(མདོ་སྨད་ཅོང་ཁའི་རྒྱལ་རྒྱུད) ཉ་རྒྱལ་བ། དར་ལྡེ། དར་མ་ལྡེ།	སྲས་འཕྲིང་བ་ཁྲི་ལྡེའི་བརྒྱུད་པ་འདི་མདོ་ཁམས་སུ་བྱོན་ཏེ་ཅོང་ཁ་ཡུལ་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད་ལ་སོགས་པ་མདོ་སྨད་ཕལ་ཆེར་ལ་མངའ་མཛད། དེང་མཚོ་སྨོན་དང་ཀན་སུའི་ས་ཆ།

གཅང་གཡས་རྩའི་སྐྱིད་མཁས།(? —?)

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	གསལ་བཤད།
ཉག་ཁྲི	བོད་ཁེའི་སྲས་གསུམ་པ་ཡིན།

ཡར་ལུང་རྒྱལ་རབས།(སྨྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་པའི་དཀྱིལ་ཙམ་ནས་དུས་རབས་13བར)

རྒྱལ་པོའི་མིང་།	གསལ་བཤད།
ཁྲི་ཆུང་། བོད་སྐྱིད།	བོད་ཁེའི་སྲས་བཞི་པ་ཡིན།

(3)མྱང་ཡུལ་རྒྱལ་རབས།(ཉ་ལམ་སྨྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་པའི་དཀྱིལ་ཙམ་ནས)

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	གསལ་བཤད།
སྐྱིད་ཁྲི། རྒྱལ་བ་བོད།	འདིའི་རྒྱུད་པ་ལ་ལྟོང་བཙན་དང། འཕྲེ་བཙན། ཁྲེ་བཙད་གསུམ་ལྟོང་ཡོད་ཅིང་དེ་དག་གིས་མྱང་ཡུལ་སྟོད་སྨད་བར་གསུམ་བཟུང་པར་གྲགས།

2. སྟོད་ཀྱི་མཚོན་གསུམ།

(1) ལ་དྭགས་རྒྱལ་རབས།(སྨྱི་ལོ་960ནས་དཔལ་ལྡེ་བར)

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	གསལ་བཤད།
ཆེ་བ་དིག་པ་མགོན། འགྲོ་མགོན། བྱ་ཆེན་གྲགས་ལྡེ། བྱ་ ཆེན་ ཐྲང་ ཆུབ་ སེམས་དཔའ། བྱ་ཆེན་རྒྱལ་པོ། ལྷ་ཆེན་ཞབྲལ།	འདིའི་རྒྱལ་རབས་དཔལ་ལྡན་བཞུགས་བཞིན་པའི་ལ་དྭགས་རྒྱལ་པོའི་བར་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་སྨྲོང།

(2) སྨྱ་ཏེང་རྒྱལ་རབས།(ཤ་ལམ་སྨྱི་ལོ་96ལོ་ཙམ་ནས?)

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	གསལ་བཤད།
བར་པ་བཀྲ་ཤིས་མགོན།	རེཊ་མིག་འདི་ཆོས་འཕྲུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་ལྷར་བཅོད་པ་ཡིན།

(3) གྲུ་གེའི་རྒྱལ་རབས།(སྨྱི་ལོ་960ནས་དུས་རབས་15པའི་འགོ་ཙམ་བར)

རྒྱལ་པོའི་མཚན་དང་འབྲུངས་འདས་ཀྱི་ལོ།	གསལ་བཤད།
ཆུང་བ་ལྡེ་གཙུག་དགོན། ལྷ་བླ་མ་ཡེ་ཤེས་བོད།(965 – 1036) གཅུང་ཁོལ་རེ། ལྷ་ལྡེ། བོད་ལྡེ།(1030 – ?) ཇེ་ལྡེ། ན་གা་དེ་བ། བཙན་ཐུག་ལྡེ།..... (བོག་གི་རྒྱལ་རབས་རྣམས་མིང་མ་བྱིས)	ལྷ་ལྡེ་ལ་བོད་ལྡེ་དང་། ཕོ་བྲང་ཞི་བ་མོད། བཙུན་པ་ཉང་ཆུབ་བོད་བཅས་སྲས་གསུམ་འབྲུངས། བོད་ལྡེ་རབ་ཐྲུང་དང་ཡོའི་ལྷགས་ལུགས་སྨྱི་ལོ་1031ལོར་འབྲུངས། དཀྱུང་ལོ་སྲུམ་ཙུ་པ་སྨྱི་ལོ་1060ལོར་མང་ཡུལ་དུའེ་ཐྲབ་ཀྱི་ལྷ་ཁང་བཞིངས། ཇེ་ལྡེས་རབ་ཐྲུང་གཉིས་པའི་ མེ་ གླང་ 1097ལོར་ གཅང་ལ་ སྟོད་ དིང་ ངེ་ དགོན་ པ་བཞེངས། གྲུ་གེའི་རྒྱལ་རབས་བཙུ་བདུན་ པ་བཀྲ་ཤིས་ མཚོན་ ཀྱི་ གདུང་ རྒྱུད་ བསོད་ནམས་ སྡེ་ བྱ་ ཏེང་ནས་གདན་ དྲངས་ནས་གྲུ་གེ་ རྒྱལ་པོའི་ གདུང་ རྒྱུད་འཛིན། སྨྱི་ལོའི་ དྲུག་རབས་17པའི་ལོ་རབས་སྲུམ་བཙུ་པའི་ནང་ ཙམ་ན་ལ་ དཔལ་ཀྱིས་ དམག་བཀྲང་ནས། གྲུ་གེ་ རྒྱལ་པོ་ མཐའ་ མ་ བྱི་ གཏམ་པ་ བཀྲ་ཤིས་ བཀྲིངས་ནས་ མཁར་རྩོང་ཐམས་ཅད་ གཏོར་ བས་གྲུ་གེ་ རྒྱལ་རབས་ མཇུག་རྫོགས།

རེའུ་མིག་གཉིས་པ། ཡུམ་བརྒན་ཀྱི་རྒྱུད་པ།

དབུ་ཅུའི་རྒྱལ་རྒྱུད།(ཤ་ལམ་སྨྱི་ལོའི་དུས་རབས་དགུ་པའི་དཀྱིལ་ནས་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པ་བར)

རྒྱལ་པོའི་མིང་།	འཁྲུངས་འདས།	གསལ་བཤད།
ཁྲི་ཉེ་ཡུམ་བརྒན།	842—882	སྐང་དར་མའི་སྲས་ཡིན།
ཁྲི་ཉེ་མཚོན་གཅན།		ཁྲི་ཉེ་མཚོན་གཅན་ལ་སྲས་གཉིས་ཏེ། ཆེ་བ་རིག་པ་མཚོན། ཆུང་བ་ཉི་མ་མཚོན།
རིག་པ་མཚོན།		
རོ་རྗེ་འབར།		
ཁྲི་དབང་ཐུག་བཙན།		
ཚ་ན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན།	？ —977	
མངའ་བདག་ཁྲི་པ།		
ཡ་ཙ་ར།		འདི་ལས་ཕྱང་རྒྱབ་པ་དང་འབྲོང་པ། སྐྱེ་ཐང་པ། ལྷམ་པ་བ་ནམས་ཀྱི་རྒྱུད་པ་འཛེལ།
དཀྱི་སྐོང་།		
དཀྱི་སྐོང་།		དཀྱི་སྐོང་གི་རྒྱུད་པ་ལས་སྤེལ་བཞི་བའི་རིགས་རྒྱུད་འཛེལ།
ཙོ་རྡི་ར་ཙ།		འདིའི་རྒྱུད་པ་འཕྲི་གུང་པ་དང་། འོན། རོ། བསམ་ཡས་བཙད་པོ་སོགས་མང་དུ་འཛེལ།①

ཁེ་མ་མཚོན་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད།

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	གསལ་བཤད།
ཁེ་མ་མཚོན། ཁེ་འོད་དཔལ་མཚོན།	མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་ལྟར་ན། ཤ་ལམ་སྨྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་པའི་དཀྱིལ་ཙམ་དུ་ཁེ་འོད་མཚོན་ཀྱི་བརྒྱུད་པ་ཁམས་སྐོགས་སུ་མཆེད།

① མཚན། འདི་སྐྱིད་མོད་ཤུ་མའི་རྒྱལ་རབས་ཡིན།

ས་བཅད་གསུམ་པ། བསྟན་པ་ཕྱི་དར་ཀྱི་དུས་ཚིགས།

གཅིག ཟླ་ཚེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ཀྱི་འཁྲངས་ལོ་རྐྱེར།

བསྟན་པའི་མེ་རོ་མདོ་སྨད་ནས་གསོས་པའི་ལོ་ཚིགས་ལ་བཞེད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་མདོར་ཏེལ་ཀྱིལ་དྲིལ་ན། ཟླཚེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་དམར་གཡོ་གཅོང་གསུམ་ལས་རབ་ཏུ་ཟྱུང་ནས་བསྟན་པའི་མེ་རོ་མདོ་སྨད་ནས་གསོས་ཞེས་ལོ་རྐྱུས་སྐྱ་བ་ཕལ་ཆེར་རྩོད་མེད་དུ་བཞེད། ཟླཚེན་ཀྱི་འཁྲངས་ལོ་ཆུ་བྱི་ཡིན་པ་རྩོད་མེད་གཅིག་མཐུན་ཏུ་སྨྲ། འོན་ཀྱང་ཆུ་བྱི་ལ་ཐུ་ཡི་ཁ་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཤིང་ཕོ་ཡོས་ལོ་ཡིན་པས

པའི་སར་ཉེ་སྒྲིལ་ལོ958ལོར་ལོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་འཕྲུངས། དགུང་ལོ་བཅུ་གསུམ་པར་རབ་ཏུ་སྐྱེང་། སྐུ་ནི་གཞོན་དུས་ནས་ཆེར་བོན་ཡུག་ལུགས་མང་པོ་གསན་སྒོང་གནང་། སྔགས་ཀྱི་ཆོས་མང་པོ་བོད་སྐད་དུ་བསྒྱུར་པས་གསར་སྔགས་གསར་མ་ཞེས་པའི་དབུ་བརྙེས། བློ་ཆེན་དགུང་ལོ་དེན་བཞི་པའི་ཤིང་སྤྲ་སྐྱེ་སྒྲིལ་ལོ965ལོར་ཤུག་ཕུག་ཡེ་ཤེས་འོད་འཕྲུངས། སྒྲིལ་ལོ975པའི་ཤིང་ཕག་ལོར་བློ་ཆེན་དགུང་ལོ་ཀྱ་བཞི་པར་སྐུ་གཤེགས། ལོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་དགུང་ལོ་ང་ལྔ་པའི་ཚུ་ཐྱི་སྐྱེ་སྒྲིལ་ལོ1012ལོར་སྤྱི་སྐུ་པོ་མར་པ་ཚོས་ཀྱི་བློ་གྲོས་འཕྲུངས། སྒྲིལ་ལོ1027པའི་ཞེ་ཡོས་ལོར་རབ་སྦྱང་དང་པོའི་འཁོར་ཚུགས།

གཉིས། དམར་གཡོ་གཙང་གསུམ་དབུས་ནས་གནས་གནས་སྐོར་བྱུང་ལ་ཞེབས་པའི་དུས་ཚིགས།

ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་ཞལ་ཆེར་ལས་བཅོན་པོ་དར་མས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་བསྒྱབས་པའི་སྐབས་སུ། དམར་གཡོ་གཙང་གསུམ་མངའ་རིས་བརྒྱུད་ནས་བྱང་ལམ་ཞྭགས་ཏེ་ཧོར་ཡུལ་དུ་ཕེབས། དེའི་རྗེས་མདོ་ཁམས་སྦྱང་ཡུལ་ཅོག་རོ་ཙཱ་ཡི་ཀུན་ཏུ་ཚར་ཏོ་རེ་བྱས། བློ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་དང་འཕྲད་པ་དང་། དེ་ཉིད་རྗེས་སུ་བཟུང་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་མདུན་ཁྱེར་ནས་དུ་བྱང་བའི་སྐབས་སུ་ཁ་ཆེ་ཡུལ་ཁོང་ནས་ཀྱང་ཁ་ཆེའི་ཁྲི་ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་ཐོག་ཏུ་གཤེགས་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་ཡིན་ན་སྐབས་དེར་མ་ཐའ་བའི་ཁྲིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁོང་རྣམ་པ་གསུམ་རྐེན་དགེ་སློང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་དེ་ནས་བློ་ཆེན་བཞི་པ་ཞེས་ཀྱང་ཡོང་ངོ་། ཁོང་རྣམས་ཀྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ཁ་ཆེ་ཡུལ་ཁོང་ནས་ཀྱང་ཁ་ཆེའི་ཁྲི་ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་ཐོག་ཏུ་གཤེགས་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་ཡིན་ན་ཞེ

དེ་ལྟར་ལོངོ་བཅུ་ཐུགས་མངོ་པའི་རིང་ལ་ཡུལ་གྱུ་སོ་སོའི་ཙོ་འཛུགས་ཀྱི་དཔུང་ཤུགས་ཆེ་ཆུང་ལ་བརྟེན་ནས་ཕན་ཚུན་འཛོག་བཙོམ་དང་། དབང་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤ་བསྐལ་བའི་མཐར། སྤུན་ཡང་སྟེ་ཤོག་རེ་ལ་དཔོན་མཚོ་རེ་ཚགས་ཏེ་བཅན་པོའི་གདུང་རྒྱུད་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཆེ་ཆུང་ལ་མ་བཟློས་པའི་ཡུལ་གྱི་འཛིན་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད་པའི་ཚེ་ཆུལ་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཞེས་རྣམས་ལས། མངའ་བདག་དཔལ་འཁོར་བཅན་གྱི་སྲས་སྒྲིད་སྟེ་ཉི་མ་མཚོན་ལ་སྲས་སྟོང་ཀྱི་མཚོན་གསུམ་དུ་གསལ་བྱུང་སྟེ། སྲས་ཆེ་བ་རིག་པ་མཚོན་གྱིས་མར་ཡུལ་བཟུང་། བར་པ་བཀྲ་ཤིས་མཚོན་གྱིས་ཕྱུ་རང་ནས་བཙོང་། ཆུང་བ་ཁེ་གཅུག་མཚོན་གྱིས་ཞང་ཞེའི་སྐོར་ཏུ་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཚོགས་བཟུང་། ཆུང་བ་ཁེ་གཅུག་མཚོན་གྱིས་ཞང་ཞེ་སྐར་དང་གུ་གེའི་སྐོར་ཏུ་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཚོགས་བཟུང་བ་ལ་སྟོང་ངུ་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཞིག་ཏུ་ཚུད་ཀྱི་ཡོད།

ཁྲི་བཀྲ་ཤིས་བརྩེགས་པ་དཔལ་ལ་སྲས་སྐྱབས་ཀྱི་ཁེ་གསུམ་དུ་གཏས་པ་བྱུང་བ་དེ་དག་གིས་དབང་སྒྲུབ་བཟློས་པའི་སྐོར་ལ《ཚེས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ལས། དཔལ་འཁོར་བཅན་གྱི་སྲས་ཁྲི་བཀྲ་ཤིས་བརྩེགས་པ་དཔལ་ལ་སྲས་དཔལ་ལ་ཁེ་དང་། འོད་ཁེ། སྐྱིད་ཁེ་སྟེ་སྐད་ཀྱི་ཁེ་གསུམ་དུ་གཏས། དཔལ་ལྡེའི་རྒྱུད་སྟོན་པོ་ཚེན་པོར་ཐུག་སྟེ་ཁངས་གཉང་ཐང་། ཀླུ་རྒྱལ་པ། སྐྱིས་པ་ལྷོར་བ། ཤང་ལུང་རུད་སྐོར་ལ་སོགས་ཡིན་ནོ། །གཅུང་སྐྱིད་ཁེ་འཇད་རུ་གཏུག་ཏུ་ཡོག ལས་བྱག་ལས་ལྟ་བྱང་རུ་ཤེགས་ཏེ་ཐུབ་པའི་ཐབས་ཟུང་ནས་ཡིན། འབྲིང་པོ་འོད་ཁེ་ལས་ལས་བཞི་ལས་ཐ་བ་དེ་སའི་རྒྱུད་གཙང་རོང་སྐྱབས་ཡུལ་དང་། ཉང་སྟོད་སོགས་ན་ཡོད། གཉིས་པ་ཁྲི་ཁེ་མོད་ཁམས་སུ་བྱོན་ཏེ་ཅོང་ཁ་ཡུལ་གྱི་ཙོ་ཚེ་ཐང་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཡོངས་སུ་བཙལ་ཏེ་ཕྱིན་ནས་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཞུགས་ཤིང་། ཁོང་ཚོའི་ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་ཆོ་ག་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཚོགས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་ཞུས

ཞེས་ཡུལ་གྱི་མིང་དུ་ཚགས། དེང་དུས་གྲིང་ཚང་དབོན་རྒྱུད་ཀྱི་གཞིས་ཀ་ཡོད་སའི་ཐེ་དགེའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་ཐོང་ཐེ་ཞེག་གི་མིང་དུ་ཚགས་ཡོད།

གཉིས། གྲིང་རྩེ་གེ་ལར་ཀྱི་སྐོར།

དེ་ཡང་གྲིང་གེ་ལར་རྒྱལ་པོའི་ལོ་རྒྱུས་སྐོར་ལ་དུས་ཐྱེས་སྲུ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་། ཤེས་རིག་རྣམས་ལ་རྒྱུས་མངའ་གཏིང་ཟབ་མེད་པའི་ཞིབ་འཇུག་པ་ཁ་ཅིག་གིས་གེ་ལར་ཀྱི་སྐྱང་ཡིག་ཁོ་ན་ལ་དཔྱད་གཞིར་བཟུང་ནས་གྲིང་གེ་ལར་དེ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་མི་སྣ་དངོས་ཡིན་མིན་ལ་ཐེ་ཚོམ་སྐྱེ་བ་དང་། གེ་ལར་བོད་པ་ཡིན་མིན་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་སོགས་འཐུལ་རྟོག་འགའ་ཞིག་སྐྱེས་པ་དག་ལ་བོད་ཀྱི་མཁས་དབང་དམུ་དགེ་བསམ་གཏན་དང་། བློ་གྲོས་རྒྱ་མཚོ་ནམ་གཉིས་ཀྱིས་གནད་ལ་གཅོགས་བབ་ལྟ་བུའི་ལན་གྱི་ངོ་སྤྲོད་གནང་འདུག་པ་དེ་ལས་ལྟག་པའི་གསལ་བཤད་ཀྱི་དགོས་གལ་མ་མཆིས།

དེང་དུས་གེ་ལར་ལ་ཞིབ་འཚྭ་གནང་བའི་བློ་གསལ་ཤེས་དང་པོ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཤེས་དགོས་པ་ཞིག་ནི། གེ་ལར་གྱི་སྐྱང་དང་། གེ་ལར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་གཞི་ས་ཁུལ་ཞིབ་འཚྭ་བ་གསལ་པོར་ཤེས་ཀྱི་དེ་བཞིན་ནི་མི་སྣ་ཞིག་གི་ལས་དོན་དང་ཁ་ཏོན་ཞིབ་འཚྭ་ཁེད་དགོས། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དེབ་ཐེར་ཀྱི་མི་སྣ་ལ་སྟོན་པའི་མཛད་རྣལ་ཁ་ཤས་ཡིན་ལ། སྐྱང་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་མི་སྣ་ཞིག་གི་ལས་དོན་ཁ་ཤས་ཡིན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤེག་ཡིན། དེས་ན་གེ་ལར་སྐྱང་ནི་རྒྱ་ནག་གི་སྟོན་རིག་ཐང་སེའི་རྣམ་ཐར་《ནུབ་ཕྱོགས་སུ་བསྒྲོད་པའི་རྣམ་ཐར་》ཞེས་པའི་བསྟན་བཅོས་དེ་དང་རྣམ་པ་འདྲ་བ་ཡིན་ཏེ། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་མི་སྣ་ལ་རབ་བཀྲགས་ཀྱིས་བརྒྱན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གྲིང་གེ་ལར་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་ནི། 《རྒྱང་ཀྱི་ཐུམ་བས་ཏུ》ལས། རྒྱས་བྱང་ཆུབ་འདྲེ་བཀོལ་དང་གྲིང་གེ་ལར་བར་མཚོད་ཡོན་དུ་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ཡོད་དེ། རྒྱས་བྱང་ཆུབ་འདྲེ་བཀོལ་ཤར་ཕྱོགས་སུ་ཐོན་པའི་ལམ་ཁར་གྲིང་གེ་ལར་ཀྱིས་སྟེན་ཀྱི་བེར་ནག་པོ་ཐོག་གཏུགས། སྟེན་རལ་ཁུ་བོ། སྟེན་རྟ་ནག་པོ་གསུམ་ཕུལ་ནས་ཚོ་དབང་ཞུས་པའི་སྐོར་དང་། ཁོང་རྒྱ་ནག་ཏུ་བཞུགས་པའི་སྐབས་སུ་གྲིང་གེ་ལར་ཡོང་ནས་གདན་འདྲེན་ཞུས་སྟབས། གྲིང་ཡུལ་ཞོར་མདོར་བྱོན་པ་དང་། གྲིང་གེ་ལར། སེང་བློན། ཁུ་ཤན། ཁོ་ཐུང་སོགས་གྲིང་གི་གཙོ་བོ་སུམ་ཅུ། ཐུལ་པ་སུམ་ཅུ། སྟག་ཤར་སུམ་ཅུ། བློ་མཆོད་སུམ་ཅུ། མོ་བཙུན་སུམ་ཅུ་རྣམས་ཀྱིས་མི་རིས་འདུལ་བ་རེ་དང་། ཞུ་བ་ཅི་བྱས་པའི་སྐོར་སོགས་ལྷེའབངོ་ས་བཅུ་ཙམ་ལ་ཁོད་ཡོད་པ་དང་། ཞུ་དམར་མཁའ་སྐྱོད་དབང་པོས་མཛད་པའི་དཔེ་ཁྲིགས་ཁོ་བླ་ཁེའི་གཞི་ཁྲིགས་ཀྱི་དགོས་གལ་ཡིན་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱབ་ཀྱི་ཁོ་ནས་ཀྱང་གྲིང་གེ་ལར་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཚོགས་ཤིང་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན། ཁོང་ཚོའི་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ཞིག་ནི་ཁོང་ཚོས་ཁ་ཏོན་ཞིབ་འཚྭ་ཁེད་དགོས་པའི་ཐོག་ནས་ཡིན་ཏེ། ཁོང་ཚོས་ཁ་ཏོན་ཞིབ་འཚྭ་ཁེད་དགོས་པ་ཞིག་ནི། གེ་ལར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཚོགས་ཤིང་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན

མཚོན་གོས་གསུམ། སྐ་སྒབ་མཐྲུར་གསུམ་སོགས་གེ་སར་ཀྱི་ཡིན་པར་གྲགས་པའི་དངོས་རྫས་སྣ་ཚོགས་བློ་བང་གི་ནང་ཅེན་ཀྱི་གུས་སུ་བཞག་ཡོད་པ་ལྟར་ཕྱི་དང་ནང་ཤེས་སུ་མཐའ་ཡས་པའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱབ་ཅིང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱབ་ཅིང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱབ་ཅིང་། དཔྱིའི་མཚོ་ཡེགས་གི་ཁྱིང་སྐོར་དུ་གྲགས་པའི་རུ་སྟེ་འདི་ནམས་ཀྱང་ཁྱིང་གེ་ནས་ཀྱི་ཤུ་སྟེ་ཡིན་ཞེས་ཁམས་ཚང་སྨན་པ་འཕྲུག་རྒྱ་གྱིས་བཅོམ་པའི་ཁྱིང་བློ་ཆེ་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཟབ་མོའི་ཁྲིད་ཡིག་ཆེན་པོ་ཆ་ཅིག་དང་། དེའི་ཤེ་འཁོར་ན་གེ་ནས་རྒྱ་ཡོའི་ཁྲབ་དང་། གནའ་རབས་ཀྱི་རྟེན་སྐུ་ཡོའི་ཁྲབ་དང་། ཁ་དོ་ན་སྟོན་ཚང

དུགཨས་ཐྱོགས་སུ་བཞུགས་ནས་གསན་སྦྱོང་གནང་། རྒབས་དེར་སྒྲི་ཀི་རྟ་ན་འདན་དྲན་ཐང་དུ་ར་ཇི་བྱས་ནས་བཞུགསཡོད་པ་ལས་ཚུ་བསྒབས་པ་སོགས་བསལ། འབྲོམ་སྟོན་པ་ཁམས་ནས་ཕུ་རངས་སུ་བྱོན་ཏེ་ཇོ་བོ་རྗེ་དང་མཇལ་བའི་ཚེ་རབ་བྱང་དང་པའི་ཤིང་སྒེལ་ཁེ་སྒྲིལ་1044ཡིན།

དེས་ནི་གྲིང་གེ་སར་ནི་རབ་བྱང་དང་པའི་ས་སྐ་སྟེ་སྒྲི་ལོ་1038ལོར། ཡབ་གྲིང་ཆུང་རྒྱུད་སྲས་པོ་སེང་ཏྲིན་དང་། ཡུམ་འགོག་བཟའ་ཤུ་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུམདོ་ཁམས་འབྲི་ཇ་གཉིས་ཀྱི་བར་སྐང་དུ་ས་སྒྲིལ་སོསཡགཀ་ཁ་མདོ་སྟེ། དེང་སྟེ་དགེའི་འདན་ཁོག་ཁོངས་ཚུ་ཚེ་འཁོར་དེར་སྐུ་འབྲུངས། ལོ་དེར་ཇོ་བོ་རྗེ་དཔལ་ལྡན་ཤཀྱ་ཨ་དཀྱུང་ལོ་ངང་བདུན་དང་། མདོ་སྡུད་ཤར་ཙོང་ཁའི་རྒྱལ་པོཁྲི་ནམས་ལྷེའུ་བཅན་དགུང་ལོ་ཉེར་བདུན་བཅས་ལ་སྐུ་ཚེ་ཐུགས་ཀྱི་སྲས་པ་ཚུ་ཁ་རྒྱུང་ལོ་སོ་བཞི། སྒྲ་སྒྲུར་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་མར་པ་ལོ་ཙྪ་བ་དགུང་ལོ་ཉེར་བདུན་བཅས་ལ་སྐྱོན་པོད་པ་དང་། འགའ་ཞེག་གིས་རྒྱ་ནག་ཧོང་ཁའི་རྒྱལ་པོཁྲི་ནམས་ལྷེའུ་བཅན་དགུང་ལོ་ཉེར་བདུན་བཅས་ལ་སྐུ་ཚེ་ཐུགས་ཀྱི་སྲས་པ་ཚུ་ཁ་རྒྱུང་ལོ་སོ་བཞི། སྒྲ་སྒྲུར་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་མར་པ་ལོ་ཙྪ་བ་དགུང་ལོ་ཉེར་བདུན་བཅས་ལ་སྐྱོན་པོད་པ་དང་། འགའ་ཞེག་གིས་རྒྱ་གར་ཀྱི་པཎྜི་ཏ་ནཱ་རོ་པ་དང་། འབྲོམ་སྟོན་པ་ཁམས་ནས་ཕུ་རངས་སུ་བྱོན་ཏེ་ཇོ་བོ་རྗེ་དང་མཇལ་བའི་ཚེ་རབ་བྱང་དང་པའི་ཤིང་སྒེལ་ཁེ་སྒྲིལ་1044ཡིན།

དེས་ནི་གྲིང་གེ་སར་ནི་རབ་བྱང་དང་པའི་ས་སྐ་སྟེ་སྒྲི་ལོ་1038ལོར། ཡབ་གྲིང་ཆུང་རྒྱུད་སྲས་པོ་སེང་ཏྲིན་དང་། ཡུམ་འགོག་བཟའ་ཤུ་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་པོ་སུམདོ་ཁམས་འབྲི་ཇ་གཉིས་ཀྱི་བར་སྐང་དུ་ས་སྒྲིལ་སོསཡགཀ་ཁ་མདོ་སྟེ། དེང་སྟེ་དགེའི་འདན་ཁོག་ཁོངས་ཚུ་ཚེ་འཁོར་དེར་སྐུ་འབྲུངས། ལོ་དེར་ཇོ་བོ་རྗེ་དཔལ་ལྡན་ཤཀྱ་ཨ་དཀྱུང་ལོ་ངང་བདུན་བཅས་ལ་སྐུ་ཚེ་ཐུགས་ཀྱི་སྲས་པ་ཚུ་ཁ་རྒྱུང་ལོ་སོ་བཞི། སྒྲ་སྒྲུར་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་མར་པ་ལོ་ཙྪ་བ་དགུང་ལོ་ཉེར་བདུན་བཅས་ལ་སྐྱོན་པོད་པ་དང་། འགའ་ཞེག་གིས་རྒྱ་གར་ཀྱི་པཎྜི་ཏ་ནཱ་རོ་པ་དང་། འབྲོམ་སྟོན་པ་ཁམས་ནས་ཕུ་རངས་སུ་བྱོན་ཏེ་ཇོ་བོ་རྗེ་དང་མཇལ་བའི་ཚེ་རབ་བྱང་དང་པའི་ཤིང་སྒེལ་ཁེ་སྒྲིལ་1044ཡིན།

དེས་ནི་གྲིང་གེ་སར་ནི་རབ་བྱང་དང་པའི་ས་སྐ་སྟེ་སྒྲི་ལོ་1038ལོར། ཡབ་གྲིང་ཆུང་རྒྱུད་སྲས་པོ་སེང་ཏྲིན་དང་། ཡུམ་འགོག་བཟའ་ཤུ་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་པོ་སུམདོ་ཁམས་འབྲི་ཇ་གཉིས་ཀྱི་བར་སྐང་དུ་ས་སྒྲིལ་སོསཡགཀ་ཁ་མདོ་སྟེ། དེང་སྟེ་དགེའི་འདན་ཁོག་ཁོངས་ཚུ་ཚེ་འཁོར་དེར་སྐུ་འབྲུངས། ལོ་དེར་ཇོ་བོ་རྗེ་དཔལ་ལྡན་ཤཀྱ་ཨ་དཀྱུང་ལོ་ངང་བདུན་བཅས་ལ་སྐུ་ཚེ་ཐུགས་ཀྱི་སྲས་པ་ཚུ་ཁ་རྒྱུང་ལོ་སོ་བཞི། སྒྲ་སྒྲུར་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་མར་པ་ལོ་ཙྪ་བ་དགུང་ལོ་ཉེར་བདུན་བཅས་ལ་སྐྱོན་པོད་པ་དང་། འགའ་ཞེག་གིས་རྒྱ་གར་ཀྱི་པཎྜི་ཏ་ནཱ་རོ་པ་དང་། འབྲོམ་སྟོན་པ་ཁམས་ནས་ཕུ་རངས་སུ་བྱོན་ཏེ་ཇོ་བོ་རྗེ་དང་མཇལ་བའི་ཚེ་རབ་བྱང་དང་པའི་ཤིང་སྒེལ་ཁེ་སྒྲིལ་1044ཡིན།

ཐྲིང་གེ་སར་དགུང་ལོ་ཕྱུག་སོན་པའི་ཆུ་རྐ་ལོར་ཇོ་བོ་རྗེ་མངའ་རིས་སུ་ཕེབས། གེ་སར་དགུང་ལོ་བདུན་ལོན་པ་དང་འབྲོམ་སྟོན་པ་ཁུ་རངས་སུ་བྱོན་ཏེ་ཇོ་བོ་རྗེ་དང་མཇལ། གེ་སར་དགུང་ལོ་བཅུ་བདུན་ལོན་པའི་ཤིང་རྐ་ལོར་ཇོ་བོ་རྗེ་སྐུ་གཤེགས། གེ་སར་དགུང་ལོ་ཉེ་གཉིས་པའི་སྐབས་ཤེས་དུགས་པོ་རྒྱལ་བོའི་ཁེབ་ཁུ་ལོར་ཇོ་བོ་རྗེ་དང་མཇལ། གེ་སར་དགུང་ལོ་བོད་གཉིས་པའི་ས་གླུགས་ལོར་དུགས་པོ་རིན་པོ་ཆེས་རྗེ་བཙུན་མི་ལའི་ཞལ་ནས་ལ་བསྟེན། སྐབས་འདི་ར་ཐྲིང་གེ་ཁུ་ལོ་ཉེ་གཉིས་པའི་ས་གླུགས་ལོར་དུགས་པོ་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ལས་ཁུངས་བྱོན་ཏེ་ཐྲིང་གེ་ཁུ་ལོ་ཉེ་གཉིས་པའི་ས་ཕག་སྟེ་སྒྲི་ལོ་1119ལོར་མཚོ་སྨད་སྐུད་ཆ་རྒྱལ་གང་ས་ཀྱི་རི་བོའི་འདབས། ཆ་ཀྱང་ཆུ་བོ་འབབ་པའི་ཡུལ་དེར་སྐུ་གཤེགས་སོ། །

ས་བཅད་ལྔ་པ། ཚོས་དང་རིག་གནས་གཉིས་ལྡན་ཅིག་ཏུ་དབང་རྒྱས་དང་གོང་འཕེལ་ཕྱིན་བའི་སྐོར།

བསྟན་པཕྱི་དར་ཀྱི་སྐབས་སུ་བོད་ཡུལ་འདི་ར་ཚོས་དང་རིག་གནས་ཐམས་ཅད་ལ་དད་ཞེན་དང་སྤྱོང་བཙོན་བྱེད་པའི་ཚ་བྱུས་བཞི་བའི་དུས་རབས་ཤིག་ཏུ་སྤེལ་བའི་སྟོབས་འཐུབ་དང་ལྡན་པའི་ཐིལ་གཞུང་ཆེན་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། ཡུམ་འཁོར་སོསའི་མི་རྣམས་ཀྱིས་རང་རང་གི་འདོད་ཞེན་དང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཆུང་གཞི་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས། འགའ་ཞིག་གིས་རྒྱ་གར་གྱི་པཎྜི་ཏ་རྣམས་ཀྱང་ཡིན་ཟེར་བའང་སྲུང་། ཤ་ཀ་ཡ་ཤཀྱ་དམར་པོ་ཞེས་པ

ཐུགས་ཀྱི་ཤུབ་དང་སྐྱོད་པ་ཐུགས་མཆེས་ནས་དེ་དག་བཀག་འགོག་ཅིང་ཚད་བཀའ་ཤོག་བྱིས་ནས་བཏང་བར་མཛད། བཀའ་ཤོག་དེའི་ཚོགས་འགའ་ཤས་འདི་ཤུབ་འདུག་པ་སྟེ།

“དཔལ་ལས་ཟད་རྒྱལ་པོའི་ཁྲིམས་ཤམས་པས། །
རྩོགས་ཆེན་མིང་བཏགས་ཆོས་ལོག་བོད་དུ་དར། །
ཤུབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་སར་ཐོགས་པ། །
ཆོས་པར་མིང་བཏགས་ཐུགས་ལོག་བོད་དུ་དར། །
དེ་ཡིས་རྒྱལ་ཁམས་ཕྱང་སྟེ་འདི་ཤུབ་གྱུར། །
སྒོལ་བ་དང་བས་ར་ལུག་ཤལ་ཐག་ཅད། །
སྐྱོར་བ་དང་བས་མི་རིགས་འཆོལ་བ་འདྲེས། །
སྐྱན་སྐྱབ་དང་བས་ནད་པས་གསོ་ཆུའི་ཚད། །
བམ་སྐྱབ་དང་བས་དུར་སའི་མཆོད་པ་སྐྱོང་། །
མཆོད་སྐྱབ་དང་བས་མི་ལ་གསོན་སྒོལ་བྱུང་། །
སྲིན་པོ་ཤ་ཟ་མཆོད་པས་མི་ནད་ཕྱུགས་ནད་བྱུང་། །
མེ་བསྲུར་དུད་པ་བཤུང་བས་ཡུལ་གྱི་ཤྲུ་འཕངས། །
དེ་ཤུབ་སྐྱོད་པ་ཐེག་ཆེན་ཡིན་ནམ་ཅི། །
ཕྱེད་ཅག་གོང་གི་མ་ཁན་པོ་སྔ་ཕྱི་སྐྱོད་ཚུལ་འདི། །
རྒྱལ་ཁམས་གཞན་དུ་ཐོས་ན་གཞན་དག་ངོ་མཚར་རྒྱུ། །
ཅིད་ཅག་སངས་རྒྱས་ཡིན་ནོ་ཟེར་བའི་སྐྱོད་པ་ནི། ।
ལས་ཀྱི་སྲིན་པོ་བས་ནི་སྐྱིང་རྡེ་ཚུང་། །
ཁྲ་དང་སྐྱང་ཀུ་བས་ནི་ཤ་དང་ཆེ། །
བོང་རེང་སྤྲང་རེང་བས་ནི་འདོད་ཆགས་ཆེ། །
ཁང་ཟུལ་སྐྱན་ཁོག[1]བས་ནི་སྐྱན་དང་ཆེ། །
ཕྱི་དང་ཕག་པ་བས་ནི་གཅང་ཅོག་ཆུང་། །
གཅང་མ་ལྟའི་རིགས་ལ་དྲི་ཆེན་དང་། །
དྲི་ཆུ་ཁུ་ཁྲག་དག་གིས་མཆོད་འདུལ་བས། །
ངོ་སྐྱེ་འདམ་དུ་སྐྱི་བ་སྐྱིང་རེ་རྡེ། །
སྟེ་སྐོད་གསུམ་གྱི་ཆོས་ལ་བསྐྱར་བཀའ་པས། །
མནར་མེད་དམྱལ་བར་སྐྱེ་བ་སྐྱིང་རེ་རྡེ། །
སྒོལ་བས་སྒོག་ཆགས་བས་དང་པས་རྣམ་སྐྱིན་གྱིས། །

① སྐྱོག་ཅོས་འབྱུ་ནག་པོ་དྲི་ངན་ཅན་ཞེག་གི་མིང་ཡིན། ।

ལས་ཀྱི་སྲིན་པོར་སྐྱེ་བ་སྐྱིང་རེ་རྡེ། །
སྐྱོར་བས་འདོད་ཆགས་དང་བས་རྣམ་སྐྱིན་གྱིས། །
མངལ་གྱི་སྲིན་འབུར་སྐྱེ་བ་སྐྱིང་རེ་རྡེ། །
ཤ་ཁྲག་གཅིན་གྱིས་དཀོན་མཆོག་གསུམ་མཆོད་ཅིང་། །
ཤེས་དགོངས་མི་ཤེས་དྲང་ཚོས་སྐྱོད་པ། །
གནོད་སྐྱིན་སྲིན་པོར་སྐྱེ་བ་ཐེག་ཆེན་པ། །
དེ་ལྟར་སྐྱོད་པའི་སངས་རྒྱས་ཕྱེ་ཚུལ་ཞེས། །”

ཞེས་སོ། །

དུས་དེར་མངའ་རིས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལྷ་བླ་མ་ཡེ་ཤེས་འོད་ཀྱིས། བོད་ཀྱི་བསྟན་པ་གནས་ཚུལ་དེ་ལྟར་ཐུབ་པར་ཐུགས་ཀྱིས་མ་བཟོད་པས་རྒྱ་ཆེན་པོ་བསྟན་པ་ལ་ཚད་མར་གྱུར་པར་ཞེས་ཁྱབ་ཐག་གདན་བྱང་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་ཐོ་ལིང་དགོན་དུ་ཆོས་ཀྱི་ཐུགས་སྲས་ཡེ་ཤེས་འོད་དང་ཐུགས་སྲས་བྱང་ཆུབ་འོད་ཀྱི་ཚ་བོ་བཅས་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཕེབས་ནས་དགོངས་པ་གནང་ལོག་གི་རྒྱུ་ལས་ཁོ་ནས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཤིན་ཏུ་ཉམས་ཏེ་ཕྱི་ནས་ཀྱང་ཐུབ་པ་ཡང་ཡོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་ཀྱང་ཐུབ་པ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཆེ་བ

སྐྱོང་གནང་ཡོད་པ་དེ་དག་དང་། གཅིང་ན་མཁར་འགོས་ཡོལ་གསུམ་དང་། དབུས་ན་ཁྲུ་རྩོག་འབྲོམ་གསུམ་བཅས་ཀྱིས་གྲུབ་མཐའ་འདིའི་ཚོས་རྒྱན་རྒྱ་ཆེན་པོར་སྒྲིག་ཅེས་གྲགས་པའི་བཀའ་གདམས་སྐོང་ཆའི་འཁོན་ལས་ཀྱི་གཙོ་བོའི་སྲོལ་འབྱེད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡིན་ལ། རྩ་བོ་རྩེ་བོད་ཡུལ་དབུས་སུ་གདན་འདེན་ཁྲི་སྲོང་རྩན་པའི་དུས་སུ་ཡིན། རྒྱ་ནག་ཡུལ་ནས་ཀྱང་ཁ་ཅིག་ཕྱི་ལོ་1005ལོར་གདུང་རྟེས་ཡར་བཞེད། ཡབ་རྒ་གསུམ་ཤྲཱ་བཞེད་དང་། ཡུམ་ཁྲུ་ལྷུང་རྒྱལ་མོ་ཤཱཀྱ་ཡང་ཁྱིམ་ནས་ཐུགས་དམ་ཆོས་ལ་ཞུགས་ཤིང་། ཁོང་ཚོའི་ཚེ་ཐོག་ཏུ་ཡང་ཆོས་ལ་ཁྱད་པར་དུ་གསོལ་བ་བཏབ་ཅིང་། ཁོང་ཚོའི་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཡང་ཆོས་ལ་ཁྱད་པར་དུ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད་པས

བསྒྲུར་ཞུས་གཏུན་ལ་ཕབ་སྟེ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་བཤད་སྐྱབ་གཉིས་ཀའི་ཤེང་རྩའི་སོལ་བཟང་པོ་མཁེས་པར་བཀྲེན། སོལ་འཛིད་པ་པོའི་སྤོབས་པོན་གྱི་མཚན་དང་སྦྱར་ནས་མར་པ་བཀའ་བཀྱུད་ཅེས་གྲགས་པ་ཡིན་ནོ། །དེའང་མར་པ་ཚོས་ཀྱི་བློན་གོས་ཤིང་ཁྱིམ་ཐུབ་པ་ཞེས་པ་དེ་ལྟ་བུ་སྦྱིལ་ལོ་1012ལོར་ཡབ་མར་པ་དང་བུ་གོང་ཁེར་དང་། ཡུམ་སྐལ་ལྡན་སྤྱིད་གཉིས་ཀྱི་སྒས་སུ་སྐྱེ་བཀའ་ཆུ་ཁྲིར་དུ་སྐུ་འཁྲུངས། རབ་བྱང་གཉིས་པའི་སངས་སྦྱི་ལོ་1099ལོར་འདས། ཆུང་དུའི་དུས་ནས་ཡི་གེ་འབྲི་བློག་བསླབས་པས་མཁས་པར་མཁྱེན། སྦྱིད་པ་ཚོད་ཅིང་གཤེགས་སྐབས་ཁར་ཞབས་ཏོག་བྱེད་ཅེས་སྔོན་སྐྱས་མི་འཁེལ་བ་ཞེག་ཡོད་པས། ཡབ་ཡུམ་ཀྱིས་རྒྱུད་དུལ་དུ་རེ་ནས་དགུང་ལོ་བཅུ་གཉིས་ལོན་པའི་ཚེ་ཚོས་ལ་བརྟངས་མང་མཁས་པ་ཞུ་ལུང་ལ་ཞུགས་ཤིང་ཐུབ་པ་ཞིག་ཏུ་བསྒྲུབས། དེར་གསང་སྔགས་ཀྱི་ཚོས་ཞ་འཁོར་བ་ལས་ཤིན་ཏུ་འཇིག་མི་ཤོ་སྟེ་བར་བསྟན། དེར་གསང་སྔགས་ཀྱི་ཚོས་ཞ་ཐུབ་པ་གསལ་བ་ཞིག་བཅས་བཞུགས་ཤིང་། དགུང་ལོ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་བར་སྦྱོང་བ་མཛད་པས་ལོ་ཙཱ་བ་ཞེས་གྲགས། བཤད་བྱ་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཞ་ཐུབ་པ་ཞིག་ཏུ་ཕེབས་ནས་ལོ་ཙཱ་བ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་། ཁྱད་པར་གང་ཟ་ཞིག་ཏུ་ཆོས་གཅིག་ཀྱང་ཐོས་པ་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཡང་མ་ཟད་ཅིང་། ཁྱད་པར་གང་ཟ་ཞིག་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་ཡོད་པ་ཞིག་ཏུ་ཡ

བཀའ་བརྒྱད་ཆེ་བཞི་ཚུང་བརྒྱད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྱུང་གནས་མཆ་ད་གོན་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ།

དེའང་བཀའ་བརྒྱད་ཆེ་བཞི་ཞེས་པ་ནི། རྡེ་འདིའི་སྤྱིབ་མའི་གཙོ་བོ་འབའ་རོམ་པ་དང་མ་དབང་ཐུགཱ[1]ལས་འབའ་རོམ་བཀའ་བརྒྱད། ཕགཏ་སྟེ་རྡེ་རྒྱལ་པོ་[2]ལས་ཕགཏ་གྱུ་བཀའ་བརྒྱད། ཁམས་པ་དཀྲུ་སེའམ་རྡེ་དུས་གསུམ་མཁྱེན་པ་[3]ལས་ཀྱི་ཚང་བཀའ་བརྒྱད་དམ་ཀཆ་བཀའ་བརྒྱད། དབོན་སྤྲོམ་ཚུལ་ཁྲིམས་སྐྱིང་པོའི་སྤྱིབ་མ་ཞང་ཚལ་པ་བཙོན་འགྲུས་གྲགས་པ་[4]ལས་ཚལ་པ་བཀའ་བརྒྱད་དེ་ཆེ་བཞིར་གྲགས་པ་དང་། སྐོམ་པོ་རུ་བའི་གདན་ས་དཔྱས་པོ་ཁྲ་དབོན་གསུམ། དཔྱས་པོ་འདུལ་འཛིན། ཕྱིས་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་བཀྲ་ཤིས་རྣམ་རྒྱལ་སོགས་ཟམ་མ་ཚད་པར་བྱོན་པས་དཔྱས་པོ་བཀའ་བརྒྱད་བཅས་ཏེ་ལྔའོ། །

ཚུང་བརྒྱད་ནི། ཕགཏ་གྱུ་རྡེ་རྡེ་རྒྱལ་པོའི་སྤྲིབ་མ་གདུགས་ཐོག་ལྟ་བརྒྱད་གྲགས་པ་ཟླང་བ་དེ་དག་གི་མཛད་འཕྲིན་ལས་བྱང་བ་སྟེ། སྐྱོབ་པ་འཇིག་རྟེན་མགོན་པོ་[5]ལས་འབྱི་གུང་བཀའ་བརྒྱད། ཐང་པ་བཀྲ་ཤིས་དཔལ་བ[6]ལས་སྐྱ་གཡུང་བཀའ་བརྒྱད། འགྲོ་མགོན་རྒྱལ་ཚ་ཁྲུ་དབོན[7] ལས་ཁྲོ་ཕུ་བཀའ་བརྒྱད། གྲྭིང་རས་པད་མ་རྡོ་རྗེ[8] ལས་གྲྭིང་རས་བཀའ་བརྒྱད། ཆོས་རྗེ་སྤྲུན་པ་གྲུབ་ཐོབ[9]ལས་སྤྲུན་ཚང་བཀའ་བརྒྱད། ཡེ་པ་ཡེ་ཤེས་བརྩེགས་པ[10] ལས་ཡེ་པ་བཀའ་བརྒྱད། རྭ་ར་པ་ཡེ་ཤེས་སེང་གེ[11]ལས་གཡའ་བཟང་བཀའ་བརྒྱད། སྟེ་ཕུའི་རྒྱུར་སྐོམ་ཆེན་མོ[12] ལས་ཤྲཱ་གསེང་བཀའ་བརྒྱད་དེ་ཚུང་བརྒྱད་དུ་གྲགས་པ་ཟླང་ཞིང་། དེ་དག་རེ་རེ་ལའང་ཆོས་བརྒྱད་དང་གདན་ས་འཕྲིན་ལས་མཐའ་ཡས་པའི་མཁས་པ་དང་སྒྲུབ་པ་མང་པོ་བྱང་ཡོད། ཁྱད་པར་དུ་གྲྭིང་རས་ཀྱི་ཐུགས་སྐྱེ་འགྲོ་སྐྱབས་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ལས་ཀྱང་ཚུད་ཚད་ཁྱབ་པར་གྲགས་པ་ལས། གཙོ་བོ་ཆོད་ཚང་པ་མཚོན་པོ་རྡོ་རྗེ་ (སྤྱི་ལོ་1189པའི་སར་ཐུ་—1258པའི་སར་ཤཀ་) ལས་སྤྱོད་འབྲུག་གནམ་གྱི་སྐར་མཁོ་རས་དང་མ་དབང་ཐུགཱ (སྤྱི་ལོ་1187པའི་མེ་ཡུག—1250པའི་ཕྱགས་ཁྱི་) ལས་སྨད་འབྲུག་སའི་དྲེག་པ། གདན་ས་འཛིན་པའི་སེང་གེ་དགུ་ཚ་ལས་བར་འབྲུག་ཏུ་གྲགས་པའི་ཆོས་བརྒྱད་དང་དགོན་སྡེ་སྤྱང་ཡོད་པ་དེ་དག་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཁེད་སྐོ་ཁ་སྤྱི་ཡུལ་ཅམ་མ་ཡིན་པས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་མཐའ་དག་རླུན་འཕྱོངས་དང་དར་སྤེལ་གཏེར་བའི་ཁྲེ་གནས་གལ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཏུ་སྐུར་ཡོད་དེ། སྐབས་དེའི་བཙོ་རིག་ལག་ཤེས་ལ་མཁས་པ། གཞོ་རིག་ལ་མཁས་པ། གནམ་གཤིས་བརྟག་དཔྱད་ལ་མཁས་པ། ལུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ལ་མཁས་པ། མཚན་ཉིད་རིག་པ་ལ་མཁས་པ་སོགས་མཚན་སྐྱན་ལྡན་པའི་མཁས་པ་མང་པོ་སྤྱོང་ཡོད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་དགོན་སྡེ་དེ་དག་ལས་གཞོ་སྤྱོང་

① སྤྱི་ལོ་1161པའི་ཕྱགས་སྤྱལ་ཤོར་བསམ་གཏན་གང་བཟང་མདུན་འབའ་རི་ཤ་ཆེ་བཏབ། འདིའི་འཁྱོངས་འདབ་ཀྱི་ཤོ་ཚིགས་མ་རྟེད།

② སྤྱི་ལོ་1110པའི་ཕྱགས་སྤྱག་ཤོར། ཁམས་སྡེ་དགེའི་ཞི་ཤོད་རྟག་ངོས་སབ་ཁང་དུ་འཁྱོངས། སྤྱི་ལོ་1158པའི་ས་སྤྲག་ཤོར་སྡེ་ཁར་གདན་ས་ཞེལ་བཏབ། སྤྱི་ལོ་1170པའི་ཕྱགས་སྤྲག་ཤོར་འབདས།

③ སྤྱི་ལོ་1110པའི་ཕྱགས་སྤྲག་ཤོར། ཁམས་ཀྱི་ཏོར་སྐྱེ་དེང་དུས་དཀར་མཛོས་ར་སྤྲག་གྲོང་དུ་འཁྱོངས། སྤྱི་ལོ་1193པའི་ཚུ་སྐྱང་ཤོར་འདས།

④ སྤྱི་ལོ་1123པའི་ཚུ་ཡོས་ཤོར་སྐྱིང་ཁོད་དུ་འཁྱོངས། སྤྱི་ལོ་1175པའི་ཤིང་ཡུག་ཤོར་གདན་ས་ཚལ་ཀྱི་དགོན་པ་བཏབ། སྤྱི་ལོ་1193ཤོར་འདས།

⑤ སྤྱི་ལོ་1143པའི་ཚུ་ཐག་ཤོར་འཁྱོངས། སྤྱི་ལོ་1179པའི་ས་ཐག་ཤོར་འབྲི་གུང་མཐིལ་ཀྱི་གདན་ས་བཏབ། སྤྱི་ལོ་1217པའི་མེ་སྐྱང་ཤོར་འདས།

⑥ སྤྱི་ལོ་1142པའི་ཚུ་ཁྱི་ཤོར་སྤྲུག་ལྱང་བཀྲ་ཤིས་ར་པཉ་འཁྱོངས། སྤྱི་ལོ་1180པའི་ལྕགས་ཁྱི་ཤོར་སྤྲུག་ལྱང་དགོན་བཏབ། སྤྱི་ལོ་1210པའི་ལྕགས་རྟ་ཤོར་འདས།

⑦ ཁྲི་ཐུའི་འགོན་ཁུལ་ཚ་སྤྱི་ལོ་1118པའི་སས་ཁྱི་ཤོར་འཁྱོངས། སྤྱི་ལོ་1171པའི་ལྕགས་ཤོག་ཤོར་ཁྲི་ཐུ་བཏབ། 1195པའི་ཤིང་ཤོག་ཤོར་འདས། དེའི་ཚ་ཁྲི་ཐུ་ཕུ་ཤོར་བ་ཉན་ས་ཁྱི་ལོ་1173པའི་ཚུ་སྤྲུལ་ཤོར་འཁྱོངས།

⑧ སྤྱི་ལོ་1128པའི་ས་སྤྱི་ཤོར་གཙང་ཐུང་སྐྱིད་དུ་འཁྱོངས། སྤྱི་ལོ་1181ལྕགས་སྐང་ཤོར་སྐ་ཕུ་དགོན་པ་བཏབ། སྤྱི་ལོ་1188པའི་ས་སྤྱི་ཤོར་འདས། དེའི་སྤྲིན་མའི་གཙོ་ཅོར་གཙང་པ་ཐུ་རས་ཡེ་ཤེས་རྡོ་རྗེའི། སྤྱི་ལོ་1161པའི་ལྕགས་སྤྲུལ་ཤོར་ཁའི་གང་ས་བཟང་གི་མགུལ་སྐྱང་སྤྱི་དུ་འཁྱོངས། སྤྱི་ལོ་1205ཤིང་སྐྱང་ཤོར་དེང་དུས་ཀུ་ཕུ་ཤྲཱ་སྐྱོང་ཁོར་ཡིངས་པའི་འབྲུག་ས་ཐུ་ཚུལ་སྤྱིང་བཏབ། དེ་ལས་སྤྱིང་རས་པའི་གདམས་ངག་གི་ཐུ་མ་ལྟེ་ཕུ་ཤོར་བ་ལ་འབྲུག་པ་བཀའ་བརྒྱད་ཅས་སྐྱང་། སྤྱི་ལོ་1211པའི་ལྕགས་ལུག་ཤོར་འབདས།

⑨ འདིའི་སྐོར་ཀྱི་ཡིག་ཆ་གསལ་པོ་དང་ཕན་མ་རྟེད།

⑩ སྤྱི་ལོ་1188པའི་ས་སྤྱིལ་ཤོར་ཁྱང་ཁུ་རྡོ་བོ་ཐོག་བཏབ། ཡེལ་པ་ཡེ་ཤེས་བརྩེགས་པའི་ཡིག་ཆ་གསལ་པོ་དང་ཕན་མ་རྟེད།

⑪ གཡའ་བཟང་ཆོས་སྐྱོན་ལམ་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་1206པའི་མེ་སྐྱག་ཤོར་གཡའ་བཟང་དགོན་པ་བཏབ། རྭ་ར་པ་ཡེ་ཤེས་སེང་གེ་སྤྱི་ལོ་1207པའི་མེ་ཡོས་ཤོར་འདས།

⑫ འདིའི་སྐོར་ཀྱི་ཡིག་ཆ་གསལ་པོ་དང་ཕན་མ་རྟེད།

གནང་སྟེ་ཅོག་པ་ཤ་སྟག་ཏུ་སྣང་།

དེ་ལྟར་བཀའ་བརྒྱད་ཆེ་བཞི་ཚུང་བརྒྱད་སོགས་དབྱེ་བ་མང་དུ་བྱུང་ཡང་ཇི་ལྟ་ཅི་ཙམ་མི་དཀྲགས་གསུམ་ལས་བརྒྱད་པའི་གདམས་ངག་གི་འཕྲིན་ལས་སྐྱོང་བའི་སྐྱབས་ཡིན་པ་བཀའ་བརྒྱད་ཅེས་པ་ཡིན། གྲུབ་མཐའ་འདི་ཉིད་དེང་དུས་ཀྱི་བར་དུ་དར་རྒྱས་བྱུང་ཞིང་། འབྲི་གུང་། འབྲུག་པ་རྣམས་དང་རྒྱས་ཆེ་ཤོས་ཡིན། འོན་ཀྱང་དེང་དུས་བཀའ་བརྒྱད་པའི་མཚོན་བྱེད་ཡུལ་དེ་ཡོངས་གྲགས་ལ་ཀཆ་ཀྱི་ཚང་ཚགས་ཡོད་པ་རེད། ཀྱི་ཚང་གི་སྤྱོལ་འབྱེད་ཀཆ་དུས་གསུམ་མཁྱེན་པ་ནི། རབ་བྱུང་གཉིས་པའི་ཕུག་སྟག་སྤྱི་ལོ་1110ལོར་ཡབ་སྐོམ་པོ་རྡོ་རྗེ་མགོན་པོ་དང་། ཡུམ་ཕྱི་ཐོག་བཟའ་སྐང་ཕུམ་མིང་འདྲེན་མ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ། ཡུལ་མདོ་ཁམས་ཏེ་ཨོད་གང་ས་བ་ཞེས་པ་དཀར་མཛོས་ར་སྤྲག་སྤྱིང་དུ་སྐྱ་འཁྲུངས། ཅི་སྐད་པའི་དུས་ཀྱི་མཚན་ལ་དཀོན་བྱེས་ཀྱི་ཆུ་ཚོད་ཀས་བྱེ་ཐུང་རིག་རྟགས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཇི་ལྟར་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཞིག་ཏུ་ཤར་བ་དེ་ཡིན་ནོ། སྐོམ་པ་བསྒྲིས་པ་དང་ཡབ་ལས་དཔལ་ལྡན་ཆོས་རྗེ་དབང་ཞུས་ནས་བསྒྲུབ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཐིག་ལེ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཁྱད་པར་དུ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡབ་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཐིག་ལེ་ཡིན་ཏེ། ཡབ

མ་ཀཱི་པོ་གང་ས་ལ་ཆོས་དང་རིག་གནས་སོགས་འཚད་ཅན་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་ཅམས་པ་ལ། སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འཕྱང་གནས་ཀྱིས་སྟེ་དགེ་དཔལ་ སྤྱངས་ དགོན་ པ་གསར་ དུ་ བཏབ་ སྟེ་ ཆོས་ དང་ རིག་ གནས་ གཉིས་ ཆེས་ ཆེར་ སྤེལ་ བར་ གནང་། བཤད་གྲྭ་དང་བསྡུབ་གྲྭ་མང་པོ་བཙུགས་པས་དབུས་གཙང་མང་དང་མདོ་ཁམས་ཡན་ཀྱི་སྐྱ་སྟོས་དང་། སྒྲ་རིག་པ་སོགས་རིག་གནས་སྐོར་ཐལ་ཆེར་སློབ་བསྡོང་བྱེད་ཡུལ་གཙོ་བོར་ཚགས་ཏེ་གདན་ས་འོག་མའི་མིང་ཐོབ་དེ་དཔལ་སྤྱངས་ཐུབ་བསྟན་ཆོས་འཁོར་དུ་སྤོས་ཡོད།

དེ་ལྟར་གཟའ་སྐྱེད་དང་པོ་དུས་གསུམ་མཁྱེན་པ། གཉིས་པ་གཟའ་པཎྜི། གསུམ་པ་རང་བྱུང་རྟོ་རྗེ་ལ་སོགས་པ་ནས། དཔལ་ཞི་སྐྱ་ཁེང་བཅུ་བདུན་པ་འགོ་འདུལ་འཛིན་ལས་རྟོ་རྗེའི་བར་འཕགས་པ་སྐུད་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཆམ་འཕྱལ་ཞ་ནག་སྐྱ་ཁེང་བཅུ་བདུན། རྟོགས་ལྡན་གྲགས་པ་སེང་གེའི་སྐུ་སྐྱེས་འོད་དཔག་མེད་པའི་རྣམ་པར་གཞིག་པ་ཉིད་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཡིན། གོ་ཕྱི་དཔལ་འབྱོར་དོན་གྲུབ་ཀྱི་སྐུ་སྐྱེས་བཅུ་དྲུག་ཏེ་ཁྱད་པར་ཅན་ཡིན། གོ་ཕྱི་དཔལ་ཞི་སྐྱ་ཁེང་བཅུ་གཅིག་ཏུ་ཡང་ཁྱེད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཁྲིད་ཡིག་ཏུ་ཡིན་ལས་དེང་གི་ཚེ་ལྟ་བུའི་སྐྱ་སྟོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཁྲིད་ཡིག་ཏུ་ཡིན་ཏེ་ཁྱེ

དངོས་ཀྱི་སྐུ་གཤེགས་དུས་གསལ་པོ་མ་རྟེད། ཚེས་འཁོར་བསྐོར་ཞིང་འགྲོ་དོན་མཛད་པའི་ཚུལ་མདོར་བཤད་པ། ཟོད་པ། སྐབས་པའི་ལམ་རིམ་གསུམ་དུ་འདུ་བ་སྟེ། བཤད་པའི་ལམ་རིམ་ལ། མདོ་དང་དེའི་བསྟན་བཅོས། རྒྱུད་རྒྱུད་འགྲེལ་དང་བཅས་པ། མཚན་ཉིད་ཞེས་པ་ལ་སྐྱུབ་སྟེ་ཚེན་པོ་བཞི། རྣ་རྗེ་ཞེས་པ་ལ་རྒྱུད་སྟེ་ཚེན་པོ་བཞི་ཚུལ་བཞིན་དུ་བཤད་པ་དང་། རྟོད་པའི་ལམ་རིམ་ལ་ཚད་མ་སྟེ་བདུན་སོགས་རྟོག་གེ་ཕྱི་རབས་པའི་ལུགས་ཀྱང་གསལ་མོད། གཅོ་བོ་ཚད་མ་ཤར་སྟེ། བསམ་ཉིང་པ་གཞོན་ནུ་སྐུ། འཇིག་ཚེན་རྒྱལ་མཚན་འབྱམ་སྟེ་མཁས་གྲུབ་པའི་ཤུལ། གཅོ་བོ་གཙང་མ་ཤར་སྟེ། བསམ་ཉིང་པ་གཞོན་ནུ་སྐུ། འཇིག་ཚེན་རྒྱལ་མཚན་འབྱམ་སྟེ་མཁས་གྲུབ་པའི་ཤུལ་ཁྱེད་ཀྱི་ཞབས་ཀྱི་ཐད་ནས། ཁྱོད་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་ཐུགས་དམ་ཞུས་པ་བཞིན་ཞེས་ཟེར་ཏེ། ཁོང་ཚོའི་ཐུགས་ལ་ཡིད་ཆེས་ཤིང་ཁས་ལེན་ཞུས་པ་ལས། ཁོང་ཚོས་ཀྱང་ཁྱེད་ཀྱི་ཞབས་ཀྱི་ཐད་ནས་ཡིད་ཆེས་ཤིང་ཁས་ལེན་ཞུས་པ་ཡིན་ནོ། །

རིན་བཟང་ནས་བརྒྱད་པའི་ཡོ་གུ་དང་མགོན་པོ། བ་རི་ལོ་ཙ་བ (སྤྱི་ལོ་104པའི་ཕྱོགས་འབྲུག་ལོར་ཁྲུངས། སྤྱི་ལོ་1102པའི་ཚུ་རྟ་ལོར་འཁོན་དགོན་མཆོག་རྒྱལ་པོ་འདས་པ་དང་ས་སྐྱའི་ཁྲི་ལོ་བརྒྱད་ལ་བསྐྱངས) ནས་བརྒྱད་པའི་སྐུབ་ཐབས་བརྒྱ་ཙ་སོགས་ལོ་ཙྪ་ཆེན་པོ་བཞི་ནས་བརྒྱད་པའི་གདམས་ངག་གི་བཀའ་བབ། ཁྱད་པར་དགུང་ལོ་ཞེ་བདུན་པ་ལ་རྗེ་བཙུན་བི་ར་པ་གཅོ་འཁོར་ལྟ་ཆོས་སྐོར་སྐྱེལ་དུ་ཕེབས། རླ་བ་གཅིག་ཏུ་ཞུགས་ནས་ལྷགས་རིའི་ཁོངས་ལས་མི་འདའ་བའི་ཟབ་ཆོས་བཞི། རྒྱུད་སྡེ་བདུན་ཙུ་ཙ་གཉིས་ཀྱི་དབང་བཤད་མན་ངག པཎ་འབྲས་ཉེ་བརྒྱད་སྒྲས་བཤད་བཅས་བསྙུང་། བྱང་གསེར་མདོག་ཅན་སྐྱའི་བཀོད་པ་བཞིས་སྐལ་ལྡན་གྱི་དོན་མཛད་ཅིང་ལྷའང་དངོས་སུབཞུགས་པར་གྱུར། དེས་རྗེ་བཙུན་བསོད་ནམས་རྩེ་མོ་ཞེས་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིད་ཁེས་སྐྱའི་སྐྱང་བས་ཤི་ནི་ཚེ་རྗེ་འཛིན་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར་མངའ་མེད་ཁྱིམ་ཏུ་ཡི་ཤེས་སྐྱའི་སྐྱང་བས་ལམ་ཁེ་བཙམ་པ་ལ་ཆུ་ཚོད་ཟད་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཡང་མེད་ཅིང་། ཁོ་བོ་ཅག་ཏུ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཚེ་ཐུབ་པ་ཡིན་ན་ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཡང་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཚེ་ཐུབ་པ་མིན་ན་ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཡང་ཆུ་ཚོད་ཟད་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་ལྟར་དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱ་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཀུན་ལས་བཟློག་ཅིང་ཐུབ་པའི་དགོངས་པ་ཁོ་ནར་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་ཚེ་ཐུབ་པ་ཡིན་ན་ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཡང་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཚེ་ཐུབ་པ་མིན་ན་ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཡང་ཆུ་ཚོད་ཟད་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཏེ། ཁོ་བོ་ཅག་ཏུ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་

འབྲུག་ལྷ་རྗེས་སུ་བཟུང་། གསུམ་པ་(སྤྱི་ལོ་1067མེ་ལུག་ལོ་) བལ་པོ་ནས་གཙང་དུ་ཕྱོན། ཡར་ཀྲུང་སྐྱ་ར་སེར་པོ་དང་། སྐྱ་སྟོན་བསོད་ནམས་བྲག་མ་ལ་གདམས་པ་གནང་། བཞི་པར་(སྤྱི་ལོ་1073ཆུ་གླང་ལོ་) ཤ་འཁུག་ལྷག་སྐོ་ནས་གཤེགས་ལ་ཕྱོན་ཏེ་ཡུམ་གྱི་སྒྲིབ་པ་སྦྱངས། དབུས་སུ་ཚ་སོ་སོགས་ཀྱིས་དོན་མངོད། ལྔ་པར་བྱང་གཉིས་པའི་ཤུགས་སྐྱས་སྤྱི་ལོ་1101ལོར་ཆུ་ནག་ཏུ་ཕྱོན། ལོ་བཅུ་གཉིས་བཞུགས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་1113ལོར་སྐར་དིང་རིར་ཕེབས། དེ་དག་གི་སྐབས་སུགང་ཟག་སོ་སོའི་ཁམས་དང་དབང་པོ་ཇི་བཞིན་པར་གཟིགས་པས་དེ་དག་དང་མཐུན་པའི་གདམས་ངག་སྣ་རེས་ཤོལ་བར་མངོང་པས་གཞུང་ཆེན་པོའི་ཆུང་དང་། ཕྱག་ཆུ་ཆེན་པོ་བརྡའི་ཆུད་སོགས་ལ་བརྟེན། ཐབས་ཉིད་ཀྱི་ཆ་མར་ཐར་པ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐལ་ལ་ཕྱོགས་སུ་ལྡན། ལམ་དཀའ་ཐུབ་ཀྱི་སྔང་། འབྲས་བུ་གཞན་དོན་སྒྲིང་པ་གསུམ་དང་ཚུལ་མཐུན་པ་ལས་ཅན་གཙོ་བོར་ཕྱག་ཆེན་ཟབ་ལུགས་ཀྱི་ཁ་ཤས་ཆུང་ངུ་ཞིག་ཏུ་ཟིན་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ནའང་། སྤྱི་ལོ་1117རབ་བྱང་གཉིས་པའི་མེ་བྱ་ལོར་སྐུ་གཤེགས། དེ་འང་ཆོས་གཞན་ནི་ཆུ་ཤེན་མོར་ཁ་སྦྱོང་། སྐུ་བསྲེལ་ཤུགས་ལས་སྒོག་པ་ཡིན་ལ། འདིར་ནི་འབྲས་བུ་སྐུ་བསྲེལ་དངོས་སུ་སྤྱོང་། ཤུགས་ལས་ཤེན་མོར་ལྡབས་འཕྲིན་པའི་ཐབས་ཤེན་ཏུ་ཟབ་པ་སྟེ། སྐུ་བསྲེལ་ཐབས་ཙམ་ལ་བཞེན་ནས་བཤེད་དོ། །

དེ་ལྟར་དམ་ཆོས་སྐུ་བསྲེལ་ཞི་བྱེད་ཅས་པའི་རང་ལུགས་དེ་ནི། སྐ་སྡིང་བར་གསུམ་དུ་གྲགས་པའི་བཀྲུད་པ་ལ་བཞེན་ནས་རིམ་བཞིན་དར་ཁྱབ་སྐྱེ་བ། དང་པོ་ཞི་བྱེད་སྤྲོན་མ་སྐོར་གསུམ་དང་། གཤེན་རྗེ་གཤེད་ལ་སོགས་པའི་བཀྲུད་དེ་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་ལས་ཐར་པ་ཐོབ་པའི་ཐབས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་བསྒོམ་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ནས་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བ

མཁས་པས་གླེ་པས་ལབ་སྒོན་སྐྱོན་ལྡན་དུ་གཟིགས་ནས་འབུམ་དང་། ཇི་ཁྱི། བཙུད་སྟོང་པ་སོགས་སློག་བཅུག བོ་ནས་བབ་ཀུན་བྱོང་སྐེ་ལིང་བེར་དམར་སྐྱག་པརྩའི་རིས་དཀྱེ་བ་ཕྱི་བྱས། དཀར་པོ་ཞིག་ལ་ནང་བྱས་པའི་ཞྭ་མོ་ཞིག་པད་འདབ་བཅུ་པའི་ཚུལ་བྱས་ཤིག་ལ་གོས་ཆེན་ཁ་མ་ཤམས་པ་ཁ་དོག་མི་འདྲ་བ་ལྟ་རྒྱུ་ཁུ་འཕྱང་བ་དང་། གཡས་གཡོན་དུ་ལྟ་ལྟ་བཏགས་ནས་དབུ་ལ་གསོལ། སྐུ་ལ་ན་བཟའ་དང་། ལྟམ་བཅས་ཆ་ཚང་གསར་པ་གསོལ། སྐྱན་འཛོམས་ཤིང་ཁྱིམ་ཁའི་ཐོག་བཏིང་བའི་གདན་ལ་བཞུགས་བཅུག་ཅེ། ངའི་མཆོད་གནས་ལས་བོ་ཁས་བློ་བཞུགས་གསུངས་པ་ཁས་བླངས། དེའི་སྐབས་སུ་སྐྱོ་སྐྱེན་བསོད་ནམས་བློ་མ་དང་མཇལ་བས་སྐྱོ་སྐྱེན་ཀྱི་གདམས་ངག་ལ་ཉན་ནས་སེམས་ངོ་འཕྲོད་པ་དང་། རྟོགས་པ་འཐད། གནས་གོས་ཐོགས་སོགས་ཟིགས་ཅེ་ན་ཁྱེད་ཀྱི་མཆོད་ཡོན་ཁྱེད་ཀྱིས་ཕུལ་བའི་ཡིད་ཆེས་ཤིན་པ་བྱས་པའི་རྟགས་སུ་ཆགས་ཚུལ་ཡིན་ཏན་ཏུ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཡང་མི་འགྱུར་ཞིང་། ཁྱེད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡིས་ཁྱོ

བཀའ་བབ་བྱ་ཆེན་བཅུ་དྲུག་ནི། དེ་ལའང་ཕ་རྒྱུད་ཐབས། མ་རྒྱུད་ཤེས་རབ། གཉིས་མེད་དོན། མཁའ་འགྲོ་ཀློང་བཙུད་པའི་བཀའ་བབས་བཞི་བཞིར་དབྱེ་བའམ། ཡང་ན། དབོན་སྲས་རྒྱལ་བ་དོན་གྲུབ། བརྒྱུད་འཛིན་སྒོང་སྡེའི་ངག་གི་དབང་ཕྱུག ཐུགས་སྲས་ཤྲཱི་པ་ཁྲལ་བའི་འབྱུང་གནས། ཁུ་སྐོམ་ཆོས་སེང་སྡེ་ཐུགས་སྲས་བཞི། འགོག་ཚ་རྒྱན། དཔལ་ལྡན་རྒྱན། བསོད་ནམས་རྒྱན། རིན་ཆེན་རྒྱན་ཏེ་སྲས་མོ་བཞི། སྐྱེ་མེད་དགའ་ཡན། ཕ་སྐྱོན་སེང་གེ། སྐྱོན་པ་རང་སྐང་། དོལ་པ་ཟང་ཐལ། ཞིག་པོ་ཏུར་ཐོན། སྐལ་ལྡན་སེང་གེ། རྒ་སྐོམ་ཏུར་ཐོན། རྗེ་བཙུན་ཟིལ་གནོན་ཏེ་རང་དང་མཉམ་པ་བརྒྱད། དེ་དག་བསྟོམས་པ་ལ་གཅོད་ཀྱི་བཀའ་བབ་བྱ་ཆེན་བཅུ་དྲུག་ཅེས་ཟེར།

བཀའ་སྩལ་དེའི་ཚེ་བ་ཁྱོད་པའི་མཚོན་པ་དཔེ་དྲུག་ནི། (1) གཅོད་འདི་གང་ས་དག་དང་འབྲི་སྐེ་གང་ལ་ཏ་བ་བབས་ཀྱང་དཀར་ལམ་བབས་ཀྱང་དཀར་བ་བཞིན་དུ་གཅོད་མཁན་ནམ་མཁའ་ཁྱོན་ཀྱང་ཟེགས་ལ་མེད་ཀྱང་ཆོག་པའོ། ། (2) སེང་གེ་དང་འབྲི་སྐེ་དེས་མང་པོ་ཟིལ་ཏིག་གནོན་ལ་གཅིག་ཕྱུར་ཤ་མ་མེད་པ་བཞིན་གཅོད་ཟེད་པ་པོ་གཞན་དང་འགྲོགས་ཀྱང་ཆོག་ལ་གཅིག་ཕྱུར་འགྲིམས་ཀྱང་ཆོག་པའོ། ། (3) ཅ་བོ་ཆེའི་སྐད་དང་འབྲི་སྐེ་ཅ་ཆེན་ལ་རོལ་མོ་གཞན་གྱི་སྒྲ་ཡོད་ཀྱང་ཆོག་ལ་མེད་ཀྱང་ཆོག་པ་བཞིན་འདི་ལ་དགེ་སྦྱོང་གྱི་གོགས་གཞན་ཡོད་ཀྱང་ཆོག་ལ་མེད་ཀྱང་ཆོག་པའོ། ། (4)དངོས་གྲུབ་ཀྱི་ཆུ་མིག་དང་འབྲི་སྐེ་གྲུབ་ཆུ་ལ་མི་མང་ཉུང་གི་ཚོད་དང་འཚམ་པར་བྱང་བ་བཞིན་ཡུགས་འདིར་གང་ཟག་གི་བློ་ཚོད་དང་འཚམ་པར་བྱང་བ་བཞིན་ཏུ་ཡོད་པའོ། ། (5)གསེར་གཡུ་ཆག་པའི་དུམ་བུ་དང་འབྲི་སྐེ་ཆ་རིན་ཐང་ཆེ་ལ་ཆུང་ནའང་དེ་དང་འཚམ་པའི་རིན་ཐང་ཡོད་པ་བཞིན་གཅོད་སྐོར་ཆུ་ཆེན་ཤེས་ན་ཡོན་ཏན་དཔག་ཏུ་མེད་ལ་ཅུང་ཟད་ཤེས་པས་ཀྱང་རང་གཞན་ལ་ཕན་ཐོགས་པའོ། ། (6)ཀུ་བཟང་པོའི་སྤུ་དང་འབྲི་སྐེ་ཀུ་མཆོག་གཟུགས་འགྲོས་པ་ལ་སྤུ་མདོག་ཁྱད་པར་མེད་པ་བཞིན་གཅོད་ཡུལ་མཐར་ཕྱིན་པའི་གང་ཟག་དེ་མཆོག་དམན་གང་ཡིན་ཀྱང་གཞན་ལས་བྱིན་ཆུབས་ཆེ་བར་གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟར་ཟབ་མོ་གཅོད་ཀྱི་བརྒྱུད་པ་འདི་ལ་སྤྲོབ་བརྒྱུད་དང་། སྲས་བརྒྱུད་གཉིས་སུ་ཁྱེར་པ་ལས་སྲས་ཐོད་སྐྱོན་བསམ་འགྲུབ། དེ་ལས་ཁམ་བུ་ཡ་ལེ། དེ་ལས་རྦྱི་ན་རྟ་ལ། དེ་ལས་གནམ་མཚོ་བ་མེ་བསྐྱོད་རོ་རྗེ། དེ་ལས་ཀ་ཆ་པ་རང་བྱང་རོ་རྗེ་ཞེས་ཤིང་གཅོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་མང་པོ་བཙམས། དེ་དག་རིམ་བཞིན་བཀའ་བརྒྱུད་སྔོན་ལས་བྱུང་པ་ཀ་ཆ་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཐུགས་ཀྱི་སྤྲོབ་མ་དྲུང་ཆ་ཤེ་བྱོས་རིན་ཆེན་ (སྤྱི་ལོ་1386ལེ་སྟག་ – ?)ལས་བརྒྱུད་པའི་གཅོད་ཆོགས་ཡོན་ཏན་ཀུན་འབྱུང་ལ་ཟུར་མང་ཡུགས་ཀྱི་གཅོད་དང་། ཀཱ་པ་ཆོས་དབྱིངས་རྡོ་རྗེའི་ཐུགས་སྲས་མཁས་གྲུབ་ཀཱ་ཆ་ཆགས་ལེད་ (སྤྱི་ལོ་1609པའི་སར་བྱ་—སྤྱི་ལོ་1678སར་ཁ་ལོ་) ཀྱིས་ཀར་གཅོད་རིན་ཆེན་ཕྲེང་བ་སོགས་གཅོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་མང་པོ་བཙམས་ནས་ཁམས་ལེན་གྱི་རྒྱུན་སྤེལ་བ་ལ་ཀར་གཅོད་ཅེས་ཟེར་བ་དང་། རྗེ་བཙུན་སྒྲ་སེ་རྩོགས་ལྡན་ཀྱིས་ཆོགས་ལས་ཆུ་ཏེའི་སྒེལ་བ་ལ་སྐྱབས་ཆེའི་གཅོད་རྒྱུན་ཞེས་ཟེར།

དེ་ལྟ་བུའི་གདམས་ངག་གཏིང་ཟབ་ཅིང་ཆེ་བའི་དཔེ་དྲུག་དང་ལྡན་པའི་བཀའ་སྩལ་འདི་ཉིད་ཀྱི་འཕྲུང་ཁུངས་ནི་གནས་ཟངས་དེ་མཁར་དམར་དང་གཅང་ལ་སྟོད་དིང་རི་དགོན་པ་བཅས་ཡིན་ཞིང་། འཛིན་སྐྱོང་སྤྱི་ལ་གསུམ་གྱི་འཕྲིན་ལས་སྐྱོང་བའི་དགོན་སྡེ་གོང་བོ་ནི་ཟུར་མང་དགོན་དང་། གནས་མདོ་དགོན་པ། སྐྱབས་ཆེ་དགོན་པ། རྒྱུ་ནེ་དགོན་པ་བཅས་ཡིན་ལ། དུས་ཕྱིས་དཔལ་སྤུངས་ཐོག་ཚང་ལངས་བཀའ་སྩལ་ལ་འདི་ཉིད་ཀ་ཅང་དར་ཁྱབ་ཆེ།

1. གཅང་དིང་རི་སྐང་འགོར་དགོན། རབ་བྱང་གཉིས་པའི་ཤིང་སྤྲང་སྦྱི་ལོ་1085ལོར་ལྷ་བྱ་མ་ཁྱང་ཆུབ་ཀོད་ཀྱི་ཚ་ཚེ་རྩེ་ཁ་དམ་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཞུགས་གནས་ཀྱི་ཚེད་དུ་གཅང་དིང་རིར་བཏབ།
2. ཟངས་རི་མཁར་དམར་དགོན། རབ་བྱང་གཉིས་པའི་ཕྱགས་ལུགས་སྦྱི་ལོ་1091ལོར་མ་གཅིག་ལབ་སྒོན་གྱིས་སྐྱོ་ཁ་ཟངས་རིར་བཏབ།
3. ཟྲུར་མང་དགོན། རབ་བྱང་བདུན་པའི་ཆུ་ཡོས་སྦྱི་ལོ་1423ལོར་དྲང་ཚ་ས་སྐྱོ་གོས་རིན་ཆེན་ཀྱིས་ནང་ཚུར་མང་དུ་བཏབ།
4. གནས་མདོ་དགོན། རབ་བྱང་བཅུ་གཅིག་པའི་མེ་ཕྱི་སྦྱི་ལོ་1646ལོར་མཁས་གྲུབ་ཀཱ་ཆ་ཆགས་མེད་ཀྱིས་ཆབ་མདོར་བཏབ།
5. སྐྱབས་ཆེ་དགོན་པ། ཕལ་ཆེར་རབ་བྱང་བཅུ་གཅིག་པའི་མཇུག་ཙམ་ན་བཏབ་པར་འདུ།
6. རྒྱུ་ནེ་དགོན་པ། ཕལ་ཆེར་རབ་བྱང་བཅུ་གཉིས་པའི་ནང་ཙམ་ལ་བཏབ་པར་འདུ།

སྨོན་པ། རྒྱལ་སྲིད་འཛིན་བས་འབངས་ཀྱི་ཁྱིམས་སྲོལ་ཉམས། །
གནའ་རྗེན་བང་མཛོད་ཌཱཀི་བསྲུངས། །
བཙན་པོའི་བང་སོ་མི་བསྲུན་སྡེ་པས་བྱས། །
དགྲ་ཀུན་ཚོམ་པོས་བོད་ཁམས་ཡོངས་ལ་ཁྱབ། །
* * * * * * * * *
འབངས་མི་ཕལ་ཆེར་ཚོས་ལ་སྐྱབས་སུ་རེ། །
མཁས་པ་རྣམས་ནི་དགོན་སྡེ་འཛུགས་ལ་བྱེ། །
ཕུག་པོའི་བྱ་ཡིས་རུ་ཚོས་བོད་དུ་དྲངས། །
ཡུལ་སྡེའི་སྐྱིང་སྐུག་དགོན་པའི་གཞུང་ལ་བཅོལ། །
ཞེས་བྱ་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ། །

ལེའུ་དྲུག་པ། ས་སྐྱ་པའི་སྲིད་སྐྱོང་དུས་རབས།
1265 – 1349

ས་བཅད་དང་བོ། ས་སྐྱ་བས་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་སྒྲུབ་བྱས་པ།

གཅིག ཚེས་སྲིད་ཟྲུང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་དང་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན།

བོད་ཁམས་སིལ་བུར་སྐྱར་བའི་ཚ་ངོ་བཞི་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་གྱི་རིང་ལ་ཡུལ་གྱུ་སོ་སོའི་རང་རང་གི་ཡུལ་དབོན་ཆུང་ངུ་ཙམ་རེ་ལས་མེད་ཅིང་། རིམ་བཞིན་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཡོན་ཏན་ཙན་ལ་བརྩི་བཀུར་དང་། ཆོས་ལུགས་ལ་དད་པ་ཆེན་པོར་ཟླུང་བའི་སྐབས་ཀྱིས། དཔལ་འབྱོར་གྱི་འཁོན་ཀ་ཅུང་ཟད་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་རང་གི་བུ་རྒྱུད་ལ་རིག་གནས་སློབ་པ་དང་། ཆོས་སློར་འཛུག རབ་ནས་རྒྱ་གར་དུ་མང་གས་ནས་ཆོས་དང་ཚ་ལོ་སྤྲོའི་ཡུ་འཛུག་གི་ཡོད། དེ་དག་བསྒབ་པ་མཐར་ཕྱིན་ནས་སྐར་བོད་དུ་ལོག་སྟེ་དགོན་གནས་གསར་འཛེའབས་དང་། ཆོས་དང་རིག་གནས་ཀྱི་རྒྱུན་འཛིན་སློབ་མ་མང་པོ་གཙོ་སྐྱོང་གནང་གི་ཡོད་སྐབས། དེ་དག་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་སྟེ་འབངས་ཚང་མས་བློ་མ་དང་། དགོན་བདག་ལ་དང་ཞལ་འདེབས་གང་ནས་སྐྱབ་ཀྱིན་ཡོད་པས་རིམ་བཞིན་ཆོས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་དུ། ཡུལ་ཀྱི་དཔོན་པོ་སྐབ་མར་སྐྱར་པ་ནི་དགུ་ཡུལ་སོ་སོའི་བློ་མ་རྣམས་མ་བསྐོས་པར་སྐྱོང་དུ་གྱུབ། དུས་དེར་སྟོན་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་དགོངས་བཞིད་རྫི་ཕུག་ཆོས་ལ་གཏད་ནས། ཆོས་ཕུག་ཤེས་ཕྱིན་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏེ། ཡུལ་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པ་ནི། ཡུལ་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་ཚ་ལོ་ཟླ་བ་ཉི་ཤུ་ལྔ་བྱའི་ཟླ་བ་ལྟར་ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཟླ་བ་དེ་ཡང་ཚེས་བཅུ་ལྔ་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཚེས་བཅུ་ལྔ་ཐོག་ཏུ་ཟླ་བ་ཡོངས་རྫོགས་ཤིང་། ཚེས་བཅུ་དགུ་ཐོག་ཏུ་ཉི་མ་ཤར་བ་ཡིན་ལ། ཚེས་བཅུ་ལྔ་ཐོག་ཏུ་ཉི་མ་ནུབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཚེས་བཅུ་ལྔ་ཐོག་ཏུ་ཟླ་བ་ཡོངས་རྫོགས་ཤིང་། ཚེས་བཅུ་དགུ་ཐོག་ཏུ་ཉི་མ་ཤར་བ་ཡིན་ལ། ཚེས་ཉེར་ལྔ་ཐོག་ཏུ་ཟླ་བ་ཡོངས་རྫོགས་ཤིང་། ཚེས་ཉེར་དགུ་ཐོག་ཏུ་ཉི་མ་ནུབ་པ་ཡིན་ལ། ཚེས་སུམ་ཅུ་ཐོག་ཏུ་ཟླ་བ་ཡོངས་རྫོགས་ཤིང་། ཚེས་སུམ་ཅུ་ཐོག་ཏུ་ཉི་མ་ཤར་བ་ཡིན་ལ། ཚེས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཟླ་བ་ཡོངས་རྫོགས་ཤིང་། ཚེས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཉི་མ་ནུབ་པ་ཡིན་ལ། ཚེས་བཅུ་ཐོག་ཏུ་ཟླ་བ་ཡོངས་རྫོགས་ཤིང་། ཚེས་བཅུ་ཐོག་ཏུ་ཉི་མ་ཤར་བ་ཡིན་ལ། ཚེས་བཅུ་ལྔ་ཐོག་ཏུ་ཟླ་བ་ཡོངས་རྫོགས་ཤིང་། ཚེས་བཅུ་ལྔ་ཐོག་ཏུ་ཉི་མ་ནུབ་པ་ཡིན་ལ། ཚེས་བཅོ་ལྔ་ཐོག་ཏུ་ཟླ་བ་ཡོངས་རྫོགས་ཤིང་། ཚེས་བཅོ་ལྔ་ཐོག་ཏུ་ཉི་མ་ཤར་བ་ཡིན་ལ། ཚེས་བཅུ་དགུ་ཐོག་ཏུ་ཟླ་བ་ཡོངས་རྫོགས་ཤིང་། ཚེས་བཅུ་དགུ་ཐོག་ཏུ་ཉི་མ་ཤར་བ་ཡིན་ལ། ཚེས་ཉེར་ལྔ་ཐོག་ཏུ་ཟླ་བ་ཡོངས་རྫོགས་ཤིང་། ཚེས་ཉེར་ལྔ་ཐོག་ཏུ་ཉི་མ་ནུབ་པ་ཡིན་ལ། ཚེས་སུམ་ཅུ་ཐོག་ཏུ་ཟླ་བ་ཡོངས་རྫོགས་ཤིང་། ཚེས་སུམ་ཅུ་ཐོག་ཏུ་ཉི་མ་ཤར་བ་ཡིན་ལ། ཚེས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཟླ་བ་ཡོངས་རྫོགས་ཤིང་། ཚེས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཉི་མ་ནུབ་པ་ཡིན་ལ། ཚེས་བཅུ་ཐོག་ཏུ་ཟླ་བ་ཡོངས་རྫོགས་ཤིང་། ཚེས་བཅུ་ཐོག་ཏུ་ཉི་མ་ཤར་བ་ཡིན་ལ། ཚེས་བཅུ་ལྔ་ཐོག་ཏུ་ཟླ་བ་ཡོངས་རྫོགས་ཤིང་། ཚེས་བཅུ

ཀྱི་སྐྱོབས་ཤུགས་ཁག་ནི་གཅིག་འོག་ལ་མི་འདུས་པའི་ཁ་ཐོར་དགུ་ཐོར་ཡིན་པར་བརྟེན། ཆོས་ལུགས་ཆོགས་པ་ཁག་གིས་སོའི་ཆོས་ལུགས་སྐྱོབས་ཤུགས་ཚོང་ཁའི་དང་སུ་བརྟན་གཏོང་དགོས་ན། ངེས་པར་དུ་རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱབ་རྟེན་བཅོལ་ནའི་ཚབ་ཏུ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡོད་དགོས་ཀ། དཔལ་འབྱོར། དམག་དོན་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་སྐྱོབས་ཤུགས་ཆེ་ཞིང་གཅིག་ཏུ་ཆ་ཤས་ཡིན་པ་ཞིག་ལ་བརྟེན་དགོས་ཀ་ཆ་ཚ་དགོས་ཀ་ཤུགས་ཤིང་ཁ་ཤས་ཆེ་ཞིང་ཁ་ཤས་ཆུང་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། བོད་ཀྱི་རང་ཐང་ཡིན་ཏེ། ཐུབ་བསྟན་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀྱང་

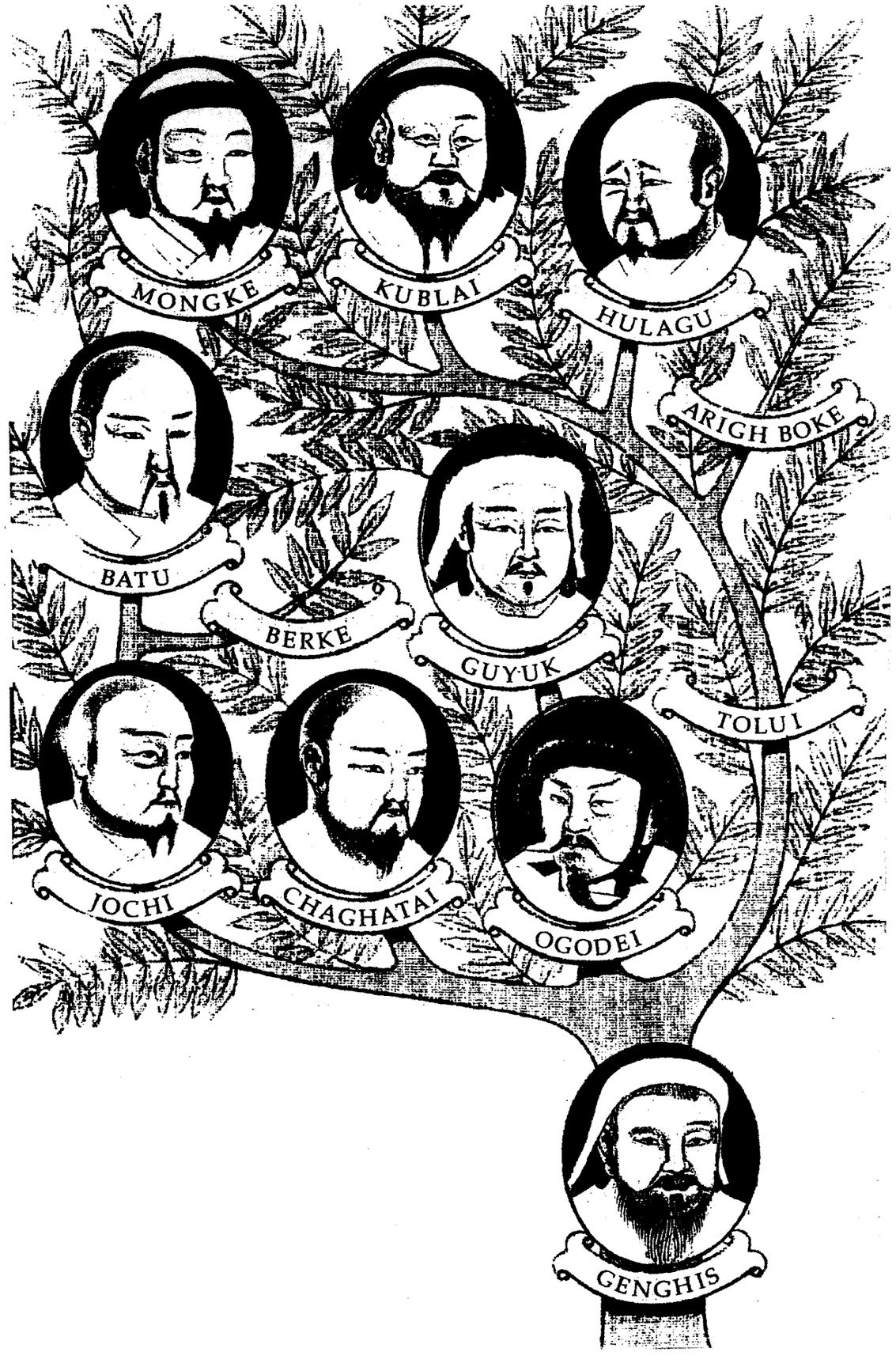

འདི་ནི་སོག་རྒྱལ་ཇིང་གི་མི་ནས་སོག་རྒྱལ་ཁུ་པེ་ལེའི་བར་སྐྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པའི་ནང་དུ་སོག་ཡུལ་གཅོས་པའི་ཕེ་ཤེའི་ཡའི་ཡུལ་གྱི་ཆ་མས་ལ་དབང་སྒྲུབ་ཅིང་ མཁའ་ཀྱི་སོག་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཆ་མས་ཡིན་ཞིང་། རྒྱལ་པོ་འདི་དག་ས་ཁ་ཅ་ལ་སོག་ཅོང་ཀྱི་བློ་དཔོན་ཚང་ངེ་ཀྱི་ཚེ་རབས་ཡིན་འདུག་པས། དེ་དག་གི་འཁྲུངས་འདས་ལོ་ཚིགས་ཆ་མས་སྐབས་དེའི་ཅིང་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་འདྲུག་བྱེད་པ་ལ་ཤ་ཅ་ཅང་ཁ་གསལ་བས་ཕན་ཐོགས་ཆེ་བར་སྣང་། འཁྲུངས་འདས་ལོ་ཚིགས་འདི་དག་ནི་སོག་ཡིག་ཏུ་བིས་པའི་སོག་ཅའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་བཀོད་པ་ཡིན། ཅང་ཡིག་ཏུ་ཚོ་དན་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པ་ས་པཎ་དང་འབྲེལ་བ་བྱེད་མཁན་དེ་ནི་དོན་དུ་སོག་རྒྱལ་ཞིན་སྤུངས་དབེ་རིས་འདིའི་ནང་བཀོད་ཚེ་འདུག ཁོང་ནི་དེང་དུས་མཚོ་སྟོན་ས་ཁྲལ་གྱི་སོག་ཅའི་སྟེ་པ་འདི་དག་གི་སྟེ་དཔོན་ཞིག་ཡིན་འདུག

སོག་རྒྱལ་ཇིང་གི་ཚེ་ལ་སོགས་སོག་རྒྱལ་ནས་ཀྱི་དབེ་རིས་བསྡུས་འགྲེལ།

1. སོག་རྒྱལ་ཇིང་གི་སི། ཕེ་ཤེའི་ཡ་དང་ཡོ་རོབ་ཤར་མའི་བར་དབང་སྒྲུབ་བྱས་ཡོད། ཆུབས་ཚེན་གྱི་སོག་རྒྱལ་དང་ཡོ་ཡིན། དེའི་སྤས་ཙོག་ཏ་སོག་རྒྱལ་གཉིས་པ་ཡིན། ཙོག་ཏའི་གཅེས་པ་ཡིན། ཤ་ཅ་ལགདུང་རྒྱུད་ཨེད་པས། སོག་རྒྱལ་བཞི་པ་ནི་ཇིང་གི་སིའི་སྤས་བཞི་པ་ཐོ་ལུའི་ (ཐོ་ས་རོ་ཡིན་) སྤས་དང་ཡོ་ཡིན། སོག་རྒྱལ་ལྷ་པ་ཁུ་པེ་ལེ་སྤས་གཉིས་པ་ཡིན། སྐྱི་ལོ་1294ལོའི་བར་སོག་རྒྱལ་བྱས།

2. ལྷ་པ་ཚ་རིག་བོ་ཁེ། ཐོ་ལུའི་སྤས་ལྷ་པ་ཡིན (བོད་ཡིག་ནང་འདི་སྤས་བདུན་པ་ཡིན་ཞེས་འཁོད་འདུག) འདི་དང་ཁུ་པེ་ལེ་གཉིས་རྒྱལ་སྲིད་ལ་རྩོད་ནས་དམག་འཁྲུག་ཐུས་པར་རྒྱལ་སྲིད་ཁུ་པེ་ལེ་ལ་ཐོབ། ཚ་རིག་ཅོ་ཁ་ཡིས་དེང་དུས་སོག་ཡུལ་གྱི་ནུབ་ཐང་སཁུལ་འདི་དག་གི་ཡུལ་དཔོན་བྱས།

3. ཧུ་ལ་གུ། བོད་ཡིག་ཏུ་ཧུ་ལ་ཏུ་ཟེར། འདི་ཐོ་ལུའི་སྤས་དྲུག་པ་ཡིན། དེར་སོག་སྐད་དུ། ཨིལ་ཁན་ (il hant) ཞེས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བྱས། འདི་ལ་ཕེ་ཞིའི་ཡ (Persia) རྒྱལ་ཁབ་ཟེར། དེང་དུས་ཡ་རབ་ཀྱི་ཡུལ་འདི་དག་ཡིན། བོད་ཡིག་ཏུ་སྟོད་ཧོར་ཟེར།

4. བ་བྷ། འདི་ཇིང་གི་སིའི་སྤས་དང་པོ་ཇོ་ཆེའི་སྤས་གཉིས་པ་ཡིན། སྐྱི་ལོ་1243ལོར་སོག་སྐད་དུ། ཨ་ལི་ཛེན་ཨོར་དེ་ཉི་ཨུལ་སི (Alten ordi ulos) ཞེས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས་ནས་རྒྱལ་ཁབ་འདིའི་རྒྱལ་པོ་བྱས། དེང་སང་ཡུ་རུ་སྒྲའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཡིན།

5. ཚ་གཱ་ཏ། ཇིང་གི་སིའི་སྤས་གཉིས་པ་ཡིན། དེང་དུས་ཡུ་གུར་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སོག་སྟེ་འདི་དག་གི་རྒྱལ་པོ་ཡིན།

དཔེ་རིས་ནང་དུ་ཡོད་པའི་ཇིང་གི་སིའི་རྒྱུད་པ་འདི་དག་ནི་རྒྱལ་པོའི་ཐོབ་ཐང་ཡོད་པ་ནས་ཡིན་འདུག་པ་ལས། འདིའི་སྤས་ནམས་དང་དེའི་རྒྱུད་པ་ཤ་ཅང་མང་པོ་ཡོད་པ་སྟག་ཚང་དཔལ་འཇོར་བཟང་པོས་མཛད་པའི་《རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང》གི་ལུང་གོང་དུ་དྲངས་ལས་གསལ་བར་ལྟར་རོ།

གཉིས། འཁོན་གྱི་གདུང་རྒྱུད་རྗེ་ཤུར་བྱང་བའི་རྣོན་

དཔལ་ལྡན་སས་རྒྱའི་གདུང་རབས་རིམ་བྱོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱས་པ་ནི་འཁོན་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད་ཐོག་མར་བྱང་ཚུལ་ནས་དང་

ལྷའི་བར་གྱི་གདུང་རབས་སོ་སོའི་ལོ་རྒྱུས་ཚང་ལ་མ་ནོར་བར་བརྗོད་པ་《སས་སྐྱའི་གདུང་རབས་ངོ་མཚར་བང་མརྗོད་》དང་། 《ས་སྐྱའི་གདུང་རབས་ངོ་མཚར་བང་མརྗོད་ཀྱི་ཀ་སྐོང་》དང་། 《ས་སྐྱའི་གདུང་རབས་ངོ་མཚར་བང་མརྗོད་རིན་ཆེན་ཀུན་འཕེལ་》ཅེས་པ། མི་རིགས་དཔེ་སྒྲུན་ཁང་དང་། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྒྲུན་ཁང་གཉིས་ཀྱིས་ཐུ་ཕྱིར་པར་དུ་བཏབ་པའི་དེབ་གསུམ་ཡོད་པ་དེར་བཤུབ་བ་ཡིན། གདུང་རབས་ཀྱི་སྒྲིག་དོན་ཚམ་ཞིག་ཤེས་པར་ཟིད་པའི་ཚེད་དུ་འདིར《དེབ་ཞེར་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང》དུ་འཁོད་པ་ལྟར་མདོར་བསྡུས་ཙམ་དགོད་དོ། །དེ་ཡང《དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱའི་གདུང་རབས་འདོད་རྒྱའི་རྒྱ་མཚོ》ལས། རྒས་ནི་བོད་ཀྱི་རྒས་ཆེན་བཞི་དང་། མིའུ་རྒས་བྱ་སོགས་ལས་ཚད་པ་ཡིན་ཞེས་གྲགས། གདུང་རྒས་གཙང་མ་ལྟ་ལས་བབས་པ་ཡིན་ཏེ། སྔོན་གནམ་སྐྱི་རིང་། གཡུ་རིང་། གཡུ་སེ་སྟེ་མཆེད་གསུམ་དུ་གསལ་པ་མི་ཡུལ་དུ་བབས་པ་ལ་མིའི་རྟེ་ཞུས་པས། ཆུང་བས་མིའི་རྟེ་མཇད། ཅེས་འཁོད་ཡོད། ཆུང་བ་གཡུ་སེས་མིའི་རྟེ་མཇད་པས། དེ་ལ་ཁྱི་ལེ་སོགས་སྲས་སྤུན་བཞི་འབྲུངས། དེ་དག་གིས་སྟོང་རྒས་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད་པའི་ཐུག་ཏུ་བཀོལ། གཡུ་རིང་གིས་རྒྱའི་བུ་མོ་དཔྱ་ས་ཁེམ་ཁྲ་ཁབ་ཏུ་བཞེས་པར་སྲས་མ་སངས་སྤྱན་བཏུད་བཟུང་། སྲས་ཆེ་བ་དྷ་དང་ཡབ་རྟེ་ཡུལ་དུ་བཏབ་པ་ལ་མིའི་རྟེ་ཞུས་པས། ཆུང་བས་མིའི་རྟེ་མཇད། ཅེས་འཁོད་ཡོད། ཁྱི་ལེ་སོགས་སྲས་སྤུན་བཞི་འབྲུངས། དེ་དག་གིས་སྟོང་རྒས་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད་པའི་ཐུག་ཏུ་མོ་དཔྱ་ས་ཁེམ་ཁྲ་ཁབ་ཏུ་བཞེས་པར་སྲས་མ་སངས་སྤྱན་བཏུད་བཟུང་། སྲས་ཆེ་བ་དྷ་དང་ཡབ་རྟེ་ཡུལ་དུ་བཏབ་པ་ལ་མིའི་རྟེ་ཞུས་པས། ཆུང་བས་མིའི་རྟེ་མཇད། ཅེས་འཁོད་ཡོད། ཁྱི་ལེ་སོགས་སྲས་སྤུན་བཞི་འབྲུངས། སྲས་བདུན་པ་ཐོག་སྟོད་ཅོག་ཙེའི་ཁྲི་ལ་བཞུགས་ཤིང་། ཁོ་ཚོའི་ཡུལ་ཁམས་ཀྱང་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཁོ་ཚོའི་ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་ཁྲི

སྐོས་སུས་བདག་ཞང་གཞུང་གུ་ར་བ་དང་། བན་དེ་གོང་བཞི། ཡུ་མི་གོང་བདུན་ཡོད་པ་དེ་ནམས་ལ། ངས་ས འདི་ར་དགོན་ཆུང་ཞིག་གདབ་སྐམ་པསས་འདི་བདག་ལ་གནང་བར་ཞུ་དང་། ས་རིན་ཇི་བཞིན་དབུལ་ཚོག་གསུངས་པ་ལ། ཁོང་རྣམས་ནི་རེ། ས་རིན་མི་དགོས། གནས་འདིར་དགོན་པ་གདབ་པར་འཚལ་ཟེར་བ་ལ། འོན་ཀྱང་འཁོན་དགོན་མཆོག་རྒྱལ་པོས་ཚོད་མ་དགར་པོ་གཅིག་དང་། མོགོས་གཅིག རོར་བྱའི་ཁྲེང་བ་གཅིག ཁྲབ་གཅིག་བཅས་ས་རིན་དུ་ཕུལ། རབ་ཐུང་དང་པོའི་ཚུ་གླང་ཕྱི་ལོ་1073ལོར་དཔལ་ས་སྐྱའི་གཙུག་ལག་ཁང་བཏབ། བཙུན་མོ་རྗེ་ཇུག་མོ་ཁབ་ཏུ་བཞེས་ཀྱང་སྲས་མ་ཐུང་། ཅེས་ཕེབས་ཀྱི་ལན་བར་གནས་ཚང་བཞུགས་པའི་གནས་མོ་མ གཅིག་ཞང་མོ་དང་འདུས་པར་སྲས་ཀུན་དགའ་སྐྱིང་པོ་འཐུབས། རབ་ཐུང་གཉིས་པའི་ཚུ་ཀ་ཕྱི་ལོ་1102ལོར་སྐུ་གཤེགས། འདིའི་ཞལ་ཆེམས་ལྟར་སྐུ་གདུང་ཧ་ལོ་མཆོད་རྟེན་གྱི་ནང་དུ་བཞུགས་སུ་བཅུག་པ་དེ་ལྟ་མཁན་པོ་སྐུ འབུམ་དུ་གསས་པ་ཡིན།

ས་སྐུ་ཀུན་དགའ་སྐྱིང་པོ་ནི། རབ་ཐུང་གཉིས་པའི་ཚུ་སྤྲེལ་ཕྱི་ལོ་1092ལོར་ཁའུ་མཁར་སྤོ་ལུང་དུ་སྐུ་འཁྲུངས། རེ་ཞིག་བཙུན་མོ་རྗེ་ཇུག་མོ་ལ་གསང་ནས་བཞག བཙུན་མོས་དོན་དེ་ཤེས་པ་དང་ཞང་མོ་ལ་སྲས་ཡོད་པ་ང་ལ གསང་བ་མ་ལེགས། ཁྱོད་ལ་གདུང་ཚུར་ཡོད་པས་ཆོག ང་ལ་ནོར་མི་དགོས། བྱ་ལ་མངའ་ཐང་དགོས་པ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ནས་སྐྱའི་མདུན་གྱི་མཆོད་གཞིས་མ་གཏོགས་ཚང་མ་ཞང་མོ་ཡུམ་སྲས་ལ་གཏུགས། དེ་ནས་སྲས་དངོས་སུ་བདག་པོར་ཐུབ་ནས་སྤྲོབ་གཉིས་ལ་བཙུག ཐོག་མར་ཡབ་ཀྱི་དྲུང་ནས་རིག་གནས་སྦྱི་དང་ལྡུམ་ཆོས་གསན། དགུང་ལོ་བཅུ་གཅིག་བཞེས་སྐབས་ཡབ་དགོངས་པ་རྫོགས། རབ་ཐུང་གཉིས་པའི་ལྷུག་ལོ་ལོར་སྐྱི་ལོ་1111ལོར་ས་སྐྱ་དགོན་པའི་བདག་པོ་མཆད། ས་སྐྱའི་རང་ལུགས་འཛིན་སྐྱོང་སྟེམ་གསུམ་གྱི་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་ཆེར་འཕེལ་སྐྱབས་ཆེན་ཞེས་པའི་མཚན་གསོལ། བཙུན་མོ་གཉིས་ཀ་དེ་ལྟར་བ་དང་ཞང་མོ་ལ་སྲས་བཞི་ཐུང་། སྲས་ཆེ་བ་རྗེ་ཇུག་མོའི་ལྷུམ་ཕུད་ཚེས་ཀྱི་ཟླ་ཁོ་ན་ཡིན་པས་ཆོ་ག་རྣམས་ཀྱང་ཁོ་ནས་བྱས་ཤིང་། ཐུགས་ཀར་ཡང་ཁོ་ནས་བཞུགས་ཤིང་། ཕྱག་ཏུ་སྐྱ་གཤེགས། བཙུན་མོ་ཆེ་བ་ཚ་མོ་རོང་པ་མ་གཅིག་འོད་སྐྱོན་ལ་སྲས་བསོད་ནམས་རྩེ་མོ་དང་། གྲགས་པ རྒྱལ་ཆེན་འོད་པོ་བཅས་འཚལ། དཔལ་ཆེན་འོད་པོ་བཅས་འཁྲུངས། དེ་ཡང་སྲས་ཆེ་བ་བསོད་ནམས་རྩེ་མོའི་ཡབ་དགུང་ལོ་ང་གཅིག་བཞེས་པའི་རབ་ཐུང་གསུམ་པའི་ཚུ་ཁྱི་སྐྱི་ལོ་1142ལོར་ས་སྐྱ་དུ་སྐྱ་འཁྲུངས། སྐྱ་ཆེ་བ་དང་ཕྱུ་པ་ཆོས་ཀྱི་སེང་གེའི་དྲུང་ནས་ཆོས་གསན་ཏེ་ལོ་བཅུ་གཅིག་ཙམ་བཞུགས། མཁས་པའི་མཚན་སྐྱེ་རྒྱས། མཁས་གྲུབ་ཀྱི་སྐྲབ་མ་མང་པོ་བསྡུས་ཏེ་མདོ་སྡེ་གསུངས་ཀཱིས་གཞུང་ལུགས་མང་པོ་ལ་འཛད་རྩོད་གནད་བཞིའ་ས་སྐྱའི་གངས་ལོ་ཅན་གསུམ་ཙམ་མཚད་དེ་མཐར་དགུང་གངས་ཞེ་གཅིག་པ་རབ་ཐུང་གསུམ་པའི་ཚུ་སྐུ་གཤེགས། སྲས་འབྱིང་བ གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ནི་ཡོས་སྐྱི་ལོ་1147ལོར་སྐུ་འཁྲུངས། སྐྲབ་དཔོན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། གཅན་གཙུག་རྟོར་རྒྱལ་པོ། གཅན་དབང་ཕྱུག ཞང་བཙུན་ཆོས་གྲགས། བལ་པོའི་པཉྩི་ཏ་ཐུ་ཐོབ་ཀུན་དགའ་འབར་བ་རྣམས་ལ་སོགས་པ་ཁ་ཅིག་ཏུ་བ་དང་མ་ཡིན་ཏེ། སྲས་ཆེ་བ་རྗེ་ཇུག་མོའི་ལྷུམ་ཕུད་ཚེས་ཀྱི་ཟླ་ཁོ་ན་ཡིན་པས་ཆོ་ག་རྣམས་ཀྱང་ཁོ་ནས་བྱས་ཤིང་། ཐུགས་ཀར་ཡང་ཁོ་ནས་བཞུགས་ཤིང་། ཕྱག་ཏུ་སྐྱ་གཤེགས། བཙུན་མོ་ཆེ་བ་ཚ་མོ་རོང་པ་མ་གཅིག་འོད་སྐྱོན་ལ་སྲས་བསོད་ནམས་རྩེ་མོ་དང་། གྲགས་པ རྒྱལ་ཆེན་འོད་པོ་བཅས་འཚལ། དཔལ་ཆེན་འོད་པོ་བཅས་འཁྲུངས། དེ་ཡང་སྲས་ཆེ་བ་བསོད་ནམས་རྩེ་མོའི་ཡབ་དགུང་ལོ་ང་གཅིག་བཞེས་པའི་རབ་ཐུང་གསུམ་པའི་ཚུ་ཁྱི་སྐྱི་ལོ་1142ལོར་ས་སྐྱ་དུ་སྐྱ་འཁྲུངས། སྐྱ་ཆེ་བ་དང་ཕྱུ་པ་ཆོས་ཀྱི་སེང་གེའི་དྲུང་ནས་ཆོས་གསན་ཏེ་ལོ་བཅུ་གཅིག་ཙམ་བཞུགས། མཁས་པའི་མཚན་སྐྱེ་རྒྱས། མཁས་གྲུབ་ཀྱི་སྐྲབ་མ་མང་པོ་བསྡུས་ཏེ་མདོ་སྡེ་གསུངས་ཀཱིས་གཞུང་ལུགས་མང་པོ་ལ་འཛད་རྩོད་གནད་བཞིའ་ས་སྐྱའི་གངས་ལོ་ཅན་གསུམ་ཙམ་མཚད་དེ་མཐར་དགུང་གངས་ཞེ་གཅིག་པ་རབ་ཐུང་གསུམ་པའི་ཚུ་ཀ་ཕྱི་ལོ་1092ལོར་ས་སྐྱ་དགོན་པའི་བདག་པོ་མཆད། ས་སྐྱའི་རང་ལུགས་འཛིན་སྐྱོང་སྟེམ་གསུམ་གྱི་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་ཆེར་འཕེལ་སྐྱབས་ཆེན་ཞེས་པའི་མཚན་གསོལ། བཙུན་མོ་གཉིས་ཀ་དེ་ལྟར་བ་དང་ཞང་མོ་ལ་སྲས་བཞི་ཐུང་། སྲས་ཆེ་བ་རྗེ་ཇུག་མོའི་ལྷུམ་ཕུད་ཚེས་ཀྱི་ཟླ་ཁོ་ན་ཡིན་པས་ཆོ་ག་རྣམས་ཀྱང་ཁོ་ནས་བྱས་ཤིང་། ཐུགས་ཀར་ཡང་ཁོ་ནས་བཞུགས་ཤིང་། ཕྱག་ཏུ་སྐྱ་གཤེགས། བཙུན་མོ་ཆེ་བ་ཚ་མོ་རོང་པ་མ་གཅིག་འོད་སྐྱོན་ལ་སྲས་བསོད་ནམས་རྩེ་མོ་དང་། གྲགས་པ རྒྱལ་ཆེན་འོད་པོ་བཅས་འཚལ། དཔལ་ཆེན་འོད་པོ་བཅས་འཁྲུངས། དེ་ཡང་སྲས་ཆེ་བ་བསོད་ནམས་རྩེ་མོའི་ཡབ་དགུང་ལོ་ང་གཅིག་བཞེས་པའི་རབ་ཐུང་གསུམ་པའི་ཚུ་ཁྱི་སྐྱི་ལོ་1216ལོར་ཞི་དབྱིངས་སུ་མནལ། སྲས་ཆུང་བ་དཔལ་ཆེན་འོད་པོ་ནི།

པའི་ཡུགས་རྐུ་སྐྱི་ལོ་1150ལོར་སྐུ་འཁྲུངས། སྐུ་ཆུང་དུས་ནས་བཟོད་འགྲུས་དང་ལྡན་པས་མཁས་པར་དུ་ཡབ་མེས་ཀྱི་ཚོས་ལ་མཁས་ཤིང་མཐའ་ཡས་སུ་ཐོས་ནས། གསོ་རིག་ལ་མཁས་པས་སྨན་པའི་འབྲི་ཁུང་དོན་རྒྱ་ཆེན་མཛད་པ། མ་གཅིག་གར་ཕྱ་མ་ཉི་ཁྲི་ཤུགས་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་དང་། ཟངས་མཛ་བསོད་རྒྱལ་ཁྲིའི་ཚེ་ཕྱག་བཞེས་པ་ལ་སྲས་ས་པཾ

རྣ་ཆུལ་པུ་ལ་ནི། རབ་བྱང་ཕུ་པའི་ས་འབྲུག་སྡི་ལོ་1268ལོར་འགོ་མཚོན་ཕྱག་ནའི་ངོ་མོ་ཆུང་བ་མཁའ་འགྲོ་འབུམ་ལ་ཡབ་གཤེགས་ནས་རྒྱ་ཅིན་དུ་ཕྱིན་པའི་ཇོས་སུ་འབྱུང་། དགུང་ལོ་དགུ་པར་འགོ་མཚོན་འཕགས་པ་ས་སྐྱར་ཕེབས་པ་དང་མཇལ། དགུང་ལོ་བཅུ་གསུམ་པར་འགོ་མཚོན་འཕགས་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ལ་ཞུས་ཏེ་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱོན་ཤ་སེ་ཆེན་དང་མཇལ་པས་ཐུགས་ཤིན་ཏུ་མཉེས། ལོ་ཕུ་ཙམ་རིང་ཞི་ཏོ་ར་བར་བཞུགས་ཤིང་བློ་མ་རེ་ཙམ་ཞིག་ཏུ་མཚོན་ཅེས་ཞུས་ཏེ་ཕྱིས་ཀྱི་ས་སྐྱ་པའི་གདུང་རྒྱུན་ཐོག་ཏུ་བཞུགས་ཤིང་བློ་ཡངས་ཤིང་ཟབ་མོའི་ཆོས་ཀྱི་ཐུན་མོང་དུ་ཡང་ཟབ་ཅིང་ཁྱད་པར་དུ་གསུང་ཐུན་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཟབ་ཅིང་ཁྱད་པར་དུ་གསུང་ཐུན་ཆུང་བ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཟབ་ཅིང་ཁྱད་པར་དུ་གསུང་ཐུན་ཆུང་ཞི

གོང་མ་ཐོ་གན་ཐི་སྐུར་གསུམ་ཀྱི་རིང་ལ་ཏི་ཀྱི་མཇད། དཀྱང་ལོ་ལྟ་བཅུ་བཞེས་པ་རབ་བྱང་དུག་པའི་ས་ཕག་རྒྱི་ལོ་1359ལོར་མེ་ཏོག་ར་བར་སྐུ་གཤེགས། སྲས་ཆུང་བའི། ཆུང་ངའི་དུས་ནས་སྐུ་གཤེགས་སོ། །

བཙུན་མོ་བཞི་པ། ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མོ་ལ་སྲས་གསུམ་ལས། ཆེ་བ་མཁས་བཙུན་ནམ་མཁའ་ལེགས་པ་ཞི་རབ་བྱང་ལྟ་པའི་ཤིང་རྟ་ལོ་1305ལོར་འབྱུང་སྟ། གོང་མ་ཆེན་པོས་གུ་ཤྲིའི་མཚན་དང་། ཤེལ་གྱི་དམ་རྒྱག་གནང་། གདན་སར་ཁོ་དགུར་མཇད། དཀྱང་ལོ་སོ་དགུ་བཞེས་པ་རབ་བྱང་ལྟ་པའི་ཆུ་ཡུག་རྟི་ལོ་1343ལོར་ཟླ་བ་དགུ་པའི་ཚེས་གཅིག་ལ་གཞི་ཐོག་ཏུ་སྐུ་གཤེགས་སོ། །སྲས་འཕིང་བ་ནམ་མཁའ་བཤེས་གཉེན་ཆུང་ངུ་ནས་གཤེགས། སྲས་ཆུང་བ་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཚན་ཞི་རབ་བྱང་ལྟ་པའི་ལྕགས་ཁྱི་རྟི་ལོ་1310ལོར་འབྱུང་སྟ། འདི་ལའང་གོང་མས་གུ་ཤྲིའི་མཚན་གནང་། དགྱང་ལོ་ཉི་ཤུ་བཞེས་པ་རབ་བྱང་ལྟ་པའི་ས་སྐྱ་ལོ་1329ལོར་འདུག་སོ། །

བཙུན་མོ་ལྟ་པ། རེ་མདའ་མ་ཉི་མ་རིན་ཆེན་ལ་སྲས་ལྷམ་སྲིང་གསུམ་འབྱུང་ས་པ་ལས། སྲས་ཆེ་བ་དགྱང་ལོ་ཆུང་དུས་ནས་འདུག །དེའི་འོག་མ་སྐོབ་དཔོན་མ་ཀུན་དགའ་འབྱུང་ས་ལོ་གསལ། སྲས་ཆུང་བ་དབང་ཀུན་དགའ་ལའྱུམ་འབྱུང་ས་ལོ་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་ལ་ཐོ་ཡིག་བཏང་ཡོད། ཡབ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་དགྱང་ལོ་ཆེ་བཏང་ཡོད། ཡབ་ཀྱི་ཐུགས་དགའ་ལ་ཁྱེད་ཀྱི་ཐུགས་ཁྲལ་ཡང་ཆེ་ཞིང་།

ཚེ་རིང་གནམ་ཀྱི་ཤེད་ཚོང་ལ་བསོད་ནམས་ཆེན་པོའི་དཔལ་ལ་བཅེན་ནས་རྒྱལ་པོ་ངེད་ཀྱི་ཡུང་། ས་སྐྱ་པཎ་ཀུ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོ་ལ་གོ་བར་བྱེད་པའི་གཏམ། ངེད་ཚ་མ་དང་གནམ་ས་འི་དྲིན་ལན་འཚལ་བའི་ཐྱེར། ལམ་གྱི་བློ་དོར་མ་ནོར་བར་སྟོན་ཤེས་པའི་བླ་མ་དམ་པ་བཀྲག་པ་བྱས་དུས་ཁྱོད་དུ་འདུག་པས། ལམ་གྱི་དཀའ་ཚེགས་ལ་མཉམ་པར་ཡོང་དགོས། གལ་ཏེ་ན་ཕོ་ཆས་ཟེར་ན་སྟོན་ཐུབ་པའི་དབང་པོས་མེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ་ཡུས་གྲངས་མེད་སྐྱེ་བར་གཏོང་བ་ཅི་ཙམ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཚོས་གོ་བའི་དམ་བཅའ་ཙམ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཁོངས་ནས་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོས་ཁྱབ་ཅིང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡང་ཁྱོད

གཏོང་གནམ་ཤེས་གསུངས། ཁྱད་པར་འཕགས་པ་སྤྱན་ལ་ཐུགས་འདོགས་ཚེ་བར་འདུག རང་ཤེས་ཁྱིམས་ལུགས་འཁྲུལ་ཤེས་ནོ་རྒྱལ་ཁམས་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་པར་བྱ་སྟམ་པའི་ཐུགས་དགོངས་བཟང་པོ་ཞིག་འདུག ཚོས་ཁྱོད་རང་གི་མི་ཉེ་བོའོ་ཞེས་ཀྱལ་པོས་ཁྱོད་རྣམས་ལ་ཁྱིམ་ལུགས་ཤེས་ཀྱི་ཆོ་ག་ཚུལ་ཁྲིམ

བྱང་རྩྭ་མཚོའི་སྟེ་བཅས་ཟེར་བ་དང་ལྡའང་མཇལ་རྩྭ་ཡོད་སྐད། མཐར་དགུང་གྲངས་ནུབ་ཅུར་སོན་པའི་རབ་བྱང་བཞི་པའི་ལྷགས་ཐག་སྦྱི་ལོ1251ལོར་གནས་དེར་སྐུ་གཤེགས། དེ་ནས་ཟླ་ཤས་སོང་རྗེས་ཐོ་དན་རྒྱལ་པོའང་ཚེ་ཡི་འཕེན་པ་རྫོགས་པར་གྲགས་སོ། །

བཞི། འབྱོ་མཁོན་འཕགས་བས་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་སྒྲུབ་བྱས་ཏིང་ཚེས་སྡིད་རྒྱང་འབྲེལ་གྱི་སྡིད་དབང་དངོས་སུ་ཚུགས་བ།

རབ་བྱང་བཞི་པའི་ཆུ་ཕྱི་སྦྱི་ལོ1252ལོར་ཏོར་རྒྱལ་སྲས་སེ་ཆེན་ཁན་གྱིས་འབྲམ་དམག་གཉིས་ཙམ་ཁྲིད་ནས་འཇང་ཀུ་ལེའི་རྒྱལ་ཁམས་ལ་དཔུང་འདྲུག་བྱས། རྒྱལ་ཁབ་ཐོག་སྟེང་ཕྱིར་ཕེབས་པའི་ལམ་དུ་ལེའུ་ཕན་དེ་བོ་བཀའ་སྐབས་ལེའང་ཀློའུ་ལ་ཨོ་ཤ་མངགས་ནས་སྐུ་བློ་མ་མཇལ་འཕྲད་དུ་ཕེབས་པའི་འཁིན་བསྐུལ་ཞུས། ཚེས་རྗེ་ས་པཾ་སྐུགཤེགས་ཟིན་སྐབས། ཨོ་ཤ་དེས་འགྲོ་མགོན་འཕགས་པ་སྐུ་མཆེད་གཉིས་མཇལ་འཕྲད་དུ་གདན་དྲངས་ནས་བབ་བྱང་བཞི་པའི་ཆུ་སྤྲང་སྦྱི་ལོ1253ལོར་སེ་ཆེན་ཁུ་པི་ལི་དང་བློ་མ་འཕགས་པ་དངོས་སུ་མཇལ་འཕྲད་བྱུང་། དེ་ནས་སེ་ཆེན་ཁན་གྱིས་བློ་མ་སྐུ་མཆེད་གཉིས་ནང་སོག་ཁོངས་ཁྲུ་ཀུའུ་ཞེས་པའི་ཨོ་བྱང་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུས། དེ་དུས་འཕྲོ་མགོན་འཕགས་པ་དགུང་ལོ་ཕེབས་པའི་ཨོ་ཁྱབ་ཁྲུ་ཀུའུ་ཞེས་པའི་ཚེ་ཆོས་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་ཕེབས་པ་ཙམ་ཡིན་ཀྱང་། ཅིད་བོད་ལ་མི་ཆེ་བ་ཆོས་རྒྱལ་མེས་དབོན་རྣམས་གསུམ་བྱུང་། ཨོ་ཆོད་པོ་མི་ལ་རས་པ་བྱུང་། ཡོན་ཏན་ཅན་སྐུ་པཉྩེ་ཏ་བྱུང་ཞེས་ལན་རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་པ་ཐོགས་པ་མེད་པར་གསུངས་ཤིང་། དུ་དང་ལོ་རྒྱས་ཐོག་བོད་བར་གྱི་འགལ་འབྲེལ་གྱི་ལོ་རྒྱས་རྣམས་གསུངས་པས། སེ་ཆེན་གྱིས་དེ་བཞིན་བདེན་ན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཡིག་ཚང་དུ་ཡོད་དགོས་པ་དེར་སྨོས་གསུངས་པ་དང་། རྒྱ་ཡིག་ཚང་དུ་བཤུས་པ་འཕགས་པས་གསུངས་པ་ཤུན་བྱུང་བར་སེ་ཆེན་གྱིས་ཤྱག་པར་དགྱེས། དེ་ནས་སེ་ཆེན་གྱིས་བོད་ཡུལ་ལ་དམག་ཁྲལ་འགེལ་བ་དང་། ནོར་སྡུད་དུ་གཏོང་རྒྱའི་སྐོར་གསུངས་པ་ལ། འགོ་མགོན་འཕགས་པས། བོད་མཐའ་འཁོབ་ཡུལ་ཆུང་བ་མ་ཟད་རྒྱ་ནག་ལ་སོགས་ཡུལ་ཆེ་ཞིང་ཁྱབ་ཅིང་ཚོགས་ཤིན་རྒྱ་ཆེ་བས་ཁྲལ་ཐོག་ཁྱབ་ཆ་ཤས་ཆུང་ཞིང་ཁྱབ་ཆ་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། ཁྱབ་ཆ་ཤས་ཆུང་བ་ལ་ཁྲལ་ཐོག་ཁྱབ་ཆ་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཁྲལ་ཐོག་ཁྱབ་ཆ་ཤས་ཆུང་བ་ཞིག་ཏུ

པའི་བསྡུས་དོན་དུའང་།

གནམ་ཀྱིས བསྐོས་པའི་རྒྱལ་པོ་ཇིང་གེན་སི་དང་། ཡེ་ག་རྒྱལ་པོ་མོང་གོར་རྒྱལ་པོའི་བསོད་ནམས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་བསྟན་ལ་ཕན་ཕྱིར་གོ་ཤེ་ཀ་ཡིས་གཏམ། དེ་སྐད་ཡིན་ནའང་བསྟན་པ་དང་དགེ་འདུན་གྱི་བདག་པོ་བྱས། དཔྱ་ཡིན་ནའང་ཆོས་ཀྱི་རྗེ་སངས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱད་པར། སྤྲོ་བ་དོན་འཕགས་པ་ལ་དད་པས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བས་ཁྱབ་བདག་ཏུ་གྱུར་ཏེ། ཤིན་ཏུ་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་རྒྱས་ཏེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡང་དག་པར་རྟོགས་ཏེ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡང་དག་པར་རྟོགས་པ་ཐོབ་ཅིང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཡང་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་བསྐོར་ཞིང་། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་ལ་ཤིན་ཏུ་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཡིན་ཏེ

པར་མི་རྒྱེད་པ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་རྩ་བ་ཡིན་པས། ཆོས་ཀྱི་ལུགས་ལེགས་པར་ཤེས་པ་ནམས་ཀྱིས་ཤོག གཞོན་པ་བློ་བཟང་ཁ་ནམས་ཀྱིས་སློབ། ཆོས་ཀྱི་དོན་ལེགས་པར་ཤེས་པ་དང་། འཚང་ཁ་ནི་ནུས་པ་ནམས་ཀྱིས་ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་ལེགས་པ་ནམས་ཀྱིས་སློབ་པ་ཡང་དེ་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་ཁྱོད་ཀྱི་ཆོགས་རྫོགས་པ་དང་། དགོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་ཞབས་ཀྱི་སྟེང་ནས་ཁ་ཡང་དེ་ཡིན་མོད། ཁྱོད་དགེ་འདུན་པ་ནམས་ཆོས་འཚང་པ་དང་། ཁ་ཅིག་མཆོག་གསུམ་གྱི་ཞབས་ཀྱི་སྟེང་ནས་ཡང་དོན་ཡོད་པ་ཡིན། ཁྱོད་དགེ་འདུན་པ་ནམས་ཆོས་འཚང་པ་དང་། ཁ་ཅིག་མཆོག་གསུམ་གྱི་ཞབས་ཀྱི་སྟེང་ནས་ཁ་ཅིག་ཡོད་པ་ཡིན། ཁྱོད་ཀྱི་ལུང་གི་ལུགས་བཞིན་བསྒྲུབས་ནས་ཆོས་ཀྱི་ལུང་ལེགས་པར་ཤེས་པ་ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་ལུགས་བཞིན་ཟིན་པའི་དགེ་འདུན་ནམས་ཁ་གཞན་བསྟི་དང་ཞབས་ཀྱི་ལེགས་པར་ཟིན་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་ལུགས་བཞིན་ཟིན་པའི་དགེ་འདུན་ནམས་ལ་གཞན་དམག་དཔོན། མཁར་དཔོན། དར་ཆིག་ཆུང་། ཁྲི་ཟུར་ཆུང་། ལྷ་ཁང་དང་ཁང་པར་གསེར་ཡིག་པ་མ་བབས་སུ་ཆུག ཐ་མ་འཁྱ་ལག་མ་ལེན་དུ་ཆུག ལྷ་ཁང་ལ་གཏོགས་པའི་ས་ཆ་དང་། ཆུ་དང་། ཆུ་འཐུག་ལ་སོགས་པ་ཅི་ཡིན་པ་ཐམས་ཅད་ཆུག ལུགས་མེད་ཀྱི་ཤེད་མ་ཆོང་ཆུག དགེ་འདུན་ནམས་ཀྱིས་ཀྱང་འཛའ་སྤྱི་རྩེའི་ལུགས་ལས་སོག་པ་ཟིན་པར་གར་འཐད། ངེད་ཀྱི་ལུགས་ཀྱི་ཟིལ་བ་ལོའི་དབྱར་ཟླ་འབྲིང་པོའི་ཚེས་གཅིག་ལ་གཤེ་ཚེ་རིག་འཛིན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་ཞེས་བྱ་བ་ཆེ་རིགས་ཚང་མ་འགྲོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པ་དོད་དུ་ཆིབས་ཁབ་བསྐྱེར། དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱའི་གདན་ས་ཞབས་སོར་འཁོད་པ་དང་དོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་གཙོ་འགན་གཅིག་ཕྱོགས་སུ་བཞེས་ཏེ་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་ལམ་ལུགས་ཀྱི་སྲིད་དབང་དངོས་སུ་འགོ་ཚུགས་སོ། །

ས་བཅད་གཉིས་པ། ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་སྲིད་འཛིན་སྒྲིག་གཞི་གཉན་འབེབས་བྱས་པ།

གཅིག ཐེ་ཁག་སོ་སོའི་ཚ་འཛུགས་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི།

1. བོད་ཡུལ་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀའི་བདག་པོ་ནི་ས་སྐྱའི་ཁྲི་ཐོག་རིམ་བྱོན་ནམས་ཡིན་ལ། དེ་དག་ནི་འཁོན་སྐྱའི་གདུང་རྒྱས་མ་རེ་ར། ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་ཤེས་བྱའི་སྐོར་ལ་ཐོག་མར་ཆོས་ཀྱི་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཁྱབ་ཅིང་ཟུར་ཕྱིན་པ་ཡིན་ཞིང་། རྣ་ཁོག་མི་སེ་ཆེན་གྱིས་བློ་མར་བཀུར་ནས་བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཞིང་ཐུགས་རྗེ་ཤིན་པོ་ཆེ་བ་ཡིན་ལ། བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཁོང་ཚོ་ནས་ཆེན་གྱིས་བློ་མར་བཀུར་ནས་ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཡོད་པ་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་ཚོ་ནས་ཆེན་གྱིས་ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཁོང་ཚོ་ནས་ཆེན་གྱི

གཉིས། ཡོན་གོང་མས་བོད་དུ་ས་མི་དུད་རྩིས་བྱས་བ།

འདི་སྐྱག་ཚང་དཔལ་འབྱོར་བཟང་པོས་མཛད་པའི་《རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང》དང་། ལོ་རྒྱུས་གསར་པ《གཡུ་ཡི་ཁེང་བ》སོགས་སྒྲུགསལ་བ་ཤུར་ན། ཅོར་ཇིང་གི་རྒྱལ་རྒྱུད་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཁམས་གཅིག་འགྱུར་བྱུང་བའི་རྗེས་སུབོད་དུ་སོ། དུད་བགྲང་ནས། རབ་བྱུང་བཞི་པའི་ཤུགས་རྒྱལ་སྲིད་1260ལོར་མི་ཆེན་དར་སྐན་གྱིས་བོད་ཚོལ་ཁ་གསུམ་ལ་འཇའ་ཚོ་འཛུགས་སྐབས་ས་འཇལ་དུད་བགྲང་ཞིང་ས་ཆ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་ས་འབྲུག་སྡེ་1268ལོར་སེ་ཆེན་གོང་མའི་ལུང་གིས་མངགས་པའི་དཔོན་ཆེན་ཤ་ཀོན་དང་། མི་ཡིན་སོགས་ཀྱིས་སྐྱའི་དཔོན་ཆེན་ཤྲཱུ་བཟང་པོ་དང་མཉམ་འཛེལ་བྱས་ཐོག བོད་དབུས་གཙང་མངའ་རིས་དང་བཅས་པ་ས་འཇལ་ལུང་རྩིས་ཞུས་ཏེ་ཁྱིམ་སྡེར་བཅུ་ཕྲུག་ཅུ་དང་མཉམ་ཞིབ་བཤེར་བྱས་པ་དང་། རབ་བྱུང་ལྕ་པའི་མི་ཞག་སྡེ་1287ལོར་ཡོན་གོང་མས་མངགས་པའི་ཐོ་ཤྲཱུ་ཤའུ་གན་དང་། གེབ་ཚག་ཏའི་ཕེང་ཚང་སོགས་ཀྱིས་སྐྱའི་དཔོན་ཆེན་གཞོན་ནུ་དབང་ཕྱུག་དང་མཉམ་ཞིབ་བཤེར་དང་། འཇའ་མོ་བསྐྱར་སྒྲིག་སོགས་བྱས་ཏེ་《མྱེ་གསལ་ཆེན་མོ》ཞེས་པའི་དེབ་ཞིབ་གསར་འགོད་བྱས་པ་ཡིན། འདིར་ཞིམ་དུད་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་པའི་སྐབས་ཀྱི་རྩིས་གཞི་དུད་ཞེས་པ་ནི་《རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང་མཁས་པ་དགའ་ཁྲིད་ཆེན་མོ》ལས། ཅོར་རྒྱལ་པོའ་གན་ཞེ་སྐུར་རྒྱལ་སར་ཕེབས་ནས། ཐོ་ཤྲཱུ་ཤའུ་གན་བྱ་བ་དང་། གེབ་ཚག་ཏའི་ཕེང་ཚང་སོགས་ཀྱིས་སྐྱའི་དཔོན་ཆེན་གཞོན་ནུ་དབང་ཕྱུག་ཅུ

དུད་1220ཙམ་བཅས་ཡོད་ཅེས་གསལ་བ་དེ་དག་ཞིབ་པར་རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང་ན་གསལ། ཡང་། ཁྲི་སྐོར་སོ་སོས་འཛའ་ཚོགང་དང་གང་འགན་འཁྲུར་དགོས་པའི་གཏན་འབེབས་ཀྱང་གསལ་པོར་བྱས་འདུག་པ་འདི་ལྟ་སྟེ། གཙང་ཕྱོགས་སུའཛམ་ཆེན་བཞི་ཡོད་པ་ནི།

(1) ལ་སྟོད་ལྷོ་བྱང་ཁྲི་སྐོར་གཉིས་དང་། མངའ་རིས་སྐོར་བཅས་ཀྱིས་དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱའི་འཛམ་ཆེན་མ་ཉམ་འཛོད་ཐོག ལ་སྟོད་ལྷོ་པས་མར་ལ་ཐང་དུ་འཛམ་ཆུང་གཅིག མངའ་རིས་ཀྱི་མི་སྣེ་ཞབས་ཁར་འཛམ་ཆུང་དང་། ཀྱམ་རིང་གི་འཛམ་ཆུང་། སྤོང་ལེན་གྱི་དམག་འཛམ་བཅས་འཛོད་རྒྱ། མ་ཕང་གི་འཛམ་ཆུང་སྤུ་རང་པས་འཛོད་རྒྱ། མེ་ཏོག་ས་རུབ་འཛམ་ཆུང་གཅིག་ཀུ་གི་ལྷོ་བྱང་གཞིས་ཀྱི་འཛོད་ དགོས་པ་བཅས་ཀྱི་འཛམ་དེ་དག་ནི་གཅོ་བོ་བོད་ཀྱི་སས་ཁྲལ་ཁེའུ་ཚང་ཁྱེད་ཅིའི་ཞེས་ཁྱོད་ཀྱི་ཡིན་ཏེ་ཞེ

བཀོད་པ་བྱས། བོད་ཕྱིངས་པོ་ལ། རྒྱལ་པོ་ཡོན་མཆོད་ཀྱི་བཀའ་ལུང་འཕྲིད། ས་སྐྱ་འཛིར། བོད་སྒྲིས་སྐོས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཐམས་ཅད་ཁོང་དུ་ཆུག་ནས། རྒྱལ་པོའི་དྲུང་དུ་སྒེའུ་ཁུ་སྐྱེས། རྒྱ་མཚན་རྣམས་ཞུས་པས། གོ་ཆོད་འདུག་གསུངས། གཤོལ་རས་དཀར་པོ་ཕྱིན། ཤོག་ཕྱིང་བཟང་པོ་ཁྱིན། ཤོག་ཕྱིང་དབེན་གྱི་ཁྲིམས་དང་། རྟ་བའི་དཔོན་ཆེན་ལ་བསྐོས། བོད་ཀྱི་འཇའ་མོ་རྣམས་གསར་བཙུགས་ཡིན་པས། འཇགས་པར་ཉིད་ཁའི་མ་གཅིག་དགོས་པར་ཡོད་ཞུས་པས། མི་ཆེན་ཕི་ཇི་ལགས་ཟེར་བ་ལ། བོད་འཇམ་ཤེས་པའི་འཇའ་པ་ཡིན། ཐོང་ཇིའི་ལས་ཀ་ཁྱིན་ནས་ཁོ་ཚོས་ཀྱང་བཏང་། དེ་ནས་བཟུང་སྟེ། ཏོར་ས་སྐྱ་པ་ཡོན་དུ་ཇི་ཙམ་འབྱེལ་གྱི་བར་ལ། བོད་འཇམ་ཞི་ཐུབ་པོ་བདེ་མོར་འཇགས་པས། བློ་མ་དཔོན་ཆེན། བོད་ཏོར་གྱི་གཉེར་ཡིག་པ་རྣམས། འབྱོན་ལམ་བདེ་ཞིང་། བོད་འབངས་ཁྱིངས་པོར་བྱུང་སྐད། འདི་ནི་སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོས། ས་སྐྱར་གཉེར་ཡིག་པ་མངགས་པའི་སྟོན་མ་ཡིན་ཅིང། ཟངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་དང་། ས་སྐྱ་པ་ཤེན་ཏུ་དང་པའི་མི་དཔོན་བཟང་པོ་གཅིག་བྱུང་འདུག་པས། རྣམ་ཐར་ཟབ་ཅིས་པཡིན། ཐོང་ཇི་ལེ་ཇི་ལགས་གིས། བོད་འཇམ་ཐོག་ཏུ་མ་སྒྲིས་པའི་ཡི་གེ་ཤིག་ཡོད་ཟེར་བ། ཏོར་རྒྱལ་པོས། ལྕང་ཡུལ་ལ་དཔུང་སྡེ་ཆུང་ངུ་ཞིག་བཏང་ནས། ཁོ་ཚོའི་ཡི་གེ་ཁྲིད་ཡོད་པ་ཡིན་ཟེར་བ་ལ། ཁོ་ཚོས་ཀྱང་ཡི་གེ་ཁྲིད་ཡོད་པ་ཡིན་ཟེར་བ་ལ། ཁོ་ཚོ་ཕྱིར་ལོག་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་།

(18)དེའི་སྒེས་མགར་དགོན་མཆོག་རྒྱལ་མཚན། (19)དེའི་སྒེས་མགར་དགེ་འདུན་རྒྱལ་མཚན། (20) དེའི་སྒེས་བྱམས་པ་རྒྱལ་མཚན། (21)དེའི་སྒེས་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན། (22)དེའི་སྒེས་མགར་དཔལ་གྱི་ཉམས་པ་ཕྱི་མ། (23)དེའི་སྒེས་མགར་དཔལ་འབྱམ། (24)དེའི་སྒེས་མགར་དཔལ་གྲགས། (25)དེའི་སྒེས་མགར་དཔལ་གྱི་རྡོ་རྗེ། (26)དེའི་སྒེས་མགར་དཔལ་གྱི་བསོད་ནམས། (27)དེའི་སྒེས་མགར་དཔལ་གྱི་རྩེ་མོ། འདི་ནས་བཟུང་དེམཚོད་དེམ་མདོ་ཟེར་བ་འདིར་བཞུགས་ཏེ་གཞིས་ཆགས་པ་ཡིན། (28) དེའི་སྒེས་བསོད་ནམས་འབྱམ་མམ་མགར་ཆེན་ཡེ་ཤེས་བཟང་པོ། (29) དེའི་སྒེས་དཔུལ་སྐུ་སྟེ་འདི་ནས་དཔུལ་སྟོང་དཔོན་དུ་གྲགས། (30)དེ་ནས་རིམ་བཞིན་སྟོང་དཔོན་རྣམ་བཟང་པོ། (31)རྒྱལ་བ་བཟང་པོ། (32)པཎ་བསྟན་སྐྱང་། (33)དཀར་ཆེན་ཐུང་ཆུབ་འབྱམ། (34)བདེ་ཆེན་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་འདི་ནས་སྟེ་དགེའི་མཚན་ཐོག (35)སྟེ་དགེ་བོ་ཐར་རམ་བགྱ་ཤེས་ཕེང་གེ། (36)རྒྱལ་མཚན་འབྱམ། (37)ནམ་མཁའ། (38)ཕྱུན་གྲུབ། (39)ཀུན་འཕེལ། (40)ཨོ་རྒྱན་བགྱ་ཤེས། (41) དབང་ཆེན་མགོན་པོ། (42) ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆོ་ཉིང་། (43) ཁྲི་ཆེན་བློ་གོས་རྒྱལ་མཚན་ལྷམ་དྲལ། (44) ས་ཡི་ཚངས་པ་སངས་བཟང་པོ། (45)དེང་སང་གི་ལྷ་སྲས་མིའི་ཉི་མ་རིན་པོ་ཆེ་རྗེ་ཆོ་དབང་རིག་འཛིན་མཆེད་ལྷམ་དྲལ་ཡབ་ཆད་ཆོས་བློན་མགར་རིག་པ་ཅན་ནས་བཟུང་སྟེགས་བཞི་བཅུ་ཞེ་ལྔ། ཞེས་པ་རྩོམ་པ་པོའི་རྩོམ་དུས་ཡན་ཆད་ཡིན་ལ། དེང་དུས་སྟེ་དགེ་རྒྱལ་རབས་ལྟ་བཅུ་ཞེས་གྲགས་པ་ནི། དེའི་རྗེས་སུ་བྱང་བའི་(46)ཆོས་རྒྱལ་དམ་ཚོག་རྗེ་རྗེ། (47)འཆི་མེད་རྟག་པའི་རྗེ་རྗེ། (48)རྗེ་རྗེ་སེང་གེ། (49)ཆོ་དབང་བདུད་འདུལ། (50)སྟེ་དགེའི་སྲས་ཡོ་རྒྱན་སྐྱབས་བཅས་སོ། །དེ་དག་སོ་སོའི་སྐུ་མཆེད་སེར་སྐྱ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་དང་སྐུ་ཆེ་བའི་མཛད་འཕྲིན་སོགས་སོ་སོར་ཞིབ་ཏུ་བརྗོད་མི་ལང་ངོ། །མགར་ཆེན་ཡེ་ཤེས་བཟང་པོས་མདོ་དྲུག་གི་ས་ཡི་ཚ་བདག་གིར་མཛད་དེ། དེའི་སྲས་གཉིས་ལས་བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་གྱིས་འཕོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པའི་ཞབས་པད་བསྟེན་ནས་གསོལ་དཔོན་གྱི་ལས་ཀ་བཟུང་། གོང་མ་སེ་ཆེན་ཏན་ཀྱིས་ཐམ་ཀ་དང་འཛའ་ས་སོགས་བྱིན་ཏེ་ཆེན་པོའི་གོ་སར་བསྐྱར། སྐུ་ཚེའི་སྨད་ལ་ས་དམར་ཡང་དགོན་དུ་ཚོགས་པ་སྟོང་དཔོན་རྣམ་བཟང་པོ་ཞེས་བ་འདིར་ཆགས་པ་ཡིན། (28) དེའི་སྲས་བསོད་ནམས་འབྱམ་མམ་མགར་ཆེན་ཡེ་ཤེས་བཟང་པོ། (29) དེའི་སྲས་དཔུལ་སྐུ་སྟེ་འདི་ནས་དཔུལ་སྟོང་དཔོན་དུ་གྲགས། (30)དེ་ནས་རིམ་བཞིན་སྟོང་དཔོན་རྣམ་བཟང་པོ། (31)རྒྱལ་བ་བཟང་པོ། (32)པཎ་བསྟན་སྐྱང་། (33)དཀར་ཆེན་ཐུང་ཆུབ་འབྱམ། (34)བདེ་ཆེན་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་འདི་ནས་སྟེ་དགེའི་མཚན་ཐོག (35)སྟེ་དགེ་བོ་ཐར་རམ་བགྱ་ཤེས་ཕེང་གེ། (36)རྒྱལ་མཚན་འབྱམ། (37)ནམ་མཁའ། (38)ཕྱུན་གྲུབ། (39)ཀུན་འཕེལ། (40)ཨོ་རྒྱན་བགྱ་ཤེས། (41) དབང་ཆེན་མགོན་པོ། (42) ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆོ་ཉིང་། (43) ཁྲི་ཆེན་བློ་གོས་རྒྱལ་མཚན་ལྷམ་དྲལ། (44) ས་ཡི་ཚངས་པ་སངས་བཟང་པོ། (45)དེང་སང་གི་ལྷ་སྲས་མིའི་ཉི་མ་རིན་པོ་ཆེ་རྗེ་ཆོ་དབང་རིག་འཛིན་མཆེད་ལྷམ་དྲལ་ཡབ་ཆད་ཆོས་བློན་མགར་རིག་པ་ཅན་ནས་བཟུང་སྟེགས་བཞི་བཅུ་ཞེ་ལྔ། ཞེས་པ་རྩོམ་པ་པོའི་རྩོམ་དུས་ཡན་ཆད་ཡིན་ལ། དེང་དུས་སྟེ་དགེ་རྒྱལ་རབས་ལྟ་བཅུ་ཞེས་གྲགས་པ་ནི། དེའི་རྗེས་སུ་བྱང་བའི་(46)ཆོས་རྒྱལ་དམ་ཚོག་རྗེ་རྗེ། (47)འཆི་མེད་རྟག་པའི་རྗེ་རྗེ། (48)རྗེ་རྗེ་སེང་གེ། (49)ཆོ་དབང་བདུད་འདུལ། (50)སྟེ་དགེའི་སྲས་ཡོ་རྒྱན་སྐྱབས་བཅས་སོ། །དེ་དག་སོ་སོའི་སྐུ་མཆེད་སེར་སྐྱ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་དང་སྐུ་ཆེ་བའི་མཛད་འཕྲིན་སོགས་སོ་སོར་ཞིབ་ཏུ་བརྗོད་མི་ལང་ངོ། །མགར་ཆེན་ཡེ་ཤེས་བཟང་པོས་མདོ་དྲུག་གི་ས་ཡི་ཚ་བདག་གིར་མཛད་དེ། དེའི་སྲས་གཉིས་ལས་བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་གྱིས་འཕོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པའི་ཞབས་པད་བསྟེན་ནས་གསོལ་དཔོན་གྱི་ལས་ཀ་བཟུང་། གོང་མ་སེ་ཆེན་ཏན་ཀྱིས་ཐམ་ཀ་དང་འཛའ་ས་སོགས་བྱིན་ཏེ་ཆེན་པོའི་གོ་སར་བསྐྱར། སྐུ་ཚེའི་སྨད་ལ་ས་དམར་ཡང་དགོན་དུ་ཚོགས་པ་སྟོང་དཔོན་རྣམ་བཟང་པོ་ཞེས་བ་འདིར་ཆགས་པ་ཡིན། (28) དེའི་སྲས་བསོད་ནམས་འབྱམ་མམ་མགར་ཆེན་ཡེ་ཤེས་བཟང་པོ། (29) དེའི་སྲས་དཔུལ་སྐུ་སྟེ་འདི་ནས་དཔུལ་སྟོང་དཔོན་དུ་གྲགས། (30)དེ་ནས་རིམ་བཞིན་སྟོང་དཔོན་རྣམ་བཟང་པོ། (31)རྒྱལ་བ་བཟང་པོ། (32)པཎ་བསྟན་སྐྱང་། (33)དཀར་ཆེན་ཐུང་ཆུབ་འབྱམ། (34)བདེ་ཆེན་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་འདི་ནས་སྟེ་དགེའི་མཚན་ཐོག (35)སྟེ་དགེ་བོ་ཐར་རམ་བགྱ་ཤེས་ཕེང་གེ། (36)རྒྱལ་མཚན་འབྱམ། (37)ནམ་མཁའ། (38)ཕྱུན་གྲུབ། (39)ཀུན་འཕེལ། (40)ཨོ་རྒྱན་བགྱ་ཤེས། (41) དབང་ཆེན་མགོན་པོ། (42) ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆོ་ཉིང་། (43) ཁྲི་ཆེན་བློ་གོས་རྒྱལ་མཚན་ལྷམ་དྲལ། (44) ས་ཡི་ཚངས་པ་སངས་བཟང་པོ། (45)དེང་སང་གི་ལྷ་སྲས་མིའི་ཉི་མ་རིན་པོ་ཆེ་རྗེ་ཆོ་དབང་རིག་འཛིན་མཆེད་ལྷམ་དྲལ་ཡབ་ཆད་ཆོས་བློན་མགར་རིག་པ་ཅན་ནས་བཟུང་སྟེགས་བཞི་བཅུ་ཞེ་ལྔ། ཞེས་པ་རྩོམ་པ་པོའི་རྩོམ་དུས་ཡན་ཆད་ཡིན་ལ། དེང་དུས་སྟེ་དགེ་རྒྱལ་རབས་ལྟ་བཅུ་ཞེས་གྲགས་པ་ནི། དེའི་རྗེས་སུ་བྱང་བའི་

མཚན་འདི་ནི་གནམ་གྱིས་བྱིན་པར་གྲགས། དེ་ལ་སྒེས་བཞི་སྐྱང་བའི་གཉེས་པ་བཀྲ་ཤིས་སེང་གེ་འམ་པོ་ཐར་དུ་གྲགས་པ་དེས། སྒིང་དཔོན་ལས་བྱ་མོའི་རིན་དུ་བྱིས་རྐུང་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བློན་མཆོག་ཏུ་ཕྱག་འདེབས་ཤིང་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐད་ནས་ཀྱང་ཁྱོན་འཛིན་ཏེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་ཐུག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། གྲུབ་པའི་དབང་ཕྱུག་ཐང་སྟོང་རྒྱལ་དཔལ་ལྡན་ནས་གཤེགས་པས་མཆོད། གྲུབ་ཆེན་ཀྱིས་དཔུལ་མདའི་སྒིབ་རིའི་གཤམ་དུ་ཀུག་ནས་པའི་མཆོ་ཆུང་དུ་ཞིག་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྲུབས་ནས། དེར་གཙུག་ལག་ཁང་རྐེབ་དང་བཅས་པ་བཅས་བཅོས་པ་བཞེངས་ཏེ། ཆོས་སྟེའི་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྡན་གྲུབ་སྟོང་དུ་གྲགས་པ་འདིའི་བསྟན་པའི་རྩ་ཁང་ཐོག་མར་ཚགས། གཙུག་ལག་གི་རིས་ཀའི་རྐེབ་འབེལ་ཀྱི་སྐོ་ལྡན་གྲུབ་ཏུ་འཁྱིགས་པར་གྱུར། དེའི་སྒེས་གཉིས་ལས་བློ་མདའ་པས་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་ཡོད་པའི་ཞིང་ཁྱིམ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཆོ་ག་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་གྲགས། ཅིག་ཤོས་རྒྱལ་བསྟན་འཛིན་ལ་བྱས་བའི་ཞལ་ཏ་ལས་ཀྱང་ཁྱིམ་བདག་ཏུ་ཡང་བཞུགས་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་ཐད་ནས་ཀྱང་ཁྱོན་འཛིན་ཏེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡིད་ཀྱི་ཐུག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །

ཡང་ཐུབ་བསྟན་ཀྱི་ཉི་མ་ཤར་བ་ལྟར་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཡབ་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཡུམ་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཡབ་ཡུམ་གཉིས

ཀི་ཤྲི་སྟེ་གོང་མའི་དབྱ་བྷ་རིམ་བྱོན་ཀྱི་རེའུ་མིག

ཀི་ཤྲི་སོ་སོའི་མཚན།	མཚན་ཐོབ་པའི་དུས།	མཚན་གནང་བ་པོ།
1 འཕྲོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པ།	སྤྱི་ལོ་1253ལོར།	ཏུ་པི་ལེ།(世祖)
2 རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན།	སྤྱི་ལོ་1274ལོར།	ཏུ་པི་ལེ།(世祖)
3 རྣམ་པྲ་ལ་བཱི་ཏ།	སྤྱི་ལོ་1279ལོར།	ཏུ་པི་ལེ།(世祖)
4 ཡེ་ཤེས་རིན་ཆེན།	སྤྱི་ལོ་1286ལོར།	ཏུ་པི་ལེ།(世祖)
5 གྱགས་པ་འོད་ཟེར།	སྤྱི་ལོ་1291ལོར།	ཙོན་ཙོ་ཕང་།(成宗)
6 རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན།	སྤྱི་ལོ་1304ལོར།	ཙོན་ཙོ་ཕང་།(成宗)
7 ས་ངས་རྒྱས་དཔལ།	སྤྱི་ལོ་1305ལོར།	ཙོན་ཙོ་ཕང་།(成宗) ཁུའུ་ལྱ།(武宗) ཅིན་ཡོན་ཕང་།(仁宗)
8 ཀུན་དགའ་བློ་གྲོས་རྒྱལ་མཚན།	སྤྱི་ལོ་1315ལོར།	ཅིན་ཡོན་ཕང་།(仁宗) ཞེ་ཙོན།(英宗)
9 དབང་ཕྱུག་རྒྱལ་མཚན།	སྤྱི་ལོ་1323ལོར།	ཐེ་ཏིང་ཏི།(秦定帝)
10 ཀུན་དགའ་ལེགས་པའི་བློ་གྲོས།	སྤྱི་ལོ་1325ལོར།	ཐེ་ཏིང་ཏི།(秦定帝)
11 རིན་ཆེན་བཀྲ་ཤིས།	སྤྱི་ལོ་1329ལོར།	ཐང་ཟན་ཏི།(天顺帝)
12 ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན།	སྤྱི་ལོ་1333ལོར།	ཐོ་གན་ཐེ་སུར།(顺帝)
13 བློ་ཆེན་བསོད་ནམས་བློ་གྲོས།	སྤྱི་ལོ་1358ལོར།	ཐོ་གན་ཐེ་སུར།(顺帝)
14 རྣམ་རྒྱལ་དཔལ་བཟང་།	སྤྱི་ལོ་1362ལོར།	ཐོ་གན་ཐེ་སུར།(顺帝)

ལ་སྐུའི་དབོན་ཆེན་རིམ་བྱོན་ཀྱི་རེའུ་མིག

ཁྲི་རིམ།	མཚན།	ཁྲི་རིམ།	མཚན།
1	ཀློག་བཟང་པོ།	12	འོད་ཟེར་སེང་གེ།
2	ནང་གཉེར་བ་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ།	13	ཀུན་དགའ་རིན་ཆེན།
3	ཞང་བཙུན།	14	དོན་ཡོད་དཔལ།
4	ཕྱག་པོ་སྐང་དཀར་པ།	15	ཡོན་བཙུན།
5	བྱང་རིན།	16	འོད་ཟེར་སེང་གེ།
6	ཀུན་གཞོན།	17	རྒྱལ་བ་བཟང་པོ།
7	གཞོན་དབང་།	18	དབང་ཕྱུག་དཔལ།
8	བྱང་རྡོར།	19	བསོད་ནམས་དཔལ།
9	ཤག་ལེན།	20	རྒྱལ་བ་བཟང་པོ།(བསྐུར་མ།)
10	ལེགས་པ་དཔལ།	21	དབང་བཙུན།
11	སེང་གེ་དཔལ།	22	ནམ་མཁའ་བསྟན་པ།

ལ་བཅད་གསུམ་པ། ཚོས་དང་རིག་གནས་གསར་དུ་དར་རྒྱས་བྱེད་ཚུལ།

གཅིག ཚོས་ལུགས་དར་རྒྱས་བྱེད་བའི་སྐོར།

1. ཪོ་ནང་བའམ་སྡོར་བྱག་བའི་ཐྲབ་མཐའ་བྱང་བ།

བོད་དུ་སངས་རྒྱས་ཚོས་ལུགས་དར་བ་ལ་གཙོ་བོར་སྐྱབས་བརྒྱད་འདྲེན་པའི་ཨིང་རྒ་ཚེན་པོ་བརྒྱད་བྱུང་ཡོད་པ་དེ་དག་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་ཚེ་རིམ་དང་། ཨིང་རྒའི་སྤྱི་ལའང་ཕྱི་ལྟར་ཡང་ཟུར་ཁ་ཤས་ཤིག་ཏུ་ཚོས་གང་ཡོད་པ་སོགས་ཚོས་འབྱུང་དང་། ལྷ་གྱབ་ཀྱི་སྐོར་ལ་སྔོན་བྱོན་མཁས་པ་ཆ་མས་ཀྱིས་བཙམས་པའི་དཔེ་ཆ་བྱག་རི་ལྷར་བཞིགས་པ་འདི་དག་ལས་ལྷག་པའི་གསལ་ཁའད་ཀྱི་དགོས་གལ་མ་མཐོང་། འདིར་བོད་དུ་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ནང་དུ་ཚབ་སྦིད། དཔལ་འབྱོར། དམག་དོན། རིག་གནས། ཚོས་ལུགས་ཀྱི་བྱུང་བ་དང་། གནས་བབས་ཚོར་བའི་སྐབས་དང་འབྲེལ་ནས་བོད་དུ་ཚོས་ལུགས་གྱུབ་མཐའ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་ཀྱང་། དེ་ཚོ་ཕྱི་ནང་གི་ཁ་ཐུག་ཚོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ཁྱད་པར་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀྱང་། ཚོས་ལུག

བྱགསལ་མ་འཕད་ནས་རོ་ནང་དུ་རྩོད་པར་ཕེབས་པ་དོལ་བུ་པ་ཆེན་པོས་ཡུང་རིགས་ཀྱི་འབེལ་གཏམ་མཛད་པས་བྱགསལ་མི་བདེ་བ་མེད་པར་སོང་ནས་སློབ་མར་གྱུར་ཏེ་མདོ་སྡེགས་ཀྱི་བཤད་པ་དུ་མ་དང་ཁྱད་པར་དུ་དུས་འཁོར་གྱི་དབང་ཁྲིད་རྫོགས་པར་གསན། ཀུན་མཁྱེན་བུ་སྟོན་ལ་ཡང་ཆོས་མང་དུ་ཞུས། ངམ་རང་གིས་ཆོས་དཔོན་མཁས་ཅེང་། ཕར་ཚུད་ཀྱི་གཞུང་མང་པོ་བཙལམས། དེའི་སློབ་མ་ཤ་ཀ་དོན་ཀུན་གྱིས་དམག་ཤུགས་ལ་ཆེན་པོ་དེ་སྐོན། རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པོའོ་ཅང་ཀ་ཡང་ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཞུགས་ཤིག་ཅེས་ཐུགས་དམ་ཟབ་ཏུ་གནང་། དེ་ནས་ཀྱང་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཆོས་ཁྲིམས་ཀྱི་ཟུར་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྱོན་ཀུན་ཏུ་ཁྱབ་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་དང་།

འདི་ལས་ཀྱང་ཐུགས་བཤད་ཁ་སྐོན་མདོར་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་ན་ཡང་ཆོས་ཁྲིམས་ཀྱི་ཟུར་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྱོན་ཀུན་ཏུ་ཁྱབ་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་ཏེ། རྗེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པོའོ་ཅང་ཀ་ཡང་ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཞུགས་ཤིག་ཅེས་ཐུགས་དམ་ཟབ་ཏུ་གནང་བ་ལྟར་ཡིན་ལ། ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཆོས་ཁྲིམས་ཀྱི་ཟུར་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྱོན་ཀུན་ཏུ་ཁྱབ་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏོ་ཞེས་ཀྱང་

བདེ་ཆེན་སྟེངས་སུ་ཆོས་རྗེ་ཤོང་ཐང་བའི་དྲུང་དུ་བྱོན་པས། དགོན་པར་སྦེཝས་པ་ཅམ་ཀྱིས་རོ་གཅིག་གི་རྟོགས་པ་འཐུངས། ཆོས་རྗེའི་དྲུང་བཀའ་བཀྱུད་པའི་ཆོས་སྐོར་དང་གདམས་ངག་མཐའ་དག་གསན་པས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ཐུགས་སུ་ཆུད། སྐབས་དེ་ཤེད་དུ་གྱུབ་ཆེན་ཡོ་རྒྱན་པའི་ཐུགས་ལ་བདག་ཤམ་ཐུབ་པར་སོང་ནས་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དཀའ་གནད་ཤོག་ཏུ་ཡོད་པས་དེར་སོང། དཀའ་སྡེང་མ་བདེ་བ་གང་འདུ་འདུག་གསུངས་པས། འདི་འདུ་ཡོད་བྱས་ནས་འགའ་ཞིག་ཐུགས་པས། དེ་དག་གི་ལན་ཇི་ལྟར་བཞིན་གསུངས་ཐུབ། དེར་ཡོ་རྒྱན་པ་ཉ་ལས་ཏེ། ཆོས་རྗེའི་ཞལ་ནས། བདག་ཤེ་རིར་བསྡད་དུས་བྱད་ཆོས་ཀྱི་གཞུང་ལ་མཁས་པའི་དོན་ཅི་ལགས་ཐུགས་པས། ཆོས་རྗེའི་ཞལ་ནས། བདག་ཤེ་རིར་བསྡད་དུས་ཁོར་ཡུག་ཏུ་ཁ་ཆེ་ཤེས་ལ་མི་ཤེས་པ་ཞིག་ཡོད་ཀྱི་ཡི་ལ་བརྒྱུད་ཐུབ་ཀྱི། ཆོས་བདག་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་ཀྱི། ཁོ་ཚོས་ཁ་ཆེ

ꠇꠥꠍꠣ꠆ꠞꠣꠀꠇꠤꠝ꠆ꠞꠣꠀꠇꠤꠝ꠆ꠞꠣꠀꠇꠤꠝ

བྱས་པ་ནི་དཔེ་ལྟའི་སྐུ་ཁེང་བཅུ་བདུན་པ་འགོ་འདུལ་འཕྲིན་ལས་རྣོ་རྩེའི་བར་དུ་ལུགས་སྲོལ་མ་ཉམས་པར་བྱང་ཡོད། དེ་རྗེས་བཀའ་བཀྲུད་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཁག་ཏུ་བོད་ཡིད་གཉིས་བཅའ་རྟེན་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་ཁྲིའི་ཐད་ནས་ཀྱང་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཕྱོགས་ཤིག་ཏུ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མེད་པ་ཁོ་ནའི་ཚེ་ཟླ་བ་ཞུ་བ་ལས་སྐུ་དང་། སེ་ཏུ་སྐུ་ལས། དཔའ་བོ་སྐུ་ལས། རྒྱལ་ཚབ་སྐུ་ལས། ཀོང་སྐུ་ལ་ཡང་སྲིད་ལ་སོགས་པའི་སྐུ་མང་ཡོ་ཞིག་ཡོད།

དེ་ནས་གྲུབ་མཐའ་གཞན་དག་གི་ནང་དུའང་ལུགས་སྲོལ་འདི་རིམ་བཞིན་དར་ཏེ། ལྷག་པར་དུ་དུས་ཕྱིས་རི་བོ་དེའི་ལྷན་པའི་གྲུབ་མཐའི་ནང་དུ་ལུགས་སྲོལ་འདི་ཤ་ཅང་དར་རྒྱས་ཆེན་པོར་བྱུང་། དེ་ཡང་རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ་སྐུ་གཤེགས་པའི་ཡང་སྲིད་རབ་བྱུང་བརྒྱད་པའི་ཤིང་ཕོ་ཡོས་1475ལོར་འཁྲུངས་པའི་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོར་ངོས་འཛིན་བྱས་ནས་ཤུ་ལའི་བློ་གྲོས་ཁྱེར་བཅུ་བཞི་པར་སྦྱོར་ཡོད་པ་དང་། རབ་བྱུང་བདུན་པའི་ས་ལུགས་སྐྱེས་1439ལོར་འཁྲུངས་པའི་དབེན་ས་བསོད་ནམས་སྡོགས་གླང་ཉིད་མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་ཡང་སྲིད་དུ་ངོས་འཛིན་བྱས་པ་ནས་ཤུ་ལའི་བསོགས་བློན་ཆེན་མང་པོའི་སྐུལ་སྐྱེད་ཅིམ་པར་སྤྱོད་པ་སོགས་བློན་ཆེན་མང་པོའི་སྐུལ་སྐྱེད་དུ་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཁོང་ཉིད་བདུན་པའི་ས་ལུགས་སྐྱེས་ཀྱི་ཉིན་མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་ཡང་སྲིད་དུ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཤིང་། ཁོང་ཉིད་བདུན་པའི་ས་ལུགས་སྐྱེས་ཀྱི་ཉིན་མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་ཡང་སྲིད་དུ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཤིང་། གཞན་ཡང་རྩིད་ཅིམ་པར་སྤྱོད་པ་སོགས་བྱུང་ཡོད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལྟ་ཞོག་ཅིའང་ཡོད་པ་ཁོ་ནའི་ཚེ་1793ལོར་གོང་མ་ཚན་ལྷང་གི་བཀས་བོད་སོག་གི་བློ་ཆེན་རྣམས་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་པ་ལ་གསེར་བྱམ་དཀྱུགས་པའི་སྲོལ་བཏོད། དགེ་ལྡན་པའི་བློ་ཆེན་རྣམས་གསེར་བྱམ་དཀྱུགས་ནས་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་པའི་སྲོལ་བྱུང་ཡོད་ཅིང་ཚུལ་ཁྲིམས་པ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་མེད་པ་ཁོ་ནའི་ཚེ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་ཡོད་པ་ཡིན་ལ།

《ꠇꠘꠤꠞ ꠀꠣꠞ ꠘꠣꠘꠤꠘ》 《ꠡꠣꠞ ꠘꠤꠛ ꠇꠘꠛ ꠘꠞꠣꠀ ꠇꠞꠛ ꠛꠞꠉ.》ꠀꠡꠣꠡꠤꠀ ꠡꠣꠞ ꠇꠞ ꠘꠣꠛ ꠘꠞꠣꠀ ꠇꠞꠛ ꠛꠞꠉ.》 ꠡꠣꠞ ꠇꠞ ꠘꠣ

དངོས་གྲུབ་ཐོབ་ཅིང་དབུལ་ཚུ་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱག་ལེན་ཀྱང་མངོན་སུམ་དུ་མཁའ་འགྲོ་མ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་གནང་སྟེ། དེ་ནས་རིམ་པར་འབྲི་གྱང་དཔལ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ། དཀོན་མཆོག་འགྲོ་ཕན་དང་ཐུགས་ཀྱི་རྟོགས་པ་རྒྱས་ཤིང་ཟབ་ཅིང་ཡེ་ཤེས། འཕྲོ་བྱེད་ཀུན་གསལ་བསྟན་འཛིན། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཤེས་རབ་ཀུན་ལ་ཁྱབ་པ་ཡིན་ཏེ

འབྱོར་སྐབས་ཀྱང་ཐོག་མར་འབྲི་གྱང་དང་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་པ་དང་། རྩེས་སུ་རྒྱབ་རྟེན་བཅོལ་ཡུལ་ཡང་ཧོར་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཆེ་བ་མོང་ཞེ་ཧན་པས་མ་ཟད། རྒྱལ་པོ་ཏུ་ལ་ཏུགས་ཀྱང་རྒྱབ་སྒོར་ཤུགས་ཆེན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་བཅས་དང་། ས་སྐྱ་པ་ནི་ཆོས་རྗེ་མཚན་སྐྱ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་ཐོག་ཏོ་ག་ཤེ་ཡི་ཏན་ཏོ་ཐོག་ཡོངས་ལ་དང་ཐུན་ཙམ་ཡང་ཞེན་ཆགས་མ་འཁྲིས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཞི་བྱེད་ཤེར་བཀྲིས་ཀྱང་ཁོ་ཚོའི་ཐུགས་ཀྱི་དབང་ཆ་སྤྱད་པ་བཅས་ལ་བྱི་གཉིས་ཤེད། དེ་ཐིན་གྱི་ལམ་ལུགས་ཀྱི་དབང་ཆ་ཚོར་ལེན་བྱ་རྒྱུའི་འཐབ་རྩོད་དེ་ལ་ཐུགས་ཁོག་ཏུ་ཆུད་ཅིང་། ཁོ་ཚོས་ཀྱང་ཐུགས་ཁོག་ཏུ་ཆུད་ཀྱི་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཡང་ཞི་བྱེད་ཤེར་བཀྲིས་ཀྱི

ལ་བཅད་ལྔ་པ། ལ་རྒྱུ་བའི་སྤྱིད་དབང་འཛིར་ཞིག་ཕྱིན་བའི་རྐོར།

གཅིག ལ་རྒྱའི་ནང་འགོར་རྣམས་མ་འཆམས་པས་འགྲོ་མགོན་འཕགས་པ་ལ་རྒྱ་བགེགས་བྱུང་བ།

དེ་ཡང་ཡོན་གོང་མ་སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོས་རང་བྱང་ལྷ་པའི་ཨོས་སྦྱི་ལོ་1267ལོར་སྐར་ཡང་འགྲོ་མགོན་འཕགས་པ་རྐོར་ཡུལ་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུ་བའི་གསེར་ཡིག་པ་ནན་ཆེར་བཏང་། དུས་དེར་ལས་ཚན་བཙུ་གསུམ་ཀྱི་ག་སྦྱིག་མཛད་ནས་པེ་ཅིན་དུ་ཕེབས། སེ་ཆེན་གོང་མས་ཐོ་བྱང་ཆེན་མོར་མཇལ་འཕྲད་གནང་། རྐོར་ཡིག་གི་ཡིག་ཕྲུད་ཕྲུལ་པསགོང་མ་ཐུགས་ཤིན་ཏུ་དགྱེས་བཞིན། གནམ་གྱི་འོག ས་འོང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཤ་ཁི་སྤས་པོ། ཡི་གེ་རྩོམ་མི། སྒྲུལ་པའི་སངས་རྒྱས། རྒྱལ་ཁམས་འཇགས་སུ་འདུག་མི། སྐྱབ་བག་གི་རྒྱུ། པཎྜི་ཏ་འཕགས་པ་ཏི་ཕྲི། ཞེས་པའི་ཚེ་ཆོད་བསྟོད་བསྟོད་བསྔགས་ཕྱལ། འབྲལ་བ་ལས་ཆད་ཚེ་བ། དབུལ་བྱེ་ཆེན་སྟོང་ར་ཅན་ཚན་པ་གཉིས། གོས་དང་ལྡོང་བསྟོད་བསྔགས་ཕྱལ། གོང་མའི་དྲང་དུ་ལོ་མང་བཞུགས་ཏེ་ཚོས་འཁོར་བསྐོར། རབ་བྱང་ལྷ་པའི་ཤིང་ཕྱི་སྦྱི་ལོ་1274ལོར་འགྲོ་མགོན་འཕགས་པ་པེ་ཅིན་ནས་ཡེ་བསམ་པའི་ཨ་ཤེ་ཆེན་གྱིས་ཐུགས་འབྲལ་མི་ཕོད་པ་ཤྲ་བྱའི་སྐང་བ་འཁྲུངས་ཏེ་སྐྱེས་ཐུབ་ཁང་ལ་ཕེབས་པ་ཞལ་བ་སྐུར་ཏེ། མཚོ་སྨོན་གྱི་ཟླ་ཆེན་སྒོམ་རའི་ཚེས་ལ་ཁོས་ཀྱང་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་ཁར་ཕེབས་ནས་ཀྱང་། ཁོང་མའི་དྲུང་དུ་ལོ་མང་བཞུགས་ཏེ་ཚོས་འཁོར་བསྐོར། རབ་བྱང་ལྷ་པའི་མེ་ཁྱི་སྦྱི་ལོ་1276ལོར་སྐྱབ་ཕེབས། དེའི་ཕྱི་ལོའི་དཔྱིད་ཟླ་ར་བ་ལ་འགྲོ་མགོན་འཕགས་པས་དཀོ་འདུན་ཁྲི་ཐག་བདུན་ལྟག་པ་ལ་ཞལ་ཟས་ཀྱི་མཐའ་བསྐྱེན་བཀུར་ནས། དཀོ་འདུན་རེ་རེ་ལ་གསེར་ཞོ་རེ་དང་སུམ་སྟམ་རེའི་འགྲེད་གནང་། ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱ་ཆེན་པོར་བསྐོར། དེར་འཁོར་འདུས་པ་དཀོ་འདུན་ཁྲི་ཐག་བདུན་དང་། གཞན་ཡང་ཚོས་སྟེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལྷག་པ་རྣམས་ཀྱི་མཐའ་ཡས་ཚོགས་ཀྱང་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་ཁར་ཕེབས་པ་སྟེ། སྐྱེ་བོ་ཕལ་པ་དང་བཅས་འབྲལ་ཕྱག་ལ་ཉེ་བར་བླ་བ་ཕྱེད་ཙམ་ཀྱི་རིང་ལ་ཚོས་དང་། ཟང་ཟིང་གི་སྦྱིན་པ་རྒྱ་ཆེན་པོར་གནང་བ་དེ་ལ་བོད་ཀྱི་ཡོ་རྒྱས་ཐོག་ཚུ་མིག་ཚོས་འཁོར་ཞེས་གྲགས།(དཔྱ་གཞི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཁྲིར་ཁོངས།)

དུས་དེར་དཔོན་ཆེན་ཀུན་དགའ་བཟང་པོས་ས་སྐྱའི་དཔོན་ཆེན་མཆོད་བཞིན་ཡོད་ཅིང་། ས་སྐྱའི་དཔོན་རིགས་ནང་ཁུལ་དུ་སྲིད་དབང་འཛིག་རེས་ཟེར་ཞིང་ཡིན། འཕགས་པའི་ཞེ་གནས་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཁོང་ལ་ཞུགས་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་སྟེང་ཁྲི་ཐག་བདུན་ལྟག་པ་ལ་ཞལ་ཟས་ཀྱི་མཐའ་བསྐྱེན་བཀུར་ནས། ཁོང་ཚོའི་ཐུགས་ཁར་ཕེབས་པ་ཞལ་བ་སྐུར་ཏེ

ঙ্কুমঘ-ঈনি-শাকিব-ত্ব-ঘজন-মঁঘ-ঘ-ঘঈঁশা-ঘগা-ঘ-ঘ-ঈ-ঘ-ঘ-ঘ

རྣམའགྱུར་ཤིན་ཏུ་ངན། བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་ཀྱིས་དུང་དཔང་རྐགས་ཡིག་རིགས་འགའ་ཞིག་དགོས་ཤུགས་ཞུས་ནས། བར་ཐང་པ་དཔལ་རིན་ལེན་པར་བཏང་བས་ཁོ་ཚོས་ལམ་ལྟས་ནས། བར་ཐང་པ་དང་ཁོ་ཚོ་ཕྱིན་ཏེ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ཏུ་ཐོ

চুন্ত্রু ক্ষুদ্র ঝঙ্কৃত। ৭৯৭৭ ঘনিষ্ঠ ঝঙ্কৃত ঘনিষ্ঠ ঝঙ্কৃত ঝঙ্কৃত ঝঙ্কৃত

ཚུལ་རྒྱས་པ་གོང་དུ་གསལ་བ་ལྟར་རོ། །

སྒོས་པ། འཇོར་པོའི་བོད་ཡུལ་འཚལ་པོའི་ཆོར་དམག་འབྱོར། །
ས་སྐྱ་པ་ལ་སེ་ཆེན་རྒྱབ་ཙ་ཐོག །
ཆོས་སྒོད་ཟུང་འབྲེལ་བོད་དུ་བཙུགས་སྐྱར་ཀྱང་། །
ཆོས་ཚིན་འབྲུག་པས་བོད་འབངས་སྐུག་ལ་སྤྱོར། །
ཅེས་བྱ་བའང་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ། །

ལེའུ་བདུན་པ། ཕག་གྲུའི་སྒྲིད་སྤྱོང་དུས་རབས།

ས་བཅད་དང་ཅོ། རྩེ་སྒྲིད་ཕག་མོ་བྱ་བས་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་སྐྱེར་བྱས་པ།

གཅིག རྒྱལ་གྱི་གདུང་རྒྱུད་སྐྱེ་ཚུལ་དང་དེ་ལ་ཕག་གྲུའི་མིང་ཐོགས་ཚུལ།

དེ་ཡང་རླངས་ཀྱི་ཡུ་ཏི་བས་ཟུ་ལས། དང་པོ་འཇིག་རྟེན་ཚགས་པའི་དུས་ནས་ས་ཚུ་མེ་རླུང་སྟེ་འཐུང་བ་ལྟའི་སྐིང་པོ་ཚོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་དུང་སྐོང་ཞིག་ཐུང་བར་དེམ་བཞིན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལྟ་དོད་ནས་ཁྱེའུ་མཚར་སྐུ་ལྟ་ནི་ཞིག་ཐུང་། དེ་ལ་ཡེ་སྨོན་རྒྱལ་པོ་ཞེས་བྱ་བ་བཏགས་པ་ལས་དེམ་པར་བརྒྱད་དེ་སྟོང་གི་ཟུས་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད་དང་། འཐས་དཀར་ནག་ཁྲ་གསུམ། བོད་མིའུ་གདུང་བྱ་གི་ནང་གསེས་སེ་ཐུང་པ་ནས་མི་རབས་ལྔ་བ་ནས་ཀྱི་བར་གྱི་ས་ཁ་ཤས་ཡང་ཤེས་པ་ཡིན་ལ། གནམ་ལྟ་མཆེད་བརྒྱད་ནང་གི་མང་སྟོམ་སྐུ་ཞབས་ཀྱི་ཐད་ནས་ཁྱེའུ་ཆུང་ཉིད་ཀྱི་ཚེ་ཐུང་ཟད་ཀྱི་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། །ལྷ་དེགས་འཕགས་པ་ཆེ་རྒྱལ་ནས་མི་རབས་ཀྱི་ཤུས་རྩེ་རྗེས་མདོ་ཁམས་སུ་བྱོན་ས་གཉན་ཐོག་ཙམ་ཁྱེའུ་རྒྱུད་ཡོད་ཅིང་རྒྱུད་ཅེས་བྱའོ། །ལྷ་དེགས་འཕགས་པ་ཆེ་རྒྱལ་ནས་མི་རབས་ཀྱི་ཤུས་སུ་སྐྱེས་ཤིང་ཁྱེའུ་ཆུང་ཡོད་ཆེན་རྒྱལ་པ་སྐུབས་ཀྱི་སྡུས་སུ་སྐྱེས་ཏེ་ཁྱེའུ་ཆུང་ཡོད་ཀྱང་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐད་ནས་ཁྱེའུ་ཆུང་ཉིད་ཀྱི་ཚེ་ཐུང་ཟད་ཀྱི་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཕག་མོ་གྲུ་པ་རྗེ་རྗེ་རྒྱལ་པོའི་དངོས་སྲོལ་འབྱི་གུང་སྐྱོབ་པ་འཇིག་རྟེན་མགོན་པོ་བྱམས་བསྟེན་པ་དང་། སྐྱོབ་པ་འཇིག་རྟེན་མགོན་པོའི་བཀའ་ལྟར་ཡང་ཕག་མོ་གྲུ་པའི་གདན་ས་ཞེལ་ཡི་བྱི་བ་མ་མཇད་པ་དེ་ནས་བསྟེན་པ་དང་། སྐྱོབ་པ་འཇིག་རྟེན་མགོན་པོའི་བཀའ་ལྟར་ཡང་ཕག་མོ་གྲུ་པའི་གདན་ས་ཞེལ་ཡི་བྱི་བ་མ་མཇད་པ་དེ་ནས་བཟུང་ལྷ་དེགས་བླངས་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད་ཀྱིས་དཔལ་ཕག་མོ་གྲུ་པའི་གདན་ས་འཇོག་སྐྱོང་གནས་ཚོས་བརྒྱུད་དང་། བུས་རྒྱུད་ཀྱི་མིང་གཅིག་ཏུ་འདྲེས་ཏེ་ཕག་གྲུ་བླངས་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད་ཅེས་པ་དེ་ཐུང་ངོ། །

ཕག་མོ་གྲུ་པ་ཞེས་པ་ནི་མཉམ་མེད་དཀོན་པོ་རིན་པོ་ཆེའི་དངོས་སྲོལ་བྱ་ཆེན་ཆམས་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་ནས་ཐུང་བའི་བཀའ་བརྒྱུད་ཆེ་བཞི་ཆུང་བརྒྱད་དུ་གྲགས་པའི་ཆེ་བ་བཞིའི་ཡ་གྱལ་ཕག་གྲུ་བཀའ་བརྒྱུད་ཅེས་པ་དེའི་ཤིང་རྟའི་སྲོལ་འབྱེད་པ་པོའི་མཚན་ཡིན་ཞིང་། དེའི་མཚན་ཡོངས་རྫོགས་ལ་ཕག་མོ་གྲུ་པ་རྗེ་རྗེ་རྒྱལ་པོ་ཞེས་ཟེར། ཁོང་ནི་རང་ཐུང་གཉིས་པའི་ཡུགས་སྐྱ་སྤྱི་ལོ་1110ལོར་མདོ་ཁམས་སྟེ་དགེའི་མངའ་ཁོངས་ཆེ་ཤོད་སྐྱ་ངོས་པ་ཁང་ཞེས་པའི་ཡུལ་དུ་བས་ཀྱི་རིགས་སུ་སྐྱེ་འཕྲུངས། ཚང་དུས་ནས་སློབ་གཉེར་གནང་ཚུལ་དང་། བྱ་མ་བསྟེན་ཚུལ། དགའ་སྡུད་གནང་ཚུལ། གྲུབ་པ་བརྙེས་ཚུལ་ཀྱི་རྣམ་ཐར་རྒྱས་པ་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་ན་གསལ་བས་འདིར་མ་བཀོད།

དགུང་ལོ་ཉེ་ཤུའི་ལོར་དབུལ་སྐུ་ཕེབས། ཞེ་གཅིག་པར་མཉམ་མེད་དུགས་ཀོ་རིན་ཡོ་ཆེ་དང་མཇལ། ཞེ་དགུ་པ་རབ་བྱང་གསུམ་པའི་ས་སྐ་གསོ་1158ལོར་ཕག་གྲའི་གདན་ས་ཟེལ་བཏབ་སྟེ་མཉམ་མེད་དུགས་པོའི་གང་མས་ངག་གཅོ་བོར་སྐུར་པའི་མདོ་སྡེགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་དུ་མ་ལ་ཚད་ཉན་རྒྱ་ཆེར་མཛད་ཅིང་། རབ་བྱང་གསུམ་པའི་ཤུག་ཚད་བཞུགས་ཅས་བྱ་བའི་གྲུབ་མཐའི་མཚན་ཐོགས་ཤིང་། 1170དགུང་ལོ་རེ་གཅིག་པའི་སྐབས་སུ་སྐུ་གཤེགས།

ཕག་གྲའི་གདན་ས་དང་ཆོས་བརྒྱད་འཛིན་ཅིང་སྒང་ཀྱི་གདུང་དང་ཕག་གྲའི་ཆོས་བརྒྱད་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པ་པོ་སྐྱེན་ཐུ་གྲགས་པ་འབྱུང་གནས་ནི། ཡབ་སྒང་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད་ཡོན་ཆེན་རྒྱལ་བསྟན་ཀྱིས་འཛོམ་པོ་བཟང་ཐུབ་བྱ་སྟན་དང་། དེ་གྱ་མ་གཉིས་ཀྱང་ཏུ་བཞེས་པ་ལས། འཛོམ་པོ་གཟའ་ལ་སྐྱེན་ཐུ་གྲགས་པ་འབྱུང་གནས། དཔོན་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་མཚན། དེ་གྱ་མ་ལ་སྤྱས་མགོན་པོ་རྒྱལ་མཚན་དང་བཞི་འཕྲུངས་པའི་དང་པོ་སྐྱེན་ཐུ་གྲགས་པ་འབྱུང་གནས་མཆོག་སྟིལ་ལོ་1175པ་རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་ཤིང་ཡུག་ལོར་འཕྲུངས་ཤིང་། འབྲི་གུང་སྐྱོབ་པ་འཇིག་རྟེན་མགོན་པོར་ལོ་བཅུ་བདུན་ཙམ་བསྟེན་རིང་བློ་མའི་སྐུ་དང་འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་གདུང་། ཆུ་ཕོ་རྟ་ལོའི་ལོ་ཐོག་ཏུ་ཕག་གྲ་ཉིད་ཀྱི་གཏམ་བཤེས་ཀྱི་གདུང་རྟེན་ཁག་ཅིག་ཏུ་ཞལ་བཞེས་ཏེ་ཕྱག་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་། ཕག་གྲ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་སྲས་ཡིན་ཞེས་ཐུགས་ཁྲིད་ཕུལ་བ་ཡིན་ཏེ། ཕག་གྲ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཁྱོད

ཞང་ལྷམ་མར་སྲས་རྒྱལ་མཚན་བཟང་པོ་དང་། ཚེས་བཞི་རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན། གྲགས་པ་བཟང་པོ་བཅས་དང་། འབུམ་སྐྱིད་མར་སྲས་ཀྱི་ཁྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན། བཙུ་གཉིས་རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་ཤེས་རབ། བསོད་ནམས་བཟང་པོ་བཅས་སྲས་བཀའ་འཁྲུངས་པ་ལས་ཚེས་བཞི་རིན་པོ་ཆེ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ནི་སྐྱི་ལོ་1293ལོ་རབ་ཁྱང་ཕྱུག་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་ལོར་འཁྲུངས་ཤིང་། དགུང་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་པ་ཡུགས་ཁྱི་ལོར་ཟེལ་གྱི་གདན་ས་ཕེབས་ནས་ཚོགས་པ་ལོ་སྐུམ་ཙུ་སོ་བཞི་བསྒྲངས་མཐར་དགུང་ལོ་ཅི་བརྒྱད་པ་སྐྱི་ལོ་1360རབ་ཁྱང་དྲུག་པའི་ཡུགས་ཏྭ་བ་བཙུ་གཉིས་པའི་ཚེས་གསུམ་ཉིན་སྐུ་གཤེགས་ཀྱང་ཚེས་བཞི་པར་གྲགས་ཞེས་སྨོས་རོང་ཚོས་འཁྱུངས་དུ་གསལ། གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་འདིའི་དུས་སྐོབ་དཔོན་རྒྱལ་མཚན་ཟིལ་གྱིས་གནོན་ཏེ་ཡང་དང་ལག་རྟགས་ཞུས་ཐོབ་ཀྱི་ཁྱི་དཔོན་ལོ་བདུན་དང་། དེ་རྗེས་རྒྱལ་མཚན་སྐུབས་ཟིར་བས་ཁྱི་དཔོན་ལོ་ཡུ་བཅས་རིམ་པར་ཐུས་ཀྱང་། ཁོང་ཚོས་ཕག་གྲྭའི་སྟེ་འཛིན་ཚུགས་ལ་ཕན་པ་ཞེག་ཐུང་ངམ།

བཙུ་གཉིས་གསར་མ་གྲགས་པ་ཤེས་རབ་ནི། སྐྱི་ལོ་1310རབ་ཁྱང་ཡུ་པའི་ཁུགས་ཁྱི་ལོར་འཁྲུངས་ཤིང་། དགུང་ལོ་ངེ་བཞི་ཡུགས་ཁྱི་ལ་གདན་ས་ཕེབས་པ་ནས་ཚོགས་རིམ་པར་ཁྱབ་ཅིང་། ཁོང་ཚོས་ཕག་གྲྭའི་སྟེ་འཛིན་ཚུགས་ལ་ཕན་པ་ཞེག་ཐུང་ངམ།

གསུམ། ཕག་གྲྭའི་ཁང་ཚུབ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་སྒྲུབ་པ།

ཏྲའི་སི་ཏུ་ཁྱང་ཚུབ་རྒྱལ་མཚན་ནི། རབ་ཁྱང་ཡུ་པའི་ཆུ་སྦྲག་སྐྱི་ལོ་1302ལོར་འཁྲུངས་ཤིང་། དགུང་ལོ་གསུམ་པ་ནས་ཡིག་འབྲི་ཀློག་སློབ་འགོ་ཚུགས། དགུང་ལོ་བདུན་པར་སྐུབ་ཡུ་ཆོས་བཞི་པའི་མདུན་དུ་དགེ་བསྙེན་གྱི་སྡོམ་པ་ཞུས་ཏེ་མཁན་ཆུང་རྒྱལ་མཚན་ཞེས་གསོལ། དགུང་ལོ་དགུ་པར་མཁན་ཆེན་ཚུལ་དར་པའི་སྤྱང་དུ་རབ་ཏུ་ཁྱུ་ཐུང་། དགུང་ལོ་བཙུ་བཞི་པར་སྐུལ་ཁྲིག་གཉིར་དུ་ཕེབས་ཏེ། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་བཟང་པོ་དཔལ་ལ་སོགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀུན་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མཁས་པར་གྱུར། ལོ་ཡུ་ཙམ་བཞུགས་པའི་རྗེས་སུས་སྐུའི་དགེ་བཤེས་ཀྱི་མཚན་སྐྱབ་ཐོག་པ་དང་། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་བཟང་པོ་དཔལ་པའི་དམ་གཉེར་གྱི་ལས་ཚན་ཡང་རེ་ཞེག་གནང་། དེའི་དུས་སུ་བོད་ཀྱི་ཁྱི་དཔོན་ཀུན་དགའ་དང་། མི་དཔོན་སོགས་ཀྱི་བྱ་ཐུག་མང་པོ་ས་སྐྱར་སློབ་གཉེར་ལ་ཕྱིན་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་ནི། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་བཟང་པོ་དཔལ་ལ་སོགས་པའི་བླ་མ་རྣམས་ཀྱི་ལག་རྟགས་ཞུས་ཐོབ་ཀྱི་ཁྱི་དཔོན་ལོ་བདུན་དང་། དེ་རྗེས་རྒྱལ་མཚན་སྐུབས་ཟིར་བས་ཁྱི་དཔོན་ལོ་ཡུ་བཅས་རིམ་པར་བྱས་ཀྱང་། ཁོང་ཚོས་ཕག་གྲྭའི་སྟེ་འཛིན་ཚུགས་ལ་ཕན་པ་ཞེག་ཐུང་མེད།

བཙུ་གཉིས་གསར་མ་གྲགས་པ་ཤེས་རབ་ནི། སྐྱི་ལོ་1310རབ་ཁྱང་ཡུ་པའི་ཆུགས་ཁྱི་ལོར་འཁྲུངས་ཤིང་། དགུང་ལོ་ངེ་བཞི་ཡུགས་ཁྱི་ལ་གདན་ས་ཕེབས་པ་ནས་ཆོགས་པ་ལོ་སྐུམ་ཙུ་སོ་གཅིག་པ་ཆུགས་ཁྱི་ལོར་ཟེལ་གྱི་གདན་ས་ཕེབས་ཏེ་ཡང་དང་ལག་རྟགས་ཞུས་ཐོབ་ཀྱི་ཁྱི་དཔོན་ལོ་བདུན་དང་། དེ་རྗེས་རྒྱལ་མཚན་སྐུབས་ཟིར་བས་ཁྱི་དཔོན་ཀུན་དགའ་དང་། མི་དཔོན་སོགས་ཀྱི་བྱ་ཐུག་མང་པོ་ས་སྐྱར་སློབ་གཉེར་ལ་ཕྱིན་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་ནི། བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་བཟང་པོ་དཔལ་ལ་སོགས་པའི་བླ་མ་རྣམས་ཀྱི་ལག་རྟགས་ཞུས་ཐོབ་ཀྱི་ཁྱི་དཔོན་ལོ་བདུན་དང་། དེ་རྗེས་རྒྱལ་མཚན་སྐུབས་ཟིར་བས་ཁྱི་དཔོན་ལོ་ཡུ་བཅས་རིམ་པར་བྱས་ཀྱང་། ཁོང་ཚོས་ཕག་གྲྭའི་སྟེ་འཛིན་ཚུགས་ལ་ཕན་པ་ཞེག་ཐུང་མེད།

ཏྲའི་སི་ཏུ་ཁྱང་ཚུབ་རྒྱལ་མཚན་ཁྱི་དཔོན་གྱི་ལས་གནས་ལ་ཤོད་སྐབས། དེའི་ཚོང་གི་ཁྱི་དཔོན་རྒྱལ་མཚན་རྒྱལ་སྲིས་འདོད་པའི་རྣལ་འགྱུར་གྱིས་སྟེའུ་གདོང་མཛེས་པ་ཞིག་ཏུ་སྤྲུལ་ཏེ་ཁྱི་དཔོན་ལ་ཕྱག་བྱས་ནས་ཁྱི་དཔོན་ཡང་ཕྱག་བྱས་ཏེ་ཁྱི་དཔོན་ལ་ཞུས་པ། ཁྱེད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། ཁྱེད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། ཁྱེད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ།

ཏྲའི་སི་ཏུ་ཁྱང་ཚུབ་རྒྱལ་མཚན་ཁྱི་དཔོན་གྱི་ལས་གནས་ལ་ཤོད་སྐབས། དེའི་ཚོང་གི་ཁྱི་དཔོན་རྒྱལ་མཚན་རྒྱལ་སྲིས་འདོད་པའི་རྣལ་འགྱུར་གྱིས་སྟེའུ་གདོང་མཛེས་པ་ཞིག་ཏུ་སྤྲུལ་ཏེ་ཁྱི་དཔོན་ལ་ཕྱག་བྱས་ནས་ཁྱི་དཔོན་ཡང་ཕྱག་བྱས་ཏེ་ཁྱི་དཔོན་ལ་ཞུས་པ། ཁྱེད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། ཁྱེད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ།

རྣམས་ཕན་ཐོགས་གང་ཡང་མེད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་གསར་བཞག་ཀྱི་དངོས་རིགས་འགའ་ཞིག་ལས་མེད་ཁས། ཕག་གྲྭའི་ཁྱི་དཔོན་ཀྱི་སྡེ་སྲོང་ཨོག་ནས་གྱི་ཚོ་སློང་འབའ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཐོག་ཏུ་ཐུག་ཅིང་ཐུག་ཏུ་ཐུག་ཅིང་། བཙན་ཐབས་ཀྱི་ཐ་ཚིག་ཏུ་ཡང་ཐོག་ཏུ་ཐུག་ཅིང་། ཁོང་ཚོས་ཕག་གྲྭའི་ཁྱི་དཔོན་ལ་ཕྱག་བྱས་ཏེ་ཁྱི་དཔོན་ལ་ཞུས་པ། ཁྱེད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། ཁྱེད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ།

རྣམས་ཕན་ཐོགས་གང་ཡང་མེད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་གསར་བཞག་ཀྱི་དངོས་རིགས་འགའ་ཞིག་ལས་མེད་ཁས། ཕག་གྲྭའི་ཁྱི་དཔོན་ཀྱི་སྡེ་སྲོང་ཨོག་ནས་གྱི་ཚོ་སློང་འབའ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཐོག་ཏུ་ཐུག་ཅིང་། བཙན་ཐབས་ཀྱི་ཐ་ཚིག་ཏུ་ཡང་ཐོག་ཏུ་ཐུག་ཅིང་། ཁོང་ཚོས་ཕག་གྲྭའི་ཁྱི་དཔོན་ལ་ཕྱག་བྱས་ཏེ་ཁྱི་དཔོན་ལ་ཞུས་པ། ཁྱེད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། ཁྱེད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ།

རྣམས་ཕན་ཐོགས་གང་ཡང་མེད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་དེ་གསར་བཞག་ཀྱི་དངོས་རིགས་འགའ་ཞིག་ལས་མེད་ཁས། ཕག་གྲྭའི་ཁྱི་དཔོན་ཀྱི་སྡེ་སྲོང་ཨོག་ནས་གྱི་ཚོ་སློང་འབའ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཐོག་ཏུ་ཐུག་ཅིང་། བཙན་ཐབས་ཀྱི་ཐ་ཚིག་ཏུ་ཡང་ཐོག་ཏུ་ཐུག་ཅིང་། ཁོང་ཚོས་ཕག་གྲྭའི་ཁྱི་དཔོན་ལ་ཕྱག་བྱས་ཏེ་ཁྱི་དཔོན་ལ་ཞུས་པ། ཁྱེད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ། ཁྱེད་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་ཏེ།

ཐུགས་གི་རླུང་ལ་འགྲོ་དགོས་ཟེར་བ་ཅུས། ཤེས་རབ་རྟོ་རྗེས་ཀྱང་འགྲོ་བ་ཁས་བླངས་ནས། ཤེས་རབ་རྟོ་རྗེ་དང་དབང་ཐུགས་གཉིས་འགོ་བྱས། གོང་དུ་བརྗངས། ཞུ་རྒྱུ་ལ། ཀྱའི་སི་ཀུའི་མིང་དང་དམ་ཁའི་སྐོར་ལ་དགོས་པའི་དབྱལ་ཀྱི་དམ་ཁ་སྐོར་མོ། ཁྱི་སྐོར་ཀྱི་དྲུང་ཕྱིད་ཚག མི་རྣ་མ་གཞོས་བའི་ཀྱི་དར་ཏན་རྣམ་ཞུས་བྱས། མདོ་སྡུད་མདོ་འཛམས་སུམ་སྒྲིབས་པ་དང་། དཔའ་ཤེ་དགོན་མཆོག་དང་། བྲ་མའི་གསེར་ཡིག་ལ། གསེར་ཀྱི་སྐོར་མོ། ཐུ་ཤུ་སྒེལ་ཁ་ལ་ཞེས་གནས། ཡ་རྩེ་ལ་བཀའ་འདུག་པ་དང་འཕྲད་འདུག་པ་དང་དགོན་མཆོག་གིས་ཀུང་ཐུར་ཀྱི་འབྲེལ་ཚུལ་དང་། ཕུ་བོ་དཔའ་ཤེ་ཚུལ་བཟང་། རང་རེའི་སར་ཡོད་པའི་ཞེན་པ་བྱས་ནས། ཁོང་ཚོའི་གོགས་ལ་ཐྱེར་གོང་དུ་ལོག་ནས། ཚེང་སང་གི་གོང་མའི་དྲུང་དུ་ཞུགས་ནས། སྒེབས་པའི་སོང་མའི་དྲུང་དུ་མཇལ། མཇལ་འཕྲད་ལེགས། ཚེང་རྩེའི་ཡུགས་བཞིན། ཐུ་བ་རྣམས་སྐུབས་གསུངས་པའི་ལུང་བྱད་ནས། ཁྱི་སྐོར་ལ་དགོས་པའི་དབྱ་ཀྱི་དམ་ཁ་སྐོར་མོ་གཉིས། ཁྱི་སྐོར་ཀྱི་མི་སྡེ་འཇལ་དུད་ཀྱི་འཇམས་མ་གཏོགས་པའི། ཁྱལ་ཆུ་ཅི་ཡིན་ཀྱི་མྱེད་ཚག་ཏུ་ཆུགས་གསུངས་པའི། སྡེབ་ཅིན་དབེན་པའི་ཅ་ཤུ། གནང་ཐྱིན་ཆེ་བ་གསེར་ཡིག་ཀྱི་རྣམ་པར་མོག་གསུངས་པ་དང་། དབང་རྒྱལ་བྱ་རང་ཏུ་ལ་མོག་གསུངས་པའི། ལྷོ་ཀམས་ཡར་ཁམས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་ཐུན་ཚོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀྱང་། ཁྱི་སྐོར་ཀྱི་མི་སྡེ་འཇལ་དུད་ཀྱི་འཇམས་མ་གཏོགས་པའི། སྡེབ་ཅིན་དབེན་པའི་ཅ་ཤུ། གནང་ཐྱིན་ཆེ་བ་གསེར་ཡིག་ཀྱི་རྣམ་པར་མོག་གསུངས་པའི། ལྷོ་ཀམས་ཡར་ཁམས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་ཐུན་ཚོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀྱང་། ཁྱི་སྐོར་ཀྱི་མི་སྡེ་འཇལ་དུད་ཀྱི་འཇམས་མ་གཏོགས་པའི། ཁྱལ་ཆུ་ཅི་ཡིན་ཀྱི་མྱེད་ཚག་ཏུ་ཆུགས་གསུངས་པའི

བཤད་པ་ཨང་པས་ལ།ལས་སྐན་གྱས་པའི་སྐན་གྱས་ཐོབ། རྩེས་སུ་བྱ་སྟོན་རིན་པོ་ཆེའི་དྲུང་ཏུ་རྒྱུད་སྡེ་བཞིའི་རྒྱུད་བཤད་དབང་ཐུང་མན་བགཅས་གསན་པ་རྒྱ་ཆེར་མངོད། དགྱེས་པོའབ་ཏུ་དགུ་པར་ཆོས་རྗེ་བློ་མངོན་ཤེས་ཡབ་མཁན་ཆེན་ཤཱཀྱ་མཆོག་ལྡན་ལས་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་དྲུང་དུ་བསྙེན་པར་རྫོགས་པའི་ཁྲིད་ཡིག་ཤཱཀྱ་རྒྱལ་མཚན་འདི་ཆོས་སྐོར་ལེགས་པར་འདྲུག་འདོད་ཡོད་པའི་ཚུལ། ཏཱའི་ཅུའི་ཞེས་ཆེན་བོས་པར་འདུག་བསམས་ནས་གོང་དུ་འཇའ་སྒ་བ་ལ་དཔའ་ཤེས་བཀྲིས་ཀྱང་བཏང་། འཇའ་སྒ་བཟང་པོ་གྲུབ། ལྷང་དང་འབྲེལ། ལི་ཤང་བྱས། འཇའ་སྒབས་ནས་ཁྲིད་དོན་ལ་བསྐོས་པཡིན་ནའང་། བསོད་ནམས་ཀྱིས་མཆུན་པ་ཡིན་ནམ། འཇའ་སྒབས་ཧིང་། ཟང་ཟིང་བའི་དོགས་ཁམཆུ་ཅི་རེགས་སུ་བྱུང་བ་ཀུན་ལ་གསལ། དེའི་དོན་ལ་རང་རེ་ཁམས་བཟང་རིང་ལུགས་ཀྱི་མིང་གདགས་དགོས་ཆུ་ཞེ་འདུག་པས། ཟེལ་དུ་མཚམས་ཆོད་དགེ་སྦྱོང་ལ་འབྱུངས། དབོན་པོ་མཚམས་བཅད་པའི་ཁུལ་ཀྱི། ངག་ཐུབ་རིན་པོ་ཆེའི་དཔེ་ཆ་ཤས་ཀྱང་ཕུལ་ཡོད་པ་ལས། ཁོང་གིས་ཀྱང་ཁྲིད་ཡིག་ཤཱཀྱ་རྒྱལ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཡི་གེ་ཤས་ཆེ་ཞིག་ཕུལ་ཡོད་པ་ཡིན། ཁོང་ཉིད

དགུང་ལོ་ལྔ་བཅུ་པར་བསྡུང་བདུན་པའི་ས་ཀྱི་1408ལོའི་བོད་ཟླ་གཉིས་པའི་ཚེས་བཅུ་དགུ་ཉིན་སྐུ་གཤེགས།

5. ཕག་གྲའི་ཐེ་སྲིད་ལྕ། **བྱགས་བ་རྒྱལ་མཚན་**ནི། ཡབ་ཤཀྱ་རིན་ཆེན་དང་། ཡུམ་ཟི་ན་བཟའ་རིན་ཆེན་འཕོ་མས་པ་གཉིས་ལ་སྲས་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་དང་། བྱང་ཆུབ་རྩེ་རྗེ། སྐོ་སེལ་བའམ་སྐྱེན་སྔ་བསོད་ནམས་བཟང་པོ། སྐྱེན་སྔ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན། དྲང་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་མཚན་བཅས་བྱག་འཁྲུངས་པ་ལས། གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ནི། རབ་སྐྱང་དུག་པའི་ཤིང་སྦྲུལ་ལོ་1374ལོར་འཁྲུངས། དགུང་ལོ་བདུན་པར་མཁན་ཆེན་གཞོན་དབང་པའི་དྲུང་ཏུ་རབ་ཏུ་སྐྱེ་། མཚན་ལ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོ་ཞེས་སུ་ཞུས་པ། ཁོང་ལོ་བརྒྱད་པ་རབ་སྐྱང་དུག་པའི་ཤུགས་ཀྱི་སྦྲུལ་ལོ་1381ལོར་རྩེད་ཕང་གི་གདན་ས་ཞེའསཤིང་། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གསུངས་པསར་མཁས་པའི་སྐྱེན་གྲགས་འབར་བར་སྐྱར། དགུང་ལོ་བཅུ་གཉིས་པ་རབ་སྐྱང་དུག་པའི་ཤིང་གླང་སྦྲིལ་ལོ་1385ལོར་ཕག་གྲ་སྐོ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བཞུགས། དགུང་ལོ་བཅུ་དུག་པ་རབ་སྐྱང་བདུན་པའི་སར་འཁྲུགས་སྐྱིལ་ལོ་1388ལོར་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ལ་ཀུ་མིང་གོང་མས་ཡིག་དང་གནང་སྐྱིན་འབྱོར་བའི་ནང་ཤེས་ཀྱང་ཁྱབ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ཞེས་གྲགས་བཀུར་ཚེན་པོ་གནང། སྐྱབ་ཡང་རབ་སྐྱང་བདུན་པའི་ས་གླང་སྐྱིལ་ལོ་1409ལོར་ཀུ་མིང་གོང་མ་ཡུང་ལོས་ཏྲན་ཐྲྭ་ཁྱང་ཞེས་པའི་མཚན་རྟགས་དང་གདན་ཞྭའི་འཇའ་ས་བཅས་འབྱོར་ཡང་མ་ཕེབས། སྐྲི་སྲིད་འདི་ཡིས་ལོ་ངོ་བདུན་རིང་སྲིད་དབང་བཟུང་བ་དང་། སྐབས་དེར་ཕག་མོ་གྲུ་པའི་མངའ་ཐང་ཅོ་རེ་སོད་པའི་དུས་རབས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཁྱབ་ཏུ་ཆོས་ལུགས་ཤིན་ཏུ་ཉམས་པའི་ཕྱིར། ཕག་གྲའི་སྲིད་ཞིང་ཆོས་ཀྱི་ཆོས་འཁོར་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཉམས་ཏེ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་ཉམས་པའི་ཚེ་དེའི་དུས་སུ་ཁོང་ཆུང་ངུ་ཞིག་ཏུ་ཡང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ

7. ཕག་གྲུ་སྟེ་སྲིད་བདུན་པ། **ཆེ་ས་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་མཚན་ནི།** སྟེ་སྲིད་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ནི། སྟེ་སྲིད་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ཀྱི་སྒྲུབ་མཆེད་དུ་འཁྲུངས། འདི་རབ་ཏུ་མ་བྱུང་སྐབས་ཆུང་དུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མ་རྙེད། རིན་སྒྲུངས་པའི་སྒས་མོ་ཀུན་དགའ་དབལ་འཛོམས་ཁང་དུ་བསྒུས། སྤྱི་ལོ་1432ལོར་སྐུ་མཆེད་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་སྐུ་གཤེགས་པས་སྒས་ཆེ་བ་གྲགས་པ་འབྱུང་གནས་སྟེ་སྲིད་བསྐོས། སྤྱི་ལོ་1445ལོར་སྒས་གྲགས་པ་འབྱུང་གནས་སྐུ་གཤེགས་པར་དང་སྣེའུ་གངོ་གི་སྲིད་དབང་བཟུང་། སྤྱི་ལོ་1448ལོར་སྒས་ཆུང་བ་ཀུན་དགའ་ལེགས་པ་སྟེ་སྲིད་དུ་བསྐོས། རབ་བྱུང་བཅུད་པའི་མེ་ཏྱི་སྤྱི་ལོ་1456ལོར་སྐུ་གཤེགས།

8. ཕག་གྲུ་སྟེ་སྲིད་བཅུད་པ། **ཀུན་དགའ་ལེགས་པ་**ནི། ཡབ་ཆེ་ས་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་མཚན་དང་། ཡུམ་ཀུན་དགའ་དཔལ་འཛོམས་ཀྱི་སྒས་སུ་རབ་བྱུང་བདུན་པའི་ཆུ་གླང་སྤྱི་ལོ་1433ལོར་ཇེད་ཁྱི་གདན་ས་ལེགས། དགུང་ལོ་བཅུ་དྲུག་པ་སྤྱི་ལོ་1448ལོར་ཕག་གྲུའི་སྟེ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བསྐོས། དགུང་ལོ་སོ་ལྔ་པ་སྤྱི་ལོ་1467ལོར་གདུང་སྒས་རིན་ཆེན་རྩེ་རྩེ་ཇེད་ཁང་གི་གདན་ས་བསྐོས། སྤྱི་ལོ་1481ལོར་ཀུན་དགའ་ལེགས་པ་སྟེ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལས་བཤེལ་ཉ་དེ་ཁ་ཅོན་ཐས་དུ་གདན་དུངས། སྒྲུབ་ཐུབ་གི་དབང་པོ་སྟོན་ནས་གདན་ས་ཁྲི་ལ་ཕག་གྲུའི་སྟེ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལས་བསྐོས། དགུང་ལོ་ངོ་ཐེའུ་པ་སྤྱི་ལོ་1483ལོར་སྐུ་གཤེགས།

9. ཕག་གྲུ་སྟེ་སྲིད་དགུ་པ། **སྒྲུབ་ཐུ་དག་གི་དབང་ཕྱོ་**ནི། རབ་བྱུང་བདུན་པའི་སངས་རྒྱས་སྤྱི་ལོ་1439ལོར་འཁྲུངས། དགུང་ལོར་བཅུ་དྲུག་པར་ཞེལ་ཡྱི་སྒྲུབ་ཐུར་ཞེངས། དགུང་ལོ་ཞེ་སྐུ་མ་པ་སྤྱི་ལོ་1481ལོར་ཕག་གྲུའི་སྟེ་སྲིད་ཁྲི་ལ་བསྐོས། སྐབས་དེར་ཕྱི་རིགས་རྣངས་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད་འཛིན་པ་སྒྲུབ་ཐུར་ཞེངས་ཀྱིས་གདུང་རྒྱུད་སྒྲིལ་དགོས་པ་ནན་གྱིས་ཞུས་ཏེ་རྩོང་ཁ་བ་བྱ་མོ་ཞེག་ཁབ་ཏུ་ཕུལ། སྤྱི་ལོ་1485ལོར་དབུས་གཙང་ཀུན་ཏུ་དམག་འཁྲུག་རྒྱ་ཆེན་བྱུང་ཡང་གོང་མ་འདི་ཉིད་སྤྱི་དཔོན་ཁོ་ནར་བཞུགས་ནས་བར་འདུམ་གནང་བས་སྟེ་སྲིད་ཞི་སྐྱོན་ཆེར་མ་བྱུང་། རབ་བྱུང་བརྒྱད་པའི་ས་སྦྲལ་སྤྱི་ལོ་1488ལོར་སྒས་ངག་དབང་བཀྲ་ཤིས་གྲགས་པ་འཁྲུངས། རབ་བྱུང་བརྒྱད་པའི་ཤུགས་ཕག་སྤྱི་ལོ་1490ལོར་དགུང་ལོ་ས་ཐོག་སྐུ་གཤེགས།

སྐབས་དེར་ཞེལ་ཆེད་ཐང་ཆེན་པོའི་གོས་ལ་དབང་བ་ཆ་མས་བཀའ་བཏོས་ནས་གདུང་སྒས་ནར་མ་སོན་གྱི་བར་ཞེལ་ནས་དཔོན་ཚབ་བཏང་ནས་སྲིད་སྐྱོང་རྒྱ་ཐོག་ཐབ་བཅད། སྤྱི་ལོ་1490ལོ་ནས་1499ལོའི་བར་ལོ་ངོ་བཅུའི་རིང་རིན་སྒྲུངས་པ་མཆོ་སྐྱེས་རྩེ་རྩེས་དཔོན་ཚབ་བྱས། འདི་ལ་དཔོན་ཚབ་ཞེལ་གཏེང་གི་དུས་སྐབས་ཟེར།

10. ཕག་གྲུ་སྟེ་སྲིད་བཅུ་པ། **དག་དབང་བཀྲ་ཤིས་བྱུགས་པ་** (རྒྱལ་བ་ལྷ་པའི་དེབ་ཞེར་དུ་འདི་ལ་གོང་མ་ཆེན་པོ་ཞེས་ལན་མང་དུ་བྱིས་འདུག་པས་ཀློག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་གོང་མ་དང་མ་ནོར་བར་ཀྱིས་ཤེག) ནི་ཡབ་སྒྲུབ་ཐུ་གི་དབང་པོ་དང་། ཡུམ་རྩོང་ཁ་བའི་སྒས་མོ་གཉིས་ཀྱི་ སྒས་སུ་རབ་བྱུང་བརྒྱད་པའི་ས་སྦྲལ་སྤྱི་ལོ་1488ལོར་འཁྲུངས། སྤྱི་ལོ་1499ལོར་ཕག་གྲུ་སྟེ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བསྐོས། དགུང་ལོ་བཅུ་བདུན་པ་སྤྱི་ལོ་1504ལོར་རིན་སྒྲུངས་པའི་སྒས་མོ་ཞེག་ཁབ་ཏུ་ཞེས། སྤྱི་ལོ་1508ལོར་སྒས་འགྲོ་བའི་མགོན་པོ་འཁྲུངས། དེའི་རྗེས་སུ་སྒས་སྒྲུབ་ཐུ་གྲགས་འབྱུང་བ་འཁྲུངས། འདིའི་མ་ཡུམ་ཐ་དད་པ་ཞེག་ཡིན་པར་ངེས། སྤྱི་ལོ་1512པའི་ཆུ་སྦྱི་ལོ་ལོར་རྒྱུ་ནག་གོང་མ་ཀྱེན་ཕོ་ཉ་བཏང་སྟེ་ཁང་གི་འཛའ་སས་གནང་། སྤྱི་ལོ་1515ལོ་ནས་རིན་སྒྲུངས་པས་བསྒོས་བའི་སྟེ་གཟར་རྒྱུན་མི་ ཚད་པ་བྱུང་ཡང་ སྟེ་སྲིད་འདིས ཐབས་སྐ་ཚོགས་ཀྱིས་ཞི་བར་བྱས། སྤྱི་ལོ་1522ལོ་ནས་སྤྱི་ལོ

1538ལོའི་དབུས་གཅོང་སྟེ་འཁྲུག་མི་བྱེད་པའི་ཚིངས་རྩ་བཞག་ སྒས་ཆེ་བ་གོང་མ་འགྲོ་བའི་མགོན་པོ་གོང་དཀར་དུ་བཏང་ནས་གདན་ས་བཟུང་ཡང་ཡུན་མི་རིན་བ་ཞེག་ནས་གྲོང་གི་གདན་ས་འཛོམ་ཐང་ཡུལ་ཁ་ཅིག་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བསྐོས། དེའི་སྒས་ཞབས་བྱང་བ་གཅིག་ནས་གྲོང་བ་ཞེག་ཏུ་ཕྱིན་ཏེ་ཁྲི་ལ་བསྐོས། སྤྱི་ལོ་1560ཡས་མས་ཤེག་ནས་སྒྲུབ་ཐུ་གྲགས་འབྱུང་བ་སྟེ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བསྐོས། ཞེང་ཤག་པ་ཕ་སྒྲུན་རྣམས་དང་འབྲེལ་བ་ལེགས་སྐྱབས་ཀྱང་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཕྱིན་ཏེ་ཁྲི་ལ་བསྐོས། སྤྱི་ལོ་1564ལོར་སྟེ་ཞུ་གདོང་རྩེ་རྩེ་དམག་དྲངས་ནས་

དངོས་སུ་དབང་སྒྲུབ་ཅིའི་ཚོ་དེར་ཞབས་དྲུང་ངመ་དབང་གྲགས་པ་ཞལ་བཞུགས་མིན་མ་ངེས་ཀྱང་། སྐབས་དེར་གདུང་སྲས་བཀའ་བརྒྱུད་པ་རྣམ་པ་རྒྱལ་བ་ཞེས་བཞིན་པ་ཡིན་ནོ། །

༄། འཕྲལ་སེལ་ཀྱི་སྐོར།

《བོད་སྡེངས་སྦྱི་བཤད་》ལ་སོགས་ཡིག་ཆ་ཁག་གཅིག་ཏུ་འཚོད་པའི་ཚོང་གསལ་ཞག་གྲུ་སྟེ་ཐྲིད་རིམ་བྱང་གི་རེའུ་མིག་འདི་ནི་《དེབ་སྡེན་》ལ་སོགས་བོད་ཀྱི་ཡིག་རྟིང་དག་གི་བརྗོད་དོན་ཇི་བཞིན་ཚོ་བ་མ་ལོན་སྤྱབས་འཛལ་ཚོད་ཀྱིས་བསྒྲིགས་པར་སྟང་སྟེ། དེ་ལྟ་བུ་ནི་བོད་ཀྱི་ཁྲངས་ལྟན་ཡིག་ཆ་གང་དུའང་མ་བཤད་པའི་ཕྱིར། ལྟག་པར་རེའུ་མིག་འདིའི་ནང་དུ་སྟེ་ཐྲིད་བྱག་པ་རིན་ཆེན་རྩོ་རྗེ་གཉིས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱལ་མཚན་དང་། སྟེ་ཐྲིད་དགུ་པ་རིན་ཆེན་རྩོ་རྗེ་གཉིས་ལོ་རྒྱུས་དོར་བ་དང་འབག་ཡ།

དང་པོ། སྟེ་ཐྲིད་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་དང་གྲགས་པ་འབྱུང་གནས་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་ཆེ་ས་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་མཚན་ཀྱིས་སྒྲིད་བཟུང་མེད་པ《དེབ་སྡེན་》དང་། 《དེབ་དམར་གསར་མ》གཉིས་ཀར་གསལ་པོར་འཚོད་ཡོད་པར། གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ནི་རང་སྡུང་དྲུག་པའི་ཤིང་སྦྲག (སྐྱི་ལོ1374)ལོར་འཁྲུངས་པ་དང་། རང་སྡུང་དྲུག་པའི་ཤིང་སྤྲང (སྐྱི་ལོ1385)ལོར་ཞག་གྲུ་སྟེ་སྒྲིད་ཀྱི་ཁྲིར་འཚོད། རང་སྡུང་བདུན་པའི་ཆུ་ཕྱི (སྐྱི་ལོ1432)ལོར་སྐྲག་ཤེགས། གྲགས་པ་འབྱུང་གནས་ནི། རང་སྡུང་བདུན་པའི་ཤིང་རྟ (སྐྱི་ལོ1414)ལོར་འཁྲུངས། སྐྱི་ལོ1432ལོར་སྒྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལ་འཚོད། རང་སྡུང་བདུན་པའི་ཤིང་སྤྲང (སྐྱི་ལོ1445)སྐྲག་ཤེགས། ཞེས་གསལ་བ་འདི་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ཁྲི་རབས་བར་སྟོང་མེད་པར་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་དུ་སྟེ་སྒྲིད་ཀྱི་ཁྲི་འཛིན་ཡོད་པ་དང་། དེ་སྐབས་ཡབ་ཆེ་ས་སངས་རྒྱས་རྒྱལ་མཚན་སྟེ་སྒྲིད་ཀྱི་དབང་འཛིན་པའི་ཐུགས་འདུན་ཡོད་ཀྱང་དགོངས་བཞེད་ཇི་བཞིན་མ་འགྲུབ་པའི་གནས་ཚུལ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར། དོན་དེ་ཚད་མ་ཡིན་ཏེ། 《དེབ་སྡེན་》རྩོམ་པ་པོ་འགོས་ལོ་གཞོན་ནུ་དཔལ་སྐབས་དེར་ཞལ་བཞུགས་བཞིན་པའི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ། ཀུན་དགའ་ལེགས་པ་དང་། སྤྱན་སྡུ་ངག་གི་དབང་པོ་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་རིན་ཆེན་རྩོ་རྗེ་ཡོང་མེད་སྒྲིད་དེ། སྟེ་སྒྲིད་བདུན་པ་ཀུན་དགའ་ལེགས་པ་ནི། རང་སྡུང་བདུན་པའི་ཆུ་སྤྲང (སྐྱི་ལོ1433)ལོར་འཁྲུངས། རང་སྡུང་བཅུད་པའི་ས་འབྲུག (སྐྱི་ལོ1448)ལོར་ཁྲིར་འཚོད་པ《དེབ་སྡེན་》དང་། 《དེབ་དམར་གསར་མ》གཉིས་ཀར་གསལ། རང་སྡུང་བཅུད་པའི་ཆུ་ཡོས (སྐྱི་ལོ1481)ལོར་ཀུན་དགའ་ལེགས་པ་སྐུ་གཤེགས་པ་དང་། སྤྱན་སྡུ་བག་གི་དབང་པོ་སྟེ་སྒྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བཞུགས་པ《དེབ་དམར་གསར་མ》ན་གསལ། ལོ་དེར་འཚོས་ལོ་གཞོན་ནུ་དཔལ་སྐྱ་གཤེགས་པ་དང་། 《དེབ་སྡེན་》བཙམས་ནས་ལོ་ངོ་དྲུག་ཕྱིན། 《དེབ་དམར་གསར་མ》རྩོམ་པ་པོ་པ་ཁ་ཆེན་བསོད་གྲགས་སྐྱ་འཁྲུངས་ནས་ལོ་ངོ་བཅུ་ཕྱིན། དེས་ན་དེ་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་རིན་ཆེན་རྩོ་རྗེ་སྟེ་སྒྲིད་བྱས་ནི་པ་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གྲུབ་པོ།

གསུམ་པ། སྤྱན་སྡུ་ངག་གི་དབང་པོའི་རྗེས་ཀྱི་ལོ་རྒྱས། སྤྱན་སྡུ་ངག་གི་དབང་པོ་དགུང་ལོ་ང་གཉིས་པ་རབ་བྱུང་བརྒྱད་པའི་ཕྱགས་ཡག (སྐྱི་ལོ1490)ལོར་སྐྲ་གཤེགས། དུས་དེར་སྲས་སྐྱ་ན་ཚུང་སྐྱབས་རིན་སྤྱངས་པས་

དཔོན་ཚབ་བྱས་པ་དང་། རབ་སྡུང་བརྒྱད་པའི་ས་ལྱག (སྐྱི་ལོ1499)ལོར་རིན་སྤྱངས་པས་གཅོས་སྟེ་དཔོན་ཆེམས་སྐྱེད་ཀྱི་ངོར་དུ་འཚོགས་ནས་དགྱངས་ལོ་བཅུ་གཅིག་ལ་སོའི་ནང་ནས་ཀྱང་ཤིས་གྲགས་པ་ཡག་གྲུ་སྟེ་སྒྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བཀོད་པ《དེབ་དམར་གསར་མ》དང་། 《དཔྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མོའི་གླུ་དབྱངས》གཉིས་ཀར་གསལ། རིན་སྤྱངས་པས་སྒྲིད་སྐྱོང་བའི་དུས་དེར་ལོ་རྒྱུས་ཚེ་ལ་ཕྱག་ཆེན་པ་ཤཱཀྱ་ཆོས་ཀྱི་སྡེ་པ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཞེས་ཀྱང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། དེ་རྗེས་རིན་སྤྱངས་པ་དང་འཚོང་རྒྱས་པའི་ཐུགས་དགོངས་ཀྱིས་ཤཱཀྱ་ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་ལ་རྒྱ་ཕྱི་ཁ་ཆེ་བ་ཞིག་དབང་བསྐུར་ཞུས་ཤིང་། ཁོང་ཉིད་ཀྱང་ཁྲི་ལ་བཞུགས་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་སྐོར་ཞུས་ཤིང་།

294 ꠸꠰ | ꠇꠤꠟ꠆ꠞꠣ꠆ꠡꠤꠟ꠆ꠞꠣ꠆ꠡꠤꠟ꠆ꠞꠣ꠆ꠡ

སྐྱོ་ལོ་1618ལོར་གཙང་པ་རྒྱལ་པོས་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་སྐྱེ་ཉིད་སྲིད་དབང་དངོས་སུམ་བཙུགས་ཀྱི་བར་དུ་མེང་ཙམ་གྱི་ཕག་གྲྭའི་སྲིད་དབང་དེ་ཞབས་བྱང་ངག་དབང་གྲགས་པ་ཡབ་སྲས་ཀྱིས་བསྐྱངས་པ་ཡོད་པར་རེས། འདི་ལ་སྲས་བཀའ་བཙུད་རྣམ་པ་རྒྱལ་བ་དང་རྣམ་རྒྱལ་གྲགས་པ་གཉིས་ཤིང་། རྣམ་རྒྱལ་གྲགས་པ་ལྟ་མོ་ནས་སྐུ་གཤེགས་པ་དང་། བཀའ་བཙུད་རྣམ་པ་རྒྱལ་བའི་སྲས་མི་ཕམ་བསོད་ནམས་དབང་ཕྱུག་གྲགས་པ་རྣམ་རྒྱལ་དཔལ་བཟང་སྐྱེ་ལོ་1643པའི་ཚུ་ཁྱུག་ལོ་རྒྱལ་བ་ལྟ་བ་ཆེན་པོས《དེབ་ཐེར་དཀྱིལ་ཀྱི་རྒྱལ་མོའི་གླུ་དབྱངས》བཙམས་པའི་ལོ་དེར་སྐེའུ་གདོང་གི་ཁྲི་ལ་བཞུགས་ཡོད་པར་གསུངས་པ་བཅས་ལ་ཞེའ་བསྟུན་ནས་བོད་ཡུལ་ཤིས་ལྡན་ཁུལ་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ལུགས་ཟེར་ཆོགས་འཐུལ་བྱ་ཞེས་ཤོག་རྟོགས་ཐུབ།

ས་བཅད་གཉིས་པ། ཕག་གྲྭ་སྲིད་ཕྱིད་རྒྱབས་ཀྱི་ཁྲིམས་དང་ཐྲིག་གཞིའི་རྒྱས།

གཙོག རྒ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་བྱས་པ།

དུས་རབས་གང་འདྲ་ཞེག་ཡིན་ཀྱང་རྒ་ཁྲིམས་ནི་དབང་སྐྱེ་གླ་ར་རིམ་ཀྱིས་གཞན་ལ་དབང་སྐྱེ་བྱེད་པའི་ལས་ཆ་གལ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན་ལ། རྒ་ཁྲིམས་ཀྱི་རྣམ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའམ་དབང་སྐྱེ་གླ་ར་རིམ་དེའི་སྲིད་དབང་གི་ངོ་བོ་གང་འདྲ་ཞེག་ཡིན་པ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་བདེ་འཇགས་ཀྱི་རྣམ་པ་གང་འདྲ་ཞེག་ཡིན་པ་མཚོན་ཐུབ། ས་སྐྱ་པས་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་སྐྱེ་བའི་སྲིད་དབང་ཐོར་ཁེག་ཏུ་ཕྱིན་ནས་སྔོ་སྲིད་ཕག་གྲྭ་པས་བོད་ལ་དབང་སྐྱེ་བའི་སྲིད་དབང་དངོས་སུམ་འགོ་ཚུགས་པ་དང་། ཀྱི་ས་ཁྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་ཀྱིས་གཏན་འབེབས་གནང་བའི་བོད་ཀྱི་བཅའ་ཁྲིམས《ཁྲིམས་ཡིན་ཞལ་ཕྱེ་བཅོ་ལྔ》ཞེས་པ་ནི། 《དེབ་ཐེར་དཀྱིལ་ཀྱི་རྒྱལ་མོའི་གླུ་དབྱངས》ལས། དེ་ཡང་དཔལ་ལྡན་ས་སྐྱ་པས་བོད་ཙམ་དུ་མ་ཟད་བོད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་ཁམས་ལ་མངའ་དབང་བསྐྱངས་ནའང་། གདུང་རྒྱུད་ཞལ་ངོ་རྣམས་ཐུགས་འདོད་ཀྱི་འཁེན་ཐུགས་སོ་སོར་སོང་ཞིང་། དཔོན་ཆེན་རྣམས་ཀྱང་ཏིག་མི་ཆགས་པར་སྦྱོལ་ནས་མང་བགོང་མའི་ཁྲིམས་ཀྱང་ཅོར་ཀྱི་ཤན་ཐོར་པའི་ཁང་ཟོམ་སོགས་ལ་བརྟེན། ཐང་སྟོད་དང་མཐོ་དམའ་ཅི་རིགས་པར་ཤེས་པར་བྱེད་པ། ཁྲད་པར་ཅོར་ཁྲིམས་ལ་མི་བསད་ན་སྲོག་ཆོད་ཀྱི་སྐབས་ཤིག་ཡིན་ལ། ཁྲིམས་རྣམས་ཐེངས་ཤིག་ཏུ་ཡང་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཞུས་ཏེ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཁྲིམས་ཡིག་ལ་ཐུག་ཚོད་ཀྱི་ཡོད་ཚད་ཀྱང་ཡོད་པ་ཡིན་ལ།

মধ্যে মুখ্যতন্ত্রী মুখ্যতন্ত্রীকে নির্ণয়ের জন্য যে প্রশ্ন করা হইয়াছে তাহার উত্তর।

དགེ་འདུན་ཀྱི་སྒྲིལ་ཇས་བཀུས་པ་ལ་གནས་དགྱུང་ལྟ་བུ་དང་། དཀོན་མཆོག་གི་དཀོར་ཇས་བཀུས་པ་ལ་བརྩུ་ཙུ་འཇལ་དང་། སྐེ་དཔེན་ཀྱི་གན་མཛོད་ནས་བཀུས་པན་ཁས་དུག་གི་དགུ་བཅུ་འཇལ་དང་། ཡང་ན། མིག་སྒྲིད་ལག་གསུམ་པ་སོགས་མང་ངོ།

བཞི་པ། **བསྟོན་འདོད་མནའ་བསྐག་གི་ཚལ་ཐྱེ་ནི།** སྒྲིར་མནའ་ཆུང་ཡང་བ་མོ་ཙམ། བ་མོ་ཆུང་ཡང་ལྟམ་སྦང་ས་ཞེས་པ། མནའ་མི་བབས་ཀྱི་གཅོང་རྩོར་བཤད་ཀྱང་། ཆོས་ཆུལ་སྲོང་བཙན་སྐམ་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་རྗུན་བྱས་པ་ལ་མནའ་སྐོག་གོ། ཞེས་ཡིན་མིན་ཀྱི་མཚང་བ་སྒྲུང་ན། ཡུལ་ལྟ་བསྟན་སྒང་དཔང་དུ་བཙུགས་ནས། མནའ་ཉེད་པར་གསུངས་འདུག་པས། ཁྲིམས་གོ་བ། ཁེ་ཉེན་རྩོགས་པ། འདུ་བདེན་དཔང་དུ་བཙུགས་ནས་ཡིན་ཐོག་ཏུ་ཡིན་འཛོག་པའི་གཤགས་ཐུབ་དོན་ཐུབ་ཀྱི་བདེན་བཤགས་གཏོང་བ་ན། ཁྲིམས་ལུགས་ལ་སེམས་རྩེ་བཟུང་ནས། ཚ་ཚིག་དང་ཉམ་པའི་འཁྲུགས་ཐབས་བསྟོན་ཚིག་ཁ་མ་ཕྱེད་པར། གཉིས་ཐོུགས་སྒོལ་བགོས (འདུ་མཉམ) བྱས་ན་བཟང་པོ་དེ་ཡིད་ཚད། ངན་པ་དེ་བྱུར་ལང་སོ་ཁྱིར་ནས་སེམས་ཆེར་རྐྱེ་བས། དཀར་མི་བཟུང་ཐུབ། བསྡམས་པའི་མནའ་ཁ་རྩེད་ཅེས་ཀྱང་དགོས། རྗུན་འགོང་སྦང་ས་ཏེ་མནའ་འཕང་དོག་པས། བདེན་རྐོག་པའི་དཀར་མི་ལ་སྦང་བྱ་བཞི་དོར་ནས་དཀར་མི་བསྒུ་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ། སྦང་བྱ་བཞི། 1. གཤེར་བྱ་ངང་བ་འདམ་ལ་མི་འཛོན་ཟེར་བ་དེ་བཙུན་པ་ལ་མནའ་མ་སྐོག་ཟེར་བ་ཡིན། དེའི་རྒྱུ་མཚན་བཙུན་པ་ཡུལ་གཅིག་པ་ཡིན། མནའ་བཙུན་པའི་སྦང་བྱ་ཡིན་པས་ལག་འདྲུ་ལ་བསྒྲ་མི་ཉན། 2. གཡུ་ཆུང་དྲུག་དམར་བསྒྲ་ལ་མི་རྒྱ་ཟེར་བ་དེ་བྱུ་ཚ་ལ་མནའ་མ་སྐོག་ཟེར་བ་ཡིན། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་བྱ་ཚས་ལེ་ཉེན་མ་རྟོགས་པས་མནའ་ཟ་ལ་ཉེ་བས་ལག་འདྲུ་ལ་བསྒྲ་མི་ཉན། 3. བྱ་རོག་ནག་པོ་རྣི་ལ་མ་འཛོན་ཟེར་བ་དེ་བྱད་མེད་ལ་མནའ་མ་སྐོག་ཟེར་བ་དེ་ཡིན། བྱད་མེད་མཚའ་བའི་ཐྱིར་དུ་མནའ་ཟ་བ་ལ་ཉེ་བས་ལག་འདྲུ་ལ་བསྒྲ་མི་ཉན། 4. དུག་སྦྱལ་ནག་པོ་རྣི་ལ་མ་འཛོན་ཟེར་བ་དེ་ནི་ཐུགས་པ་ལ་མནའ་མ་སྐོག་ཟེར་བ་དེ་ཡིན། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ཐུགས་པས་རྩས་ཐུགས་དང་མནའ་སེམས་ཤེས་པས་མནའ་ཟ་བ་ལ་ཉེ་བས་དེ་རྣམས་ལག་འདྲུ་ལ་སྦང་དགོས་སོ། ཞེས་སོགས་མནའ་བསྐག་ཚུལ་མི་འདྲ་སྟངས་ཤོག་ཚོགས་མང་བས་འདིར་མ་བཀོད། །

ལྔ་པ། **བྱི་བྲས་བྱི་རིན་ཀྱི་ཁེལ་ཐྱེ་ནི།** ཐྱོན་རྒྱ་གར་དུ། མཐུན་འཇོག་བྱ་ཡིས་བདག་གིས་ཟིན། །བསོད་ནམས་ལེགས་པ་རྣམས་བཞི། །ཞེས་པ། གཞན་ཀྱི་ཆུང་མ་དང་། མའམ་སྲིང་མོ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ལ་བྱི་བྲས་པ་ལ། ཡན་ལག་གི་ཁྱན་བཅད་ནས། ཡུལ་གཞན་དུ་སྦྱགས་པར་བཤད་ཀྱང་། དཀ་ན་ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་སྐམ་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱིས། འདོད་ལོག་སྤྱད་པ་ལ་རིན་འབེད། །གསུང་གཞུང་ལས་ཁུངས་ཅན་ཞེས་ཀྱང་། ཐ་ཙ་ན་ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་སྐམ་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱིས། འདོད་ལོག་སྤྱད་པ་ལ་རིན་འབེད། །གསུང་གཞུང་ལས་ཁུངས་ཅན་ཞེས་ཀྱང་། ཏྲིག་ཁྲོན་ཀྱི་ཆུང་མ་ལ་བྱི་བྲས་པ། ཅིག་ཁོ། ག་ཕུད། ཆེ་དར་རྣམས་གཅོད་པ་འདི་གཅོད་པ་གྲགས་ཆེ་བས་འདི་གཞན་ཞིང་སྲོག་པའི་ཡུལ་ཐྱེ་བ་ཡིན་ཏེ། ཡང་བཟའ་མི་ངན་ཐོས་བྱས་ནས་གཞན་མ་དྲན་རྒྱས་བཀུག་ན་ཉེས་པ་དང་བྱི་འཇལ་ཕྱིར་སྲོག་པའི་ཡུལ་ཐྱེ་བ་ཡིན།

དྲུག་པ། **བྱེ་བྲལ་མཐུན་སྐྱེབས་ཀྱི་ཚལ་ཐྱེ་ནི།** ཕན་ཚུན་བག་མ་གཏོང་ལེན་བྱས་པ། མཐར་འབྲལ་བ་ལ་གྱུར་དུས་བོར་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མི་ཤེས་པ་སོགས་ཆ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་བྱུང་འདུག་པ། ཐོག་མར་སུ་བདེན་མཐའ་ཆོད་པ་བྱས་ཏེ། ཕོས་བོར་ནི་ཕོ་བ་ཆུང་ཡང་ཡིན་ཏེ། ཕོས་བོར་ནི་ཕོ་བ་ཆུང་ཡང་ཡིན་ཏེ། བུད་མེད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་མི་ཤེས་པ་ཞིག་ཏུ་ཡིན་ཏེ།

རེས་བཅས་པར། ཁེ་མ་ཏས་མཚམས་ནས་བདག་པོའི་ལས། ཀུ་འཕྲོད་ཀྱང་། ནམ་ཕྱེད་ཡན་ལ་ཤེ་ན་གཡར་མ་ཁན་ལ་ཕར་ཐོག་ས་པར་བ། ལེ་ལན་ཡོད་པས་ཕྱེད་རིན་ཀྱི་འཚར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །

བཅུ་གསུམ་པ། **དཔའ་བོ་ཙུག་གི་ཞལ་ཕྱེ་**ནི། ཕན་ཚུན་མི་རོར་ཀྱི་ཁ་ཟིན། བར་དུ་འཛོག་ཆེན་པོ་དང་འཁང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་བྱས། གཤེད་འཛིན་ཀྱིས་སྤྱོད་དཀའ་བ་རྣམས་ལ་གཤགས་ཐོ་ཚེ་རྒྱས་ཀྱི་རང་མཚམས་རགས་པས་བསྟུས་པ་རེ་བློང་ངས། མཚམས་པ་གཏོང་བ་མཁས་པའི་ཡུགས་ལ་ཡོད་པ་བཞིན་ལགས་སོ། །

བཅུ་བཞི་པ། **ཇར་མ་ཁའི་ཞལ་ཕྱེ་**ནི། དཔེར་ན་མི་གཅིག་གིས་ཐུར་ཤུན་མ་བཀྲུས་པ་ལ། རྗེས་ནས་ཁོ་རང་འཕྱོད་དེ་གནོང་ངོས་བློང་སྐབས་ཤེས་བྱ་བའམ། ནོར་བདག་གིས་བཙུགས་མ་ཐོག་ལ་བབ་བྱུང་ན། ཀུན་མ་འབབ་ཤེས་འདུག་ཀྱི་ཁུ་ལས་ཤུག་བྱ་བཡིན་པས། རིན་ཐྲིན་ཚབ་གསུམ་མ་གཏོགས་ཤུག་ཡོ་མི་འགེལ།

བཅོ་ལྔ་པ། **ཁྲིམས་འདེགས་བབ་སྐྱེ་གི་ཞལ་ཕྱེ་**ནི། འཇིག་རྟེན་ཚན་པོའི་ངག་ལས་ཀྱང་། ཁྲིམས་འདེགས་བབ་སྐྱེ་ཚོགས་ཆས་ཞེས་པ་རྣམས་བློན་པོ་མཁོས་པ་སྟེ་གཞོན་ནུས་ཟ་འདོད་བྱས་པ། ཕྱི་ས་སྲོལ་ལ་ཤོར་བ་ཡིན་ཞེས་ཐོས་ནའང་། མི་བསད་པ་དང་། རྩོད་གཞི་ཐམས་ཅད་ལ་ཚོག་ཐུབ་ཀྱི་ལུས་པོས་བྱས་ནས་ཁྲིམས་འདེགས་མམ་སྐུ་རྒྱ་ཀྱི་སྲུམ་གཞིས་པར། བབ་སྐྱེ་གི་སྲུམ་གཞིས་ལགས་དང་། ཁེ་མ་ཏས་ཚད་ཡོད་ཅེས་ཁ་ཚང་བ་ཞིག་ཀ་ལས་སྟོག་ན་ཕྱི་མ་བྱེད། བབ་ཁ་མཆུའི་བཞི་ཟུར་དང་། སྐྱེ་གུ་མཆུ་རིན་བབ་ཀྱི་སྲུམ་ཆ་འཐེལ། ཁ་ལག་གཞིས་ཀ་ལས་སྟོག་ན་ཕྱི་མ་བྱེད། བབ་ཁ་མཆུའི་བཞི་ཟུར་དང་། སྐྱེ་ཕུག་ལྟེ་བ་སོགས་དོན་བཞིག་ཟུར་ཡིན་པ་སྐྱར་དུ་འབྲལ་ཡུལ་ཁ་ཤས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡང་། ཁ་ལག་གཞིས་ཀ་ལས་སྟོག་ན་ཕྱི་མ་བྱེད

304 ꠀ ꠀ ꠀ

ꠇꠤꠣꠔꠞ ꠌꠤꠞ.ꠞꠞ.ꠐꠣꠌ.ꠇꠣꠤꠞ

ꠉꠞꠞ. ꠌꠞꠞ.ꠌꠣꠤꠞ.ꠐꠣꠞꠞ.ꠐꠞ.ꠐꠞꠞ.ꠌꠣꠞ.ꠞꠞ.ꠌꠣꠞ.ꠐꠞꠞ.ꠌ

308 ꠀ ꠀ ꠀ

310 ꠀ ꠀ ꠀ

བཞི་བྱབ། ཅེས་སོགས་ཀོང་ཡུལ་དུ་ཡུགས་ཟམ་བཟོ་སྐྱན་གྱི་ལས་གྲྭ་འཛུགས་པ་དང་། གྲུབ་ཆེན་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཡུགས་ཟམ་མགར་བའི་ལས་གྲྭའི་ནང་ཕྱག་ལས་གནང་བ་དང་། དེ་རྗེས་འབྲུག་པ་གོ་ལ་ཕེབས་ནས་མཚན་མོ་ཆོས་ཁྲིའི་སྟེང་བཞུགས་ནས་ཆོས་གསུངས་པ་དང་། ཉིན་མོ་དགེ་སྐྱེལ་མཇོད་དེ་ཡུགས་སོལ་གྱི་འབྲུལ་བ་བསྡུས་ནས་ཡུགས་ཀྱི་ཤར་དུ་རྟང་བའི་མགར་བ་དང་མཉམ་དུ་བཟོ་ལས་མཇོད་པས་དོར་ཕྱི། གདུང་ཁ། བཟུ་སྐྱལ་ཕྱི། སྐོ་གྲིང་ཁར་བཅས་ས་གནས་མང་པོར་ཡུགས་ཟམ་མགར་བའི་ལས་གྲྭ་འཛུགས་པ་དང་། རྗེ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་བཤོད་ཡུངས་ཡུགས་ཀྱི་ཤུར་པོ་སྟོང་ཕྲག་གཅིག་དང་བཞི་བཅུ། ཤོག་བུ་སྐྲག་ཚོ་སོགས་སྐོ་ཟོང་གི་ཁུར་པོ་བདུན་བཅུ་རྩམས། པ་སྤྲིའི་དགོན་པ་གསར་འཛེའམས་ཀྱི་གྲྭ་པ་དང་། ཡོན་བདག་རྣམས་ཀྱིས་དང་བློ་ནས་རིམ་བཞིན་ཡུགས་ཟམ་འཛུགས་ཡུལ་སོ་སོར་དགོན་འཛེའི་ཐོག་ཏུ་ཐོ་ཡིག་ཚུལ་ལྟར་ཕུལ་ཏེ་ཁེ་ཕན་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། ཞེས་ཟེར་ཏེ་ཐུགས་དམ་ཟབ་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་། ཡང་དེ་ནས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡུགས་ཟམ་ཆུང་ཁ་ཤས་ཤིག་ཏུ་ཡུགས་ཟམ་ཆུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡུགས་ཟམ་གཟུགས་དགོངས། ཆུ་འགྲམ་དུ་བཞུགས་པས། མདའ་གསུམ་དང་གཞུ་གཅིག་ཁྱེར་བའི་མི་ཞིག་སྤེའུ་ཁུང་ནས་ཤོག་བུ་ཞིག་ཕྱིར་བཏོན་ཏེ་ཕུལ་བ་ལྟར། ང་ལ་མདའ་གཞུ་འདི་གཡར་ནས་ཤོ་ཡོང་གསུངས་པས། ཕྱག་ཏུ་ཕུལ་སྟེང་། མདའ་གཅིག་གནང་བ་རེ་འགོར་བྱུག་ཡང་གཅིག་ཁྱེར་བའི་ཤོག་བུ་ལས་ཀུན་ལ་ཡིད་ཆེས་ཤིང་། ཕྱག་ཏུ་བཞག་ནས་ཕྱིར་ཕེབས་ཏེ། ཁྱིམ་ཨོད་ཀྱི་རྒྱུ་སེར་ཀུན་ལ་ཅིང་ཀྱིས་ཆུ་སྟོང་ཁྱེར་ནས་ཕྱིར་ཕེབས་པ་དང་། ཁྱིམ་ཨོད་ཀྱི་ཁྱུ་ཤེས་ཀུན་ལ་ཅིང་ཀྱིས་ཆུ་སྟོང་ཁྱེར་ནས་ཕྱིར་ཕེབས་པ་དེ་ཡང་ཡུགས་ཟམ་ཆུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡུགས་ཟམ་ཆུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡུགས་ཟམ་གཟུགས་དགོངས།

ཀྱི་དབང་ཕྱུག་གིས་གཙོ་བོར་བཞེས་པར་གྱུར།

བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་བཀའ་འཕྱུར་གྱི་པར་ཤིང་ཐོག་མར་བྱང་བ་ནི། ཀ་རྩ་པ་སྒུ་ཕེང་དཀྱུ་པ་དབང་ཕྱུག་རྡོ་རྗེའི་སྐབས་སུ་གཅང་པ་སྟེ་སྲིད་ཀྱི་ཤེས་ཞེ་དགའ་ཁའི་ཤར་ཆེན་ཁོངས་ཀྱི་དགེ་འདུན་པ་ཁྱི་ལྡ་ཕུག་དང་བཅས་པ་གདན་འདེན་ཞུས་ཏེ་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་ཨ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོའི་ཀླུང་ཁུལ་ཏུ་ཕེབས་པའི་སྐབས་སུ། འཇང་རྒྱལ་པོ་བསོད་ནམས་རབ་བརྟན་གྱིས་འབྱུང་བ་དང་བཅས་ཏེ་གདན་འདེན་ཞུས་ཏེ་གཙང་དུ་བཞུགས་པའི་སྐབས་སུ། འཇང་རྒྱལ་པོས་ཀུ་སོགས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་ཏུ་གནང་བ་དང་། ཞྭ་དམར་ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་གི་གསུང་བསྩལ་བདེ། དཔལ་ཁམས་གསུམ་གཤེགས་ལྟ་བུ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ལ་ཀ་རྩ་པ་ཁྱི་ལྡ་ཕུག་ཏུ་ཞེས་ཀྱང་གྲགས་ཏེ། ཁྱི་ལོ་1609ལོར་ཞྭ་དམར་ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་གི་གསུང་བསྩལ་བཞི་ཡི་ཐམ་ཀུ་པོ་མིའམ་ཆེ་དབང་བསོད་ནམས་བརྩེ་ཞེས་ཀྱང་གྲགས་པ་ཞིག་ཏུ་ཕེབས་ཏེ། ཁོང་ཁྲོ་ཕྱག་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་ཐུགས་ཀར་ཆོས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་ཏུ་གནང་བ་ཡིན་ཏེ། ཁོང་ཁྲོ་ཕྱག་ཏུ་ཕེབས་པ་ནི་ཁྱི་ལྡ་ཕུག་ཏུ་ཡིན་ཏེ། ཁྱི་ལོ་1614པའི་ཤིང་སྦྲག་ལོའི་དཀར་ཆག་《བདེ་བར་གཤེགས་པའི་བཀའ་གང་ཙམ་ཆོས་ལའྱེས་ཤིང་ཐུབ་བསྟན་གསལ་བྱེད་ཀྱི་བརྡ་ཁྱབ་ཀྱི་ཚིགས་སྡུའི་ཁོངས་ནས་ཁྱི་ལོ་ཡི་ཐོ་ཡིག་ཏུ་ཡོ་ཅི་སྐྱེད་ཀྱི་ཟླ་བ་ཁྱི་ལྡ་ཕུག་ཏུ་ཞེས་ཀྱང་གྲགས་པ་ཡིན་ཏེ། ཁོང་ཁྲོ་ཕྱག་ཏུ་ཕེབས་པ་ནི་ཁྱི་ལྡ་ཕུག་ཏུ་ཡིན་ཏེ། ཁྱི་ལོ་1614པའི་ཤིང་སྦྲག་ལོར་དཀར་ཆག

སྡར་གྱི་མཁན་སློབ་རྣམས་དང་། གཞོན་ནུ་དཔལ་ཀྱིས་གསང་སྔོན་མཛད། དགེ་འདུན་ཉི་ཤུ་གང་སཚང་བའི་དབུས་སུབསྐེན་པར་རྫོགས། ཉེ་འཁོར་དང་གཟིགས་སར་ཤ་ཚང་གི་དྲི་བྱོ་བ་ཙམ་ཡང་འགྲིམ་མི་ཆོག་པ་གནང་བར་མ་ཟད། སྐུ་འཁོར་རྣམས་ལའང་ཤ་ཚང་གི་སྔོན་མོ་ཁེད་མི་རུང་བའི་བསྐབ་ཁུ་ཞེས་གཏན་ཁེག་ཆེན་སོ་ཐར་དང་། ཐུན་མོང་གི་འདུལ་བའི་བཅས་ལའང་ཤ་ཚང་གི་སྔོན་མོ་ཁེད་མི་རུང་བའི་བསྐབ་ཁུ་ཞེས་གཏན་ཁེག་ཆེན་སོ་ཐར་དང་། ཐུན་མོང་གི་འདུལ་བའི་བཅས་ལ་ཡིན་ཏེ་ཁ་ཅིག་ཤ་ཚང་ཁོ་ནས་ཁྱིམ་ཚང་ཁྱིམ་ཐོག་ཏུ་ཟ་བ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ཡིན། ཁྱིམ་ཚང་ཁྱིམ་ཐོག་ཏུ་ཟ་བ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བ་ནི་ཤ་ཚང་ཁོ་ནས་ཁྱིམ་ཚང་ཁྱིམ་ཐོག་ཏུ་ཟ་བ་ཡིན་ཏེ། ཤ

ཆུ་རྟ་ལོར་མཁན་ཆེན་སྐྱ་ཕུ་བ་དང་། སློབ་དཔོན་ཡོན་ཏན་བློ་གྲོས་ཀྱིས་གཙོས་སྟོམ་བཙོན་སྟེ་སྡོད་འཛིན་པ་བརྒྱད་ཅུའི་དབུས་བསྟེན་པར་རྫོགས། རྒྱ་ནག་གོང་མ་ཀུ་མིང་ཡུང་ལོ་(永乐)རྒྱལ་པོས་ཆོས་རྗེའི་སྐུན་པ་གསན་པས་ཐུགས་འཕྲོག་ཏེ་འཛའ་སཁུ་ཡིག་དང་། རིན་ཆེན་གོས་དར་ཀྱི་འབྱལ་བ་དང་བཅས་པའི་གདན་འདེན་པ་ཡང་ཡང་བཏང་བ་ལ་བརྟེན། དགུང་ལོ་ཉེར་གཉིས་བཞེས་པའི་ཤིང་བྱ་སྟེ་སྤྱི་ལོ1405ལོར་དབུས་གཙང་གི་དཔོན་ཆེན་ནམས་ཀྱིས་སྐྱོང་དང་སྐྱེས་བུ་ལྔ་ཚང་བ་ལ་སོགས་པ་ཞུ་ནས་བཀའ་ཤོག་དང་། དེ་ཡང་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་སྲས་ཆེན་པོ་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ་ལ་ཆོས་ཀྱི་ཆོས་སྐྱོང་ཞེས་བྱ་བ་ཁྲི་ཤིང་ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ཕེབས་པའི་ལམ་དུ། སོག་ནགས་ཤོད། སྐོམ་སྟེང་། ཀན་ཙུ་ཁེ་སྟོང་། སྐར་ཁམས། འབྲི་ལུང་། འདན་གྲིང་ཚང་བཅས་ལ་ཕེབས། དེ་ནས་ཚུགས་སུམ་ཅུས་ཤིང་ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ཕེབས་པའི་ལམ་དུ། སོག་ནགས་ཤོད། སྐོམ་སྟེང་། ཀན་ཙུ་ཁེ་སྟོང་། སྐར་ཁམས། འབྲི་ལུང་། འདན་གྲིང་ཚང་བཅས་ལ་ཕེབས། དེ་ནས་ཚུགས་སུམ་ཅུས་ཤིང་ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ཕེབས་པའི་ལམ་དུ། སྤྱི་ལོ1407ལོའི་མེ་ཕག་རྒྱ་བ་དང་ཡོའི་ཚེས་ཉེར་གཅིག་ཉིན་པ་ཅིན་དུ་ཕེབས། དམག་མི་འབུམ་ཚོ་མང་པོ་དང་བཅས་པས་བསྐེན་བཀུར་ཆེན་པོས་བསུབ་ཅིས། གོང་མ་ཉིད་ཀྱང་ཕོ་བྲང་ཆེན་པོས་བསུབ་ཅིས། ཁོང་ཚོས་ཀྱང་ཕོ་བྲང་ཆེན་པོའི་ཕྱི་ཁྱོན་ཏུ་ཕེབས་པ་དང་། བཀའ་ལུང་དབང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོས་ཞལ་ཕེབས་ཤིང་། ཁོང་ཚོ་ལ་ཡུལ་ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ཞོག་ཅིང་། ཁོང་ཚོས་ཀྱང་ཕོ་བྲང་ཆེན་པོའི་ཕྱི་ཁྱོན་ཏུ་ཕེབས་པ་ད

གཡའ་ཏེ་ཆེས་ཀུན་འཕྲོ། འཕགས་པའི་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཀོན་གཡུ་ཐོ་ཁྱབ་ཀྱི། ཀུའི་གྲུབ་ཁོས་པས་ཁོང་ཁྲོ་ཁོང་ཁྲོ་ཁོང་ཁྲོ

চাকরগী। ঋণ্ডা-ঘাণ্ডা-ট্রাঁক-ঝং-ঁর্যাঁর্ন-ট্রু-ঢ়ন-ঝ-ঝ-ঝাঁ-ঝাঁ-ঝাঁ

ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಕಳುಹಿಸಿದವರು ಇವರು ಮಾತ್ರ.

ಸಂಚಿಕೆ ೪೪ | ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೨೦೨೪

ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಕಳುಹಿಸಿದವರು

ಸಂಚಿಕೆ ೪೪ರ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಕಳುಹಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಕಿ ಡ್ರಾ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಮೂವರು ಇವರು.

ಸಂಚಿಕೆ ೪೪ರ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಕಳುಹಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಕಿ ಡ್ರಾ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಮೂವರು ಇವರು.

ಸಂಚಿಕೆ ೪೪ರ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಕಳುಹಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಕಿ ಡ್ರಾ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಮೂವರು ಇವರು.

སྡུག་ཤེགས་སོ་ཞེས་བྱ་བའི། རྗེ་བཙུན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་མངའ་བདག་པ་སྐྱོགས་ཙམ་ཞིག་ཉེ་བར་སྤྱིང་བའོ། །

རྗེ་བཙུན་དེའི་བཀའ་དྲིན་ལས་ཞལ་མ་མཐོང་ཞིང་། ས་སྐྱོགས་རིང་ན་གནས་པའི་རབ་ཏུ་སྡུང་བ་དག་ཀྱང་དུས་དྲུབས་མ་དང་། གདིང་ཤུང་ལ་སོགས་པའི་ཡོ་བྱད་བསྡེལ་བདང་། ཕྱི་རོལ་ཡང་སྐུད་མ་སྤྱངས་ཏེ་ཟླ་གམ་གྱོན་པ་དང་། ཞྭའི་ཁ་དོག་ཀྱང་གསེར་མདོག་ཏུ་བྱེད་པ་འདི་ཡིན་ནོ། །འདི་དག་ནི་ཐུན་མོང་དུ་སྣང་བའི་ཆེ་བ་ཙམ་གཞི་བཙོང་བ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ལ་ཅིག་ཤོས་ཀྱི་རྗེ་ལ་བཀའ་སྩལ་བའི་ཡི་གེ་ལས། ང་ལག་ན་རྩ་རྗེས་ཀྱང་མ་ཏི་ཁྲ་དུ་ཀྱིཀྱི་ཤྲིའི་ཡོན་ཏན་གྱི་མཐའ་ཅི་ནུས་སོགས་སུངས། ཚད་མ་ལས་ནི་འདིའི་ཕྱི་མ་ལ་དག་པ་ཙམ་ཞིག་ཏུ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་འཇམ་དཔལ་སྐྱེང་པོར་འཛུར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། མ་འོངས་པ་ན་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སེང་གེའི་ང་རོར་འཛུར་རོ་ཞེས་བྱ་བ་དག་ལ་ཡིད་འཕྲོག་པ་མེད་ཅིང་ཤིན་ཏུ་མཐོ་འཕྲོག་པ་ཞིག་ཏུ་ཐོན་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱབ་བྱ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཞེས་གཏན་གྱི་དོན་དུ་སྨོན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་ངེས་སོ། །དེའི་རྒྱལ་ཚབ་ཀུང་འཇིག་རྟེན་མཐའ་དག་ལ་ཐོགས་པ་མེད་པའི་སྤྲིན་ལོ་ཙཱ་བ་ཅན། ལྷང་བ་ཐུམ་མོའི་ཡང་དྲི་མ་མེད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་ཡང་དག་པར་བསྟན་པའི་སྐུ་ཅན། སྐད་ཅིག་ཙམ་ཡང་གཡེལ་བ་མེད་པར་དག་བའི་ཞིང་ཁམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་སྤོང་བ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱབ་བྱ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཞེས་གཏན་གྱི་དོན་དུ་སྨོན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་བཤད་དོ། །

ཞོང་གསལ་ཁེ་དབང་སྡེན་དུ་འཁོད་པའི་དགེ་ལྡན་པའི་སྐབས་ཡིན་ལ། དེའི་ཚེ་ཆོས་དགའ་ཀི་འཕྲུལ་པ་དང་བྲལ་བ་ཞིག་ཏུ་ངེས་ཏེ། དེབ་སྡེན་རྩོམ་པོ་འགོས་ཚེ་གཞོན་ནུའི་སྐབས་དེའི་མི་ཡིན་པར་མ་ཟད། དེབ་འདི་རྩོམ་པའི་དུས་ཀྱང་རབ་ཐུང་བཀྲ་བའི་མེ་ཕྱེས་སྤྱི་ལོ་1476ལོ་ཡིན་ཞིང་། དུས་དེར་དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བདུན་པ་བློ་སྟོས་བརྒྱ་པ་ཁྲི་ཐོག་བཞི་པ་དང་ཁྲི་ཚབ་བསྟོམས་པས་གོ་བཀྲ་ཅམ་ཙོན་པ་རྣམས་ཤེས་པར་ཐུབ་པ་ཞིག་ཏུ་ཟད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱབ་བྱ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ལྟར་རི་བོ་དགེ་ལྡན་པའི་ཆོས་བཀྲ་དང་གྲྭ་མཐའ་འཛིན་པའི་དགོན་སྡེ་ཁག་ཙོ་བོ་ལ་གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ཡིན་ཞིང་། དུས་ཕྱིས་གྲྭ་མཐའ་འདི་ཉིད་བོད་ཁམས་ཡོངས་དང་ཁྱབ་ཆེ་བའི་དབང་གིས་ཀྱང་སྒོ་ལྔ་སྡེ་སྣོ་ལོ་1375ལོར་འཁྲུངས་) རིང་ཡོས་ལ་འཁྲུངས་ནས། དྲུག་ཙུ་ཙ་ལྔ་པ་སོ་ལྔ་ (སྤྱི་ལོ་1439ལོ་) ལ་གདན་ས་བཞུགས། བདུན་ཙུ་ཙ་དྲུག་པ་ཤུགས་ཞོ་ཁ་ (སྤྱི་ལོ་1450) ལ་གཤེགས། དྲང་བློ་གོས་པ (དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་ལྔ་པ་སྡེ་སྣོ་ལོ་1389ལ་འཁྲུངས་) ས་མོ་སྦྲུལ་ལ་འཁྲུངས་ནས། དྲུག་ཙུ་ཙ་གཉིས་པ་ཤུགས་ཞོ་ཁ་ (སྤྱི་ལོ་1450ལོ་) ལ་གདན་ས་ཞེབས། ཆུ་མོ་ལུག་ (སྤྱི་ལོ་1463ལོ་) གི་བར་གདན་ས་མཛད་དེ། ལོ་དེར་བ་སོ་པ་ (བ་སོ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ནི་དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་དྲུག་པ་སྡེ་སྣོ་ལོ་1402པའི་ཆུ་རྟ་ལོར་འཁྲུངས་) དྲུག་ཙུ་ཙ་གཉིས་པ་ཞིག་གདན་ས་བསྐོས་ཏེ་ཀུན་བློངས་མཛད། དེ་རྗེས་ཆོས་རྗེ་བློ་གོས་བརྟན་པ་གདན་ས་བཞུགས (སྤྱི་ལོ་1473ལོར་ཁྲིར་ཞེབས་) སྡུག་སོལ་ཀེ་འཕྲིན་ལས་རྣམ་པར་དཀར་བར་བཞུགས་སོ། །

ཞོང་གསལ་ཁེ་དེབ་སྡེར་དུ་འཁོད་པའི་དགེ་ལྡན་པའི་སྐབས་ཡིན་ལ། དེའི་ལོ་ཆིགས་དགུ་ཅི་ལྟུང་པ་དང་བྲལ་བ་ཞིག་ཏུ་ངེས་ཏེ། དེབ་སྡེར་རྩོམ་པོ་འགོས་ལོ་གཞོན་ནུའི་སྐབས་ཡིན་ལ། དེའི་ཚེ་ཆོས་དགའ་ཀི་འཕྲུལ་པ་དང་བྲལ་བ་ཞིག་ཏུ་ངེས་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱབ་བྱ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཞེས་གཏན་གྱི་དོན་དུ་སྨོན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་བཤད་དོ། །

དེ་ལྟར་རི་བོ་དགེ་ལྡན་པའི་ཆོས་བཀྲ་དང་གྲྭ་མཐའ་འཛིན་པའི་དགོན་སྡེ་ཁག་ཙོ་བོ་ལ་གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ཡིན་ཞིང་། དུས་ཕྱིས་གྲྭ་མཐའ་འདི་ཉིད་བོད་ཁམས་ཡོངས་དང་ཁྱབ་ཆེ་བའི་དབང་གིས་ཀྱང་སྒོ་ལྔ་སྡེ་སྣོ་ལོ་1375ལོར་འཁྲུངས་) ཤིང་ཡོས་ལ་འཁྲུངས་ནས། དྲུག་ཙུ་ཙ་ལྔ་པ་སོ་ལྔ་ (སྤྱི་ལོ་1439ལོ་) ལ་གདན་ས་བཞུགས། བདུན་ཙུ་ཙ་དྲུག་པ་ཤུགས་ཞོ་ཁ་ (སྤྱི་ལོ་1450) ལ་གཤེགས། དྲང་བློ་གོས་པ (དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་ལྔ་པ་སྡེ་སྣོ་ལོ་1389ལ་འཁྲུངས་) ས་མོ་སྦྲུལ་ལ་འཁྲུངས་ནས། དྲུག་ཙུ་ཙ་གཉིས་པ་ཤུགས་ཞོ་ཁ་ (སྤྱི་ལོ་1450ལོ་) ལ་གདན་ས་ཞེབས། ཆུ་མོ་ལུག་ (སྤྱི་ལོ་1463ལོ་) གི་བར་གདན་ས་མཛད་དེ། ལོ་དེར་བ་སོ་པ་ (བ་སོ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ནི་དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་དྲུག་པ་སྡེ་སྣོ་ལོ་1402པའི་ཆུ་རྟ་ལོར་འཁྲུངས་) དྲུག་ཙུ་ཙ་གཉིས་པ་ཞིག་གདན་ས་བསྐོས་ཏེ་ཀུན་བློངས་མཛད། དེ་རྗེས་ཆོས་རྗེ་བློ་གོས་བརྟན་པ་གདན་ས་ཞེབས། སྡུག་སོལ་ཀེ་འཕྲིན་ལས་རྣམ་པར་དཀར་བར་བཞུགས་སོ། །

ཞོང་གསལ་ཁེ་དེབ་སྡེར་དུ་འཁོད་པའི་དགེ་ལྡན་པའི་སྐབས་ཡིན་ལ། དེའི་ལོ་ཆིགས་དགུ་ཅི་ལྟུང་པ་དང་བྲལ་བ་ཞིག་ཏུ་ངེས་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱབ་བྱ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཞེས་གཏན་གྱི་དོན་དུ་སྨོན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་བཤད་དོ། །

ཀྱི་བློ་བྱང་བཀྲ་ཤིས་འཕྲིལ། སྐུ་འབུམ་རྒྱམཚོ་པའི་གསུམ་བསྟན་པ་ལ་གདན་ས་ཆེན་པོ་བྱུང་ཞེས་གྲགས།

1. དགའ་ལྡན་དགོན་པ། རབ་སྒྲུང་བདུན་པའི་སྐབས་སྤྱི་ལོ་1409ལོར་རྗེ་ཙོང་ཁ་པས་བཏབ།
2. འབྲས་སྤུངས་དགོན་པ། རབ་སྒྲུང་བདུན་པའི་མེ་སྤྲེལ་སྤྱི་ལོ་1416ལོར་འཇམ་དཔྱངས་ཆོས་རྗེས་བཏབ།
3. ས་ར་དགོན་པ། རབ་སྒྲུང་བདུན་པའི་སྐབས་སྤྱི་ལོ་1419ལོར་བྱམས་ཆེན་ཆོས་རྗེས་བཏབ།
4. བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་ཪྩེ། རབ་སྒྲུང་བཅུད་པའི་ཞེལ་ཡེས་སྤྱི་ལོ་1447ལོར་རྗེ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པས་བཏབ།
5. སྐུ་འབུམ་དགོན་པ། རབ་སྒྲུང་བཅུ་པའི་ས་སྐྱ་སྤྱི་ལོ་1578ལོར་འདུལ་བ་ཆོས་རྗེ་འོད་ཟེར་གྱིས་བཏབ།
6. ཟླ་བྱང་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ། རབ་སྒྲུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ས་སྤྲུང་སྤྱི་ལོ་1709ལོར་འཇམ་བཞད་དགྱེས་དགོངས་འགྲུབ་ཀྱིས་བཏབ།

གསུམ། གསོ་རིག་འཛེལ་ཆུས་སྐོར།

དུས་རབས་འདིའི་ནང་བོད་ཀྱི་སྨན་རྩིས་གཉེར་སྐོར་ཡ་འཛེལ་ཆུས་ཆེན་པོ་བྱུང་བར་མ་ཟད། དེང་དུས་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་བྱང་ལུགས་དང་། ཟུར་ལུགས་ཞེས་འདི་གསོ་རིག་གི་ལུགས་སྣོན་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོང་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་བྱང་པ་རྣམ་ཆུལ་གྲགས་བཟང་གིས་བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་གི་ཁུངས་ཡིག་ཏུ་ཟུར་ལུགས་ཞེས་བཞེད། བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་གི་སྤྱང་པ་ཟུར་མཁར་མཁའ་ཤིང་རྩེ་རྩེ་མཐོང་འདི་གསོ་རིག་གི་ལོ་ཆུས་ཞེས་བཞེད། དེ་ཡང་བྱང་པ་རྣམ་ཆུལ་གྲགས་བཟང་གིས་བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་གི་ཁུངས་ཡིག་ཏུ་ཟུར་ལུགས་ཞེས་བཞེད། བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་གི་སྤྱང་པ་ཟུར་མཁར་མཁའ་ཤིང་རྩེ་རྩེ་མཐོང་འདི་གསོ་རིག་གི་ལོ་ཆུས་ཞེས་བཞེད། ཟུར་མཁར་པ་མཁའ་ཤིང་རྩེ་རྩེ་འདི་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱབ་བྱ་ཡིན་ལ། ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱབ་བྱ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཞེས་གཏན་གྱི་དོན་དུ་སྨོན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་བཤད་དོ། །

1. བྱང་ལུགས་ནི། བྱང་པ་རྣམ་རྒྱལ་གྲགས་བཟང་གི་སློབ་རྒྱུད་རྣམས་ལ་ཟེར་ཞིང་། དེ་འང་བྱང་པ་རྣམ་རྒྱལ་གྲགས་བཟང་ནི་རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་སྐབས་སྤྱི་ལོ་1295ལོར་གཙང་ངམ་རིང་དུ་བྱང་པ་སྟེ་པའི་དཔོན་ཚང་གི་ནང་དུ་འབྱུང་། ཆུང་དུའི་དུས་ནས་སློབ་གཉེར་གནང་བས་མཁས་པ་ཆགས། གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་མཁས་པས་གསོ་རིག་གི་སྤྱན་བཅོས། ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྙིང་པོ་བསྡུས་པ་ཡིད་བཞིན་ཅོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། རྩ་རླུང་དང་བཤད་རྒྱུད་གཉིས་ཀྱི་འགྲེལ་པ། ཕྱི་མ་རྒྱུད་ཀྱི་བཀའ་འགྲེལ། འཆོ་ཁྱེད་རྣམས་ལ་སྙིང་པོ་བསྡུས་པའི་ཞལ་ཡས་མཁའི་ཤིང་རྩེ་རྩེ་འདི་ཁ་སྐ། ལྷ་བཙུན་བཀྲ་ཤིས་དབང་ཕྱུག་གིས་ཀྱང་སོ་སོའི་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱབ་བྱ་ཡིན་ལ། བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་ལ་སོགས་པ་བྱང་པ་དང་། ཟུར་མཁར་པ་མཁའ་ཤིང་རྩེ་རྩེ་འདི་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཁྱབ་བྱ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཞེས་གཏན་གྱི་དོན་དུ་སྨོན་ནོ་ཞེས་བྱ་བར་བཤད་དོ། །

བྱང་བ་ཆ་མས་ལས་སྐྱན་གྲགས་དང་མཛད་འཕྲིན་ཆེ་བ་སྟེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས (རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་ཆུ་སྦྱལ་སྦྱི་ལོ་1653ལོར་འབྱུངས་ཤིང་། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པ་ཤིང་ཁྱ་སྦྱི་ལོ་1705ལོར་སོག་པོ་ཪྫ་བཟང་ཉན་ཏོས་བཀའ་དྲིན་བཞིན་ཞུས་ནས་ཀྱང་ཡུལ་ཨོ་རི་ལ་ཁྱུགས་པའི་ཁུལ་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཆོས་ཀྱི་ཆར་རྒྱུན་ཆགས་པ་མང་པོ་སྐྱོང་གནང་། རྒྱར་མཁས་བློ་གོས་རྒྱལ་ལོས་མཛད་པའི་རྒྱུད་བཞི་འཇུག་བཞིའི་འགྲེལ་བཤད་ཡང་ཁ་ཤས་པོའི་ཞལ་ནས་བཀའ་ཤོག་ཏུ་སྒྲིག་པ་ཙ་བཤད་ཕྱི་གསུམ་གྱི་འགྲེལ་པ་དང་། མན་ངག་རྒྱུད་ལ་ཚོག་འགྲེལ་མཛད་པ་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་སྒྲིག་པའི་རྒྱུད་བཞི་འགྲེལ་པ་བཅུ་བཞི་ཙམ་ཡོད་ཅིང་། མཁའ་འགྲོ་ཡང་ཏིག་ཟུང་ཐུགས་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་ཤིས། ལས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཁྱབ་པའི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡང་ཞལ་ནས་ཀྱང་ཤིས། ཡིད་ཀྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཡང་ཞལ་ནས་ཀྱང་ཤིས། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡང་ཞལ་ནས་ཀྱང་ཤིས་ཀྱི

རྒྱན་》སོགས་བཙམས། བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུས་དང་འཚམ་པའི་དུས་བརྒྱ་གནམ་དཔྱད་གཏན་ལ་ཕབ་སྟེ་ཐོ་སྒྲིས་སྲོལ་ཀྱི་ཟྭ་གཞག་རིམ་བཞིན་གོང་འཕེལ་བཏང་། རྩིས་སྟོན་བསམ་རྒྱལ་པ་སོགས་ཀྱིས་རིམ་བཞིན་སྤེལ་བ་ལ་ག་མདའ་ཕྱག་པའི་རང་ལུགས་ཞིས་ཡོངས་སུ་གཏན་འཁེལ་ཏེ་བྱུང་། དེ་དག་གི་རྒྱུན་ལས་ཕྱིས་རབ་བྱང་བཅུ་བཏུ་གཉིས་པའི་ཆེ་ཡོས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་1687ལོར་སྟེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་རྩིས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཆེན་མོ《ཌཱ་དཀར་》བཙམས། དཀར་ནག་དབྱངས་གསུམ་ཀྱི་དོན་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་བཤད། ཞེ་སྐར་དང་བསྒིགས་ནས་དུས་ཀྱི་གཟེར་མང་པོ་གཏན་ལ་ཕབ། སྟོག་གཉིས་དབུགས་སྐང་སོགས་ཀྱི་ཚད་གཞི་དེ་མོའི་སྐོ་ནས་ངེས་གཏན་འཁེལ་བ་གནང་། ལོ་སྐུ་ཞག་དུས་ཀྱི་ས་བདག་རྒྱུ་བ། སྒར་སྐེ། རྐེན་འབྱེལ་སོགས་ཞེ་བར་མཁོ་བ་རྣམས་ཚོས་ཁོངས་སུ་བཀོད་པ་སོགས་ལོ་ཙོ་རྩོམ་སྒྲིག་གི་ཚུལ་ལུགས་སྔོན་ལས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་གཏན་ལ་ཕབ། བོད་ཁམས་ཡོངས་ཀྱི་རྩིས་པ་ཚང་མས་འདྲི་ཞིང་རྩོད་རྙོག་པའི་སྐོར་དོགས་གཅོད་དགོས་པའི་གསུང་བསྐུལ་མངོན་པར་བརྟེན། མཁས་པ་ཆེན་པོ་ལུ་འགོ་བྱ་མཁྱེན་ངག་དབང་ཐེག་མཆོག་ཟློ་བ་ལགས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ལྟར་ཡིན་ཏེ། ཟླ་ཞག་གི་ཐོག་ཏུ་ཡང་ཟླ་ཞག་ཐོག་ཏུ་ཡང་ཁྱད་པར་ཆེ་ཆུང་ཞིབ་ཕྲའི་ཁྲོད་ནས་ཀྱང་ཐུན་མོང་ལས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་ཐོག་ནས་ཟླ་ཞག

ཅིག་བྱུང་ཡོད་པ་ཟུར་བཤུས་ལེའུ་མཐོང་ཡིན་པ་ཤེས་སྟ། དེ་རྗེས་ཚོས་རྒྱལ་མེས་དབོན་ནམས་ཀྱི་སྐུ་རིང་ལ་རྒྱ་དཀར་ནག་དང་། བལ་པོ་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་ནས་ཚོས་དང་རིག་གནས་མང་པོའི་སྙིང་བཅུད་བླངས་ནས་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་ཁ་གསོས་དང་དར་སྤེལ་བྱས་པའི་དུས་དེར་ལྷ་བཙོའི་ལག་རྩལ་ལའང་དེ་མཚུངས་ཀྱི་དར་རྒྱས་སྐྱེད། དུས་དེར་ལྷ་ས་དང་། བསམ་ཡས། ཁྲ་འཕྲུག་ལ་སོགས་པ་མཐའ་འདུག ཡང་འདུག་ བུ་གཅིན་གྱི་ལྷ་ཁང་སོགས་བཞེངས། རྒྱ་དཀར་ནག་དང་བལ་ཡུལ་སོགས་ཀྱི་ས་ཁྲལ་ཁག་ནས་ལྷ་བཙོ་བ་ནམ་མཁའ་ཙམ་ཞིག་དུ་གསལ་བ་ལྟར། ཇི་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཞེ་ན། ཁྱེ་བོ་ཁོ་ནས་ཀྱང་ཐུབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནས་བོད་སིལ་བུར་འཕོར་བའི་སྐབས་སུ་བོད་ཡུལ་སྟོད་སྨད་བར་གསུམ་དུ་སངས་རྒྱས་ཚོས་གཞུང་ཁེངས་པོ་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ནས། ཕྱི་ལོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་སྐབས་སུ་བོད་ཡུལ་སྟོད་སྨད་བར་གསུམ

བཅུ་དྲུག་པའི་དུས་དཀྱིལ་ཙམ་ལ་ཡར་སྟོང་དུ་སྐུ་འཕྲུངས་ཤིང་ཀ་ཆར་པ་སྐུ་ཕེང་བཀྲད་པ་མི་བསྡོད་རྟོ་རྗེས་རྗེ་རིང་ཀྱི་སྐུ་ལ་ཐུགས་སྟེལ་བའི་འཕྲིན་ལས་པ་ཡིན་པར་ཡུང་བསྟན། ཞུ་དམར་སྐུ་ཕེང་ལྟ་བ་དགོན་མཆོག་ཡན་ལག་དང་། རྒྱལ་ཚབ་སྐུ་ཕེང་བཞི་པ་གྲགས་པ་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་ཀྱི་ཞལ་བཀོད་མཛད་དེ། ཤེ་བ་དགོན་མཆོག་ཡན་ལག་དང་། རྒྱལ་ཚབ་སྐུ་ཕེང་བཞི་པ་གྲགས་པ་དོན་གྲུབ་གཉིས་ཀྱིས་ཞལ་བཀོད་མཛད་དེ། ཤེས་བྱ་ཀུན་ལ་མཁྱེན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པ་ཞེས་ཀྱི་ཞལ་ནས་ཀྱང་། ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡིས་ཀྱང་།

《དེབ་དམར་གསར་མ》ནི་དགའ་ལྡན་ཁྲི་ཐོག་བཅོ་ལྔ་པ་པ་ཆ་ཚེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པས་ (སྤྱི་ལོ་1478ལོ་ནས1554ལོའི་བར) དགུང་ལོ་རྡུག་རྩེ་ཏེ་གཅིག་པ་རབ་བྱང་དགུ་པའི་སཀྱི་སྤྱི་ལོ་1538ལོར་བཙམས། དེབ་ཐེར་འདི་ནི་ཚལ་པའི་དེབ་དམར་ནང་དུ་མ་འགོད་པའམ་མ་གསལ་པ་དག་ལ་གསལ་བཤད་དང་ཁ་སྣོན་བྱས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། ད་དུང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་རྒྱེན་རྣམས་དབུས་རབས་དང་ལོ་ཚིགས་གསལ་བཤད་བྱེད་གང་བྱབ་བྱས་ཡོད་པ་འདི་ཡིས། དུས་རབས་དང་ལོ་ཚིགས་གང་ཡང་མེད་པའི་ལྟ་སྤྱང་ལྟ་བུའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འབྲི་སྤེལ་དེ་ལས་གོམ་གང་མདུན་སྤོས་ཀྱི་འབྲི་སྤེལ་གསར་པའི་སྐོ་འཕར་ཞིག་ཀྱང་མེད་པ་ཡིན།

《དེབ་ཐེར་ སྔོན་ པོ》ནི་ འགོས་ ལོ་ གཞོན་ ནུ་ དཔལ་ (སྤྱི་ ལོ་ 1392ལོ་ ནས་ 1481ལོའི་ བར) ཀྱིས་ སྤྱི་ ལོ་ 1476ལོར་བཙམས། དེབ་ཐེར་འདིའི་ གཞན་ དང་ མི་ འདྲ་ བའི་ ཁྱད་ ཚོས་ གཅོ་ ཙོ་ ཞིག་ ནི། ལོ་ རྒྱུས་ ཀྱི་ དོན་ རྒྱེན་ རྣམས་ ཤུགས་ ཆེ་ བ་ ཡང་ ཚོགས་ ཀྱི་ ལོ་ ཚིགས་ བསྒྲིགས་ ནས་ གསལ་ བཤད་ བྱས་ ཡོད་ པ་ དང་། དུས་ རབས་ ཚུད་ པའི་ ཐུན་ ཚོད་ ཀྱི་ ཆ་ ཤས་ ཀྱང་ ཤིན་ ཏུ་ ཟབ་ པ་ ཞིག་ ཡིན་ པས་ ཁོ་ རང་ ཉིད་ ཀྱི་ ཤེས་ རབ་ ཀྱི་ ཁྱབ་ ཁོངས་ ཀྱི་ ཐོག་ ནས་ ཀྱང་ ཁོ་ ལོ་ རྒྱུས་ ཀྱི་ དོན་ རྒྱེན་ ཐམས་ཅད་ ལ་ ཚིགས་ གསལ་ བཤད་ བྱེད་ ཀྱི་ ཐུབ་ པ་ ཡང་ མ་ ཡིན་ ཏེ།

བོང་གསུང་སལ་བཞིན་རབ་སྒང་བདུན་པའི་ཚུ་ཐུ་སྒྲིལ་ལོ1432ལོར་སྲས་གྲགས་པ་འབྱུང་གནས་སྟེ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲིར་འཛོད། རབསྒང་བདུན་པའི་ཨིང་སྐྱག་སྒྲིལ་ལོ1434ལོའི་ཟླ་བ་དང་པོའི་ཚེས་ཅིར་གཤེས་ཅིན་སྒྲུན་ཏུ་ཚེ་སྐུ་གཤེགས རྗེས་སློབ་ཡང་ཡབ་ཀྱིས་རང་ཅིང་སྟེ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ཐོག་ཡོང་ཆུའི་རེ་བ་གནང་བའི་མཚོད་སྐོ་མ་ལེགས་པའི་རྟེན་གྱིས་ཅན་འཕྲུག་རྒྱ་ཚེན་པོ་ཞེགས་པའང་ཡབ་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱིས་ཁྱབ་ཅིང་ཡོན་ཏན་ཡིན། འོན་ཀྱང་ཀུ་མེ་ཆུང་ཆུལ་མཚན་ལ་སྲིད་དབང་ཐོག་ཡོང་ཆུའི་དམིགས་ཡུལ་མངོན་དུ་འཕྲོན་མ་ཐུབ་པས་ཕག་རྒྱའི་གདུང་རྒྱུད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཡང་ཡང་ཞུ་ཞིང་ཐུགས་ཁྲལ་ཆེ་ཞིང་ཡིད་ཁོང་ནས་ཀྱང་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཉིད་ཀྱི

དུས་དེར་རིན་སྤུངས་པ་སོགས་གཅོང་ཕྱོགས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་རྣམས་ཀྱི་དབུ་ཡི་མཆོད་གནས་ཀ་ཆ་དམར་ནག་གཉིས་དབུགས་བཀལ་བརྒྱད་པའི་དགོན་སྡེ་ཁག་རྣམས་ཕྱོགས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཕལ་ཆེར་ཡིན་ཞིང་། སྔེའུ་རྩོང་དཔོན་སོགས་དབུགས་ཕྱོགས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཕལ་ཆེར་ཕལ་ཀྱི་མཆོད་གནས་ཡིན་པས་ཁོང་། སྤྱི་ལོ་1481པའི་ཕྱོགས་སྤྱངས་ཤོར་རིན་སྤུངས་ནོར་བུ་བཟང་པོའི་བུ་ཀུན་དུ་བཟང་པོ་དང་། དོན་ཡོད་རྩོ་རྩེ་གཉིས་ཀྱིས་གཅོང་དམག་ཁྲི་གཅིག་ཕྱག་ཙམ་དུབས་ནས་དབུགས་ཕྱོགས་ཀྱི་སྔེའུ་རྩོང་དཔོན་བསོད་ནམས་རྒྱལ་གཉིས་ཡུལ་བྱད་དགོས་པ་བྱས། ཕག་གྲུ་སྟེ་སྲིད་ནི་མིང་ཙམ་ལས་དོན་དུ་དབུགས་གཅོང་གཉིས་ཀྱི་བདག་བདང་ཕལ་ཆེར་རིན་སྤུངས་པའི་ལག་ཏུ་ཕྱུང་བའི་དུས་དེར། ཀཆ་པའི་གྲྭ་ཚང་དང་སེ་རའི་གྲྭ་ཚང་བར་འགལ་བ་ཅུང་ཟད་ཡོད་པ་གསལ། ཕག་གྲུ་སྟེ་སྲིད་ནི་མིང་ཙམ་ལས་དོན་དུ་དབུགས་གཅོང་གཉིས་ཀྱི་བདག་བདང་ཕལ་ཆེར་རིན་སྤུངས་པའི་ལག་ཏུ་ཕྱུང་བའི་དུས་དེར། ཀཆ་པའི་གྲྭ་ཚང་དང་སེ་རའི་གྲྭ་ཚང་བར་འགལ་བ་ཅུང་ཟད་ཡོད་པ་གསལ།《རྣམ་ཐར་དཔག་བསམ་འབྲི་ཤིང་》ལས། རྒྱལ་བཅམས་པས་ལྷང་བསྟན་ལན་གསུམ་དུ་རྩོ་བོ་ཤྲཱི་ནག་གྲོང་གི་དབུགས་སུ་བཞུགས་པ་བསྟན་པ་སྤྱི་ཉམས་ཤིང་རྒྱན་ཀྱི་རྣེན་འབྱེལ་ཀྱིས་བོད་བན་བཙུན་ཟད་ལྷང་ཡོད་པ་གསལ་ཏེ། ཀཆ་པ་སྐུ་ཕྲེང་རིམ་བྱོན་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས《རྣམ་ཐར་དཔག་བསམ་འབྲི་ཤིང་》ལས། རྒྱལ་བཅམས་པས་ལྷང་ནས་གསུམ་དུ་རྩོ་བོ་ཤྲཱི་ནག་གྲོང་གི་དབུགས་སུ་བཞུགས་པ་སྤྱི་ཉམས་ཤིང་རྒྱན་ཀྱི་རྣེན་འབྱེལ་ཀྱིས་བོད་བན་བཙུན་ཟད་ལྷང་ཡོད་པ་གསལ། ། རིན་སྤུངས་པས་དབང་ཆ་འཛིན་པ་ལ་སེར་འབྲས་དགོ་གསུམ་གྱི་དགེ་འདུན་ཁག་ཅིག་ཡོད་ཀྱང་ཁོང་ཚོ་ཤིན་ཏུ་ཉུང་ཞིང་། ཁྱད་པར་དགེ་འདུན་གཙོ་བོ་ཁོང་ཚོའི་ཡིད་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་ཤིན་ཏུ་ཆུང་ངུ་ཡིན་པས་ཁོང་ཚོ་ཡིན་ཡང་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཀྱང་ཤེས་ཀྱི་མེད་པ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། ཁོང་ཚོས་ཀྱ

པའི་འདུས་མཚོད་གྲྭབ་འཕྲལ། རིན་སྒྲུངས་པའི་སྡུས་ངག་དབང་ནམ་རྒྱལ་གྱིས་གཙོས་པའི་དཔྱང་གཡེ་བློང་པའི་སྐྱེང་དུ་ཁྱེར་བ་ཇེ་སྲིད་ཀྱིས་བཟློག་ཅེ་ཐུབ་མཇད་ནའང་རིན་སྒྲུངས་པ་དོན་ཡོད་རྩ་རྩེ་མ་གསན་སྐབས། ཇེ་སྲིད་དང་རིན་སྒྲུངས་པའི་བར་འཁོན་གཞི་རྡེ་ཆེར་སོང་བའི་གནས་ཚུལ་དེ་ཚེས་ཤུལ་དེ་མི་ལེགས་པར་དགོངས་ནས་ཞྭ་དམར་བཞི་པས་ཐུབ་ཏུ་མཆོག་ཀྱི་གགས་པས་རིན་སྒྲུངས་པ་དོན་ཡོད་རྩ་རྩེ་ལ་ཇེ་སྲིད་འདི་སྤྱིར་རྒྱལ་ཁམས་དང་། སྐོས་ཇེ་དཔོན། ཡང་སྐོས་ཁྲིད་རིན་སྒྲུངས་པ་ལ་གཅེས་པས་རྩོང་ཁའི་ཞི་ཁྲོ་ཀྱི་དགོངས་ཚོམ་མེལ་ལུགས་བྱས་ནས་ཀེགས་པའི་ཞལ་ཏ་མཇད་པ་གསན་པ་ཡུལ་བུད་བཙོས་ནས་སྒྲུབ་ཚོས་ཀྱི་ཐུན་སྒྲིགས་པ་བསྒྲུབས་པ་དང་། ཇེ་སྲིད་ངག་དབང་བཀྲ་ཤིས་ལ་སོགས་ཀྱི་ཞལ་ཏ་ཁག་ཏུ་ཡོད་ཅིང་། རིན་སྒྲུངས་པ་དོན་ཡོད་རྩ་རྩེ་མཐའ་ཁྱབ་ཀྱི་ཞབས་ཀྱོག་ཐུན་སྒྲིགས་པ་བསྒྲུབས་པ་དང་། གུས་གུས་ལྡན་མཇད་ཀྱང་དགོངས་མེལ་འདུལ་བ་བྱང་ཡུང་པ་ཐུལ་བར་མཆོད་ཡོན་གཉིས་ཀ་མ་དགེ་སྦྱོང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་གྲགས་པ་བསྒྲུབས་པ་དང་། གྲགས་པ་ཀུན་ལེགས་ཀྱི་ཞལ་ཏ་ཁག་ཏུ་ཡོད་ཅིང་། ཇེ་སྲིད་ཀྱིས་ཀྱང་རིན་སྒྲུངས་པས་ཐུལ་པའི་ཆོར་ཡང་ཐུགས་ཁྲལ་ཁྱེར་ཏེ་ཐལ་མོ་ཁྱུ་པ་དང་འཐབ། སྐྱི་ལོ་1515པའི་ཤིང་ཐག་ལོའི་ཐུན་ཚེས་ཇེ་སྲིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཐུབ་ཏུ་ཁྲིམས་ཁྲལ་ཁྱེར་ཏེ་ཐལ་མོ་ཁྱུ་པ་ཁྱེར་ནས་ཕྱག་ཚེས་ཤུ

ཞིང་ཤག་པ་གཉིས་བར་དུག་དཔུང་གི་སྤྱོར་བ་བཙུམས་སྐབས་འབྲུག་པ་ཀུན་མཁྱེན་པརྩ་དཀར་པོས་བར་འདུམ་གནང་བར་ཕེབས་ནའང་དོན་རབ་པའི་སྔོག་ལ་ཉེན་ཁ་མ་བྱུང་བ་ཙམ་ལས་མི་དབང་རིས་ཞིང་ཤག་པར་ཅོས་སྤྱིད་གནང་བཏུམ། སྤྱི་ལོ་1563པའི་ཆུ་ཕག་ལོར་ས་སྐྱ་པའི་རྒྱབ་ཀུ་རིན་སྤྱངས་ངག་དབང་འཇིགས་གྲགས་ཀྱི་དམག་དཔུང་གཡས་ཟུ་བྱང་པའི་ཕྱོགས་སུ་བཏེགས་པའི་ཚེ། ངག་དབང་འཇིགས་གྲགས་རང་ཡང་དམག་རྒྱབ་ཀུ་ཕེབས། སྐབས་དེར་བསམ་འགྲུབ་རྩེའི་རྫོང་དཔོན་ཞིང་ཤག་པ་ཚེ་བརྟན་རོ་རྗེས་ངག་དབང་འཇིགས་གྲགས་ཀྱི་སྲས་པརྩ་དཀར་པོ་བཀྲིངས་པ་དང་འབངས་ཀྱིན་ལོག་བྱས་ཏེ་ཐུགས་མ་རྣེད་པའི་ཁར། གཅང་རོང་ཕྱོགས་སུ་དམག་འཁྲུག་ལང་ས་དང་འབངས་ཀྱི་ཚེ་ཐུབ་པའི་ཁར། འབྲོང་རྩེ་པ། སྐད་ཐང་པ་སོགས་ལའང་དཔུང་འདྲུག་ཐུབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཕ་རོལ་པོའི་ཕྱོགས་སུ་ཞིང་ཤག་པས་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས་པ་སོགས་གཡུལ་འགྱེད་དེ་དག་ན་རིན་ཐུང་པར་ཐམ་ཁ་གཅིག་རྩེས་མཐུད་དུ་ཙོག་སྟེང་བཞག་ནས་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ཏེ་ཐུབ་པ་ཡིན། དུས་དེར་ཕྱི་ཤུར་ཐག་མོ་གླ་པའི་ཐོ་སྲིད་ཀྱི་རྣམ་པ་ལ། ནང་དོན་དངོས་ཐོ་པ་རིན་ཐུང་པས་བོད་ལ་དབང་བསྐུར་བྱེད་པའི་སྲིད་དབང་དེ་ཤ་སྟག་ལོ་1565པའི་ཤིང་གྲང་ལོར་ཞིང་ཤག་པ་རང་གི་དམག་སྟེ་བྱིད་དེ་པ་རྣམ་ཤུན་གླ་ཆེ་བསྐོར་པ་དང་། རྩོང་གསར་ཐག་དེ་བཅས་བློན་པས་མ་ཟད། ཤུན་གླ་ཆེ་པ་སང་ཤོར་ཁོང་ཤོར་དང་། རྩོང་སྐོང་པ་རྣམས་སུ་ཡི་ཐོག་ས་ཀྱི་འོས་གཏན་མེད་པའི་ཁར། རིན་ཐུང་པ་ལའང་ཉེན་ཁ་ཆེན་པོ་ཆགས་པའི་མཚམས་སུ་སྤེལ་ཐངས། རིན་ཐུང་པས་འབྲུག་པ་པད་མ་དགར་པོ་སྤུར་ཡང་རིན་གཙང་གཉིས་ལ་བར་གཏན་མེད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁོང་ཁྲོ་ཐུས་མཐར། པ་རྣམ་པ་ཡོངས་རྫོགས་ཁིང་ཤག་པ་ཁོང་ཁྲོ་ཐུས་ཐུབ་ཀྱང་ཞི་བ་ཐབས་སྐབས་དེ་ཡང་ཞིང་ཤག་པས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཐོག་ནས

དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་རིམ་བྱོན་གྱི་རེའུ་མིག

ཁྲི་རབས།	མཚན།	འཕྲུང་ཡུལ།	ཁྲིར་བཞུགས་ཡུན་ཚད།
1	ཙོང་ཁ་པ་བློ་བཟང་གྲགས་པ།	ཙོང་ཁ།	སྐྱི་ལོ་1409ནས་1419བར།
2	རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན།	གཅང་སྐུང་སྟོད་ཚུ་ཐང་།	1419ནས་1433བར།
3	མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་།	གཅང་ལ་སྟོད་མདོ་གཞུང་།	1433ནས་1438བར།
4	ཞ་ལུ་ལེགས་པ་རྒྱལ་མཚན།	གཅང་ཞ་ལུ།	1438ནས་1450བར།
5	གཡག་སྡེ་བློ་གྲོས་ཆོས་སྐྱོང་།	གཅང་གཡག་སྡེ།	1450ནས་1463བར།
6	བ་སོ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན།	གཅང་ལ་སྟོད།	1463ནས་1473བར།
7	བློ་གྲོས་བརྟན་པ།	གཅང་གི་ཤངས་མགྲོན་ཁང་།	1473ནས་1480བར།
8	སྐྱོན་ལམ་དཔལ་པ།	གཅང་གཡས་ཀུ་སྐྱང་།	1480ནས་14909
9	བློ་བཟང་ཉི་མ།	ཙོང་ཁ།	1490ནས་1492བར།
10	ཡེ་ཤེས་བཟང་པོ།	ཁམས་ལྷན་མ།	1492ནས་1497བར།
11	འདར་སྟོན་བློ་བཟང་གྲགས་པ།	གཅང་སྟོད་འདར།	1497ནས་1510བར།
12	འཇམ་དབྱངས་ཤེས་རབ་ལེགས་པ།	ཞེ་ཐུགས།	1510ནས་1516བར།
13	ཆོས་ཀྱི་བཤེས་གཉེན།	སྟོད་ལུང་མདའ།	1516ནས་1522བར།
14	རིན་ཆེན་འོད་ཟེར།	སྟོད་ལུང་མདའི་ཞིང་བཟུང་།	1522ནས་1529བར།
15	པ་རྩ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པ།	རྩེ་ཕང་།	1529ནས་1535བར།
16	ཆོས་སྐྱོང་རྒྱམཚོ།	དབུས་སྟོད་རྒྱ་ར་གྱར།	1535ནས་1539བར།
17	ཤར་པ་རྡོ་རྗེ་བཟང་པོ།	མདོ་སྨད་ཕི་ཉག	1539ནས་1546བར།
18	རྒྱལ་མཚན་བཟང་པོ།	བྱེ་རི་སྐྱ་རྩེའི་སྤོང་།	1546ནས་1548བར།
19	ངག་དབང་ཆོས་གྲགས།	སྟོད་ལུང་མདའ།	1548ནས་1552བར།

ཁྲི་རབས།	མཚན།	འཕྲུང་ཡུལ།	ཁྲིར་བཞུགས་ཡུན་ཚད།
20	ཆོས་གྲགས་བཟང་པོ།	སྐྱ་ཕུ།	1552ནས་1558བར།
21	དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་།	འོ་དགའ་གྲོང་ནང་།	1558ནས་1566བར།
22	དགེ་འདུན་བསྟན་པ་དར་རྒྱས།	ཀུང་ཨོད་དབུ་སྐ།	1566ནས་1568བར།
23	ཆོ་བཀྲན་རྒྱ་མཚོ།	ཇེ་ཐང་སྲས་དཀྱིལ།	1568ནས་1575བར།
24	བྱམས་པ་རྒྱ་མཚོ།	ཞོགས་ཀྱི་གྲམ་བུ།	1575ནས་1582བར།
25	དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་མཚོ།	སྟོད་ལུང་རན་པ་སྦ་ར་བ།	1582ནས་1592བར།
26	དམ་ཆོས་དཔལ་འབར།	གཅང་སྟོད་གནས་ཀྱི་ཁང་སྐད་ཤས།	1592ནས་1596བར།
27	སངས་རྒྱས་རིན་ཆེན།	མལ་ཡོ།	1596ནས་1603བར།
28	དགེ་འདུན་རྒྱལ་མཚན།	ཕྱ་སའི་ལྷམ་པ་ཤག	1603ནས་1607བར།
29	བཤེས་གཉེན་གྲགས་པ།	ཙོ་ནེ་ཟླང་ཆུ།	1607ནས་1615བར།
30	བློ་གྲོས་རྒྱ་མཚོ།	སྟོད་ལུང་མདའ།	1615ནས་1618བར།
31	དམ་ཆོས་དཔལ་འབར།	འཇང་ཁབས།	1618ནས་1920བར།
32	ཆུལ་ཁྲིམས་ཆོས་འཕེལ།	གཅང་གི་ཉང་འབྲོག་རྩེ།	1620ནས་1623བར།
33	གྲགས་པ་རྒྱ་མཚོ།	དབུ་སྟོད་དགེ་རེ་སྤོང་།	1623ནས་1636བར།
34	ངག་དབང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན།	འཕན་ཡུལ་དར།	1636ནས།
35	དཀོན་མཆོག་ཆོས་འཕེལ།	གྲ་ནང་མར།	རྒྱལ་དབང་ལྷ་པའི་ཡོངས་འཛིན་མཛད།
36	བསྟན་འཛིན་ལེགས་བཤད།	ཀོང་ཡུལ།	
37	དགེ་འདུན་རིན་ཆེན		
38	བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན།	དཀར་ཡུལ་སྤོང་མདའ།	
39	དཀོན་མཆོག་ཆོས་བཟང་།	སྟོད་ལུང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
40	དཔལ་ལྡན་རྒྱ་མཚོ།	སྟོད་མངའ་རིས་སྦི་རི་སྤོང་།	

ཤྲི་ར་བས།	མཚན།	འཁྲུངས་ཡུལ།	ཁྲིར་བཞུགས་ཡུན་ཚད།
41	བློ་བཟང་རྒྱལ་མཚན།	གཡོ་རུ་རྩེ་ཐང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
42	བློ་བཟང་དོན་ཡོད།	འཕན་ཡུལ།	
43	ཐུམས་པ་བཀྲ་ཤིས།	རྒྱལ་རོང་།	
44	བློ་ཐོས་རྒྱ་མཚོ།	མི་ཉག་ཀར་ལྷིང་།	
45	འཇམ་དབྱངས་ཚུལ་ཁྲིམས་དར་རྒྱས།	རྩ་ནེ་ཁོ་བཟང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
46	ཐུབ་པ་རྒྱ་མཚོ།	རྩ་ཆུ་སྲུམ་མདོ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་གཉིས་བཞུགས།
47	བློ་བཟང་ཆོས་འཕེལ།	འདབ་ཡངས་སྐྱིང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་གསུམ་བཞུགས།
48	དོན་གྲུབ་རྒྱ་མཚོ།	ཏེ་ཧོར་ནག་ཚང་།	
49	བློ་བཟང་དར་རྒྱས།	ཙོ་ནེ་ཡ་གཟིགས་ཐང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
50	དགེ་འདུན་ཕུན་ཚོགས།	ཡ་མདོ་བྱ་ཐལ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
51	ངག་དབང་དཔལ་ལྡན་གྲགས་པ།	ཀོར་ཚང་ཁོ་བིན།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་གསུམ་བཞུགས།
52	ངག་དབང་ཆོས་འཕེལ།	དུགས་པོ་ཙ་རི་གཡག་ཁོལ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་གསུམ་བཞུགས།
53	རྒྱལ་མཚན་སེང་ཁྲི།	རྟ་འོན་བསམ་སྟ།	
54	ངག་དབང་མཆོག་ལྡན།	བྱ་ཁྱུང་ལྟ་སྟེ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
55	ངག་དབང་ནམ་མཁའ་བཟང་པོ།	ཡ་མདོ་རོ་ཟུག་རྩོག་རི་ལྷན་ཐང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བཞི་བཞུགས།
56	བློ་བཟང་དྲི་མེད།	ཁམས་ཤོག་དྲུག	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
57	བསམ་གཏན་ཕུན་ཚོགས།	དབུས་སྟོད་ཐག་མོའི་ཞལ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
58	ངག་དབང་ཆོས་གྲགས།	ཡ་མདོ་ཁྱུང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
59	སེར་སྐྱ་ངག་དབང་ཆོས་གྲགས།	སྟོད་ལུང་ཆུ་བཟང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་གཅིག་བཞུགས།
60	བློ་བཟང་བསྟན་པ་རབ་རྒྱས།		ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་དྲུག་བཞུགས།
61	ངག་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས།	ཙོ་ནེ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།

ཤྲི་ར་བས།	མཚན།	འཁྲུངས་ཡུལ།	ཁྲིར་བཞུགས་ཡུན་ཚད།
62	བློ་བཟང་སྐྱོན་ལམ།	རྒྱལ་རོང་སྐྱོ་ནང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བརྒྱད་བཞུགས།
63	བློ་བཟང་མཁས་མཆོག	འཕན་ཡུལ་སྤལ་ཁྲོང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་ཀཅིག་དང་ཕྱེད་བཞུར།
64	བློ་བཟང་བཀྲ་ཤིས།	ཏེ་ཧོར་ཐག་འགོ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
65	དགེ་འདུན་ཚུལ་ཁྲིམས།	རྒྱལ་ཁང་པ་ཡང་ཁང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
66	ངག་དབང་སྐྱན་གྲགས།	ཡ་མདོ་ཁྱུང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
67	འཇམ་དབྱངས་སྐྱོན་ལམ།	ཁམས་བུ་ལེ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་གསུམ་དང་ཕྱེད་བཞུར།
68	བློ་བཟང་དགེ་ལེགས།	འཕན་ཡུལ་རྒྱ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་གཅིག་བཞུགས།
69	ཐུབ་ཆུབ་ཆོས་འཕེལ།	མདོ་ཁམས་ཐུག་ཁྲེང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
70	ངག་དབང་ཆོས་འཕེལ།	ཐུབ་འདམ་ཁྲལ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་དྲུག་བཞུགས།
71	ཡེ་ཤེས་ཐར་འདོད།	ཤོང་པོ་ཐྱུ་ལ།	
72	འཇམ་དབྱངས་ཚུལ་ཁྲིམས།	གཅང་ཐོབ་རྒྱལ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བརྒྱད་བཞུགས།
73	ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོ།		
74	བློ་བཟང་ལྷན་གྲུབ།	རྒྱལ་རོང་ཚ་ཁོ།	
75	ལྷང་རྐོགས་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ།	ཐྲིང་པ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བཞི་བཞུགས།
76	བློ་བཟང་མཐུན་རབ་དབང་ཕྱུག	རྒྱལ་རོང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་གཉིས་བཞུགས།
77	ཚུལ་ཁྲིམས་དར་རྒྱས།	སྤྱོ་འབོར།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་གཉིས་བཞུགས།
78	འཇམ་དབྱངས་དམ་ཆོས།	རྒྱལ་རོང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
79	བློ་བཟང་ཐྲིན་པ།	སྐང་བཟང་།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
80	གྲགས་པ་དོན་གྲུབ།	ཡ་མདོ་བསམ་བློ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
81	ངག་དབང་ནོར་བུ།	ཟུང་ཆུ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་ལྔ་བཞུགས།
82	ཡེ་ཤེས་ཆོས་འཕེལ།	དར་རྩེ་མདོ།	ཁྲི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།

ཁྱི་རབས།	མཚན།	འཕྲངས་ཡུལ།	ཁྱིར་བཞུགས་ཡུན་ཚད།
83	བྱང་ཆུབ་ནམ་མཁའ།	རྒྱལ་རིང་།	
84	བློ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས།	རྒྱལ་རིང་།	ཁྱི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
85	ཚུལ་ཁྲིམས་དཔལ་ལྡན།	སྟོད་ཡུང་རོག་འཁོར།	ཁྱི་ཐོག་ཏུ་ལོ་ལྔ་བཞུགས།
86	བློ་བཟང་རྒྱལ་མཚན།	གཅང་།	ཁྱི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
87	ཟླབ་བསྟན་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན།	ཞ་མདོ་ཅ་ནེ།	ཁྱི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
88	མཁྱེན་རབ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ།	འཕྲི་གུང་།	ཁྱི་ཐོག་ཏུ་ལོ་དྲུག་བཞུགས།
89	བློ་བཟང་སྐྱབ་གྲགས་རྒྱ་མཚོ།	ཁམས་ཐག་གཡབ།	ཁྱི་ཐོག་ཏུ་ལོ་དྲུག་བཞུགས།
90	ཐུབས་པ་ཆོས་གྲགས།	ཏེ་ཧོར་ཐག་འཚོ།	ཁྱི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
91	བློ་བཟང་རྒྱལ་མཚན།	ཁམས་ཡ་ར།	ཁྱི་ཐོག་ཏུ་ལོ་ལྔ་བཞུགས།
92	ཟླབ་བསྟན་ཉིན་ཐྲེད།	གཅང་།	ཁྱི་ཐོག་ཏུ་ཟླ་གཉིས་བཞུགས།
93	ཡེ་ཤེས་དབང་ལྡན།	མི་ཉག	ཁྱི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
94	ལྷུན་འགྲུབ་བཙོན་འགྲུས།	གཅང་ཤངས་པ།	ཁྱི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
95	བཀྲ་ཤིས་སྟོང་འདུལ།	མི་ཉག	ཁྱི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
96	ཟླབ་བསྟན་ཀུན་དགའ།	གཅང་།	ཁྱི་ཐོག་ཏུ་ལོ་བདུན་བཞུགས།
97	ཟླབ་བསྟན་ཡུང་རྩོགས།	སྟོད་ཡུང་མདའི་ཡབ་ཕུ།	
98	འཇིག་མི་བྱམས་པ་བློ་གྲོས།	ཁམས་རྩ་ཡུལ།	སྤྱི་ལོ་1985ལོར་ཁྱི་ཚབ་མཚད།

དགའ་ལྡན་ཁྱི་པ་ཞེས་པ་དེ་ནི་དཔོན་གྱི་གདུང་རྒྱུད་དང་། བླ་མའི་ཡང་སྲིད་སོགས་མཐོ་རིམ་མི་སྣའི་སྲས་རྒྱུད་བྱེས་པའི་དུས་ནས་ཁྱི་ཐོག་ཏུ་བཅོད་པ་ལྟ་བུ་མིན་ཞིང་། བོད་ཀྱི་གཏམ་དུས་ཤེས་ཀྱང་ཡོན་ཏན་ཡོད་ན། དགའ་ལྡན་ཁྱི་ལ་བདག་གི་རོ། ཅེསཡོངས་སུགྲགས་པ་ལྟར་དེགས་དུས་འབྱོར་པ་ས་ཐོགས་བཅས་དམིགས་བསལ་གྱི་དབྱེ་བ་གང་ཡང་མེད། ཆུང་བྱེས་པའི་དུས་ནས་ཐོས་བསམ་དང་སློབ་གཉེན་ལ་བཙོན་ནས་རིམ་བཞིན་མཁས་པ་ཆེན་པོའི་གོ་ས་ཐོབ་པ་དང་། དེ་ནས་གཞུང་ལུགས་རབ་འབྱམས་སྣ་བའི་མཁས་མང་འདུས་པའི་དབུས་སུལུང་རིགས་ཀྱི་རྩོད་པའི་གང་རྒྱས་སྒོམ་པོན་ལའི་མེད་པ། གུས་པ་ཆེན་པོས་གཙུག་ཏུ་བཀུར་བར་ཐུབ་པའི་

ཚོན། དེ་གཟོད་དགའ་ལྡན་ཀྱི་ཁྱི་ལ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་ལུགས་སྲོལ་འདི་ནི། སོ་སོའི་ཡོན་ཏན་ཀྱི་ཚད་ལ་དཔགས་ནས་ཀུན་ཀྱི་ཐུན་མོན་དུ་བཀུར་པའི་མཁས་པ་དེ་ཉིད་ཁྱི་ལ་བགོད་པ་ནི་དེང་གི་དམངས་གཙོའི་ལུགས་སྲོལ་ལང་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན་འདུག །

སྨོས་པ། དུག་པོའི་བཀའ་ལན་མཁས་པའི་ཐབས་ཀྱིས་སྟོག །

རྩུབ་པོའི་མནར་གཅོད་བཟོད་པའི་ཚེ་ཆས་བསྲན། །
མཐུན་པའི་ཐོགས་ཀུན་ཕྱི་ནང་གཅིག་སྒྲིལ་བས། །
ས་སྐྱའི་ཕྱིད་དབང་ཕེ་ཀུའི་ཕྱག་ཏུ་ཐོབ། །
དབུས་གཙང་ཁོངས་འཁྲུག་པས་བོད་ཀྱི་རྒྱ་རྩུ་ཤས། །
ཕྱིམ་རྒྱུད་འཁྲུག་པས་ཕག་གྲུའི་སྟེ་ཕྱིད་ཤས། །
བཀའ་དག་འཁྲུག་པས་བསྟན་པའི་སྐྱིང་པོ་ཤས། །
ནང་འཁྲུག་བྱས་ན་ནམ་ཡང་ཤས་པར་འགྱུར། །

ཞེས་བྱ་བའི་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སྡུད་པའོ། །

ལེའུ་བརྒྱད་པ། གཙང་པ་རྒྱལ་པོའི་དུས་རབས།
1618—1642

ས་བཅད་དང་པོ། གཙང་པ་རྒྱལ་པོའི་སྡིད་དབང་དངོས་ལུ་བཞུགས་པ།

སྤྱིར་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་ཕྱོགས་ཞེན་ཀྱི་ལྟ་བ་དང་། གཅམ་བུ་ངོ་དགའི་ཚིག་གིས་མ་བསླབ་པ་དོན་ཆུན་ཇི་བཞིན་ཡི་ཞེར་བཀོད་ནས། དེ་ལ་ལོ་རྒྱུས་དངོས་གཅོ་སྦྱ་བའི་ལྟ་བས་དྲང་བའེན་ཀྱིས་ཕྱོགས་སྔོམ་བྱེད་དགོས་པ་ནི་ཉ་ཅང་གལ་ཆེ། གླུབ་མཐའི་ཕྱོགས་ཞེན་ཀྱིས་ལོ་རྒྱུས་དངོས་ཀྱི་ནུས་པ་ལ་ངན་ཤན་ཆེན་པོར་ཞུགས་ཡོད་པ་དེའིར་ན་བན་བོན་ཕྱོགས་རིས་ཀྱིས། བོན་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚ་དག་ཁྲངས་མེད་ཀྱི་གླལ་དུ་འཛོག་རྒྱང་བྱས་སྟབས། སྔོང་བཙན་གོང་གི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲ་བ་ལ་ཁྲངས་གཏུགས་ས་མེད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཚགས་ཡོད། དེ་བཞིན་དུ་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་བཙུགས་རྗེས་མ་ཁང་ཁྲ་ཤིས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་དུ་གཙང་པ་རྒྱལ་པོ་ལ། ཕྱི་ནང་གི་རིག་པའི་སྐོར་ལ་ཕྱོགས་ཆ་ཤས་ཀྱིས་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་ཞེས་ཀྱང་ཞིབ་ཕྲའི་ཐོ་ཡིག་ཏུ་ཞུས་ཡོད་ལ། ཕྱི་ནང་གི་རིག་པའི་སྐོར་ཞུས་ཚེ་ཁ་ཤས་ཀྱིས་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོག་ན

དམ་པའི་རིགས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ་བྱ་བ་མཛད་པ་དང་། ཚོས་བཞིན་སྒྲོང་བའི་རྒྱལ་པོ་དང་། ཡང་ཀུ་སུལ་ལྗའི་ཚུལ་དང་སྦས་པའི་ཚུལ་སོགས་དོན་དུ་སྒྲེ་བོ་དཀྱུས་མ་མེན་པའི་གདུང་རབས་ཀྱི་ཁེང་བ་རིགས་རྒྱས་དང་། ཆོ་འཕྲང་མ་ཤ་མས་ཤིང་རྒྱུ་ཀྱི་ལྟ་འགོ་བ་རིམ་བཞིན་ཟམ་མ་འཚང་ཤིང་རྒྱུ་ཞིང་ཤ་ཁ་བཏང་ཡོད་ཅིང་ཁ་ཅིག་ཆོ་འཕྲུལ་རྟེ་རྟེ་ཞེས་བསོད་ནམས་ཀྱི་མངོན་ཤེས་ཡིན་ཏེ། ཀུན་ཏུ་ཡང་ཁྱབ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཞེས་ཀྱང་ཟེར་ལ། ཁྱབ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཞེས་པ་ནི་ཐམས་ཅད་ཁྱབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཐམས་ཅད་ཁྱབ་པ་ཡིན་ན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྱབ་བདག་ཡིན་ཏེ། ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཁྱབ་བདག

གིཆེ་དགུ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཞབས་ལ་བཏུད། དགའ་སྟོན་ལོངས་སྤྱོད་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་ཚངྷད་ཅིང། སྤྱི་བོ་གནམ་བསྟན་བོད་ཙམ་ཟན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་གྱུར་པའོ། །སྐབས་ཀོར་སོགས་གི་དམག་སྐོར་གཅིག་བོད་དུ་ལྟགས་ཏེ་སྤྱིད་ཚེ་ཤིད་ཤུག་ཐུབ་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་གྱུར་པའོ། །ལྷར་ཅོར་སོགས་ཀྱི་དམག་སྐོར་གཅིག་བོད་དུ་ལྟགས་ཏེ་སྤྱིད་ཚེ་ཤིད་ཤུག་ཐུབ་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་གྱུར་པའོ། ལྷར་ཟིན། ཇོ་ཤྲཱཀྱ་རིན་པོ་ཆེའི་མཚོད་སྤྱིན་ཟོག་གཉིས་བཏབ། དུས་མ་བདེ་བ་ལ། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་དམག་དཔོན་ཟུ་བཞིའི་ལས་ཀ་བསྐོས། དཔུང་ཆོགས་ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྡན་བཅོས་ཁ་བསྟན་པ་ཙམ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་དམག་དཔོན་ལ་སོགས་པ་ལ་ཞུགས་ཏེ། ཞལ་དགྱོགས་བསྐུངས་པ་ཙམ་གྱིས་སྐུ་བཟོས་ཤིང་། ཁོ་ཚོས་ཀྱང་ཁ་ཏོན་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཟད་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཞིག་ཏུ་ཟད་ཀྱི། ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་ཉི

གཏོགས་པ་ཤར་རྒྱལ་མཁར་རྩེ་སེང་གེ་གནམ་ལ་འཕྱོ་བ་ལྟ་བུ། པ་རྣམ་ལྷན་གྱབ་རྩེ་གནམ་ལ་ཟོ་བ་བཏགས་པ་ལྟ་བུ། གཞིས་ཀྱི་ཤེས་རབ་རྒྱས་པ་སོགས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་སྐོར་ཞིང་། ཕྱི་ལྷགས་རིའི་ཚུལ་དུ་ཤར་མེ་འཕྱུར་ཞིང་དཀྱུས་ཀོང་ནི་ཁ་གཏོད་འོལ་དགའ་སྐྱ་རེ། ལྟོ་མེ་འཕྱུར་ཞིང་གློ་མོན་ཀྱི་ཁ་གཏོད་དོ་བོ་རྩོང་། ནུབ་མེ་འཕྱུར་ཞིང་བལ་པོ་རྒྱ་གར་གྱི་ཁ་གཏོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་ཤར་ཞིང་། བྱང་མེ་འཕྱུར་ཞིང་རྔ་ནག་གི་ཁ་གཏོད་གསང་སྔགས་སྤྱན་དྲངས་ཏེ་ཆེན་དང་། གཞན་ཡང་སྐབས་སུ་བཅའ་གཏད་ཅིང་ཁས་ལེན་པའི་རྩོང་ཁ་ཡིན་ཏེ། ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ལྷ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ལ། ཁྱབ་བྱ་ཡང་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ལྷ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཁྱབ་བྱ་ཡིན་ཏེ། ཁྱབ་བྱ་ཡང་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ལྷ་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཁྱབ་བྱེད་ཡིན་ཏེ། ཁྱབ་བྱེད་ཀྱང་ཁྱབ་བྱ་ཡིན་ཏེ། ཁྱབ་བྱ་ཡ

ནང་ཅོ་གས་ཀྱི་མོའི་ཚང་མ་འཛོར་བ་དགོས་ཟེར་བ་ཤུར་དང་། བྱ་མ་འཕུར་སྐོང་ལོན་པའི་དཔེ་ཤུར། (1)མཁས་པ་རྣམས་ནི་གཞོམ་པ་དང་། ཞེས་པའི་དོན། རྒྱལ་སྲིད་ཤུག་བུའི་སྟོབས་དང་གཡུལ་ཕན་ཚུན་སྐྱོམས་པའི་དགྲའམ་རང་རང་ཚོའི་ཀྱི་དགྲ་གང་ལའང་ཐོག་མ་ནས་དགྲ་འདུལ་མི་རྩོམ་པར། ཁེ་ཅིན་བསྒྲགས། གོ་བ་བསྐོན། གཞིར་ཡིག་གི་འགྱེལ་བཙུགས་ཏེ་ལབ་ཀྱི་སྐོ་ནས་འདུལ་ཐབས་དང་། ཞི་རྒྱས

རང་ལ་དབགས་པའི་ཟལ་ཐོན་པར་བྱེད་དགོས་སོ། །དམག་འདི་ལ་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་མི་བཞི་དགོས་ཀྱི། ནི་བ་གསོབའི་སྐྱེན་པ། ལེགས་ཉེས་སྟོན་པའི་མོ་མ། དགྲ་གོགས་བཙོ་བའི་གཡུལ་རྒྱ། དགྲ་ཕྱོ་གསོལ་བའི་ཐབ་ཀྱི་དགོས་དང་བཞིའོ། །དང་པོ་གཡུལ་རྒྱ་ཀྱིས་གཟའ་སྐར་དང་སྤྱ་གཅན་སྡུག་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཕན་ཐོགས་ཆེས། གཏི་བསྐྱེད་གཟའ་ལོའི་ཁམས་ལ། དགྲ་ཕྱོགས་སྐར་སྐོ་དང་མཚོན་ཅེ་གཏད། རང་ཡུལ་ལ་དགོན་མཆོག་གི་རྟེན་དང་སྡུས་བསྐྱན། རྒྱགས་དུང་རྒྱགས་ཟུ་བའི་གས་ནས་ཟུང་སྤྱིག་མ་འཚུག་པར་བྱ། རྒྱགས་དུང་གསུམ་པ་ལ་དཀྱིལ་སྐར་དུ་དོ་དམ་པ་རྣམས་འཛོམས་ཚར་བ་བྱས་ནས་དམག་ལས་ཀྱི་འདེགས་ཁྲིམས་ཚུགས་མལ་ཤོ་རིམ་བཟན་ལེན་ཤོ་རྒྱག་སོགས་དགྲ་ཆ་ཐོགས་ཆའི་སྐར་སྐད་བསྒྲབ་སྟོན་མཐིལ་ཕྱིན་པ་ཉེད་དགོས། འཕྲིམ་དུས་འདེགས་དུང་གསུམ་ཀྱི་དང་པོ་ལ་མེ་ཁགས་བ། གཉིས་པ་ལ་གུར་བསྡུ་བ། གསུམ་པ་ལ་གཡས་ནུ་ནས་རིམ་བཞིན་གཤེགས་པའི་དགྲ་ཟོན་ལམ་འཕྲང་ལ་དབགས་པའི་འཕྲིམ་ལྷགས་ཤོ་རིམ་བཅུ་ཆ་ཚོགས་ཆའི་སྐར་སྐད་བསྒྲབ་སྟོན་མཐིལ་ཕྱིན་པ་ཉེད་དགོས། འཕྲིམ་དུས་འདེགས་དུང་གསུམ་ཀྱི་དང་པོ་ལ་མེ་ཁགས་བ། ཆུང་ཁལ་ཆེ་ཁལ་ཀྱིས་མི་བརྩི། ནད་པ་ལ་སྨུད་མི་རུང་། ཚང་ཁལ་ཆེ་ཁལ་ཀྱིས་མི་བརྩི། ཚོ་གྲུ་སྤ་བཙོན་དུ་འཛིན། ལམ་ལ་ཚས་པ་བསྐྱར་བ་ཚང་ཆོད་ན་བཅན་པ་མི་དགོས། སྤེད་བྲོ་ཤུགས་བྱོ་བྱས་ན་ལྟ་བ་འཕལ། གོང་གཏེགས་བྱས་ལ་ངོ་བོ་བརྒྱད་འཕྲལ། ཉེན་རྒྱན་ལ་སྤྱིན་འཕྲིད་ཚབ་གསུམ་དང་ཚད་པ། མཚན་རྒྱན་ལ་ངོ་སྤྲོད་མ་གཏེགས་ཀྱི་ཚོགས་ཆུང་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཁྱབ་ཅིང་ཁྱབ་ཀྱི་ཚོགས་ཆུང་ཤས་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཁྱབ་ཅིང་། ཁྱིམ་སར་ཞི

ཤེང་བབ་གཏད་ནས་ཁ་ངན་ཚིག་ངན་མི་གཏོང་། གདན་བཟོས་བདག་རྒྱན་སྐུ་བབས་ལས་ལོད་པ་མི་བྱེད། སྐུ་ཆེ་བ་ཡིན་ཡང་འདི་སྐབས་ཆེབས་བསུ་ཆེབས་སྐྱེལ་མི་དགོས། ལབ་རིགས་ཀྱི་ཁུ་གཏེ་ལ་ཆས་ཟུར་གཟོས་ཚྭ་མགུ་མི་མགུ་གཏོང་། འཕྲོ་རྩོངས་བཟང་བཅོན་ཡིན་ཡང་ལབ་གདན་ལ་འཁྱོལ་ནས་གཏོང་བ་ལ་བཅོན་རྩོངས་དུག་ཞན་ལ་དཔགས་པ་སྐེད། ཕྱིན་ཆད་ཀྱི་སྔོམ་ལ་ཀོ་དམར་མདུང་ཆོམས་ཁྲག་གཞོང་སོགས་སུ་ཙི་ཁ་དམ་པར་ལེན། མི་རབས་མ་སོང་གི་བར་འཕམ་སྨོག་བྱོང་ནན་ཐོས་བན་མི་བྱེད་པའོ། །

གསུམ་པ་རྒྱལ་པོ་མེ་ཤོང་གདོང་གི་ཞལ་ཕྱེ་མོ་ལས་འཇིན་གྱི་ཞལ་ཕྱེ་ནི། རྒྱལ་པོའི་ལུང་གིས་སྐྱེ་མོར་བསྐོས་པ་ཆ་མས་ཀྱིས་རང་འདོད་ཁོ་ནའི་སྐྱེན་སྤང་གཞུང་དོན་གཅོ་བོར་བྱས་ཏེ། རྟེ་སྲིད་ཀྱི་རྒྱ་རིམ་དང་ཚོས་རྒྱལ་གྱི་ནུབ་ལའཕྲིན་ལས་བསྒྲུབ་པ་ལ་དམིགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཉམས་ཀྱི་ཆ་རྐྱེན་ཡིན་ཏེ། ཁམས་ཆེན་ཀྱི་ཤ་རིམ་དང་ཚོས་ཀྱི་ཤ་རིམ་ཐུབ་པ་ལ་དམིགས་ནས། ཐུབ་ཆེན་ཀྱི་རྒྱ་ཐ་ལྟ་བུ་ཤུ་ཐུང་རྒྱ་བསྟོམས་པ། གཉེན་ཚང་ལ་བསྟོན་ཏེ་ཁྱབ་ཅིང་ཁྱབ་ཏུ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཐོབ་པ། ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཐོབ་པ་ལ་དཔལ་ལྡན་ཨ་ཏི་ཤ་ལ་སོགས་པ་ཁ་ཅིག་ཏུ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཐོབ་པ་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཐོབ་པ་ཡིན་ཏེ། །

གཉིས་པ་ཆོས་བདེན་རྟོག་པ་ལ་ཞལ་ཕྱེ་བ་ནི། ཐུབ་པ་ཆོས་ཀྱི་ཁྲི་སྐྱོང་བ་ལ་ཁྱབ་བྱ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན་ཏེ། ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཐོབ་པ་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཐོབ་པ

འབེབས་པ་དང་། མཁར་རྩའི་སེ་ཁལ་མཇོད་པ་དང་། ཚོང་འདུས་ཀྱི་གསེར་རིན་ལག་ཡོད་གང་འདུག་ལ་ཆ་འཛོག་པ་སོགས་གནང་སློལ་འདུག་ཅིང་སྐབས་ཤིད་མ་སྤྱས་གཅིག་ལ་དེ་དང་འབྲེལ་བ་ཞིག་པ་དང་། སེལ་ཁན་བཀོལ་ཁན་ཀྱི་དངོས་པོ་ལ་རིན་རྒྱུག་ཅིང་སྐབས་ཤིད་ལ་གསེར་ཞིད་མའི་སྐབས་ཤིད་ཚོད་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་ཅིང་། སྐབས་གསེར་ཞིད་མའི་སྐབས་ཤིད་ཚོད་ལ་གསེར་ཞི་བཞིག་ཏུ་ཡོད་ཅིང་། སྐབས་ཤི་ལ་ཆ་ཚོད་ཀྱི་ཁལ་བཅུག། གསེར་ཞི་ལ་གཅིག་ཏུ་ཡོད་ཅིང་། སྐབས་ཤི་ལ་ཆ་ཚོད་ཀྱི་ཁལ་བཅུག། ཤེ་བྱེ་ཚད་ཀྱི་ས་བྱེད་པའི་སྒོ་ནས་ཀྱང་། གསེར་ཞི་ལ་ཆ་ཚོད་ཀྱི་ཁལ་བཅུག། གསེར་ཞི་ལ་ཆ་ཚོད་ཀྱི་ཁལ་བཅུག། ཤེ་བྱེ་ཚད་ཀྱི་ས་བྱེད་པའི་སྒོ་ནས་ཀྱང་

একটা ঘুড়ি কিনেছিলাম। সেটা ছিল লাল রঙের, তার গায়ে সাদা ডোরা কাটা। সেই ঘুড়ি নিয়ে আমি আর আমার বন্ধু রহিম সারা দুপুর মাঠে ছুটেছিলাম। ঘুড়িটা যখন আকাশে উঠল, তখন মনে হচ্ছিল, আমরা দুজনেই বুঝি উড়ছি। রহিম বলেছিল, ঘুড়িটা যেন কখনো মাটিতে না পড়ে। কিন্তু সন্ধ্যা নামার আগেই সুতো ছিঁড়ে ঘুড়িটা দূরে কোথায় যেন হারিয়ে গেল।

আজ সেই ঘুড়ির কথা মনে পড়ল, কারণ আমার ছেলে আজ প্রথম ঘুড়ি ওড়াতে চেয়েছিল। সে বারবার বলছিল, বাবা, আমাকে একটা ঘুড়ি কিনে দাও। আমি বললাম, আজ নয়, কাল কিনব। কিন্তু কাল আমার অফিসে অনেক কাজ ছিল, তাই কেনা হয়নি। সন্ধ্যায় বাসায় ফিরে দেখি, সে বারান্দায় বসে আছে, মুখটা ভার। তখন মনে হলো, ঘুড়ি শুধু একটা খেলনা নয়, ওটা হলো সময়ের কাছে ফিরে যাওয়ার একটা দরজা।

পরদিন সকালে আমি বাজারে গিয়ে একটা ঘুড়ি আর লাটাই কিনলাম। ছেলে এত খুশি হলো যে তার মুখের হাসি দেখে আমার মনে হলো, এই হাসিটা দেখার জন্যই বুঝি এতদিন অপেক্ষা করছিলাম। আমরা ছাদে উঠলাম। প্রথমবার ঘুড়িটা উড়তে চাইল না, বারবার মাটিতে পড়ে গেল। ছেলে একটু মন খারাপ করল, কিন্তু আমি বললাম, দাঁড়াও, আমি দেখাচ্ছি। আমি দৌড়ে নিচে নেমে এলাম, ঘুড়িটা হাতে নিয়ে ছুটতে লাগলাম, আর ছেলে পেছন থেকে সুতো ছাড়তে লাগল।

হঠাৎ ঘুড়িটা আকাশে উঠে গেল। ছেলে চিৎকার করে উঠল, আমিও। আমরা দুজনেই হাসতে হাসতে ছুটছিলাম, আর ঘুড়িটা আমাদের মাথার ওপর দিয়ে উড়ছিল। সেই মুহূর্তে আমার মনে হলো, জীবনে অনেক কিছু আমরা বড় হতে হতে ভুলে যাই, কিন্তু কিছু জিনিস ভুলে যাওয়া উচিত নয়। ঘুড়ি ওড়ানো তার মধ্যে একটা।

সন্ধ্যায় যখন ঘুড়িটা নামিয়ে আনলাম, ছেলে বলল, বাবা, কাল আবার ওড়াব। আমি বললাম, হ্যাঁ, কাল আবার। কিন্তু মনে মনে ভাবলাম, কালকের কথা কাল ভাবব, আজকের দিনটা আজই থাক। কারণ কিছু দিন পর হয়তো ছেলে আর আমার সঙ্গে ঘুড়ি ওড়াতে চাইবে না, তখন হয়তো আমিই তাকে ডাকব। সেই দিনটার জন্য এখন থেকেই অপেক্ষা করতে ইচ্ছে করছে।

শতবর্ষ ঘাস

নদীর ধারে যে বিশাল বটগাছটি আছে, তার বয়স কেউ সঠিক বলতে পারে না। গ্রামের সবচেয়ে বয়স্ক মানুষ রহিমা বিবি বলেন, তিনি যখন ছোট ছিলেন, তখনও গাছটি এমনই বড় ছিল। তাই গাছটির নাম হয়ে গেছে শতবর্ষ ঘাস। যদিও এটি ঘাস নয়, তবু সবাই এটিকে এই নামেই ডাকে।

গাছটির নিচে সারা বছর ছায়া থাকে। গরমের দুপুরে যখন মাঠ পুড়ে যায়, তখন এই ছায়ায় এসে বসলে মনে হয় যেন অন্য কোনো জগতে এসে পড়েছি। গ্রামের ছেলেমেয়েরা বিকেলে এখানে খেলে, বুড়োরা তাস খেলে, আর ক্লান্ত পথিকেরা কিছুক্ষণ জিরিয়ে নেয়। এই গাছ যেন সবার জন্যই সমান।

কথিত আছে, গাছটির নিচে একসময় একটি ছোট মন্দির ছিল। মন্দিরে পূজা হতো, প্রদীপ জ্বলত। কালের নিয়মে মন্দির ভেঙে গেছে, কিন্তু গাছটি রয়ে গেছে। কেউ কেউ বলে, গাছটি নাকি মন্দিরের দেবতাকে আগলে রেখেছে বলেই এত বড় হতে পেরেছে। এসব কথা প্রমাণ করা কঠিন, তবে বিশ্বাস করতে ভালো লাগে।

গাছটির গোড়ায় অনেক ঝুরি নেমে এসে মাটিতে ঢুকে গেছে। ছোটরা এই ঝুরি ধরে দোল খায়, আবার কেউ কেউ এর ফাঁকে লুকোচুরি খেলে। একটি ঝুরি এতটাই মোটা হয়েছে যে সেটিকে আলাদা গাছ বলে ভুল হয়। এই ঝুরিগুলোই গাছটিকে আরও শক্তিশালী করে তুলেছে।

বর্ষাকালে গাছটির রূপ আরও বদলে যায়। তখন চারপাশের মাঠ জলে ডুবে থাকে, আর গাছটি যেন এক বিশাল দ্বীপ হয়ে দাঁড়িয়ে থাকে। পাখিরা তখন ঝাঁকে ঝাঁকে এসে ডালে বাসা বাঁধে। সন্ধ্যা নামলে হাজার পাখির কলরবে চারপাশ মুখর হয়ে ওঠে। সেই সময় গাছটিকে মনে হয় এক জীবন্ত শহর।

শীতকালে গাছটির পাতা ঝরে যায়, তখন ন্যাড়া ডালপালা নিয়ে গাছটি একা দাঁড়িয়ে থাকে। তবু তখনও তার গুরুত্ব কমে না। কুয়াশা ঢাকা সকালে গাছটিকে দেখে মনে হয়, সে যেন ধ্যানে মগ্ন এক সাধু। বসন্তে আবার নতুন পাতা গজায়, আর গাছটি নিজেকে নতুন করে সাজিয়ে নেয়।

গ্রামের মানুষ গাছটিকে যতটা ভালোবাসে, ততটাই ভয়ও পায়। কারণ গাছটি যত বড় হচ্ছে, তার শিকড় ততই মাটির নিচে ছড়িয়ে পড়ছে। কাছের পুকুরপাড় ফেটে যাচ্ছে, কোথাও কোথাও ঘরের ভিতও নড়ে গেছে। তাই মাঝে মাঝে আলোচনা হয়, গাছটির কিছু ডাল কাটা দরকার। কিন্তু এখনো কেউ সাহস করে কুড়াল হাতে নেয়নি।

রহিমা বিবি বলেন, গাছ কাটলে তার অভিশাপ লাগে। তিনি নিজে কখনো একটি ডালও ভাঙেননি। তাঁর বিশ্বাস, যে গাছ এতগুলো বছর ধরে মানুষকে ছায়া দিয়েছে, তাকে কষ্ট দিলে নিজেরই ক্ষতি হবে। হয়তো এই বিশ্বাসই গাছটিকে এখনো টিকিয়ে রেখেছে।

আজ শতবর্ষ ঘাস আরও বিশাল, আরও ঘন। তার নিচে বসে আছে নতুন প্রজন্ম, যারা জানে না এই গাছ কবে লাগানো হয়েছিল। তারা শুধু জানে, এটি তাদের গাছ। আর এই জানাটুকুই হয়তো সবচেয়ে বড় কথা।

ཤོར་འགངས་མཆེ་ཚུང་དང་། བར་པ་འཁྲུར་ཆེ་ཚུང་གི་སྟེང་ལྷགས་ཅིའང་། ལས་ཚན་ནམས་ཀྱིས་སློང་ན་ལྷག་རེ་གཉིས་གསུམ་བཞི་གང་འོས་སྟེང་དགོས། ཤོར་འདོན་པ་དཔོན་ཚང་རང་གི་སྒའི་མདུན་དུ་འབབ་པ་མ་གཏོགས་ལྟག་ཏུ་འབབ་ནམ་རྩེ་མོ་ཤོར་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། ཚས་དཔོན་ཚང་གིས་ཀྱང་སྟེང་། ཤོར་པས་ཀྱང་འདེགས་དགོས། ཤོར་འདོན་གྱི་མི་སྣ་ལ་བཅུ་ཐུ། དཔོན་ཆུང་གི་སྟོན་མོ་ལ་ཤ་མཚང་ར་བྱང་ཡང་ཁྱེར་ཚོག མི་བཟང་ཟེར་མགོན་གྱི་སྟོན་མོ་ལ་ཤ་མཚང་ར་བྱང་ན་ཅོས། ལྟག་ཡོན་བདག་ལ་ཐན་སྟེར། བུ་པ་འདེགས་འགྲེམས་ལ་མཚོར་དུ་བསྡད་ན་ཆ་མ་ཏོག་ཟེད་པས་མཉམ་ཡོས་འགྲེམས། གཞུང་དུ་ཉེས་ཚད་སྟོང་པས་གཡག་གྲུས་ཡོའི་ཁ་གྲངས་དང་། སྐད་པས་ཧག་པའི་རྐ་འབྱལ་བའདི། ཕྱིས་དཔོན་ཡོའི་མཚན་དོན་ཀྱི་རིན་ཁྱེད་ཀྱི་སྟོ་སྲོལ་དོད་པ་ཡིན་ཞིང་། གཞུང་ནས་དོ་དམ་གནང་བའི་ཤོར་ལ་གཞན་མ་ཐོང་དང་འདྲ་བ། གཞུང་དུ་ཚད་པ་མི་ཡོང་། གནང་ཕུད་ཚ་ཕྱེད་དུ་སློག་པ་དང་གསུམ་སྡོད་དུ་སློག་པ་གཞུང་གི་དགོངས་པ་དང་གཅིག་ཏུ་ཡོད་ཞིང་། གཞུང་ནས་དོ་དམ་གནང་བའི་ཤོར་ཁག་ཞན་མི་ཡོང་ཞིང་། ཐུན་ཚོགས་ཀྱི་ཚོང་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཁྲིམས་ལྟར་ཁྱབ་ཁྱབ་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། ཁྱབ་ཁྱབ

བཅས་པ་དཔུང་སྡེའབྲས་ལྗོངས་བསྡད་པའི་གཙང་པའི་མི་དྲག་དང་། དམག་དཔོན། དབུས་ཕྱོགས་སོ་སྐྱང་དམག་མི་སོགས་ལ་ཕར་ཆོལ་ཀྱི་ཌུས་ཁེས་ཆེར་བཏང་བས། གཙང་པས་དམག་གི་དཔུང་ཆེན་བསྡུས་ཏེ་གཡུས་སྐད་བས་དེ་དག་གིས་ཆོལ་ལན་སྨོག་མ་ནུས་པར་དབུས་སོག་ཅེར་འཐས་ཀྱི་གླ་དམག་དང་བཅས་པ་བྱང་སྐུ་ལྷང་དུ་བོས་ཐུལ་བྱས་ནས་བཟུང་ཤས་ཆེ་བ་དེ་ནི་དབུས་སོག་གཅིག་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་གཙང་པ་ལ་ཕར་ཆོལ་བྱེད་པ་དེ་ཡིན། དེ་ལྟར་སྦྱི་ལོ་1618པའི་ཟླ་ལོར་གཙང་པ་ཆུལ་པོས་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་སྒྲུབ་ཅིང་གཙང་པ་ཁྱབ་བདག་ཏུ་གྱུར་ཏེ། ཁ་ཅིག་ཁོ་ཚོས་ཀྱང་ཆོལ་ལན་ཁྱོན་ཅིག་ཕུལ་ཏེ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཐོབ་པ་ཡིན། དེ་ལྟར

ལེའུ་དགུ་པ། དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་དུས་རབས།
1642—1959

ས་བཅད་དང་པོ། དབྱས་སོག་མ་ཉམ་འཇེལ་ཏིས་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་སྡིད་དབང་དངོས་སུ་བཙུགས་པ།

གཅིག སོང་ས་ལྷ་བ་ཆེན་པོ་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་ཚོས་སྡིད་གཉིས་ཀྱི་བདག་པོའི་ཁྲིར་འཁོད་པ།

1. དང་པོ་ཉུ་ལའི་བློ་མ་སྐུ་ཞེང་ལྟ་པས་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་སྐྱེར་བྱས་པའི་སྐོར་ལ། གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་སོག་པོ་གུ་ཤི་ཁན་ཀྱིས་དང་པོ་མདོ་ཁམས་ཀྱི་ས་ཆ་མང་པོ་དབང་དུ་བསྡུས། དེ་ནས་ཕྱག་མཛོད་བསོད་ནམས་རབ་བརྟན་གྱི་ཤོག་ཏུ་གདན་འདྲེན་ཞུས་པ་ལྟར་དབུས་སུ་སྤེལ་བས་པ་དང་། དབུས་སོག་མ་ཉམ་འབྲེལ་ཀྱི་དམག་གིས་གཙང་ཕྱོགས་ལ་ཕར་ཆོལ་བྱས་ཏེ་1642ལོར་གཙང་པ་རྒྱལ་པོའི་སྲིད་དབང་དངོས་སུ་འཛིག་ཐུབ་པ་ལྟར་བྱུང་བ་དང་། ཕྱག་མཛོད་བསོད་ནམས་རབ་བརྟན་དང་། སོག་པོ་གུ་ཤི་ཁན་ལྷན་རྒྱས་ཀྱིས་འབྲས་སྤུངས་སྒང་བོད་ལའི་ཐུ་མ་རྒྱལ་ཡུམ་ཞེང་གཏན་དུ་བསྟུན་ནས་གཞིས་ཀ་རུ་ཞི་བྱེད་པའི་ཚེ་སོག་པོས་ཁྲི་གཉིས་ཀྱི་བདག་པོར་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོ་མངའ་གསོལ་བའི་མཛད་སྟོལ་ཡང་བྱས་པ་དང་། སྐབས་དེར་ཁོང་གི་ཐུགས་ཀ་ཅང་དགྱེས་ཤོད་ཀྱི་ཚེ། གོང་མ་སེ་ཆེན་གྱིས་འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེ་འབུལ་ཆེན་གསུམ་དུ་མཛད་པའི་ཕྱི་མ་མ་སྐྱེས་དགྲའི་རྐེན་སྐལ་རྒྱལ་བ་ཉིད་གཉེན་ཀྱི་འཕེ་གཅིག་ཀྱང་ཆ་ཤེར་བཞག་གསལ་བའི་གྲགས་པ་ཅན་ལ། ཡོངས་གྲགས་འཕགས་པ་རིན་པོ་ཆེས་ཡེ་ཤེས་པ་མངོན་སུམ་བཙུག་པའི་ཐུགས་མོང་མཁེ་མཛའམ། ལུགས་གཅིག་ལ་མཁའ་འགྲོ་ཡེ་ཤེས་མཆོ་རྒྱལ་གྱི་ཐུགས་གསལ་ཆེ་ཚོར་ཆོས་དབང་རིན་པོ་ཆེའི་གཏེར་སྟོན་ཟབ་མོ་ཆོས་སྐྱེ་བཙུན་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅི་ཡང་ཡོད་པ་ལྟ་སྨོས་ཀྱང་ཅི་ཞིག་ཏུ་ཡོད་ཅེས་ཟབ་ཏུ་ཐལ་བ་ཡིན་ནོ། ཞེས་ཟེར་ཏེ་ཁོང་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཐུགས་ཁྱད་ཆོས་ཀྱི་ཆུ་རྒྱུན་ཁ་ཕྱེ་ཞིང་། ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཡང་ཤིན་ཏུ་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏ

འཕེན་ལས་རབ་བརྟན་ཡང་བཞུགས་མ་བཙོངས་འཇང་ཡུལ་དུ་ཐོན། གཟའ་པ་སྐུ་འཁོར་ཟླ་དང་ཀོང་པོའི་ཡུལ་དུ་ལོ་ཤས་འགོར། སྤྱི་ལོ་1647པའི་ཟེ་ཐག་ལོར་འཇང་ཡུལ་དུ་འཁོར་ཁར་འཇང་ས ཐམ་རྒྱལ་པོའི་སྤྱན་འདྲེན་ཐུང་། ཁ་བ་དཀར་པོར་ཕེབས་པ་དང་འཇང་ས་ཐམ་རྒྱལ་པོའི་མདུན་ན་འདོན་གཟུགས་ཉེ་བསྟེན་ལྷ་ཁང་ཁག་ཏུ་སྐུ་ཚེན་པོ་དང་བཅས་རྒྱལ་ཞིང་། གཟའ་པ་སྐུ་འཁོར་རྣམས་ལ་ཤིང་ཁྱི་ལོ་གསར་ཁྱི་མཆོད་སྤྲིན་མཐའ་ཡས་པས་མཆོད། ཡབ་གཟའ་མི་ཐམ་ཆོ་དབང་སྐུ་གཤེགས་པའི་དགེ་རྩར་མཆོད་སྤྲིན་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པ་སྤེལ་བ་དང་། དབུ་ཞྭ་སྤྲོན་པ་སོགས་བྱས། དེ་རྗེས་བློན་པོ་ལྔ་བཀྲ་ཤིས་གཙུག་ཏོར་བསུ་བཀོད་དང་བཅས་ཞོ་ཐང་དུ་སྐྱབ་དྲངས། ཀར་བསྟན་ཉམས་ཆག་བྱུང་བ་ལ་དམིགས་ནས་འཇང་རྒྱལ་པོ་ཀཟའ་ཆེ་མེད་ཀྱི་ཁྱབ་འབྲལ་དམག་གཉིས་བོད་དུ་བཏང་ནས་དགུ་ལན་སྒོག་རྒྱུའི་ཁས་ལ་ཆེ་ཡང་། ཀཟའ་པས་ཞལ་གྱིས་མ་བཞེས་པར་བདག་ཅི་ཕྱག་ཚུད་པའི་རྗེས་འཛིན་ཐུབ་པའི་རྗེས་ལ་ཆེས་ཉུང་ཤས་ཆགས་ཡོད་ཅེས་ཟེར་བ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྤྱིར་དེང་སང་སྐྱིགས་མའི་དུས་འདིར་བསྟན་པ་རྣམ་དག་ཅི་མི་འོང་། བསྟན་པའི་གཟུགས་བརྟན་ཚམ་ལ་དམིགས་ནས་དམག་དང་གཡུལ་གྱི་ཐུ་བས་དགོས་པ་མེད། ཅེས་གསུངས་པ་རྗེ་ཚོས་དབྱིངས་རྗེའི་རྣམ་ཐར་ཁ་ཡིག་ཏུ་ཡང་ཐལ་བ་ཞིག་ཡོད། དེ་ནས་དབུས་གཙང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཀུན་དང་ཇོ་ནང་པའི་དགོན་པ་ཕལ་ཆེ་བ་ཙམ་ནས་ལག་ཏུ་ཕེབས་པའི་ལམ་དུ་འབབ། ལེ་ཐང་། མི་ཉག་སོགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་མང་པོའི་བཀའ་བརྒྱད་པའི་དགོན་པ་རྣམས་དགེ་ལུགས་པར་བསྒྲུབ། ཟོན་གྲྭ་ཅིན་པོ་ཚེའི་ཕྱག་ཏུ་ཕེབས་པའི་ལམ་དུ་ཡབ་ཡུམ་ཐུགས་དགོངས་ཞལ་ཕེབས་ཏེ་ཐུགས་ཀར་ཡིད་ཆེས་ཤིང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་ཁས་ལེན་ཅིང་།

ꠘꠤꠛ ꠛꠞ ꠘꠣꠉꠤꠇꠤ ꠇꠤꠘꠣꠉ ꠞꠤꠉꠣꠇ ꠇꠣꠘꠤꠇ

གི་ཚོགས་ཆེན་པོ་ཡང་བྱང་ལ་ཞེས་པའི་ཡུལ་སྤྱོངས་སུ་ཡུལ་གཡོག་ལ་ཆས་པ་ནི། དམག་དཔོན་དགའ་ལྡན་བཀའ་བསྒོ་བཞིན་ཏུ་ཚང་ཁ་ཤིས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁ་ཤིས་ཀྱི་ཚིག་ཏུ་ཡང

382 ཀཀ། ། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲིག་དོན་པརྩ་རྩེ་གའི་ཁ་སིག ། ཐ་ན་ལ་ཁེལ་པ་ཡིན་པས་ཀྱང་ལའི་བྱ་མ་ཁེལ་འབོད་སྲོལ་བྱང་ལ། བོད་དུ་སྐུ་ཟེང་ཕྱི་མ་རྣམས་ལ་ཆེ་བརྗོད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་ཀྱང་ལའི་བྱ་མ་ཁེལ་འབོད་པ་བྱང་། རབ་བྱང་བཅུ་པའི་ས་སྐ་གཅིག་སྒྲིལ་ལོ་1579ལོར་(明神宗万历六年)(ཨང་ལིའི་ཁྲི་ལོ་དྲུག་པ་万历)རྒྱ་ནག་གོང་མ་མིང་ཟེན་ཙུང་(神宗)གིས་གཅེར་ཡིག་པ་མངགས་ནས་ཀུན་ཏིང་གོ་ཅིའི་(灌顶国师)མཚན་ཕྱལ་ཅིང་གདན་འདེན་ཞུས་པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཀྱང་དངོས་སུ་ཕེབས་མ་ཐུབ། དགུང་ལོ་ཞེ་བྲག་པ་རབ་བྱང་བཅུ་པའི་ས་ཁྱི་སྒྲིལ་ལོ་1588ལོར་མཆོ་སྟོན་དུ་ཕེབས་ནས་སྐུ་འབུམ་བྱམས་པ་གྲིང་བཏབ། ལོ་དེར་སོག་ཡུལ་དུ་ཕྱིར་ཕེབས་ཏེ་སྐུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་སོ། །

4. རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་བཞི་པ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ནི། ཡབ་སོག་ཡོ་སེ་ཆེན་ཆོས་ཁྲུང་དང་། ཡུམ་བློ་ཁེན་སྒྲུག་གཞིས་ཀྱི་སྲས་སུ་བྱང་བཅུ་པའི་ས་སྐང་ལོ་སྤྱི་ལོ་1589ལོར་སོག་ཡུལ་དུ་སྐུ་འཁྲུངས། གསོལ་དབོན་ཚུལ་ཁྲིམས་རྒྱ་མཚོ་སོག་ཡུལ་དུ་ཆེད་ཕེབས་ཀྱིས་ཀྱང་ལའི་བློ་མའི་ཡང་སྲིད་བསྙད་གཅོད་བྱས་རྗེས། སེ་ཆེན་ཆོས་ཁྲུར་ཀྱི་སྲས་དེ་ཡང་སྲིད་ཞི་བའི་ཕྱིར་ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ལྟར་ཕྱག་ཚད་ཆེ་ཆུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་ཞིང་། ཐུབ་དབང་ཤཱཀྱའི་ཐུགས་ཀྱི་ཐུགས་སྲས་ཆེན་པོ་ཞེས་ཀྱང་ཐུགས་ཀར་བཞེས་ཏེ་ཕྱག་ཚད་ཆེ་ཆུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་ཞིང་། ཐུབ་དབང་ཤཱཀྱའ

ཀུན་དགའ་ལྷ་མཇེས་གཅིས་ཀྱི་སྲས་རབ་བྱང་བཙུ་པའི་མེ་སྦྱལ་རྫི་ལོ་1617ལོར་འཕྱོངས་རྒྱས་འཕྲིང་བ་སྐྱག་རྩེ་རྣ་སྐུ་འབྲངས། པཾ་ཆེན་བློ་བཟང་ཆོས་རྒྱན་དང་། འབས་སྤུངས་ལ་དགའ་ལྷ་ཐོ་བོང་གི་སྐུ་ཚབ་དཀའ་བཙུ་ཚོགས་ཀྱིས་ཐུན་མོང་བའི་ཚོགས་ཞོག་ཏུ་ཡིད་ཕྲོག་འཕྱོངས་རྒྱས་པ་བདུད་འདུལ་རབ་བརྟན་གྱི་སྒས་དེ་ཀུ་ལའི་བློ་མའི་ཡང་སྲིད་དུ་ངོས་འཛིན་བྱས། དགུང་ལོ་དྲུག་པའི་མེ་ཁྱི་སྦྱི་ལོ་1622ལོར་འབས་སྤུངས་དགའ་ལྷ་ཐོ་བོང་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུས། ཡིག་ལྟ་བྱེད་ཀྱི་ཐུགས་རྗེས་གཟིགས་ཤིང་ཕྱག་ནས་བཟུང་སྐུ་ཡོན་ཕུལ། དགུང་ལོ་དགུ་པའི་ཤིང་གླང་ལོར་པཾ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་གཙུག་ཕུད་བཞེས་ཤིང་ཆོས་ཀྱི་སྟོམ་པ་ཕུལ་ནས་མཚན་ངག་བཅང་བློ་བཟང་རྒྱ་མཚོའི་འཇིགས་མེད་གོ་ཆ་ཐུབ་བསྟན་ལང་ཚོའི་སྟེ་ཞེས་གསོལ། འབྲས་ལུང་ཏེ་ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཡིད་ཆེས་པ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཏོ། ཞེས་ཆེན་ཚོས་དབྱིངས་རང་གོལ་ཚོགས་ལས་གསང་སྔགས་ཀྱི་དབང་རིམ་དང་། དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་འཇམ་དབྱངས་དཀོན་མཆོག་ཚོས་འཕེལ་ལས་གཞང་ཆེན་བཀའ་བོད་ལུ། སྨོན་འགྲོ་ཚོགས་ཀྱི་ཐུགས་རྗེ་ལས་ཀྱང་ཐོག་མར་ཁྱབ་བྱ་ཞེས་ཀྱི་ཐུགས་དགོངས་ཤིང་། ཁོང་ཆེན་ཚོས་དབྱིངས་རང་གོལ་ཚོགས་ལས་གསང་སྔགས་ཀྱི་དབང་རིམ

ཤེས་པར་བྱས་ཏེ་བྱ་བ་བཟླ་དབུལ་ཏོའི་རྣམ་པས་ཐོག་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་འགྲེམས་ཚུལ་ཞིབ་པ་ཚང་དབྱངས་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར་《ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ངག་དབང་ཆོས་གྲགས་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོའི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་མངོན་དུ་བྱེད་ཐུབ་པའི་ཏིག་ཕྲེང་》ན་གསལ་བར་ཤུན་ནོ། །

དགྱངས་ཀོ་སོ་གཅིག་པའི་ཚུ་སྐྱལ་སྦྱི་ལོ་1713ལོར་རྒྱ་གར་ཏྲ་ཚོད་ཕྱང་པོའི་རིར་ཕེའབས་ནས་གནས་མཇལ་གནང། དེའི་ཕྱི་ལོའི་ཤིང་རྟ་ལོ་གཉའ་ནང་བསྒྲུད་པོད་དུ་ཕེའབས་ནས་གསང་སྔགས་ཀྱིས་དུགས་པོར་ཁད་ཞེ་སངས་བཞུགས་པསལ་ཡུལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་དུགས་པོ་ཞབས་བྲང་ཟེར་གྱིན་ཡོད་ཅེས་གསུངས། དགྱངས་ལོ་སོ་གསུམ་པའི་ཤིང་ལུགས་ལོར། སྤྱང་ཚས་བྱས་ནས་འབས་སྤྱངས་སུ་ཆོས་མཇལ་ལ་ཕེའབས། མེ་སྤྲེལ་ལོར་མདོ་སྨད་དུ་ཕེའབས། ལོ་དེའི་དགུན་ཀཱ་ཤ་ཀྱས་ཀྱི་ཆོས་སོགས་པའི་ཤ་ཁ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ལ་ཐུགས་བཅེ་ཚེན་པོས་བདག་གཞོན་ཤྲཱི་བཛྲ་ཏ་ཏཱ་གཏ་ཀཱ་ལ་ཡིན་ཟེར་ཏེ་ཁ་ཅིག་ཡོད་ཅིང་། ཤཱཀྱ

ལོ1757)ལོ་སྐྱེ་དགུང་ལོ་ལྔ་བཅུ་བར་སྐུ་གཤེགས་སོ། །

8. རྒྱལ་བསྐྱེད་བརྒྱད་པ་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོའི། ཡབ་བསོད་ནམས་དར་རྒྱས་དང་། ཡུམ་ཕྱག་ཆོག་དབང་ཆོས་ཀྱི་སྐས་སུ་རབ་ཐྱང་བཅུ་གསུམ་པའི་ས་སྐ་གཤེགས་ (སྤྱི་ལོ1758)ལོར་གཙང་ཐོབ་རྒྱལ་ལྷ་རི་སྐང་དུ་སྐུ་འཁྲུངས། དགུང་ལོ་བཞི་པའི་ཡུགས་སྐྱེས་ (སྤྱི་ལོ1761ལོར་) རྒྱལ་ཚབ་དེ་ཨ་ཐུབ་བསྐུན་འཇིགས་མེད་དབྱངས་གདན་ས་གསུམ་གྱི་བླ་མ་ཐུན་གསོལ་བའི་ཡ་རྐྱ་ཁྱེད་བདུན་པའི་ཡང་སྲིད་དུ་ཐུགས་ཐག་བཅད། པཾ་ཚེན་རེན་པོ་ཆེས་གཏུག་ཕུད་བཞེས་ནས་མཚན་བློ་བཟང་བསྐུན་པའི་དབང་ཕྱུག་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་གསོལ་དགུང་ལོ་ལྔ་བཅུ་རྩ་གཅིག་ (སྤྱི་ལོ1762)ལོར་གསེར་ཁྲིར་མངའ་གསོལ། དགུང་ལོ་བརྒྱད་པའི་ཤིང་བྱ་ལོར་པཾ་ཚེན་དཔལ་ལྡན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མདུན་ནས་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྡོམ་པ་བཞེས། དེ་ནས་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་གཙོས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་མང་པོའི་མཛད་མཐའ་ཕྱིན་པས་གནང་། དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་པའི་ཞི་བ་སྤྱི་ལོ 1777ལོར་པཾ་ཚེན་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་ནས་བསྟེན་རྫོགས་ཀྱི་སྡོམ་པ་ཞུས། རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་ཡུགས་སྐང་ (སྤྱི་ལོ1781)ལོ་སྐྱེ་དགུང་ལོ་ཉེར་བཞི་ལ་ཕེབས་པ་དང་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་བཟུང་། མན་ངོ་ཚོང་མས་གསེར་ཀྱི་བྱང་བུ་ལ་གཟོང་བཙོས་ཀྱི་འཛའ་སྐམནྡ་ཁུ་དང་། རྒྱ་ སོག བོད་བཅས་ཡིག་རིགས་ཤན་སྦྱར་བྱས་པའི་བཀའ་ཡིག་ཤོག་ (སྤྱི་ལོ1784)ལོར་ནོར་བུ་སྤྲིང་ཁའི་བསྐལ་བཟང་ཙོ་ཚང་གསར་ངུ་བཞེངས། དགུང་ལོ་ཉེར་བདུན་པའི་ཤིང་འབྲུག་ (སྤྱི་ལོ1789)ལོར་གོར་ཁམས་བོད་ངུ་བཙན་འཛིན་ཐང་ལ་སོགས་ཀྱི་ཞིང་དཔལ་བཟང་ཙོ་ཚང་བསྐྲུན། དགུང་ལོ་ཉེར་ལྔ་ཐོག་པའི་སར་ (སྤྱི་ལོ1798)ལོར་མན་ངུ་གོང་མ་ལྕགས་སྐྱེས་ (乾隆)རབ་ཏུ་སྐྱང་རྗེས་ཀྱི་འབྲ་ཐང་ཞིག་བོད་ངུ་གནང་འཕྱོར་བ་དེ་བཞིགས་ཡུལ་གྱི་མཆོད་ཁང་གསར་ངུ་བཞེངས། ཐུབ་སྲས་སྐྱེས་འདི་ནི་མན་ངུ་གོང་མ་ལ་ཐུན་གྱི་གུས་ཞབས་སྟེང་མཁན་ཞིག་ཡིན་པ་ཆ་མ་ཐད་ལས་གསལ། རབ་སྐྱང་བཅུ་གསུམ་པའི་ཤིང་གྱི་ (སྤྱི་ལོ1804)སྐྱེ་དགུང་ལོ་ཞེ་བདུན་པར་སྐུ་གཤེགས། །

9. རྒྱལ་བསྐྱེད་དགུ་པ་ལྕང་རྐོགས་རྒྱ་མཚོའི། ཡབ་བསྐྱབ་འཛིན་ཆོས་སྐྱོང་དང་། ཡུམ་དོན་གྲུབ་སྤྲོལ་མ་གཉིས་ཀྱི་སྐས་སུ་རབ་སྐྱང་བཅུ་བཅུ་གསུམ་པའི་ཤིང་སྤྲང་ (སྤྱི་ལོ1805)ལོར་མདོ་ཁམས་སྐྱེ་དགེའི་མངའ་ཁོངས་འདབ་ཁྲི་ཁུ་ཚུགས་ལྟ་སྐྱ་འཁྲུངས། ཆུང་ངུའི་དུས་ནས་ངོ་མཚར་ཆེ་བའི་མཚན་མ་དང་ལྡན་པ་ཞིག་ཡོད་ཚུལ་གང་སར་ཁྱབ་སྐྱབས། དགུང་ལོ་གསུམ་པའི་ནེ་ཡོས (སྤྱི་ལོ1807)ལོར་རྒྱལ་ཚབ་རྐ་ཚག་ནོ་མིན་ཁན་མཆོག་དང་། བཀའ་བློན་བཞི་སོགས་ཆེ་རྒྱ་ཐམས་ཅད་བཀོས་ནས་ཀྱི་ལའི་བློ་ཡིས་ཀྱི་ཡུལ་ལས་དཔལ་ལྡན་ལྷ་མོ་ཡུལ་ལྷ་སྟེ་ཞེས་གསོལ་བ་ཞུས། དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་པའི་ཆུ་ཕག་ལུག་ལོ་ (སྤྱི་ལོ1808)ལོར་ཡང་སྲིད་དཔོན་སྐུ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཤིང་པཾ་ཚེན་བསྐྱབ་པའི་ཉེ་མ་མཆོག་གིས་གཙུག་ཕུད་བཞེས་ཏེ་མཚན་བློ་བཟང་བསྐྱབ་པའི་འཕྲུང་གནས་ངག་དབང་ལུང་རྟོགས་སྐུ་མཆོག་ཞེས་གསོལ། དགུང་ལོ་ཉེར་གསུམ་པའི་ཆུ་སྦྲུལ་ (སྤྱི་ལོ1813)ལོར་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་གི་རྩ་བོ་ཕུག་ལུ་ནེའི་མདུན་དུ་པཾ་ཚེན་བསྐྱབ་པའི་ཉེ་མཚམས་པོ་དང་། ཁྲི་ཆེན་གྲགས་པས་སློབ་དཔོན། ཤར་པ་ཆོས་རྗེས་དུས་གསུམ་པ་བཅས་མཚོད་ནས་དགེ་ཚུལ་ཕྱི་སྡོམ་པ་བཞེས། རབ་སྐྱང་བཅུ་བཞི་པའི་ཤིང་ཕག (སྤྱི་ལོ1815)ལོ་སྐྱེ་དགུང་ལོ་བཅུ་གཅིག་ཟིན་པ་དང་ཚམ་པའི་བསྐྱབ་གཞི་ལྷུབ་ཞིག་གིས་ཅུང་ཟད་ཀྱི་ཐུགས་ཁྲལ་ཞུས་ཏེ་ཐུགས་ཀར་ཕེབས་ནས། ཐུགས་ཀར་ཕེབས་ཚུལ་ཡང་ཡིད་ཆེས་ཤིན་ཏུ་ཁྱད་པར་ཅན་ཞིག་ཏུ་སྣང་བ་ཡིན་ཏེ། ཐུགས་ཀར་ཕེབས་ཚེ་ཁྱོད་ཀྱི་ཐུགས་ཀ་ནས་ཀྱང

བློ་བཟང་བསྟན་འཛིན་ཀུ་ལའི་བློ་མའི་ཡང་སྲིད་དུ་བབ། དགུང་ལོ་ལྔ་བའི་ཕྱག་སྒེལ་ (སྤྱི་ལོ1860) ལོར་པོ་ཏ་ལའི་གསེར་ཁྲི་ལ་མངའ་གསོལ། དགུང་ལོ་དགུ་བའི་ཤིང་ཡི་ (སྤྱི་ལོ1864) ལོར་ཡོངས་འཛིན་ཁྲི་ཟུར་སྟེ་དྲུག་ཐུབ་བཟང་མཁྱེན་རབ་དབང་ཕྱུག་གི་མདུན་ནས་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྟོལ་པ་བཞེས། དུས་དེར་སྟེ་སྲིད་བཞད་སྐྱ་པ་སྐུ་གཤེགས་ནས་ཡོངས་འཛིན་སྟེ་དྲུག་པས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་བསྐྱངས། རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་མེ་སྦྲག (སྤྱི་ལོ1866) ལོར་ཞག་སྐིད་མཚོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་དམག་དཔུང་ཐམ་པར་བྱས། རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་པའི་ཆུ་སྦེལ (སྤྱི་ལོ1872) ལོར་སྲིད་སྐྱོང་སྟེ་དྲུག་སྐུ་གཤེགས་པ་དང་ལོ་དེའི་ཕྱི་ལོ་ཟླ་བ་གཉིས་པའི་ནང་ཀུ་ལའི་བློ་མ་མཆོག་ནས་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་འགན་དབང་བཞེས། རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་པའི་ཤིང་ཡག (སྤྱི་ལོ1875) ལོ་དགུང་ལོ་ཉི་ཤུར་ཕེབས་པ་དང་སྐུ་གཤེགས་སོ། ། དེའི་རྗེས་ཏ་ཚག་རྗེ་དྲུང་གིས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་བསྐྱངས།

13. རྒྱལ་བ་སྐྱེད་བཅུ་གསུམ་པ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོ་ནི། ཡབ་ཀུན་དགའ་རིན་ཆེན་དང་། ཡུམ་བློ་བཟང་སྒྲོལ་མ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་པའི་མེ་ཁྱི་ (སྤྱི་ལོ1876) ལོར་དུགས་པོ་སྤྲང་མདུན་དུ་སྐུ་འཁྲུངས། ཐོག་མའི་མཚན་ལ་བློ་བཟང་ཐབས་མཁས་རྒྱ་མཚོ་གསོལ། དེའི་ཕྱི་ལོར་རྒྱལ་ཚབ་རྎ་ཚག་དབོན་དབང་རྒྱལ་ལྷན་དྲུག་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་ལོ་ཁ་ཐུན་ཕྱིན་ཆད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཡོངས་སུ་ཟིན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་གི་སྐུ་ཞལ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཕྱག་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་། དགུང་ལོ་བཞི་པའི་སར་ཡོལ་ (སྤྱི་ལོ1878) ལོར་ཀུན་གཟིགས་པ་རྎ་ཚག་སྐྱེད་བརྒྱད་པ་བསྟན་པའི་དབང་ཕྱུག་གིས་གཙུག་ཕུད་བཞེས་ཤིང་ཁྲི་ཟུར་སྟེ་དྲུག་པ་ཡང་ཐུབ་བསྟན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ཐོག་ཏུ་བཞུགས་ཤིང་། དགུང་ལོ་བཅུ་པ་ཆུ་རྟ་ (སྤྱི་ལོ1882) ལོར་པཾ་ཆེན་དང་རྟ་ཚག་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ཀྱི་མདུན་དུ་ཞུས་ཏེ་ཁྲི་ཟུར་སྟེ་དྲུག་པ་ཡང་ཐུབ་བསྟན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ཐོག་ཏུ་བཞུགས་ཤིང་། དགུང་ལོ་བཅུ་གཅིག་པ་མེ་ཁྱི་ (སྤྱི་ལོ1886) ལོར་རྒྱལ་ཚབ་རྎ་ཚག་སྐུ་གཤེགས། དེ་མོ་རོ་ཐོག་ཐུ་སྐར་ཡང་བོད་ཀྱི་སྲིད་ཁྲིར་འཁོད། ཀུ་ལའི་བློ་མ་མཆོག་ནས་ཡོངས་འཛིན་རྣམ་གཉིས་སོགས་མཁས་པ་དུ་མ་བསྟེན་ནས་མདོ་སྡེགས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་ཐམས་ཅད་ལ་གསན་སྦྱོང་མཐར་ཕྱིན་པས་ཁྱབ་བདག་ཏུ། དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་པའི་ཤིང་ལུག (སྤྱི་ལོ1895) ལོར་ཤུ་ལྡན་གཙུག་ལགས་ཁང་གི་རྩ་བོ་ཤཱཀྱ་མུནེའི་མདུན་དུ་ཡོངས་འཛིན་ཕུར་སྡོག་བྱམས་པ་རྣམས་མཁས་སྦྱོང་སྒྲུབ་སྐབས་མ་དང་། ཡོངས་འཛིན་གྱིང་སྐྱ་བློ་བཟང་ལྷུང་རྟོགས་འཕྲིན་ལས་ཀྱིས་གསང་སྔོན་པ། སྐྱབས་ཕུར་སྐྱས་དུས་བསྐོ་བ་བཅས་མཛད་དེ་རབ་བྱུང་བསྐྱེན་རྫོགས་ཞུས། ལོ་དེར་བོད་འབངས་དཔལ་ཆེན་རིགས་སེར་སྐྱ་ཡོངས་ཀྱིས་རི་བོ་ཆེ་སྲིད་གཞིས་ཀྱི་ཐུགས་འགན་ཡོངས་སུ་ཟུངས་ཏེ་ཁྲི་ཟུར་སྟེ་དྲུག་པ་ཡང་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོ་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས་འགན་ཡོངས་རྫོགས་བཞེས་ཏེ། དགེ་སྟོན་གཟབ་སྒེལ། སྐབས་དེར་མཁས་གྲུབ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཡོངས་སུ་ཟིན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་གི་སྐུ་ཞལ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཕྱག་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་། དགུང་ལོ་གཉིས་ཀྱི་ཤིང་ཕག (སྤྱི་ལོ1899) ལོར་རྒྱལ་ཚབ་དེ་མོ་ངག་དབང་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་རབ་རྒྱས་དང་། ཚ་བོ་ནོར་བུ་ཆེ་རིང་དང་དོན་ལྡན་ལྷན་སོགས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་ཚབ་སྲིད་དབང་ཆ་ཡོངས་རྫོགས་གཟུང་རྒྱལ་རེ་བས། ཀུ་ལའི་བློ་མའི་དགུང་སྐྱིང་མཚན་གསལ་ བདོ་དང་ཨ་མདོ་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་དེ་དག་ཏུ་ཕྱག་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་། ཐོག་མར་ཁྲི་ཟུར་སྟེ་དྲུག་པ་ཡང་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོ་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས་འགན་ཡོངས་རྫོགས་ཞུས་ནས། ཐུབ་བསྟན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ཐོག་ཏུ་བཞུགས་ཤིང་ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་དེ་དག་གི་སྡེགས་ཀུན་ཏུ་ཡང་ཐུབ་བསྟན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ཐོག་ཏུ་བཞུགས་ཤིང་། དེའི་རྗེས་ཏ་ཚག་རྗེ་དྲུང་གིས་ཀྱ

རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་འཁོར་རྣམས་རྒྱ་གར་དུ་ཡུལ་སོལ་དུ་ཕེབས། ཀ་ལོན་སྤུག་ཏུ་བཞུགས་སྐབས་མན་ཏུ་གོང་མའི་སྲིད་གཞུང་གིས་ཀུ་ལའི་བློ་མ་སྐུ་ཕེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཀུ་ལའི་བློ་མའི་གོ་ས་གནས་དབྱུང་བྱས་ཏེ་ཡང་སྲིད་གསར་དུ་གསེར་བུམ་དགུགས་ནས་བསྐོ་བཞག་ཐུབ་དབང་ཕྱུག་ནས་ལོ་ཟླ་ཚེས་ཁྲུས་ཞེས་བྱ་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་ཕེབས་ཤིང་ཁྲི་སྟོན་ཆེན་པོ་ཐོག་ཏུ་གཤེགས་ཏེ་ཞལ་ཕྱིར་ཕེབས་ཀྱི

བའི་ཞི་ང་ཁོད་རྟོ་རྗེ་རྒྱལ་པོ།	ཐོང་དང་མཚུངས།	ཐོང་དང་མཚུངས།
སྒྲུབ་ར་བ་བློ་གོས་རྒྱལ་པོ།	ཐོང་དང་མཚུངས།	ང་ལྷམ་སྒྲུབ་གསུམ་ཁྲིམས་ལ་སྒྲུབ་ཅེས་འཁོད་ཀྱང་། དེབ་ཆེར་ཡིག་རིགས་ཁག་ནང་སྒྲུབ་བ་བཀྲོངས་ཚུལ་ཞིབ་པ་འཁོད་མི་འདུག
ཁོ་ལྷ་བ་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱལ།	ཤུགས་སྐང་ (1721) ཤོ་ནས་མེ་ཡོས་ (1747) ཤོ་བར།	སྟོན་དུ་བཀའ་བློན་དང་། ས་སྒེལ་ (1728) ཤོ་ནས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་གི་ཁྲིད་ཡ་གཅོ་བོར་ཐུབ།
རྩོ་རིང་པའི་བཀྲི་ཏ་མཁོན་པོ་དོན་གྲུབ་རབ་བརྟན།	ཤུགས་ལུག་ (1751)	ཤུགས་ལུག་ (1751) ཤོར། བཀའ་ཤག་དངོས་སུ་བཙུགས་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་བློན་གཅོ་བའི་གྲས།
ང་སག་ཐོན་པ་སྲིད་ཚོས་ཆོ་བརྟན།	ཤུགས་ལུག་ (1751)ཤོ།	བཀའ་ཤག་དངོས་བཙུགས་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་བློན་བཞིའི་གྲས།
ང་སག་མདོ་མཁར་ཞབས་བྲང་ཆོ་རིང་དབང་རྒྱལ།	ཤུགས་ལུག་ (1751)ཤོ།	བཀའ་ཤག་ དངོས་ སུ་ བཙུགས་ སྐབས་ ཀྱི་ བཀའ་བློན་ གྲས། རིག་གནས་སྲིད་དང་ཁྲད་བར་དུ་སྐྱན་དག་ལ་མཁས་པ་ཞིག་ཡིན།
ཆོ་མཚོན་དར་ཏན་ཉི་མ་རྒྱལ་མཆན།	ཐོང་དང་མཚུངས།	བཀའ་ ཤག་ དངོས་ སུ་ བཙུགས་ སྐབས་ ཀྱི་ བཀའ་བློན་ གྲས། བཀའ་བློན་ བྱ་ མ་ ཐོག་ མ་ དེ་ནས་བཙུགས།
སྐལ་བཟང་ཡོན་ཏན།	མེ་ཞག (1767)ཤོ།	འདི་ནི་བཀའ་བློན་ཁྲ་མ་ཡིན་ཟེར།
རྩོ་རིང་བསྟན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར།	ཆུ་ཡོས (1783)ཤོ།	རྩོ་རིང་ པ་རྩེ་ ཏཏི་ སྐས་ ཡིན་ པ་ དང་། ཐོར་ བོད་དམག་འཁྲུག་ཞེངས་གཉིས་བའི་སྐབས།
གཡུ་ཐོག་བཀྲ་ཤིས་དོན་གྲུབ།	ཆུ་ཡོས (1783)ཤོར།	ས་ སྒེལ་ (1788) ཤོར། ཐོར་ བོད་ དམག་འཁྲུག་སྐབས་སྤྱི་ཁྲབ་ཀུ་བསྡོད།
ང་སག་ཐོན་པ་ སྲིད་ཞི་དབང་འདུས།	ས་ཁྱི (1778)ཤོ་ནས་མེ་ལུག (1787)ཤོ་བར།	

ཀུང་བཀྲ་ཤིས་ནམ་རྒྱལ།	མེ་ལུག (1787)ཤོ།	
ཀོར་ཁང་བསོད་ནམས་བཀྲ་ཤིས།	ཆུ་ཕྱི (1792)ཤོ།	
བཤད་སྒྲ་ཀུན་དགའ་དཔལ་འབྱོར།	ཆུ་སྤྲེ (1693)ཤོ་ནས་ས་ལུག (1799)ཤོ་བར།	
མདོ་མཁར་ཀ་མཁྱེན་ཆོས་བརྟན།	མེ་ཁྱི (1826)ཤོ།	
ཟུར་ཁང་ཆོས་བརྟན་རོ་རྗེ།	མེ་ཞག (1827)ཤོ།	མེ་ ཞག (1827) ཤོར་ མོན་ ཞིབ་ ཏུ་ བསྒྲིགས། ཤིང་ ཀ་ (1834) ཤོར་ སྒོ་ ཞིབ་ ཏུ་ བསྒྲིགས། ཤུགས་སྐང (1841)ཤོར་སིང་དམག་མཐར་བསྒྲིགས་སྒྱི་ཁྲབ་ཏུ་བསྒྲིགས།
བཤད་སྒྲ་དོན་གྲུབ་རྩོ་རྗེ།		ཆུ་ལུག (1823)ཤོར་ས་ངན་ཞིབ་དཔྱོད་དུ་བསྒྲིགས། ས་ཕྱི (1828)ཤོར་སྐྱོང་ཁུལ་དོན་གཅོད་དུ་བསྒྲིགས། དེ་རྗེས་བསམ་ཡས་ཤམས་གསོའི་དོ་དམ་པ་ཆུས།
མདོ་མཁར་བསོད་ནམས་དབང་རྒྱལ།		ཤུགས་སྐང (1814)ཤོར་ཟུར་ཁང་ཆོ་བརྟན་རོ་རྗེ་དང་མཉམ་དུ་སིང་དམག་མཐར་བསྒྲིགས་སྒྱི་ཁྲབ་ཏུ་བསྒྲིགས།
བཤད་སྒྲ་དབང་ཕྱུག་རྒྱལ་པོའམ་སྒེལ་བཞི་པ།		ཤིང་འབྲུག (1844)ཤོར་བསམ་ཡས་དཀར་ཆག་བགོད། ཤིང་ཡོས (1855)ཤོར་གོར་བོད་དམག་འཁྲུག་གི་སྒྱི་ཁྲབ་ཏུ་བསྒྲིགས།
ཐས་ཇི་བཀྲ་ཤིས་ཁང་པ།		ཤིང་ ཡོས (1855) ཤོར། བཤད་ སྒྲ་ དང་ མཉམ་དུ་གོར་བོད་དམག་འཁྲུག་གི་སྒྱི་ཁྲབ་ཏུ་བསྒྲིགས།
བསོད་ནམས་དཔལ་འབར།		ཤིང་ཁྱི (1864)ཤོ་ནས་ཉག་རོང་སྒྱི་ཁྲབ་བྱས།
སྒྱིད་ཤོད་པ།	ས་ལུག (1859)ཤོ།	

ཕུ་ལུང་ཕུན་ཚོགས་ཆེ་དབང་།		ཆུ་ཕག་ (1863) ལོར་ཅག་རོང་ཟིང་འབྲུག་ཞོད་འཇགས་འགོ་འདོམས་སུ་བསྟོད། དེའི་རྗེས་གནས་དབྱངས་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོ།
ཆོ་དབང་དཔལ་འབྱོར།		ཤིང་ཁྱི་ (1864) ལོར་ཅག་རོང་ཟིང་འབྲུག་ཞོད་འཇགས་སྐབས་ཀྱི་ས་དབང་གྲས།
བཤད་སྒྲ་ཆོ་ཡིད་དབང་ཕྱུག		ལྕགས་ལུག་ (1871) ལོར། དགའ་ལྡན་བའི་ཁོང་སྐྱིད་ཁྲབ་མཁན་པོ་དཔལ་ལྡན་དོན་གྲུབ་ཀྱི་ཟིང་ཆ་དང་འབེལ་བ་ཆེ་བས་གནད་དོན་ལྕགས།
རམ་པ་བཀྲ་ཤིས་དང་རྒྱས།	ཆེ་ གྲང་ (1877) ལོ་ ནས་ ཤིང་ལུག་ (1895) ལོ་བར།	
གཡུ་ཐོག་ལྕ་དབང་རྩོ་རྗེ།		ཆུ་ཁ་ (1873) ལོ་ནས་ཆུ་ལུག་ (1883) ལོ་བར་ས་མཚམས་དོན་གཅོད་དུ་སྐྱིད་ རོང་ དུ་བསྟོད།
ཆོ་དབང་ནོར་བྱ།		ས་སྦ་ག་ (1878) ལོར་བོད་འབས་ས་མཚམས་དོན་གཅོད་དུ་བསྟོད།
ལྕ་ཀྲུ་ཡེ་ཤེས་ནོར་བྱ།		ཆུ་ལུག་ (1883) ལོར་ས་མཚམས་དོན་གཅོད་དུ་བསྟོད། ས་ཁྱི་ (1888) ལོར། དཔྱིད་བོད་དམག་འཁྲུག་སྐབས་སྐྱིད་ཁྲབ་ཏུ་བསྟོད།
ཐོ་ལྕ་ཡབ་མ་རྒྱལ་པོ།		ཤིང་ཁྱི་ (1864) ལོའི་ཅག་རོང་ཟིང་འབྲུག་ཞོད་འཇགས་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་བློན་གྲས།
རྩོ་རྗེ་དོན་གྲུབ།		ཤིང་ཁྱི་ (1864) ལོའི་ཅག་རོང་ཟིང་འབྲུག་ཞོད་འཇགས་སྐབས་ཀྱི་བཀའ་བློན་གྲས།
བློ་བཟང་ཡོན་ཏན།	ལྕགས་སྦྲལ་ (1881) ལོ།	
ཉེ་སྨད་གནོད་སྐྱིན་ཕུན་ཚོགས།		ས་ཁྱི་ (1888) ལོ་སྟོད་ཁྲལ་དུ་དོན་གཅོད་དུ་བསྟོད། ལྕགས་ཡོས་ (1891) ལོར་ རྩོ་ རྗེ་ སྐྱིང་ དུ་ དཔྱིད་ ཇི་ དང་ གྲོས་ མོལ་ ཆུས། ཆུ་སྦྲལ་ (1893) ལོར་གནས་དབྱངས་བཀྲ་།

གཡུ་ཐོག་ཕུན་ཚོགས་དབང་ལྡན།	ཤིང་འབྲུག་ (1904) ལོ་ནས་ མེ་ལུག་ (1907) ལོ་བར།	
བཤད་སྒྲ་དཔལ་འབྱོར་རྡོ་རྗེ།		ས་སྐྱ་ (1889) ལོར་གནས་དབྱངས་བཀྲ་། དེའི་རྗེས་ཤིང་ སྦྲལ་ (1905) ལོར་སྐར་ཡང་བཀའ་བློན་ཟླས།
བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱལ།	ས་ཁྱི་ (1898) ལོ་ནས་ཤིང་ སྦྲལ་ (1905) ལོ་བར།	
བཀའ་བློན་ཟླ་མ་ཚང་ཁྱིམ།	ཤིང་ སྦྲལ་ (1905) ལོ།	
ཞོལ་ཁང་པ།	ཤིང་ སྦྲལ་ (1905) ལོ།	
གནར་སྤྱང་ཆོ་བཀྲ་དབང་ཕྱུག		ཤིང་ འབྲུག་ (1904) ལོར། དཔྱིད་ ཇིར་ ཆིངས་དཏུལ་སྦྲོད་པར་ཀ་ལི་ཀ་ཏར་བསྟོད།
ཚ་རོང་དབང་ཕྱུག་རྒྱལ་པོ།		མེ་ལུག་ (1907) ལོར། ཀྱི་ མོ་ ས་ མཚམས་ཞིབ་གཅོད་ དུ་ བསྟོད། ཆུ་ཁྱི་ (1912) ལོར་ བཀྲོངས། ཁ་དབང་གཞུང་བཞེས་བཏང་།
བསམ་ཚེ།	མེ་ལུག་ (1907) ལོ།	སྟོན་ དུ་ བཀའ་ ཚབ་ དང་། ལྕགས་ ཁྱི་ (1910) ལོ་ནས་བཀའ་བློན་ཁྱི་འཁན་འཁྲུར།
བཀའ་བློན་ཟླ་མ་ བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས།	ཤིང་འབྲུག་ (1904) ལོ་ནས་ ས་ཁྱ་ (1909) ལོ་བར།	
དུང་ཐང་པ།	ས་ཁྱ་ (1909) ལོ།	འདི་ནི་བཀའ་ཚབ་ཡིན་ཟེར།
ཤེལ་ཁྲག་སྤྱིང་པ།	ཆུ་ཁྱི་ (1912) ལོ།	ཆུ་གར་རྩོ་རྗེ་སྤྱིང་དུ་བཀའ་བློན་བསྐོ་བཞག་སྡུལ། སྐྱན་ངག་ལ་སྦྱང་བཙོན་ཆེ་ཞིང་ལྟ་ས་ དབན་ཀྱ་སོགས་བཙན་མས།
བདེ་སྐྱིད་སྤྱིང་པ།		ཤིང་སྟག་ (1914) ལོར་འདས།
བཀའ་བློན་བློ་མ་ཉམས་པ་ བསྟན་དར།		ཆུ་སྤྲུལ་ (1913) ལོར་ ཚབ་ མདོ་ ས་ ཁྲལ་ ཞི་ དཔག་སྐྱི་འདོམས་སུ་བསྟོད།

ཁྲི་སྒོན་ཞོར་བྱ་དབང་ཆེན།	ཕྱགས་ཐག་ (1911)ལོ་ནས་མེ་ཁྱི་ (1933)ལོ་བར།	
ང་ཐོད་རྐ་མཁྱིན་ཕུན་ཚོགས།	ཕྱགས་བྱ་ (1921)ལོ་ནས་ཆུ་ཁྱ་ (1933)ལོ་བར།	
བཀྲས་མཐོང་འཕྱར་མེད་རྒྱ་མཚོ།	ཆུ་ཁྱ་ (1933)ལོ།	སྟེ་དགེའི་དོན་གཅོད།
གནོད་སྐྱང་པ་བད་མ་དོན་གྲུབ།	ཕྱགས་ལྱག་ (1931)ལོ་ནས་ཆུ་རྐ་ (1942)ལོ་བར།	མདོ་སྨད་སྤྱི་ཁྲབ།
བཀའ་བློན་བྷ་མ་ བློ་བཟང་བསྟན་སྐྱོང་།	ཕྱགས་ལྱག་ (1931)ལོ།	
བཀའ་བློན་བྷ་མ་ཚང་ཁྱིམ་ ཐུབ་བསྟན་ཀུཀྱ།	ཤིང་ཐག་ (1935)ལོ།	
སྨད་སྟོད་པ་ རྟ་རྩེ་དོན་གྲུབ།	ཆུ་སྤྲེལ་ (1932)ལོ་ནས་མ་ཡོས་ (1939)ལོ་བར།	བཀའ་བློན་ལས་འཕར་ཐོག་མདོ་སྤྱི་ཁྲབ།
བཀའ་བློན་བྷ་མ་ བསྟན་འཛིན་འཇམ་དབྱངས།	ས་ ཡོས་ (1939)ལོ་ནས་ཤིང་སྤྲེལ་ (1944)ལོ་བར།	བཀའ་བློན་བྷ་མ་དང་དམག་སྤྱི་ཚན་པ་གཅོག་ སྟོགས་ཁྲས།
བོན་ཤོད་ཚེ་བརྟན་རྩོ་རྩེ།	ཤིང་ཐག་ (1935)ལོ་ནས་ཤིང་ཁྱ་ (1945)ལོ་བར།	
ཕུན་ཁང་གྱང་བཀྲ་ཤིས་རྩོ་རྩེ།	ས་ཡོས་ (1939)ལོ་ནས་མེ་ཁྱི་ (1946)ལོ་བར།	
བཀའ་ཤོད་ཚོས་རྒྱལ་ཉི་མ།	ཤིང་ ཁྱ་ (1945)ལོ་ནས་ ཕྱགས་སྟག་ (1950)ལོ་བར།	
བཀའ་བློན་པ་ཚེ་ བཐུབ་ཀུན་མཁྱེན།	ཤིང་སྤྲེལ་ (1944)ལོ་ནས་ ཆུ་སྦྲུལ་ (1953)ལོ་བར།	

ཟུར་ཁང་དབང་ཆེན་དགེ་ལེགས།	ཆུ་ལུག་ (1943)ལོ་ནས་ས་ ཁག་ (1959)ལོ་བར།	ཐིང་འཛུག་ནང་ཁྲག་ཏེ་ཁྱི་རྒྱལ་དུ་བོས།
ཁྲ་ཀྱུ་ཆོ་དབང་རྩོ་རྩེ།	མེ་ཕྱི་ (1946)ལོ་ནས་ས་ ཁག་ (1959)ལོ་བར།	མེ་ཕྱི་ (1946)ལོར་མདོ་སྨད་སྤྱི་ཁྲབ་པ་ཅན།
ང་ཐོད་ངག་དབང་འཇིགས་མེད།	ཕྱགས་སྟག་ (1950)ལོ་ནས་ས་ཁག་ (1959)ལོ་བར།	མདོ་ སྨད་ སྤྱི་ ཁྲབ་ དང་། བོད་ སྐོད་ མི་དམངས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་གི་དམག་སྤྱི་ཁག་ཞེན་པ་ཡང་དང་པོ་སོགས་མཛད།
མདོ་མཁར་ཕུན་ཚོགས་རབ་རྒྱས།	ཕྱགས་སྟག་ (1950)ལོ།	བཀའ་བློན་དང་བོད་དམག་གི་དམག་སྤྱི་ཁན་ པ་གཅིག་ ཕྱོགས་ དང་ བོད་ སྐོད་ མི་ དམངས་བཅིངས་བགྲོལ་དམག་གི་དམག་སྤྱི་ཁག་ཞེན་པ་ མཛད།
བསམ་ཡོ་ཚེ་དབང་རིག་འཛིན།	མེ་སྤྲེལ་ (1956)ལོ་ནས་ས་ ཁག་ (1959)ལོ་བར།	
ཤན་ཁ་འཕྱར་མེད་རྩོ་རྩེ།	མེ་སྤྲེལ་ (1956)ལོ་ནས་ས་ ཁག་ (1959)ལོ་བར།	
སྟེ་ཤར་ཐུབ་བསྟན་ཐར་པ།	མེ་བྱ་ (1957)ལོ་ནས་ས་ ཁག་ (1959)ལོ་བར།	
བཀའ་བློའི་ལས་ཚབ་དཀའ་བྱང་ བློ་བཟང་རིག་འཛིན།	ས་ཁག་ (1959)ལོ།	

ས་བཅད་གཉིས་པ། དགའ་ལྡན་ཚོ་བྱང་གི་སྒྲིག་གཞི་དང་ཆ་ཁྲིམས་སྐོར།

གཅིག སྒིད་འཛིན་ལས་ཁྲངས་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་གཅན་འབེབས་ཀྱས་པ།

ཀུ་ཡའི་བློ་མ་སྐུ་ཟེང་ལྟ་པ་ངག་དབང་བློ་བཟང་ཆུ་མཚོས་བོད་ཀྱི་ཚོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་སྲིད་དབང་བཞེས་རྗེས་སྲིད་དབང་གི་སྒྲིག་གཞི་བཟོ་བཅོས་དང་གསར་འཛུགས་བྱས་པའི་སྐོར་ལ་འདི་ལྟ་སྟེ། བོད་ཀྱི་ཚོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་ཀུ་ལའི་བློ་མཡིན་ཞིང་། དེའི་ཞབས་ན་བཀའ་ཤག་དང་། སྒྲིག་བྱ་མགན་པོ། དགའ་ལྡན་ཕྱི་པ་བཅས་ཡོད། དེ་ཡང་བཀའ་ཤག་སྲིད་གཞུང་གིས་ཞིང་འབྲོག་ཞོ་གསུམ་དམག་དོན་ཚོས་ལུགས་བཅས་ཁྲོན་ཡོངས་ལ་དོ་དམ་དང་གཟིགས་རྟོག་ཟེད་ཀྱིན་ཡོད་ལ། སྒྲིག་བྱ་མགན་པོ་དང་དགའ་ལྡན་ཕྱི་པ་གཉིས་ཀྱིས་གཙོ་བོ་ནི་ཚོས་དོན་ལ་དོ་དམ་དང་མཇད་ཀྱིན་ཡོད།

1. བཀའ་ཤག་འཕེ་གི་སྲིད་དོན་ལས་ཁྲངས།

(1) ཡིག་ཚང་། (2)ཅིས་ཁང་། (3)རྩེ་འགག (4)ཤོད་འགག་བཅས་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་ཡིག་ཚང་ལས་ཁྲངས་དང་ཅིས་ཁང་གཉིས་ཀྱིས་ཐུན་མོང་ཅིས་བཀྲད་ཕྱེལ་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་དང་། ཚོགས་འདུ་ཆང་འཛོམས། ཚོགས་འདུ་ཉག་བསྡུས་བཅས་འཚོག་རྒྱའི་ཁོ་སྡུད་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་ལ་རྒྱན་ལྡན་ཀྱི་ལས་འགན་འོག་ཏུ་རེའུ་མིག་ལས་གསལ་བ་ཡུར་རོ། ། སྲིད་དོན་ལས་ཁྲངས་ཀྱི་འོག་ཏུ་གཙོ་བོའི་སྒྲིག་གཞི་ལ་རིགས་གཉིས་ཏེ་སྤོང་ཁྲིར་ལྷ་སར་ཡོད་པའི་རིམ་པ་ཁག་གི་ལས་ཁྲངས་ཆ་མས་དང་། ས་གནས་སོ་སོའི་རིམ་པ་ཁག་གི་ལས་ཁྲངས་ཆ་མས་ཡིན།

ཀ. སྤོང་ཁྲིར་ལྷ་སའི་ལས་ཁྲངས་ཀྱི་རིམ་པ།

དང་པོ། དམག་སྒྲིལ་ལས་ཁྲངས། གྲྭ་བཞི་ལས་ཁྲངས། རྩེ་ཕྱག་ལས་ཁྲངས། བློ་ཕྱག་ལས་ཁྲངས་བཅས་ཡིན།

གཉིས་པ། བདེ་ཞིབ་ལས་ཁྲངས། ཞིབ་ཁང་། རྩེ་རྣམ་གན་ལས་ཁྲངས། ཞེབས་རྩལ་ལས་ཁྲངས། ཐོག་སཁང་། ཨར་ཐོའི་ལས་ཁྲངས། སོ་ནམ་ལས་ཁྲངས། ང་ཚྭ་ལས་ཁྲངས། འབབ་ཞིབ་ལས་ཁྲངས། སྨན་རྩིས་ཁང་བཅས་སོ། །

གསུམ་པ། སྐང་རྩེ་ལས་ཁྲངས། ཞོལ་ལས་ཁྲངས། ལམ་ཞིབ་ལས་ཁྲངས། རྩེ་གཉེར་ལས་ཁྲངས། ལྷ་གཉེར་ལས་ཁྲངས། བཤེར་ཁང་བཅས་སོ། །

བཞི་པ། འདོད་པ་དོ་དམ་ལས་ཁྲངས། ཚེབས་ར་ལས་ཁྲངས། ཉར་ཁང་། སྨན་ཁང་། ཞེབས་བྱམས་འགོ་པ། གར་པ་བཅས་སོ། །

ལྔ་པ། རྩྭ་གཉེར་ལས་ཁྲངས། རྩམ་གཉེར་ལས་ཁྲངས། ཤིང་གཉེར་ལས་ཁྲངས། བཟོ་ཁང་དོ་དམ་ལས་ཁྲངས་བཅས་རིམ་པ་ལྟ་ཅམ་ཀྱི་དབྱེ་བ་སྣུང་འདུག

ཁ. ས་གནས་སོ་སོའི་རིམ་པ་ཁག་གི་སྒྲིག་གཞི།

ས་གནས་སོ་སོའི་རིམ་པ་ཁག་གི་སྒྲིག་གཞི་ལའང་རིགས་གཉིས་ཏེ། ས་གནས་འགའ་ཞིག་ལ་བཀའ་ཤག་སྲིད་དོན་ལས་ཁྲངས་ཀྱི་འོག་ཏུ་རྩོང་དང་། རྩོང་གཤན་དུ་གཞིས། གཞིས་འགའ་ཏུ་གཙོ་དུག་དང་ཏན་པོ་བཅས་ཀྱི་རིམ་པ་དབྱེ་ཡོད། སྤྱི་བཤད་གི་དབང་དུ་ཉ་སན་ནས་བཀའ་ཤག་གི་སྲིད་དོན་ལས་ཁྲངས་འོག་ཏུ་སྤྱི་ཁྲབ་ཁང་དང་། དེའི་འོག་ཏུ་རྩོང་། དེའི་འོག་ཏུ་གཞིས་དང་། ཤེར་ས། བརྒྱ་དོན། དེ་དག་གི་འོག་ཏུ་གཙོ་བྱ་གདང་། ཏན་པོ་བཅས་ཡོད། དཔེར་ན་གཞིས་རྩོང་སྤྱི་ཁྲབ། ཉ་སྤྱི་ཁྲབ། མདོ་སྨད་སྤྱི་ཁྲབ། ཤྲོ་ཁ་སྤྱི་ཁྲབ། སྟོད་སྣར་དོན་བཅས་ནི་སྤྱི་ཁྲབ་ཁང་རེད།

2 . བཀའ་ཤག་ཞབས་ཀྱི་ཚོས་དོན་ལས་ཁྲངས།

བཀའ་ཤག་ཞབས་ཀྱི་ཚོས་དོན་ལས་ཁྲངས་ནི་གཙོ་བོ་དགའ་ལྡན་ཕྱི་པ་དང་། སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ་གཉིས་ཀྱི་དབྱུ་ཕྱིད་འོག་ན་ཡོད་ཅིང་། དེ་འང་དགའ་ལྡན་ཕྱི་པའི་འོག་གི་ལས་ཀ་ཅིད་མཁན་གཙོ་བོ་ཤར་རྩེ་ཚོས་རྗེ་དང་། བྱང་རྩེ་ཚོས་རྗེ་གཉིས་ཡོད། སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་པོའི་ཁེ་བཞི་ཡོད་ཅིང་། སྨན་ཁང་། ཞེབས་རྩལ་ལས་ཁྲངས། ཐོག་སཁང་། ཨར་ཐོ་ལས་ཁྲངས། ཨ་ཚྭ་ལས་ཁྲངས། ཨ་ཁྲབ་ལས་ཁྲངས། ཨ་ཁྲབ་ཁང་། ཞེབས་བྱམས་འགོ་པ། ཉ་སན་ནས་བཀའ་ཤག་གི་སྲིད་དོན་ཡིན་སྟབས་ཁེའ་དང་ཁོ་ནས་ཁྲོན་ཡོངས་ཀྱི་ཞབས་ཏོག་ཞུ་ཡུལ་ཤོ་སོའི་ལོ་རྒྱལ་ལས་རྩོགས་པར་བྱ་དགོས། འདིར་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་ཡིན་སྟབས་ཁེའ་ཏུ་ཚོགས་ཀྱི་ཞབས་ཏོག་ཞུ་ཡུལ་ཤོ་སོའི་ལོ་རྒྱལ་ལས་རྩོགས་པ། ། ཁོ་ནས་ཁྲོན་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་ཡིན་སྟབས་ཁེའ་ཏུ་ཚོགས་ཀྱི་ཞབས་ཏོག་ཞུ་ཡུལ་ཤོ་སོའི་ལོ་རྒྱལ་ལས་རྩོགས་པ། ། འདིར་ལོ་རྒྱ

བོས་འགན་དང་བོས་ཐོབ་སོགས་ཀྱི་རེའུ་མིག

1. སྐྱེ་ཚན་སོ་སོའི་བོས་འགན་གྱི་རེའུ་མིག

སྐྱེ་ཚན་གྱི་མིང་།	བོས་འགན།
བཀའ་ཤག།	གཞུང་གི་ལས་དོན་ཆེ་ཐུ་ཐམས་ཅད་ལ་རྟོག་ཞིབ་དང་དཔྱད་འབྱེད་ཐོག་ཐག་གཅོད་བྱེད་རྒྱུ་དང་། དེ་ནས་ ཐག་ཚིག་ཚ་ཚ་ཆོད་པའི་ རིགས་ གོང་ས་ མཆོག་ལ་ སྐྱན་ སེང་དགོངས་སྐོར་བྱེད་རྒྱུ།
ཡིག་ཚང་།	དགོན་པ་ཁག་གི་ཆོས་ཁྲིམས་འཛིན་རྒྱུ་དང་། དགོན་པའི་འགོ་པ་བསྐོ་འཛིན། རྩེ་དྲུང་གི་གནས་སྟོར་གཅོག་སོགས་ཡིན།
ཕྱིས་ཁང་།	ས་མི་ནོར་ཕྱུགས་འབྲུ་དཔུལ་ཁལ་ཐོགས་སོགས་གང་ཅིའི་འགྲོ་འོང་བསྟོམས་ཕྱིས་བྱེད་རྒྱུ་དང་། འཚར་གཞི་འགོད་རྒྱུ།
རྩེ་ཏུ་ལའི་གཟིམ་ཆུང་འགག་ནས་ཏུ་ལའི་བློ་མའི་བཀའ་རྒམས་བསྒྲུབ་བསྒྲགས་དང་། འོག་གི་སྐྱན་སེང་ཞུ་འབྱལ་བྱེད་རྒྱུ།
རོ་འགག	རྒྱལ་ཚབ་ནམས་ཀྱི་ལས་ཁྲིམས་འགག་ལ་སྟེ་གཅོ་ཐོ་མཁྱེན་གཉེར་ཀྱི་འོས་འགན་སྒྲུབ་རྒྱུ།
རྟོད་འགག	དྲག་ཚས་ལག་ཆ་དོ་དམ་དང་། དམག་སྤྱོང་ཉ་རྐོག དམག་མི་བརྡེ་འཛིན་སོགས་དམག་དོན་སྐོར་ཀྱི་ལས་དོན་ཆེ་ཆུང་ཞིམས་ཅད་ཐག་གཅོད་བྱེད་རྒྱུ།
གླ་བཞི་ལས་ཁྲིམས།	དཔུལ་དཔར་ཉེ་འགེམས་སྒེལ་བྱ་རྒྱུ་དང་། དཔུལ་གསར་རྩིང་བརྩེ་རྒྱུ། བྱན་ལོན་གཉོང་རྒྱུ། སྤོག་འཕྲུལ་སྐོར་ལ་དོ་དམ་བྱེད་རྒྱུ་བཅས་ཡིན།
རྩེ་ཕྱག་ལས་ཁྲིམས།	ཉུ་ལའི་བློ་མའི་ཉེར་མཁོ་འཕྲལ་སྒྲུབ་བྱེད་རྒྱུ་དང་ཁྲན་ལོན་གཉོང་བ་བཅས་ཀྱི་ལས་འགན།
བློ་ཕྱག་ལས་ཁྲིམས།	ལྷ་ལྷན་སྒོན་ལམ་ཆེན་མོའི་གཉོང་སྐོ་དང་ཡོང་སྐོ་དོ་དམ་བྱེད་རྒྱུ།
བདེ་ཞིབ་ལས་ཁྲིམས།	མི་སེར་ཀྱི་འཚོ་བ་ལྷ་རྟོག་བྱེད་རྒྱུ།

ཞིབ་ཁང་ལས་ཁྲིམས།	ལས་ཁྲིམས་ཁག་གི་ཚ་རེའི་ཡོང་སྐོ་དང་འབྲོ་སོང་ཐོས་ཁྲ་ཕྱལ་པ་རྣམས་འཁྲིག་མིན་ཞིབ་གཅོད་བྱེད་རྒྱུ།
རྩེ་རྣམ་གན་ལས་ཁྲིམས།	གཞུང་ཞབས་སེར་སྐྱ་དང་། གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ། བྲ་བྲང་ཁག་ཚོང་རིགས་ཆེ་ཁག་བཅས་ལ་དཔྱལ་བུན་གཏོང་ལེན་བྱེད་རྒྱུ།
ཞེབས་རྩ་ལས་ཁྲིམས།	མཆོད་རྒྱན་ཀྱི་མ་ཞེབས་དོ་དམ་བྱེད་རྒྱུ།
ཚོགས་ཀྱི་ལས་ཁྲིམས།	དམག་ཚོགས་འཐུས་རིགས་སྤྱོད་རྒྱུ་དང་། ལས་ཁྲིམས་ཁག་གི་ལས་བྱེད་པའི་ཚོགས་འཐུས་སྤྱོད་རྒྱུ་སོགས་སོ། །
ཡར་ཐོའི་ལས་ཁྲིམས།	གཞུང་ཁང་ཡོངས་རྫོགས་ཤ་མས་གསོ་དང་། གསར་རྒྱུ་ དེའི་རྒྱུ་ ཆ་གོ་ཐྲིག ལས་མི་བསྡུ་འཁྱག་ ཐོན་དཔྱལ་འཚར་གཞི་འགོད་རྒྱུ་བཅས་སོ། །
སོ་ནམ་ལས་ཁྲིམས།	ས་སྟོང་གསར་སྤེལ་དང་། མི་ཚེགས་བསྡུ་ལེན་བཅས་སོ། །
ང་ཚུ་ལས་ཁྲིམས།	ང་དང་ཚུ་པགས་རིགས་སོགས་ཀྱི་ཁྲལ་བསྡུ་ལེན་བྱེད་རྒྱུ།
འབབ་ཞིབ་ལས་ཁྲིམས།	ས་སྟོང་གསར་སྤེལ་ཁག་གི་ཚེགས་མ་སོགས་ཁྲལ་འབབ་གསར་པ་བསྡུ་དམ་བྱེད་རྒྱུ།
སྨན་ཕྱིས་ཁང་།	སྨན་པ་གསར་པ་གསོ་སྐྱོང་དང་། སྐར་འཕྲང་ཕྱིས་ཀྱི་རིག་པ་རྣམས་སྐྱབ་ཅིང་སོ་ཐོ་གསར་པ་འདོན་པ་བཅས་སོ། །
སྨད་ཅེ་ཤག་ལས་ཁྲིམས།	ཤུ་སའི་གྲིང་སྐོར་ནང་ཁོངས་སུ་གྲིག་ཁྲིམས་གཙོན་གཅོད་བྱེད་རྒྱུ།
ཞོལ་ལས་ཁྲིམས།	ཅེ་ཐོ་བྱང་གི་གཏོང་ཡོང་དོ་དམ་དང་། ཤུ་སའི་ཉེ་འདབས་ཀྱི་ཁྲིམས་གཅོད་སོགས་བྱེད་རྒྱུ།

ལམ་ཞིབ་ལས་ཁུངས།	ས་གནས་ཁག་གི་ལམ་ཡིག་དང་ཞུ་ལག་སྐོར་ཚུ་ཞིབ་ཟྱིད་རྒྱུ།
རྩེ་གཉེར་ལས་ཁུངས།	རྩེ་ཕོ་བྱང་ནང་མཛད་སྒོ་ཁག་ལ་གསོལ་ཞིབ་གཏོང་རྒྱུ། དེའི་འབབ་ཁུངས་ཁག་རྩམ་པ་བསྡུ་རྒྱུ་བཅས་སོ།
ཚུ་གཉེར་ལས་ཁུངས།	ལས་ཀ་རུག་ཅིག་སྦྱི་གཉེར་དང་ཚུ་རྐེན་དོ་དམ་ཟྱིད་རྒྱུ་བཅས་སོ། །
བཤེར་ཁང་ལས་ཁུངས།	ཁ་མཆུའི་སྐོར་བདེན་རྫུན་དག་བཤེར་ཟྱིད་རྒྱུ།
འདོད་དཔལ་དོ་དམ་ལས་ཁུངས།	བཙོ་ཅིག་སྦྱི་འདུས་ཀྱི་ལས་ཁུངས་ཤིག་སྟེ། ཤུགས་བཙོ་བ་དང་། ཐུ་བཙོ་བ་སོགས་ཐད་ཀར་བདག་གཉེར་ཟྱིད་དོ།།
ཆིབས་ར་ལས་ཁུངས།	ཀུ་ལའི་བྱ་མའི་ཆིབས་པ་དོ་དམ་ཟྱིད་རྒྱུ།
ཏར་ཁང་།	སྒོག་འཕིན་གཏོང་ལེན་ཟྱིད་རྒྱུ།
སྨན་ཁང་།	ཡིག་འཕིན་རྒྱལ་ལེན་སོགས་སྨན་ལྗིད་སྐོར་ཀྱི་བྱ་བ་ཟྱིད་རྒྱུ།
རྫུ་གཉེར་ལས་ཁུངས།	སྤྱིད་གཞུང་གི་རྒྱན་སྤྱོད་ཀྱ་དེལ་ཁག་ལ་རྫུ་གཟན་གཏོང་རྒྱུ་དང་། ཕྱི་རྒྱལ་མི་སྣ་ཁག་གི་བཞོན་ཀྱ་ལ་བདག་ལེན་དང་གཟན་ཚས་སྤྱོད་རྒྱུ། འབྲོག་ཁུལ་ཀྱི་ཕྱུགས་རྫུ་ལ་དོ་དམ་ཟྱིད་རྒྱུ།
རྩམ་གཉེར་ལས་ཁུངས།	མཆོད་རྒྱན་ཁག་དང་། མཛད་སྒོ་ཆེ་ཁག ལྷ་ལྷན་སྤྱོན་ལམ། ཆོགས་མཆོད་བཅས་སུ་རྩམ་པ་གཏོང་རྒྱུ་དང་། དེའི་ཡོང་འབབ་ནམས་བསྡུ་ལེན་ཟྱིད་རྒྱུ།
ཞབས་བརྟན་ལས་ཁུངས།	བོད་གཞུང་གི་འཕར་མའི་ཞབས་བརྟན་ཀྱི་གཏོང་སྒོ་ལ་ཁག་ཁྲལ་ཟྱིད་རྒྱུ།
ཤིང་གཉེར་ལས་ཁུངས།	བོད་ཀྱི་གསོལ་ཐབ་ཆེ་ཁག་གི་རྒྱན་ཤིང་དོ་དམ་ཟྱིད་རྒྱུ།

མཛོད་སྤྱག་ལས་ཁུངས།	གོང་ས་མཆོག་སྤུ་སྐེར་ཀྱི་དཔྱ་དོ་དམ་ཟྱིད་རྒྱུ།
མཛོད་ཆུང་ལས་ཁུངས།	གོང་ས་མཆོག་སྤུ་སྐེར་ཀྱི་རྒྱུ་ནོར་ཚལ་པ་དོ་དམ་ཟྱིད་རྒྱུ།
ཕྱག་དཔེ་ཁང་།	ཀུ་ལའི་བློ་མའི་ཕྱག་དཔེ་དོ་དམ་ཟྱིད་རྒྱུ།
ནོ་བཟའ་ཁང་།	ཀུ་ལའི་བློ་མའི་ནོ་བཟའ་དོ་དམ་ཟྱིད་རྒྱུ།
བཀའ་ཤག་འགག	བཀའ་ཤག་ལ་ཞུ་ཡིག་བརྒྱུད་འབྱལ་དང་། ཕྱིར་བཀའ་ལེན་བསྡུར་རྒྱུ་སོགས་ཀྱི་ལས་ཀ
བཀའ་ཤག་ཨོད།	ཁུ་ལག་ལམ་ཡིག་ཐོ་འགོད་ཟྱིད་རྒྱུ།
ཤེས་ཕྱིན་ལས་ཁུངས།	ཀུ་ལའི་བློ་མ་སྤུ་སྐེར་དང་། བོད་གཞུང་གི་གཞུང་ཡིག་དང་དཔེ་ཆ་སོགས་གཅོད་འབྲི་ཟྱིད་རྒྱུ།
ཞེ་ཁང་།	ཀུ་ལའི་བློ་མ་སྤུ་སྐེར་དང་། བོད་གཞུང་གི་གཞུང་ཡིག་དང་དཔེ་ཆ་སོགས་གཅོད་འབྲི་ཟྱིད་རྒྱུ།
ཞོད་ཞིབ་ལས་ཁུངས།	སྐེར་ཆོས་སོགས་ཆེ་ཁག་བར་ཀྱི་ཁ་མཆུ་ཐག་གཅོད་ཟྱིད་རྒྱུ།
འབྲུ་སྐྱིད་ལས་ཁུངས།	འབྲུ་བྱན་གཏོང་ལེན་ཟྱིད་རྒྱུ།
འདུ་འཞོད་ལས་ཁུངས།	འབྲུ་དཀྱུལ་བསྡུ་ཚགས་ཀྱིས་དམག་ཞོགས་བཞོད་སྐྱིག་ཟྱིད་རྒྱུ།
ཚོང་སྤྱི་ལྷན་ཁང་།	ཚོང་ཁུལ་བསྡུ་བ་དང་། ཚོང་སྐོར་ཀྱི་ལས་དོན་སྒྲུབ་པ།
རྒྱ་གར་ཚོང་ལས་དོན་གཅོད་ཨོ་ཕིས།	རྒྱ་གར་དང་བོད་ཚོང་གི་ལས་དོན་སྐོར་ཐག་གཅོད་ཟྱིད་རྒྱུ།
གོར་ཞིབ་ལས་ཁུངས།	གོར་བོད་བར་ཀྱི་གནད་དོན་ཁག་གོར་ཁ་དང་འབྲེལ་གཏུག་ཐོག་ཐག་གཅོད་ཟྱིད་རྒྱུ།

ཕྱི་རྒྱལ་ས་ཁྲུངས།	ཕྱི་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་དོན་ཞག་གཅོད་ཁྲིད་རྒྱུ།
སེམས་དཔའ་ཆེན་པོའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཁོ་གནས་ཀྱི་རིམ་པའི་རེའུ་མིག	
ཁོ་སའི་རིམ་པ།	དཔོན་རིགས།
རིམ་པ་གསུམ་པ།	ཤུང་། བཀའ་བློན། ང་སག ཞའི་ཇི། དམག་སྤྱི། སྤྱི་ཁྲབ་མཁན་པོ། ཏུ་ཚ་མ། མཁན་དྲུང་ཏུ་ཚ་མ།
རིམ་པ་བཞི་པ།	གསོལ་དཔོན་ མཁན་ པོ། གཟིམ་ དཔོན་ མཁན་ པོ། མཆོད་ དཔོན་ མཁན་ པོ། མཁན་ཆེན། མཁན་ཆུང་གླས་ཡིག་འབྲི་དྲུང་ཡིག ཕྱོས་དཔོན། ཕྱག་མཛོད་པ། ཕྱོགས་དཔོན། མདའ་དཔོན། ཚ་མ་ཐན་པ་སྟེ་ཆེ་བ། སྤྱི་ཁྲབ་དཔོན། རྩེ་མཐོག་ཆེ་བ་ (རྩེ་མཐོག་གཉེར་ཆེན་མོ།) མཁན་ དྲུང་ (དྲུང་ཡིག་ཆེན་མོ།) སྨས་རྣམ་པ། གསོལ་དཔོན་གཞོན་པ་བཅས་སོ། །ཅ
རིམ་པ་ལྔ་པ།	རྩེ་མཐོག་གཉེར། རྩེ་གཉེར་ཚང་པ། ཟུ་དཔོན། ཤོད་གཉེར་ཚང་པ། བཤེར་དཔོན། ཞོལ་གཉེར་པ། སྐང་ དཔོན་ ཞག་ཡི་དཔོན། ཁྲ་སྐན་གཞོན་པ། སྐད་བསྒྲུར་ཤོ་སྟོ་བ། ཤོད་གཅོད། གནས་ཆེ་ཁའི་རྩོང་སྟོད། ས་མཚམས་རྩོང་སྟོད།
རིམ་པ་དྲུག་པ།	བཀའ་ཤག་བྱང་ཡིག་ཆེ་བ། བཀའ་ཤག་མཐོན་གཉེར། ཆིབས་དཔོན། བཀུ་ དཔོན། ཕྱག་དཔེ་དོ་དམ་པ། མཆོད་རྟས་དོ་དམ་པ། བདེ་འཕྲིལ་སྐུ་གཉེར། གནས་འཕྲི་བའི་རྩོང་སྟོད།
རིམ་པ་བདུན་པ།	བཀའ་ཤག་བྱང་ཡིག་ཆུང་བ། བཀའ་ཤག་འགག་པ། ལྷིང་དཔོན། རྩྭ་གཉེར། རྩམ་ལེན་པ། ཤིང་གཉེར། ཤེ་དཔོན། ཅོ་གཟིམ་འགག ཅོ་ཏྲུང་ཆོང་དཔོན། མདོ་ཁམས་སྐར་དཔོན། ཟི་ལིང་སྐར་དཔོན། འདོད་ དཔལ་དོ་དམ་པ། བཙོ་ཁང་དོ་དམ་པ། སྤོས་བརྡུངས་དོ་དམ་པ། སྟོང་མཆོད་ དོ་དམ་པ། གནས་ཆུང་ཁའི་རྩོང་སྟོད།
འདིར་རིམ་པ་དང་པོ་དང་། གཉེས་པ་ནི་ཐུར་ཕྱི་ཡིག་ཆ་ན་འཁོད་པ་བདག་གིས་མ་མཐོང་སྐབས་དེ་ལན་གསལ་བཤད་ཟིན་ཟབས་མ་ཟུང་། དེ་དག་གི་སྐབས་ཀྱི་ཚོ་རྒྱས་དངོས་ལ་གསལ་ཆ་ཆ་བའི་བགེས་པོ་འགའ་རེའི་གསུང་སྒོས་ལྟར་ན། ཕྱིད་སྒོང་དང་ཕྱིད་བྱོན་ནི་ཤང་རིམ་གཉེས་པ་ཡིན་པར་མཐོང་སྟེ། འདིའི་གནས་ལུགས་ཇི་བཞིན་མཐུན་པའི་བགེས་པོ་སྐུ་ཡོན་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་མཆམས་འདིར་གསལ་བཤད་གནང་བར་ཞུ། །	

གཉིས། ཁྲིམས་ཡིག་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་སྐོར།

ཏུ་ཨའི་བྱ་མ་སྐུ་ཞེང་ལྟ་པ་དང་ཕྱག་མཛོད་བསོད་ནམས་རབ་བཅུན། སོག་པོ་གུ་ཕྲི་ཏན་སོགས་ཀྱིས་གཙང་པ་ཞམ་པར་བྱས་ཏེ་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་སྲིད་གཞུང་གསར་དུ་བཙུགས་པ་དང་། སྲིད་དབང་སུ་བརྟན་ཀྱི་ཚེའང་དུ་ཏུ་ཨའི་བྱ་མས་ཁྲིམས་ཡིག་ཞལ་ལྟེ་བཅུ་གསུམ་ཞེས་པ་ཞེག་ཁྱབ་བསྒྲགས་གནང་འདུག་ཀྱང་དོན་དུ་གཙང་པ་སྟེ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཡིག་ཞལ་ལྟེ་བཅུ་དྲུག་དང་གཅིག་པར་སྣང་བསལ་འདིར་མ་གསལ་བའི་ལས་ཚན་སྒྲིའི་སྤང་བྱང་གི་རིམ་པ་ལ་འཕགས་པ་ཁྲག་ཁྲིག་རྣམས་རྗེའི་བདག་ཉིད་འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག་སེམས་ཅན་ཀྱི་དོན་དུ་བསམ་བཞིན་སྐྱེ་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག་ཁྱོད་བཅས་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི

ནས་ལས་ཀ་བྱེད་དགོས་པའི་སྐོར་སོགས་ཡིན།

བཞི་པ། དམག་དཔོན་དང་མདའ་དཔོན་གཉིས་འབྲུས་ཀྱི་འཕས་འཁྲུག་ནི། རྒྱལ་སྲིད་ཀྱི་ཐུ་བ་ལ་གཙོ་ཆེ་བ་དྲག་པོ་གཡུལ་ཀྱི་ལས་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཡང་བློ་མ་དང་བསྟན་པའི་དོན་འབའ་ཞིག་ལས་རྒྱལ་པོ་གཞན་གྱི་དྲུས་དོན་དང་ཡང་མི་འདྲ་ཞིང་། འདི་ཕྱི་བསམ་པའི་དཔའ་སྟར་མཐོངས་གསུམ་འཛོམས་ངེས་བདག་གི་ཅེས་སུ་མྱུར་པའི་དགྲ་ལ་ཐ་རོལ་གྱི་ནུས་པ་དང་བསྟུན་པའི་སྐོ་ནས་རྩུང་རྟེའི་ཁྱད་ཆོད་འཛིན་ཏེ་ཐོད་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁྱེད་ཅག་ཚོ་ཡང་ཤེས་པ་ཡིན་ལ། ཁོ་རང་གྱི་ཡུལ་གྲོང་སོགས་གང་ལའང་ཁྱེད་ཅག་ལས་ཀ་ཆེ་ཞིང་ཁྱེད་ཅག་ཚོ་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས་ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས།

ལྔ་པ། ཁྲིམས་ཀྱི་ཁུལ་ཁྲི་གཙོད་བའི་སྟོན་དུ་ཞིབ་གཤེད་བྱེད་རྒྱུའི་འོས་འཁོར། དོ་བདག་སྡུག་གཞིས་ཀའི་ཐོང་དུ་ཁུ་ཡིག་དང་ཁུ་དོན་རྣམས་ཤེ་ལྟར་ཞིབ་ཕྲའི་དྲི་བ་བྱེད་རྒྱུ་དང་། སྡུག་གཞིས་ཀྱི་ཁས་ལེན་ཡིག་ཆའི་ནང་ཚན་ཞིབ་ཏུ་ཡིག་ཆ་ཐོག་ཏུ་བཀོད་ནས་ཀྱང་ཞིབ་ཕྲའི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཡོད་ན། ཁོ་རང་ཚོས་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁྱེད་ཅག་ཚོ་ཡང་ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས།

དྲུག་པ། མཐོན་གཉེར་གྱི་འཕས་འཁྲུག་ནི། ལས་ཚན་བཙུག་སྡུམ་གྱི་ནང་ཚན་མཐའ་ཁྱབ་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་དུས་མཐོན་གཉེར་དུ་གྲགས་པ་དེའི་རྒྱུན་དང་ཟློས་ཏེ་ཐོག་ཏུ་ཡོད་ཅིང་། གོང་ས་མཆོག་དང་ཕྱི་ཡུལ་གྱི་སྡེ་འབངས་བར་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་ལེན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཟབ་ཅིང་། དེ་ཡང་གཞུང་དོན་གཡའ་ཚེན་དང་། དབུལ་པོ་ཉམ་ཆུང་གི་ཞུ་བ་རྣམས་རྒྱང་བསྟེ་ནས་ཀྱང་ཁྱེད་ཅག་ཚོས་ཁ་ཏོན་ཆེ་ཞིང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས།

བདུན་པ། དྲང་ཡིག་གི་འཕས་འཁྲུག་ལ། དྲང་ཡིག་ཅེས་པ་འབྲིས་སྲུ་བཅར་བའི་ཡིག་མཁན་གྱིས་བཀྱིད་འོས་ནི། ཐོག་མཐའ་དག་ནས་ཡོང་བའི་ཁུ་ཡིག་རྣམས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ཚོས་ཤིན་ཏུ་ཞིབ་ཕྲའི་ཚུལ་དུ་ཞིབ་ཏུ་ཐོག་ཏུ་ཡོད་ཅིང་། ཁོ་རང་ཚོས་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁྱེད་ཅག་ཚོ་ཡང་ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས།

བརྒྱད་པ། འཁོར་རྩལ་བདག་གཉེར་བྱེད་སྐྱངས་ཀྱི་སྐོར་ལ། མཁོད་ཅེས་བྱ་བ་འཕྲལ་བའི་ལས་འཁོན་པས་བཀྱིས་ཀྱི་ལས་འགན་མིན་ཞིང་། གཞུང་གི་སྐུ་ཚས་དཀོར་ཚན་ཞིག་ཡིན་ལ། ཁོ་རང་ཚོས་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁྱེད་ཅག་ཚོ་ཡང་ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས།

བྱེད་དགོས་པ་སོགས་དཔལ་འབྱོར་བདག་གཉེར་བྱེད་སྐང་སྐོར་གྱི་ཁྲིམས་ཡིག་ཅིག་ཡིན།

དགུ་པ། རྒྱལ་ཞིའི་བྱ་གཞག་ཐུ་ཞིབ་ཐམས་ཅད་སྐོར་གྱི་ཁྲིམས་ཡིག་ཅིག་ལ་འབེབས་དགོས་པ་ནི། ཞེས་པའི་གནད་དོན་ནི་གཙོ་བོར་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་སྲིད་དོན་དང་། ནོར་དོན། དམག་དོན། ཚོར་དོན་སོགས་ཀྱི་འཛིན་གཉེར་རྒྱུ་དང་། དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཡོང་སྒོ་དང་འབྲེལ་ཐོག་སྟོས་ཤོས་འཚར་གཞི་བྱེད་རྒྱུའི་སྐོར་གྱི་ཁྲིམས་ཡིག་ཅིག་ཡིན། ཤོས་ཞེས་པ་གང་ལགས་པ་ཁོ་ན་ཙམ་གྱི་དོན་མིན་པར། བྱ་བ་ཚེ་ཕྱ་མཐའ་དག་གི་འཚར་གཞི་བཟོ་རྒྱུའི་དོན་ཡིན་པ་བོད་སྐད་ཡང་དག་གོ་མ་ཁག་ཡིན་ན་ཤེས་གསལ་བཤད་མ་བྱས། དེས་ན་ཤོས་ཁང་ཞེས་བའི་ལས་ཁྲིང་དེ་ཡང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཡོང་སྒོ་དང་འགྲོ་སོང་སྟོན་ཤོས་ཀྱི་འཚར་གཞི་འགོད་རྒྱུ་སོགས་སྤྱིད་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའོ། །

བཅུ་པ། རྟ་མཛོའི་འབྲོག་གྲྭིས་བསྒྲིད་པའི་རིམ་པ་ནི། ཞེས་པ་གཙོ་བོར་འབྲོག་ལས་ཀྱི་སྡེ་ཚན་དང་འགྲིམ་འགྲུལ་ཐད་ངོ་དམ་བྱེད་སྐང་ཀྱི་སྐོར་ཏེ། དེ་ཡང་གཞུང་སྒེར་ཀྱི་རྟ་ལ་གསོ་ཚས་སྐུལ་ཚུད་དང་། རྟ་འཁོར་གཏོང་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། རྟ་ཁོ་ནའི་ཐོག་ནས་ཀྱང་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁྱེད་ཅག་ཚོ་ཡང་ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས།

བཅུ་གཅིག་པ། རྩེ་ཁོལ་ལྷ་སས་མཚོན་པའི་ཉེ་སྐོར་གྱི་ཁྲིམས་ཡིག་ཅིག་ལ་དང་། མི་དབོན་བཅས་ཀྱིས་བཀྱིད་ཁོལ་ཀྱི་རིམ་པ་ནི། ཞེས་པ་གཉེར་ཚང་ནས་ཕྱི་འགོ་བོར་འབྲུང་གྱི་སྲིད་དོན་ཆས་གཏོང་ཞིང་། ཁོ་རང་ཚོས་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁྱེད་ཅག་ཚོ་ཡང་ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས།

བཅུ་གཅིག་པ། རྩེ་ལ་ལྷ་སས་མཚོན་པའི་ཉེ་སྐོར་གྱི་ཁྲིམས་ཡིག་ཅིག་ལ་དང་། མི་དབོན་བཅས་ཀྱིས་བཀྱིད་ཁོལ་ཀྱི་རིམ་པ་ནི། ཞེས་པ་གཉེར་ཚང་ནས་ཕྱི་འགོ་བོར་འབྲུང་གྱི་སྲིད་དོན་ཆས་གཏོང་ཞིང་། ཁོ་རང་ཚོས་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁྱེད་ཅག་ཚོ་ཡང་ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས།

བཅུ་གཉིས་པ། ཁོ་མཛོའི་བདག་གྲྭིས་བསྒྲིད་པའི་རིམ་པ་ནི། ཞེས་པ་གཙོ་བོར་འབྲོག་ལས་ཀྱི་སྡེ་ཚན་དང་འགྲིམ་འགྲུལ་ཐད་དོ་དམ་བྱེད་སྐང་སྐོར་གྱི་ཁྲིམས་ཡིག་ཅིག་ཡིན་ལ། ཁོ་རང་ཚོས་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁྱེད་ཅག་ཚོ་ཡང་ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས།

བཅུ་གསུམ་པ། བཟོ་རིགས་ཏུ་ལག་དང་བཅས་པའི་དོ་དམ་པའི་ཁྲིམས་ཡིག་ཅིག་ལ་དང་། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁྱེད་ཅག་ཚོ་ཡང་ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས།

བཅུ་བཞི་པ། སྲོལ་གཙོད་པའམ་འགག་པ་རྣམས་ཀྱི་འཕས་འཁྲུག་ལ། ཤུག་ཤད་ཀྱི་ཐུ་བ་ནས་ཀྱང་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོས་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁྱེད་ཅག་ཚོ་ཡང་ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས། ཁོ་རང་ཚོའི་ཡུལ་ཁྱིམ་ཚང་ཐམས་ཅད་ཁྱེད་ཅག་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་བ་ཡོད་པས།

བསྡུན་པའི་བཀོད་སྒྲིག་ཅིད་རྒྱུ། སྐུ་མདུན་དུ་མངལ་མཁན་རྣམས་ལ་སྲུང་བྱ་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་རྣམས་ནན་ཏན་སྲུང་དུ་འཛུགས་པ་སོགས་སྐུ་སྲུང་གི་བྱ་བ་རྣམས་ཚེས་སྐྱེས་པར་སྒྲུབ་དགོས་པའི་སྐོར།

བཅོ་ལྔ་བ། དཀོན་གཉེར་དུ་གཏོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བགྱི་འོས་ཏེ། ལྟ་ལྟ་གཙུག་ལག་ཁང་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་གཙུག་ལག་ཁང་མཚོད་ཁང་དུ་འདི་ཕྱིའི་དོན་དུ་གཞན་ཀྱི་ཕུལ་རིགས་རང་གི་བེད་སྤྱོད་དང་། གཞན་ལ་སྤེར་བ། སྐུས་ཀ་བརྟེ་བ་སོགས་ཚེ་ཆེ་བས་མེ་ཡིས་ཉེན་ཆེ་བས་བག་ཟོན་གྱིས་རྒྱུན་དུ་ཐོན་པ་སྟོང་དགོས་པ་དང་། མཚོད་མཇལ་དབུལ་པོ་དང་ཅན་ནམ་མཁའ་ཆ་མེད་པར་གཏོང་ཞིང་། དགོས་མེད་དུ་རྒྱག་རྩང་ཚན་ཆེ་བ་མི་བྱེད། སྐོག་བཙོང་དང་ཐ་མ་ཁ་སོགས་དྲི་མི་ཞིམ་པ་ལོངས་སྤྱོད་ནས་སྐུ་གསུང་ཐུགས་རྟེན་བཞུགས་ཡུལ་དུ་འགྲོ་བ་བཀག་འགོག་བྱེད་རྒྱུ་སོགས་ལྟ་གཉེར་རམ་དགོར་གཉེར་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་བྱ་སྐོར་ཡིན།

བཅུ་དྲུག་པ། བྱང་རིགས་ཀྱི་ཏ་རོ་ཁ་དང་། རྟ་ཤིང་། ཁང་པ། གདན་སོགས་ཐུན་ཚེགས་ཀྱི་**གཉེར་བའི་ཚེས་འཁོར་ཞིག་ཅིང་།** སོག་པོ་ལ་སོགས་བྱང་རིགས་ཀྱི་འགོ་མི་རྣམས་ཀྱིས་བསྡུང་བྱའི་སྒྲིག་ཁྲིམས་སྐོར་དང་། རྟ་ཤིང་གི་ཁྲལ་བསྡུ་བའི་ལས་འགན་སྐྱབ་སྐྱངས། ཁང་པ་བདག་གཉེར་བྱེད་ཚུལ། གཏན་ཚས་ལ་དོ་དམ་བྱེད་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་འོས་འགན་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་སྐོར་རྣམས་ཡིན།

བཅུ་བདུན་པ། ཕྱོགས་སུ་མངགས་བའི་ཚོང་དཔོན་དང་གསེར་ཡིག་བའི་འོས་འགན་སྐོར་ལ། ཚོང་དཔོན་ཀྱིས་ཚོང་ལས་རྒྱུ་རྫས་ཁེ་སྐྱེད་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་ཚེ་ཁྱབ་ཅིང་ཁེ་ཕན་ཡོད་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚོང་ལས་ཁུངས་ཐོག་ཏུ་ཞུགས་ཏེ་ཚོང་ལས་བྱེད་པ་དང་། གསེར་ཡིག་པའི་རིགས་ལམ་དུ་དགོས་མེད་ཀྱི་འགོ་ནས་གཞི་ཆུང་ཞིང་། རང་གི་ཉེར་མཁོའི་ངོག་དང་ཚོང་ལ་མ་གཡེངས་པར་གཞུང་དོན་གང་ཡིན་རྟོགས་ཏེ་ཚོང་ལས་བྱེད་པ་དང་། གོང་མ་རྣམས་ལོས་མཚོན་པའི་ཕྱོགས་མཐའི་རྣམ་པ་བཞིའི་ནང་ནས་ཕྱོགས་རེ་ཁོ་ན་ལ་ཞེན་ཏེ་ཚོང་ལས་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་ཚོང་དཔོན་དང་འཁྲིན་ཡིག་པས་སྡུང་དགོས་རིགས་གཅིག་འཐུས་ཤིག་ཏུ་ཡོད་པ་དང་། ཚོང་ལས་བྱེད་པའི་ཚེ་ཁྱབ་ཅིང་ཁེ་ཕན་ཡོད་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚོང་ལས་ཁུངས་ཐོག་ཏུ་ཞུགས་ཏེ་ཚོང་ལས་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱ

དངུལ་སྐོར།

དངུལ་ཚོར་ཀྱི་མིང་།	རིན་ཚད།	འགྲེམས་སྤེལ་ཀྱི་ལོ།
བཅུ་གསུམ་ཞེ་ལྔ།	ཞོ་གང་སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1791ལོ།
བཅུ་གསུམ་ཞེ་དྲུག	ཞོ་གང་སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1792ལོ།
ཚན་ལྷང་ཟྭང་པའོ།	ཞོ་གང་སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1792ལོ།
ཚན་ལྷང་ཟྭང་པའོ།	ཞོ་གང་།	སྤྱི་ལོ་1792ལོ།
བཅུ་གསུམ་ཞེ་བདུན།	ཞོ་གང་སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1793ལོ།
ཚན་ལྷང་པའོ་གཅང་།	ཞོ་གང་སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1793ལོ།
ཚན་ལྷང་པའོ་གཅང་།	ཞོ་གང་།	སྤྱི་ལོ་1793ལོ།
ཚན་ལྷང་པའོ་གཅང་།	སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1793ལོ།
ཅུ་ཆིན་པའུ་གཅང་།	ཞོ་གང་།	སྤྱི་ལོ་1796ལོ།
ཅུ་ཆིན་པའུ་གཅང་།	སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1798ལོ།
རྐའོ་ཀོང་པའུ་གཅང་།	ཞོ་གང་།	སྤྱི་ལོ་1821ལོ།
དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་།	ཞོ་གང་སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1840ལོ།
བཅོ་ལྔ་ཉེར་བཞི།	ཞོ་གང་སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1890ལོ།
བོད་ཀྱི་སྐོར་མོ།	ཞོ་གསུམ་སྐར་དོ།	སྤྱི་ལོ་1905ལོ།
བོད་ཀྱི་སྐོར་མོ།	ཞོ་གང་སྐར་དྲུག།	སྤྱི་ལོ་1905ལོ།

བོད་ཀྱི་སྐོར་མོ།	སྐར་བརྒྱད།	སྤྱི་ལོ་1905ལོ།
ཤོན་ཐོང་པའུ་གཅང་།	ཞོ་དོ།	སྤྱི་ལོ་1910ལོ།
ཤོན་ཐོང་པའུ་གཅང་།	ཞོ་གང་།	སྤྱི་ལོ་1910ལོ།
སྡང་གང་སྐོར་མོ།	སྡང་གང་།	སྤྱི་ལོ་11908ལོ།
ཞོ་ལྔ།	ཞོ་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1909ལོ།
སྐལ་བཟང་ཀ་མ་ཀ།	ཞོ་གང་སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1909ལོ།
ཞོ་གང་།	ཞོ་གང་།	སྤྱི་ལོ་1918ལོ།
སྐར་ཆུང་།	སྐར་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1918ལོ།
སྡང་གསུམ་སྐོར་མོ།	སྡང་གསུམ།	སྤྱི་ལོ་1933ལོ།
སྡང་གང་ཞོ་ལྔ།	སྡང་གང་ཞོ་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1935ལོ།
ཀ་མ་ཀ་གསར་པ།	སྡང་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1947ལོ།
ཞོ་གསུམ།	ཞོ་གསུམ།	སྤྱི་ལོ་1947ལོ།
ཞོ་ལྔ།	ཞོ་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1947ལོ།
བཅུ་སྐོར་གསར་པ།	སྡང་བཅུ།	སྤྱི་ལོ་1947ལོ།
དངུལ་སྡང་ལྔ་ བཅུའི་སྐོར་མོ།	སྡང་ལྔ་བཅུ།	སྤྱི་ལོ་1952ལོ།
དངུལ་སྡང་ལྔའི་སྐོར་མོ།	སྡང་ལྔ།	སྤྱི་ལོ་1953ལོ།

ཟངས་སྐོར།

དངུལ་ལོར་ཀྱི་མིང་།	རིན་ཚད།	འགྲེམས་སྒེལ་ཀྱི་ལོ།
ཕྱེད་བརྒྱད།	སྐར་བདུན་ལེ་ལྷ།	ཕྱི་ལོ་1909ལོ།
སྐར་ཆེན།	སྐར་ལྷ།	ཕྱི་ལོ་1909ལོ།
ཁ་གང་།	སྐར་དོ་ལེ་ལྷ།	ཕྱི་ལོ་1909ལོ།
ཞོ་བརྒྱད་ཆ་གཅིག་ཟངས་སྐོར།	སྐར་གང་ཕྱེད་གསུམ།	ཕྱི་ལོ་1909ལོ།
ཨོན་ཐོང་པའུ་གཅང་།	སྐར་གང་།	ཕྱི་ལོ་1910ལོ།
ཨོན་ཐོང་པའུ་གཅང་།	ལེ་ལྷ།	ཕྱི་ལོ་1910ལོ།

ཨོག་སྐོར།

རིན་ཚད།	ཁ་དོག	འགྲེམས་སྒེལ་ཕྱི་ལོ།
ཏམ་ཀ་ལྷ་བཅུ།	ཚོན་ཁྲ་མ།	ཕྱི་ལོ་1913ལོ།
ཏམ་ཀ་ཉི་ཤུ་ལྷ།	ཚོན་ཁྲ་མ།	ཕྱི་ལོ་1913ལོ།
ཏམ་ཀ་བཅོ་ལྷ།	ཚོན་ཁྲ་མ།	ཕྱི་ལོ་1913ལོ།
ཏམ་ཀ་བཅུ།	ཚོན་ཁྲ་མ།	ཕྱི་ལོ་1913ལོ།
ཏམ་ཀ་ལྷ་བཅུ།	ཚོན་ཁྲ་མ།	ཕྱི་ལོ་1913ལོ།
ཏམ་ཀ་ལྷ་བཅུ།	ཚོན་ཁྲ་ཅན།	ཕྱི་ལོ་1926ལོ།
དངུལ་སྐང་བརྒྱ་ཐམ་པ།	ཚོན་ཁྲ་ཅན།	ཕྱི་ལོ་1937ལོ།
དངུལ་སྐང་བཅུ།	ཚོན་ཁྲ་ཅན།	ཕྱི་ལོ་1941ལོ།
དངུལ་སྐང་ལྷ།	ཚོན་ཁྲ་ཅན།	ཕྱི་ལོ་1942ལོ།
དངུལ་སྐང་ཉི་ཤུ་ལྷ།	ཚོན་ཁྲ་ཅན།	ཕྱི་ལོ་1950ལོ།

ས་བཅད་གསུམ་པ། རིག་གནས་སློབ་གསོའི་བྱ་གཞག་སྐོར།

གཅིག ཚོས་ལུགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ལ་སློབ་གཉེར་བར་རྒྱས་སྒྲུབ་བའི་སྐོར།

སྤྱིར་བོད་དུ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་རྒྱུ་དེ་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲིས་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་ཀྱི་དུས་ནས་དར་ཆེན་པོའཕེལ་བྱུང་ཡོད་པ་དེ་བཞིན་བོད་ཁམས་སེལ་བུར་འཐོན་ནས་ཐེ་ཨོག་ཅེ་བྱེད་པའི་དུས་སུའང་ཆོས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ལ་སློབ་གཉེར་དང་སྐོམ་སྤྱབ་བྱེད་རྒྱུ་དེ་བར་མ་ཆད་པར་བྱུང་ཡོད། དེ་བཞིན་དུ་དབུས་སྐད་ཀྱིས་གཞུང་ལུགས་ཡི་རང་སྐད་ཡིན་པའི་སྤྱི་དང་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ཐོག་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་རྒྱུ་དེ་ཡང་མ་ཆད་པར་བྱུང་ཡོད། དེ་བཞིན་དུ་དབུས་སྐད་ཀྱིས་ཁ་རྒྱལ་པོའི་སྤྱི་དབང་གིས་ཀྱོང་ཁ་ཅོག་ཏུ་བསྒོ་སྐད་དུ་ཁ་ཤས་ཐོག་ཏུ་ཡང་ཆོས་ལུགས་དང་སྦྱོར་ཆ་ཚང་པོ་ཞིག་ཏུ་བཟོས་ནས་ཆོས་བྱེད་ཟིན་ཡང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་རྒྱུ་དེ་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲིས་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་ཀྱི་དུས་ནས་ཐེ་ཨོག་ཅེ་བྱེད་པའི་ཐོག་ཏུ་ཡང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་རྒྱུ་དེ་ཆོས་ཀྱི་ཆུ་ཚོད་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ལ།

འདུལ་མཛོད་ཚད་མ་དང་ལྡ་ལ་རུལ་བཀོད་ནས་སློབ་གཉེར་བྱེད་ཅིང། ས་སྐྱ་པས། གཞུང་ཆེན་བཀའ་ཡོད་དུག་ཁེས་དབུ་ཕར་འདུལ་མཛོད་ཚད་མ་ལྡའི་སྟེང་དུ། སྔོན་གསུམ་བསྟན་པས་དུག་དང་། ཡང་གྲགས་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད་ཅེས་ཁ་བའི་ལུགས་ལ《བྱམས་ཆོས་སྡེ་ལྔ》ལ《སྨྱོད་འཇུག》བསྟན་པ་དུག དབུ་མ་རྩ་འཇུག་བཞི་གསུམ་མཛོད་དང་ཁ་ཐོག་ཏུ་ཡང་ཡིག་ཆ་ཡོད་པ་ཁོ་ནའི་ཕྱིར། 《འདུལ་བ་མདོ་དང་རྩ་བ》གཉིས། 《ཚད་མ་ཀུན་བཏུས》《རྣམ་འགྲེལ》《རྣམ་ངེས》བཅས་གསུམ། ས་པཉ་ཀྱི་ཚད་མ་རིགས་གཉིས་དང་སྔོན་གསུམ་གཉིས་བཅས་བཅོ་བརྒྱད་དུ་དབྱེ་ནས་སློབ་གཉེར་བྱེད་སྤེལ་ཡོད་པ་དང་། རྔིན་མའི་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་གཞུང་ཆེན་བཅུ་གསུམ་ཞེས་ཐིུས་རྩོམ་ཆེན་མཁན་པོ་གཅིག་ཏུ་གནས་དབེན་པ་ཁོ་ན་ལ་སྦྱངས་པ་སྟེང་ཡོངས་ཀྱི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཁོ་ནའི་ཚུལ་ལ་ཁས་ལེན་ཅིང་། ཁོང་གིས་ཀྱང་ཐིུས་རྩོམ་ཆེན་མཁན་ཞེས་ཁ་བཏགས་ཤིང་། ཁོང་གི་ཚིག་ཡིག་ཀུན་ལ

དྲག་གི་བྱ་ཕྱག་ཕལ་ཆེ་བ་འགྲོ་ས་ཞིག་ཡིན། སྒོབ་གྲྭ་དེ་ཚོའི་སྒོབ་གསོའི་ཐབས་ཤེས་སྐབས་བདེ་ཞིང་རྩེས་ལུས་ཡིན་པས་མ་ཟད། སྤྱིག་ལམ་ཐད་ལའང་ཤེན་ཏུ་ནན་དོ་ཡོད་པས་ཡིག་ཚད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་བྱང་སྐབས་རུ་ཡུག་དང་། སྦྱུག་ལྷག་གི་གྲངས་ཚད་གཏན་འབེབས་ཤུལ་སྐྱེ་དུ་གཞུ་སྲོལ་ཡོད། ཅེས་སོགས་བཤད་ཡོད་པ་འདི་དག་ནི་དབུས་ཐྲོག་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཡིན་ལ། གཞན་ཡང་ཁམས་དང་ཨ་མདོའི་ཡུལ་དུའང་དེ་བཞིན་ཚེ་ཆུང་དང་མང་ཉུང་མ་མ་བཟློས་པར་གཞུང་བཙུགས་དང་། སྐེར་གཅེར་ཀྱི་སློབ་གྲྭ་བྱུང་ཡོད་པ་དེས་ན་སྤྱི་ལོ་1940ལོ་ཡས་མས་ཤིག་གི་དུས་སུ་སྤེ་དག་རྒྱལ་པོའི་མདུན་སྐོར་ནས་སྤྱི་ཐུག་དག་བསྡུས་ནས་སྤེ་དགེའི་འཛོ་ཕུ་ཐོང་དུ་སློབ་གྲྭ་ཆུང་ཡོད་པ་ཞིག་ཡོད། སྒྲུག་སངས་ཁ་ཙ་ཚེ་རིང་གིས་སུམ་རྩགས་དག་གསུམ་དང་། བྱིས་ སྐྱན་ དེགས་ལམ་སོགས་སྒྲིད་ཀྱི་ལས་ཀ་ཟེད་པ་ལ་དགོས་གལ་ཆེ་བའི་རིག་གནས་སྐོར་སློབ་ཁྲིད་གནང་ཡོད་པ་ཤུ་བྱང་བ་ དེ་ལས་ཀྱང་ཁོ་ཚོས་ཁོ་ཚོའི་ཡུལ་ཁུལ་ཁ་ཟེད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁོ་ཚོའི་ཡུལ་ཁུལ་གྱི་ཐོག་ནས་ཁོ་ཚོའི་ཡུལ་ཁུལ་ཁ་ཟེད་ཀ

སྐྱོང་བཞིན་པའི་དུས་དེར། གོང་སྨད་པ་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་པ་ཏཱ་ལའི་བླམ་པོ་སྐུ་ལུ། གཞུང་དང་ཡི་གེ་གནས་ཐམས་ཅད་ལ་མཁས་པ། རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་ཐུན་ཙམ་ཞིག་བྱོན། དེ་ཉིད་སྐྱེས་1679པའི་སའུག་ལོར་ཁ་སྐོང་ཀྱི་ཁྲིར་བཀོད། ཡུགས་གཉིས་བྱ་བ་ཐལ་ཆེར་ལ་ཐུགས་འགན་བཞེས་པས་ལྷ་སྲིན་མིད་པོན་ཀུན་ཀྱིས་གཟིར་སྐུ་བསྟོད། 《ཁྲིམས་ཡིག་དྲང་ཤེལ་མེ་ལོང་》གཏན་ལ་ཕབ་ནས་བཞུགས་ལོང་པའི་དུས་དེར་སོག་པོ་དར་ཡན་རྒྱལ་པོའི་རྗེ་དམག་ཁག་ཅིག་བོད་དུ་བཅའ་སྩོད་བྱས་ཡོད་པ་དེས། དྲག་ཤུགས་ངོམས་ནས་བོད་ཀྱི་ཕྱི་ནང་གི་དོན་ཚུན་ཁག་ལ་ཐེར་གཏོར་བྱས་པར་སྐྱེ་བོ་ཁྲི་སྐྱེ་1682ལོའི་བྱ་བ་གསུམ་པའི་ཚེས་ལྷ་ཉིན་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་ཀུན་ཏུ་ཟངས་ཀྱི་ཐང་ཡིག་ཆུང་ཞེས་པ་ཞིག་ཏུ་ཕེབས། བོད་ཀྱི་ཚབ་སྲིད་ལ་ཉེན་ཁ་ཆེ་བའི་འགྱུར་སྟོག་ཡོང་བའི་སྐབས་སུ། རབ་སྐྱང་བཙུ་གཅིག་པའི་ཚུཁྱི་སྐྱེ་1682ལོའི་བྱ་བ་གསུམ་པའི་ཚེས་ལྷ་ཉིན་རྒྱལ་དབང་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་ཀུན་ཏུ་ཟངས་ཀྱི་ཐང་ཡིག་ཆུང་ཞེས་པ་གཤེགས། བོད་ཀྱི་ཚབ་སྲིད་ལ་ཉེན་ཁ་ཆེ་བའི་འགྱུར་སྟོག་ཡོང་བའི་དོན་ཚུན་ལ་ཐུག་པའི་སྐབས་རེད། ལྷ་པ་ཆེན་པོས་འཛའ་ཁའི་ཞལ་ཆེམས་བཞིན་སྐུ་གཤེགས་པ་གསང་རྒྱ་དམ་པོ་ཅུས་ཏེ། ཐུབ་བཞིན་སྟེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་ཡུགས་གཉིས་ཀྱི་ཁྲི་ལས་ཀྱི་ཁུ་བ་ཆ་མས་ཁེངས་པ་ཞིག་ཏུ་བཞུགས་པ་གསལ་བཏབ་ནས། ཏེ་ནས་མན་ངོ་བོ་ཅུ་དམ་པོ་ཅུས་ཏེ། ཐུབ་བཞིན་སྟེ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལས་ཀྱི་ཁུ་བ་ཆ་མས་ཁེངས་པ་ཞིག་ཏུ་བཞུགས་པ་གསལ་བཏབ་ནས། ཏེ་ནས་ཀྱང་

422 ꠍꠤꠞ ꠇꠞꠣꠔꠞ ꠇꠞꠣꠔꠞ ꠇꠞꠣꠔ

སྐྱོད་པའི་དུས་དེར་སྐྱིད་བང་པ་དང་། རྒྱ་ཁང་པ་སོགས་ཀྱི་དམག་དཔུང་གིས་ཕོ་ལྟ་བའི་སྐོས་གཞིས་ལ་ཕར་ཚོལ་ཏེ་དམག་འཐུག་ཉེན་ཁ་ཅན་ཚམ་བྱས་ཤིང་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། དུས་དེར་དབུས་དམག་དང་། ཀོང་དམག་སོགས་དམག་བཅས་གཙང་ཁྱེང་དུ་འབྱོར་ཏེ་གཙང་སྐྱོགས་ཀྱི་ཕོ་ལྟ་བའི་དམག་དཔུང་དང་ཡུན་རིང་འཐབ་འཐུག་བྱས། བར་ཚམ་ཞི་བ་ཞིག་ཏུ་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། ཞེས་ཟེར་ཏེ་ཕོ་ལྟ་བའི་དམག་དཔུང་ཐམས་ཅད་ཡུན་རིང་ཁྱིམ་ལ་ཕྱིར་སོང་ཞིང་། ཁོང་ཚོའི་ཁྱིམ་ཚང་ཡང་ཕྱིར་ཐོན་ཏེ

རྒྱ་ཐུང་ཁུང་བན་དེ་ཡུ་སར་འབྱོར། མགོན་གཉེར་བློ་བཟང་བཀྲ་ཤིས་སོགས་ཞམ་བན་གསོད་མཁན་ཀྱི་གཏེ་པོ་དྲུག་ལུས་ལ་ཁྲ་མ་བརྒྱབ་སྟེ་བསད། མི་དྲུག་གི་སྐེ་བཅད། དེ་མིན་ཆམས་བཅོན་ལ་བཏུག དེའི་ཕྱི་ལོ་ཡུགས་ལུག་ལོར་བཅད་ཤག་དང་སྟེ་བཏུགས། སྒྲིག་གཞི་དང་སྒྲིག་ཁྲིམས་གསར་པ་འགའ་ཞིག་གཏན་འབེབས་བྱས། སྒྲི་ལོ་1757པའི་མེ་གླང་ལོར་རྒྱལ་བ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་སྐུ་གཤེགས། དེ་མོ་ཉིར་ཐོག་ཐུ་ངག་དང་འཛམ་དཔལ་བདེ་ལེགས་རྒྱ་མཚོའི་སྐུ་ཤ་ཁྲིད་ཀྱི་ཚེ་ཆོས་རྗེ་ཀུན་སྤངས་ཀྱི་ཡབ་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་ཤར་ཏེ་ཁྱབ་ཅིང་ཕྱོགས་བཅུ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་ཀྱི་པདྨའི་ཉིན་བྱེད་ཅིང་། ཕྱི་ལོ་1771ལོར་སྤུར་ཡང་རྒྱལ་རིང་དུ་རྒྱ་བར་དམག་འཁྲུག་ཐེངས་གཉིས་པ་ཡང་། རྒྱ་ནག་གོང་མས་བྱང་ཤར་གྱི་ཨ་ལགས་ཁུལ་ཚུན་ཚད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཐམས་ཅད་ཟིལ་གྱིས་གནོན་ཅིང་ཁྱབ་བསྡུས་ཏེ་ཐུབ་བསྟན་ཉི་མ་ཤར་ཏེ་ཁྱབ་ཅིང་།

གཙང་ཁུལ་གྱི་ཞིང་ལས་ཐོན་སྐྱེད་སློར་ལ་རྟོག་ཞིབ་དང་འབྲེལ་ཞིང་དུད་དང་། མི་གྲངས། ལས་རིགས་བཅས་ཀྱི་ཐོ་གསར་དུ་བགོད་ནས་ཞིབ་ཚུད་འཕེལ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། ཁོང་གིས་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་ཐོ་གཞུང་གསར་ཞིབ་ཚུད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་ཞིབ་ཕྲའི་ཐོ་ཡིག་ཚུ་ཡིག་སྣོད་ནང་བཙུགས་ཡོད། ཁོང་གིས་ཐོ་ཡིག་ཚུ་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་ཐོ་ཡིག་ཚུ་དང་ཐུན་མོང་ཞིབ་ཕྲའི་ཐོ་ཡིག་ཚུ་ཡང་ཞིབ་ཕྲའི་ཐོ་ཡིག་ཚུ་ཡིན

མཁྱེན་རབ་དབང་ཕྱུག་རྒྱལ་ཚབ་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བཞུགས། ཁམས་རྒྱ་ཀྱིང་བ་དགའ་ལྡན་མགོ་ཡོ་དཔལ་ལྡན་དོན་གྲུབ་རྩེ་ 1865ལོར་བོད་གཞུང་ནས་མདའ་དཔོན་ཁྲི་སྟོན་བའི་དམག་དང་། སྐར་ཁམས། བག་གཡབ། སྐེ་དགེའི་ལས་དམག་བཅས་ཤག་རྩོང་དུ་དཔུང་འདུག་བྱས་ཏེ་རྒྱ་བ་བདུན་པའི་ནང་རི་ཁང་རྫོང་བཞི་བཀྲད་པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན་མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་ཞ་བྱ་དང་། ཚ་རིགས་སུམ་རྩེ་ཅམ། བློན་པོ་དྲག་གྲས་བཞི་བཅུའི་སྐོར་བཅས་ཕོ་བྲང་ཝེར་བསྡེག་སྟེ་བསྡམ། ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱིས་འགོ་འདོགས་ཤུལ། ལོ་དེའི་མཇུག་ཏུ་བཀའ་བློན་ཕྱུག་ཡུང་པ་ཤག་ཁོག་ཏུ་ཕེབས། 1867ལོར་ཞོགས་དབོན་ཕུན་བབ་ཚེ་རིང་དཔལ་ལྡན་མདོ་སྡིར་བསྐོས་ནས་ཤག་རོང་ཏུ་བཞུགས། ཁམས་ཁུལ་དུ་ཤག་དམག་ཞིས་གནོན་སྐྱེན་ཟླུ་བ་ཤོག་ཡོད་ཕྱིར་སྤེལ་བ། 1868ལོར་དཔལ་ལྡན་དོན་གྲུབ་སྨྱི་ཁྲབ་མཁན་པོར་བསྐོས། ཁོ་པས་བཀའ་བློན་ཕུ་ལུང་པ་ཤག་རོང་ཡར་ཡོང་བའི་ལམ་བར་སྐོག་བསད་ཟུམ། བཀའ་བློན་མཆོ་སྐེ་བ་ཀོ་བཏུམས་བྱས་ཏེ་ཚུ་ལ་དབྱུག ཆུལ་བ་འཕྲིན་ལས་ཆུ་མཆོ་ཡང་ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལར་བཞུགས་མི་ཚོགས་ཀྱི་ཁ་ཚན་ཞིག་ཏུ་བཅད་ཡོ་ཞེག་བཏང་། ཁོང་ཁའི་དམག་གིས་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཀྱི་ལས་དོན་གྱི་འགན་ཡོངས་རྫོགས་ཏེ་ཕྱིན་ལ་ཕྱོགས་ཤིག་ཏུ་ཁོང་ཚོ་ཡོད་ཀྱི་ཡོད་ཚུལ་ཞིབ་ཕྲའི་ཡི་གེ་ཞིག་ཕུལ་ཡོད་ཀྱི་ཡོད། ཁོང་གཉིས་ཀ་ཡོ་བྱད་ཤིན་ཏུ་ཡག་པོ་ཡོད་ཀྱང་། ཁོང་ཚོའི་ཕྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡོ་བྱད་ནི་ཤིན་ཏུ་ཉུང་ཤས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། ཁོང་ཚོ་ཡོ་བྱད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད་ཀྱི་ཡོད་ཚུལ་ཞིབ་ཕྲའི་ཡི་གེ་ཞིག་ཕུལ་ཡོད་ཀྱི་ཡོད། 1868ལོར་ཁོ་ཚོ་ཉིན་ཞག་ཁ་ཤས་ཙམ་ཞིག་ཏུ་ཕྱིན་ཏེ་ཕྱི་ལོ་ཐོག་ཏུ་ཁོང་ཚོ་ཡོད་ཀྱི་ཡོད་ཚུལ་ཞིབ་ཕྲའི་ཡི་གེ་ཞིག་ཕུལ་ཡོད་ཀྱི་ཡོད། ཁོང་ཚོ་ཡོ་བྱད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག

ཁེ་འགྱམ་ཏུ་སྒྲིབས་སྐབས། གཞུང་འབས་ཡོངས་ནས་ཀུ་ལའི་བློ་མ་མཆོག་ཡུལ་གཞན་དུ་ཟུར་སྐྱལ་མཛོད་ན་ལེགས་པའི་བཀའ་ཐོས་བྱས་པ་ཕྱར་སོག་ཡུལ་དུ་ཕེབས། དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་བློ་བཟང་རྒྱལ་མཚན་རྒྱལ་ཚབ་ཏུ་བསྐོས་ཏེ་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་ཡོངས་སུ་བཟུང་སྐྱོང་བ་དང་། རྒྱལ་བྱང་ཆུ་མཚོ་སོགས་ཡུལ་དུ་བཞུགས་པ་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཉི་མ་ཞེས་བྱ་བ་ནས་ཀུ་ལའི་བློ་མ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐུགས་ཀར་ཁྱབ་ཅིང་ཟབ་ཅིང་རྒྱས་པའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཉི་མ་ཤར་བ་ལྟ་བུ་ཕེབས་པ་དང་བོད་ཀྱི་བློ་ཆེན་དང་དཔོན་གྱུས་ཆེར་མཐོ་བ་ཁ་ཅིག་ཀྱང་ཡང་ཡང་ཕེབས་ཤིང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་ཁྲིད་ཀྱང་ཕྱག་ཏུ་ཕེབས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། ཁོ་ཚོའི་ཐུགས་ཀར་ཁྱབ་ཅིང་ཟབ་ཅིང་རྒྱས་པའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཉི་མ་ཤར་བ་ལྟ་བུ་ཕེབས་པ

བཅས་རུ་ནག་བཏང་། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་རྩེ་མཐོན་བློ་བཟང་འཕེན་ལས་དང་། གདན་འཁྲས་བཅས་རུ་གང་བཏུང་མཚོ་ཐོག་ནས་ཅིན་དུ་བཏང་སྟེ། གོང་མ་ལ་སིག་ཁྲོན་ཙུང་ཀྲའུ་ཡིས་དྲུས་མེད་ཌུས་ཁྲིད་བྱས་ཚུལ་ཀྱི་སྐྱན་ཞུ་ཕྱལ་བཅ་བཏང་། གོང་མས་རུ་དཔོན་ཀུང་ཅི་ལ་ཁེས་ཚད་བྱ་ཤེར་བཏང་། ཁོང་ཚས་རུ་དཔོན་གུང་ཅི་ལ་ཁེས་ཚད་བྱ་ཤེར་བཏང་། ཁོང་མས་རུ་དཔོན་ཅིང་ཁྲ་ཤིས་ཐོག་ནས་ཕྱིན་ཏེ་ཁྱེད་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་ཁྱེད་ཅག་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕྱག་ཏུ་ཕྱིན་ཏེ་ཡོད་ཟེར་ཞུས་ཏེ

རྒྱབ་བརྟུང་། བྱད་ཆེད་ལ་བཅོན་གཡེམ་སོགས་ཁྲིམས་ཆེད་ཀྱི་བྱ་ལས་མང་པོ་བྱས་པས་བོད་དམག་ལ་འཚོན་ཆེམཚཆེ། རབ་ཐུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ཆེ་འཐུག་སྒྲིའོ་ལོ1916ལོར་སྐུ་འཕྲུངས་པའི་ཤུ་སྐམས་ཆོ་དབང་བདུད་འདུལ་ལོ་ངོ་བཞིལ་ཟིན་ཙམ་པ་དེར་བོད་གཞུང་ནས་ཐའི་ཇིའི་གོ་གནས་གནང་། སྒྲི་ལོ1926ལོར་གོང་ས་བཙུ་གསུམ་པའི་བཀའ་ལུང་དོན་ཐོག་ཤུན་སྐེང་དུ་སྡེ་དགེའི་གདུང་རབས་ང་ཅིག་དང་། རྒྱལ་རབས་ཉེར་གཉིས་པའི་གསེར་ཁྲི་ལ་ཨང་གསོལ། དབུ་བློ་ཁག་ཕྱ་དང་། ཨདའ་དཔེན་ཕྱུང་བཀག་རྟགས་ཆ་གཉིས་བཅས་ཁྲི་འདོན་ཀྱི་ཨང་ཐིག་ཁྲིད་སྒོ་ཤུགས། ཤུགས་ལུགས་སྒྲི་ལོ1931ལོར་ཁྲོན་ཁམས་མཐའ་སྡུང་དམག་མིས་དཀར་མཇོས་ནས་རིམ་བཞིན་དམག་འཛབ་བྱས་ཏེ་བོད་དམག་ཡར་དེད། སྒྲི་ལོ1932ལོར་བོད་ཟླ་དྲུག་པ་བོད་དམག་ཀམ་ཐོག་བར་དེད། ལོ་དེར་ཀམ་ཐོག་གོསམཕྱུན་ཞེས་པའི་ཆིངས་ཡིག་དོན་ཚན་དྲུག་བཞག ཀན་ས་སྐབས་འབྲི་ཆུས་བཅད་ཐུབ་པའི་ཁོངས་ཀྱི་ཁོངས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཆུའི་ཤར་རྒྱུན་ཤིས་ཀམས་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་ཁོངས་ཀྱི་ཐོག་བྱས་པའི་འབྲི་ཆུའི་ཤར་ཐུང་ཤིས་ཀམས་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་ཁོངས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཆང་ཁུ་དེ་ཡིན་ཏེ། དེ་ལྟར་ན་ཁོ་ཚོ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་ཁས་ལེན་ཐུབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཁོ་ཚོས་ཁོ་ཚོའི་ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་ཁོངས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཆུའི་ཤར་ཐུང་ཤིས་ཀམས་ཞིང་ཆེན་ཀྱི་ཁོངས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཆང་ཁུ་དེ་ཡིན་ཏེ་ཞེས་ཁས་ལེན་ཐུབ་པ་ཡིན། ཁོ་ཚོས་ཁོ་ཚོའི་ཡུལ་ཁམས

གྲིད་དབང་མགོ་ཉིང་སྟོག་རྒྱའི་ངན་ངུས་ཡིན་པའི་ཁག་ངན་གཡོགས་ནས་ལུང་ཤར་བ་བཅོན་དུ་བཟུང་། སྤྱི་ལོ་1934ལོའི་རྩ་བ་5པའི་ཚེས་20 ཉིན་ལུང་ཤར་བའི་མིག་གཉིས་བཏོན་ནས་ཁྲིམས་ཚད་བཅད། ལུང་ཤར་བའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡར་ཐོན་དེགས་རྣམས་གནས་དགྲས་རྒྱུང་གཏང་རྒྱུ་དང་། དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཉེས་ཚད་གང་འཚམས་རེ་བཅད། རྐིང་ཞེན་ཆོགས་ཁག་ལ་རྒྱལ་ཁབ་ལ་སྐལ་བའི་དམངས་ཀྱི་འཚོ་བའི་བདེ་སྐྱག་དང་དམངས་གཙོའི་ལམ་ལུགས་ལ་ཞོག་ཆགས་ཚུལ་ཆེན་པོ་ཞེས་ཀྱི་གནས་སྐབས་དེ་ཉིན་ལྟར་དེ་སྐད། 1934པ་ཤིང་ཁྱི་ལོར་བྱང་ཙོས་ཆོགས་འདུ་ཆེན་མོའི་ཐོག་སྤིད་བློན་གསར་བསྐོ་བྱེད་ཐུགས་སྐོར་མོལ་བསྐྱངས་དང་འབྲེལ། རූ་སྤྱིང་འཇམ་དཔལ་ཡིན་ཞེས་སྤིད་བློན་ལས་རོགས་སུ་བསྐོས། ལོ་དེར་ཞོ་མིན་ཁངས་ཀྱི་གཞུང་དཔོན་ཁག་ཅིག་ཀྱང་དབྱང་སྤིད་གཞུང་གིས་མའོ་སྲུང་བོད་དུ་མངགས། ཁོང་ལྟ་སར་འབྱོར་སྐབས་བསུ་བ་གཟབ་རྒྱས་ཁྲལ་ཞུས། སྤྱང་སྟག་ཁ་ཤས་ཀྱང་དབྱང་སྤིད་གཞུང་གིས་མའོ་སྲུང་བོད་དུ་མངགས། ཁོང་ལྟ་སར་འབྱོར་སྐབས་ཁྲལ་ཞུས་ཤིང་ཁ་ཤས་ཀྱང་ཁྲལ་ཞུས་ཏེ་ཕྱིས་ཁྲལ་ཞུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁོང་ལ་ཁྲལ་ཞུས་ཀྱི་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོང་ཐུབ། ཁོང་ལ་ཁྲལ་ཞུས་ཀྱི་ཡོད་ཚུལ་ཁག་ཅིག་ཏུ་ཁོང་གི་ཁྱིམ་ཚང

པོ། 14. ཅོག་ཅེ་རྒྱལ་པོ། 15. ཇི་འཕགས་རྒྱལ་པོ། 16. བསྟན་པ་རྒྱལ་པོ། 17. ཁྲི་སྐྱབས་རྒྱལ་པོ། 18. ཆུ་ཆེན་དབང་བརྒྱན་རྒྱལ་པོ་ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་རོ། །

ལ་བཅད་པ། བོད་དམག་གི་སྒྲིག་གཞི་སྐོར།

བོད་ཀྱི་ཡུལ་འདིར་དམག་དོན་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་སྐོར་ལ་ཚོས་རྒྱལ་སྲིད་བཙན་སྐམ་པོའི་དུས་ནས་ཆེས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཞེག་བྱུང་ཡང། བོད་ཁམས་སིལ་བུར་འཛོར་རྩེས་མི་ལོ་བཞེ་བརྒྱ་ཙམ་གྱི་དུས་ཡུན་ནང་དུ་དེ་དག་གི་ནུས་པ་ཙམ་ཡང་མེད་པར་གྱུར་ཡོད་པ་ནི་བཤད་མ་དགོས། འགྲོ་མགོན་ཚོས་རྒྱལ་འཕགས་པས་བོད་ལ་དབང་སྒྱུར་བྱས་པ་ནས་བཟུང་སྲིད་སྐྱོང་སོ་སོའི་སྐབས་སུ་རང་གི་དགོས་མཁོ་དང་བསྟུན་པའི་དམག་གི་སྒྲིག་གཞི་རེ་བཙུགས་ཡོད་པ་གསལ་ལགས་ཤིང་ཞིབ་ཕྲའི་དཔྱད་གཞི་མ་མཐོང། ཀུ་ཚའི་བློ་ལྡན་ཚོས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་བཟུང་སྟེ་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་སྲིད་དབང་ལ་ཐུགས་ཁྲུང་དང་དགའ་ཚེན་པོར་གནང་ཡོད་ཅིང་དེ་ནས་རིམ་བཞིན་དམག་གི་སྒྲིག་གཞི་དེ་ཚང་དུ་ཕྱིན་ཡོད་པའི་སྐོར་ཞིབ་ཕྲའི་ཁུངས་ཁྲིས་《བོད་དམག་དོན་སྐོར་ཀྱི་གནའ་དོན་འཁའ་ལ་ཅུང་ཟད་དཔྱད་པ》ཞེས་པ། སྤྱི་ལོ་1992ལོའི་《གྲུང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག》དེབ་དང་པོའི་ནང་འཁོད་པ་དེའི་ནང་དོན་ཏེ་ཡང་ཀུ་ཚའི་བློ་མས་སྐྱེད་ལྟ་སྟངས། གཟིམ་ཆུང་པ་ཞེས་པའི་གོ་ཏྲག་སྲུང་དམག་གཅིག་བྱུང་སྐྱོང་བ་དེ་ནི་བོད་ཀྱི་ལས་རིགས་སྐྱེད་ལྟ་སྟངས། གཟིམ་ཆུང་པ་ཞེས་པའི་གོ་ཏྲག་སྲུང་དམག་གི་ཆེད་སྲུང་དམག་མི་ཡིན། རྩེས་སུ་ལྟ་སའི་སྐྱོན་ལམ་ཆེན་པོ་ཆོགས་པའི་སྐབས་སུ་གནའ་རབས་འཕྲལ་མོ་པའི་ཁྱོན་ཚས་ལུས་ལ་ཁྱོན་ནས་གཟབ་སྤྱིང་རུ་ཁག་གི་ཅིད་སྐོར་ལྟར། གཟིམ་ཆུང་པ་ལ་དམག་མི་སྐྱོང་ཐག་གཅོད་ཡོད། ཅེས་འོཁད་པ་སོགས་དག་འཁྲུལ་ཞུས་ནས་གི་དགོས་མཁོ་དང་བསྟུན་པའི་དམག་གི་སྒྲིག་གཞི་རེ་བཙུགས་ཡོད་པ་གཞན་ཡོད། གནའ་ཚས་ཁྱོན་པའི་རྒྱ་མིའི་ནམ་པ་འདི་ནི་1959ལོའི་བར་དུ་གནས་ཡོད། ཅེས་འོཁད་པ་སོགས་དག་འཁྲུལ་ཞུས་ཟུང་བའི་དམག་གི་སྒྲིག་གཞི་ལ་ཡར་རྒྱས་དང་བཟོ་བཅོས་ཟུང་ཚུལ། དམག་ཟུ་འཛུགས་པའི་དམིགས་ཡུལ། དམག

1959ལོར་ངོ་ལོག་ཟིང་འབྲུག་ཞོད་འཇགས་སུག་ཏུང་སྐབས་རང་ཡུལ་དུ་ལོག །

ང་དང་།

ང་དང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་བཞི་པ་སྟེ་རྒྱལ་རྩེའི་ཤང་དམག་ཡིན། ཤང་དམག་མི་གྲངས་ཕྱ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་མཆོངས་དངོས་གྲུབ་རྩོ་ཐོ་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་ཆོ་པ་སོ་དགུ་དང་སྟེང་ཆེན། དྲག་ཆས་ལག་ཆ་ཤེས་ཐུན་གཅིག་དང་། སྤྱི་རིན་ཐུན་དགུ ལྷའུ་སི་ཐུན་གཅིག ཤེ་སི་ཀེན་ཐུན་བཅོ་ལྔ དབྱིན་རིའི་ཁ་ཐུང་ཕྲ་བརྒྱ་ཡོད།

ལོ་རྒྱུས་འཛེལ་རིམ་སྒོར། ལོ་རྒྱུས་འཛེལ་རིམ་དང་གཡུལ་འགྲེད་དུ་ཞུགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་སོགས་མདའ་ཤོག་གཞིས་པདང་། གསུམ་པར་མཚུངས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ་1956ལོར་བཅོས་སྤྲིག་བྱས་རྗེས་དེའི་དམག་དཔོན་མདོ་མཁར་བསོད་ནམས་རྡོ་རྗེ་ལ་ཀུང་ཞའོ་དགའ་དཔོན་གྱི་ཐོན་ཐང་བསྟལ། སྤྱི་ལོ་1959ལོར་ངོ་ལོག་ཟིང་འབྲུག་ལ་ཞུགས་པས། ལ་ལ་བསད་པ་དང་ལ་ལ་བྱོས་བྱོལ་ཕྱིན། དེ་ལ་ལོ་རྒྱུས་སྟེང་རྒྱལ་རྩེའི་དམག་དཔུང་ཟེར།

ཅ་དང་།

ཅ་དང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་ཕྱ་པ་སྟེ་དིང་ངེ་དམག་དཔུང་ཡིན། ཤང་དམག་མི་གྲངས་ཕྱ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་བག་འདྲུན་པ་བསྟན་པ་ཚེ་རིང་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་ནག་ཆུ་སངས་ཁུལ། དྲག་ཆས་ལ་ཤེས་ཐུན་གཅིག སྤྱི་རིན་ཐུན་བཞི་བཅུ། མདའ་རིང་སྟ་ཚོགས་སུམ་བརྒྱ་ཉི་ཤུ་ཕྱ་ཡོད།

ལོ་རྒྱུས་ཛེལ་རིམ་སྒོར། མདའ་ཤོག་ཕྱ་པ་ལ་ལོ་རྒྱུས་སྟེང་དིང་ངེ་དམག་དཔུང་ཟེར་ཞིང་། དེའི་ལོ་རྒྱུས་འཛེལ་རིམ་དང་གཡུལ་འགྲེད་ལ་ཞུགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་སོགས་མདའ་ཤོག་གཞིས་པ་དང་གསུམ་པར་མཚུངས། སྤྱི་ལོ་1957ལོར་བོད་སྤྱིད་གཞུང་གི་ཆོར་སྤྱིད་ལ་དཀའ་ངལ་བྱུང་བས་མདའ་ཤོག་འདིའི་དམག་མི་མང་ཤོས་རང་ཡུལ་དུ་ལོག །

ཆ་དང་།

ཆ་དང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་དྲུག་པ་ཡིན། འདི་ནི་མི་སྤྱོགས་དམག་དཔུང་ཡིན་ལ་དམག་མི་ཕྱ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་འཇུག་པ་ངག་དབང་པད་མ་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་ཆོ་པ་སོ་དགུ་དང་རི་བོ་ཆེ། དྲག་ཆས་ལ་མི་སྤྱོགས་ཐུན་གཅིག སྤྱི་རིན་ཐུན་བཅུ། ཤེ་སི་ཀེན་ཐུན་བཞི་བཅུ། མདའ་རིང་བཞི་བརྒྱ་བཅས་ཡོད།

ལོ་རྒྱུས་འཛེལ་རིམ་སྒོར། མདའ་ཤོག་དྲུག་པ་ནི་སྤྱི་ལོ་1912ལོའི་མཇུག་ཏུ་རྒྱ་ཆུང་བ་ཁ་ཤས་ཤང་འཛོད་ཀྱི་སྤྲིག་འཇུག་ས་བཟུང་ནས་ཀེ་ཏང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཡུལ་ཟེར་ཡང་དོན་ལ་མི་སྤྱོགས་ཆུང་ཆུང་དྲག་ལས་མེད། དེ་སྐད་དུ་བཤད་པ་དང་། འབའ་སོགས་ཀྱི་གཡུལ་འགྲེད་ཙོ་ཙོ་ཞོང་དུ་སོང་། སྤྱི་ལོ་1952ལོར་ཕྱོགའི་ཤེན་རྡོ་རྗེ་གདན་

དཔུང་ལ་བསྡུར་ཅིང་། གོང་ཁྱེར་ནང་དུ་ཤེན་རྩོག་ས་ཚོགས་ཤེས་བདུན་བཙུགས། བཅོས་སྤྲིག་བྱས་རྗེས་མདའ་དཔོན་འཇུག་པ་ཚེ་རིང་རྡོ་རྗེ་ཀུང་ཞའོ་དགའ་དཔོན་གྱི་ཐོན་ཐང་བསྟལ།1959ལོར་ངོ་ལོག་ཟིང་འབྲུག་ལ་ཞུགས་པས་ལ་ལ་ཚར་བཅད་ལ་ལ་བྱོས་བྱོལ་ཕྱིན།

ཇ་དང་།

ཇ་དང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་བདུན་པ་ཡིན། ཤང་དམག་ཕྱ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་ཕུ་ལུང་པ་གྲགས་པ་ཚེ་བརྟན་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་རི་བོ་ཆེ། དྲག་ཆས་ལ་མེ་སྤྱོགས་བཞི་དང་། སྤྱི་རིན་ཐུན་གཉིས། སྤྱི་རིན་ཐུན་བཞི་བཅུ། ཤེ་སི་ཀེན་ཐུན་བཅོ་ལྔ། མདའ་རིང་ཕྱ་བརྒྱ་བཅས་ཡོད།

ལོ་རྒྱུས་འཛེལ་རིམ་སྒོར། མདའ་ཤོག་དགུ་པ་ནི་སྤྱི་ལོ་1950ལོའི་ཟླ་བ་བཅུ་པའི་ཚེས་བཅུ་གཅིག་ཉིན་སྐབས་སུའོ་སངས་བྱས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ་1951ལོར་ཀྱང་ཁོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་དམག་ཀང་དམག་ཐོན་དགུ་པར་བསྡུར། སྤྱི་ལོ་1956ལོའི་མདའ་ཤོག་དེའི་མདའ་དཔོན་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ཀ་ཞའོ་དམག་དཔོན་གྱི་ཐོན་ཐང་བསྟལ་ཅིང་། དེ་ཐ་ཚན་མདོའི་ཉེན་རྐྱག་བའི་སྡུང་ཁུལ་དུ་བསྡད་དེ་སི་ལིན་ཡོན་གཞོན་པ་སོགས་ཀྱི་ལས་ཀའི་འགན་བཞེས་མོྱང་།

ཉ་དང་།

ཉ་དང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་དགུ་པ་ཡིན། ཤང་དམག་ཕྱ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་སྡེ་དགེ་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་སྐར་ཁམས། དྲག་ཆས་ཤེ་སི་ཀེན་ཐུན་གཅིག སྤྱི་རིན་ཐུན་བཅུ་ལྔ་ཙོ་ཙོ་ཞོང་ཁྲིད་པའི་ཐོན་ཐང་བསྟལ་ཅིང་། མདའ་རིང་ཕྱ་བརྒྱ་བཅུ་ལྔ་ཡོད།

ལོ་རྒྱུས་འཛེལ་རིམ་སྒོར། མདའ་ཤོག་བཅུ་པ་ནི་སྤྱི་ལོ་1950ལོའི་ཟླ་བ་བཅུ་པར་ཆབ་མདོའི་གཡུལ་ཁྲིད་ཡོངས་སྡོད་བཅུ་པ་ཡིན། ཤང་དམག་ཕྱ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་སྤ་ཡ་ཅུ་ཤེག་རྒྱབ་ཀྱི་ཐོན་ཐང་བསྟལ་ཅིང་། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་ཐག་གཡབ། དྲག་ཆས་ཤེ་སི་ཀེན་ཐུན་གཅིག སྤྱི་རིན་ཐུན་བཅུ་ལྔ་ཙོ་ཙོ་ཞོང་ཁྲིད་པའི་ཐོན་ཐང་བསྟལ་ཅིང་། མདའ་རིང་ཕྱ་བརྒྱ་བཅས་ཡོད།

ཐ་དང་།

ཐ་དང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་བཏུ་པ་ཡིན། ཤང་དམག་མི་གྲངས་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་ཤག་ཏུ་ཁང་ཐུང་པ་ངག་དབང་རྒྱལ་མཚན་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་རྒྱ་མདའ། དྲག་ཚསཨ་ཞིན་སྐན་དང་། སྤི་རིན་སྐན་གཉིས་ཀྱིན་བསྟོམས་པས་ཞེ་གཉིས་དང་། མདའ་རིང་ལྔ་བརྒྱ་བཅས་ཡོད།

ཤོ་རྒྱས་འཕེལ་རིམ་སྐོར། མདའ་ཤོག་བཏུ་པ་ནི་ཚབ་མདོའི་གཡུལ་འགྲེད་ཁྲོད་མཚོ་མི་སྤྱར་ཐབས་མེད་བྱུང་རྗེས་ག་ནས་ཐོན་ཏེ་རང་ཡུལ་དུ་ཤོག །

ད་དང་།

ད་དང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་བཏུ་གཅིག་པ་སྟེ་ཕུ་ལེ་སི་ (ཅེན་རྒྱ་) དམག་ཤོག་ཡིན། ཤང་དམག་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་ཚ་རྡེ། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་གྲོང་ཁྱེར་ཉུས། དྲག་ཚསཨ་ཞང་ཡོད་མ་གསཨ།

ཤོ་རྒྱས་འཕེལ་རིམ་སྐོར། མདའ་ཤོག་བཏུ་གཅིག་པ་ནི་བདེ་སྤུང་དམག་དཔུང་ཡིན་ཞིང་། གཅོ་བོ་ཉུས་གྲོང་ཁྱེར་ཀྱི་ཅེན་རྒྱ་ལས་ཀུལ་ངེ་ཤོག་གནས་གཅིག་ལྷོ་གསས་བྱས་ཡོད་ཅིང་། ཤོ་རྒྱས་སྟེང་ཕུ་ལེ་སི་ཟེར།

པ་དང་།

པ་དང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་བཏུ་གསུམ་པ་ཡིན། ཤང་དམག་མི་གྲངས་ཆིག་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་མཁར་སྐ་པ་མཁའ་སྟོད་བདེ་ཆེན་དང་། གུ་གུར་ཆེ་དབང་རིག་འཛིན། ཕུན་རབས་པ་ཆེ་རིང་བསྟན་འཛིན་བཅས་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་འབྲི་བུ། ཉ་རི། དྲག་ཚསཨ་གང་ཡོད་དང་། ཤོ་རྒྱས་འཕེལ་རིམ་སོགས་མི་གསཨ།

ཕ་དང་།

ཕ་དང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་བཏུ་བཞི་པ་ཡིན། ཤང་དམག་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་དགའ་བདེ་བ་རྡོ་རྗེ་ཚ་རྒྱལ་ཙམ་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་ནག་ཆུའི་སོག་སྐེའི་སཀྱ། དྲག་ཚསཨ་ཡོད་དང་ཤོ་རྒྱས་འཕེལ་རིམ་གསཨ།

བ་དང་།

བ་དང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་བཅོ་ལྔ་པ་ཡིན། ཤང་དམག་མི་གྲངས་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་ཤག་ཐུང་པ་བསོད་ནམས་རྩེ་རྩེ་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་དང་། དྲག་ཚསཨ་ཁང་ཡོད་བཅསཀྱི་ཡིག་ཚའི་གསཨ།

ཤོ་རྒྱས་འཕེལ་རིམ་སྐོར། མདའ་ཤོག་བཅོ་ལྔ་པ་ནི་སྤྱི་ལོ་1932ལོར་བཙུགས་ཤིང་། དེ་རྩེས་ཐོར་པ་དང་། བཅིངས་འགྲོལ་འཐབ་ཁར་བརྒྱུད་གསོ་བྱས་ཏེ་མདའ་ཤོག་བཏུ་བཞི་པ་དང་བསྡེས།

མ་དང་།

མ་དང་དམག་སྣར་ནི་མདའ་ཤོག་བཏུ་དྲུག་པ་ཡིན། དམག་མི་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད་པ་དེའི་མདའ་དཔོན་ཞ་སྐབ་པ་བློ་བཟང་དོན་གྲུབ་ཡིན། སྤུང་ཡུལ་གཅོ་བོ་དང་། དྲག་ཚསཨ་ཁང་ཡོད། ཤོ་རྒྱས་འཕེལ་རིམ་གང་ཡིན་སོགས་ད་ལྟ་གཞི་ཡིག་ཆ་མ་མཐོང་། །

བོད་ཡིག་གསཨ་ཆེད་བཏུ་གཞིས་པ་ན་ནི་ནད་ཀྱིས་ན་བའི་དོན་ལ་ཡང་འཛུག་པས་བཀུ་མི་ཤིས་པར་དགོངས་མཚན་མདའ་ཤོག་བཏུ་གཞིས་པའི་ཡང་ནས་ཀུན་ཏུ་ཤོག་ཤོག་ཟེར་བ་ནི་ཤོག་ཤོག་ཟེར་བ་ཡིན་ཞེས་ཀུལ་ཁུངས་ཀྱི་ཤ་ཚད་དཔྱད་ཞིབ་བྱས་པ་རེད།

ས་བཅད་ཆུག་པ། ཀྱང་གོ་ཀྱང་ཁྲན་ཅང་གི་འགོ་ཁྱིད་ཟོག་བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ལཱམ་ཡིག་སྐུ་བསྐྱེད་པ།

སྤྱི་ལོ་1950ལོར་ཅང་ཀྱང་དབྱང་དང་མཉེ་ཀྱའུ་ཞིས་བོད་སྡེངས་བཅིངས་འགྲོལ་བྱ་རྒྱུ་དང་། དེའང་བོད་ཞི་བའི་བཅིངས་འགྲོལ་འཐབ་ཚེད་ཀྱང་དབྱང་མི་དམངས་སྤྱི་ཁག་ཁྲལ་ཆུང་འཕྱེ་བརྒྱུད་ནས་ཀྱང་དབྱང་གིས་བོད་དུ་འཛིན་པའི་སྤྱི་ཁྲལ་རྣམས་ཡོད་ཅིང་། སྐུ་དུ་བཅོ་རྒྱལ་རིང་ལྷགས་པའི་བོད་དུ་ཡོད་པའི་དབང་ཤུགས་མཐའ་དག་ཕྱིར་བསྐྱད་དེ་མེས་རྒྱལ་ཁྱིམ་ཚང་ཡོའི་ནད་ཆེན་ཡོའི་ནང་ཁོངས་པའི་ཁྲལ་ཁྲལ་བསྐལ་བ་ཡང་ཡང་བྱས། 1950ལོའི་ཟླ་10པའི་ཚེས་7ཉིན་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་གིས་ཆབ་མདོར་དཔུང་འདྲུག་བྱས། སྤྱིའུ་སྐྱོང་སྐག་བྱག་དགུང་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་མདོ་སྨད་སྤྱི་ཁྲལ་ཁྲལ་ཆེ་དབང་རྩེ་རྩེ་ལ་ནུས་ཤུགས་གང་ཡོད་བཏོན་ནས་ཚབ་མདོ་སཀྱལ་བཏུན་སྤུང་བྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་ཤག། ཚེས་15ཉིན་མདོ་སྤྱིའི་སྤྱིད་དབང་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་གིས་བཟུང་། དུས་དེར་བོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་རྣམས་ནང་འགལ་ཚབས་ཆེན་བྱུང་། བོད་ཀྱི་ཚོས་སྤྱིད་ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་ཀྱི་

སྐབས་སུ་སྐྱག་བག་གིས་སྲིད་སྐྱོང་དགོངས་པ་ཞུས་ཏེ་1950ལོའི་ཟླ་10ཚེས་8ཉིན་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་དབང་ཆ་རྒྱལ་པ་སྐུ་ཞེང་བཙུ་བཞི་པས་བཞེས། ཟླ་བ་11ཚེས་11ཆིན་ཀུ་ལའི་ཟླ་མ་སྟོ་ཁ་སྤོ་མོར་བྱོལ། 1951ལོའི་ཟླ་2པར་ང་ཡོད་དགའ་དབང་འཇིགས་མེད་སོགས་འཁྱས་མི་ལྟ་ཡེ་ཅིང་དུ་ཞི་ཆིངས་སྤོས་མོལ་དུ་ཕེབས་པའི་ལམ་བར་ཁྲུང་ཆིང་དུ་འབྱོར་དུས་སྐུ་ཞབས་ཀྱིང་ཞའི་བཅས་ཀྱིས་སྟེ་ལེན་ཞུས། ཡེ་ཅིང་དུ་འབྱོར་པ་དང་། མེ་འགོར་སཆུགས་སུ་ཚུང་ལི་ཀློའུ་ཕེན་ལའི་སོགས་ཀུང་དབྱང་གི་དབུ་ཁྲིད་རྣམས་བསུམ་ཡེབས། ཀུང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གིས་ཀི་ལུ་ཤེན་ཁན་(李维汉)དང་། ཀུང་ཅིན་ཡུའུ(张经武) ཀུང་གོ་ཀུ(张国华) སུན་ཀྱི་ཡོན་(孙志远) བཅས་དབང་ཆཚང་མ་ཡོད་པའི་འབྲུས་མིར་བསྐོ་བཞག་གནང་བ་དང་། ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ(平措汪杰) དང་ལོ་ཡུས་ཀོང་(乐于泓)གཉིས་ཟུར་ཞུགས་མི་སྣར་བསྐོས། ལི་ཁེ་ཁན་ཀྱིས་ཚོགས་གཙོ་གནང་སྟེ་དོད་ལ་གནས་སྲིད་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་དང་གོས་མོལ་བྱས། སྤྱི་ལོ་1951པའི་(ཤུགས་ཡོས) ཟླ་བ་ཕྱ་པའི་ཚེས་ཉིར་གསུམ་ཉིན་ཝ་ཅིན་གྱིང་ཞི་བྱང་(勤政殿)དུ་ཀུང་དབྱང་གི་དབུ་ཁྲིད་མའི་ཙེ་ཏུང་སོགས་ཞུགས་པའི་མྱུར་ཐྱོགས་གཉིས་ཀྱི་འཕྲུས་མི་རྣམས་འཚོགས་ནས་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྱོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཙུ་བདུན་ལ་མིང་རྟགས་འགོད་པའི་མཇད་སྐོ་གཅབ་རྒྱས་འཚོགས།

བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྱོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཙུ་བདུན།

དང་པོ། བོད་མི་དམངས་མཐུན་སྒྲིལ་བྱས་ཏེ་ཕྱི་རྒྱལ་བཙན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བཙན་ཤུགས་བོད་གཏོར་དགོས། བོད་མི་དམངས་ཀུང་ཤུ་མི་དམངས་སྒྲིལ་གཏོར་དགོས། བོད་ཀྱི་དམངས་ཀུང་ཁྲིམས་ཚད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁྲིམས་ཚད་ལས་འཕྲོ་བ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་པས་དགོས།

གཉིས་པ། མི་དམངས་བཅིངས་འགྱོལ་དམག་བོད་དུ་བསྡོད་དེ་རྒྱལ་ཁབ་བརྟན་པོར་སྐུང་རྒྱ་བོད་ཀྱི་སྒེར་གནས་སྲིད་གཞུང་ནས་རོགས་རམ་ཤུར་ལེན་བྱེད་རྒྱུ།

གསུམ་པ། ཀུང་གོ་མི་དམངས་ཚབ་སྲིད་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་ཐུན་མོང་ཅ་འཛིན་ཀྱི་མི་རིགས་སྲིད་རྩལ་གཞིར་བཟུང་སྟེ་ཀུང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་གཅེག་སྐྱོལ་གྱི་འགོ་ཁྲིད་འོག བོད་ཀྱི་མི་དམངས་ལ་མི་རིགས་ཀྱི་ས་གནས་རང་སྐྱོང་ལགལེན་བྱེད་རྒྱུའི་དབང་ཆ་ཡོད།

བཞི་པ། བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལམ་ལུགས་ནང་དབྱང་གིས་བཅོས་བསྒྱུར་མི་བྱེད་པར། ཀུ་ལའི་བླ་མའི་སྡུར་ཡོད་ཚོ་གནས་དང་དབང་ཆ་ཡང་ཀུང་དབྱང་ནས་བསྒྱུར་བཅོས་མི་བྱེད། དཔལ་རིགས་མཐོ་དམན་རྣམས་ཀྱང་སྡུར་ཅིང་ཕྱི་ནང་ཐུན་མོང་ཞི་བདེ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་རྟགས་ལ་སོད་པའི་མཐའ་ཁོག་ཏུ་ཡོད།

ལྔ་པ། པར་ཆེན་ཨེར་ཀེའི་སྡུར་ཡོད་ཚོ་གནས་དང་དབང་ཆ་རང་ལ་ཐུགས་གནས་དགོས།

དྲུག་པ། ཀུ་ལའི་བླ་མ་དང་། པར་ཆེན་ཨེར་ཀེ་ཀེའི་སྡུར་ཡོད་ཚོ་གནས་དང་དབང་ཞེས་པ་ཀུ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཞེང་བཙུ་གསུམ་པ་དང་། པར་ཆེན་ཨེར་ཀེ་ཀེའི་སྐུ་ཞེང་དགུ་པ་མཐུན་པོའི་སྐབས་ཀྱི་ཚོ་གནས་དང་དབང་ཆོའོ།

བདུན་པ། ཀུང་ཚོ་མི་དམངས་ཆབ་སྲིད་ཐོག་ཀྱི་ཐུན་མོང་ཅ་འཛིན་ཆ་ཤས་ཤིག་ཏུ་བཙན་པའི་ཆོས་ལུགས་ལ་དང་པ་རང་མོས་བྱས་ཆོག་པའི་སྲིད་ཇུས་ཤིག་ཡིན་ཐུས་ཏེ། བོད་ཀྱི་མི་དམངས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ལ་དང་པོ་མོམས་གཤིས་ལུགས་ལ་བཙི་ཁ་བརྟེན་རྒྱུ་དང་། དགོན་པ་གྲྭ་ཚང་གི་ཡོང་སྒོར་ཀུང་དབྱང་ནས་བསྐྱུར་བཅོས་མི་བྱེད།

བརྒྱད་པ། བོད་ཀྱི་དམག་སྣར་རིམ་གྱིས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་ལ་ཚུར་བསྐྱུར་ནས་ཀུང་ཏུ་མི་དམངས་སྡེ་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་སྡུང་དུག་ཤུགས་ཀྱི་ཚ་ཤས་ཤེགས་ཏུ་བསྐྱུར་རྒྱུ།

དགུ་པ། བོད་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་གཞིར་བཟུང་སྡེ་རིམ་གྱིས་བོད་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཚ་དང་། ཡི་གེ་སློབ་གྲྭའི་སློབ་བསྡུང་བཅས་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱུ།

བཅུ་པ། བོད་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་གཞིར་བཟུང་སྡེ་རིམ་གྱིས་བོད་ཀྱི་སོ་ནམ་དང་། ཕྱུགས་ལས། བཙོ་ལས་རྣམས་ཚོང་འཛིན་དུ་བཏང་ནས་མི་དམངས་ཀྱི་ཚོ་གོས་སོགས་ཇེ་ལེགས་སུ་གཏོང་རྒྱུ།

བཅུ་གཅིག་པ། བོད་ཀྱི་ལམ་ལུགས་སྐོ་ཚོགས་ལེགས་བཅོས་བྱེད་རྒྱུའི་སྐོར་ལ་ཀུང་དབྱང་ནས་བཅོས་བྱེད་རྒྱུ་དང་། མི་དམངས་ཀྱིས་ལེགས་བཅོས་བྱེད་དགོས་ཤུ་དུས། བོད་ཀྱི་འགོ་བྱེད་རྣམས་དང་གོས་བསྡུར་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་ཐག་གཅོད་རྒྱུ།

བཅུ་གཉིས་པ། སྔར་ཕན་ཀྱི་བཅོན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་གོ་མིན་ཉང་ལ་བྱེལ་བ་བྱེད་པའི་དཔོན་རིགས་ཀྱིས་ཕྱི་རྒྱལ་བཅོན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་དང་རྒྱལ་ཁབ་གོ་མིན་ཉང་ལ་བྱེལ་ཐག་མཐའ་ཁོག་ཏུ་ཡོད་པ་བཅད་དེ། དཔྱིད་ངོ་ཚེས་བདུན་ཐུན་མོང་ཅ་འཛིན་གྱི་ཚོགས་ཆེན་ཞིག་ཏུ་ཐོག་མའི་ཐེངས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ

རམ་ཟེད་རྒྱ།

བཅུ་བདུན་པ། གོས་མཐུན་འདི་ཉིད་མིང་རྟགས་བཀོད་འཕྲལ་ཙ་བར་བཟུང་སྟེ་ལག་ལེན་ཟེད་རྒྱ། ཞེས་པའི་གོས་ཚོད་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་བཀོད་ཉི་བས་བཅིངས་འགོལ་གཏོང་རྒྱའི་ཐབ་བཅད།

སྐབས་དེར་འབབ་ལེ་རྒྱལ་གསུམ་དང་། སྨན་ཁམས། བག་གཡབ། ཅེ་ཧོར་ཁག་ལྟ། ཤག་ཁོག སྟེ་དག། སྐ་པ་སོགས། ཁམས་སྐྱོགས་ཀྱི་ དཔོན་ རིགས་ རྣམས་ ཀྱིས བཅིངས་ འགོལ་ དམག་ ལ་ འཛབ་ དམག་ ཡོ་ མང་ བརྒྱ། 1954ལོར་རྒྱལ་པ་གཉིས་སོགས་བོད་ཀྱི་བློ་ཆེན་དང་དཔོན་རིགས་ཁག་གཅིག་པ་ཅིན་དུ་ཕེབས་ནས། མའོ་ཀུའུ་ཞི་སོགས་གྱང་དབྱང་གི་འགོ་ཁྲིད་རྣམས་མངའ། 1955ལོར་ཁོང་རྣམས་ཕྱིར་བོད་དུ་ཕེབས། 1956ལོ་ཙམ་ན་ཁམས་སྐྱོགས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་རྣམས་ཤོར་ནས་རིམ་བཞིན་ལྷ་ས་བྱོས། 1958ལོའི་ཟླ་6ཚེས་16ཉིན་ལེ་ཐང་ཡ་འབྲག་མགོན་པོ་བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་འགོ་གཙོ་བྱས་པའི་འོག "མའོ་ཁམས་ཚུ་བཞི་སྐང་དུག་གི་བསྟན་སྲུང་དམག་སྐར་" ཞེས་པ་སྐྱོ་ཁར་བཙུགས། 1959ལོའི་ཟླ་3ཚེས་10ཉིན་ལྷ་ས་ཟིང་འཁྲུག་ཡང་སྟབས་ཀྱ་ལའི་བློ་མ་སྐྱ་འགོར་ཏུག་བསྟུས་གར་དུ་བྱོས། ཤུལ་གྱི་བོད་ལྷོར་ས་མི་དམངས་ཚང་མ་གྱང་གོ་གུང་ཁྲན་ཏང་གི་འགོ་ཁྲིད་འོག་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལམ་སྟོགས་སུམདུན་སྤྱོད་བྱས།

སྨོས་པ། མཐོན་པོའི་ཁྲི་ལ་རྩོད་པའི་ཞེ་སྡང་དེས། ।
སྨིང་པོའི་དམ་ཚོས་དྲག་པོའི་མཚོན་ཏུ་བསྐུར། ।
འཇམ་པོའི་དར་ལ་ཞེན་པའི་འདོད་པ་དེས། ।
གོང་མའི་སྐུ་གཟུགས་འཇམ་པའི་དབྱངས་སུམཐོང། ।
ཞེས་བྱ་བའི་བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ། ।

৬৬। ।བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དྲབས་རེའུ་མིག

1 དམར་འཇམ་ལྷ་ཡི་དྲྭ་རབས།

དཔོན་མིང།	གསལ་བཤད།
ཐུགས་ དཀར་ ཁེ་ གོང་ ལ་ སོགས་ གཅོང་མའི་ལྷ་རིགས་རྣམས།	ཡུལ་གྱི་མིང་ལ་ལྷ་ཡུལ་གྱང་ཐང་ཟེར། གཡའ་རི་གངས་དཀར་རྩེ་ལ་གནས་བཅས་ཤིང་། མི་ཡིས་དུད་འགྲོར་མི་འཚེ་གཏམ་བརྗ་འཐོབ། མི་ལོ་འབྱམ་ཐུག་མང་པོ་དེ་ལྷར་གནས།

2 མ་སངས་གཤོག་གྱི་དྲྭ་རབས།

དཔོན་མིང།	གསལ་བཤད།
མི་ མགོན་ དཀར་ པོ་ ལ་ སོགས་ གཤོག་རིགས་རྣམས།	ཡུལ་གྱི་མིང་ལ་གཤོག་ཡུལ་གསེར་སྟེང་ཟེར། རྩ་རི་སྤང་ལྗང་ཤིང་ལ་གནས་བཅས་ནས། དེ་དུས་མི་ཡིས་དྲྭ་འགྲོ་གསོད་པ་བྱུང།

3 འཇྲེ་བོ་ཀླུ་ཡི་དྲྭ་རབས།

དཔོན་མིང།	གསལ་བཤད།
འཇྲེ་བོ་ལ་སོགས་ཀླུ་རིགས་རྣམས།	ཡུལ་མིང་ཀླུ་ཡུལ་ན་ར་སིང་སྟོན་ཟེར། མཚོ་ཇིང་ཆུ་ཀླུང་ནེའུ་གསིང་ལ་གནས་བཅས། མི་རྣམས་མནོ་ལ་བཙོག་ཅུས་ཆེ་ཀླུས་གནོད་ཅིང་། དེ་བཙོས་ཀླུ་འབྲུམ་ཀླུ་ཆོག་ལ་སོགས་དར། ཐུ་རྟགས་རྟ་ཐུགས་ལོངས་སྤྱོད་ཅིད་པ་བྱུང།

4 གནོད་སྦྱིན་བཙན་གྱི་དྲྭ་རབས།

དཔོན་མིང།	གསལ་བཤད།
གནོད་ སྦྱིན་ ནག་ པོ་ ལ་ སོགས་ གནོད་སྦྱིན་རིགས།	ཡུལ་མིང་གངོང་དམར་བཙན་གྱི་ཡུལ་ཞེས་བྱ། འགའ་ཞིག་བཟང་ཡུལ་རྒྱན་མིད་ཅེས་ཀྱང་ཟེར། ཇ་བྲག་ནགས་ཁྲོད་ཤིང་ལ་གནས་བཅས་ཀྱི། འགྲོ་བ་མི་ལ་ཐན་དང་གནོད་པ་ཅིད། བཙན་བཅོས་ལ་སོགས་མདོ་ས་གྲུད་གཏོང་བ་ཐུང། ཡུལ་ཤ་མཆོད་པས་མི་དང་གཏམ་ཡང་སྐྱ། ཐུ་རྟགས་གཤེན་པོ་བཙན་པ་དེ་ནས་ཐུང། མཆོད་ཚ་མདའ་གཞུ་དེ་ཡི་དྲྭ་ནས་དར།

5 སྒིན་པོའི་དུས་རབས།

དཔོན་མིང།	གསལ་བཤད།
སྒིན་ པོ་ གཅུའ་ རིང་ ལ་སོགས་སྒིན་རིགས་རྣམས།	ཡུལ་མིང་སྒིན་པོ་ནག་པོའི་ཡུལ་དགུ་ཟེར། བག་རི་དམར་ནག་ནག་ལྗོད་གནས་སུ་བཟུང་། མི་རྣམས་སེམས་ཅན་ཤ་ཟ་གདོང་པ་དམར། སྒིན་མོའི་ཤང་དང་ཉར་རྩོ་ལག་ཆ་བྱུང་། འགལ་རྐྱེན་བྱང་ན་ཡུལ་ཕྱ་དམར་གྱིས་གསོལ། སྒིན་མོའི་ཤང་ཞེས་པ་སེམས་ཅན་བུས་པ་ལས་བཟོས་པའི་གྲི་དང་ཁབ་སོགས་ཡིན་པར་སེམས།

6 བདུད་ཀྱི་དུས་རབས།

དཔོན་མིང།	གསལ་བཤད།
བདུད་ རྒྱ་ལག་ ལ་ སོགས་ བདུད་རིགས་རྣམས།	ཡུལ་མིང་བདུད་ཡུལ་ཁ་རགས་རོང་དགུ་ཟེར། །རྩི་ཤིང་རྩོ་ཁང་བག་ལ་གནས་བཅས་ནས། །བོད་ཀྱི་ཆུ་བོ་བཞི་འདུས་མགོ་མཇུག་བར། །དམག་དཔུང་དྲངས་ཏེ་གཤེན་ལ་དོ་ཀུ་བསྡོ། །སྐ་རེ་དག་སྐ་དེ་ཡི་དུས་སུ་བྱུང་།

7 འགོང་པོ་སྦྱན་དགྱའི་དུས་རབས།

དཔོན་མིང།	གསལ་བཤད།
འགོང་པོ་སྦྱན་དགུ	ཡུལ་ཀྱི་མིང་ལ་ངམ་ཡུལ་ནག་པོ་ཟེར། ཐུ་རྐྱགས་ཀ་བྱ་ཆུ་ལ་སྐྱོད་པ་བྱུང་། ཆུ་ཀ་བཟོས་ཏེ་ཆུ་ཡུར་དུ་དྲངས་ནས་ཞིང་ཁ་ལོ་ཏོག་སྐྱོང་བའི་ལས་ཀ་ཡིན་པར་སེམས།

8 ཚུ་ཡི་དུས་རབས།

དཔོན་མིང།	གསལ་བཤད།
དཔུ་ རྩེ་ བཅན་ པོ་ ལ་སོགས་ཚུ་རིགས་རྣམས།	ཡུལ་ཀྱི་མིང་ལ་ངམ་ཡུལ་ནག་པོ་ཟེར། མདུང་དང་ཞགས་པ་འཕེལ་བའི་ལག་ཆ་བྱུང་། དུས་དེར་ཞགས་པ་འཕེན་ནས་རི་དྭགས་སེམས་ཅན་འཛིན་པ་མ་ཟད། དམག་འཐབ་པའི་སྐབས་སུའང་དགྲ་བོ་ཞགས་པ་འཛིན་པ་དང་། རི་དྭགས་རྩོན་པ་དང་། དམག་འཐབ་པའི་སྐབས་མདུང་ཞགས་འཕེན་སྟེལ་ཡང་སྐབས་འདི་ཙམ་ནས་དར་བར་སེམས། བོན་ཀྱི་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་ནི་དམུའི་གདུང་རབས་ཉི་ཤུ་པ་ཡིན་པར་ཞང་བོད་ཨ་རྒྱས་ཀྱི་སེའི་འོད་ལས་གསལ།

9 མ་སངས་རྒྱས་དགྱའི་དུས་རབས།

(ཤ་ལམ་སྦྱི་ཚའི་སྟོན་ཀྱི་དུས་རབས་35ཙམ་ནས་དུས་རབས་28པའི་བར་ཙམ)

དཔོན་མིང།	གསལ་བཤད།
1 གཅན་གཡའ་སྒྲངས་སྐྱེས། 2 གར་ཏིང་ནམ་ཚ། 3 སྐྱེ་དན་ལམ་ཙང་སྐྱེས། 4བྱ་ཐོ་གར་སྐྱེས། 5 ཤེ་ཐོ་ཀར་ནམ་ཚང་། 6མེ་པད་སྐྱེས། 7 གསད་གི་འཕྲལ་ཆེ། 8 དྲང་པ་དྲངས་མ་མཐུར། 9 བཀོད་སྟོར་ནམ་ཚ།	ཡུལ་ཀྱི་མིང་ལ་བོད་ཁམས་གཡའ་དྲུག་ཟེར། ཐུ་རྐྱགས་མདའ་གཞུ་མཚོན་ཆ་རྩེ་བ་དང་། ལག་ཆ་དོང་རལ་གོ་ཆ་ཕུབ་ཆུང་བྱུང་། བཞོན་པ་ཞོན་ཞིང་རྒྱན་ཆ་འདོགས་པ་དང་། ཤོ་རྒྱན་རྩེ་ཞིང་དངོས་པོ་ཉོ་ཚོང་དུས། ཤ་ཁྲ་ཙམ་ཞལ་ཟས་ཁ་ཟས་ཡོད་ཅིང་། ཁ་ཟས་རྫས་བཞོ་བཤའི་ཆེད་དུ་ཤོ་རྒྱན་འདེའི་ཐག་ཆད་ཡ་དང་། བྱེ་དང་སྡང་བཅོས་ནས་དངོས་པོ་ཉོ་ཚོང་གི་ལས་ལ་དར་རྒྱས་བྱུང་ཡོད། ཚལ་ཆེར་ཚབ་མདོ་ཁ་རོའི་གནའ་ཤྲུལ་གྱི་དུས་ཙམ་ནས་ཡིན་པར་མངོན།

10 ཟ་རམས་སྐྱེས་དྲུག་གི་དུས་རབས།(ཤ་ལམ་སྦྱི་ཚའི་སྟོན་ཀྱི་དུས་རབས་28པ་ནས་23པའི་བར་ཙམ)

དཔོན་མིང།	གསལ་བཤད།
ཟ་རམས་སྐྱེས་དྲུག	ཡུལ་མིང་བོད་ཁམས་སྟོང་ཉེ་བཅོ་བརྒྱད་ཅེས། ཐུ་རྐྱགས་མགོ་རྒྱན་རྣ་ཆ་འདོགས་པ་དང་། ཤྲུ་གར་རོལ་རྩེའི་དགའ་སྟོན་ཐེབ་པ་དང་། ལག་ཆ་ཐོང་ཞིང་རྒྱན་ཆ་འདོགས་པ་དང་། ཤྲི་ཚའི་སྟོན་ཀྱི་2317པའི་ཤིང་སྐྱེལ་ལོར། ཤོས་ཀྱི་སྟོབ་དཔོན་ས་བདག་རྒྱང་རྒྱལ་ཞེས་པ་འཕྲངས་ཤིང་དེས་ལོ་སྐོར་བཅུ་གཉིས་དང་། འབྲུང་བ་ལྔ་སྒྲུབ་ནས་ལོ་རྒན་དྲུག་ཅུའི་བཤོ་སྟོལ་བཤད། ཅེས་བཅད་ཁགར་ལས་གསལ།

11 རྒྱལ་ཕྱོགས་སིལ་མ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་དུས་རབས།

(ཀ་ལམ་སྦྱི་ལོའི་སྟོན་ཀྱི་དུས་རབས་23ནས་སྦྱི་སྟོན་དུས་རབས་12བའི་བར་ཙམ)

རྒྱལ་ཕྱོགས་མིང།	རྗེ་མིང།	བློན་ཀྱི་རུས་མིང།	གསལ་བཤད།
མཆིམས་ཡུལ་གྱུ་བཞི།	མཆིམས་རྗེ་ཉི་ཀུ།	སྐང་། དེང་།	
ཞང་ཞུང་།	ལེགས་སྐྱེ་ཤྲུར།	ཨ། ར་སངས།	
སྐྱོང་རོ་སྐྱོང་དཀར།	གཅང་རྗེ་ཐོད་དཀར།	གནང་།	
གནུབས་ཡུལ་གྱིང་དགུ།	སྐྱམས་རྗེ་དམིགས་པ།	ཚེའུ། འབྲི།	
ཤང་རོ་ཤམ་པོ།	ལོ་ངམ་རྗེ།	ཤེ། སྐུང་།	
ཀྱི་རི་ཀྱི་ལྷོན།	རྗེ་ཚད་པོ།	ངམ། འབྲོམ།	
ངམ་ཤོད་ཁྲ་སྐ།	ཐྲིངས་རྗེ་ཁྲི་འཕྲང་།	མཁར། གཤེན།	
འོལ་ཕུ་སྤང་མཁར།	ཐྲིང་རྗེ་ཐོད་ཁྲེང་།	རྩོག སྤས།	
སྲིབས་ཡུལ་རལ་ཚོང་།	བྲང་རྗེ་ཚོང་ནམ།	ཐུག ཞྭས།	
ཚོང་ཡུལ་བྱེ་སྐ།	ཚོང་རྗེ་ཀར་པོ།	ཏུག མཁར།	
ཤེང་ཡུལ་ཆེ་མཁའ་སྤུམ།	ཤེང་བཙུན་སྒང་རྒྱལ།	ཤུག རྩི་རྗེ།	
དཔལ་ཡུལ་སྐྱ་བཞི།	དཔལ་རྗེ་མང་པོ་རྒྱལ།	སྤྱིལ་ཀྱི་ཤྲུར།	

རྒྱལ་ཕྱོགས་སིལ་མ་བཞི་བཅུའི་དུས་རབས།

(ཀ་ལམ་སྦྱི་སྟོན་ཀྱི་དུས་རབས་12ནས་སྦྱི་སྟོན་དུས་རབས་4པའི་བར་ཙམ)

རྒྱལ་ཕྱོགས་ཀག་གི་མིང།	གསལ་བཤད།
རྒྱལ་ཕྱོགས་བཅུ་གཉིས། མཁར་བཅུ་གཉིས། ཡུལ་བཅུ་གཉིས། འཇོམ་མོ་རྣམ་གསུམ། གཡེ་མོ་ཡུལ་དྲུག ས་སྐྱ་བཞི། སུམ་ཡུལ་ཡ་གསུམ།	ཡུལ་ཀྱི་མིང་ལ་བོད་ཀམས་སྤྱིང་དགུ་ཟེར། ཐུ་རྐུགས་བོན་ལ་སྐུབས་གསོལ་ཐབས་བྱེད་པ་བསྟུབ། ཤྲི་བཙོན་བཅེགས་ཤིང་རྐེན་གསུམ་བཞེངས་པ་དང་། རྩོ་བཙོ་ཤེས་ལ་ཐུགས་ཁེང་པའི་སྐོར་ནས་ཀྱང་། འབྲོག་དང་ཡུལ་པ་ཞེས་པའི་སྐོར་པ་སྟུང་། སྐབས་འདིར་བོད་འབངས་རྣམས་ཀྱི་དཔུང་ཟིའི་ཁྲིམས་ཀྱི་རྣམ་ཀུ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཐུ་ལ་སོགས་སྟོགས་བཞེའི་ རྒྱལ་ཁབ་རྣམས་ཀྱིས་རྐུ་ ཏུ་བཙན་ཤེད་ཀྱིས་འཚོ་བ་དང་། ནང་དུ་ཡུལ་དབོན་རྣམས་ཀྱིས་རྐུ་ ཏུ་ཨནར་གཅོད་ཅེད་ཅིང་། བྱས་ན་ལམ་མི་སྐེན། ཐུང་ཐང་དུ་བསྡད་མི་ནུས་པ་དེ་ཐག་སོགས་ལ་བཙན་རྩོད་བཟུང་ནས་འདུག་དགོས་པར་བྱུང་། བསྟན་པའི་ནུས་པ་ཉམས་ཏེ་ཐུན་ཚོད་ཅིག་ཏུ་ ཡང་ཟུར་ཁ་ཐོན་ཐུབ་པ་ཡིན། ཞེས་ཟེར་ཏེ་ཁོ་ཚོས་ཀྱང་ཐུགས་ཁྲལ་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་ཐུབ་ཆེན་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ཞིང་། ཁོ་ཚོའི་ཐུག

2 བར་ཀྱི་སྟོང་གཉིས། 84B.C. –31 B.C.

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	སྲིད་སྐྱོང་དུས་ཚོད།	ཁྲིར་ལོ།	གསལ་བཤད།
ཤི་གྱམ་བཙན་པོ།	84 B.C. –81B.C.	3	ཤི་གྱམ་བཙན་པོའི་སྐབས་ཤལ་ཤི་དགུ་ཟི་བཟོས། སྒྲི་སྟོན་ 81ལོར་བློན་པོ་ལོ་ངམ་ཤིས་ཤི་གྱམ་བཤོངས་ནས་ལོ་13རིང་དུ་རྒྱལ་ སྲིད་བཟུང་། སྒུ་ཉེའུ་གུང་རྒྱལ་སྐབས་སུ་བློན་པོ་ཟུ་ལས་སྒྲིས་ཀྱིས་ མགར་དང་། ཤེང་བཟོ། ཞིང་ལས་བཙས་ཀྱི་ལག་རྩལ་ཡར་རྒྱས་ གཏོར་ཡོད་པ་རེད།།
ལོ་ངམ།	81 B.C. –68 B.C.	13	
སྒུ་ཉེའུ་གུང་རྒྱལ།	68 B.C. –31 B.C.	37	

3 ལ་ཡིལེགས་དྲུག 31B.C. –142A.C.

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	སྲིད་སྐྱོང་དུས་ཚོད།	ཁྲིར་ལོ།	གསལ་བཤད།
ཨེ་ཤོ་ལེགས།			རྒྱལ་པོ་ཨེ་ཤོ་ལེགས་ཀྱི་སྐྱོན་པོ་བོད་ཀྱི་མཛངས་མི་བདུན་གྱི་ གཉིས་པ་ཤུ་ཀུ་མགོ་དཀར་ཏིས་སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་དང་པོ་མགོ་ ཚུགས་ཁ་ཙམ་ནི། ཞིང་འབྲོག་ལས་རིགས་ཡར་རྒྱས་གཏོར། འབྲོག་ལ་ཐྲུར་ཤིས་དང་། ཞིང་ལ་དོར་ཤིས་ཀྱིས་འབངས་ལ་ཁྲལ་ བགོད་པའི་སྤྱིག་སྡིལ་བཙུགས། རྒྱལ་པོ་འདི་ནམས་ཀྱི་དུས་སུ་བོད་ ཀྱི་ཤེས་རིག་ལ་ཆ་བའི་རིག་གནས་ལྟ་ཞེས་པ། སྨན་དང་། སྐགས། ཤིས། སྨ། བོན་བཙས་དཔྱེ་བ་ཤེས་ཏེ་འཆད་གཞིར་དང་དང་ སྦེལ་བཏང་།
ཨེ་ཤོ་ལེགས།			
ཨེ་ཤོ་ལེགས།			
ཐུ་རྩ་ལེགས།			
འབྲོང་ཞི་ལེགས།			
ཨེ་ཤོ་ལེགས།			

4 ཆུ་ལ་ཉེ་བརྒྱད། 142A.D.—341A.D.

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	སྲིད་སྐྱོང་དུས་ཚོད།	ཁྲིར་ལོ།	གསལ་བཤད།
ཟ་ནམ་ཟིང་ཉེ།			ཆུ་ལ་ཉེ་བརྒྱད་ཀྱི་སྐབས་སུ་བོན་སྲིད་རིག་གནས་གང་ཅིའི་ ཐད་དམིགས་བསལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་འཁོད་པའི་ཡིག་ཚ་གང་ཡང་ད་ཕན་ མ་མཐོང་། དུས་སྐབས་འདིར་བོད་ཐིད་ལ་ཆུང་ཟད་ཤམས་རྒྱུད་ ལྡང་ཡོད་པར་སེམས།
ཉེ་འབྲལ་ནམ་གཞུང་།			
སེ་སྟོལ་གནམ་ཉེ།			
སེ་སྟོལ་པོ་ཉེ།			
ཉེ་སྟོལ་ནམ།			
ཉེ་སྟོལ་པོ།			
ཉེ་རྒྱལ་པོ།			
ཉེ་གྱེན་བཙན།			

5 ཚིགས་ལ་བཙན་ལྡེ། 341A.D. –493A.D.

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	སྲིད་སྐྱོང་དུས་ཚོད།	ཁྲིར་ལོ།	གསལ་བཤད།
རྒྱལ་ཀྱ་ནི་ལྷང་བཙན།			སྐྱོ་ལོ་358པའི་ས་རྟ་ལོར་གཙང་སྟོད་ཟེ་མ་གཡུང་དྲུང་ དུ། ལྷན་གྱབ་དཔྱིད་ཀྱི་ཤུ་ཁང་བཞེངས། སྐྱོ་ལོ་433པའི་ཆུ་བྱ་ལོར་ཐོ་རངས་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་ གྲྭར། དུས་དེར་བལ་ཡུལ་ནས་པཎྜི་ཏ་བྱོ་ཞེའམས་འཚོ་དང་། ལོ་ཙྪ་བ་ཞེ་ལེ་ཞེ་གཉིས་ཀྱིས་གྲྭང་ཀོང་ཕྱག་རྒྱ་པ་དང་། མདོ་ ཟ་མ་ཏོག་གཉིས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ་བར་རྒྱལ་པོས་ ཞང་དུ་མཆོད་པའི་ཉེན་བདག་ཉར་བྱས།
རྒྱལ་པོ་ནི་ལྷང་བཙན།			
ཁྲི་བཙན་ནམ།			
ཁྲི་གླང་དཔུང་བཙན།			
ཁྲི་ཐོག་རྗེ་བཙན།			
ལྷ་ཐོ་ཐོ་རི་སྣྱན་བཙན།	433 A.D. –493A.D.	60	

6 ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་བོན་རྒྱལ་བཞི། 493A.D. –629A.D.

རྒྱལ་པོའི་མཚན།	སྲིད་སྐྱོང་དུས་ཚོད།	ཁྲིར་ལོ།	གསལ་བཤད།
ཁྲི་གཉན་བཟུང་བཙན།	493A.D. –516A.D.	23	འབྲོང་གཉན་ལྡེའུ་སྐབས་སུ་བོད་ལ་དཀར་ཡོལ་བཟོ་བའི་ ལས་རྩལ་དང་། སྐྱ་ཡི་གཉན་གཟིགས་ཀྱི་ སྐབས་ མཚངས་མི་ གཟུམ་པ་བློན་པོ་མོང་གི་བྱས་བྱེ་དང་། སྤང་བཟོ་བཅོས་བྱས་ནས་ ཚོང་ལས་ཡར་རྒྱས་གཏོང་།
འབྲོང་གཉན་ལྡེའུ།	516A.D. –556A.D.	40	
སྐྱ་ཡི་གཉན་གཟིགས།	556A.D. –608A.D.	52	
གཉན་ཡི་སྟོང་བཙན།	608A.D. –629A.D.	38	

གསུམ། ཚོས་ལྡན་ཆུལ་དབས་སྐབས།
629—841

ཆུལ་ཤེའི་མཚན།	ཕྱིད་སྒོང་དུས་ཚོད།	གསལ་བཤད།
སྒོང་བཅན་སྐམ་ཡི།	629 – 650	སྦྱི་ཤོ་633ཆུ་སྦྲལ་ཤེར་ཐུ་མི་སོ་ཙྪ་ཏ་ཤོགས་གཞོན་ནུ་ཁཁ་ཅིག་ཆུ་གཅ་དུ་སློབ་སྒོང་བཏང་། སྦྱི་ཤོ་635པའི་ཤིང་ལུག་ཤེར་དམར་ཏེ་རེ་ལ་ཙེ་ཐུ་བང་ཏེ་ཀ་ལའི་ཆང་བཏིངས། ཆུལ་ས་ཤུ་ སར་ སྲོས། སྦྱི་ཤེ་ 639པའི་ ས་ ཚག་ ཤེར་ ཤུ་ སའི་ ཙ་ ཁང་ བཞེངས། སྦྱི་ ཤེ་ 641ཤུགས་སྐང་ཤེར་བློན་ཏེ་ མཁར་སྒོང་བཅན་དང་། ཐུང་ཏེ་ སྐུང་ སད་ ཟུ་ རྩེ་ སོགས་ཁོད་དེབ་ཁག་ ཅིག་བསྐོས་ནས་ བོད་ཀྱི་ རྩ་ཁྲིམས་གཏུན་འབེབས་བྱས། བཀའ་རྟགས་ཀྱི་ཐུག་རྒྱུ་དང་། ཟུ་རྟགས་ཀྱི་ཐུག་རྒྱ་ཁམས་ཆེའི་ ཅ་ཏ་ཀ་ལ་ཡིན། སྦྱི་ཤེ་634ཤེར་ཁང་ཤུ་ཏེ་ཁྱིང་ཐང་ཤེར་ཁ་ཤས་ཁོ་ནས་ཀུལ་ལེ་མིག་རྒྱ་བགོས།	ཁྱིང་རི་ཁྱིང་བཅན།	634 – 638	འདི་ཉིད་སྒོང་བཅན་སྐམ་ཡོའི་ཁ་ཅིན། སྦྱི་ཤེ་634ཤེ་རྒྱུ་ཡི་སྒོང་བཅན་སྐམ་ཡི་དམག་ལ་ཕེབས་སྐབས་རྒྱལ་ཁྱིད་ཁ་ཅིན་བསྒྲུབས། དགུང་ཤེ་18ཟེད་པ་དང་སྐུ་ཁ་ཤེགས།
ཤོང་སྒོང་མང་བཅན།	650 – 676	སྦྱི་ཤེ་665པའི་ཆུ་ཁྱི་ཤེར་བློན་ཡི་མཁར་སྐྱོང་བཅན་ཀྱིས་གྲུ་ཁུ་ལ་དམག་བརྒྱབ། སྦྱི་ཤེ་667ཤེར་བློན་ཡི་མཁར་འདས། མཁར་ལ་བྱ་བཞི་ཡོད་པའི་མཁར་བཅན་སྐྱ་སྟོམ་བྱས་ཐའི་ ཁོ་གནས་བཟུང་། གཞན་གསུམ་ཡོས་དམག་དཡོན་བྱས། ཤེ་དེ་ རང་ལ་རྒྱལ་ས་མཚམས་སུ་ དམག་དྲངས། འབྲི་ཆུ་ལ་ལྷགས་ཟམ་བཙུགས་ནས་དམག་དཔུང་ཤར་བསྒྲིད་བྱས། འཇང་ཁི་ཁྱེ་ཆེན་བཙུ་གཉིས་བཅོམ། སྦྱི་ཤེ་668ཤེར་བོད་དམག་གིས་ནུབ་ཐོག་ཀྱིས་གྲུ་གའི་ཚེ་ཆེན་བཙུ་གསུམ་བཟུང་། སྦྱི་ཤེ་670ཤེར་བོད་དང་ལི་ཡུལ་གཉིས་ཐོག་སྲུ་བསྡེབས་ནས་རྒྱུ་ཅི་ཡིན་ཐོག་ཁྱེར་ཀྱི་ལྷགས་རེ་བཤིག། རྒྱའི་ཁྱེར་ཆེན་བཞི་བོད་ཀྱི་ལག་ཏུ་ཨོར།	ཟངས་སྒོང་མང་རྩེ།	679 – 704	སྦྱི་ཤེ་679ཤེར་འདུས་སྒོང་མང་རྩེ་དཀྱིང་ཤེ་གསུམ་ཤེན་པ་དང་རྒྱལ་པོའི་ཁྲི་ལ་བགོད། དོན་དུ་ཁོང་གི་མ་ཡུལ་འབྲོ་བཟའ་ཁྲི་མ་ཤོད་དང་། བློན་པོ་མགར་ཁྲི་འབྲིང་གཉིས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་སྒྲིད་བསྒྲུབས། སྐབས་དེར་མགར་ཁྲི་འབྲིང་སྤྱན་གཉིས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་སྒྲིད་དབང་ཐལ་ཆེར་བཟུང་ཡོད་པ་སྟེ། མགར་ཁྲི་འབྲིང་གིས་རྒྱལ་པོའི་ཚེ་བྱང་གི་དབང་ཆ་ཐལ་ཆེར་བཟུང་། སྦྱི་ཤེ་699པའི་ ས་ ཚག་ ཤེར་ བཙན་ པོ་ འདུས་ སྲོང་ མང་ རྩེས་ མགར་ དཔོན་ བློན་ བཀའ་ ཅིན་བཀྲད་པ། མགར་བཙན་བློད་ཀྱིས་འཁོར་སྟོང་ཐུག་བཅད། མགར་བཙན་བློད་ཀྱིས་ཁོ་ཤེ་ཁྲིམས་ཁྲིད་དེ་ ཞང་ལ་མོ་ འདོགས་ཞུས། སྦྱི་ཤེ་703ཤེར་ འཇང་ པ་ ལ་ སོགས་ བོད་ ཀྱི་ ཁོངས་ སུ་ ཡོད་ པའི་ སྟོ་ ཚུགས་ཀྱི་ ཚོ་པ་ཁག་འགའ་ ཅོ་ ཤོག་བྱས་པར་ བཙན་ པོ་ རང་ ཅིར་ ཀྱིས་དམག་དྲངས་ཏེ་ ཕེབས། ཡངས་པའི་ གཙང་ པོ་ ལྷགས་ ཟམ་ བཙུགས་ནས་ དམག་ བཏང་། ཤེ་དེ་ འཇང་ ཡུལ་ དཔང་ བཅད་ ཡོད་ ཅིང་ དུ་ བསྒྲུས། སྦྱི་ཤེ་704པའི་ ཤིང་ འབྲུག་ ཤེར་ འཇང་ ཡུལ་ དུ་ བཙན་ པོ་ དམག་ ཐོག་ ཏུ་ འདུས།			

| ཁྲི་ཆེ་གཙུག་བརྟན། (མེས་ཞོག་ཚོམ) | 705 – 755 | སྦྱི་ཤེ་705པའི་ཤིང་ སྦྲལ་ ཤེར་ སྒེས་ རྩམ་ ཆུལ་ ས་ ལ་ རྩོད་ པའི་ མཐར་ ཁྲི་ ཆེ་ གཙུག་ བཅུག་ ཆུལ་ སར་ འཁོད། ཕྱི་ མོ་ འཕྲོ་ བཅའ་ ཁྲི་ མ་ ཤོད་ སྐྱར་ ཡང་ ཐིད་ དཔང་ ཐལ་ ཆེར་ བཟུང་། བློན་ སྐྱོང་ གཅིན་ གྱི་ ཁབ་ ཏུ་ བཏང་ སྐུ་ ཁྲལ་ ཐུག་ ཏུ་ ཁེ་ ཏ་ ཀ་ ལ་ ཡི་ ཁབ་ ཏུ་ ཁྱེར་ ཏེ་ ཕེབས། ཁོང་ མོ་ 712ཤེར་ ཀོང་ རྩེ་ དོད་ དུ་ འབྱོར། སྦྱི་ ཤེ་ 739པའི་ ས་ ཡོས་ ཤེར་ ཅེན་ ཁྲིན་ ཀོང་ རྩེ་ ཐོང་ས། སྦྱི་ ཤེ་742པའི་ ཆུ་ རྐྱ་ ཤེར་ སྐ་ ནམ་ བཟའ་ ལ་ སྐས་ ཁྲི་ སྡོང་ ཁེའུ་ བཙན་ འཕྲུས། སྦྱི་ ཤེ་755ཤེར་ ཡར་ འབྲོག་ སྐྱ་ ཚལ་ དུ་ བློན་ པོ་ འབའ་ སྟོང་ ཙ་ བ་ དང་། ལང་ སྐེས་ གཟིགས་ གཤེའི་ ཀྱིས་ སྐོག་ ཏུ་ བཏོང་ས། | ཁྲི་ལྡེ་གཙུག་བརྟན། | 755 – 780 | སྦྱི་ ཤེ་ 761པའི་ སྤྱང་ ཤེར་ བསམ་ ཡས་ གཙུག་ ལག་ ཁང་ ཚང་ བཏིང། སྦྱི་ ཤེ་ 762ཤེར་ གཡུ་ ཐོག་ ཡོན་ ཏན་ མཐོན་ པོས་ ཀོང་ པོ་ ཡུལ་ དུ་ གཤོ་ རིག་ སྒོང་ གྱ་ ཐོགས། སྦྱི་ ཤེ་763ཤེར་ སྒོང་ དཔོན་ བརྒྱ་ བོད་ དུ་ གཏན་ དུ་ ས། སྦྱི་ ཤེ་766ཤེར་ བསམ་ ཡས་ སྒྲུ་ སྒྲུར་ ཀྱིང་ ཅམ་ ཤོ་ ནུ་ བའི་ སྒོང་ གྱ་ བཙུགས། སྦྱི་ ཤེ་780ཤུགས་ སྐྱལ་ ཤེར་ སྲས་ སྐུ་ ཏེ་ བཙན་ པོ་ ཁྲི་ ལ་ བཀོད་ ནས་ ཆུལ་ པོ་ ཉིད་ དམ་ ཆོས་ ཤ་ ལས་ ཤེལ་ ལས་ ཁྲལ་ ཤོར་ བསྐོས། | སྐུ་ཏེ་བཙན་པོ། | 780 – 797 | ཆུལ་ པོ་ འདིའི་ རིང་ ལ་ བོད་ ཆ་ མས་ དབུལ་ སྐྱ་ སྐྱེ་ མས་ བའི་ ཁྲི་ མས་ སྲོལ་ གཏོར་ ནས་ དབུལ་ སྐྱ་ རྩེ་ མས་ མ་ ཐུབ་ པར་ སྐུ་ ཤ་ ཡི་ ཁབ་ ཏུ་ ཁྱེར་ ཏེ་ ཀ་ ལ

བོད་ཧེལ་བྱའི་དུས་རབས།
841—1265

སྒྲིག་ཚའི་དུས་རབས།	གསལ་བཤད།
841—900	སྒྲིག་ལོ་842ལོར་དབུ་གཡོ་འཁྲུགས་པའི་འགོ་ཚུགས། སྒྲིག་ལོ་865ཤིང་ཁྱི་ལོར་བོད་སྲུང་ལས་ཀྱི་སྒེར་དཔལ་འབྱོར་བཅའ་འཁྲུངས། སྒྲིག་ལོ་869པའི་སར་སྐང་ལོར་འབངས་ཀྱིན་ལོག་ཁི་འགོ་བཙུགས། སྐབས་དེ་ཅམ་ན་ཆ་གཡོ་གཅོང་གསུམ་དབུས་ནས་བྱོས་བྱོལ་ཕྱིན། སྒྲིག་ལོ་877པའི་མེ་ཁྱི་ལོར་བཅའ་བོའི་བང་སོ་རྡམས་ཏུ་ཚོ་ཁག་ཆ་མས་བགོས་ཏེ་བསྟོགས། སྒྲིག་ལོ་885ལོར་མང་འདུ་བཏུ་བོ་སྲུངས་གཤེགས། སྒྲིག་ལོ་842པའི་ཆུ་ཕྱི་ལོར་སྐ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་འཁྲུངས། སྒྲིག་ལོ་595ལོར་དཔལ་འཁོར་བཅའ་འདས།
901—1000	སྒྲིག་ལོ་906པའི་མེ་སྐག་ལོར་སྐ་ཆེན་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ཆ་གཡོ་གཅོང་གསུམ་ལས་རབ་ཏུ་ཟུང་བས་བསྐུན་པའི་མེ་རོ་མདོ་སྡུད་ནས་ཟེས་ཤེས་ཞེས་པར་གྱུགས། སྒྲིག་ལོ་916པའི་མེ་ཕྱི་ལོར་དབུས་གཙོང་མི་བཅུ་མདོ་སྡུད་དུ་ཡེབས་ནས་སྐ་ཆེན་ལས་རབ་ཏུ་ཟུང་། སྒྲིག་ལོ་965པའི་ཤིང་ སྐྱང་ལོར་ཁུ་ཚང་ཆུང་བ་ཁེ་གཙུག་མགོན་ཀྱི་སྐུ་སྲོང་ཁྱིང་ངེ་འཁྲུངས། ཕྱིས་ཡབ་མེས་ཀྱི་ཡིག་ཚང་གཅིག་པུར་ཐེས་ཤེས་ཟེད་དུ་ཐུགས། སྒྲིག་ལོ་996པའི་མེ་སྤྲེལ་ལོར་མངའ་རིས་མཚོ་ཁྱེང་གསེར་ཀྱི་ཤྲཱ་ཀཾ་བཞིངས། དུས་འདི་ཙམ་ན་ཤྲཱ་མ་ཡེ་ཤེས་ཟེད་ཀྱིས་གཞོན་ནུ་སྐོ་ཅན་གཅིག་ཏུ་སོང་སྟེ་ཆེན་བཟང་པོ་དང་། ལོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་དང་། ལོ་ཆུང་གྲགས་འབྱོར་ཤེས་རབ་གཉིས་བསྐུན་པ་ལ་ཤིན་ཏུ་ཕན་པ་སྟེ།
1001 – 1100	སྒྲིག་ལོ་1012པའི་ཆུ་ཕྱི་ལོར་མར་པ་ལོ་ཙོ་འཁྲུངས། སྒྲིག་ལོ་1016ལོར་ཤྲཱ་མ་ཡེ་ཤེས་ཟེད་རབ་ཏུ་ཟུང་། སྒྲིག་ལོ་1020ལོར་འབྲོམ་སྟོན་པ་ཁམས་ཀྱོང་ཞང་དུ་ ཤེབས་ནས་ལྷ་མ་ཡིན་ཅམ་ཞིག་ཏུ་ཁྱེར་ནས་ཤོ་ཅོ་ཤེ་ཏུ་ཕེབས། སྒྲིག་ལོ་1027མེ་ཡོས་ལོར་ཀྱི་རྩ་ལོ་ཙོ་བཙུན་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ཟེད་དུ་བསྐར་བས་དེ་ནས་རབ་ཟླུང་དང་ཟེའི་འགོ་ཚུགས། སྒྲིག་ལོ་1036ལོར་ཤྲཱ་མ་ཡེ་ཤེས་ཟེད་གར་ཤེག་གི་བཅོན་ཁང་དུ་སྐུ་གཤེགས། བོང་གིས་འབྱི་ཆུ་དང་ཟ་ཚུའི་སྟོད་རྒྱུད་ཀྱི་ས་ཆ་འདི་དག་དབང་སྐྱར་ཐུབ། སྒྲིག་ལོ་1042ལོར་རྩ་ཙེ་རེ་ཞེ་བོད་དུ་ཤེབས། སྒྲིག་ལོ་1056ལོར་འབྲོམ་སྟོན་པ་རྒྱལ་འཕྱུང་གནས་ཀྱིས་རྩ་སྐྱིང་དགོན་པ་བཏབ། སྒྲིག་ལོ་1071ལོར་རྩོག་ལེགས་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་གསང་ཕུ་ནེའུ་ཐོག་བཏབ། སྒྲིག་ལོ་1073ལོར་འཁོན་དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་པོས་ས་སྐྱ་དགོན་པ་བཏབ། སྒྲིག་ལོ་1091ལོར་མ་གཅིག་ལབ་སྐྱོན་ཀྱིས་ཟངས་རི་མཁར་དམར་བཏབ།
1101 – 1200	སྒྲིག་ལོ་1121པའི་ཤུགས་སྐང་ལོར་དཔལ་པོ་རེན་པོ་ཆེས་དཔལ་ལྡན་ཤཱཀ་པོར་འཁྲུགས་གནས་མཚད། སྒྲིག་ལོ་1158པའི་ས་སྐག་ལོར་ཕག་ཐྲུ་རྩོ་རྗེ་རྒྱལ་པོས་སྟོད་ཁར་གདན་ས་ཞིལ་བཏབ། སྒྲིག་ལོ་1159ལོར་ཀ་དམ་པ་བདེ་གཤེགས་ཀྱིས་ཁམས་ལྷོ་དགེ་རྫོ་ནས་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཤཱཀ་ཐུབ་ཀྱི་ཞལ་ཕྱིར་ཕེབས། སྒྲིག་ལོ་1161ལོར་འབའ་རོམ་དར་མ་དབང་ཕྱུག་གིས་ནག་ཚུའི་ས་ཚར་དེ་བོ་ཆེའི་དགོན་པ་བཏབ། སྒྲིག་ལོ་1164ལོར་ཀཱན་པ་དུས་གསུམ་མཁྱེན་པས་ཁམས་ཕེ་ཐང་དུ་ཀཱ་པོ་གངས་ར་དང་སྒྲིག་ལོ་1189ལོར་མཚུར་ཕུ་དགོན་པ་བཏབ། སྒྲིག་ལོ་1171ལོར་རྒྱལ་ཚ་ངེན་ཆེན་མགོན་ཀྱིས་ཁྲོ་ཕུ་དགོན་བཏབ། སྒྲིག་ལོ་1175ལོར་ཞང་བཙོན་འབྲུས་ཀྱགས་པས་ཚལ་ཀྱི་དགོན་པ་བཏབ་ཅིང་སྒྲིག་ལོ་1187ལོར་ཚལ་ཀྱི་ལྷ་ཆེན་བཞེངས། སྒྲིག་ལོ་1179ལོར་འབྲི་གུང་འཇིག་རྟེན་གསུམ་མགོན་ཀྱིས་འབྲི་གུང་མཐིལ་ཀྱི་དགོན་པ་བཏབ། སྒྲིག་ལོ་1180ལོར་སྐག་ལྗང་བཀྲ་ཤིས་དཔལ་ཀྱིས་སྐག་ལྗང་དགོན་པ་བཏབ། སྒྲིག་ལོ་1181ལོར་གྲྭང་རས་པན་རྩོ་རྗེས་སྐ་ཕུ་དགོན་པ་བཏབ། སྒྲིག་ལོ་1188ལོར་ཡེལ་པ་ཡེ་ཤེས་བཀྱེགས་པས་ཁྱང་རྟ་རྩ་དགོན་བཏབ།
1201 – 1264	སྒྲིག་ལོ་1204ལོར་ཁྲི་ཕུ་ལོར་རྩ་བས་སྐྱན་དྲངས་ནས་ཀུ་ཆེ་པའི་ཆེན་ཕྱག་ཀྱི་བོད་དུ་ཐོན། སྒྲིག་ལོ་1205ལོར་སོག་རྒྱལ་ཁིར་ཕེ་གཞི་བོད་ཐོག་མའ་ཙོད་དུ་འཇུལ་བར་བཞད། ལོ་དེར་གཙང་པ་རྒྱ་རས་ཡེ་ཤེས་རྡོ་རྗེས་འཁྲུག་སེ་བ་ཁྱང་ཆུབ་སྤྲིང་ བཏབ། སྒྲིག་ལོ་1206ལོར་གཡའ་བཟང་བ་ཆོས་སྐྱོབ་ཀྱིས་གཡའ་བཟང་དགོན་བཏབ། སྒྲིག་ལོ་1221ལོར་ཚལ་པས་རྟོར་ཡུལ་དུ་བོད་ཀྱི་སྐྱ་མ་ཁག་གཅིག་བཏང་བས་རྟོར་ཡུལ་དུ་ནང་ཆོས་དར་བའི་འགོ་ཚུགས། སྒྲིག་ལོ་1239ལོར་རྟོར་དམག་བོད་དབུས་གཙང་ལྗོངས་ས་སྐྱ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཞབས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་ཤེབས་འགོ་བཙུགས། སྒྲིག་ལོ་1244ལོར་རྟོར་རྒྱལ་པོས་གདན་ཞུས་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཁྲི་ཆེན་ཐུབ་དགོན་རྩེ་ཐང་ཐོག་ཏུ་ཕེབས་འགོ་བཙུགས། སྒྲིག་ལོ་1247ལོར་ས་སྐྱ་པ་རྣམས་ཀྱི་གོང་མས་ཀུ་ཁི་ལེས་འགྲོ་མགོན་ཆོས་འཕགས་བློ་གཉིས་མཇལ་འཕྲད་གནང་། སྒྲིག་ལོ་1253ལོར་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མས་ཀུ་ཁི་ལེས་འགྲོ་མགོན་ཆོས་འཕགས་བློ་མར་བཀུར་ཞིང་ཟོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ཀྱི་བདག་པོར་དབང་བསྐུར། སྒྲིག་ལོ་1255ལོར་གྲུབ་ཆེན་ཀཱན་པཎྜི་ཏོར་ཡུལ་དུ་གདན་དྲངས་པར་རྟོར་རྒྱལ་ཀུ་ཁི་ལེ་དང་མཇལ།

ལྷ། ལས་སྐྱ་པའི་དུས་རབས།
1265—1349

སྡིད་འཛིན་ཚ་སའི་མཚན།	ཁྲིར་བཞུགས་དུས་སྐབས།	གསལ་བཤད།
འཕྱོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པ།	1265—1280	སྒྲིག་ལོ་1265པའི་ཤིང་སྐྱང་ལོར་འགོ་མགོན་ཆོས་འཕགས་བོད་དུ་ཕེབས་ནས་བོད་ཡོངས་ལ་དཔང་སྐྱར་བྱེད་པའི་སྡིད་དབང་སྐྱོང་རྒྱུའི་འགོ་བཙུགས། སྒྲིག་ལོ་1276ལོར་འཕྱོ་མགོན་འཕགས་པ་ཡི་ཕེབ་ནས་ཕྱི་ར་ལོས་ཀྱི་ཡོངས་སུ་ཞུས་ཏེ་ཡང་ཕྱིར་ཕེབས། སྒྲིག་ལོ་1277ལོར་འཕགས་པས་དགེ་འདུན་པ་ཁྲི་བདུན་ལ་ཞལ་ཟས་དང་ཡིག་གཞོང་། སྐུ་ཞེས་འབུར་པ་འབྲུམ་ཚོ་གཅིག་ཤུག་ལ་རྒྱུ་བ་ཕྱེད་ཙམ་ཀྱི་རིང་ཆོས་གཡུས་པར་ཆུ་མིག་ཆོས་འཁོར་ཞེས་པ་དེ་བྱང་།
རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན།	1267—1275	འདི་འཕྱོ་མགོན་འཕགས་པ་ཡི་ཕེབ་དུ་བཞུགས་རིང་སྐྱའི་ཁྲི་ཚབ་བྱས།
རྒྱ་རྩེ་པུ་ལ་རྒྱི་ཏ།	1286—1287	སྒྲིག་ལོ་1281ལོར་རྔོར་དམག་གིས་བྱ་རོགས་རྩོང་བཅོམ། དཔོན་ཆེན་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ་བཀྲོངས། སྒྲིག་ལོ་1285ལོར་ས་འབྲི་འཁྲུགས། འབྲི་གུང་ཚུལ་ཁྲིམ་གྱིས་དམག་དྲངས་ཏེ་ས་སྐྱའི་ཁོངས་གཏོགས་བྱ་ཡུལ་དགོན་པ་མེར་བསྲེགས།
འཇམ་དབྱངས་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན།	1287—1305	ལྷ་སྐྱེས་བཅུད་ལྡན་ཁྱེན་རབ་ཀྱི་ཞབས་ཀྱི་ཉི་མ་ཡིན་ཏེ། ཀུན་དགའ་བཟང་པོ་ཡིས་ཀྱི་ཡུལ་ཁྲིམ་གྱིས་དམག་དཔུང་ཁྲི་ཕྲག་ཁྲི་ཕྲག་ཆེན་པོ་མེར་བསྲེགས། སྐུ་ཞེས་བསྟོམས་པས་མི་གང་ས་ཁྲིའི་ཐོག་ཙམ་སྤྱོག་ཤོར་བར་གྱགས།
བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་བཟང་པོ་དཔལ།	1306—1324	ས་སྐྱའི་གདུང་རྒྱུད་སྤེལ་བའི་ཆེད་དུ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་སྒྲིལ་ལོ་1298ལོར་དུ་གདན་དྲངས། བཙུན་མོ་ཕུ་དང་། གོང་མས་གནང་བའི་རོར་མོ། ཇར་ཡོད་པའི་རྒྱ་མི་བཅས་བཙུན་མོ་བཅུ་ཙམ་ཞིག་ཕྱག་ལ་སྤྱི་བོས་བཏུད་ནས་ཕེབས་པ་ལས་གསལ། སྒྲིག་ལོ་1322ལོར་ཀྱི་ཉི་ཏུ་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་ཕག་ཐུའི་ཁྲི་དཔོན་བསྐོས།
མཁས་བཙུན་ནམ་མཁའ་ལེགས་པ།	1325—1343	གཡའ་ཕག་གཉིས་ས་སྐྱ་ལ་གཏུག་བཤེར་བྱས། ས་སྐྱའི་དཔོན་ཆེན་རྒྱལ་བ་བཟང་པོས་ གཡའ་ ཕག་ བར་ བསྐྱམས་ བྱས། དཔོན་ ཆེན་ གྱིས་ གཡོ་ རྩོལ་བ་དགོན་ནས་ཁྲི་དཔོན་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་བཅོན་དུ་བཟུང་། ཁོང་ལ་མནར་གཅོད་ཚབས་ཆེན་བཏང་ཡང་མགོ་མ་སྐྱེས།
འཇམ་དབྱངས་དོན་ཡོད་རྒྱལ་མཚན།	1343—1344	
བློ་མ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན།	1345—1354	སྒྲིལ་ལོ་1347ལོར་ས་ཕག་འབྲུག་པས་ས་དམག་ཕམ། སྒྲིལ་ལོ་1348ལོར་ཕག་ཀྱས་ཚལ་པའི་ཁྲི་དཔོན་དབང་དུ་བསྡུས། སྒྲིལ་ལོ་1349ལོར་ཁྲི་དཔོན་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་ཀྱིས་དམག་དཔོན་བྱས་ནས་དབུས་གཙང་ཕལ་ཆེར་དབང་དུ་བྱས། སྒྲིལ་ལོ་1354ལོར་ས་སྐྱའི་སྲིད་དབང་གི་མདུག་རྩོགས།

ཐག་གྲའི་དུས་རབས།

1349—1618

རྣམ་གཞག་དུས་སྐབས།	བྱིན་བཞག་དུས་སྐབས།	གསལ་བཤད།
ཐག་གྲ་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན།	1349—1365	དུས་འདི་ར་ཁྲི་ཡིག་《ཁྲི་མས་ཡིག་ཞལ་ཁྲེ་བཅོ་ལྔ་》གཏན་འབེབས་དང་། མི་སེར་ལ་ཁྲལ་ཆག་ཡང་བཏང་རྒྱུ། ཡུལ་སོ་སོར་ཤེད་སྡོང་འཇུག་སྟེ། དབུས་གཙང་གི་རྫོང་གཞིས་ཆེ་ཁག་གི་རྫོང་དབོན་རྣམས་ལ་ཁྲལ་བསྐོར་ནས་བརྒྱུད་ཁྲལ་ལམ་ལུགས་གཏན་འབེབས་བྱས།
གུ་ཀྲི་ཤྲཱི་རྒྱལ་མཚན།	1365—1373	
སྤྱན་སྔ་གསལ་པ་བྱང་ཆུབ།	1374—1381	རྗེ་འདི་ཡིས་རྣེ་སྲིད་ཀྱི་འཁོན་བཞིས་སྐབས་རྫོང་ཁེར་བཟང་ཁའི་ཐོང་བཙན་དུ་ཚོ་འཕྲལ་ཕྱི་བ་ལ་སོ་གཅོད་སྤྱོང་དགོས་པ་སོགས་ཆོས་ལྟར་ཁྱེ་བྱ་བ་མང་དུ་གྲིལ།
རྣེ་སྲིད་བསོད་ནམས་གྲགས་པ།	1381—1385	སྐབས་འདིར་དུས་འཕྲིག་ཅུང་ཟད་བྱུང་།
གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན།	1385—1432	སྐབས་འདིར་ཐག་གྲའི་མདའ་ཐང་རྒྱས་ཁྲིན་ཡིན། རྫོང་གཞིས་ཁག་གི་རྫོང་དཔོན་རྣམས་སྐྱིར་བདག་ཏུ་བསྐོས་ནས་རིས་མཐའ་ཤར་ཕྱོགས་ཨེར་བའི་ལམ་ལུགས་ཨེད་པར་བཙོས། དུང་འཁོར་དཔོན་རིགས་རྣམས་སོ་སོའི། ལས་ཚན་ཀྱི་ཚོ་རིམ་དང་། བསྡུན་བའི་ཚོད་ལྟས་ཀྱི་ཚོ་རྣམས་རྒྱུན་དཀོས་བའི་སྐྱེ་གཤེད་ཀྱི་ཚོ་ཁྱབ་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན།
གྲགས་པ་ལྡན་གནུབ།	1432—1445	དུས་འདིར་རིན་སྤུངས་པ་དང་ཐག་གྲའི་བར་ནང་ཁྱིད་ལ་རྒྱགས་ཚེན་སྐྱུང་སྐྱབས། ཡབ་ཚེ་ས་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་སྐྱེའུ་གདོང་དུ་བཞུགས་མ་བདེ་བ་ཡར་རྒྱབ་ཏུ་ཕེབས་ནས་སྐྱི་ཟོ་1443ལོའི་བར་དེར་བཞུགས་དཀོས་པར་སྐྱང་།
ཆེ་སངང་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ།	1445 – 1448	འདི་ཉིད་སྤྱས་གྲགས་པ་འབྱུང་གནས་སྐྱ་གཤེགས་པ་དང་ཁྱིད་བསྐྱངས།
ཀུན་དགའ་ལེགས་པ།	1448—1481	ཐག་གྲའི་ཁྲིམ་ཚང་ནང་ཁུལ་མི་མཐུན་པའི་མཚོན་ཀྱི་རྒྱུན་ཀྱིས་རྩོམ་དུ་བཙན་རིགས་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱང་ཁེལ་ཡོད་ཀྱི་ཡུལ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་ཁག་ཏུ་ཕྱིན་ཏེ་ཐོག་ཁྱབ་ཞིང་ཁྱབ་ཀྱང་། བདག་མོའི་སྐྱེགས་གཉིས་སྐྱ་ཁྱེའུ་ཁྱིམ་ཚང་ཁག་ཏུ་ཁྱབ་ཀྱང་། ཤེས་རྒྱས་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ཁྱིམ་ཚང་ཁག་ཏུ་ཁྱབ་ཀྱང་།

དགའ་ལྡན་པོ་བྲང་གི་དུས་རབས་སྒྲིག་བཤད།
1642—1959

སྒྲིད་སྐྱོང་སོ་སོའི་མཚན།	སྲིད་སྐྱོང་དུས་རབས།	གསལ་བཤད།
རྒྱལ་བློན་བཟང་རྒྱ་མཚོ	1642—1679	སྒྲིལ་ལོ་1642བའི་ཆུ་རྟ་ལོར་འབྲས་སྤྲོངས་དཔོན་ཕུན་ཚོགས་རྣམ་རྒྱལ་ཀྱིས་འབྲས་སྤྲོངས་རང་བཙན་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས།
སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱ་མཚོ།	1679—1703	སྒྲིལ་ལོ་ 1688ལོར་ སྨན་ གཞུང་ འཛིལ་ ཆེན་ ཕེ་ སྟོན་ རྩོམ་ ཐྲིག་ མངོད། 1694ལོར་རྒྱུད་བཞི་ཤིང་བར་བརྙེས། ལོ་དེར་རྒྱུད་བཞིའི་འཁྲིལ་བཤད་ཀྱི་ཞལ་ཐང་དོན་དགུ་ཅན་འབྲི་འཁོ་བཙུམས། ལྷགས་པོ་རེ་ལ་སྨན་ཀྱི་འཛིན་གྲྭ་བཙུགས།
བག་དབང་རིན་ཆེན།	1704—1706	སྒྲིལ་ལོ་1705ལོར་སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་སོའི་དམག་གིས་བཟོངས། ལོ་དེར་སྡེ་སྲིད་བག་དབང་རིན་ཆེན་རྒྱ་ནག་ཏུ་བོས།
	1707—1717	སོག་པོ་ཪྫ་བཟང་ཀྲན་ཀྱིས་10རིང་བོད་སྲིད་བཙན་བྱས། ཪྫ་ཪྫ་བས་དཔུང་རོགས་བྱས།
སྐྱག་རྩེ་ཪྫ་རྒྱལ་རབ་བརྟན།	1717—1720	སྒྲིལ་ལོ་1717ལོར་ སྐྱག་ རྩེ་ ཪྫ་ རྒྱལ་ རབ་ བརྟན་ བོད་ ཀྱི་ སྲིད་ སྐྱོང་ གི་ ཁྲི་ ལ་ འཁོད་ཀྱང་ དོན་ཀྱི་དབང་ སོག་པོ་ དྲུན་ གར་ བས་ བཟུང་། རྩོ་རྗེ་ བག་དང་། སྐྱིན་ ཐྲོལ་ གླིང་ སོགས་ རྩིང་ ཨའི་ དགོན་ རྩེ་ རྣམས་ གཏོང་ བཤིག་ ཚབས་ ཆེན་ བཟོས།
རྒྱལ་བ་སྤྲལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ།	1720—1728	ཁང་ཆེན་ བསོད་ ནམས་ རྒྱལ་ པོ་ དང་། ང་ ཚོང་ རྩོ་ རྗེ་ རྒྱལ་ པོ། ལྷམ་ ལ་ བཀྲ་ཤིས་ རྒྱལ་ པོ། སྐུར་ ར་ བློ་ གྲོས་ རྒྱལ་ པོ་ རྣམས་ རིམ་ བཞིན་ བཀའ་ བློན་ བསྐོས། 1727ལོར་ བཀའ་ བློན་ གཉིས་ བར་ འགལ་ བ་ ཅིར་ སོན། ཁང་ ཆེན་ པ་ བསད། ཚ་ ཪྫ་ བ་ ཡང་ འཇིན་ གྲབས་ ཐུབ་ ཀུ་ ཟིན། དེ་ནས་ 1728ལོར་ ཚ་ ཪྫ་ བས་ རྒྱ་ ནག་ ཞོང་ ཨའི་ དམག་ རོགས་ ཞུས། རྒྱ་ དམག་ གཅིག་ ཁྲི་ བཞི་ སྟོང་ ལྔ་ བརྒྱ་ བོད་ དུ་ འབྱོར་ བ་ དང་། ང་ ལྷམ་ སྐྱར་ གསུམ་ གཅོས་ པའི་ དཔོན་ རིགས་ ཉེར་ གཅིག་ ཉིན་ གཅིག་ ལ་ སྐེ་ བཅད། རྒྱལ་ བ་ བརྒྱལ་ བཟང་ རྒྱ་ མཚོ་ ཡབ་ སྲས་ རྣམས་ ཁམས་ མག་ ཪྫ་ ཉོན་ དུ་ བཏང་། ཪྫ་ ཪྫ་ བོད་ ཀྱི་ སྲིད་ སྐྱོང་ བསྐོས།
ཪྫ་ཉོན་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱལ	1728—1747	མན་ངོག་ མས་ བོད་ ཀྱི་ ས་ གནས་ ཁག་ བསོས་ བཏང། བོད་ ཀྱི་ སྲིད་ སྐྱོང་ གི་ ལས་ རོགས་ རྒྱ་ ཨམ་ བན་ མངགས་ དགོས་ པའི་ ལྷག་ས་ སྲོལ་ བཙུགས། 1730ལོར་ ཁམས་ སྟེ་ དགེའི་ སྤྱར་ ཁང་ བཞིངས་ རྒྱུ་ དང་། བཀའ་ འགྱུར་ པར་ ཤིང་ བརྐའི་ འགོ་ བཙུགས།

འགྱུར་མེད་རྣམ་རྒྱལ།	1747—1750	སྒྲིལ་ལོ་1747ལོར་རྒྱལ་རོང་ཆུ་ཆེན་རབ་བརྟན་རྒྱལ་པོ་དང་། རྒྱ་ནག་གི་དམག་དཔུང་བར་ལོ་ངོ་གསུམ་ལ་དམག་འཁྲུག་བརྒྱབ། དུས་དེར་བོད་ཀྱི་སྲིད་སྐྱོང་འགྱུར་མེད་རྣམ་རྒྱལ་སྐུ་བོད་ས་མཚམས་མཐའ་སྐྱང་དམག་མི་བཏང་རྒྱུ་ཐག་བཅད་པར་རྒྱ་ཨམ་བན་གྱིས་ཤེས་ནས་1750ལོའི་བོད་ཟླ་བཅུ་པར་འགྱུར་མེད་རྣམ་རྒྱལ་བསད། བོད་བློན་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ་ཨམ་བན་གྱི་སྡོད་གནས་གཏོར་ཁེང་ཨམ་བན་བསད། ཁྲོམ་གཟིགས་ཁང་དུ་རྒྱ་དམག་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་ཉིན་གཅིག་ལ་བསད།
རྒྱལ་བ་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ།	1750—1757	1750ལོའི་ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་པར་ རྒྱ་ ཨམ་ བན་ པན་ ཏིས་ བོད་ དུ་ འབྱོར། ཨམ་ བན་ བསད་ མ་ཁན་ ཞི་ བཅུ་ གཉིས་ བས། མི་ མང་ པོ་ བཅོན་ དུ་ བཅུག བོད་ ཀྱི་ སྲིད་ དབང་ རྒྱལ་ བ་ སྐལ་ བཟང་ རྒྱ་ མཚོས་ བསྐྱངས། 1751ལོར་ བཀའ་ ཤག་ སྲིད་ གཞུང་ དཔོས་ སུ་ བཙུགས།
དེ་མོ་བདེ་ལེགས་རྒྱ་མཚོ།	1757—1777	1771ལོར་རྒྱལ་རོང་ཚ་ཁྲ་ བབ་ བརྟན་ རྒྱལ་ པོ་ དང་། རྒྱ་ནག་ བར་ དམག་ འཁྲུག་ ལང་། ལོ་ གཞི་ འི་ ཆེ་ འཁྲུག་ རྒྱ་ 1774ལོར་ རྒྱལ་ རོང་ དང་ རྒྱའི་ བར་ འདུམ་ གཏམ་ མཁན་ ཞི་ ཏུ་ ཆོས་ འཕྲུང་ གདན་ ཞུས་ བའི་ དལ་ སྦྱར་ སུ་ སྤེལ།
ཆོས་སྐྱོབ་གྲིང་དག་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས།	1777—1781	
རྒྱལ་བ་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ།	1781—1804	1799བའི་ས་ལུག་ལོར་ཅག་སྐིད་མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་འབྲུངས།
རྟ་ཚག་བསྟན་པའི་མགོན་པོ།	1804—1811	
དེ་མོ་ཟྭབ་བསྟན་འཇིགས་མེད།	1811—1819	སྒྲིལ་ལོ་1815ལོར་རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་དགུ་པ་ལུང་རྟོགས་རྒྱ་མཚོ་དགྱུང་ལོ་བཅུ་ གཅིག་པར་ བློ་བྱར་དུ་སྐུ་གཤེགས།
ཆོས་སྐྱོབ་གྲིང་འཇམ་དཔལ་ཚུལ་ཁྲིམས།	1819—1844	སྒྲིལ་ལོ་1820ལོ་ཙམ་ན་ ཤག་ སྐིད་ མགོན་ པོ་ རྣམ་ རྒྱལ་ གྱིས་ བག་ ལ་ ཕྱུ་ བོའི་ ཤ་ ལན་ ལེན་ པའི་ ཚེད་ དགུ་ བརྒྱབ། མི་ བས། རྒྱུ་ འཕྲོག་ བག་ འགོ་ དཔོན་ ཀྱིས་ ལྷགས་ ལ་ རྒྱལ་ པོ་ བརྒྱུད་ ཆིང་ དམག་ ལ་ རོགས་ སྐྱོར་ ཞུས་ པས་ རྒྱ་ དམག་ ལྟ་ བརྒྱ་ བཏང་ ཡང་ མགོན་ པོ་ རྣམ་ རྒྱལ་ མ་ བྱབ། 1822ལོར་ཀྱི་ ལའི་ བློ་ མ་ སྐྱ་ ཕྲེང་ བཅུ་ པ་ གསེར་ ཁྲམ་ དཀྱགས་ ནས་ ངོས་ འཛིན། 1837ལོར་ ཀྱི་ ལའི་ སྐྱ་ ཕྲེང་ བཅུ་ པ་ སྤྲོ་ བྱེད་ དུ་ སྐྱ་ གཤེགས། 1841ལོར་ཀྱི་ ལའི་ བློ་ མ་ སྐྱ་ ཕྲེང་ བཅུ་ པའི་ ཡང་ སྲིད་ མཁས་ གྲྭ་ རྒྱ་ མཚོ་ གསེར་ ཁྲམ་ དཀྱགས་ ནས་ གདན་ ཞུས། 1844ལོར་ བོད་ དབོན་ རིགས་ རྣམས་ནང་འགལ་ ཚབས་ ཆེན་ བྱུང་ བས་ ཚེ་ སྐྱོབ་ གྲིང་ དཔང་ ཆ་ འཕྲོག སྐོར་གཞིས་གཞུང་བཞེས་བྱས།

བཅ་ཆེན་བསྟན་པའི་ཉི་མ།	1844—1845	སྐྱི་ཤོ་1844ལོར་བཅ་ཆེན་བསྟན་པའི་ཉི་མ་ཤུ་ལར་གདན་དྲངས་ཏེ་ཕྱིད་དབང་སྐྱ་བ་དཀྱའི་ཡིད་བསྐྱངས།
རུ་སྐྱིང་དགེ་དབང་ཡེ་ཤེས།	1845—1855	སྐྱི་ཤོ་1847ལོར་བཀ་གཡབ་ཆེ་ཚང་སྐྱལ་སྐུ་དང་། ཆུང་ཚང་སྐྱལ་སྐུ་གཉིས་མ་མཐུན་པའི་ཞིབ་དཔྱད་དུ་བཀའ་བློན་བཤད་སྐྲ་དབང་སྐྱབ་ཀཱལས་སྐོགས་སུ་ཡེབས། སྔོ་དགེའི་གཉེར་ཆེན་དགེ་ལེགས་བར་འདུམ་བྱེད་ལར་བཏང་། 1849ལོར་ཤག་རྐིང་བུ་ལོང་མས་ཤག་སྔོ་ཡོངས་རྫོགས་དབང་དུ་བསྐྱས།
རྒྱལ་བ་མཁས་གྲུབ་རྒྱ་མཚོ།	1855	སྐྱི་ཤོ་1855ལོར་རྒྱ་ནག་ཞོང་མ་ཤན་ཐྲང་གི་བཀའ་བཞིན་རྒྱལ་བ་སྐྱ་ཡེང་བཅུ་གཅིག་པ་མཁས་གྲུབ་རྒྱ་མཚོས་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་འགན་ཡོངས་རྫོགས་བཞེས་ཀྱང་། ཤོ་དེའི་ཐུ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚེས་ཤེར་ལྟ་ཤེལ་ཁྱུ་བྱས་ཏེ་ཕྱག་ཤེགས།
རུ་སྐྱིང་དགེ་དབང་ཡེ་ཤེས། (ཡང་བསྐྱར་སྐྱིད་སྐྱོང་གནང་)	1855—1862	དགའ་ལྡན་ཤར་རྩེའི་ཕྱག་མཛོད་དཔལ་ལྡན་དོན་གྲུབ་ཀྱི་བཤད་སྒྲིའི་རྒྱབ་ཚ་བྱས་ཏེ་རུ་སྐྱིང་ལ་ངོ་ཚོལ་ཀྱི་ལས་འགྲུལ་སྤེལ། 1862ལོར་རུ་སྐྱིང་སྐྱིད་ཕམ་ཁྱིར་ནས་ནང་ལོག་ས་ཚར་བོས། བཤད་སྒྲ་བསྐྱིད་སྐྱོང་གི་ཁྲིར་འཁོད།
བཤད་སྒྲ་དབང་ཕྱུག་རྒྱལ་པོ།	1862—1864	སྐྱི་ཤོ་1863ལོར་ཤག་དམག་གིས་སྔོ་དགེ་བཟུང་ཞིང་སྔོ་དགེའི་མ་སྒོས་རྣམས་འཇོན་བཟུང་བྱས་པ་དང་། ཤོ་དེར་བཀའ་བློན་ཕྱུག་ཡུལ་བ་ཚེ་དབང་རྩོ་རྗེས་དམག་དཔུང་ཁྲིད་དེ་ཤྲ་ས་ནས་ཐོན། 1864ལོར་བོད་གཞུང་གི་དམག་སྔོ་དགེར་འབྱོར།
སྔོ་དྲུག་མཁྱེན་རབ་དབང་ཕྱུག	1864—1872	1865ལོར་བོད་གཞུང་དམག་དང་། སྔོ་དགེའི་ལས་དམག་བཅས་ཤག་རྩང་དུ་དཔུང་འདྲུག་བྱས་ཏེ་ཤག་རྩོ་ཁྱེ་མཁོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་སྐྱ་འཁོར་མཁར་རྩེང་བཅས་བཅོམ། 1871ལོར་མདོ་སྨྱི་ཕུན་རབ་པས་དཔུལ་ཆུ་བཙོ་བཀྲ་ཆེན་མོ་བཟོ་བའི་ཆེད་དུ་ཀོང་སྐྱལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོས་ཤག་རྩོ་ཁྱེ་ཤོད་ཤག་རྩོང་ལ་འོང་དགོས་པའི་བཀའ་ཡིག་བཏང་།
རྒྱལ་བ་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོ།	1873—1875	1875ལོར་དཔུས་ནས་མདོ་སྨྱི་ཕུན་རབ་པ་ལ་བཀའ་ཕབ་ཏེ་ཀོང་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ལྷ་ས་དཔུལ་ཆུ་བཙོ་བཀྲ་ཟས་ཡོང་དགོས་པའི་བཀའ་ཤེལ་སྡེའི་ཚོགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཤོ་དེ་ཤྲ་ས་ནས་ཕྱིན། དགོངས་ཞུས་བྱས་ཀྱང་གནང་བ་ཐོག་ཁྲིད་ཅིང་ཐུབ་པའི་ཚུལ་ཁྱབ་ཏུ་ཕྱིན་པ་ཡིན།
རྐང་ཚགས་དཔལ་ལྡན་ཡེ་ཤེས།	1875—1886	1878ལོར་བཅ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཐུགས་དམ་དང་། སྐུང་མ་གནས་ཚུང་གི་ལུང་སོགས་ལ་ནརྟེན་ནས་སྐབས་མདུན་ཚང་གི་སྐས་རྒྱལ་སྲིད་བཅུ་གཉིས་པའི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན། མཚན་ཐུབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོས་ཞེས་གསོལ།
དེ་མོ་འཕྲིན་ལས་རབ་རྒྱས།	1886—1895	སྐབས་འདིར་བོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་རྣམས་སྲིད་དབང་རྩོད་པའི་འཐབ་རྩོད་རོ་དར་ཇེ་ཆེར་སྐྱར།

རྒྱལ་བ་ཨྱབ་བསྟན་རྒྱ་མཚོ།	1895—1906	སྐྱི་ཤོ་1896ལོར་ཞི་ཁྲོན་དམག་དཔོན་ཀུང་ཇིའི་ཡིས་སྟེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་འཚེ་མེད་རྟག་པའི་རོ་རྗེ་ཡུམ་སྐས་སྐྱ་འཕོར་རྣམས་འཛིན་བཟུང་ཐུས་ཀྱི་ཁྲིན་ཏུའུ་ལ་དེའུ། ལོ་དེར་བོད་གཞུང་གིས་སྐུ་ཚབ་ཁཁ་གཅིག་མཉེས་བརྒྱུད་ནས་ཞི་ཁྲོན་དང་། ཁཁ་གཅིག་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་རྒྱ་མཚོའི་ཐོག་ནས་ཉེ་ཅིང་དུ་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོ་སྐྱེས་སྟེ་དགེའི་དོན་རྒྱུན་སྐྱོང་ཞུ་བའི་ཡི་གེ་ཞིག་ཕུལ་བ། རྒྱལ་པོ་ཡབ་ཡུམ་ཁྱེད་ཏུའུ་བུ་འདས། 1906ལོར་ཀུའོ་ཕེར་ཚྭང་གིས་ཁམས་ཀྱི་སྡེ་སྐོགས་ནས་ཆབ་མདོར་སྐྱེས། སྐྱི་ཤོ་1918པའི་ས་རྟ་ལོར་བོད་གཞུང་གི་མདོ་སྨྱི་ཤུག་ཁོག་ནས་ཆབ་མདོར་སྐྱེས། སྐྱི་ཤོ་1924ལོར་བཅ་ཆེན་སྐུ་ཕྲེང་དགུ་པ་བོད་གཞུང་དང་མ་མཐུན་ནས་ནང་ལོག་ཏུ་བྱོས། 1925ལོར་བོད་ཀྱི་དཔུལ་ཁང་དང་། སྨན་ཁང་གསར་བྱ་བཙུགས།
རུ་སྐྱིང་འཇམ་དཔལ་ཡེ་ཤེས།	1934—1940	ཡུང་ཤར་བས་སྐྱིད་སྐྱོགས་ཀུན་མཐུན་ཞེས་པའི་གསང་བའི་སྐྱེ་ཤུགས་ཤེས་བཙུགས། བོད་དམངས་གཅོའི་སྲིད་གཞུང་འཛུགས་དཀོས་པའི་དགོས་འཆར་ཁག་ཤོ་ཡིན་ཏེ་ཡུང་ཤར་བ་བཅོན་དུ་བཅུག་ཅིང་ཐུབ་ཤེས་བཅུག། 1939ལོར་བོད་ཀྱི་རྒྱུས་འཛོམས་ཆོགས་འདུའི་ཐོག་ཏུ་ལའི་བྱ་མ་སྐྱ་སྲིད་བཅུ་གསུམ་པའི་ཡང་སྲིད་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་ངོས་འཛིན་དྲིལ་བསྐྱགས་གནང་། ཤོ་དེར་འབའ་ཞིག་ཕུན་ཚོགས་དང་རྒྱལ་གཞུང་གི་ཕྱག་རྒྱ་ཡོད་པའི་ཡི་གེ་ཞིག་ཕུལ་ཏེ་ཕྱག་ཚད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན། 1941ལོར་ཁོ་ཝིང་ཏང་སྲིད་གཞུང་གིས་ཕུན་ཚོགས་ཀུང་ཁྲན་ཏང་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་མི་སྣ་ནམ་འཛིན་བཟུང་དགོས་པའི་ཡིག་ཆ་ཞིག་ཕུལ་བ། 1947ལོར་རུ་སྐྱིང་འཛིན་བཟུང་བྱས་མཐར་བསྒྲིགས། སྐབ་བ་10པའི་ཚེས་1ཉིན་གྲུང་ཤུ་མི་དམངས་སྐྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དཀྱུས་བརྟེས།
རྒྱལ་བ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ།	1950—1959	1950ལོའི་སྐབ་10པའི་ཚེས་8ཉིན་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་དབང་རྒྱལ་བ་སྐྱ་ཕྲེང་བཅུ་བཞི་པས་བཞེས། 1954ལོར་རྒྱལ་བཅ་གཉིས་སོགས་བོད་ཀྱི་སྐབ་ཅིན་དང་དཔོན་རིགས་ཁག་ཅིག་པེ་ཅིང་དུ་ཕེབས་ནས། མའོ་གྲུའུ་ཞིའི་སོགས་གྲུང་དབྱང་གི་འགོ་ཁྲིད་རྩལ་དང་མཇལ། 1958ལོའི་སྐབ་6པའི་ཚེས་16ཉིན་ལི་ཕང་ཤ་འཐུག་མཚོན་པ་ཤའི་ཀྱིས་ཀྱིས་འགོ་གཅོ་བྱས་པའི་བོག་"མདོ་ཁམས་ཆུ་བཞི་སྐང་བྱུག་གི་བསྟན་སྲུང་དམག་སྐར་"ཞེས་པ་སྟོ་ཁར་བཏུགས།

མཇུག་བྱང་།

སྒིང་པའི་འགྲོ་བ་ཚགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་། །
ཞི་བའི་ཐར་ལམ་སྟོན་པའི་ལྷ་ཚོས་སོགས། །
སྒིང་འདིར་སྐྱེ་ཚོགས་སྣང་བའི་ངང་ཚུལ་ལ། །
ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་ན་མདང་གི་ཆེ་ལམ་བཞིན། །
ཞོགས་པའི་ཁྱིམས་དཔོན་དགོང་མོར་བཅོན་ཏུ་ལྷུང་། །
མལ་གྱི་ཐོག་མོ་སྲོག་གི་གཤེད་དུ་བབས། །
བཀུར་བྱའི་བློ་མ་གསད་བྱའི་དགྲར་སྣང་བ། །
སྐྱ་ཚོགས་འཕྱུར་བ་སྒིད་པའི་ཚོས་ཉིད་དངོས། །
མི་བརྟན་སྒིད་ལ་རྩོད་པའི་མཐའ་མ་ཟུ། །
མི་གཏོང་སྲོག་གི་རྩ་བའང་ཤོར་འཕྱུར་བ། །
མི་རྟག་སྐྱུ་མ་སྟོན་པའི་དཔེར་འདོད་ན། །
མི་ཡི་འགྲོ་བ་བྱང་བའི་ལོ་རྒྱུས་གཟིགས། །
བོད་མིའི་འགྲོ་བ་ཇི་ལྟར་བྱང་བ་དང་། །
མངའ་མཛད་དཔོན་པོས་དབང་སྐྱེར་ཁྱམས་ཚུལ་དང་། །
ཚོས་དང་རིག་གནས་ཇི་ལྟར་དང་ཚུལ་སོགས། །
ཅུང་ཟད་སྣེས་འདི་ཇ་ཙམ་རིན་དུ་ཕུལ། །
རང་འདོད་ཆོག་གི་མདུད་པས་མ་བཅིངས་ལ། །
གཅམ་བུའི་གཏམ་གྱི་རྒྱལ་མཚན་མ་བཙུགས་པར། །
རང་བཞིན་དྲང་པོར་བརྗོད་པའི་དེབ་ཞེར་འདི། །
གཟུར་གནས་རྣམས་ལ་སྐྱེས་པ་རྣམས་ཀྱི་བདུད་རྩིར་ལགས། །
དཔོན་པོའི་བཀའ་དང་ཁྲོགས་ཀྱི་རེ་བ་སོགས། །
གཞན་གྱིས་བསྒྲལ་པའི་ངོ་སོར་མ་ཡིན་པའི། །
ལས་ཀའི་ཞོར་ལ་བྱིས་པའི་དེབ་ཞེར་འདི། །
ཕྱི་རབས་གཞོན་ནུའི་ཚོགས་ཀྱི་དཔྱད་སྟེགས་ཡིན། །

གདོད་མའི་དུས་སྐབས་པའི་བྱང་ཚུལ་དང་། །
མངའ་མཛད་ཆ་མས་ཀྱི་ཁྲིམས་དང་ལམ་སྲོལ་སོགས། །
སོ་སོའི་མིང་དོན་བརྟགས་ནས་དཔྱད་པའི་སྐོ །
འཆེད་བྱེད་པར་ཟུ་གའི་ལྟེ་མིག་ཡིན། །
ལུགས་སྙིང་གཅེས་པའི་ཚན་པོའི་ལ་རྒྱ་ལ། །
རེ་ཞིག་གཟབ་ཡང་སྣང་ནས་དཔྱོད་མཛོད་དང་། །
རང་རིགས་མེས་པོ་བྱོན་པའི་ཤུལ་ལམ་དངོས། །
རིང་ནས་མཛོང་བར་བྱེད་པའི་རྒྱང་ཤེལ་ཡིན། །
འདི་ལ་ནོངས་དང་འགལ་བ་གང་མཆིས་པ། །
གཟུར་གནས་མ་ཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་སྨན་ཐང་འཚགས། །
ལེགས་བྱས་ཟེགས་མའི་ཚ་ཙམ་གནས་པ་གང་། །
མེས་རྒྱལ་གཅིག་གྱུར་འོང་བའི་གསོལ་སྐུ་འདུལ། །

ཞེས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྦྱི་དོན་པརྩ་ཉ་གའི་ཁེ་མིག་ཅེས་པ་འདི་ནི་ཡུལ་མདོ་ཁམས་སྐྱེས་པ། རྒྱལ་ཁམས་པ་ཐུབ་བསྟན་ཕྱོགས་སྐྱ་འབོད་པ་དེས་རབ་བྱང་བཅུ་བདུན་པའི་ཆུ་ཕྱི་སྦྱི་ལོ་1993ལོའི་ཟླ་བ་10པའི་ཚེས་10རེས་གཟའ་ཉི་མ་འཆར་བའི་ཉིན་ལ་རྒྱ་ནག་པེ་ཅིན་གྱི་ཀུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་ནང་དུ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་གྲུབ་པས་དགེ་བས་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་མཐའ་དག་ཟླ་བ་ཡར་གྱི་ངོ་ལྟར་རྒྱས་པའི་རྒྱུན་ཅིག །

རྩོམ་སྒྲིག་འགན་འཛིན་པ།	འཕྲིན་ལས་རྒྱལ་མཚན།
责 任 编 辑：	次勒降泽
ཞུ་དག་འགན་འཛིན་པ།	སྤྲོལ་མ་ཚེས་མཚོ།
责 任 校 对：	卓玛青措
དེབ་གཞིའི་བཟོ་འགོད་པ།	ཀ་ཟ་རྡེ་ཚེ་རིང་།
装 帧 设 计：	吾 要

ཨཨ།།བོད་ཀྱི་ཚ་རྩྭས་ཁྱི་དོན་བློ་ར་གའི་ལྷེ་མིག།

རྩོམ་པ་པོ།	ཐུབ་བསྟན་ཕུན་ཚོགས།
དཔེ་ཁྱབ་མ་ཁང་།	མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་།
འཛིམས་སྒེལ་མ་ཁང་།	མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་གི་བོད་ཡིག་འཕྲིམས་སྒེལ་ཁང་།
གནས་ཡུལ།	པེ་ཅིན་རྟ་ཐིང་ཤི་བྱང་ལམ་ཨང་14པ།
ཁྱབ་གྲིད་ཡང་བྱང་།	100013
ཁ་པར་ཡང་བྱང་།	010－64227665
པར་འབེབས་མ་ཁན།	དཔྱི་ཏྲའི་པར་འབེབས་ཚད་ཡོད་ཀྱང་སི་ནས་པར་ཏཏ།
བརྒྱུད་འཚོང་མ་ཁན།	རྒྱལ་ཡོངས་ས་གནས་རོ་སོའི་ཞིན་ཀུ་དེ་ཚོང་ཁང་།
རྣེ་ཐ་ཚད།	787mm×1092mm 1/16
པར་ཏོག	30.75
པར་གཞིའི་ཁྱིག་ཤེངས།	2006ལོའི་ཟླ་9པར་པར་གཞི་དང་པོ་བསྒྱིགས།
པར་ཤེངས།	2006ལོའི་ཟླ་9པར་པེ་ཅིན་དུ་པར་ཞེངས་དང་པོ་བརྒྱབ།
པར་བྱང་ས།	0001－3000
རིན་གོང་།	སྐོར་46.00

图书在版编目(CIP)数据

藏史纲要 /土登彭措著. －北京:民族出版社,2006.9
ISBN 7－105－07973－8

Ⅰ.藏… Ⅱ.土… Ⅲ.藏医－民族历史－中国－藏语 Ⅳ.K281.4

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2006)第 110636 号

藏史纲要

作　　者	土登彭措
出版发行	民族出版社
地　　址	北京市和平里北街 14 号
邮　　编	100013
网　　址	www.e56.com.cn
印　　刷	北京艺辉印刷有限公司
经　　销	全国各地新华书店
开　　本	787mm×1092mm 1/16
印　　张	30.75
印　　数	0001－3000 册
版　　次	2006 年 9 月第 1 版
印　　次	2006 年 9 月北京第 1 次印刷
定　　价	46.00 元

该书如有印装质量问题,请与本社发行部联系退换
(藏文发行科电话:010－64227665 58130509)

责任编辑　次勒降泽
责任校对　卓玛青措
封面设计　吾　　要

ISBN 7-105-07973-8
9 787105 079735 >

ISBN 7-105-07973-8/K · 833
民文（藏 107） 定价：46.00元